A

GRAMMAR

OF THE

PAHLVI LANGUAGE

WITH QUOTATIONS AND EXAMPLES FROM ORIGINAL WORKS

AND

A GLOSSARY

OF

WORDS BEARING AFFINITY WITH THE SEMETIC LANGUAGE

BY

PESHOTUN DUSTOOR BEHRAMJEE SUNJANA

PRINCIPAL OF SIR JAMSETJEE JEJEEBHOY

ZURTHOSTI MADRESSA.

BOMBAY:

PRINTED AT THE DUFTUR ASHKARA PRESS.

BY

BEHRAMJEE FURDOONJEE & Co.

THE ERA OF YEZDIJIRD 1240.

THE YEAR OF CHRIST 1871.

Registered under Act XXV. of 1867.

The Right of translation is reserved.

To,

RUSTOMJEE JAMSETJEE JEJEEBHOY Esq.

Sir,

Permit me to dedicate this work to you in token of my humble appreciation of your valuable aid and laudable efforts towards the diffusion of religious education amongst our Community, and the dissemination of a thorough knowledge and understanding of the ancient Zend and Pehlvi works relating to the Religion of Zoroaster amongst the Parsee priesthood.

I have the honor to be

Sir,

Your admirer

Peshotun Dustoor Behramjee Sunjana.

પેહલવી ભાષાનું વ્યાકરણ.

અસલ પુસતકોનાં દાખલાઓ તથા સેમીટીક ભાષાને મલતા શબ્દોની ફરહંગ સાથે.

બનાવનાર,

પેશોતન દસતુર બેહેરામજી સંજાંણા,

સર જમશેદજી જીજીભાઈ જરતોસતી મદરેશાનો

મુખ્ય શીખશાગુરૂ.

મુંબઈ,

દફતર આશકારા છાપાખાના મધે

બેહરાંમજી ફરદુનજીની કુંપનીએ છાપીઉં છે.

કોટ—બેહરાંમજી હોરમજી સ્ત્રીટ, નંબર ૬ તથા ૧૧.

સને ૧૨૪૦ યજદજરદી,

સને ૧૮૭૧ ઇસવી.

આ પુસ્તક સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા આક્ટ પરમાણે રેજીસટર કરાવયુંછે, અને તે ફરીથી છાપવા તથા તેનો તરજુમો કરવાનો હક એઅલા બનાવનારનોછે.

માનવન્ત શેઠજી સાહેબ,

શેઠ રૂસતમજી સર જમશેદજી જીજીભાઈ,

જોગ.

જરતોશતી મજહબને લગતી કેલવણીનો આપણા ટોલામાં વધારો થાએ, અને આપણા મજહબને લગતાં કદીમ પુસતકો જે જંદ અને પેહલવી ભાષામાં લખાએલાંછે તેહની સહમજ સંપુરણ રીતે આપણા ટોલાના અથોરનાંનો મેલવે, તે વીશે તમો સાહેબે વખતે વખત જે ઉલટ બતલાવીછે, અને કીમતી મદદ કીધી છે, તેહની ઈઆદદાસતની એક જુજ નીશાંન તરીકે આએ પેહલવી ભાષાનાં વ્યાકરણનું પુસતક નમનતાઈ સાથે તમો સાહેબને અરપંણ કરીને માંન મેલવ્વાની હું આએ જોગવાઈ લેઉંછું.

નેકનાંમ સાહેબ,

હું છેઉં તમારો હુમેશનો દુઆગો,

પેશોતન દસતુર બેહરામજી સંજાંણા.

A

GRAMMAR

OF THE

PAHLVI LANGUAGE

WITH QUOTATIONS AND EXAMPLES FROM ORIGINAL WORKS

AND

A GLOSSARY

OF

WORDS BEARING AFFINITY WITH THE SEMETIC LANGUAGE

BY

PESHOTUN DUSTOOR BEHRAMJEE SUNJANA

PRINCIPAL OF SIR JAMSETJEE JEJEEBHOY

ZURTHOSTI MADRESSA.

BOMBAY:

PRINTED AT THE DUFTUR ASHKARA PRESS.

BY

BEHRAMJEE FURDOONJEE & Co.

THE ERA OF YEZDIJIRD 1240.

THE YEAR OF CHRIST 1871.

PREFACE.

I was led to think of undertaking this work on the Grammar of the *Pahlvi* language in the year 1853 from the following incident;—

In that year, I was officially invited by Mr. Pestonjee Maneckjee, Secretary of the Sir Jamsetjee Jijeebhoy Parsee Benevolent Institution to join a Committee which was appointed to examine a small manual in *Pahlvi* which was prepared for publication for the use of beginners by Dustoor Jamsetjee Burjcrjee, Teacher of *Zend* and *Pahlvi* class in that Institution. The other Members of the Committee were Moonsee Mir Suruff Ali, Mr. Dossabhoy Sorabjee Moonshee, Dustoor Minocherjee Eduljee Jamaspasana, and Dustoor Cowasjee Dorabjee Meherjeeranana. In the course of our examination, we came to discuss the inflections *Dabooned* and *Daboond* and two of our number happened to differ materially as to their grammatical forms &c. As there was no available grammar or dictionary of the language at the time, no definite result could be arrived at, but I was so much impressed with the necessity of having such works of reference that I resolved as far as in me lay, to supply the desideratum. Accordingly in 1855 I finished a small elementary treatise on Pahlvi Grammar of about 225 pages which was kindly translated in English at my request by my friend Mr. Nowrojee Furdoonjee. It was my intention to have published that work for the use of my Zoroastrian brethren, but sometime after as my worthy friend Mr. Cursetjee Rustomjee Cama had just returned from Europe I submitted it for his opinion. He quite approved of the idea, and presented me with Professor Spiegel's Pahlvi Grammar and other German works relating to the subject which he had brought from Europe and I was led by his advice to think of enlarging my work by authoritative quotations from the original Pahlvi

works in support of the several rules laid down in my grammar. This revised plan involved much research and labor ;—in fact it necessitated my rewriting the whole work, and the result is the present treatise the publication of which has been delayed fully six years owing to certain circumstances.

The first work published in Europe on *Pahlvi* Grammar was by Dr. Martin Haug in the German language in 1854. It was followed in 1856 by *Grammatik der Huzvar-Sprache* by Professor Frederick Spiegel of Erlangen. In the latter work, the learned author has confined his authorities only to *Yasna, Vendidad Visprad Khordeh Avesta* and *Boondesh*—which is not to be wondered at as European scholars then had no access to other works, in the *Pahlvi* language. I have enjoyed this advantage but how far I have availed myself of this good fortune, it is for the reader to say. If it be not taking too much on myself, however I must bear my humble testimony to the creditable manner in which Professor Spiegel has utilized his authorities.

In 1855 my worthy friend Mr. Dhunjeebhoy Framjee Patell published a small Gujerati work containing 80 pages entitled "Hujavearas or Grammar of the Pahlvi language"

After this my friend Ervad Cowasjee Nosserwanjee Kanga published a Khordeh Avesta with its Pahlvi translation in the beginning of which he has introduced conjugations of Pahlvi verbs with a Pahlvi vocabulary, arranged on the system of Persian Amadan and Farsiat and about which the aforesaid Erved submits the following explanation in his preface.

"A vocabulary of Pahlvi words is introduced in the beginning of this Khordeh Avesta, which has been taken from a book used by the late lamented Dustoorjee Shaeb Jamsetjee Burjorjee Suratwalla to teach the Pahlvi class in connexion with the Sir Jamsetjee Jijeebhai Institution and copies of which are now in the possession of most of the Dustoors."

Last year (1870) I received from Dr. Martin Haug a copy of "*Pahlvi Pazand Glossary*" translated into English by Dustoor Hosangjee. In his Essay on the Pahlvi language prefixed to this work the learned Doctor has by means of comparative Philology traced several Semetic words used in ancient inscriptions to their origin and has expounded the meanings of others by means of the grammatical laws of the Hebrew and Chaldee languages. The work in short is a real help to Pahlvi scholars. Amongst the Zoroastrians the first work on Pehlvi Grammar was prepared in the Persian language in the year 1181 of the Yezdezerd Era by my patron Dustoor Eduljee Dorabjee Rustomjee Sunjana the high priest of the Shenshai Zoroastrians. This work I have received from him with his library as a legacy. It is a small treatise of about 60 pages Octavo and has a preface in *Pahlvi* in which the learned Dustoor says ;—

"As there was no work on *Pahlvi Grammar* and "what there was had passed into the hands of professors "of other religion, I was led to undertake this work "by observing in a gathering of Zoroastrians on the new "year day of Hormuzd in Ferverdin Month of the "present year 1181 Yezdezurd Era, that there was much "difference of opinion, rivalry and dissension in regard "to the meaning of a *Pahlvi* word and phrase and "although the controversy led to the exhibition of much "impatience of feeling, yet it led to neither party "succeeding against the other. I have therefore prepared "this small essay on Pahlvi Grammar for the use of "candid students of that language."

In the present work I have indicated the different parts of grammar by their Pahlvi equivalents and for such designations I alone am responsible.

In the appendix, I have given a Glossary of Semetic terms used in *Pahlvi* with their pronunciations in Goojerathi as handed down to us by the Dustoors of Iran and Hindoostan and I have added their generics from Hebrew, Chaldee, Samaritan, Syrian and Arabic. The pronunciations of Semetic terms as used by the Dustoors

of Iran and of India are founded on the well known authority of *Malik Nameh Assooree* which as will be mentioned hereafter is now more than 1200 years old and at the time when this work was written, the Pahlvi language was in its pristine use amongst the Zoroastrians of Iran. The modern orientalists of Europe, however, have modified such pronunciations but such modifications I do not feel justified in recommending to my Zoroastrian brethren.

My original proposal in my advertisement was to give a Glossary of about 3,000 *Pahlvi* words-but as the work has outgrown the limit originally proposed (400 pages) I have had to content myself with only words of *semetic* derivation.

I am indebted to my worthy friend Mr. Sorabjee Shapoorjee Bengallee for first encouraging me to publish this work and since then for his valuable advice and assistance in regard to arrangements for its publication. Nor should I omit to profess my obligations to the Bombay Government and to the Trustees of Sir Jamsetjee Jeejibhoy Translation Fund and other elders of the Parsee Community for the kind patronage accorded to me.

PESHOTAN DUSTOOR BEHRAMJEE SUNJANA.

Bombay 20 *April* 1871.

PESHOTAN DUSTOOR BEHRAMJEE SUNJANA

INTRODUCTION.

BOMBAY 20, APRIL 1871

The *Pahlvi* is the most difficult of the languages spoken in Iran or Ancient Persia. Being a compound of the *Irani* and the *Semitic* elements, some knowledge of these languages is necessary for the critical understanding of the *Pahlvi* especially a knowledge of *Avesta, Sanskrit* and *Persian* under the former and *Hebrew, Chaldic Seriac* and *Arabic* under the latter. The Zoroastrian Dustoors of India who were noted for their proficiency in *Pahlvi* possessed no knowledge of the *Hebrew, Chaldic* and the *Seriac* languages, but their conversance with *Avesta Sanskrit, Persian* and *Arabic* stood them in much stead and enabled them to compare *Semetic* terms occurring in Pahlvi with their *Arabic* equivalents. The first text book used by Pahlvi students in those days was *Malik Namé Asoori* which was a collection of words after the manner of *Amdan* and *Farsiat* and as the little work contained a collection of *Semetic* words, infinitives, conjunctions, adverbs such as are found in Pahlvi works with their pronunciations and equivalents in Pazund it gave them a competent knowledge of the *Semetic* element of the *Pahlvi*. The famous Anquetil du Perron has embodied this *Malik Name Assoori* in his edition of the *Zend Avesta* published in 1771 (Vol. II p. 476 supra) and an English translation of the work under the style of *The Old Pahlvi, Pazund Glossary* prepared by Dustoor Hosangjee Jamasjee was brought out last year by Dr. Martin Haug under the auspices of the Bombay Government. The authorship of this work is ascribed to a Zoroastrian Dustoor of the time of the Sassanians. Another reason why a knowledge of the Semetic element of the Pahlvi language is necessary consists in the fact that the Pahlvi characters being all very nearly alike their decipheration is a work of difficulty even to the best of students and the pronunciation of any words

therefore could only be brought out from the text by a competent knowledge of the language. The *Pahlvi* is superior in its grammatical structure to the *Pazund* and the modern Persian, as it contains more inflections, affixes, prepositions, adverbs and other parts of speech. Its grammatical structure agrees in a great measure with the *Avesta and the ancient Cuniform texts.*

It is now difficult to assign the time when the Pahlvi language first began to be spoken in Iran but that it was current during our *Kyanian* kings, we have several reliable datas to believe. Modern researches have not elicited any plates or coins of the Kyanian times containing Pahlvi inscriptions but European travellers have brought to light certain cuniform inscriptions of the days of kings *Behmen* and *Dara* and these by no means tend to disprove that Pahlvi had no currency in those days. On the contrary *Mohomed Hosen Tubreji* the author of the well known Persian dictionary known as *Boor Hanae Kateh* informs us on the authority of ancient texts which he was able to glean that *Pahlvi* was the Court language during the reigns of the Kyanian kings :—

PEHLV means a country and *Pehlvi* means a native of the country. On the frontier of Isphan it means a courageous man. It also means a wise man and a man of high station *Rape Pehlv* means worshippers of God of high rank. There is also a kingdom of the names of *Pehlv* and *Pehlvi* denotes the language spoken there. Some anthorities have affirmed that the *Pelhvi* language was the Court language of the Kyanian kings. Many are of opinion that the name of the *Son of Sam bin Nooh* is *Pehlv* and *Parse* was the name of his Son's Son and the terms *Pehlvi* and *Parsee* have reference to them.

Although this is what may be called modern testimony, yet there is no reason to impeach its veracity. Mohomood's researches point to three things ; *first* that *Pehlvi* is the language contiguous to the Province of *Isphan,—secondly*, that it was spoken at the court of Kyanian kings, and *thirdly*, that it owes its origin to *Pehloo bin Sam.* The term *Pehloo* however is not the name of an individual. *Sam* is the name of a country and its language was called *Sooriance* known in modern times as the *Semetic.* This language having come in

course of time in contact with ancient Parsee language gave rise to *Pehlvi* and this is further borne out by the fact that the *Sooriance* language was current in Persia in the time of Emperor Hosung of the Pesdadian dynasty. The *Pazand* and the modern Persian also owe their origin to the *Pehlvi.*

That the Pehlvi language obtained currency in ancient Persia during the dynasty of the Kyanian kings will be apparent from the following :—

First. In the first part of the Pehlvi work "*Dinkard*" there is given at the conclusion an account of the origin of that book. From this it appears that, the "*Dinkard*" was composed by a high disciple of Zoroaster and with his observations. The original book was ordered by king Gustasp to be deposited in the Royal Archives and copies of it were distributed amongst the believers. When Alexander conquered Persia, he got possession of the M. S. of the "*Dinkard*" and had the historical portion of it translated into Greek. When Ardesir Babekan came to power, finding the text of the "*Dinkard*" scattered throughout, he commissioned a learned Dustoor of the name of *Tosre* to collect the fragments and edit the work. This edition afterwards fell into the hands of *Adar Frobag Farrokhajadan* who flourished during the last dynasty of the Sassanian kings. This learned Dustoor added a second part to the "*Dinkard*" containing the history and tenets of the *Mazdiasna* religion during the times of Alexander and the Sassanian kings. To quote the original ;—

The Dinkunte' that is the "Dinkard" book is composed with a view to diffuse the merits of the Majdeasna religion. The original work contains a dialogue written by a high disciple of Zoroaster which took place between him and Zordoster regarding the tenets and merits of the *Majdiasna religion.* King Gostasp of exalted dignity ordered the original M. S. to be deposited in the *Gunj Saspigan or* the Royal Archives and correct copies of it to be distributed amongst the believers. A copy was also sent and ordered to be preserved at *Dejnepest* that is at the castle of *Istakhir.* When Alexander of evil fame carried destruction to the heavenly religion in Persia, the contents of *Dajne pest* or the castle of *Istakhir* were destroyed by fire and the Greek possessed themselves of the Royal Archives and translations were made in Greek of works illustrating ancient history. When the Empire of Persia again flourished under the king of kings *Ardasir*

Babekan, he caused the scattered remains of the book to be collected and entrusted an elder professor of the religion, the pious *Tosre*, with the preparation of complete edition of the book with a commentary in Avesta *Tosre* undertook the task and restored the text from the original M. S. This new edition was ordered by king Ardesir to be deposited in the Royal Archives and copies distributed for the edification of the public. Incourse of times when owing to religious persecutions on the part of the Emperors professing the religion * several provinces rose up in arms there was living another leading Dustoor of the family of the good *Aderbad* by name *Adar Frobag Furrokhjadan.* This Dustoor collected together the various copies of the book then extant and prepared another edition with the addition of some new matter and this was distributed amongst the followers of religion who were much edified with the new text explained with its commentary in the avesta.

Secondly.—In the *Afreen* of *Ardafuroos* which is used as an invocation of blessings for the dead, there are repeated the names of all the Persian kings from *Gaiomerrd* to *Bahman* from which it appears that this *Doaw* or blessing was composed in the time of *Behman* and is now extant both in Pehlvi and Pazund. This derives confirmation from the fact that *Afrin Punjun* which is commonly known amongst the Zoroastrians as *Rapithan Afrin* and which is supposed to be composed in the time of *Nosserwan Kobad* follows the same method and quotes the names of all the elders of religion terminating with the name of Nosserwan. The Pehlvi of the *Afreen Ardafuroos* is as follows ;—

May the souls be at ease of Gaimurd, Hosang, Tehmoorusp, Jamshed, Furedoon, Meenochehr, *Bami* and *Jobin* Tehmasp—and likewise of Kekobad, Kekaoos, Seavuxs, Kekhosroo, Lohrasp, Gostasp—and Bahaman bin Aspundiar.

Thirdly. Recent European Travellers have brought to light several coins and seals bearing inscriptions in Pehlvi of the names of kings of the Seleucadae and *Askhanian* Dynasties. Count A. D. Gobineau the

* This word in the original Pehlvi is *Tajigan* which is followed by *Dinan. Tajigané Dinan* means leaders of religion or Zoroastrian Emperors. Thus in the Pazand Neerung of *Sarosse* Yeasts we read of *Tajiané Busté Kustian* which means emperors who put on the girdle of *Kusti.* This word *Tajigan*, however is used by Dustoor Moola Feeroze in *Avizeh Din* and by my friend Dr. Martin Hang in the *Zend-Pehlvi Glossary* as meaning *Arabs* which I do not think is borne out by the text-for the sequel of the above quotation goes on to state that the original edition of the "*Dinkard*" by *Adar Frobag* was found in the possession of one of his decendants by Dustoor *Atoon pat Admigan* who flourished during the decline of Ancient Persia. In the year 359 Yezdezerd Era Atoonpats copy came into the possession of one *Mahavundad Ramyaus Vaheram* from an inhabitant of *Turku Aood* in Syrea by name *Aresoung Bagdad.* The mordern edition of Dinkard is taken from the text of this copy.

French Consul at the Court of the Shah has published the *Pehlvi* texts of these inscriptions in his "*Method of reading Cuniform texts*" published in Bombay in 1865 under the auspices of the Zoroastrian Aborigines Protection Committee. Mr. Edward Thomas of the late E. I. Coy. Civil Service has also published in 1868 in London a work entitled *Early Sasanian inscriptions seals and coins* and in that book (page 125 to 134) he has inserted the texts of those seals and coins written in *Chaldi Pahlvi* with Hebrew characters and these also contain the names of some of the successors of Alexander viz. Mithradates *Dara* and *Ardesir Dara* also of *Asak* of the Askanian dynasty, which goes to prove that the Pehlvi was spoken before the Alexandrian Invasion. To quote some of the *Pehlvi* inscriptions on the coins.

[illegible] King Matardat (Mithrodates.)(*a*)

[illegible] Arsak of exalted religion king of kings. (*b*)

[illegible] Ardesir the son of king Dara

[illegible] King Dara, son of king Atardad.

Fourthly—There is a Pehlvi work come down to us containing an account of the miracles performed by Dustoor *Ardae Viraf* who flourished in Persia during the reign of the Greek Kings after the conquest of the country by Alexander. The preface to this work contains the following passage ;—

"The religion accepted and promulgated by Zoroaster "continued in its pristine purity for 300 years during "which the believers were loyal to it, when Alexander "came to Iran he spread dissensions and animosity "amongst the rulers of the land and when he died, the

(A) This personage lived about the year 363 of the Christian era and was one of the minor princes who succeeded to the dominions of Alexander.

(B) "Early Sassaneans inscriptions Seals and coins" p. 125. I have not followed the translation of Mr. Thomas in the text. He pronounces the word "Vylkes" as "Vulges" and translates it as descended from "Vulges." But the obvious meaning of the term is to denote the religion of *Arsak* the king named. If it had been otherwise, the text would have used the term "*Behi*" or *Beri.*

"people were divided amongst themselves as there "was no leader of religion or elder or ruler over their "head and moreover they were becoming sceptics in "matters of religion. Upon this the Dustoors and "Mobeds of the religion called a meeting of the believers "at the fire temple of *Aderfrobug* though under great "dread from the persecuting rulers and after good deal "of conversation and discussion, it was determined to "depute some persons from them to the denizens of "heaven in order to ascertain whether the ceremonies "now performed in honor of the dead such as *Yejusnee*, "*Baaz, Afrungan, Kiria, Bursnoom* and such like are felt "amongst the *Izads* (inhabitants of heaven) or *Devs* "(inhabitants of hell) and, whether the souls derive any "benefit from such ceremonies. This was determined "on as the only means of satisfying the believers. "Therefore, from amongst the assembled Dustoors, Mobeds "and others seven persons were unanimously selected "who were noted for the orthodoxy of their faith in the "divine religion. The Seven selected three from their "body and these three selected one by name *Viraf* × × × "The soul of Viraf returned after seven days and seven "nights and entered his body again × × × *Viraf* then "desired a wise and sagacious man to be sent for and "such a person was accordingly brought and he wrote out "cleanly and distinctly what Viraf dictated.

Fifthly. From biographies of Alexander written in Pahlvi it appears that this language was spoken in the country when it passed into the hands of that potentate *Nizami Gungnavi* the author of *Sekunder Nameh* gives the following account of his authorities.

I could get no connected account of this exalted king in any one book but was obliged to collect materials from different sources and these I have utilized in this Poem, particularly the works written in Greek, Hebrew and Pahlvi of the time of Alexander himself.

I hope I have now made it sufficiently plain that the Pahlvi language was current in the time of the kyanian kings in Persia and that as maintained by some authorities it does not owe its origin to the time of the Sassanian Dynasty.

Again in the *Mujmalol*, a well known Persian history written in 1126 of the Christian era, there are copious citations from *Tareekhe Tubree* and other authorities. In his account of *Istekhir* or *Persipolis* the historian quoting the trust-worthy authority of *Humzeh Isphani* says :—

The *Humzeh Isphani* in its account of *Koorsee* or *Tukhte Jamshid* says that in the Palace of *Tukhte Jamshid* there are Pehlvi inscriptions which at one time a Mobed was sent for to decipher. The inscriptions contained the date and month of the building of the Palace, but I could take down no further particulars from the inscription as the character could not be deciphered and the meaning could not be understood from the form of the letters.

The inscription here referred to has not come down to our days as Kerr Porter, Sir William Ousley and other modern travellers make no mention of it, but from the allusion made in the *Humze Isphani* the antiquity of the Pehlvi language could be traced to the time of the Pesdadian kings of Persia.

Passing allusion has been made above to the origin of the term *Pehlvi*. The opinions of antiquarians, however, are by no means unanimous on the subject. Some maintain, that *Pehlv* means "side" or "frontier" and *Pehlvi* consequently is the name of the language spoken in the countries surrounding Persia. *Pehlv* also means a bold man and a hero and hence some are of opinion that *Pehlvi* is the language of the ancient kings or Pahlvans of Iran. Again *Pehloo* or *Pehluv* also means a country and Pehloo therefore is identified as the vernacular language of that country. Professor Spiegel conjoins the word *Pehluv* with the *Avesta* word *Perethoo* which means large or capacious. Professor Max Muller says that *Pehluv* is derived from the Semetic term *Fursh* which means area or openness. Spiegel also connects *Pahluv* with the Pazand word *Pasoom* which by rules of euphony was pronounced *Pahloom* in Pehlvi. Dr. Haug taking into consideration the several senses in which the *Shah Nameh* uses the term Pehlv is inclined to conclude that it means "relating to ancient Persians" by which he means the Pesdadians, Kyanian, Askanian and Sassanian. For my part I am inclined to think that *Pehluv* is derived from the *Avesta* word *Perethu* which in the second *Purgurd*

of *Vendidad* means "*road*" or "*way*." According to Pehlvi orthography *th* can be converted into *h* and accepting this construction, *Pehlvi* can be taken to mean "relating to path or way" and the Pehlvi language as the vernacular language as contradistinguished from the Zend or avesta or religious language.

Abne Howeul an Arabic author who lived in Persia in the fourth century of the Hizree era in describing the languages spoken in that country thus speaks of the *Pehlvi* language on the authority of another learned author by name *Humzeool Isphahni*.

Phaluv or *Pahluv* is derived from *Phahlah*. It is the opinion of *Humzeool Isphani* that there were five ancient languages in Persia. *Pehlvi, Dari, Persian, Khojee,* and *Syrian*. Of these, the Pehlvi was spoken at the court of the Kings of Persia on the frontiers of *Phuluv* which contained *Isphan, Reh, Hamdan, Mahnehavund,* and *Azerbaezan*. The Syrian is the spoken language of the inhabitants of *Sawad* yet their written intercourse was carried on in the Syrian Persian.

The learned orientalists of Europe guided by the inscriptions found at *Tukte Jamshed, Nukse Rustom* and the valley of Hajiabad, have divided the Pehlvi language into two parts namely the *Chaldee Pehlvi* containing Semetic words and idioms and the *Sassani Pehlvi* which is a mixture of Persian idioms and terms with Semetic. The former is the same as the *Syrianee Farsee* mentioned in the above quotation from *Humze Isphani*.

We moreover learn from the trustworthy authority of *Anvareh Soheli* that the Seriani language was prevalent in Persia in the time of king Hosang Pesdad. This work quoting another Persian work called "Culeelood dumneh" relates the following circumstances connected with the discovery of a document written on behalf of Hosang found enclosed in a box which was picked upon a mountain;

King Dabslim opened the box with his own auspicious hands and he found therein a piece of white silk cloth written over in the Seriac characters. Being desirous of learning the contents of the writing × × × a person was searched out who was versed in a knowledge of ancient writings and with the King's permission he was taken to his Majesty's presence. × × × The learned man deciphered every word of the writing with great difficulty and on thinking over the meaning for a long time said that this writing relates to the particulars of this treasure and is of advantage to the king. It is to the effect that this treasure is reserved by me, king Hosang for an exalted king of the name of Dabselim and I am informed by divine inspiration that it is destined to be his fortune.

This also tends to show that the Semetic element in the Pahlvi language is not owing to the admixture of the Assyrian as maintained by some but that it is only a derivation from the Syrean or *Seriac* language.

The Pahlvi language is also distinguished amongst European Orientalists by the name of the *Huzavàrash* language the origin of which term has also taxed their critical skill. The learned Professor J. Muller identifies *Hazavarash* with *Hoojoorus* and ascribes its origin to the *Avesta* word *Hoojoothur* or "good zor." Professor Spiegel says that whether or not Professor Muller be correct in his derivation, there can be no doubt that *Huzavarash* and *Hoojoothur* are both of the same meaning. My learned friend Dustoor Hosangjee Jamaspjee in the preface to his *Zend Pehlvi* Glossary published in 1867 says as follows:

"This word which has been a great puzzle to the "European Scholars can be explained in a very simple, "and I think, satisfactory way. *Huzvaresh* means no-"thing, and can neither be explained from the Persian, "nor from a Semitic language; it is simply a mispronunci-"ation of *Huzvanash* which is to be divided in huzva-"nashi. i. e. the language of *Ash*, which can be only "Assyria; the full form may have been Huzvan-ashar "which was afterwards shortened and corrupted. To "this interpretation I was led by Dr. Haug who directed "during our frequent conversations several times my atten-"tion to the fact that the Pahlavi was more closely related "to the Assyrian than to any other Semetic language. "As regards the Syllable ân in Huzvanash, it is to be "remarked, that the Pahlavi ân is always changed to âr

"in Persian or Dari, as *metan* to *meher*, *âtan* to *adar* "*shatan* to *shahar* etc. Accordingly *huzvanash* became "*huzvarash*.—

Dr. Martin Haug in his learned and elaborate *Introductory Essay on the Pehlavi language* prefixed to Dustoor Hosangjee's *Pahlavi Pazand Glossary* takes up fully seven pages (37-43) to explain his views in regard to this point. He says that the meaning of the term Huzvanash which is frequently applied to Pehlvi is more difficult to settle and quotes the authority of *Aben Mokoofa* an Arabic author who flourished about 800 years ago from which it appears that the meaning of *Huzvaresh* as expounded to *Aben Mokoofa* by Parsee priests of those days was Orthography and Spelling. The Mobeds also informed the author that there were 1000 Semetic terms in *Zavaresh* or *Huzvaresh* from which Dr. Haug is led to infer that the Glossary of these 1,000 words must be the one known as the Sassanian Dictionary which is the same as the *Old Pahlvi, Pazand Glossary* translated by Dustoor Hosangjee. I am inclined to agree with Dr. Haug on this point, but he is of opinion from what *Aben Mokoofa* says that the term *Huzvaresh* can be referred to no language whatever. Referring however to Dustoor Hosangjee's rendering of the term Dr. Haug says :—

"Though there can now be little doubt as to the "meaning of Huzvaresh its etymology is by no means "easily discovered. Destur Hoshengji explains it as "Huzvan-asor, "the language of Assyria" an interpretation "which I had also adopted before examining the actual "use of the word ; but this can no longer be entertained.

The same authority also informs us that some antiquarians are disposed to take *Huzvaresh* as a derivation from *Huzvaren* which means "good zor." Dr. Haug himself attempts to resolve the term *Huz-varesh* into the Avesta *Ooz-vur* which means *open* or *explicit*. In this view the attempt made by my learned friend Dustoor Hosangjee to identify *Huzvaresh* with *Huzvanesh* cannot be reconciled with the received principles of ortho-

graphy of the Pehlvi language especially as in this language **R** is never changed into **N** except in certain terms in Persian of Pehlvi Origin.

Let it not be supposed that in alluding as above to the attempts made by such men as Muller, Spiegel, and Haug to account for the origin of the term *Huzvaresh* I mean in any way to reflect on their knowledge of ancient Persian literature. If, however, I can venture to put my own construction on the term it would be to the following effect :—

In Pehlvi this word is written in three ways [Pehlvi script] [Pehlvi script] and [Pehlvi script] and their phonetic renderings would be *Huzvaresh*, *Huzvarshen*, and *Huzvarine*. The last syllables of the second and third terms viz., [Pehlvi script] and [Pehlvi script] may easily be converted into *Khaldea* and the term would thus be *Huzve-khaldea* or *Huzve Chaldee* which means the *Chaldee* language or language of *Chaldea* an ancient kingdom situated between the Euphrates and the Tigris of which Babylon was the capital. Dr. J. Bunsen in his *Philosophy* of *Universal History* says:—

They are reduced to the Northern branch, spoken in the Euphrates and Tigris, Syria and Palestine × × × × The northern branch is represented, first by Hibrew (the language of the Ibri, men who came from Arapakhitis) fixed in Palestine (Canaan) and divided into Phœnician and Hibrew Proper ; and, secondly, by popular Chaldee, or the common language of Babylon and Asyria (Elam and assue), and of Mesopotamia and Syria (Aram and probably Lud, or semetic Asia Minor.)

In further confirmation of this view we find the following passage with preface of *Sassanian Pehlvi Glossary* translated by Dustoor Hosangjee.

"Through the virtue of the auspicious name and "glory of the Supreme God, may this Persian trans- "lation of *Malik Name Asooree* or work of Assy- "rian Glossary be of use and advantage to the students "of *Khaldee* or *Chaldee* language."

Again, no where throughout ancient *Pahlvi* writings do we find *Huzaveresh* used as a term of common acceptance but under the latter of the two words above quoted from *Malik Name Assooree* viz [Pehlvi script] and [Pehlvi script] the pronunciation is rendered in *Avesta*

character as *Hazvuresh* and hence it is I think that the word has obtained currency. Through ignorance of the meaning of the term we find some Pehlvi writers stating on the front page of their works. "I write this in the *Huzvuresh* or *Pehlvi* language." The ancient Dustoors of Iran however, were aware of the real meaning of the term thus defectively rendered, for we find *Anquetil du Perron* quoting a Pazand passage to the following effect.

"It is necessary to write this in *Avesta* or *Sewad* "characters, which Sewad characters are of *Huzavaresh* "or *Chaldee* language."*

I have thus attempted to give the result of my reading and researches in connection with the literature of the Pehlvi language and although it is not for me to claim any very exaggerated value for my labours, yet I am free to confess that I have been actuated throughout with an humble desire to arrive at the truth to the best of my powers.—

The following is a list of the Works in the Pahlvi language written at different times during the sway of Persia by the Kyanian, Askanian, and Sassanian dynasties which have come down to us;

*This passage is also quoted by Spiegel and Haug. The latter has translated Sewad into Chaldee and the context bears him out.

Dinkunteh.
Vuzer kunteh Dini.
Neerungstân.
Shâyest-lâ-Shâyest.
Eruzbabâe Boondehsune.
Zende Javid Sidâdâde.
Zende Yajshna.
Zende vespe Ratoo.
Zende Hâdokht.
Zende Dâmdâd.
Zende Avestâe Khoordeh.
Dâdustâne Dinee.
Shecon Goomâni Vujâr.
Boondehshne.
Minoe Kherud.
Mâdigâne Goshtfuriân.
Ogamdechâ.
Jâmâsp Beetâee.
Mâdigâne Virâf.
Anderje Atoonpât Mânuspundân.
Kârnâme Aruthster Pâpkân.
Gunjeh Sâaeegân.
Setâesne Eahân.
Mâdigâne Rucjom.
Mâdigâne Ahoonver.
Mâdigâne Rucjatnân.
Mâdigâne Khondad Jome Furverdin Binâ.
Mâdigâne Aivihnguno Tushkook.
Mâdigâne Madam cheme droon.
Mâdigâne Huft Amospund.
Anderje Dânâk Gubnâ.
Zende Vahooman yasht.
Mâdigâne Hoosrobe Kuvâdân.

Duhmâne Vehân Afneen.
Nupeekinshne Purverde.
Mâdigâne Durhut.
Vâje Atoon Pâte Mânuspundân.
Vujere deenee.
Mâdigâne Dârooe Khonsundush.
Mâdigâne Avâdushe Menyhân.
Mâdigâne Atoon Furobuge Furkhunjâdân.
Mâdigâne Gujuste Abâlesh.
Vâjeh Mâligâneh Avustâk.
Mâdigâneh Chutrung.
Dardon Neerungee Pavun Zend.
Cheedeh avustâ Gâsâne Afzoonee
Neerunge yajshne.
Yajshne chand Arj.
Avestâe Daroone Faroharân yasht.
Vishtasp yasht Puvun Neerung.
Avestâe Zende Peerâmoone yasht.
Mâleek Nâmeh Asooric Puvunch Pârsee.

بنام ایزد بخشاینده بخشایشگر مهربان

દીબાચો.

પાક દાદાર અહુરમજદનાં મોબારેક નામની સતુતી કરવા સાથે, તે મીનો તથા ગેતીના સરદારની જેનાબમાં સર નમાવીને, અને તે સાહેબના મોકલેલા અશો પેગંમબર જરતોશત સપીતમાંતનાં પવીત્ર ફ રોહરની ઈઆદ કરીને આએ પુસતકનો દીબાચો હું શરૂ કરૂંછેઉં.

પેહલવી ભાષા ઈરાંન સરજમીનને લગતી ભાષાઓમાની એક સ રવેથી બિકટ ભાષાછે. એ ભાષાની રચના તેહેની અંદર ઈરાંની તેમજ સેમીટીક તત્વો ભેલાઈને તેના મેલાવરાથી થાએલીછે; તેથી એ ભાષાનાં પુસ્તકો વાંચવાનો પુખ્ત અભેઆશ કરનારાઓને ઉપલી બેહુ ભાષાઓને લગતી કેટલીએક માહેતગારી મેલવવી જોઈએછે; તેમાં ખસુસન ઈરાંની ભાષાઓમાં અવસ્તા, શંઉસક્રીત, અને ફારસી તથા સેમીટીક ભાષામાં હીબરૂ, ચેઆલડી,* સીરીઆક, અને અરબી ભાષાનાં વેઆકરણનાં મુલ તત્વો તથા શબ્દ કોશની સહમજ મેલવવી જોઈએ છે; કેમકે તે વગર એ ભાષામાં રચાએલાં પુસતકોની એબારતબંદી અને તેહેની મતલબ સંપુરણ રીતે સહમજાઈ સકતી નથી. આપણા હીંદુસતાંન ખાતે થાઈ ગએલા આગલા દશતુરો જે આએ પેહલવી ભાષા સહમજવાની કીરતી મેલવી ગએઆછે; તેઓ જોકે હીબરૂ, ચે

* આએ ભાષાને કેટલાએક ધરસથો 'કેઆલડી' તથા 'ખેલડી' કરી નેબી બોલેછે; માંટે આએ પુસતકમાં જાંહાંબી 'કેઆલડી' અથવા 'ખેલડી' કરીને લખાણ થાએલું હોએ તેહને 'ચેઆલડી' ભાષા જાણવી.

આલડી અને સીરીઆક ભાષાને લગતું કસું ગનેઆંન ધરાવતા નહી હતા, તોપણ તેઓએ અવસ્તા, શંઉસકરીત, ફારસી અને અરબી ભાષાનો હીંદુસ્તાંન ખાતે સારો અભેઆશ કરેલો હતો; તેહેનાં બલથી તેઓ પેહલવી ભાષાનાં પુસતકો વાંચીને સહમજી સકતા હતા, અને સેમેટીક ભાવાને લગતો બોલ જો પેહલવી પુસતકમાં તેઓને મલતો હતો તો તેનો મુકાબલો તેઓ અરબી ભાષાના તેહેને મલતા આવનારા શબ્દની સાથે કરતા હતા. વલી તે સાથે [illegible] **માલીકનામે અસુરી** નામની એક નાધલી પેહલવી શબ્દકોશ, જે હાલમાં ફારસી ભાષા સીખનાર અભેઆશીઓને સારૂ શરૂઆતમાં વપરાતી **આમદન** અને **ફારસીઆત**ના આકારને મલતીછે, તેહેનો તેઓ પેહેલો અભેઆશ કરતા હતા, તેથી તેઓને સેમીટીક શબ્દોના અરથો સહમજવાની વધારે કઉવત મલતી હતી; કેમકે આએ નાધલાં પુસતકની અંદર પેહલવી પુશતકોમાં વપરાએલા સેમીટીક શબ્દો તથા સેમીટીક ધાતુઓ ઉપરથી રચાએલાં સામાનય રૂપો તથા શબ્દયોગી અને કીરીયાવિશેષણ અવ્યયોનો એક મુખ્ય સંઘરહ તેહેના પાજંદ ઉચ્ચાર અને અરથની સાથે આપેલોછે; અને તે પુસતક સાસાંનીઆંન દોરની હદમા આપણા ટોલાના એક દસતુરની તરફથી રચાએલું ગણેઆમાં આવેછે; † માટે જેબી પેહલવી વીદેઆરથી જાંહાંવેર ઉપલી ભાશાઓની મદદ લઈને કોશેશ અને લાંમબા વખતના માહાવેરાથી એ ભાષાનું ગનેઆન મેલવે નહી, તાંહાંસુધી તે એ ભાષામાં લખાએલાં પુસતકોને સુધ

† આએ પેહલવી શબ્દ કોશની એક નકલ ફારસી અલેફ, બે, ની ટીપના આકારમાં આંકુવીટીલ ડુ પેંરો નામના જાણીતા વીદવાંન ફરેંચ ગરંથકારે સને ૧૭૭૧ ઇસવીનાં સાલમાં પોતાનાં ફરેંચ ભાષામાં છપાવી પરગટ કરેલાં Zend Avasta **જંદ અવસ્તા;** એવે નામનાં પુસતકનાં બીજાં દફતરને ૪૭૬ મે સફેથી તેનાં અસલ ઊચ્ચાર અને અરથ સાથે પરગટ કરેલીછે; અને હાલ સને ૧૮૭૦ ઇસવીના સાલમાં એ શબ્દ કોશ તેહેના અસલ આકારમાં અલેફ, બે, ની ટીપ સાથની એક શબ્દ કોશ સાથે મુંબઈની નામદાર સરકાર તરફથી તેહેના ઈંગરેજી તરજુમા સાથે દસતુર હોશંગજી જામાસપજીનાં લખાંણ અને ડાકટર મારટીન હાઊગની તપાસ હેઠલ **ધી ઓલ્ડ પેહલવી પાજંદ ગલાસરી** હેવા નામથી પરગટ થાએલીછે.

રીતે વાંચીને તેહેનો બરોબર તરજુમો કરવાને સકતીવાંન થાએ નહી. અને જો કોઈ વીદેઆરથી ઉપર તલેની થોડી ઘણી માહેતગારીથી તેમ કરવાની હુલરાઇ કરેતો ખચીત તેવો શખસ પેહલવી લખાંણની અસલ મતલબને શમજવામાં વારેવાર ભુલ ખાધા વના રેહે નહી. વલી આએ ભાષાના અક્ષરોની વલાંણ અને આકાર એકબીજાને મલતા આવવાને લીધે તેહેના ઘણા કાબેલ વીદેઆરથીનેબી કેટલાએક શબ્દો થોડોવાર વીચાર કરેઆ વગર સાધારણ નજરે જોતાંવાર ઉકલાવવાને બની સકે હેવું નથી. જોકે પેહલવી **અક્ષરો**ની ઉતપંતી **અવસ્તા**ના હરફોના ટુંકા આકાર ઉપરથી થાએલીછે, તોપણ અવસ્તાના અક્ષરની વલાણ હવડાં સુધી એકબીજાથી જુદા આકારમાં રહેલીછે, તેથી અવસતા ભાષા સેહલાઈથી વગર અચકાવે વંચાઈ સકાએછે; પણ તેવી હાલત પેહલવી અક્ષરોની રહી નથી, તેહેને લીધે એ ભાષાનો દરએક શબ્દ વગર નીઅમે તરેહવાર ઉચ્ચારથી વંચાઈ સકેછે; તેહેને તેના મેહલ ઉપર ઘટતી રીતે સહમજીને વાંચવા સારૂં એ ભાષાના પુરતા અભેઆશ અને માહવેરાની જરૂરછે.

પેહલવી ભાષા તેહેનાં વેઆકરણની બાંધણીમાં પાજંદ તથા હાલની ચાલુ ફારસી ભાષા કરતાં વધારે સરસ દરજજો ધરાવેછે; કેમકે તેહેની અંદર પાજંદ અને હાલની ફારસી કરતાં વધારે રૂપાખ્યાપણ, અર્થ, પ્રત્ય, ઉપસર્ગ, અવ્યયો અને વાકયરચનાઓછે. આએ ભાષામા જે જે વ્યાકરણરૂપી જોડણીઓછે તે સઘલી જોડણીઓ અવસતા અને કદીમ પારસી લેખો (Cuneiform Text.) ની સાથે મલતી આવેછે.

ઈરાંન દેશમાં પેહલવી ભાષા કેહારથી શરૂ થાઈ તે વીસેનો ચોકસ વખત મુકરર થાઈ સકતો નથી; પણ એ ભાષા **આપણા કેઆંની** પાદશાહઓના વખતમાં ચાલુ હતી હેવું સીધ કરવાને કેટલાએક ભરોસો રાખવા જોગ દાખલાઓ ઉપરથી આપણને બની આવેછે. જોકે કેઆંની પાદશાહઓના વખતમાં આએ ભાષાની અંદર કોતરાએલા સીક્કાઓ, તથા તખતીઓ હાલમાં આપણને મલી આવતી નથી, અને પાદશાહ બેહમન, અને દારાંને લગતી તખતીઓ કદીમ પારસી ભાષા

માં કોતરાએલી ઇઉરોપીઅન મુસાફરોની સોધથી આપણને જણાએલી છે, તે ઉપરથી હેવું નથી ઠરતું કે ઇરાંન દેશમાં તે વેલા પેહલવી ભાષાનો રેવાજ હતો નહી; કેમકે તે વેલા ઇરાંની પાદશાહઓનું રાજ ચોમેર પંથરાએલું હતું; તેથી તાંહાં ઘણીએક ભાષાઓ ચાલતી હતી, તેમાં પેહલવી ભાષા પણ હતી. આપણા કયાંની પાદશાહઓના વખતમાં પેહલવી ભાષા તેઓની દરબાર ખાતે બોલાતી હતી; હેવું "બુરહાંને કાતેઅ" નામની નામીચી ફારસી ફરહંગના બનાવનાર મોહમદ હોસેન તબરેજીએ તેહેને મલેલી કદીમ પુસતકોની દલીલો ઉપરથી જણાવેઉં છે. આએ કાબેલ ગરંથ કરતા પોતાનાં પુસતકમાં પેહલવી ભાયા વીસે નીચે જણાવેઆ પરમાંણે લખેછે :—

پهلو—بفتح لام شهررا گويند مطلقا چه پهلوی بمعني شهری
باشد و نواحي اصفهان را نيز گفته اند و مردم شجاع و دلاور باشد
و مردم بزرگ و صاحب حال را هم ميگويند چه مراد از راه
پهلوی راه بزرگان يزداني است و نام ولايتي هم است که
زبان پهلوی منسوب بان ولايت است و بعضي گفته اند که
لغت پهلوي زبان پای‌تخت کيان بوده است و جمعی گويند
نام پسر سام بن نوح است و پارس پسر او بوده و پارسي و
پهلوی بديشان منسوب است

"**પેહલવ**—અગત કરીને દેશને કેહેછે, કેમકે **પેહલવી**નો અરથ દેસીનો થાએછે; તેમજ એસફહાંનની સરહદ તથા બાહાદુર અને દેલાવર માણસને (**પહલવ**) કરીને બોલેછે. વલી બુજોરગ અને ચહડતે દરજ્જેનાં આદમીનેબી '**પહલવ**' કરીને કેહેછે; કેમકે **રાહે પહલવી**ની મતલબ ચહડતે દરજ્જેના યજદાંપરસ્તોનીછે. વલી એક મોલકનું નાંમબી **પહલવ** કરીનેછે, અને પેહલવી ભાષા તે મોલકને લગતીછે. કેટલાએક લોકો હેવું કહી ગએઆછે કે પેહલવી ભાષા કેઆંની (પાદશાહ) ઓની દરબારને લગતી ભાષાછે. ઘણાએક લોકોનું મતછે કે સાંમ બીન નુહના છોકરાનું નામ **પેહલુ** કરીને

છે, અને **પારસ** તેહેનો છોકરો હતો, અને પેહલવી તથા પારસી તેઓની સાથે સંબંધ રાખેછે."*

જો કે આએ ફારસી ગરંથ કરતાએ તેહેને મલેલી વીગતો ઉપરથી છેક પાછલા વખતમાં ઉપર લખેલો એહવાલ આપેઓછે; તોપણ તે કોઈબી પરકારે વાંધા ભરેલો નથી. ઉપલાં લખાંણમાં તરણ મુખ્ય બાબત આવેલીછે, તેમાં એક એજે પેહલવી ભાષા એસફહાંનના પરાંતને લગતી ભાષાછે, બીજું એજે તે કેઆંની પાદશાહઓની દરબાર ખાતે બોલાતી હતી, અને તરીજું એજે તેહેની ઉતપંતી પેહલુ બીન સાંમથી થાએલીછે. આએ તરીજી બાબત ઉપરથી હેવું સીધ થાએછે કે પેહલવી જબાંનની ઉતપંતી સાંમના બેટા પેહલુથી થાઇછે, તે પેહલુ નાંમનો કોઇ પુરૂશ નહી પણ "સાંમ દેશની سرياني સુરીઆની" જબાંન જે સેમેટીક ભાષાને નામે હાલમાં ઓલખાએછે તેનું વપરાંણ કદીમ પારસી ભાષાની સાથે ભેલાઇ જવાથી પેહલવી ભાશાની તેમાંથી ઉતપંતી થાએલીછે, અને એ વાત માનવા જોગછે, કેમકે સુરીઆંની ભાષા પેશદાદીઆંન ટોલાના પાદશાહ હોશંગના વખતમાં ઇરાંન ખાતે વપરાતી હતી; અને તે ભાષાના લોગતો કદીમ પારસીમાં આમેજ થાઇને તારપછી પેહલવી ભાષા જનમ પાંમીછે. તેમજ પેહલવી ઉપરથી પાજંદ અને હાલની ફારસી ભાશાની ઉતપંતી થાઇછે.

હવે પેહલવી ભાષા કેઆંની ટોલાના પાદશાહઓના વખતમાં ઇરાંન ખાતે ચાલુ હતી, તે વીસેની સાબેતીમાં જે દાખલાઓ હમોને મલી આવેઆછે, તે હમો અતરે આપીએછે.

પેહેલું—"દીનકરદ" નામની પેહલવી ભાષામાં લખાએલી મોતેબર કેતાબનાં બે ભાગોમાંહેના પેહેલા ભાગની સેવટે તે કેતાબનાં લખાંણની ઉપજ નીપજનો એહવાલ આપેઆમા આવેઓછે, તે ઉપરથી આપણને જણાએછે કે એ દફતર પેગમબર જરતોશતના વીચારથી તેહેના પેહેલે દરજ્જેના શાગેરદે લખેઉં હતું, અને તે અસલ કેતાબને કેઆંની પાદશા

* હેમેજ મલતો વીચાર "ફરહંગે જેહાંગીરી" તથા "ફરહંગે રેસીદી" ના કામેલ ગરંથકરતાઓએથી પોતાના પુસતકોમાં આપેલોછે.

હ ગોશતાસપે પાદશાહી પુસતકખાનાંમાં મેલાવી હતી અને તે ઉપરથી બીજી સાફ નકલો કરાવીને તેહેનો (પરજાના લોકોમાં) ફેલાવો કરેઓ હતો, અને તેજ અસલ નકલ પાદશાહ સેકંદરને ઈરાંનનાં પાદશાહી દફતરખાનાં માંહેથી મલી હતી, તેહેની અંદરના તવારીખને લગતા કેટલાએક ભાગનો તેણે યુનાની (ગરીક) ભાષામાં તરજુમો કરાવેઓ હતો. તેવાર પછી જારે પાદશાહ અરદેશીર બાબકાંનનું રાજ થાએઉં તારે તે અસલ કેતાબ છુટી પડેલી હાલતમાં તે પાદશાહને મલી હતી; તેણે તે વખતના એક કાબેલ 'તોસર' નામના દસતુરની પાસે તે કેતાબને મેલવીને દરૂસ્ત કરાવી હતી; અને તેહેની એક નકલ પાદશાહી પુસતકખાનાંમાં રાખવાનો તથા બીજી નકલોને જરતોશતીઓમા ફેલાવવાનો હોકમ કીધો હતો. એ પછી તે કેતાબની અસલ નકલ પાછલથી "દીનકરદ" કેતાબનું બીજું દફતર લખનાર દસતુરાંન દસતુર આદરફરોબગ ફરરોખજાદાંનને સાસાંનીઆન પાદશાહોના છેલ્લા દોરમા મલી હતી. તે વેલા તેણે અસલ પુસતક ઉપરાંત સેકનદર અને સાસાંની પાદશાહોના વખતમા બનેલા બીજા કેટલાએક મજદીયસની દીનને લગતા બનાવોની વીગત જણાવવા સાથે જરતોશતી દીનને લગતાં કેટલાંએક ફરમાનોને લગતું પોતાની તરફથી લખાંણ કરેઉંછે. જે વીસેનું અસલ લખાંણ આએ રીતનુંછે:—

"**દીનકનતે** (ઈઆને દીનકરદ કેતાબ) મજદીઅશની દીનને લગતી સઘલી કીમતી દાનાઈ પ્રસીધ કરવાની મતલબથી લખેઆમાં "આવીછે, અને તેહેનું પેહેલું લખાંણ પરથમ ભલી દીનને કબુલ કરનારાઓ મધેથી આરાધના કરવા જોગ ફરોહરના પેગમબર જરતોશત સપેંતમાનના પેહેલ્લે દરજજેનાં શાગેરદે તે યસત ફરોહર (ઈઆને પેગમબર જરતોશત) થી સવાલ જવાબો સાંભલીને, ભલી દીનને લગતી દરએક બાબતની દાનાઈની સહુમજ (તે) રોશની વાલાં "મુલ (ઈઆને અશો જરતોશત) થી રોશનીની મીસાલે જાહેર કરવા "સારૂં કરેલુંછે; અને તે (લખાંણ) ની શરૂઆત સવાલ અને (તેને "લગતા) હુકમથીછે. બુજોરગ દરજજાના પાદશાહ કેઆંની ગુશતાસપે તે અસલ કેતાબ ઉપરથી નકલ કરવા તથા અસલને **ગંન**જે

"**શસ્પીગાન*** (ઈઆને પાદશાહી દફતરખાનામા) રાખવા અને સાફ "નકલોને (લોકોમાં) ફેલાવો કરવાને ફરમાવેઉં; અને તેવાર પછી "તેહેની એક નકલ [illegible] ગંજે **નપેશતે**† (ઈઆને ઈસતેખરના

* **દીનકરદ**નાં અસલ લખાંણની અંદર [illegible] 'ગંજે શસપીગાન' હેવી એબારત આવેલીછે, તેમાં લખાએલો '[illegible] **શસપીગાન**' શબ્દ અવસ્તાના [illegible] સંધ, બોલ ઊપરથી બનેલાં સ્ત્રીલીગ નામ '[illegible] સસ્તી' ઊપરથી બનેલોછે, જેહનો અરથ 'લેખ પતર' અથવા 'ગરંથ' કરીને થાએછે. આએ શબ્દનો છેલ્લો અક્ષર '[illegible] ઈ હોવાને લીધે તેહની સેવટે '[illegible] આંન' ને બદલે '[illegible] ગાન' પ્રત્યય લગાડેઆમાં આવેલોછે, માટે '[illegible] ગંજે શસપીગાન' નો અરથ 'લેખ' અથવા 'ગરંથને લગતી દોલત' નો થાએછે; તે ઊપરથી હમોએ તેનો અરથ 'પુસતકખાના' નો કરેઓછે; કેમકે ઊપલી એબારતમાં આવેલા 'ગંજ' બોલની મોરાદ 'પુસતકના સંઘરેહ' નીછે. '[illegible] **શસ્પી**' બોલની શરૂઆતમાં અસલ દંતી [illegible] સ, ને બદલે વપરાએલો ટાલુ [illegible] શ, કાએદાથી ઊલટી રીતે લખાએલો નથી; કેમકે પેહલવીમાં [illegible] **અંગોશત**, અથવા [illegible] **અંગોસ્ત**, "આગલું". [illegible] **શારક**, અથવા [illegible] **સારક**, "બુલબુલ" હેવી રીતે દંતી અને ટાલુ [illegible] શ, અવારનવાર વપરાએલાછે. એ શીવાએ ઊપલા ઈમલામાં વપરાએલા [illegible] પ, નો આકાર [illegible] ત, ને બદલે ફેરવાએલોછે.

† સર ઊલીઅમ આઊસલી પોતાની ઈરાંનની મુશાફરીના ગરંથનાં બીજાં દફતરને સફે ૩૪૪ મે **તારીખે તબરી**ના આધાર ઊપરથી લખેછે કે:—

King Gushtasp deposited the Zend, or sacred Volume which Zerdusht (Zoroaster) had brought to him *in a place at Istakhr called Dernebisht* (156)

(156) في موضع من اصطخر يقال له درنبشت આએ નોટમાં આપેલા અરબી ફેકરા વીસે આએ કાબેલ ગરંથકારે પોતાની તરફથી આએ રીતનો ખોલાસો કરેઓછે કે:—"આએ કીમતી ફેકરો જે હુંએ ટાંકી બતલાવેઓછે તે **બરીટીશ મીઊજીઅમ**ની અંદર (Cotton. Lib. Vitell A. IV.) માં જલવાઈ રહેલોછે, અને તે (તારીખે) **તબરી**ના અસલ અરબી પુસતકનાં બીજાં દફતરમાં ઈઆને તે પુસતકના ચોથા ભાગની અંદર સાચવી રાખેલોછે."

વલી એજ ગરંથકાર ઊપલાંજ દફતરને ૩૭૪ મે સફે تاريخ معجم **તારીખે મોઅજમ** નામની ફારસી કેતાબનો ફકરો ટાંકીને તેહેને આધારે લખેછેકે:—

گشتاسپ چون با صطخر مراجعت نمود بفرمود تا دخمه ساختند و کتاب زندرا به تعظیمي تمام انجا بنهاد و گروهي را به محافظت آن بر گماشت

"Gushtasp on his return (from Balkh) to Istakhr caused a "dakhmah or vault to be made, in which he deposited with

" કીલ્લા) માં મોકલીને તેહેને તાંહાં જાલવીને રાખવાની ચેતવણી
" આપી. (તેવાર પછી) બુરી કીરતીવાલા સરદાર સેકનદરથી ઈરાંન
" શેહેરમાં ખોદાઈ દીનને નોકસાંન પોહોચેઉં, અને (તે વેલા) જે કાં
" ઈ દેજેનપેશત (ઇઆને એસ્તખરના કીલ્લા) માં હતું તે બલી ગએ
" ઉં, અને જે પાદશાહી દફતરખાનામાં હતું તે રૂમી લોકોના હાથ
" માં ગએઉં; તે ઉપરથી (તેઓએ) આગલી તવારીખથી વાકેફ થવા
" સારૂ તેહેનો યુનાની (ગરીક) ભાષામાં તરજુમો કીધો. + જારે ઈરાં

" much reverential Ceremony the Book Zend, (composed by Zer-
" dusht); and appointed a body of persons to guard it."

" જારે ગોશતાસ્પ (બલખથી) એશતેખરમા પાછો આવેઓ તેઆરે એક
" દોખમુ અથવા ગુમબજ બનાવવા સારૂ ફરમાવીઊ; અને તેની અંદર તેણે
" ઘણી ઇજત ભરેલી રીતે (જરતોશ્તે બનાવેલી) જંદની કેતાબને મેલી; અ
" ને તેની તપાસ રાખવા સારૂં કેટલાએક જણને રાખેઆ."

+ પાદશાહી પુસતકખાનામાંથી મલેલાં પુસતકોનો પાદશાહ સીકનદરના હુ
કમથી **ગરીક** ભાષામાં તરજુમો થાએઓ હતો તે વીસે પાદશાહ સેકનદરની ત
વારીખ લખનાર શાએર નીજાંમી ગંજનવીએ પોતાનાં બનાવેલાં સેકનદરનામાં
ની અંદર નીચે જણાવેઆ પરમાણેનું લખાંણ કરેલુંછે:—

خرد نامها را ز لفظ دری   بیونان زبان کرد کسوت گری

" (સેકનદરે) એલમને લગતી કેતાબોનો દરી ભાષામાંથી ઇઊનાંની (ગરીક)
ભાષામાં તરજુમો કરાવેઓ."

આએ જગોએ દરી ભાષાની મોરાદ પેહલવી ભાષાની સહમજવી જોઇએ
છે; કેમકે પેહલવી ભાષા ઈરાંનના કેઆંની તથા સાસાની પાદશાહઓની દરબા
રી ભાષા હતી, તે ઊપરથી ઘણાએક ફારસી લખાંણ કરતાઓએ પેહલવી ભા
ષાને **દરી** ભાષાને નામે લખેલીછે.

પાદશાહ સેકનદરના હોકમથી અવસ્તા અને બીજાં પુસતકોનો ગરીક ભાષા
માં તરજુમો કરેઆ પછી તે પુસતકોને પાદશાહી પુસતકખાનામાં એલાહેદાં રા
ખેઆં હતાં, તે વીસેની સાબેતી સેકનદરનામાની અંદર આવેલી નીચે લખી
જણાવેલી વીગત ઊપરથી આપણને મલેછે.

چو زهره ببابل در امد نخست   زهاروتیان جای آن بوم شست
بفرمود تا آتش موبدی   کشند از هنرمندی و بخردی
فسون نامهٔ زند را ترکنند   وگرنی بزندان دفتر کنند

" જેઆરે (સેકનદર) બાબુલ ખાતે બખતાવારી સાથે આવી પોહોંચેઓ,
તારે તે જગોની સરજમીનને તાંહાંના પરહેજગાર લોકોથી સાફ કીધી; અને
રમાવીઊં કે સહમજ અને દાહાપણથી આતશપરસતીનો અટકાવ કરે, અને
જંદ અવસ્તાનાં ધરમ પુસતકોને ધોઇ નાખે, અને જો તેમ નહી બનેતો બં
ધીઆર પુસતકખાનામાં તેહેને રાખે."

" નતું રાજ પાછું સારી હાલતમા લાવવા સારૂં પાદશાહઓના પાદ
" શાહ અરદેશેર બાબકાનનો દોર પોહોચેઓ, તેઆરે તેણે આએ
" (દીનકરદનાં) લખાંણને છુટી હાલતમાંથી એકઠું કરવા તથા તેહેને
" લગતા ખોલાસાને અવસતાના ખોલાસા સાથે પાછો મેલવીને સમ
" પુરણ કરવા સારૂં દીનનો એક આગેવાન અશો "તોસરે"' નામનો ધ
" રમગુરૂ હતો તેહેને ફરમાવેઉં, તે ઉપરથી તેણે તે (કેતાબ) ને (તેહના)
" રોશન મુલ (ઈઆને અસલ નકલ) ઉપરથી ચલકાટ ભરેલી કોધી;
" અને તેહેને પાદશાહી દફતરખાનામાં રાખવા તથા તેની સાફ નકલોનો
" (પરજાના લોકોમાં) ફેલાવો કરવા સારૂ (પાદશાહ અરદેશરે) હુકમ
" કીધો. તેયાર પછી દીનનેજ લગતા પાદશાહઓ * ની તરફની ખ
" રાબીથી કેટલાએક મુલકોમાં ફીતનો ઉઠેઓ; તારે બલી દીનના લો

* આએ ઊપલી પેહલવી એબારતની અંદર [illegible] **તાજીગાન**, બોલ
વપરાએલોછે, તે તેની પછી વપરાએલા [illegible] **દીનાન**, શબ્દની સાથે સંબં
ધ ધરાવેછે; તેથી [illegible] **તાજીગાને દીનાન**, નો અરથ "દીનને લગ
તા તાજદારો" (ઇઆને જરતોશતી પાદશાહઓ) નો થાએછે; જેમકે રાતની
સરોશ યશતની પછવાડે પઢવામાં આવતી પાજંદ નીરંગમાં [illegible]
[illegible] "તાજીઆંને બસ્તે કુસ્તીઆંન" હેવી એબારત કુસ્તી બાંધનાર પાદશા
હઓને અરથે વપરાએલીછે; માટે "અવીજેહ દીન" નામની કેતાબની અંદર
મરહુમ દસતુર મુલાં ફીરોજજીએ તથા 'જંદ પેહલવી ગલાસરી' માં હમારા કાબે
લ મીતર ડાકટર મારટીન હાઊગે "તાજીગાન" બોલનો અરથ 'અરબો' નો
કરેઓછે, તે હમોને ઘટતો અને વાજબી દેખાતો નથી; કેમકે ઊપલાં લખાંણની
પછી આવેલી પેહલવી એબારત ઊપરથી જણાએછે કે "દીનકરદ" કેતાબની
આદરફરોબગ ફરરોખજાદ વાલી અસલ નકલ તે દસતુરની ઓલાદથી ઊતરતા
આવેલા એક પેશવાની પાસેથી જરતોશતીઓ ઊપર પડેલા હાદેસાના વખતમાં
(ઇઆને જરતોશતીઓની હકુમત ગએઆ પછી) ઘણી પુરાંની હાલતમાં તે વ
ખતના દસતુર આતુનપાત આદમીગાનને મલી હતી; અને આતુનપાત આદમી
ગાનની નકલ ઇઅજદજરદી સને ૩૫૯ માં સીરીઆ દેશને લગતી **ફરખન
આવાદ** નામની જગોના એક રેહેવાસી **અરેશવંગ બગદાદ** નામના ગરહ
સ્થ પાસેથી **માહાવનદાદ રામયાને વહેરામ**ને મલી હતી, અને તેણે
કરેલી નકલ ઊપરથી એકએક પછી થાએલી દીનકરદની નકલો હાલ આપણી
પાસે મોજુદ રહેલીછે.

" કોનો (ખુબીવન્તા આદરબાદની ઓલાદનો) પેશવા આદરફરોબગ
" ફરરોખજાદાન હતો, તેણે તેહેની જે જે નકલો જુદે જુદે ઠેકાણે છુ
" ટી છુટી હતી, તેહેની અંદર નવી બાબતો હુમેરીને તેહેને વીખરાઇ
" ગએલી હાલતમાંથી પોતાની દીનના લોકોને સારૂં પાછી બાબબંદ
" કીધી; અને ભલી દીનના લોકોને અવસતા તથા તેહેની પરથમ
" દીન કબુલ કરનારાઓએ કરેલી માએની વાંચીને સહમજવા સારૂ
" તેહેની અસલ ઉપરથી પાછી રોશની ભરેલી નકલ કીધી." †

બીજું અરદાફરૂઅશની આફરીન (જે અશો રવાંનોને લગતું આફરીનગાન અથવા ચીઅજદ કીધા પછી સેવરે દોઆ તરીકે પઢવામાં આવેછે તે) માં પાદશાહોઓનાં રવાંનોને દોઆ કરતાં, ગઇઓમરદથી તે કેઆંની પાદશાહ બેહમન સુધીના ઈરાંનના ઈઅજદાંપરસત પાદશાહોઓના નામો વાપરેલાંછે, તે ઉપરથી જણાએછે કે, તે દુવા પાદશાહ બેહમનના વખતમાં જોડાએલી હતી, (કેમકે આફરીને પંનજી જેહેને આપણા લોકો સાધારણ રીતે રપીથવનની આફરીનને નામે બોલેછે, તે પાદશાહ નોશેરવાંન કોબાદના વખતમાં બનેલીછે, તેમાં પણ ઉપલીજ રીતે કેઆંની પાદશાહ ગોશતાસપથી દીનને રેવાજ આપનારા બુજરગોનાં રવાંનોની ઈઆદ શરૂ કરીછે; અને પાદશાહ નોશરવાંનનાં નામ આગલ આવીને તેને ખતમ કીધીછે.) અને તે પેહલવી તેમજ પાજંદમાં લખાએલી આપણી પાસે હાલ મોજુદ રેહેલીછે, અને તેની અસલ પેહલવી એબારત આએ રીતનીછે :—

[illegible] *

" દરૂદ હોજો ! ગઇઓમરદ, હોશંગ, તેહમુરસ્પ, જમશેદ, ફરેદુન,
" મીનોચહર બાંમી અને જોબીન તેહમાસપ તથા કેકોબાદ, કેકાઉશ,
" કે સીઆવખશ, કેખશરો, કે લોહોરાસ્પ, કે ગોશતાસ્પ અને બેહ
" મન બીન એસફનદીઆરના રવાંનને."

તરીજું—ઈઉરોપખંડના કાબેલ મુસાફરોએ કરેલી હાલની નવી શોધ મુજબ સેકનદર પછીના મલેકુત્તવાએફ તથા અશકાંનીઆંન ટોલાના કેટલાએક પાદશાહોઓનાં નામથી ઈરાંનની જુદી જુદી સરહદોમાં કોતરાએલા સીક્કાઓ તેઓને મલી આવેલાછે; અને તે સીક્કા

† [illegible]

* આએ એબારતનું પાજંદ વપરાણ નીચે મુજબ થાએલું છે:—

[illegible]

ઓ હાલમાં ઇઉરોપખંડમાંછે; તેની ઉપરના લેખો ઇરાંનના હાલના ફરેં એલચી કાંઉનટ એ. ડી. ગોબીનોએ ઉકલાવીને તેહેનો તરજુમો તે સીક્કા ઉપર કોતરાએલી અસલ પેહલવી એબારત સાથે આપેઓછે, * તેમજ તે પાદશાહઓને લગતા કેટલાએક સીક્કાઓના લેખો ચેઆલડી પેહલવીમાં હીબરૂ હરૂફે આગલી હીંદુસ્તાંન ખાતેની નામદાર ઇશટ ઇનડીઆ કંપનીની સીવીલ સરવીસવાલા મી૦ એડવરડ ટાંમસે લંડન ખાતે સને ૧૮૬૮ નાં સાલમાં છપાવી પરગટ કરેલાં "Early Sassanian inscriptions Seals and Coins." હેવે નામનાં પુસતકને ૧૨૫ થીતે ૧૩૪ સુધીના સફાઓમાં આપેલાછે; તેમાં મલેકતવાએફની અંદર પાદશાહ સેકનદરની પછી થાઇ ગએલા મીતરદથ પાદશાહ તથા અશકાંનીઆંનમાં પાદશાહ અશક તથા દારાં અને અરદશીર વગેરેના સીક્કાઓ આવેલાછે; અને તે સીક્કાઓ ઉપર પેહલવીની સાથે ગરીક ભાષામાં કોતરાએલું લખાંણ આપણને મલેછે, તે ઉપરથી પેહલવી ભાષા સેકનદરની આગમચના વખતમાં ઇરાંન ખાતે વપરાતી હતી તેહેની આપણને દેખઇતી શાખશી મલેછે. આએ પેહેલવી સીક્કાઓ ઉપર નીચે લખી જણાવેઆ પરમાણે એબારત આવેલીછે, જેમકે :—

એશીઆ માઈનરના રાજા મીતરદથસના સીકકા ઉપરની પેહલવી એબારત.

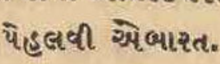

મેતરદત મલકા.

* આએ લેખો મુંબઇ ખાતે સને ૧૮૬૫ ઇસવીનાં સાલમાં ઊપલા કાબેલ એલચીનાં નાંમથી છપાઇ પરગટ થાએલા Method of reading Cuniform texts. હેવે નામનાં ઇરાંની જરતોશતીઓની હાલત સુધારનારી મંડલીની તરફથી છપાઇ પરગટ થાએલાં ઇંગરેજી પુસતકની અંદર પરગટ કરેઆમાં આવેલાછે.

ઉપલી એબારતનો તરજુમો.

પાદશાહ મેતરદત. *

અશકાનીઆંન ટોલાના પેહેલા પાદશાહ અશ્શકના સીકકા ઉપર કોતરેલી પેહલવી એબારત.

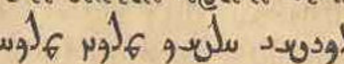

વલકેશી અરશક મલકીન મલકા.†

ઉપલી એબારતનો તરજુમો.

"ઉનચી દીનવાલો અરશક પાદશાહઓનો પાદશાહ."

મીડીઆના પાદશાહ અરદેશીર બીન દારાંના સીકકા ઉપર કોતરેલી અસલ પેહલવી એબારત.

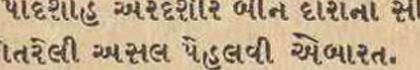

અરથશતર મલકા બરીએ દારલી મલકા.

ઉપલી એબરતનો તરજુમો.

અરદેશેર પાદશાહ દારાં પાદશાહનો પુત્ર.

મીડીઆના પાદશાહ દારા બીન ઈતોરદતના સીકકા ઉપર કોતરેલી અસલ પેહલવી એબારત.

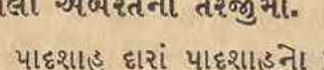

દારેલ મલકા બરીએ ઈતારદત મલકા.

* આએ સરદાર ઇસુ કરાઇસટની ૩૦૦ વરસ ઊપર થાઇ ગએઓછે. અને તે સેકનદર પછી થાએલા મલેકુત્તવાએશ્માનો એક એશીઆ માઇનરનો રાજા હતો.

† મી૦ થામસના પુસતકને ૧૨૫) મે સફે ઊપલી એબારત આવેલીછે, તેમાં આવેલા "વલકેશ" બોલનો ઊચ્ચાર 'વલગેશ' કરીને કીધોછે; અને તેહેની મતલબ હેવી જણાવેઆમાં આવીછે કે 'વલગશ' ની ઓલાદનો 'અરશક' પણ એ બોલ જેમ સાસાંની પાદશાહોના સીકકા અને લેખોમાં પાદશાહનાં ના

ઉપલી એબારતનો તરજુમો.

દારાં પાદશાહ ઈતોરદત (આતરદાદ) પાદશાહનો બેટો.

ચોથું—દસતુર અરદાએવીરાફને લગતા એહવાલનું એક પેહલવી પુસતક હાલમાં આપણી પાસે પેહલવી ભાષામા લખાએલું મોજુદછે, તેની અંદર જણાવેછે કે તે પુસતક દસતુર વીરાફની હજુરમાં લખાયું હતું, અને દસતુર વીરાફે જે મોજેજા ભરેલું કાંમ કરીઉં હતું તે પાદશાહ સેકનદર પછીના ઈરાંનનાં રૂમી હાકેમોના રાજમા કરીઉં હતું. જે વીસેની અસલ એબારત તે પુસતકના દીબાચામાં નીચે જણાવેઆ મુજબ આવેલીછે.

" અશો જરતોશતની કબુલ કરેલી અને દુનીઆંમાં ફેલાએલી દીન ૩૦૦) વરસની આખેરીવેર નીરમલ રેહી, અને માંણસો તે ઉપર વીસવાસુ રહેઆં. તેવારપછી સીકનદરરૂમી * * ઈરાંન શેહેરમાં આવેઓ, તેને * * ઈરાંનના મોહોટા હાકેમોની અંદર એક બીજા વચએ વેર અને અદાવત નાખી અને પોતે મરણ પામેઓ * * તેવારપછી ઈરાંન શેહેરના લોકો એક બીજા સાથે જઘડો કરવા લાગેઆ; કેમકે તેઓને માંથે કોઈ દીનનો એલમ ધરાવનારો દસતુર, વડીઅલ, હાકેમ, અને પાદશાહ હતો નહી; તેથી ખોદાઈ (ઈઆને દીનને લગતી) બાબદ વીસે તેઓ શકમંદ થાએઆ. * * તે વેલા જે કોઈ દીનના દસતુર મોબદો હતા તેઓએ પેલા દીનના રાહજન હાકેમોથી ઘણા બીહીને ફતેહમંદ આદરફરોબ

મની આગલ હમેશ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "મજદયસન બગી અરથશતર મલકાઆન મલકા" ઇઆને "મજદીઅસની દીનવાલો બખતાવર અરદેશર પાદશાહઓનો પાદશાહ" ઈતીયાદી આવેછે, તેમ 'અરશક' નાં નામની આગલ 'વલકેશ' બોલ તે પાદશાહ કીઓ ધરમ પાલતો હતો તે બતલાવવાને સારૂ આવેલોછે. જો અરશકના બાપ અથવા વડીઅલનો સંબંધ બતલાવનારાં નામ તરીકે તે હતેતો અરશકના "મલકાઆન મલકા" ના ખેતાબની આગલ વચમાં [illegible] બેનમ, અથવા [illegible] બરી, બોલ વપરાઈને તે આવતે, પણ તેમ બનેલું નથી, માટે **વલકેશ** નો અરથ હમોએ મી૰ થાંમસે આપેલા તરજુમાની ઉપરાંત કરેઓછે અને તે હમોને વાજબી જણાએછે.

" ગ (નામના આતશ કદેહ) ની દરગાહમા અંનજુમન બોલાવીઉં; " અને (તાંહાં) ઘણીએક રીતની વાત તથા તકરાર આએ (બાબત) " ઉપર થાઈ, કે આપણામાથી કોઈ શખસ જાએ અને મીનોઈ લોકોથી ખબર મેલવે, કે આપણ હવડાં જે ઈજશને, બાજ, આફરીનગાંન, કીરીયા, બરશનુમ અને ઈઓજદાથરેગીરીને લગતું કાંમ કરીએછે, તે ઈજદોની તરફ પોહોચેછે કે દેવોની તરફ પોહોચેછે ? " અને તે (કાંમ) આપણા આતમાની મદદને સારૂં પોંહોંચસે કે નહી ? " તારેજ આપણી મતલબ બર આવે અને હાલના વખતમાં જે માણસોછે તેવોની ખાતેરી થાએ. પછી દીનના દસતુરોના અને આદર ફરોબગની દરગાહમા બોલાવેલાં સઘલાં આદમીઓ હતાં તેઓના એકમલતા વીચારથી, જે સાત પુરૂશો ખોદાઈ દીન વીસે ઘણાજ વીસવાસુ હતા તેઓને ચુંટી કાહાડેઆ * * અને સાતમાથી તરણ અને તરણમાથી એક વીરાફ નામનાને પસંદ કીધો * * " તે વીરાફનું રૂહ સાત દાહાડા અને રાતે પાછું આવેઉં અને બદનની અંદર દાખલ થાએઉં. * * અને તેણે (વીરાફે) ફરમાવેઉં " કે એક ડાહેયા અગમબુધીવાલા લખનારને બોલાવો; તે મુજબ તેઓએ એક સીખેલા દુરઅંદેશ લખનારને બોલાવેઓ, અને તેણે " આગલ બેસીને જે કાંઈ વીરાફે કહીઉં તે સુધ, બોલલું અને વીગતે લખેઉં." * આએ અસલ લખાંણ હાલમાં આપણી પાસે પેહલવી વીરાફનામાનાં પુસતક તરીકે મોજુદ રહેલુંછે.

* [illegible]

પાંચમું—પાદશાહ સેકનદર રૂમીના વખતમાં ઇરાંન ખાતે પેહલવી ભાષાનું ચલણ હતું; તે વીસેની સાબેતી પાદશાહ સેકનદરની તવારીખ બીજી ભાષાઓ સાથે પેહલવી ભાશાની અંદર લખાઇ હતી, તે ઉપરથી આપણને મલી આવેછે. જે વીસે સેકનદરનામાના બનાવનાર શાએર નીજાંમી ગંજનવીએ પોતાની તરફથી લખેલા સેકનદરની તવારીખનાં પુસતકની અંદર નીચે જણાવેઆ પરમાણે વરણન કરેઉંછે:—

اثرهای ان شاه آفاق کرد ندیدم نگاریده دریک نورد
سخنها که چون گنج آگنده بود بهر نسختی در پراگنده بود
ز هر نسخه برداشتم مایها برو بستم از نظم پیرایها
زیاده ز تاریخهای نوی یهودی و نصرانی و پهلوی
گزیدم ز هر نامهٔ نغز او ز هر پوست برداشتم مغز او
زبان در زبان گنج پرداختم وزان جمله سرجملهٔ ساختم

"તે બુજોરગ પાદશાહને લગતો સઘલો એહવાલ દરોબશત એક "કેતાબની અંદર લખેલો મહને નહી મલેઓ, તેથી છુટાં છુટાં જે "જે પુસતકમાં તેને લગતું કીમતી વરણન હતું, તે દરએક પુસતકમાં "થી ચુંટી કાડીને તે ઉપરથી આએ કવીતાનું પુસતક હુંએ બનાવી "ઉંછે; તેમાં અગત કરીને સેકનદરના વખતની તુરતની યુનાંની (ગ "રીક), નસરાની (હીબરૂ) અને પેહલવી ભાષામાં લખાએલી કેતાબો "ઉપરથી આએ પુસતક રચીઉંછે."

[illegible]

હવે આએ ઉપર બતલાવેલી ભરોસો રાખવાજોગ દલીલો ઉપરથી વગર શકે સાબેત થાએછે કે પેહલવી ભાષાનું વપરાંણ કેઆંની પાદશાહઓના વખતમાં હતું, અને જેઓ એ ભાષાની ઉતપંતી સાસાંની પાદશાહઓના વખતમાં થાએલીછે હેવું મત આપી ગએઆછે, તે વાત આએ દાખલાઓથી રદ થાએછે.

વલી مجمل التواریخ મજમલોલ તવારીખ,* નામની ઘણી નામીચી અને પુરાતમ ફારસી કેતાબમાં તેહનો બનાવનાર اسطخر **એસતખર** અથવા **પરસીપોલીસ**નો એહવાલ આપતાં **હમજે એસફહાંની**નાં બનાવેલાં ભરોસા ભરેલાં ફારસી પુસતકનો આધાર બતલાવીને લખેછેકે:—

اندر حال کرسی در کتاب الاسفهانی همی شرح دهد—برانجا نبشتها هست بفهلوی و همی گوید در روزگار موبدیرا بیاوردند که آنرا بخواند در جمله این لفظ بود که کردش این زمان جم بفلان ماه و فلان روز بپهلوی نبشتست این کلمتهای و بسیاری دیگر و من از جهت نادانستن حرف آن ننوشتم که از صورت غرضی بر نخیزد

"(હમજે) એસફહાંનીની કેતાબમાં કુરસી (ઇઆને તખતે જમશીદ) ના એહવાલની અંદર આએ રીતનું બએઆંન કરેઉંછે કે, તાંહાં (ઇઆને તખતે જમશીદવાલા મેહેલમાં) પેહલવી ભાષાની અંદર લખાણોછે, જે વીસે હેવું કેહેછે કે એક વેલા એક મોબેદને તે (લેખો) વાંચવા સારૂં બોલાવેઓ હતો, તે લખાંણની અંદર મતલબ એ હતી કે:—"**આએ (મેહલની) બાંધણી જમશેદના વખતમાં "ફલાંણે રોજે અને ફલાંણે મહીને કરેલીછે.**" આએ પેહલવી લખાંણ ઉપરાંત બીજું ઘણુંએક લખેલું હતું; પણ તે અખશર નહી સહમજી સકવાને લીધે હુંએ તે લખી લીધું નહી; કેમકે (દસતખતના) આકાર ઉપરથી મતલબ સમજાતી નથી."

જોકે આએ પેહલવી એબારત એક હજાર વરસની લાંમબી મુદત ગુજરી જવાને લીધે કેર, પોરટર તથા સર ઉલીઅમ આઉસલી, જેવા

* આએ કેતાબ સને ૨૧૨૬ ઇશવીના સાલમાં બનેલીછે, અને તેહેમાં "તારીખે તબરી" ના દાખલાઓ જબજા ટાંકેઆમાં આવેલાછે.

નામીઆ મુશાફરોના વખતસુધી જલવાઈ રહીતી નહી, માટે તેઓ તે હેની કસી નીશાંન આપી સકેઆ નથી; પણ હમજે એસફહાંનીનું લખાંણ જો આપણે કબુલ રાખીએતો, પેહલવી ભાષાનું પુરાતમપણુ છેક પેશદાદીઆન પાદશાહઓના વખતની સાથે મલી સકેછે.

આએ ભાષાનું નામ **પેહલવી** કરીને સા ઉપરથી પડેઉંછે, તે વીસેની સોધ કરતાં જુદા જુદા કાબેલ ગરંથકારોએ આપેલા વીચાર ઉપર આપણને ધેઆંન આપવું જોઈએછે.

એ વીસે જુદા જુદા ગરંથ કરતાઓનાં જુદાં જુદાં મતછે. કેટલાએક તવારીખ તથા કોશ લખનારાઓનું હેવું મતછે કે, પહલવ—સબ્દનો અરથ 'તરફ' અથવા બાજુનો થાએછે; માટે ઇરાંનના દેશોની આસપાસ બોલાતી ભાષાનું નાંમ પેહલવી કરીનેછે. બીજું, બાહાદુર અથવા પેહવાંનને '**પેહલવ**' અથવા **પેહલવાંન** કરીને કેહેછે, તેથી **પેહલવી** અથવા **પેહલવાંની** એ આગલા ઇરાંની પેહલવાનો તથા પાદશાહઓને લગતી ભાષાછે. તરીજું, 'પેહલુ' અથવા **પેહલવ** શેહર અથવા દેશને કેહેછે, માટે પેહલવી જબાંનનો અરથ દેશી ભાષાનો થાએછે. પરોફેસર સપીગલ પહલવ, બોલને અવસતાના પેરેથુ, શબ્દની સાથે મેલવેછે, જેનો અરથ "ચોહલુ" અથવા 'વીસતારવાલું' હેવો થાએછે. પરોફેસર મેકસમુલર, પહલવ, બોલની ઉતપંતી સેમીટીક فرش ફરશ, જેનો અરથ "ખોલાસો" અથવા "વીસતાર" નો થાએછે, તે ઉપરથી થાએલી ગણેછે. વલી સપીગલે પાંજંદમાં **પારુસ**, ઉપરથી **અરૂ**, નો **આહલ**, બનીને રૂપ લીધેલા **પહલુમ**, બોલની સાથે **પેહલવ** ને મેલવેઓછે. ડાકટર હાઉગે શાહાનામા મધે વપરાએલા پهلوی **પેહલવી**, બોલને લગતી સઘલી મતલબો ધેઆંનમાં લઈને તે ઉપરથી پهلوی **પેહલવી**, બોલનો અરથ "આગલા ઇરાંનીઓને લગતું" હેવો કરેઓછે. અને આગલા ઇરાંનીની મતલબ તેણે પેશદાદીઆંન, કેઆંનીઆંન, અશકાનીઆંન, અને સાસાંનીઆંન ટોલાને લગાડીછે. આએ સઘલો વીચાર ધેઆંનમાં રાખવા સાથે માહારો વીચાર હેવોછે કે پهلو પેહલવ, ની ઉતપંતી અવસતાના પેરેથવ, બોલ ઉપરથી થાઈ હોએ, હેવું જો આપણે માનીએતો, વંદીદાદની બીજી પરગરદમાં 'રસતા' અથવા 'મારગ' ને માટે પેરેથવ, શબ્દ વપરાએલોછે, અને તેમાં વપરાએલા થ, ને બદલે પેહલવીમાં કાએદાસર હ, થાએલોછે; માટે એ ઉપરથી જો આપણ **પેહલવી** બોલનો અરથ કરીએતો તેહેનો અરથ "રસતા (અથવા) મારગને લગતું" હેવો થાએછે, અને તેના આધાર ઉપરથી پهلوی زبان પેહલવી જબાંન, નો મોરાદી માએનો "રેવાજી અથવા ચાલુ ભાષા" નો થાઈ સકેછે, અને તે સહમજ આપણને કબુલ રાખવા જોગ કરેછે; કેમકે જેઆરે **જંદ** અથવા અવસતાની ભાષા ધરમ પુસતકને લગતી મુકરર થાઈ હોએ, તારે ઇરાંનમાં રાજ દરબારી અથવા લોકોની ચાલુ ભાષા તરીકે વપરાતી જબાંનનુ નાંમ ઓલખને સારૂં **પેહલવી** કરીને રાખેઆમાં આવીઉં હોએ.

એબન હઉકલ † નામનો, એક અરબી ગરંથકાર ઇરાંનદેશમાં વપરાતી ભાષાઓ વીશેનુ વરણન આપતાં હમજેઉલ એસફહાંની નામના એક કાબેલ ગરંથકારનાં રચેલાં પુસતકના આધાર ઉપરથી પેહલવી ભાષા વીશે આએ રીતે લખેછે કે;—

"فهلو ફહલવ, ઇઆને 'પહલવ' બોલ فهلة '**ફહલહ**' ઉપરથી
"નીકલેલોછે. હમજેઉલએસફહાંનીનો કોલછે કે ઇરાંનની કદીમ
"ચાલુ ભાષા પાંચ હતી; પેહલવી, દરી, ફારસી, ખોજી, અને સ
"રીઆંની, તેમાં પેહલવી ભાષા (ઇરાંનના) પાદશાહઓની દરબાર
"ખાતે બોલાતી હતી અને તે ફહલહ ‡ ની (સરહદને) લગતી હ
"તી; જે (સરહદ) ને લગતાં એસફેહાંન, રએ, હમદાંન, મા

† આએ ગરંથકાર હીજરી સનેની ચોથી સદીમાં ઇરાંનમો થાઈ ગએઓછે.

‡ હમજે એસફહાનીના જણાવેઆ મુજબ ઇરાંનને લગતા એક મોહોટા પરાંતનુ નાંમ આગલા વખતમાં پهلو **પહલવ** હેવાં નામથી જણાએલું હતું, અને તે વાતને શાહનામાના બનાવનાર શાએર ફીરદોસીતુસીના કોલથી વધારે ટેકો મલેછે; કેમકે આએ શાએરે પાદશાહ કાઉશને લગતા એહવાલમાં રૂમ, અને ચીનના પરાંતોની સાથે **પેહલવ** નામના એક પરાંતનું નાંમ નીચે લખી જણાવેલી બેતની અંદર જણાવેલુંછે; જેમકે:—

همه بارشان دیده خسروی ز رومی و چینی و از پهلوی

"હનેહાવંદ, અને આજરબાઈજાંન, નામનાં પાંચ શેહેરોછે. સીરી
"આની ભાષા **સવાદ**ના રેહેવાસીઓનીછે, તો પણ તાંહાં સીરીઆની
"પારસીમાં લખાંણુનો વહીવટ ચાલતો હતો.*"

ઈરાંન ખાતે તખતે જમશેદ, નકશે રૂશતમ અને હાજીઆબાદની
ખીણુ, અને પાહાડો ઉપર સાસાંની પાદશાહઓના વખતમાં તથા
તેહેની આગમજ પેહલવી ભાષામાં કોતરાએલા લેખો તથા સીક્કાઓ
નાં લખાંણુ ઉપરથી ઈઉરોપખંડના ઉગમણુ પરાંતની ભાષાઓનો અ
ભ્યાશ કરનારા કાબેલ વીદ્દઆરથીઓએ પેહલવી ભાષાનાં તે લખાં
ણોને બે ભાગમાં વેંહેંચી નાખેલાછે, તેમાં જે પેહલવી લખાંણુની અં
દર સેમીટીક લખાંણુની રીતીઓ તથા શબ્દો વપરાએલાછે, તેહેને
ચેઆલડી પેહલવીનું નામ આપેઉંછે; અને જે લખાંણુની અંદર ઈ
રાંની લટણુ તથા શબ્દોની સાથે કાંઈએક સેમીટીક બોલો વપરાએલાછે,
તેહેને સાસાની પેહલવીનું નામ આપેલુંછે. તેમાંની **ચેઆલડી પેહ
લવી** હમોએ ઉપલા ફકરામાં **હમજેહ એસફહાની**ના લખાણમાં જ
ણાવેલી سریانی فارسی **સરીઆની ફારસી**છે.

સરીઆંની ભાષાનું લખાંણુ ઈરાંનના મોલકમાં પાદશાહ હોશં
ગ પેશદાદના વખતથી ચાલતું હતું, તેહેની સાબેતી "અનવારેસોહે
લી" નામની ભરોસો રાખવા જોગ ફારસી કેતાબ ઉપરથી આપણુને
મલેછે. આએ કેતાબમાં **કલીલુલદમન** નામની કેતાબને આધારે
દાબશલીમ પાદશાહને એક પાહાડના અંદરથી મલેલા ખજાંનામાં

* فهلو—بالفتح ثم السكون و لام يقال فهله قال حمزه الاسفهاني
كان كلام الفرس قديما يجرى على خمسه السنة الفهلوية و الدرية
و الفارسية و الخوزية و السريانية فاما الفهلوية فكان يجرى بهاكلام
الملوك في مجالسهم وهي نعتة منسوبة الي فهله و هواهم يقع
علي خمسة بلدان اصبهان و الري و همدان و ماهنهاوند و اذربيجان
و اما السريانيه فكان يتكلّم بهااهل السواد و المكاتبة في نوع من اللغة
بالسرياني فارسي

પાદશાહ હોશંગની તરફથી લખાએલો એક દસતાવેજ મલેઓ હતો, તે
માં એક દાબડી તેને મલી હતી, તે વીસેનું બએઆંન આપતાં નીચે
જણાવેઆ પરમાણે લખેછે કેઃ—

"(દાબશલીમ પાદશાહે) પોતાને બખતાવર હાથે તે દાબડીને
"ઉઘાડી, (તેઆરે તેમાં) એક સફેદ રેશમી કટકો તે ઉપર સેરીઆંની
"ભાષામાં લખેલાં કેટલાંએક લખાંણુ સાથનો નજર પડેઓ, તેમાં શું
"બાબતછે, તે જાંણુવા સારૂં પાદશાહ આતુર રહેઓ * * તારે એ
"ક વીદવાંન શખસ જે કદીમ ભાષાઓ લખવા તથા વાંચવામાં પુ
"રતી માહેતગારી ધરાવતો હતો તેહેની ખબર મેલવીને તેહેને પાદશાહ
"ની પરવાંનગીથી હજુરમાં લઈ ગએઆ * * તે દાંનેશમંદે યે
"લું લખાંણુ લઈને તેની અંદરના દરએક શબ્દને બેઆંન આપીને
"ઉકલાવેઆ, તેવાર પછી ઘણોએક વીચાર કરીને કહીઉં કે આએ
"લખાંણુ આએ ખજાંનાની હકીકતને લગતું અને ઘણાએક ફાએદા
"ભરેલુંછે; અને તેની મતલબ એછે કે આએ ગંજનામાને હું
"હોશંગ પાદશાહએ દાબશલીમ નામના એક બુજોરગી ભરેલા રાજા
"ને સારૂં અમાંનત રાખેલોછે અને ખોદાઈ વસીલાથી હુંએ જાણે
"ઉંછે કે આએ ખજાંનો તેહેને નસીબે લાગસે."†

આએ ઉપલા દાખલાઓ ઉપરથી આપણુને બોલલી રીતે જણા

† بدست مبارک سرحقه باز کرد پارهٔ حریر سفید دید خطی
چند بقلم سریاني بروي نوشته شاه متعجب شد که این چه چیز
تواند بود * * تا از حکیم که در خواندن و نوشتن خطوط غریبه مهارتي
تمام داشت خبر یافتند و بحکم عالي اندک وقتي را بپایهٔ سریر
علی حاضر گردانیدند * * حکیم ان نوشته بستد و کلمات آنرا حرفا
حرفا بنظر استفسار در آورد و بعد از تعمّل بسیار فرمود که این مکتو
بیست مشتمل برانواع فواید و گنج نامه بحقیقت همین تواند بود
ملخّص سخن انست که این گنجنامهرا ءنکه هوشنگ پادشاهم ودیعت
نهاده ام برای رای عظم و پادشاه بزرگ که اورا دابشلیم خوانند و
بواسته الهام الهي دانستهام که این خزانه نصیب وی خواهد بود

એછે કે પેહલવી ભાષાની અંદર સેમેટીક બોલો વપરાએલાછે, તે વીસે કેટલાએક સાહેબો હેવું ધારેછે કે, આસીરીઆંન લોકોનું રાજ ઈરાંનમા થાએઆ પછી તેહેનું વપરાંણ થાએલુંછે, તે વાત બીલકુલ ભરોસા ભરેલી ઠરતી નથી; પણ સેમેટીક બોલોનું વપરાંણ ઈરાંનની સરજમીન ઉપર કદીમ વખતથી વપરાતી **સરીઆંની** અથવા સીરીઆક ભાષાના સંબંધને લીધે થાએલુંછે.

પેહલવી ભાષાને કેટલાએક ઈઉરોપખંડના વીદવાનો [illegible] **હુજવરેશ** ભાષાને નામે બોલેછે, અને એ બોલને તેઓએ તરેહવાર રીતે બીજા બોલો સાથે મેલવીને સહમજાવવાની કોશેસ કરીછે; તેમાં કાબેલ પરોફેસર જે. મુલરનું હેવું મતછે કે [illegible] هزوارش બોલ **હુજોરશ** તથા **હુજુરશ** કરીને વંચાઈ સકેછે, અને તે અવસતાના **હુજુથર**, 'સારો જોર' હેવા શબ્દ ઉપરથી નીકલેલોછે. પરોફેસર સપીગલ કેહેછે કે જેમ પરોફેસર જે. મુલર એ શબ્દને **હુજુથર** ઉપરથી નીકલેલો કેહેછે, તે વાત બનેલી હોએ કે નહી; તોપણ **હુજવારેશ** બોલ **હુજુથર** શબદને મલતો આવેછે હેમાંતો શક નથી. હમારા ફાજેલ મીતર દશતુર હોશંગજી જામાસપજી જામાસપ આસાવાલાએ સને ૧૮૬૭ ઈસવીનાં સાલમાં મુંબઈની નામદાર સરકારના હુકમથી છપાવી પરગટ કરેલી **જંદ પેહલવી ગલાશરી**ના ઈંગરેજી પુસતકના દીબાચાને સરે તરીજે નોટમાં આએ **હુજવારેશ** બોલનો અરથ તથા ખોલાસો નીચે જણાવેઆ પરમાંણે કરેઓછે.

"આએ (હુજવારેશ) બોલ જેણે ઈઉરોપખંડના વીદવાંનોને એક "ઘણી ગુચવણમા નાખેઆછે, તેહેનો ખોલાસો ઘણી સેહેલાઈથી થાઈ "સકેછે, હેવું હું ખાતરીથી વીચારૂંછું. **હુજવારેશ**, બોલ કસસી "માએઆપુંજી ધરાવતો નથી, અને કોઈબી ઈરાંની કે સેમેટીક ભા"ષાની મારફતે તેહેનો ખોલાસો થાઈ સકતો નથી; કારણકે તે માત"રે **હુજવાંન અશ**, નો અસુધ ઉચ્ચારછે, **હુજવાંનશ**, નો અરથ "**અશની જબાંન**નો થાએછે, કે જે માતરે આશીરીઆ (દેશ) ની "થાઈ સકસે; એનો પુરો આકાર 'હુજવાન અશર' કરીને હો"વો જોઈએ, પણ પાછલથી તે ટુકો અને ખરાબ થાએઓછે. "આએ સહમજ ડાકટર હાઉગની મારફતે મહને મલીછે, કેમકે "તેણે દર વખતની હમારી સાથની વાતચીતમાં કેટલીએકવેલા આ "એ બાબત ઉપર માહારૂં ધેઆંન ખેંચેઉં હતું કે પેહલવીને અત"લગનો સંબંધ બીજી સેમીટીક ભાષાનાં કરતાં આશીરીઅન "ભાષાની સાથે વધારેછે. **હુજવાનશ** (બોલ) માં વપરાએલા [illegible] "**આન**, અક્ષર વીશે (માહારી તરફથી) ખોલાસો કરેઆમાં આવે "છે કે પેહલવી [illegible] આન, હમેશાં ફારસી અથવા દરી ભાષામાં **આર**, "થાએછે, જેમકે (પેહલવી) **મતન**નું **મેહેર**, **આતન**નું **આદર**, **શતન**"નું **શેહર**, ઈતીઆદી; તેમજ **હુજવાનશ**નું **હુજવરશ** થાએલુંછે."†

વલી આપણી ટાપુમાં પરખેઆત થાએલો ઉગમણ પરાંતની ભાષાઓનો કાબેલ વીદેઆરથી ડાકટર મારટીન હાઉગે હાલમાં "An Introductory Essay on the Pehlavi language" હેવે નામનો એક રેસાલો પેહલવી ભાષાની બાબતમાં ઘણીએક સોધ અને ચંચલાઈથી લખેઓછે, અને તેહેને દસતુર હોશંગજીએ ઈંગરેજી ઉચ્ચાર અને તરજુમા સાથે છપાવી પરગટ કરેલી Pahlavi Pazand

---

† This word which has been a great puzzle to the European Scholars can be explained in a very simple, and I think, satisfactory way. Huzvâresh means nothing, and can neither be explained from the Persian, nor from a Semitic language; it is simply a mispronounciation of Huzvânash which is to be divided in huzvânashi. e. the language of Ash, which can be only Assyria; the full form may have been Huzvân-Ashar which was afterwards shortened and corrupted. To this interpretation I was led by Dr. Haug who directed during our frequent conversations several times my attention to the fact that the Pahlavi was more closely related to the Assyrian than to any other Semetic language. As regards the syllable [illegible] ân in Huzvânash, it is to be remarked, that the Pahlavi ân is always changed to âr in Persian or Dari, as matan to meher, âtan to adar, Shatan to shahar etc. Accordingly huzvânash became huzvârash.—

Glossary ને મથાલે તેના દીબાચા તરીકે મેલેઆમાં આવેલોછે, તેહેમાં આએ કાબેલ ગરહસથે **હુજવારેશ** બોલને લગતી તકરારમાં પોતાના રેસાલાના ૩૭) થીતે ૪૩) સુધીના સફાઓ રોકેઆછે, તેની અંદર આએ વીદવાંન ગરહસથ આએ રીતે લખેછે કે "હુજવારેશ બોલનો અરથ વારેઘડીએ પેહલવી ભાશાને લાગુ પાડેઆમાં આવેછે; પણ તે સીધ કરવું ઘણું મુશકેલછે." એ પછી ડાકટર હાઉગે ગએઆ આઠસો વરસ ઉપર થાઈ ગએલા **એબને મકુફા** નામના એક મહમદીઅન અરબ ગરંથકારે ઈરાંનના કાબેલ મોબદોથી زوارش **જવારેશ** (એટલેજે હુજવારેશ) બોલ વીસે મેલવેલો ખોલાસો, તેહેની અસલ એબારત અને તરજુમા સાથે પોતાના રેસાલામાં આપેઓછે; જેહેમાં બીજી બાબદો સાથે **હુજવારેશ** બોલનો અરથ મોબદોની તરફથી તે ગરંથકારને "શબદોના વરણની જોડણી" નો સમજાવેઆમાં આવેઓછે. એ શીવાએ તે મોબદોની તરફથી ઉપલા ગરંથકારને **જવારેશ**ની અંદર એક હજાર સેમેટીક શબ્દોનું લખાંણ થાએલુંછે, હેવું પણ કેહેવામાં આવેઉં હતું, તે ઉપરથી ડાકટર હાઉગ તરક પોંહોંચાડીને પોતાની તરફથી જણાવેછે કે આએ એક હજારં બોલની શબ્દકોશ તે **સાસાનીઆન ફરહંગને** નામે ઓલખાતી ચોપડી હોવી જોઈએ, અને તે હાલમાં છપાઈ પરગટ થાએલી દસતુર હોશંગજી વાલી Old Pahlavi Pazand Glossary છે. (ડાકટર હાઉગનું આએ મત કોઈબી રીતે ખોટું નથી.) એબને મકુફાના વીચારોને લગતી સઘલી તકરાર ઉપરથી ડાકટર હાઉગ કેહેછે કે **હુજવારેશ** બોલનો અરથ કોઈબી ભાષાનો થાઇ સકતો નથી.

એ પછી ડાકટર હાઉગ દસતુર હોશંગજીએ કરેલા હુજવારેશના અરથ વીસે પોતાની તરફથી આએ રીતે ખોલાસો કરેછે કે:—

"જોકે **હુજવારેશ**નો અરથ હાલમાં બેશક તેહેની શબ્દ સાધન
"વીદેઆ એ કોઈબી રીતે સેહેલાઈથી સોધી કડાતો નથી; પણ દસતુર
"હોશંગજી તેહેને **હુજવાન અસોર** ઇઆને આસીરીઆની ભાષા
"કરીને સહમજાવેછે; જે એક ખોલાસો આએ શબ્દની ચોકસ તપા

"સ કરવાની આગમજ હુંએબી કબુલ રાખેઓ હતો * પણ તેહેની
"પરોણાગત ઘણો વખતસુધી થાઈ સકતી નહી."

એ પછી ડાકટર હાઉગ **હુજવારેશ** બોલને બીજા વીદેઆરથીઓ અવસતાના **હુજવારેન**, શબ્દ ઉપરથી બનેલો વીચારેછે, અને જેનો અરથ "સારાં કઉવત" નો થાએછે, તે જણાવીઉંછે; અને તેવાર પછી આએ કાબેલ વીદેઆરથીએ પોતાની તરફથી **હુજવારેશ** બોલનો અરથ કરવાની તજવીજ કરીછે, તેમાં તેણે પેહલવી હુજ, ને અવસતાના **હુજ**, ઉપસર્ગ સાથે, તથા **વારેશ**ને **વર**, ધાતુ સાથે મેલવીને, તેહેનો અરથ 'ખોલલું' અથવા 'જાહેર' હેવો કરેઓછે. હવે આએ સઘલા વીચારોને ધેઆંનમાં લેતાં હમારા કાબેલ મીતર દસતુર હોશંગજીએ **હુજવારેશ**ના ઈમલાને **હુજવાન-અશ**, કરીને વાંચેઓછે, તે વીસે હમારી તરફથી કાંઈએક ખોલાસો કરવાને ઘટતું વીચારીએછે. સાદી નજરે જોતાં કોઈબી પેહલવી વીદેઆરથી **હુજવારેશ**ના ઈમલાને **હુજવાનશ** કરીને કદી વાંચી સકે નહી; કેમકે હુજવાર ને **હુજવાન** કરીને વાંચવું, કાએદાની રૂએ નહી બની સકે હેવુંછે. તેમજ ઈશ, નું વંચાણ **અશ**, કરીને મુતલક થાઈ સકે નહી. દસતુર હોશંગજીએ પેહલવી **ર**, ને **ન**, સાથે બદલ થવાના જે દાખલા આપેઆછે તે કેટલાએક ચોકસ પેહલવી શબ્દો ઉપરથી બનેલા ફારસી બોલોને લગતાછે, તેથી તે **હુજવારેશ** હેવા પેહલવી શબ્દની સાથે કસો સંબંધ ધરાવતા નથી; માટે દસતુર હોશંગજીએ કરેલું **હુજવાનશ**નું ઉકલામન માહારાં મત પરમાંણે વાજબી નથી, અને તેહેમાંથી કાહાડવા ધારેલો અરથ વગર હસતીનો ગણાએ તેમાં થોહોજ શકછે.

* **હુજવારેશ** એક ભાષાછે હેવું મત આપતાં હું ચાલુ વીચારને મલતો થાએઓ હતો, અને તેવાજ વીચારથી હુંએ તે ખોલાસાને વાજબી ગણેઓ હતો. શબ્દને ઊકલાવવાની જે સરવેથી સેહેલી રીતછે તેહેની મારફતે **હુજવાંન અસોર**ને બદલે અપભ્રશ્ટ થાએલો બોલ (હુજવારેશ) માહારા અને દસતુરના ધેઆનમાં આવેઓ; પણ હુંતો સારીપઠે જાણતો હતો કે અસલ **ન**, કદીબી **ર**, સાથે બદલ થતો નથી. ડા॰ મા॰ હા॰

કાબેલ પરોફેસરો મેખ્ખશ મુલર, સપીગલ, અને હાઉગે **હુજવારેશ** બોલને સાદી નજરે જેમ વંચાઈ સકે તેમ વાંચીને તેહેને અવસતાના જુદા જુદા શબ્દો સાથે મેલવીને તેહેનો અરથ કરવાની પોતાની તરફથી જે કોશેશ કરીછે, તેમાં આએ વીદવાનોની કસી કસુર હમોને જણાતી નથી; કેમકે તેઓને તે બોલ ભુલ ભરેલી હાલતમાં વંચાએલો મલેઓ હતો, અને અક્ષરોના એકસરખા આકારને લીધે તેહેને તેમ વાંચવા માગેતો તેમ પણ બની સકે, હેવું હોવાને લીધે તેઓએ કરવા ધારેલો **હુજવારેશ**, નો અરથ ખરી રીતે તેઓ કરી સકેઆ નથી.

હવે માહારી પોતાની સોધ ઉપરથી [Pahlavi] **હુજવારેશ**, બોલસા ઉપરથી નીકલેલોછે, અને તેહેનું ઉકલાંમણ પેહલવી અખ્ખશરના એકસરખા આકારને લીધે કેમ ફેરવાએઉંછે; તેહેની વીગત અતરે જણાઉંછું.

પેહલવી લખાંણોની અંદર [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi], હેવા તરણ તરેહના ઈમલાઓ વપરાએલા આપણને મલેછે, તેહેને વગર વીચારે જો આપણે વાંચીએતો તેહેમાનો પેહેલો આકાર **હુજવારેશ**, બીજો **હુજવારશન**, અને તરીજો **હુજવારીને**, કરી વંચાઈ સકેછે; પણ જો તે માહેના બીજા તથા તરીજા ઈમલામાં [Pahlavi] **હુજવાર** ની પછી વપરાએલા [Pahlavi] તથા [Pahlavi], ના આકારને [Pahlavi] ને બદલે કાંઈ એક ફેરવાઈને બનેલા આકારો ગણીએતો તે બની સકે હેવુંછે, અને તે ઉપરથી જો [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ના ઈમલાને આપણ **હુજવે—ખલદીચ**, ઈઆને "ખાલદી ભાષા" કરીને વાંચીએતો તે વાંચવું ખરેખરૂં અને વગર શકતુંછે; કેમકે આગલા વખતમાં એશીઆને લગતું ખલદય * નામનું એક મોહોટું પરાંત યુફરેટીસ, અને ટાઈગરીસ, નામની નદીઓ વચે વસેલું હતું; જેની રાજધાંની બાબીલોનનું શેહેર હતું.

* ડાકટર જે. લેમપરીઅરે સને ૧૮૨૦ ઈસવીના સાલમાં છપાવી પરગટ કરેલી Classical Dictionary માં લખેછે કે:—

Chaldæa, a country of Asia between the Euphrates and Tigris. Its capital is Babylone, whose inhabitants were famous for their knowledge of Astrology.—

ડાકટર જે. બુનશન "ધી ફીલાસફી ઓફ યુનીવરસલ હીસટરી" નામનાં પુસતકનાં દફતર બીજાંને સફે ૧૧) મે લખેછે કે:—
"સેમીટીક ભાષાને લગતી ઓતર તરફની સાખાને નામે ઓલખાતી ભાષા યુફરેટીસ અને ટાઈગરીસ નદીની વચયેના દેશોમાં વપરાતી સીરીઆ અને પાલેસટાઈનમાં બોલાતી ભાષાછે; અને * * તે ઓતર તરફની ભાષાને નામે ઓલખાતી પાલેસટાઈનમાં મુકરર થાએલી પેહેલી હીબરૂ ભાષાછે. અને તે 'ફોએનીસીઆન' તથા 'સુધ હીબરૂ' એ બે ભાગમાં વેહેચાએલીછે; અને બીજી સાધારણ લોકોની ખાલદી (Chaldee) અથવા બાબીલોન તથા આશીરીઆ, અને મેસોપોટેમીઆ તથા સીરીઆની સાધારણ ભાષાછે". †

એ ઉપરથી હેવું સીધ થાએછે કે, આપણા ઈરાંની વડીઅલો સીરીઆની ભાષાને નામે જે બોલી ઈરાંનમાં વાપરતા હતા, તે ઉપર જણાવેલી **ખાલદી** (Chaldee) ભાષા હતી; (જેહને હાલમાં આપણ 'ચેઆલડી' ભાષાને નાંમે ઓલખીએછે), અને તેહેની સાબેતી 'સાસાંની પેહલવી ફરહંગ' ને નામે આપણા લોકોને જાંણીતી "માલીક નામએ અસુરી" નામની, પેહલવી લખાંણની અંદર વપરાએલા સેમીટીક બોલોની શબ્દ કોશ, ના દીબાચાનાં લખાંણ ઉપરથી મલેછે.

'માલીક નામએ અસુરી' નામની શબ્દ કોશ ‡ ના પેહલવી દીબાચામાં તેનો બનાવનાર લખેછે કે:—

† They are reduced to the northern branch, spoken in the Euphrates and Tigris region, Syria and Palestine, and * * The northern branch is represented, first, by Hibrew (the language of the Ibri, men who came from Arapakhitis) fixed in Palestine (canaan), and divided into Phœnician and Hibrew Proper; and, secondly, by popular Chaldee, or the common language of Babylon and Asyria (Elam and Assur), and of Mesopotamia and Syria (Aram and probably Lud, or Semitic Asia Minor).

‡ આએ શબ્દ કોશને આપણા જરતોશતી દસતુરો "સાસાનીઆંન પેહલવી ફરહંગ" ઈઆને સાસાની પાદશાહઓના વખતમાં બનેલી પેહલવી શબ્દ કોશને નામે ઓલખેછે, જે પુસતક તેહના ઈંગરેજી તરજુમા સાથે Pahlave Pazend Glossary "પેહલવી પાજંદ ગલાસરી" ને નામે દસતુર હોશંગજી તથા ડાકટર હાઉગની તપાસ ઉપરથી હાલમાં પરગટ થાએલછે.

"તે બરદાશતના કરનાર દાદાર અહુરમજદનાં (મોબારેક) નામ, "ઓલખ, અને સ્તુતી (ની બરકત) થી, આએ ફારસી તરજુમા સાથનો 'માલીક નામએ અસુરી' ઇઆને 'આસીરીઆ શબદ કોશ' "ને લગતો રેસાલો, તે ખાલદી (એઆલડી) ભાષા સીખવામાં, નવા "અભેઆશીઓને ફાએદેમંદ, સારી બખશેસ કરનાર, અને સુભકારક થજો!" *

આએ ઉપર લખી જણાવેલા દાખલાઓ ઉપરથી વગર શકે આપણી ખાતેરી થાએછે કે જેને આપણ હવડાં સુધી [illegible] હુજવારેશ, કરીને વાંચતા હતા તે શબદનું ખરૂં વાંચન અસલમાં **હુજવે-ખલદીઅ**, કરીને હતું, પણ જેમ કેટલાએક સેમીટીક શબ્દોના ઇમલાઓને સુધ રીતે વાંચવાની ઇઆદદાશત પાછલથી આપણા લોકો પાસે નહી હોવાને લીધે, તેઓને અસુધ રીતે વાંચવાનો આપણામા માહવેરો પડેઓછે, તે મુજબ [illegible] **હુજવે-ખલદીય**નો ઇમલો **હુજવારેશ**, કરીને વંચાતો આવેઓછે.

આએ [illegible] **હુજવારેશ**, બોલ આપણી પાસેનાં કદીમ પેહલવી પુસતકોનાં લખાંણની અંદર આપણને મલતો નથી; પણ હમોએ ઉપર જણાવેલી "માલીકનામએ અસુરી' ઇઆને આસીરીઆ શબ્દ કોશની અંદર [illegible] † તથા [illegible] હેવા આકારનાં બે ઇમલાઓ આવેલાછે, તેમાના છેલલા આકારની નીચે અવસતા અખશરે તેહેનો ઉચ્ચાર [illegible] **હુજવારેશ** કરીને કરેલોછે, અને હમો ધારીએછે કે તેજ ઉપરથી આએ બોલને વાંચવાના સબબની ઉતપંતીબી થાઇછે; અને તે ઉપરથી પાછલથી પેહલવી પુસતકોની નકલ કરનારા તથા તેહેનો અભેઆશ કરનારાઓને [illegible] **હુજવારેશ** બોલનો અરથ તેહેને લગતી પુરતી તપાસ કરવાનો સંજોગ નહી મલવાને લીધે પેહલવી ભાષાનો સહમજાએઓછે; જે ઉપરથી તેઓએ કોઇ કોઇ પેહલવી કેતાબોનાં મથાલાં ઉપર "આએ કેતાબ હું હુજવારેશ (ઇઆને પેહલવી ભાષા) માં લખુંચ" કરીને લખેલુંછે. તોપણ પાંછલા વખતના ઇરાંની દસતુરો આએ ખાંમી ભરેલી રીતે વંચાએલા **હુજવારેશ** બોલના અસલ અરથની તદન વકુફ નહી ધરાવતા હોએ હેવું નહી હતું, કેમકે આકુવીટીલ ડુ પેરોંન નામના ફરેંચ ગરંથકારે પોતાનાં લખાંણની અંદર એક પાજંદ ફેકરો ટાંકેલોછે (જેની નોધ ઇઉરોપખંડના કાબેલ પરોફેસરો ફરેડરીક સપીગલ, અને ડાકટર મારટીન હાઉગે પોતાનાં પુસતકોમાં નોધી લીધીછે *) તેમા લખેછે કેઃ—

[illegible]

"તે અવસતાના અખશરે અથવા **સેવાદ**ના અખશરે લખવું સજાવારછે, જે (સવાદના અખશર) ઉજવારેશ (ઇઆને એઆલદી ભાષા) નાછે." ડાકટર મારટીન હાઉગે ઉપલા ફેકરાનો તરજુમો આપતાં સેવાદનો અરથ (Chaldæa) **એઆલડીઅ** નો કરેઓછે, અને તેમજ ઉપલી પાજંદ એબારતમાં '[illegible] ખતે સેવાદ' ની મોરાદી માએની **ઉજવારેશ** (ઇઆને એઆલડી ભાષા) થી જણાવેલીછે.

પેહલવી ભાષામાં આપણા જરતોશતી મજહબને લગતાં ઘણાંએક પુસતકો કેઆંની, આશકાંની, અને સાસાંની પાદશાહઓના જુદા જુદા વખતમાં લખાએલાં હતાં, તેહેમાંથી જે પુસતકો, રેસાલાઓ, અને અવસતાના તરજુમાંઓ આપણી પાસે હાલમાં મોજુદ રહેલાંછે, તેહેની એક ટીપ હું અતરે નીચે આપું છઉં.

---

* [illegible]

† [illegible] આએ ઇમલાની સેવટે આવેલો [illegible] નો આકાર [illegible] ય, ઉપરથી બનેલોછે; પણ વચ્ચેથી - આટલો આકાર ઘસાઇને નીકલી જવાને લીધે [illegible] ને બદલે [illegible] કરીને પાછલથી નકલ કરનારાઓને હાથે લખાતો આવેઓછે.

* જુવો ડાકટર સ્પીગલનાં બનાવેલાં **હુજવારેશ** ભાષાનાં વેઆકરણના દીબાંચાને સફે ૨૨) મે તથા ડાકટર મારટીન હાઉગે છપાવી પરગટ કરેલા An introductory Essay on the Pahlavi Language ને સફે ૪૨ મે.

દીન કનતે.
વજેર કનતે દીની.
નીરંગશતાંન.
શાયસ્ત લા શાયસ્ત.
ઇરજબ્બાએ બુનદેહશને.
જંદે જતીદ શીદાદાદે.
જંદે ઇજિશને.
જંદે વીસ્પે રતુ.
જંદે હાદોખ્ત.
જંદે દામદાદ.
'જંદે અવસ્તાએ ખુરદે.
દાદસ્તાને દીની.
શેકન ગુમાની વજાર.
બુનદેહશને.
મીનોએ ખેરદ.
માદીગાને ગોશતફરીઆંન.
ઓગમદેચા.
જામાસ્પ બીતાઇ.
માદીગાને વીરાફ.
અન્દરજે આતુનપાત માનસ્પન્દાંન.
કારનામએ અરથશતર પાપકાંન.
ગનજે શાઇગાન.
સેતાએશને યહાન.
માદીગાને રકજોમ.
માદીગાને અહુનવર.
માદીગાને રક જાતનાન.
માદીગાને ઓનદદ જોમે ફરવરદીન બીના.
માદીગાને અફ્વીઅંધને તશકુક.
માદીગાને મદમ ચેમે દરુન.
માદીગાને હફ્ત અમહાસ્પન્દ.

અન્દરજે દાનાક ગબના.
જંદે વહુમન યશત.
માદીગાને હુસરાબે કવાદાન.
દહમાને વેહાન આફ્નીન.
નપીકીનશને પરવરદે.
માદીગાને દરુહત.
વાજે આતુન પાતે માનસ્પન્દાન.
વજેરેદીની.
માદીગાને દારૂએ પુનસ્નદશ.
માદીગાને આવાદશે મેનઇહાન.
માદીગાને આતુન ફરોબગે ફરબનજાદાન.
માદીગાને ગજસ્તે અબાલેશ.
વાજે માલીગાને અવસ્તાક.
માદીગાને ચતરંગ.
દરૂન નીરંગી પવન જન્દ.
ચાદિ અવસ્તાએ ગાસાને અફ્જુની.
નીરંગે ઇજશને.
ઇજશને ચન્દ અરજ.
અવસ્તાએ દરૂને ફરોહરાન યશત.
વીશતાસ્પ યશત પવન નીરંગ.
અવસ્તા જન્દે પીરામુને યશત.
માલીક નામએ અસુરી પવનચ પારસી.

આએ પેહલવી ભાષાનુ વયાકરણ બનાવવાની શરૂઆત હમોએ સને ૧૮૫૩ ઇસવીના સાલમાં કરી હતી; એ વેલાએ સર જમશેદજી જીજીભાઇ ઇનસટીટીઉશનનાં મકાંન ખાતે જરતોશતીઓને પેહલવી અને જંદ સીખવવાને સારૂં આપણા ટોલાના શખીતબે માનવંતા બુજોરગ અકાબર સાહેબ મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઈ પેહેલા બારોનેટના ખરચથી એક વરગ ઉંઘાડેઆમાં આવેઓ હતો, અને તાં હાં સુરતવાલા મરહુમ દસતુરજી જમશેદજી બરજોરજી ઉપલી ભાષાઓ

ને લગતી કેલવણી આપતા હતા; તેઓની તરફથી વીદેઆરથીઓને પેહલવી ભાષાની શરૂવાતમા કેલવણી આપવા સારૂં ફારસી 'આમદ નામે' ના આધાર ઉપરથી પેહલવી સામાનય રૂપોની ગરદાનો સાથે કાંઈએક પેહલવી વેઆકરણને લગતાં તતવો ફારસી કાએદાના આધાર ઉપરથી રચીને, તે વીસેનું એક પેહલવી વેઆકરણને લગતું નાધલું પુસતક દસતુર મનફુરે બનાવીઉં હતું.* તે પુસતક છપાવી પરગટ કરવાની આગમજ તેહેની તપાસ કરવા સારૂં તે વખતના સર જમશેદજી જીજીભાઈ ઈનસટીટીઉશનના સેકરેટેરી મરહુમ શેઠ પેશતનજી માણેકજીએ એક સરકીઉલરની મારફતે મુનશી મીર અશરફઅલી, શેઠ દોશાભાઈ સોહોરાબજી મુનશી, દસતુર મીનોચહરજી એદલજી જામાસપ આસાના, દસતુર કાઉશજી દારાબજી મેહેરજીરાણાની સાથે હમોને પણ નોતરેઆ હતા. આએ મેલાવરાની અંદર 'દાબુનેદ' અને 'દાબુનદ,' આએ બે શેગાઓ ઉપર ઉપલી મંડલીમા હાજર થાએલા બે ગરહસથોને એકબીજામા તકરાર ચાલી હતી, પણ આએ ભાષાનાં બે મુખીઅ હથીઆર જે વેઆકરણ અને શબદકોશ, આએ તકરારને લગતા ચુકાદાને સારૂ જોઈએ, તે નહી હોવાથી, આએ તકરારનો એક તરીજા ગરહસથની તરફથી આપેલા વાજબી વીચાર છતાં પણ કસસો ચુકાદો થાએઓ નહી. તે ઉપરથી એ પછી પેહલવી વેઆકરણનાં મુલ તતવને લગતું એક નાધલું ૨૨૫) સફાનું પુસતક તેહેની અંદર અસલ પુસતકોના દાખલાઓ જણાવેઆ વગર હમોએ લખીને તઈઆર કીધું, અને તે પુસતકનો સને ૧૮૫૫—૫૬ ના સાલમાં હમારા કાબેલ મીતર શેઠ નવરોજજી ફરદુનજીએ હમારી એલતેમાસ ઉપરથી ઈંગરેજીમાં તરજુમો કરેઓ હતો. તે બાદ હમારો વીચાર ઉપલાં પુસતકોને છપાવી જરતોશતીઓમાં પરગટ કરવાનો હતો. એટલામાં હમારા ચાલાક અને વીદેઆઅભેઆશી

* આએ કાએદો ભાઈ કાવશજી નોશેરવાનજી કાંગાએ શને ૧૮૫૯ ઇસવીનાં સાલમાં છપાવી પરગટ કરેલી ખોરદે અવસતા બા માંએનીનાં પુસતકના આગલા ભાગમાં પરગટ કરેલોછે.

મીતર શેઠ ખુરશેદજી રૂશતમજી કામાજી ઇઉરોપ ખાતેથી અતરે આવેઆ, તેવણ સાથે એક બે વેલા હમારી મુલાકાત થાઈ, તેહેમાં તેઓને હમોએ હમારી તરફથી તઈઆર કરેલું પેહલવી વેઆકરણનું પુસતક બતલાવેઉં, તે કાંમ તેઓએ પસંદ કીધું, અને તારપછી તેઓએ હમોને અરલાંગનવાલા કાબેલ પરોફેસર સપીગલે બનાવેલું હુજવારેશ ભાષાનાં વેઆકરણનું એક જરમન ભાષામાં છપાએલું પુસતક પોતાની તરફથી બીજાં પુસતકો સાથે ભેટ કરેઉં, અને હમારા વેઆકરણનાં પુસતકમાં દરએક બાબતને લગતાં અસલ પેહલવી પુસતકોમાંથી દાખલાઓ ટાંકીને બતલાવવાની હમોને ભલાંમણ કીધી; તે ભલાંમણ આએ ભાષાના અભેઆશ કરનારા વીદેઆરથીઓના બાબમાં વધારે ફાએદાકારક હમોને જણાઈ, તે ઉપરથી હમોએ તેમ કરવાને કબુલ કીધું; અને તેમ કરવામાં હમોને નવેસરથી અસલ પુસતક રચવા કરતાં દાખલાઓ અસલ પુસતકો મધેથી સોધી કાહાડીને તેની જગોએ મેલતાં ઘણી મેહેનત અને વખત રોકવો પડેઓ હતો; અને તે ઉપરાંત આએ પુસતક છપાતાં હમોને વચ્ચે નડેલી ધીલને લીધે નજદીક છ વરસની હદ ગુજરીછે.

સને ૧૮૫૪ ઈસવીનાં સાલમાં પેહલવી ભાષાનાં વેઆકરણને લગતા ટુક સારનું એક નાધલું ચોપાંનીઉં ઇઉરોપ ખાતે પેહેલવેહેલાં ડાકટર મારટીન હાઉગની કલમથી જરમન ભાષામાં લખાએઉં હતું; તે વાર પછી અરલાંગનની "રાએલ કાલેજ" ના કાબેલ પરોફેસર ડાકટર ફરેડરીક સ્પીગલે સને ૧૮૫૬ ઇસવીના સાલમાં Grammatic der Huzvâresche, હેવે નામનું એક પેહલવી વેઆકરણને લગતું પુસતક જરમન ભાષામાં છપાવી પરગટ કરેઉંછે. આએ પુસતકમાં ઉપલા કાબેલ પરોફેસરે પોતાની તરફથી પેહલવી વેઆકરણને લગતા જે દાખલાઓ લખી બતલાવેઆછે તે ઈજશને, વંદીદાદ, વીસપેરદ અને ખોરદેહ અવસતાનો પેહલવી તરજુમો તથા બુનદેહશને કેતાબ સેવા એ બીજાં કોઇ પેહલવી પુસતકોના નથી, અને તેહેમાં આએ વીદવાંન ગરહસથની કસી કસુર નથી; કેમકે ડાકટર મારટીન હાઉગ અંતરે

થી ઈઉરોપ ખાતે ગએઓ તેહેની આગમજ ઈઉરોપખંડ ખાતે પેહલવી લખાંણને લગતાં ઉપલાં પુસતકો સેવાએ બીજું કાંઈ હતું નહી; તેથી જુદે જુદે વખતે લખાએલાં બીજાં પેહલવી પુસતકોની રચના અને તેહેમાં વપરાએલા વેઆકરણને લગતા ભાગોને લગતી તપાસ કરીને તેહેનું વરણન આપવાને તથા અસલ પુસતકોમાંના દાખલાઓ નોધવાને ડાકટર ઈસ્પીગલને જોગવાઈ મલી નથી; પણ આપણી પાસે તે સઘલાં પેહલવી પુસતકો હાજર હોવાને લીધે હમોને હમારાં આએ પેહલવી વેઆકરણનાં પુસતકમાં તે કદીમ પુસતકોના દાખલાઓ બતલાવવા સાથે વેઆકરણને લગતી બીજી સોધો દાખેલ કરવાને બની આવેઉંછે. ડાકટર સ્પીગલનું ઉપલું પુસતક તપાસી જોતાં તેહેને મલેલાં પેહલવી લખાંણ ઉપરથી વેઆકરણને લગતા ભાગો ઉપજાવી કાહડવામાં આએ ચંચલ જેહનના વીદવાંને વખાંણવાજોગ મેહેનત કરીછે.

સને ૧૮૫૫ ઈસવીનાં સાલમાં હમારા લાએકીવાલા મીતર શેઠ ધનજીભાઈ ફરાંમજી પટેલે 'હુજવરશ અથવા વીશેશ પેહલવી ભાષાનું વેઆકરણ' હેવે નાંમનું ૮૦ સફાનું એક નાંધલું પુસતક ગુજરાતી ભાષામાં છપાવી પરગટ કરીઉં હતું.

એ પછી સને ૧૮૫૯ ઈસવીનાં વરસમાં હમારા મીતર એરવદ ડાવશજી નોશેરવાંનજી કાંગાએ પેહલવી તરજુમા સાથે ખુરદેહ અવસતાનું પુસતક છપાવી પરગટ કરીઉંછે; તે પુસતકની શરૂઆતમાં 'પેહલવી ફરહંગ' ને નાંમે પેહલવી મસદરની ગરદાંન તથા શબ્દ કોશને લગતો ભાગ ફારસી 'આમદન' તથા 'ફારસીઆત' ની લઢણ ઉપર રચેલો પરગટ કરેઓછે, અને તે વીસે મજકુર એરવદે પોતાનાં લખાંણમાં નીચે જણાવેઆ પરમાંણે ખોલાસો કરેઓછે:—

"આ ખોરદેહે અવસતાના પેહલા ભાગમાં પેહેલવી ફરહંગ મુ
"કેલીછે તે શર જમશેદજી જીજીભાઈ ઈનશટીટીઉશનને લગતો જે પે
"હલવી કલાસ હતો તેમાં બેહેશતનશીન દસતુરજી સાહેબ જમશેદજી
"બરજોરજી શુરતવાલા શીખવતા હતા અને જે હાલ ઘણાખરા દસ
"તુરો પાસેછે તે ઉપરથી દાખલ કીધીછે."

હમોએ બીજું જણાવવું જોઈએછે કે આએ ચાલતાં ઈસવીં સને ૧૮૭૦ નાં વરસમાં હમારા વીદવાંન મીતર ડાકટર મારટીન હાઉ

ગની તરફથી 'પેહલવી પાજંદ ગલાસરી' નું દસતુર હોશંગજીની તરફથી કરેલા ઈંગરેજી તરજુમાનું એક પુસતક હમોને ભેટ મલેઉંછે, તે પુસતકમાં આએ કાબેલ ગરહસથે પેહલવી ભાષા વીશે પોતાની તરફથી લખેલા રેસાલામાં આએ ભાષામાં કોતરાએલી તખતીઓમાં વપરાએલા કેટલાએક સેમીટીક બોલો તથા ધાતુઓની સરખાંમણી તેહેની અસલ ભાષાના લેગતોની સાથે બતલાવીછે, તથા વેઆકરણને લગતા ભાગમાં કેટલાએક પેહલવી રૂપોને લગતા પ્રત્યયો જણાવેઆછે; અને તે સાથે હીબરૂ તથા ચેઆલડી ભાષાનાં વેઆકરણમાં વપરાએલી રીત મુજબ પેહલવીમાં વપરાએલાં સેમીટીક ધાતુઓને જુદા જુદા આઠ વરગની અંદર વેહેચી નાખીને તેહેને લગતા કેટલાએક અરથોની સમજ આપીછે, તે પેહલવી ભાષાના વીદેઆરથીઓને જાણવા જોગ બાબતછે.

આપણા જરતોશતીઓમાં પેહલવેહેલાં પેહલવી ભાષાનું એક ટુંક વેઆકરણ ફારસી ભાષામાં સને ૧૧૮૧ ઈઅજદજરદીનાં વરસમાં મુંબઈના શેહેનશાહી જરતોશતીઓના દસતુરાંન દસતુર એદલજી દારાબજી રૂશતમજી સનજાણાએ બનાવીઉં હતું; જે પુસતક તે હમારા મરહુમ મુરબીની તરફથી, તેઓનાં પુસતકખાંનાંમાં વારસા તરીકે હમોને મલેલું હાલ હમારી પાસે મોજુદછે. આએ ફારસી નાધલાં પુસતકનું કદ ડીમી કાગજના આઠમા ભાગના ૬૦ સફાનુંછે. તે પુસતકનો દીબાચો પેહલવી ભાષામાં આએ મરહુમ દસતુર સાહેબે રચેલોછે; તેમાં પણ તે દીનદાર અને કાબેલ દસતુરે પેહલવી વેઆકરણ નહી હોવાને લીધે તેઓના વખતમાં પેહલવી લેખોનું વંચાંણ અવાર નવાર જુદી જુદી રીતે થવા વીસેની ફરીઆદ નીચે જણાવેઆ પરમાણે કરીછે.

"જેઆરે આએ પેહલવી ભાષાનાં વેઆકરણનું પુસતક નહી
"હતું, અને જે કાંઈ હતું તે જુદદીનોના હાથમાં ગએઉં, તેવાર પછી
"કોઈએ તેવું પુસતક બનાવીઉંતું નહી; તે ઉપરથી હમણાં સને
"૧૧૮૧ ઈઅજદજરદીનાં વરસમાં મોબારેક ફરવરદીન મહીનાં અ

" ને અહુરમજદ રોજ હતો તે નોરોજની ખુશી ભરેલી મીજલસ ભ
" રાએલી હતી તેહેમાં, કેટલાએક હાજેર થાએલા ગરહસથો, એક
" પેહલવી શબ્દ અને વાકયની મતલબ વીસે, એકબીજામા જઘડો,
" હરીફાઈ, અને અડડાઅડડી કરવા લાગેઆ, અને તકરાર કરતી
" વખતે પોતાના સખુનને જાલવવા સારૂં ઘણાજ કરોધવંત થાએ
" આ; પણ તેઓમાંથી કોઈ એકબીજા ઉપર ફાવેઓ નહી. એજ
" પરમાણે એકબીજા સાથે તકરાર કરવા લાગેઆ; પણ કોણનું બોલ
" વું ખોટું છે, તે વેઆકરણ વગર કોઈ સહમજી સકેઆ નહી. આ
" એ કારણને માટે હુંએ આએ પેહલવી વેઆકરણનો રેસાલો અગ
" ત કરીને સારી દેઆંનતના વીદેઆરથી અને શીખશકોને સારૂં
" ઉલટ રાખીને બનાવેઓછે." *

આએ હમારાં પુસતકની અંદર વેઆકરણને લગતા જે જે ભા
ગોને મથાલે પેહલવી નામો આપેઆમાં આવેઆંછે, તે નાંમો હમોએ
હમારી તરફથી ઉપજાવીને આપેઆંછે, અને તેમ કરવામાં હમારી
મતલબ હવે પછીના વીદેઆરથીઓમાં એ નામોનું વપરાંણ ચાલુ
રાખવા વીસેનીછે.

આએ પેહલવી વેઆકરણની સેવટે હમોએ જે સેમીટીક શબ્દો

---

* [illegible]

તથા ધાતુઓ ઉપરથી પેહલવી પુસતકોમા વપરાએલા શબ્દોની એક
શબ્દ કોશ આપીછે, તે બોલોના ઉચ્ચાર જેમ આપણા ઈરાંન તથા
હીંદુસ્તાન ખાતેના દસતુર મોબદો કદીમ વખતથી કરતા આવેઆ
છે, તે મુજબ હમોએ તે અસલ બોલોની પાસે તેહેનો ગુજરાતી ભાષા
માં ઉચ્ચાર આપેલોછે; તોપણ તે દરએક બોલ તથા ધાતુ સેમીટીક ભા
ષાને લગતી હીબરૂ, એઆલડી, સેમરીટન, સીરીઆક, અને અરબી
ભાષાના કોઆ બોલ અથવા ધાતુની સાથે મલેછે, તે હમારી તરફની
સોધથી હમોએ બતલાવેઉંછે. સેમીટીક શબ્દો તથા ધાતુઓના અ
સલ ઉચ્ચારો કેટલાએક ચોકસ અક્ષરોના ફેરફારથી અતરેના તથા ઈ
રાંનનાં દસતુર મોબદો કરતા આવેઆછે, તેના આધારમાં તેઓ પાસે
"માલીક નામએ અસુરી" નામનું ૧૨૦૦) થી વધારે વરસ ઉપર લ
ખાએલું પુરાતમ શબ્દ કોશનું પેહલવી પુસતકછે. અને જે વેલા એ
પુસતક ઈરાંન ખાતે લખાએઉં, તે વેલા પેહલવી ભાષાનું વપરાંન ઈ
રાંનના જરતોશતીઓમાં ઘણી આબાદ હાલતમાં હતું; માટે હાલમાં
ઈઉરોપખંડના વીદેઆરથીઓ પેહલવી પુસતકોમાં વપરાએલા સેમી
ટીક શબ્દોના ઉચ્ચાર ઉપલી રીતથી જુદા પોતાની સહમજ પરમાણે
કરેછે, તેમ આપણા જરતોશતીઓની તરફથી ઉચ્ચાર કરવાની હંમે
જરતોશતી વીદેઆરથીઓને ભલામણ કરતા નથી. હમો હેવું ધારી
એછે કે જેમ અવસતાના બોલો અને ધાતુઓ ઉપરથી બનેલા પેહલ
વી શબ્દોના ઉચ્ચાર કેટલાએક ચોકસ અક્ષરોના ફેરફારથી કરવાનો
કાએદો વપરાંનમાં આવેલોછે. જેમકેઃ— [illegible] નું [illegible] મહુનદ,
[illegible] નું [illegible] જમ, [illegible] નું [illegible] નમાજ, [illegible] નું [illegible] ફેનાજ,
[illegible] નું [illegible] માલ, [illegible] નું [illegible] ખુશાક, ઈત્યાદી, તેમ આગલા વ
ખતમાં ઈરાંનના પેહલવી વીદેઆરથીઓએ સેમીટીક બોલોની અંદર
ના કેટલાએક ચોકસ અક્ષરોનો અસલ ઉચ્ચાર ફેરવીને તેહેનું વંચાં
ન કરેઉંછે, અને તે વપરાતા ઉચ્ચાર મુજબ "માલીક નામએ અસુરી"
ના બનાવનારે પોતાનાં પુસતકમાં તે ઉચ્ચારો આપેઆછે, તે આપણા
બુજોરગ નીઆગાનોની રીત પકડીને જો આપણ જરતોશતીઓ સેમી

ટીક પેહલવી બોલોના ઉચ્ચારો કરેઆ જાઈએતો તેહેમાં આપણુ વગર ચુક કરવે વાજબી મારગ ઉપર ચાલીએ છઈએ.

આએ વેઆકરણને લગતી જાહેર ખબરની અંદર હમોએ શેવટે આપવા ધારેલી પેહલવી શબ્દ કોશમાં ૩૦૦૦) પેહલવી લોગત તેના અરથ સાથે આપવાને જણાવીઉં હતું; અને એ પુસતકની હદ ૪૦૦) સફા સુધીની થશે હેવી કબુલત આપી હતી; પણ પાછલથી આએ પુસતકની ઉપલી હદ ઉપરાંત વધારે સફા રોકાવવાને લીધે, હમોએ ફકત પેહલવી પુસતકોના અંદર વપરાએલા સાધારણ સેમીટીક બોલો આપીને, હમારી તરફની શબ્દ કોશ પુરી કીધીછે.

આએ પેહલવી વેઆકરણનું પુસતક છપાવી પરગટ કરવાનો હમોને ઉલટ આપનાર તરીકે તથા એ પુસતકને લગતી સઘલી સારી ગોઠવણ અને તે વીસે હમોને કરેલી નેક સુચનાઓ વીસે, હમો હમારા લાએકીવાલા અને ભલા મીત્તર શેઠ શોરાબજી શાપુરજી બંગાલીના ઘણા આભારી છઈએ.

સેવટે આએ પેહુલવી વ્યાકર્ણને લગતું પુસતક, પેહલવી વીદીઆર્થીઓ, તેમજ બીજા એલમદારોને અગતનું અને ઉપીઓગી હોવા છતાં, પેહલવી ભાષાને લગતા એલમનો વધારો કરવાની ભલી ઉલટ અને સારી દીલસોજીથી, તેહને આપણી નાંમદાર સરકારે, તથા શર જમશેદજી જીજીભાઈ ટરાંસલેશન ફંડના માનવન્ત તરસ્ટી સાહેબોએ, અને આપણા ટોલાના બુજોરગ અકાબરો અને લાએકીવાલા ઘરસથોએ જે કીમતી મદદ અને આસરો આપેઓછે, તે વીસે હમો તે સાહેબોનો મોહટાં માંન સાથે ઉપકાર માંનીએછે.

રોજ ૧ લો માહ ૪ થો શને ૧૨૪૦ ઈઅજદજરદી.

પેશોતન દસતુર બેહરાંમજી સંજાણા.

આએ પુસતકમાં વપરાએલા સંક્ષેપ બોલોનો ખોલાસો.

સંક્ષેપ શબ્દ.	ખોલાસો.
અવ૦, અ૦	અવસ્તા.
પા૦	પાજંદ.
ફા૦	ફારસી.
સં૦	સંસકરીત.
અર૦	અરબી.
દીન૦ ૩, ૪, ૫, ૬, ૭, ૮. ..	દીનકરદ ૩, ૪, ૫, ૬, ૭, ૮ મું દફતર.
વીર૦	વીરાફ.
વન૦, વ૦ ૧, ૬, ૨, ૩, ૪, ૧૬, ૬, ૮, ૧૮, ૧૯, ૫, ૭, ૯, ૨૨, ૧૩, ૧૪, ૨૦, ૧૭.	વનદીદાદની ઈત્યાદી પરગરદ.
કાર૦ (અથવા) કારના૦	કારનામે અરથશતર પાપકાન.
વન૦, પર૦	વનદીદાદની પરગરદ.
ખુર૦	ખુરદેહ અવસ્તા.
દાદ૦	દાદસ્તાને દીની.
દીન૦	દીનકરદ.
ઈ૦	ઈત્યાદી.
બુન૦	બુનદેહશને.
ઈજ૦ ૧, ...	ઈજશને ૧, ૯, ૮, ૩૦, ૨૮, ૨૩, ૫, ૩, ૧૩, ૧૦, ૧૧, ૨૦, ૪૩, ૭, ૬૮ મો હા.
ઈજ૦, ઈ૦	ઈજશને.
આત૦..	આતશ.
અખ૦	માદીગાંને અખત જાદુ.
ની૦	નીઆએશ.
અન૦ આદ૦, અન૦ આ૦ ..	અનદરજે આતુનપાત માનસપન્દાંન.
વીસ૦	વીસ્પેરદ.
પદ૦ નામે૦	પતવન્દ નાંમે.

પરo	પરગરદ.
અનo	અનદરજ.
અબુo	અબુરચમેહર.
દફo	દફતર.
આફo, આo	આફરીનગાન, (અથવા) આફરીન.
શo	શરેહ.
માo	માદીગાન.
ગોo	ગોશતપરીઆન.
અરo	અરદાફરૂઅશનું.
પુo	પુરસેશ.
દહo	દહમ.
આo	આતુનપાત.
જામo	જામાસ્પ બીતાઈ.
અરo	અરથશતર.
પાo	પાસુખન.
માo હo અમo	માદીગાંને હફત અમેસ્પન્દ.
કo પાo	કદીમ પારસી, (cuniform texts)
Chald.	Chaldee, or Chaldy.
Syr.	Syriac.
Samar.	Samaritan.
Chald-Samar.	Chaldee-Samaritan.
Arab.	Arabic.
Hib.	Hibrew.
Rabbin.	Rabbinnical.
વિo	વિશેષણ.
ક્રિoવિ	ક્રિયાવિશેષણ.
નાંo	નામ.
ક્રિo	ક્રિયાપદ.
સo	સર્વનામ.
દર્શo	દર્શક.

આએ કેતાબ આગમચથી ખરીદ કરનારા સાહેબોનાં નાંમ.

	નકલ.
મુંબઈની નાંમદાર સરકાર	૫૦
સર જમશેદજી જીજીભાઈ તરાંસલેશન ફંડ	૩૦૦

અ

શેઠ અરદેશરજી હોરમનજી વાડીઆજી	૪૦
શેઠ અરદેશરજી ખરશેદજી દાદીશેઠનાં	૧
શેઠ અરદેશરજી ડોસાભાઈ મુનશી	૧
શેઠ અરદેશરજી એદલજી ચીનાઈ.	૧
શેઠ એદલજી નોશેરવાંનજી શેઠના.	૨
શેઠ એદલજી રૂસતમજી સુનાવાલા	૨
શેઠ એદલજી કાવસજી મોદી	૧
શેઠ એદલજી બહમનજી મારીસના	૧
શેઠ એદલજી સોહરાબજી કાલાભાઈ પટેલના.	૧
શેઠ એદલજી ફરાંમજીની કુંo	૧
શેઠ એદલજી ખરશેદજી બનાતવાલા	૧
શેઠ એદલજી રૂસતમજી મોદી	૧
શેઠ એદલજી રૂસતમજી રીપોરટર	૧
શેઠ એદલજી ખરશેદજી સુરતી	૧

ક

શેઠ કાવસજી જાંહાંગીરજી રેડીમની શી. એસ. આઈ	૧૨૫
શેઠ કાવસજી નાનાભાઈ દાવર	૫
શેઠ કાવસજી જાંહાંગીરજી જશાવાલા	૧

	નકલ.
શેઠ કાવસજી નવરોજજી બાંમજી..	૨
શેઠ કાવસાહા પેસતનશાહા કામાનાં ..	૧
શેઠ કાવસજી તથા શેઠ પાલણજી ધનજીભાઈના છોકરાઓ	૧

ખ

શેઠ ખરશેદજી ફરદુનજી પારખ..	૫
શેઠ ખરશેદજી નોશેરવાનજી કામાજી ..	૧૦
શેઠ ખરશેદજી કાવસજી માણેકજી.	૭
શેઠ ખરશેદજી રૂસતમજી કાંમાજી.	૫
શેઠ ખરશેદજી શોહરાબજી શેઠના..	૧
શેઠ ખરશેદજી માણેકજી શેઠના ..	૧
શેઠ ખરશેદજી શોહરાબજી વાછાઘાંધી..	૧
શેઠ ખરશેદજી રૂસતમજી શેઠના..	૧
શેઠ ખરશેદજી જાંહાંગીરજી તારાચંદ..	૧
શેઠ ખરશેદજી એદલજી જહવેરી..	૧
શેઠ ખરશેદજી સોહરાબજી વાડીઆજી	૧

જ

ધી હાનરએબલ સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ શી.એશ.આઈ.	૨૦
શેઠ જમશેદજી દોરાબજીની કુંપની	૨૦
શેઠ જમશેદજી કુંવરજી જશાવાલાનાં છોકરાઓ..	૫
શેઠ જમશેદજી હોરમજજી પેસતનજી બાટલીવાલા..	૨
શેઠ જમશેદજી નોશેરવાનજી દાદીશેઠનાં..	૧
શેઠ જમશેદજી ધનજીભાઈ વાડીઆજી..	૧
શેઠ જમશેદજી ધનજીભાઈ શેઠનાં..	૧
શેઠ જમશેદજી પેસતનજી માડન ..	૧
શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી બાટલીબોઈ..	૧
શેઠ જાંહાંગીરજી ફરાંમજી જસાવારા..	૧

	નકલ.
શેઠ જાંહાંગીરજી રૂસતમજી મોદી..	૧
શેઠ જાલભાઈ દોરાબજી ઉમરીગર..	૧

ટ

શેઠ ટેમુલજી જમશેદજી દેશાઈ	૨
શેઠ ટેમુલજી પેશતનજી શેઠના ..	૧

ડ

શેઠ ડોસાભાઈ હોરમજજી કામાજી..	૧૫
શેઠ ડોસાભાઈ ફરાંમજી કરાકા	૧
શેઠ ડોસાભાઈ બેજનજી	૨
શેઠ ડોસાભાઈ હોરમજજી પટેલ..	૧
શેઠ ડોસાભાઈ બહમનજી મોટાભાઈ..	૧
શેઠ ડોસાભાઈ ધનજીભાઈ દીનસાહ..	૨

દ

શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ..	૫૦
શેઠ દાદાભાઈ હોરમજજી કાંમાજી	૧
શેઠ દીનશાહજી દાદાભાઈ ઘાંધી..	૧
શેઠ દીનશાહજી એદલજી લાંમના.	૧
શેઠ દીનશાહજી તથા શેઠ ફરાંમજી ભીખાજી ખાંન..	૫
શેઠ દીનશાહજી શાપુરજી ડાલાસનાં ..	૧
શેઠ દોરાબજી નાનાભાઈ નવરોજજી વાડીઆજી ..	૧
શેઠ દાદાભાઈ હોરમજજી કમોદ..	૧

ધ

શેઠ ધનજીભાઈ ફરાંમજી પટેલ ..	૧
શેઠ ધનજીભાઈ પેસતનજી મેહતા..	૧
શેઠ ધનજીશાહા માણેકજી લાલકાકાના.	૧

ન

	નકલ.
શેઠ નોશેરવાંનજી જાંહાંગીરજી વાડીઆજી	૨૫
શેઠ નોશેરવાંનજી માંણેકજી પીટીટ	૧૫
શેઠ નોશેરવાંનજી બહમનજી મોદીની કુંપની	૨
શેઠ નોશેરવાંનજી રતનજી તાતા	૫
શેઠ નોશેરવાંનજી મનચેરજી પટલુ	૧
શેઠ નોશેરવાંનજી ફરાંમજી ધનજીભાઈ	૧
શેઠ નોશેરવાંનજી અરદેસરજી ખરશેદજી વાડીઆજી	૨
શેઠ નવરોજજી ફરદુનજી	૧
શેઠ નવરોજજી દોરાબજી સકલાતવાલા.	૨
શેઠ નવરોજજી બેજનજી ફકીરજી	૧
શેઠ નવરોજજી જાંહાંગીરજી ગાંમડીઆ	૧
શેઠ નવરોજજી દાજીભાઈ ઉનવાલા	૧

પ

શેઠ પેસતનજી કાવશજી શેઠના	૨૧
શેઠ પેસતનજી હોરમજજી કામાજી	૧૫
શેઠ પેસતનજી એદલજી સુખીઆશેઠનાં	૧
શેઠ પેસતનજી એદલજી સરાફ	૨
શેઠ પેસતનજી નવરોજજી દાવર	૧
શેઠ પેસતનજી ધનજીભાઈ ફુરલેવાલા	૧
શેઠ પોહોચાજી શોરાબજી પોહોચાજી	૧
શેઠ પેસતનજી દારાશાહા શેઠનાં	૧
શેઠ પેસતનજી નવરોજજી પોહોચાજી	૧
શેઠ પેસતનજી મનચેરજી ચીનગર	૧
શેઠ પેસતનજી હોરમજજી સનતોક	૧
શેઠ પેસતનજી નવરોજજી ખરાસ	૧

	નકલ.
શેઠ પાલણજી હોરમજજીનાં છોકરાઓ	૧
શેઠ પાલણજી દોરાબજી મેહેરજીનાં છોકરાઓ	૧

ફ

શેઠ ફરાંમજી નોશેરવાંનજી પટેલ	૨૦
શેઠ ફરાંમજી બહમનજી શેઠનાં	૫
શેઠ ફરાંમજી હોરમજજી	૫
શેઠ ફરાંમજી એદલજી દાવર	૧
શેઠ ફરાંમજી દાદાભાઈ કરાકા	૧
શેઠ ફીરોજશાહ પેસતનજી મેહેરજી	૧

બ

શેઠ બહમનજી જીજીભાઈ	૧૦
ધી હોનરએબલ શેઠ બેહરાંમજી જીજીભાઈ	૨૦
શેઠ બેહરાંમજી નોશરવાંનજી શીરવાઈ	૧૦૦
શેઠ બહમનજી માંણેકજી જમશેદજી મુલલાં	૨
શેઠ બહમનજી મનચેરજી ધનજી મેહેતાના	૧
શેઠ બેહરાંમજી નોશેરવાંનજી શંનજાંણા	૧
શેઠ બેહરાંમજી દાદાભાઈ રેજીશટરાર	૧
શેઠ બેહરાંમજી કાવશજી બીશની	૧
શેઠ બેહરાંમજી હોરમજજી પટેલ.	૧
શેઠ બહમનશાહા કાવશજી ભરૂચા	૧
શેઠ બરજોરજી રૂશતમજી મુલલાં ફીરોજજીનાં	૨
શેઠ બેહરાંમજી ખરશેદજી ગાંધી	૧
શેઠ બરજોરજી બહમનજી પદમ	૧

મ

બાઈ શાહેબો માણેકબાઈ તંથા મોતલીબાંઈ જાંહાંગીરજી નોશરવાનજી વાડીઆજી	૧૫
શેઠ મેહરવાંનજી માણેકજી શેઠના	૧૫

	નકલ.
શેઠ મેહેરવાંનજી ફરાંમજી પાંડેના.	૧૦
શેઠ મનચેરજી ફરાંમજી કાંમાજી..	૫
શેઠ મનચેરજી બહમનજી પંથકી..	૧૦
શેઠ મનચેરજી પેશતનજી વાડીઆજી..	૧
શેઠ મનચેરજી હોરમનજી કાંમાજી.	૨
શેઠ મેહેરવાંનજી દાદાભાઈ વાડીઆજી.	૨
શેઠ માણેકજી જાંમાશજી કાકા.	૧
શેઠ મનચેરજી ફરાંમજી શેઠના	૧
શેઠ મનચેરજી નવરોજજી બનાંજી	૧
શેઠ મેહેરવાંનજી જીજીભાઈના છોકરાવો	૧
શેઠ માણેકજી શેરાબજી હાશબરનર..	૧
શેઠ મેહેરવાંનજી હોરમજજી આરીઆં	૨
શેઠ માણેકજી નવરોજજી જહવેરી.	૧
શેઠ માણેકજી હોરમજજી પરખેજ..	૧
શેઠ માણેકજી આદરજી ડાકટર	૧
શેઠ માણેકજી બહમનજી ગોરા	૧

ર

શેઠ રૂશતમજી જમશેદજી જીજીભાઈ..	૫
શેઠ રૂશતમજી હોરમજજી વાડીઆજી.	૧
શેઠ રતનજી એદલજી	૫
શેઠ રૂશતમજી ડોશાભાઈ શેઠના..	૫
શેઠ રતનજી બહમનજી નાદરશાહ	૫
શેઠ રૂશતમજી બેહરાંમજી ચીનાઈ	૧

લ

શેઠ લવજીભાઈ રૂશતમજી શેઠના.	૧

શ

શેઠ શોહરાબજી જમશેદજી જીજીભાઈ.	૧૫

	નકલ.
શેઠ શોહરાબજી શાપુરજી બંગાલી	૧૦
શેઠ શોહરાબજી નવરોજજી વાડીઆજી	૧
શેઠ શાપુરજી જીવાજી વાછા..	૧
શેઠ શંતોકજી તથા શેઠ ધનજીભાઈ શોહરાબજી શંતોક.	૧
શેઠ શોહરાબજી એદલજી ટાટા	૧
શેઠ શોહરાબજી વાછાઘાંધીના છોકરાઓ	૧

હ

શેઠ હીરજીભાઈ હોરમજજી તથા શેઠ ફરાંમજી હોરમજજી શેઠના..	૧૫
શેઠ હોરમજજી તથા શેઠ જમશેદજી બહમનજી વાડીઆજી.	૧૫
શેઠ હોમજી ખરશેદજી દાદીશેઠના	૧
શેઠ હોરમજજી મોટાભાઈ દલાલ..	૨
શેઠ હોરમજજી જાંહાંગીરજી દાદીશેઠનાં	૧
શેઠ હોરમજજી દાદાભાઈ પલોડર..	૧
શેઠ હીરજીભાઈ મેહેરવાંનજી વાડીઆજી..	૧
શેઠ હોરમજજી એદલજી..	૧
શેઠ હોરમજજી પેશતનજી મોઠવાલા..	૧
શેઠ હોરમજજી ભીખાજી કરંજીઆ	૧

શ્રી પુણાં ખાતે ખરીદ કરનાર સાહેબોનાં નાંમ.

ખાંનબાહાદુર શેઠ પદમજી પેશતનજી..	૫
શેઠ દોરાબજી પેશતનજી ઘાશવાલા	૫
શેઠ ધંનજીશાહા જમશેદજી..	૧
શેઠ પીરોજશાહા પેશતંનજી.	૧
શેઠ ટેમુલજી દાદાભાઈ મોદી.	૧
શેઠ દાદાભાઈ કાવશજી બુતી.	૧
શેઠ દારાબશાહા શોહરાબજી નરીમાનના	૧
શેઠ બહમનજી શોહરાબજી શેઠનાં	૧

પેહલવી ભાષાનું બ્યાકરણ.

અસલ પુસતકોનાં દાખલાઓ તથા સેમીટીક ભાષાને મલતા શબ્દોની ફરહંગ સાથે.

બનાવનાર,

પેશોતન દસતુર બેહેરામજી સંજાંણા,

સર જમશેદજી જીજીભાઈ જરતોસતી મદરેશાનો મુખ્ય શીખશાગુરૂ.

મુંબઈ,

દફતર આશકારા છાપાખાના મધે બેહરાંમજી ફરદુનજીની કુંપનીએ છાપીઉં છે.

કોટ—બેહરાંમજી હોરમજી સ્ટ્રીટ, નંબર ૧ તથા ૧૧.

સને ૧૨૪૦ યજદજરદી,

સને ૧૮૭૧ ઇસવી.

સાંકલીઉં.

	સફો.
દીબાચો	
વરણ વીચાર	૧
પેહલવી ભાષાના મુલાક્ષરોનો કોઠો	૨
અખશરોની જોરણીના દાખલાઓ	૫
સ્વરોની બાબતમાં	૧૧
અક્ષરોની તબદીલ	૧૬
સેમીટીક શબ્દોની બાબતમાં	૪૦
શબ્દોત્પત્તિ	૪૩
નાંમ	૪૬
લિંગ	૪૭
વચન	૫૦
વિભક્તી	૫૩
વિભક્તી રૂપ	૬૦
વિશેષણ	૬૧
કેવલ સંખ્યા વિશેષણ	૬૮
ક્રમ સંખ્યા વિશેષણ	૭૦
સર્વનાંમ	૭૨
પ્રથમપુરૂષ સર્વનાંમ	૭૩
દ્વિતીયપુરૂષ સર્વનાંમ	૭૭
તૃતીયપુરૂષ સર્વનાંમ	૮૦
પ્રશ્નાર્થક સર્વનાંમ	૮૪
સંબંધી સર્વનાંમ	૮૮
નાંમવાચક સર્વનાંમ	૯૦
દર્શક સર્વનાંમ	૯૩
અનિયમિત સર્વનાંમ	૯૮
ક્રિયાપદ	૧૧૨
ઉપસર્ગ	૧૧૮
ક્રિયાપદોના વર્ગ	૧૨૭

સફો.

ઉભયવિધ ક્રિયાપદ ૧૩૨
પ્રયોજક ક્રિયાપદ.. .. .. ૧૩૪
ભેદ વિચાર .. .. [illegible]
રૂપ વિચાર ૧૪૦
અર્થ વિચાર ૧૪૧
સ્વાર્થ ૧૪૧
આજ્ઞાર્થ ૧૪૧
શક્યાર્થ ૧૪૭
સંશયાર્થ ૧૬૪
આશીરવાદાર્થ ૧૭૭
કાલ.. .. .. ૧૮૦
વર્તમાન ૧૮૦
અપૂર્ણ વર્તમાન ૧૮૫
રીતિ વર્તમાન.. .. .. ૧૮૭
ભૂત ૧૮૮
અપૂર્ણ ભૂત ૧૮૯
પૂર્ણ ભૂત.. .. .. ૧૯૦
ભૂતભૂત ૧૯૧
વર્તમાન ભૂત ૧૯૩
ભવિષ્ય ૧૯૫
અપૂર્ણ ભવિષ્ય ૧૯૬
વર્તમાન ભવિષ્ય ૧૯૭
ભૂત ભવિષ્ય ૧૯૭
ભવિષ્ય ભવિષ્ય ૧૯૭
કૃદંત.. .. .. ૧૯૮
વર્તમાન કૃદંત ૧૯૮
ભૂત કૃદંત ૨૦૦
સામાન્ય રૂપ.. .. .. ૨૦૨
ધાતુ રૂપ ૨૦૬
[illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન ૨૦૮
[illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન ૨૧૪
સકર્મક ક્રિયાપદ.. .. .. ૨૪૪
[illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન ૨૪૪
[illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન ૨૬૫

સફો.

નામી ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન ૨૭૬
પ્રયોજક ક્રિયાપદ.. .. .. ૨૯૬
[illegible] તથા [illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.. .. .. ૨૯૬
કર્મણી વાચ્યં ૩૧૦
[illegible] સ્પુજ્યેદન } તથા [illegible] માપ્તુન્યેદન } ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.. .. ૩૧૧
સામાન્યરૂપની નીશાંની [illegible], અને [illegible] ની આગલ ધાતુના અક્ષ્શ
રોના ફેરફાર થવા વીસે ૩૨૫
શબ્દોની આગલ વપરાતા ઉપસર્ગો.. .. .. ૩૩૬
ઉપસર્ગો ૩૪૦
પ્રત્યયો ૩૪૧
સમાસનાંમ ૩૬૩
દવંદ સમાસ ૩૬૩
તત્પુરૂષ સમાસ ૩૬૪
કર્મધારય સમાસ ૩૬૪
બહુવ્રીહિ સમાસ ૩૬૫
અવ્યયભાવ સમાસ ૩૬૫
વિલક્ષણ સમાસ ૩૬૬
અવ્યયો ૩૬૬
ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયો ૩૬૭
શબ્દયોગી અવ્યયો ૩૭૯
ઉભેયાનવર્યી અવ્યયો ૩૮૦
કેવલપ્રયોગી અવ્યયો ૩૮૪
એજાફત વીસે.. .. .. ૩૮૫
વાક્ય રચના ૩૮૫
સેમીટીક પ્રત્યયો.. .. .. ૪૦૨
સેમીટીક પેહલવી શબ્દ કોશ.. .. .. ૪૦૪

પેહલવી ભાષાનું વ્યાકરણ.

અસલ પુસતકોનાં દાખલાઓ તથા સેમીટીક ભાષાને મલતા શબ્દોની ફરહંગ સાથે.

બનાવનાર,
પેશોતન દસતુર બેહેરામજી સંજાંણા,
સર જમશેદજી જીજીભાઈ જરતોસતી મદરેશાનો
મુખ્ય શીખશાગુરૂ.

મુંબઈ,
દફતર આશકારા છાપાખાના મધે
મેહરાંમજી ફરદુનજીની કુંપનીએ છાપીઉંછે.
કોટ—બેહરાંમજી હોરમજી સ્રીટ, નંબર ૧ તથા ૧૧.

સને ૧૨૪૦ યજદજરદી,
સને ૧૮૭૧ ઇસવી.

પેહલવી ભાશાનું વ્યાકરણ.

સાધારંણ વરણન.

૧. વ્યાકરણ તે એક વીદ્યાછે કે જેહની મારફતે વીદ્યારથીઓને ભાશાનો તરીકો જાંણેઆમાં આવેછે, અને તેથી તેઓ ભાશાનો વહીવટ તથા સુધ અને અસુધ જોરણી સહમજવાને સકતીવાંન થાએછે.

વરણ વીચાર.

૨. પેહેલવી ભાશામાં ઓગનતીસ મુળાક્ષરોછે, તેહેમાં છ સ્વર અને બાકી વ્યંજનછે. અને તેહેનું લખવું તથા વાંચવું જમની તરફથીછે. તેઓના જુદા જુદા આકાર તથા ઊચ્ચારની સહમજ નીચે લખી જણાવેલા કોઠા ઊપરથી વાંચનારને મલી આવસે. આએ કોઠામાં પેહેલાં જંદ, પછી ફારસી, અને તે પછી પેહેલવી અખશરોનો આકાર લખેઆમાં આવેલોછે, તેહેની મતલબ એછે કે પેહેલવી અખશરના ઊચ્ચારની સહમજ તેહેને મલતા જંદ અને ફારસી અખશરો ઊપરથી વીદ્યારથીઓને મલી આવે.

PAHLAVI DICTIONARY 1871

પેહેલવી ભાશાના મુળાક્ષરોનો કોઠો.

GUJERATI ગુજરાતી.	AVESTAN ઝંદ.	FARSI ફારસી	PAHLAVI પેહેલવી.	જોડાએલો આકાર. આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
સ્વર.			6 VOWELS			
અ	[illegible]	ا A	[illegible] (૧)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
આ	[illegible]	آ AA	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ઇ-ઇ	[illegible]	ي I	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ઈ-ઈ	[illegible]	EE	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ઉ	[illegible]	U	[illegible]		[illegible]	[illegible]
ઊ	[illegible]	OO	[illegible]		[illegible]	[illegible]
વ્યંજન.			23 CONSONANTS			
ક	[illegible]	ک K	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ખ	[illegible]	خ KH	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ગ	[illegible]	گ G	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ઘ	[illegible]	غ GH	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ચ	[illegible]	چ CH	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
જ	[illegible]	ج J	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ઝ.	[illegible]	ز Z	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ઝ.	[illegible]	ژ ZH	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
ત	[illegible]	ت T	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

(૧) [illegible] એ અખશરનો ઉચ્ચાર **અ**, તથા **આ** એ બેહુ રીતે કરેઆમાં આવેછે.

PESHOTUN DUSTOOR BEHRAMJEE SANJANA

GUJERATI ગુજરાતી.	AVESTAN ઝંદ.	FARSI ફારસી.	PAHLAVI પેહેલવી.	જોડાએલો આકાર. આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
દ	[illegible]	د D	[illegible] (૨)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ન	[illegible]	ن N	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
પ	[illegible]	پ P	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ફ	[illegible]	ف PH	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
બ	[illegible]	ب B	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
મ	[illegible]	م M	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ય	[illegible]	Y	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ર	[illegible]	ر R	[illegible] (૩)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
લ		ل L	[illegible] (૪)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
વ	[illegible]	و V	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
વ.	[illegible]	NASAL V	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
સ	[illegible]	س S	[illegible] (૩)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
શ	[illegible]	ش SH	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
હ	[illegible]	ه H	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

(૨) [illegible], આએ અખશરો ઉપર કેટલીએક વેલા ˆ ની નીશાંન મેલઆમાં આવેછે, અને કેટલીએક વખત નથી મેલઆમાં આવતી.

(૩) [illegible], અને [illegible] એ અસલ આકારછે, તે ઉપરથી [illegible] અને [illegible] બનેઓછે.

(૪) કેટલીએક વખત લખાંનમાં [illegible] ની ઉપર ˆ નીશાંન નથી મેલઆ માં આવતી.

ઊપલા કોઠામાં જણાવેલા અખશરોમાંના ૧૭ તેહેની આગલ તથા પાછલથી બીજા અખશરો સાથે જોડાઈને લખેઆમાં આવે છે. અને બાકીના અખશરો ફકત આગલથી જોડાએછે, પણ તેહેની પછી આવનારા કોઈબી અખશર સાથે જોડાતા નથી, તે વીસેની સહમજ નીચે લખી જણાવેલા અખશરોની વીગત ઊપરથી મલી આવસે.

બેહુ તરફથી જોડાઈને લખાતા અખશરો.

અ, આ, ઇ, ઈ, ખ, ગ, જ, જ., જ., દ, મ, ય, ર, લ, સ, શ, હ.

આગલથી જોડાઈને લખાતા અખશરો.

ક, ઘ, ચ, જ, ત, ન, પ, ફ, બ, વ, વ.

પેહેલવી ભાશાના ઓગનતીશ અખશરો ગણેઆમાં આવેછે, પણ તેઓમાંના ૨૭ અખશરો માતરે નીચે લખી જણાવેલા છ આકાર ઊપરથી વાંચેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

૧ અ, આ, ઈ, ખ, હ,
૨ ચ, જ, જ., જ., પ, ફ, વ.
૩ ત, દ,
૪ ઉ, ન, ર, લ, વ,
૫ ક, ઘ. હ, ઈ,
૬ ગ, જ, જ., દ, ઇ-ઙ,

અખશરોની જોરણીના દાખલાઓ.

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
અ, આ. A AA	અરૂમાઈ. આસમાન.	આતશ. ખુશાસ્પ.	અનશુતા.
આ. AA	આઘ.	વરાગ. નીઆજ.	હમા.
ઈ. Ee	ઈસ્તાદન. ઈસદવાસ્તર.	એસમ. રીસ્તે.	શોફ. દખશે. કુનશને.
ઈ Eee	ઈઆફતંન. ઈવારે.	આસીઆવ. અઈબાર. દરાઈદન.	બામી. ગેતી. જાદૂઈ.

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
ઉ. Oo		ખુન. / પુસ.	અખુ. / હુ.
ઊ. Ooo		દારૂઈહા. / રૂન.	હનદૂ. / જાદૂ.
ક. K	કારદ. / કસ.	નેગાન. / અશકેમ.	નીઆક. / ખુશક.
ખ. KH	ખરદ. / ખુદ.	અખતર. / હમખા.	અખ.
ગ. G	ગોશ. / ગાસ.	પરગાંન. / સેહમગન.	મજગ. / ગોરગ.

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
ઘ. GH	ઘનશને.	વઘદાન. / મારઘન.	મઘ. / અહરમોઘ.
ચ. CH	ચશમ.	માનોશચેહર.	ગચ.
જ. Z	જસ્ત. / જહે.	ગજાક. / હંજાંમ. / ઈજંન. / રોજંન.	દરૂજ. / વરજ.
જ઼. J	જીઆન. / જરદ.	અજાન. / હોજવાન.	
જ઼. JH	જાનૂ.	અવીજ઼. / દુજ઼ખાને.	દેજ઼. / દુજ઼.
ત. T	તંન. / તેશે.	દુખતર. / ગોશતાસ્પ.	સખત. / તેસ્ત.

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
૩, ૩, ૯ દ. D	[illegible] ZARD દરાજ. [illegible] દસ્ત.	[illegible] દનદાંન. [illegible] બુનદે.	[illegible] સ્યજદ. [illegible] સનજેદ. [illegible] વાદ.
। ન. N	[illegible] નોશોક઼. [illegible] નીમે.	[illegible] વનાસ. [illegible] અનાક.	[illegible] રોબાન. [illegible] † વંન.
ઇ પ. P	[illegible] પાશને. [illegible] પીમ.	[illegible] ગોસપંદ. [illegible] ફરપદ.	[illegible] કરપ. [illegible] શપ. [illegible] આપ.
ઇ ફ. F	[illegible] ફરદુમ. [illegible] ફનાજ.	[illegible] વફર. [illegible] આફ્રનીન.	[illegible] કોફ.

† બોલની સેવટે અથવા વચ્ચે । ન, ની આગલનો વ્યંજન [illegible] સાથે નો હોએતો ।। લખેઆમાં આવેછે. જેમકે [illegible] બંનદે "તાબેદાર" [illegible] તંન, "શરીર".

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
[illegible] બ. B	[illegible] બખ્શ. [illegible] બૂમ.	[illegible] હંબાર. [illegible] ઓરબરાંન.	[illegible] સુરોબ. [illegible] ખોબ.
[illegible] મ. M	[illegible] મરદુમ. [illegible] મીઆને.	[illegible] આશમોઘ. [illegible] ગોમાન.	[illegible] પશમ. [illegible] દામ.
૩, ૩ ય. Y	[illegible] યજશને. [illegible] યોશદાસ્રે.	[illegible] અયોધ. [illegible] અયાફ્તન.	
[illegible] ર. R	[illegible] રોશન. [illegible] રદ.	[illegible] દેરંગ. [illegible] કરપ.	[illegible] વજર. [illegible] દીવાર.
[illegible] લ. L	[illegible] લોહરાસ્પ. [illegible] લપ.	[illegible] બાલશને. [illegible] બાલા.	[illegible] હમીમાલ. [illegible] પોહલ.

→ A AA EE Kh H
→ N V U OO RL
→ P F V
→ T D
→ Z, EE, Jh, G, D, T,
→ S, EE
→ Ch, Z, J, Jh, P, F, V

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
૧ વ. V	[illegible] વેહ. [illegible] વદાખતન.	[illegible] ભેવર. [illegible] ઓરવર.	[illegible] સરવ. [illegible] ગવ.
૭ વ. VH		[illegible] અવીજે. [illegible] ગવર.	[illegible] આસીઆવ. [illegible] સેવ.
૭ શ. SH	[illegible] શરમ. [illegible] શાદી.	[illegible] હેશમ. [illegible] દોશે.	[illegible] દરપશ. [illegible] કેશ.
૭, ૩ સ. S	[illegible] સરદે. [illegible] સતારે.	[illegible] પોસ્ત. [illegible] અસ્પ.	[illegible] ગાસ. [illegible] રાસ.
ᴧ હ. H	[illegible] હાસર. [illegible] હીને.	[illegible] સોહર. [illegible] ચેહર.	[illegible] પંજાહ. [illegible] દેહ.

સ્વરોની બાબતમાં.

૩. જેમ જંદમાં જુદાં જુદાં રૂપના ૧૨ સ્વરો મુખેઅછે, તેમ આએ ભાશામાં નથી. હેમાં [illegible] અ, [illegible] ઈ, અને [illegible] ઉ, હેવા તરણ -હ્સ્વછે. એ સ્વરો મધ્યેથી [illegible] નો ઊચ્ચાર અ, તથા આ, એ બેહુનો થાએછે. જેમકેઃ—

[illegible] અવીજે-"નીરમલ" પા૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] અંદર-"મધે" "વચે" અવ૦ [illegible] ફા૦ اندر. [illegible] આતશ-અવ૦ [illegible] આતરશ, ફા૦ آتش. [illegible] આરજુ-"ઊમેદ" ફા૦ آرزو. [illegible] વાદ-"પવન" અવ૦ [illegible] ફા૦ باد.

[illegible] નો ઊચ્ચાર ઈ, ઇ, અને એ, નો થાએછે. જેમકેઃ- [illegible] ઇસ્તાદન—"ઊભૂ રેહવું" ફા૦ ایستادن. [illegible] ઈસદવાસ્તર—અવ૦ [illegible], [illegible] રીસ્તે—"ગુજરેલું" અવ૦ [illegible]. [illegible] કેશ-"લીટી" અવ૦ [illegible], ફા૦ کش. [illegible] પાશને—"પગની એડી", અવ૦ [illegible] ફા૦ پاشنه. [illegible] તેશે—"વાંસલો", અવ૦ [illegible] ફા૦ تیشه— [illegible] દાદે-"આપેલું", અવ૦ [illegible] ફા૦ داده. ઘણું કરીને [illegible] અથવા [illegible] નો ઊચ્ચાર અવસતાની ઇ-ઇ, ના જેવો થાએછે, અને તે બોલની સેવટે અવસતાના [illegible] અ, ને બદલે આવેછે તથા ફારસી માં ه સાથે બદલ થાએછે.

[illegible] ઉ. નો ઊચ્ચાર ઉ-ઊ, અને ઓ, નાં જેવો થાએછે. જેમકેઃ- [illegible] અવઝૂન-"વધારે", પા૦ [illegible] ફા૦ افزون, [illegible] ખુશક-"સુકું", અવ૦ [illegible] ફા૦ خشک. [illegible] કોર-"આંધલો" પા૦ [illegible] ફા૦ کور, કેટલાએક બોલોમાં [illegible] આ, અથવા [illegible] ઈ, ની

આગલ ૧ લખેઆમાં આવેછે, પણ બોલાતો નથી. જેમકે:— ખાસતે—"દોલત" ફા૦ خواسته. ખેશ—"પોતે-સગું" અવ૦ — પા૦ ફા૦ خویش.

૪. પેહલવીમાં દીર્ઘ સ્વર ઊપલા સ્વરોનો બેવડો આકાર થવાથી બનેલાછે. જેમકે:— + મલીને આ, + મલીને , ઈ, અથવા + મલીને ઈ, અને + અથવા + મલીને ઈઆ ઊ, તથા ઓ, થાએછે. જેમકે:— હમા—"સંઘલું", બાજા—અવ૦ ફા૦ بازو, ખોદા, ફા૦ خدا, આસીઆવ—"ઘંટી", ફા૦ آسیاب, અઈબાર—"મદદ કરનાર", ફા૦ یار. નીઆજ—"કંગાલીઅત" ફા૦ نیاز. જીઆન—"નોકસાંન", અવ૦ ફા૦ زیان. ગેતી—"આએ દુનીઆં", ફા૦ گیتی. દારૂ—"દવાઈ," પા૦ ફા૦ دارو. પાહલૂ—"પાંસલી" અવ૦ ફા૦ پهلو. હેનદૂ—"હીંદનો દેશ", અવ૦ ફા૦ هندو. અશો "પાક, પવીતરાઈવાલો", અવ૦ ફા૦ اشو. અવ૦ .

૫. એ સેવાએ અ, ની પાસે અથવા આવેઆથી , અથવા એ, તથા ૧ આવેઆથી ઓ, થાએછે. જેમકે:- એશાંન—"તેઓ" અવ૦ "તેઓનું" ફા૦ ایشان. ઓગામ—અવ૦ . . પા૦ . ફા૦ هنگام; જેહારે બોલની શરૂઆતમાં ઓ, અથવા એ, નો ઊચ્ચાર કરવાનો હોએછે, તેઆરે ઊપર જણાવેઆ પરમાણે ૧ ઉ, અને ઈ, ની આગલ અ, લખેઆમાં આવેછે. પણ વચ્ચે ફકત ૧ લખેઆમાં આવેછે; જેમકે:— સ્તોર—"ઢોડ", અવ૦ ફા૦ ستور. ગોશવારે—"કાંનની બાલી", અવ૦ ફા૦ گوشواره. બેશ—"દુખ", અવ૦ ફા૦ بیش. ફરેદુન—અવ૦ પા૦ ફા૦ فریدون.

૬. જંદ ભાશાના હ્રસ્વ ઈ, અથવા ઉ, થી શરૂ થતા બોલો પેહલવીમાં વપરાતી વખતે તેહેની આગલ અ, ઊચ્ચારની સેહેલાઈને થકી વધારેઆમાં આવેલોછે, અને તે ફારસીમાં પણ તે મજ રહેલોછે. જેમકે:—

એદર—"હીઆં-અતરે", અવ૦ ફા૦ ایدر. એદુન—"એ પરમાણે", અવ૦ ફા૦ ایدون. ઓશતર—"ઊંટ", અવ૦ ફા૦ اشتر. ઓરવર—"જાડ", અવ૦ ફા૦ اورور.

૭. આએ ભાશાના બોલોમાંથી ઘણા મોહાવેરાને લીધે નીકલી ગએલા સ્વરોને જણાવ્વા સારૂ, તથા શબદોમાં વપરાએલા વ્યંજનોનો સુધ ઊચ્ચાર કરવા થકી, સ્વરોની ઈધાંની દાખલ આગલા વખતમાં (ٰ) અજ્પર, (ͺ) અજેર, અને (́) પેશ, હેવી તરણ નીશાંનો વપરાતી હતી. પણ તે આએ ભાશાનો અભેઆશ કમ થવાને લીધે પાછલથી નીકલી ગેઈછે, તો એ પણ એ પછીની ફારસી જબાંનમાં તે નીશાંનો ચાલુ રહેલીછે. આએ ઊપલી નીશાંનો પેહલવી અ, ૧ ઈ, અને ૧ ઉ, ના આકારને બરોબર મલતી આવેછે. હેમાંની પેહેલ્લી નીશાંન હરફની ઊપર મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે ક, ફા૦ کَ—તે ઊપરથી તે

હેને અજપર-"ઊપરથી", અવ૰ ફા૰ زبر હેવું નાંમ આપેલુંછે. બીજી નીશાંન હરફની નીચે મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે ફા૰ بِ તે ઊપરથી તેહેને અજેર-"નીચે" અવ૰ ફા૰ زیر નું નાંમ આપેલુંછે. અને તરીજી નીશાંન હરફની સામણે મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે કો, ફા૰ بُ, તે ઊપરથી તેહેને પેશ-"આગલ" અવ૰ ફા૰ پیش નું નાંમ આપેલુંછે. ફારસી (َ) زبر (ِ) زیر અને (ُ) پیش એ તરણ નીશાંન તથા નાંમો પેહેલવી ઊપરથી લીધામાં આવેલાંછે, અને તે અસલ પેહેલવી આકાર તથા બોલો સાથે સરખાવતાં એકમલતાં ઊતરેછે.

ઊપલી નીશાંનો પેહેલવી હેવે નામનાં ફારસી આમદં નાંમે, તથા ફારસીઆતને મલતાં પુરાતંમ પુસતક મધ્યે માહારા જોએઆમાં આવેલીછે. એ સેવાએ બીજાં કોઈ પુસતકમાં તે મલી આવતી નથી. પણ આએ વાત ચોકસછે કે ઊપર લખી જણાવેલી સ્વરોની નીશાંનો ઘણી પુરાતમછે, અને તે આગલા વખતમાં પેહેલવી વ્યાકરણ મધ્યે વપરાતી હતી, જે ઊપરથી તે ફારસી ભાશાને વારસા તરીકે મલેલીછે; અને હેવું ધારેઆમાં આવેછે કે તેહેને ફારસી ઊપરથી અરબી વ્યાકરણરથીઓએ અરબી જબાંનના કાએદામાં દાખેલ કરી હોએ. કેમકે અરબી ભાશાનું વ્યાકરણ મુસલમાંનોના પેગાંમબર મહમદની પછી તેહેના જાએનશીન અલીના વખતમાં પેહેલવેલું બનાવેઊં હતું, હેવું અરબી જબાંનના વ્યાકરણરથીઓ પોતે લખી ગીઆછે. અરબીમાં ઊપલી નીશાંનોને فتحه, کسره, અને ضمّه હેવાં નાંમો આપીને ઊપલીજ શેકલોથી વાપરેલીછે.

આએ નીશાંનો જે પેહેલવી બોલમાંથી સ્વર નીકલી ગીઓ હોએ તે સ્વરની આગલના અખશરને અથવા જે વ્યંજનનો સ્વર સાથે લાંમબો ઊચ્ચાર કરવો હોએ તો તે અખશરને લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

(َ) અજપર—

કસ—"નાંઢલું", અવ૰ — ફરફસ્તર— અવ૰ ફા૰ خَرفَستَر, ગર્મ—"ઊંનુ", અવ૰ ફા૰ گَرم.

(ِ) અજેર—

નેગાન—"છુપીઊં", અવ૰ ફા૰ نِهان. દેસ, "ફાડીખાનારૂં જાનવર"—અવ૰ ફા૰ دد, મેજદ—"બદલો"—અવ૰ ફા૰ مزد.

(ُ) પેશ—

ઓમેદ, "આસા"—ફા૰ اُمید.

આએ ઊપલી અને તે સેવાએ બીજી નીચે લખી જણાવેલી નીશાંનો હાલમાં જેમ પેહેલવી પુસતકોમાં આપણા જોએઆમાં આવતી નથી, તેમજ તે નાંમીચાં ફારસી અને અરબી પુસતકોમાંબી દેખાતી નથી. પણ માતરે શબદોનો દરએક અખશર સહી રીતે બોલવા સારૂ એ ભાશાઓની લીપી મધ્યે જોએઆમાં આવેછે.

(ٓ) ગેરાંનીન—

૮. આએ નીશાંન એક શબદમાં એકજ સ્થાનના બે વ્યંજનો

પાસે પાસે આવેઆથી એકનો લોપ થાએછે, તેહેનો ઊચ્ચાર કરવા સારૂ વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે:— વદ + તર- નું વત્તર, "ઘણું ખરાબ", શપ + પેરે- નું શપ્પરે, "રાતે ઊડનાર", અરરૂનતંન- નું અસ્રૂનતન— "ધોવું"; હેને અરબીમાં تشدید તશદીદ કરીને કેહેછે.

( ) પસકુન—

૯. આએ નીશાંન શબદની વચ્ચે અથવા છેડેના વ્યંજનને સ્વરની મદદ વગર સાકેન અથવા વિરામ બોલવા સારૂ તેહેની ઊપર મેલેઆમાં આવેછે. જેથી તે અખશરના ઊચ્ચારમાં કાપની થાએ છે, અને સ્વરનો ઊચ્ચાર તેહેમાં ભેલાઈ શકતો નથી. જેમકે:— ચશમ્- આંખ, ચત્રંગ્- ફા॰ شطرنج, અરબીમાં આએ નીશાંનને جزم કરીને કેહેછે.

અખશરોની તબદીલ.

૧૦. પેહલવી ભાશાનો મોહોટો ભાગ અવસતા અથવા જંદ ભાશા ઊપરથી નીકલેલા શબદોથી બનેલોછે. તેહેમાં હરફેની એકસરખી વલંણ તથા એકમલતા ઊચ્ચાર અને બીજા શબબોને લીધે કેટલાએક પેહેલવી અખશરોનો ઊચ્ચાર ફેરફાર થાએલોછે, તેથી એ ભાશાનો અભેઆશ કરનારાઓને તે ચોકસ કરવાને અને સુધ વાંચવાને વાસતે ઘણો સંધે રેહેછે. આએ કારણસર પેહેલવીનો દરએક અખશર જંદના કીહા કીહા અખશરોની સાથે બદલ થાએછે, તથા કીહા અખશરો વધારાનાછે, તેહેની થોડીએક વીગત હમો અતરે આપીએછે.

અ, અથવા આ.

૧૧. પેહલવીમાં બોલની શરૂઆતમાં તથા વચ્ચે આવેલો અ, અથવા આ, જંદના અ, તથા આ, સાથે બદલ થાએ છે, અને તેમજ તે ફારસીમાં પણ મલેછે. હમાં પેહલવી બોલની વચ્ચે લખાએલો જંદનો ઘણું કરીને "આ" ના ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે, અને તેજ કાએદો ફારસીમાંબી ચાલુ રહેલોછે. બોલની સેવટે આવેલો, અથવા, જંદની ઉ, સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—

પેહલવી.	જંદ.	ફારસી.
અસપ		اسپ ઘોડો.
આપ્		آب પાંણી.
આતશ		آتش આતશ.
ચારે		چاره એલાજ, ઊપાએ.
ગાસ		گاه જગા.
જાનું		زانو ગોઠંણ.
બજા		بازو બાજુ.
દાના		دانا ગનેઆંની.
બાલા		بالا ઊનચે.
નસા		نسا લોથ.

૧૨. જંદનાં બોલની અંદર આવેલો પેહેલવીમાં ગુના કે વરધી થાઈને વપરાએછે. તેહેમાં બોલની શરૂઆતમાં ગુણાની અ, લખેઆમાં આવેછે, પણ વચ્ચે લખાતી નથી. જેમકે:—

[illegible] જંદ [illegible] ફા૦ ارزا કીમત.
[illegible] [illegible] ورزیدن એખતીઆર કરવું.
[illegible] BAALAA [illegible] با ઊનચે.

૧૩. એ સેવાએ [illegible] અ, અથવા આ, બોલની શરૂઆતમાં વધારા તરીકે લખેઆમાં આવેછે તે જંદમાં મલતો નથી. જેમકે:—

[illegible] જંદ [illegible] ફા૦ روئیدن ઊગવું.
[illegible] [illegible] સં૦ युज મલવું, શાંમેલ થવું.
[illegible] [illegible] آراستن સમારવું.
[illegible] [illegible] آموزیدن ગુનાહ માફ કરવો.
[illegible] † [illegible] ابر ઊપર.

૧૪. કેટલીએક વખત જંદનાં [illegible] ને બદલે પેહલવીમાં [illegible] અ, વંચાએછે. જેમકે:—[illegible] અઈઆફ્ત—"હાંસેલ" અવ૦ [illegible] ફા૦ یافتن. [illegible] અદા—"જીવ" અવ૦ [illegible].

૧૫. [illegible] ઈ, આએ સ્વર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તે જંદની [illegible] ય, તથા [illegible] ઈ, સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] ઈસક—"આજાર" અવ૦ [illegible]. [illegible] ઈશત—"દોલત", અવ૦ [illegible]; વચ્ચે જંદની [illegible], [illegible], [illegible], અને [illegible], સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] તીજ—"વેહેતું, ધારદાર" અવ૦ [illegible] ફા૦ تیز. [illegible] મીત્ર—

---

† [illegible] અવર, બોલ અવ૦ [illegible] ઉપરથી નીકલેઓછે, તે કાએદા પર માંણે [illegible] ઓપર, કરીને લખાવો જોઇતો હતો, તેમ નથી થઇઉ તેહેનું કારણ [illegible] ઉ, અને [illegible] પ, એ ઓષ્ટસ્થાનના બે અખ્ખશરો જોડાઇને પેહેલવી [illegible] વ. બને લાછે, તેહેને લીવેછે. જેમકે હેનેજ મલતો બીજો દાખલો અવ૦ [illegible] "હમેલ" તે ઉપરથી પેહેલવી [illegible] અવોઅસતન, અને ફારસી آستن "હમેલદાર થવું"

"પેશાબ" અવ૦ [illegible] ફા૦ میز. [illegible] સ્પીશ—"જુ" અવ૦ [illegible] ફા૦ سپش. [illegible] જવીદ—"જુદું" અવ૦ [illegible] ફા૦ جدا. [illegible] વીસપ—"સંઘલું" અવ૦ [illegible]. [illegible] તેશે—"વાંસલો" અવ૦ [illegible] ફા૦ تیشه. [illegible] તેશત—"થારી, રકાબી" અવ૦ [illegible] ફા૦ تشت અથવા طشت. [illegible] કેશ—"લીટી" અવ૦ [illegible] ફા૦ کش. બોલની સેવટે આવેલી [illegible], [illegible], [illegible] અથવા [illegible] જંદની [illegible], [illegible] અને [illegible] સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] જહે—"વેશીઆ, અથવા જનાકાર" અવ૦ [illegible] ફા૦ جه. [illegible] બોઇ—"વાસ" અવ૦ [illegible] ફા૦ بوی. [illegible] પાઇ અથવા [illegible] પઇ—"પગ" અવ૦ [illegible] ફા૦ پای. [illegible] જોઇ—"પાણીની નેહર" અવ૦ [illegible] ફા૦ جوی. [illegible] પાશને—"એડી" અવ૦ [illegible] ફા૦ پاشنه. [illegible] સરદે—"ભાંત, કેસમ" અવ૦ [illegible] ફા૦ سرده. [illegible] દાદે—"આપેલું" અવ૦ [illegible] ફા૦ داده.

૧૬. એ સેવાએ પેહેલવી બોલોમાં કેટલીએક વખત આવાજની સેહેલાઈને વાસતે [illegible] ઈ, વધારા તરીકે લખેઆમાં આવેલીછે, તે જંદ બોલમાં મલતી નથી. જેમકે:—[illegible] દીવાર—અવ૦ [illegible] ફા૦ دیوار. [illegible] પેસ્તાન—અવ૦ [illegible] ફા૦ پستان. [illegible] ઈસ્તાદન—"ઊભું રેહવું" અવ૦ [illegible] ફા૦ ایستادن.

૧૭. [illegible] ઉ—આએ સ્વર બોલની શરૂઆતમાં મુતલક લખાતો નથી, પણ તેહેની સાથે [illegible] જોડાઈને [illegible] ઓ, ના ઊચ્ચારથી લખે

આમાં આવેછે. જે વીસેના દાખલા હમોએ આગલ આપેઆછે. એ સેવાએ એ સ્વર શબદની વચ્ચે અને સેવટે વાપરેઆમાં આવે લોછે, અને તે જંદના , , , , અને સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— ખુશક–"સુકું" અવ૦ ફા૦ خشک. દુશ–"ખરાબ" અવ૦ ફા૦ دوش અથવા دوژ. દૂર–અવ૦ ફા૦ دور. સ્તૂન–"થામ" અવ૦ ફા૦ ستون. અપુસ–"હમેલ" અવ૦ ફા૦ آبس. ખુરશને–"ખોરાક" અવ૦ ફા૦ خورش. સનુર–"કમાન" અવ૦ ; તોખશા–"કોશેશ કરનાર" અવ૦ પા૦ . મુરદે–"મુવેલું" અવ૦ ફા૦ مرده. તુમ–"ઘણું જ" અવ૦ તેમ. જેમ નો આકાર ફેરવાઈને પેહલવીમાં અર, અથવા આર, થાએછે, તેમજ ઊર, પણ થાએછે. જેમકે:— બુરદન–"લેઈજવું" અવ૦ ફા૦ بردن. પુરનાક–"જવાંન" અવ૦ ફા૦ برنا. પુનસીદંન–"પુછવું" નું , ફા૦ پرسیدن. હોજવાન–અવ૦ ફા૦ زبان. સુફ્તંન–અવ૦ ફા૦ سفتن.

૧૮. એ સેવાએ પેહલવી બોલોમાં જંદના ને મલતા ખ, ની પાસે જેહરે અ, અથવા આ, અને ઈ, આવેછે તેઆરે તેઓની વચ્ચે હમેશ ઉ, વધારા તરીકે લખેઆમાં આવેછે, પણ તે હેનો ઊચ્ચાર કરેઆમાં આવતો નથી, અને તેજ કાએદો ફારસી માંબી વપરાએલોછે. જેમકે:— ખારશ–"સેહેલાઈ" અવ૦

ફા૦ خواري. ખાવ–અવ૦ ફા૦ خواب. ખાર–"ખાનાર" અવ૦ ફા૦ خوار. ખાવર–"બરદાશત કરનાર" અવ૦ ફા૦ خوار.

૧૯. જેમ જંદ બોલની શરૂઆતમાં આવેલા ઉ, ને બદલે પેહલવીમાં ઓ–લખાએછે, તેમ કેટલાએક બોલોમાં ને બદલે ગ, વાપરેલોછે. જેમકે:— ગોફ્તે–"કહેલું" અવ૦ ઊખત, ફા૦ گفته. ગોશને–"ગોધો, અથવા જવાંન નર" અવ૦ , સં૦ उक्षन्.

૨૦. જંદ બોલમાં જે ચોકસ અખશરોની આગલ ઈ, ઉ, અને ફ, પુશતીને સારૂ તથા અખશરની જોરણીને ખાતર આવેલીછે, તે પેહલવીમાં વાપરેલી નથી. જેમકે:– રીશ–"જખમ" અવ૦ ફા૦ ریش. સીજ–"દુખ" અવ૦ ફા૦ سیج. પરીક–અવ૦ ફા૦ پري. રોદ–"નદી" અવ૦ ફા૦ رود. ગેરફ્તન–"પકડવું" અવ૦ ફા૦ گرفتن. ગરમ–"ઊનું" અવ૦ ફા૦ گرم. અરજ–"કીમત" અવ૦ ફા૦ ارز. વરસ–"બાલ" અવ૦ સં૦ वर्श.

૨૧. આએ વાત ઈઆદ રાખવી જોઈએછે કે જંદ બોલો ઊપરથી બનેલા પેહલવી શબદોની સેવટનો વ્યંજન ઘણું કરીને સાકેન અથવા વિરાંમ બોલાએછે, અને અસલ જંદ બોલને છેડે , , અથવા અને અથવા , એ સ્વરો આવેલા હોએછે તે પેહલવીમાંથી નીકલી જાએછે. જેમકે:— બુજ–"બકરૂં" અવ૦

ફા૦ [illegible]. [illegible] મઘ–"ખાડો" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] તંન–અવ૦ [illegible] ફા૦ تن. [illegible] ખેરદ–"બુધ્ધી" અવ૦ [illegible] ફા૦ خرد. [illegible] ગર–"પરવત" અવ૦ [illegible] ફા૦ گر. [illegible] બૂમ–અવ૦ [illegible] ફા૦ بوم સં૦ भूमि.

૨૨. જંદમાં જે બોલની સેવટનો વ્યંજન તેહેની આગલના બીજા વ્યંજનની સાથે જોડાએલો હોએચ અને ઊપલા કાએદા પરમાણે તે બોલ પેહેલવીમાં વપરાતી વખતે તેહેની સેવટનો સ્વર નીકલી ગએલો હોએચ, તેઆરે તે બેમાંનો પેહેલ્લો વ્યંજન જબર સાથે ઈઆને આખ્ખો બોલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] વજર્–"ગોરૂજ" અવ૦ [illegible]. [illegible] ફરશોસ્તર–અવ૦ [illegible]. [illegible] ફરપદ્–અવ૦ [illegible].

૨૩. જંદના જે બોલમાં [illegible] ની આગલ [illegible] અથવા [illegible] મેલેઆમાં આવેછે તે બોલ પેહેલવીમાં વાપરતી વખતે તેહમાંથી ઊપલા અખશરો કાહડી નાંખેઆમાં આવેલાછે. જેમકે:—[illegible] વંઘહુ–નું [illegible] વહુ–"ભલું". [illegible] અંઘહોશ–નું [illegible] અહોશ–"બેમરગ". [illegible] [illegible] દંઘહુ પઈતે–નું [illegible] દહીઓપદ–"પાદશાહ".

વ્યંજનો.

K ૨૪. કંઠસ્થાન– ૧. [illegible] ક, જેહારે આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે તે જંદ [illegible], તથા પાજંદ, અને ફારસી ک સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:–[illegible] કારદ–"છરી" અવ૦ [illegible] પા૦ [illegible] ફા૦ کارد. [illegible] કસ–"નાહલું" અવ૦ [illegible] ફા૦ کس.

[illegible] કામે–"મરજી" અવ૦ [illegible], પા૦ [illegible] ફા૦ کام, સં૦ काम. જેહારે એ અખશર બોલની વચ્ચે તેહેની આગલ આવેલા કઠોર વ્યંજન સાથે જોડાએલો હોએચ તેઆરે તે "ક" નાજ ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે, અને જંદ તથા ફારસીના તેજ અખશર સાથે બદલ થાએછે. પણ મૃદુ સાથે જોડાએલો હોએચ તારે તેહેનો ઊચ્ચાર [illegible] ગ, ના જેવો થાએછે, અને તે પાજંદ [illegible] તથા ફારસી گ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] શકસતંન–"ભાંજવું" અવ૦ [illegible] પા૦ [illegible] ફા૦ شکستن. [illegible] નેગાન–"છુપીઊં" અવ૦ [illegible] પા૦ [illegible], ફા૦ [illegible]. [illegible] આગાસ–"ખબરદાર" અવ૦ [illegible] પા૦ [illegible] ફા૦ آگاه. [illegible] કરગાસ–અવ૦ [illegible], પા૦ [illegible] ફા૦ کرگس. સેવટે બોલાતા [illegible] ક, વીસે ચોકસ નીઅમ રાખવામાં આવેલો નથી. કેમકે તેહેનો આકાર કેટલાએક અખશરોની શેકલને એકમલતો આવ્વાને લીધે જાંહાં તેહેનો ઊચ્ચાર "ક" નો નહી કરવો જોઈએ તાંહાં તેહેને ઊપલા ઊચ્ચારથી કેટલાએકોએ વાંચેલોછે. જેમકે [illegible] દાના–આએ બોલ જંદ [illegible] ઊપરથી નીકલેલોછે, તેહેની સેવટે આવેલો [illegible] નો આકાર [illegible] આ–ને બદલે [illegible] થાએલોછે, તે છતાં તેહેને **દાનાક**, તેમજ [illegible] ચારે, "એલાજ" એ બોલ જંદ [illegible] ઊપરથી નીકલેલોછે, તેહેને **ચારક** કરીને વાંચેછે. એ સેવાએ કેટલાએક બોલોની સેવટે આવેલો [illegible] ક, જંદના [illegible] સાથે બદલ થાએછે અને ફારસીમાંબી તેમજ રહેલોછે. જેમકે:—[illegible] ખુશક–"સુકું" અવ૦ [illegible] ફા૦ خشک. [illegible] નીઆક–"બપાવો" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible] અથવા [illegible].

Kh ૨. (… ખ,) આએ અખશરનો એક ઊચ્ચાર જંદના … ને મલતો થાએછે, અને તેહેનો સાદ હલકમાંથી નીકલેછે. જેમકે:- … ખરદ-"અકલ" અવ૰ … ફા૰ خرد. … ખરૂસ-"પોકાર" અવ૰ … ફા૰ خروش. બીજો ઊચ્ચાર જંદના … ને મલતોછે, અને તેહેનો આવાજ ઊપલા આવાજથી હલકો ઘાંટીની ઊપરથી નીકલેછે, અને તે જંદના … તથા … ની સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—… ખોરે-"નુર" અવ૰ … ફા૰ خوره. … ખારી-"સુખ" અવ૰ … ફા૰ خواری. … ખુશ્ક-"સુકૂં" અવ૰ … ફા૰ خشک. … ખુરશેદ-"સુરજ" અવ૰ … ફા૰ خورشید. વ ચલો, … હમખા-"દોસત" અવ૰ … ફા૰ همخواه. … બખ્ત-"નસીબ" અવ૰ … ફા૰ بخت. … અખુ-"દેલ" અવ૰ ….

G ૩. (… ગ) આએ અખશરનો આકાર બીજા અખશરોની વલંન સાથે એકમલતો હોવાને લીધે તેહેની પીછાંણને સારૂ પાસલા જમાનામાં તે ઊપર (¨) મેલવાનો રવઈઓ નીકલેઓછે. પણ તે પુસતકોમાં કોઈ કોઈ ઠેકાંણે જોઆમાં આવેછે. આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે અવસ્તાના … તથા … અને ફારસી گ તથા ج સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:- … ગોન્-"રંગ" અવ૰ … ફા૰ گون. … ગાસ્-"જગો" અવ૰ … ફા૰ گاه. … ગોશતાસ્પ્-અવ૰ … ફા૰ گشتاسپ. … ગોમાન્-"શક" અવ૰ … ફા૰ گمان. … ગાન-"જીવ" અવ૰ … ફા૰ جان; બોલની વચ્ચે, જેમકે:-

… ઓગામ-અવ૰ … પા૰ … ફા૰ …. … અંગોસ્ત્-"આંગલું" અવ૰ … ફા૰ …; બોલની છેડે આવેછે તે અવસ્તાના … ક, … ગ, અને … ઘ, સાથે અને ફારસી گ તથા ج સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—… ગોર્ગ-"વરૂ" અવ૰ … ફા૰ گرگ. … મર્ગ-"મોહત" અવ૰ … ફા૰ مرگ. … જંગ-"પગ" અવ૰ …. … વર્ગ-"પાતરૂ" ફા૰ برگ. … દરંગ-"લાંબી મુદત" અવ૰ … ફા૰ درنگ. … તીગ-"તલવાર" અવ૰ … ફા૰ تیغ. એ સેવાએ કેટલાએક બોલોની સેવટે … ગ, વધારા તરીકે વપરાએલોછે. જેમકે:—… વસ્તરગ-"કપડું" અવ૰ …, સં૰ वस्त्र; કેટલાએક બોલોની સેવટે … ઈ, ની જગોએ "ગ" વંચાએલોછે. જેમકે:—… સીજી-"દુખ દેનાર" તેહેનું, સીજગ, ફા૰ … દુખ, સખતી, … હમપુનસેસ-"પુછપરછ કરવી" તેહેનું, હમપુનસગશ, ફા૰ …; કેટલાએક અવસતાના બોલોમાં સેવટે આવેલા … ને બદલે પેહેલવીમાં …= ગ, વપરાએલોછે. જેમકે:—અવ૰ … નું …, નેરીઓસંગ, … નું … બંગ-"હમેલ તોડી પાડવાની દવાઈ".

Gh ૪. (… ઘ) આએ અખશરનો આકાર તથા ઊચ્ચાર અવસતાના … ને મલતોછે, અને તે અવસતામાં ઊપલાજ અખશર સાથે અને ફારસીમાં ج સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— … ઘન-"તે" … ઘનશને-"માર" બોલની વચ્ચે. … વઘદાન-"માથું" અવ૰ … પા૰ … ફા૰ …. … અઘ

દીન—"ખરાબ ધરમ" અવ० [illegible]; છેલ્લે. [illegible] મઘ—"ખાડો" અવ० [illegible] ફા० [illegible]. [illegible] વજઘ—"ડેડકો" અવ० [illegible] ફા० وزغ અ० [illegible]. [illegible] અઈઓઘ—"જુસરી" ફા० [illegible].

Ch ૨૫. **તાલુસ્થાન.** ૨-૧. [illegible] ચ, આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે હમેશ તે અવસ્તાના [illegible] અને ફા० چ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] ચશમ—"આંખ" અવ० [illegible] ફા० چشم. [illegible] ચાહ—"કુઓ" અવ० [illegible] ફા० چاه. [illegible] ચારે—"એલાજ" અવ० [illegible] ફા० چاره. બોલની અંદર જેઆરે બે સ્વરોની વચ્ચે ઈઆ કોઈ મૃદુ અખશરની પછી તે સાથે જોડાએલો આવેછે, તેઆરે તેહેનો ઊચ્ચાર "જ" ના જેવો થાએછે, અને તે ફારસી ; સાથે બદલ થાએછે, અને તેમ નહી હોએચ તો "ચ," ના ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે, અને તેમજ તે ફારસી چ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] રોજન્—"બારી" અવ० [illegible] ફા० روزن. [illegible] તજેદ—"તે ચાલેચ" અવ० [illegible] ફા० [illegible] અથવા [illegible]. [illegible] માનોશચેહર—"મીનોચેહર" અવ० [illegible] ફા० منوچهر. [illegible] "તે ખરાબ કરેચ" અવ० [illegible]. બોલની સેવટે ઘણું કરીને "જ" ના ઊચ્ચારથી બોલાએછે, અને તે અવસ્તાના [illegible] અને ફારસી چ અથવા ; સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] ફ્રનાજ્—"આગલ" અવ० [illegible] ફા० فراز. [illegible] પંજ—"પાંચ" અવ० [illegible] ફા० پنج. [illegible] અજ—"થી" અવ० [illegible] ફા० از. કેટલીએક વખતે પેહેલવીમાં [illegible] ને બદલે [illegible] લખેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:—

[illegible] સજેદ—"તે જાએચ" અવ० [illegible], તેહેને બદલે [illegible] સજેદ—આવેછે. તેમજ [illegible] તજેદ—નું તજેદ—થએલુંછે.

J ૨. [illegible] જ—આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે તે અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] સાથે અને ફારસી ج સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] જસતે—"પોહોચેલું" અવ० [illegible]. [illegible] જહે—"જનાકાર" અવ० [illegible] ફા० جه. [illegible] જામાસ્પ—અવ० [illegible] ફા० جاماسپ. [illegible] જાદૂ—"જાદુઈ" અવ० [illegible] ફા० جادو. [illegible] જોઈઆન—"જવાંન" અવ० [illegible] ફા० جوان. [illegible] જમ—અવ० [illegible] ફા० جم, વચ્ચે આવેછે તેઆરે અવસ્તાના [illegible], અને [illegible] તથા ફારસી ج અને ; સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] હનજમંન—"મેલાવરો" "મજલસ" અવ० [illegible] ફા० انجمن. [illegible] બાજા—"બાજુ" અવ० [illegible] ફા० بازو. [illegible] ફરજાને—"દાંનેશમંદ" ફા० فرزانه; બોલની સેવટે આવેછે તેઆરેબી ઊપલાજ અખશરો સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] અરજ—"કીમત" અવ० [illegible] ફા० ارز. [illegible] બુજ—"બકરૂં" અવ० [illegible] ફા० بز. [illegible] સીજ—"દુખ" અવ० [illegible] ફા० [illegible]. એ સેવાએ અવસ્તાના [illegible], અને [illegible] સાથે બદલ થાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:—[illegible] નું [illegible] નોમજ—"નમસકાર" "સલાંમ" ફા० نماز. [illegible] નું [illegible] અજેર—"નીચે" ફા० زیر.

J .૩. [illegible] જ—આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં અવસ્તાના [illegible], [illegible], અને [illegible] સાથે અને ફારસી ز અથવા ژ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે,

[illegible] જફર–"મોહોડું" અવ૦ [illegible] ફા૦ زفره-زفر. [illegible] જીને–"જીન" અવ૦ [illegible] ફા૦ زین. [illegible] જરદ–"પીલું" અવ૦ [illegible] ફા૦ زرد. [illegible] જનશને–"માર" અવ૦ [illegible]–"મારવું" ફા૦ زنش. [illegible] જુફર–"ઊંડું" અવ૦ [illegible] ફા૦ ژرف; બોલની વચ્ચે આવેછે તેઆરે અવસ્તાના [illegible] અને ફારસી ژ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] હોજ઼વાન–"જીભ" અવ૦ [illegible] ફા૦ زبان. [illegible] વજ઼ઘ–"દેડકો" અવ૦ [illegible] ફા૦ وزغ. [illegible] વજ઼ર–"ગુરજ" અવ૦ [illegible] ફા૦ گرز.

Jh ૪. ([illegible] - [illegible] જ઼)–આએ અખશર અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] અને ફા૦ ژ અથવા ز સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] જાનૂં–"ગોઠણ" અવ૦ [illegible] ફા૦ زانو. [illegible] અવીજે઼–"નીરમલ" ફા૦ آویزه. [illegible] દુજ઼ખાને–"દોજખ"† અવ૦ [illegible] ફા૦ دوزخ. [illegible] અજ઼–"સાંપ" અવ૦ [illegible] ફા૦ اژدر. [illegible] દુજ઼–"ખુરૂં" અવ૦ [illegible] ફા૦ دوژ.

૨૬. **દંતસ્થાન.** ૩-૧. [illegible] ત, આએ અખશર અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] સાથે અને ફારસી ت અથવા د સાથે બદલ થાએછે. તે

† અવસ્તાના કેટલાએક બોલો પેહેલવીમાં વપરાતી વખતે અસલ એમલાની અંદર આવેલા અખશરો અવાર નવાર થએલાછે. જેમકે:—[illegible] ગેરેવ–"ગર્ભ" નું [illegible] ગેવ઼ર, [illegible] કરન–"કીનારો" તેહેનું [illegible] કનારે–તેમજ [illegible] અહુમ–નું [illegible] અખુન–થવું જોઇએ તેહેને બદલે [illegible] અ, ને ઠેકાણે [illegible] ખ, બદલાઇને [illegible] ખાને, થએઉછે, અને તે બોલ ફારસીમાંથી دوزخ કરીને વપરાએઓછે. પણ دوزخ બોલની અંદર ફારસીમાંથી دوز نીકલી ગઇઉછે અને دوزخ ને બદલે સંખશેપ થાઇને دوزخ રહેલુંછે.

હેમાં બોલની શરૂઆતમાં હમેશ "ત" ના ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] તંન–"શરીર" અવ૦ [illegible] ફા૦ تن. [illegible] તેજ઼–"તીખશન" અવ૦ [illegible] ફા૦ تیز. [illegible] તનુર–"પદરખાંનું" અવ૦ [illegible] ફા૦ تنور. [illegible] તાખશા–"કોશેશ" અવ૦ [illegible] ફા૦ تخشش. બોલની વચ્ચે અથવા સેવટે જો તેહેની આગલ કઠોર વ્યંજન આવેલો હોએતો તેહેનો ઊચ્ચાર "ત" નો થાએછે, અને મૃદુ હોએતો "દ" થાએછે. જેમકે:—[illegible] ઓશતર–"ઊંઠ" અવ૦ [illegible] ફા૦ اشتر. [illegible] શતન–"શેહેર" અવ૦ [illegible]. [illegible] સ્તૂન–અવ૦ [illegible] ફા૦ ستون. [illegible] જાદૂ–"જાદુઈ" અવ૦ [illegible] ફા૦ جادو. [illegible] દાદે–"આપેલું" અવ૦ [illegible] ફા૦ داد. છેલલો, [illegible] હફત–"સાત" અવ૦ [illegible] ફા૦ هفت. [illegible] બખત–"ભાએગ" અવ૦ [illegible] ફા૦ بخت. [illegible] રદ–"સરદાર" અવ૦ [illegible] ફા૦ رد. [illegible] જવીદ–"જુદું" અવ૦ [illegible] ફા૦ جدا. [illegible] ગઈઓમરદ–અવ૦ [illegible] ફા૦ گیومرد. એ સેવાએ કોઈ વખતે પેહેલવીમાં [illegible] થ, નો ઊચ્ચાર કરવા સારૂ [illegible] ત–અને [illegible] હ–સાથે લખેઆમાં આવેછે. જેમકે:–[illegible] અરથશતર—"અરદેશેર" ફા૦ اردشیر. પણ [illegible] નો એમલો પેહેલવીમાં લખતી વખતે [illegible] અને [illegible] પછી [illegible] ઉ, મેલવો જોઈએ તાંહાંવચ્ચે મેલેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:—[illegible].

D ૨. ([illegible] - [illegible] - [illegible] દ), આએ અખશરનો [illegible] આકાર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે તે અવસતાના [illegible] અને [illegible] સાથે બદલ થા

એછે, અને ફારસીમાં د સાથે મલેછે. જેમકે:— દુશમન-"શતરૂ" અવ૰ ફા૰ دشمن. દાર-"લાકડું" અવ૰ ફા૰ دار. દરૂંન-"રોટી" "ખોરાક" અવ૰ ફા૰ درون. દોશ-"ઈછા" અવ૰ ફા૰ دوش. દસ્ત-"હાત" અવ૰ ફા૰ دست. દામાદ-"જમાઈ" અવ૰ ફા૰ داماد; બોલની વચ્ચે د - د દ, અવસ્તાના ત, અને સાથે તથા ફારસી د સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:- અંદર-"મધે" "વચ્ચે" અવ૰ ફા૰ اندر. દંદાન-"દાંત" અવ૰ ફા૰ دندان. ગોશતદાન-"જીવાંમનું વાસંન" અવ૰ . પદામ-"પદાન" અવ૰ ફા૰ پدام. વજદુર-"પરવરશી" અવ૰ ; બોલની સેવટે લખાએલો د - د - દ, અવસ્તાના , , અને સાથે બદલ થાએછે. તેહેમાં નો આકાર ઘણું કરીને અવસ્તાના અથવા ને બદલે વપરાએલોછે. જેમકે:— અરવંદ-"તેજીવાન" અવ૰ ફા૰ اروند. અંદ-"તેટલું" અવ૰ ફા૰ اند. સજદ-"તે જાએછે" અવ૰ . મેજદ-"બદલો" અવ૰ ફા૰ مزد. દામાદ-"જમાઈ" અવ૰ ફા૰ داماد. વાદ-"પવન" અવ૰ ફા૰ باد. રોદ-"નદી" અવ૰ ફા૰ رود.

૩. ۱ ન, આગો અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેલો હોએચ

તે હમેશ અવસ્તાના અને ફારસી ن સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:- નીમે-"તરફ" અવ૰ ફા૰ نيم. નમદ-"બીછાંનું" અવ૰ ફા૰ نمد. નીઆક-"બપાવો અથવા મમાવો", અવ૰ ફા૰ نیا; બોલની વચ્ચે આવેછે તે અવસ્તાના , , અને તથા ફારસી ن અને ر સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— પાને-"સંભાલ કરનાર" અવ૰ ફા૰ پان. અનદર-"મધે" અવ૰ ફા૰ اندر. ફ્નાન્-"આગલ" અવ૰ ફા૰ فراز. પુનસેદ "તે પુછેચ" અવ૰ ફા૰ پرسد; બોલને છેડે આવેછે તેઆરે પણ ઊપલાજ અખશરો સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— દનદાંન-"દાંત" અવ૰ ફા૰ دندان. રોબાન-"આતમા" અવ૰ ફા૰ روان. શતંન-"દેશ" અવ૰ ફા૰ شهر. મતંન-"બંદોબસત, કરાર" અવ૰ ફા૰ پيمان. એ સેવાએ દેરંગ-"લાંમખો વખત" એ બોલની અંદર બોલાતો ۱ ન, અવસ્તાના ને બદલે આવેલોછે, કેમકે અવ૰ બોલ ઊપરથી પેહેલવી દેરંગ, બોલ નીકલેલોછે, અને તે ફારસીમાંબી درنگ કરીને વપરાએલોછે. અવસ્તાના ને બદલે પેહેલવીમાં ۱ ઉ, થાએછે, અને ۱ ન, તથા ۱ ઉ, નો આકાર એકસરખો હોવાને લીધે ઊપલો ફેરફાર થાએલોછે.

૨૭. **ઓશ્ટ્રસ્થાન**—૪-૧. પ, આગે અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે અવસ્તાના તથા ફારસી پ અથવા

પ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] પુર-"ભરેલું" અવ૦ [illegible] ફા૰ پر. [illegible] પાશને-"એડી" અવ૦ [illegible] ફા૰ پاشنه અથવા پاشنه. [illegible] પુના-"જવાંન પુરૂશ" અવ૦ [illegible] ફા૰ برنا; બોલની વચ્ચે તથા સેવટે અવસ્તાના [illegible], તથા [illegible] અને ફા૰ પ઼ અથવા પ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] સ્પેદ-"ઊજરૂં" અવ૦ [illegible] ફા૰ سپید. [illegible] ફરપદ-"ઘુંટી" અવ૦ [illegible]. [illegible] સેપાહપત-"લશકરનો સરદાર" ફા૰ سپهبد. [illegible] અસ્પ-"ઘોડો" અવ૦ [illegible] ફા૰ اسپ. [illegible] કરપ-"કાલબુદ" અવ૦ [illegible] ફા૰ کرپ. [illegible] શપ-"રાત" અવ૦ [illegible] ફા૰ شب.

૨. [illegible] ફ, આએ અખશર અવસ્તાના [illegible] તથા ફારસી ف સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] ફરદુમ-"પેહેલું" અવ૦ [illegible] ફા૰ فردوم. [illegible] ફનાજ-"આગલ" અવ૦ [illegible] ફા૰ فراز. [illegible] ફરમાન-"હોકમ" પા૰ [illegible] ફા૰ فرمان; બોલની વચ્ચે આવેછે તેઆરેબી અવસ્તા અને ફારસીના ઊપલા જ અખશરો સાથે બદલ થાએછે. પણ તેહેમાં આટલો ફેરછે કે અવસ્તાના કેટલાએક બોલોમાં [illegible] ની આગલ [illegible] પ, આવેલોછે તે પેહેલવીમાં હમેશ "ફ" ના ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે, અને તેમજ તે ફારસીમાંબી વપરાએલોછે. જેમકે:—[illegible] વફર-"બરફ" અવ૦ [illegible] ફા૰ برف. [illegible] જુફર-"ઊંડું" અવ૦ [illegible] ફા૰ ژرف. [illegible] દરફશ-"જુનડો" અવ૦ [illegible] ફા૰ درفش. [illegible] હફત-"સાત" અવ૦ [illegible] ફા૰ هفت.

[illegible] સોફતે-"ખભુ" અવ૦ [illegible] ફા૰ سفت. [illegible] અઈઆફત-"આએપત" અવ૦ [illegible] ફા૰ آفت. [illegible] નાફ-"ડુંટી" અવ૦ [illegible] ફા૰ ناف. બોલની સેવટે ફારસીના કેટલાએક બોલોમાં ه સાથે પણ બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] કોફ-"ટેકડો" અવ૦ [illegible] પા૰ [illegible] ફા૰ کوه. એ સેવાએ [illegible] પેસ્તાન- આએ બોલમાં વપરાએલો [illegible] પ, અવસ્તાના [illegible] ફ- ને બદલે આવેલોછે, કેમકે અવસ્તામાં આવેલા [illegible] બોલ ઊપરથી પેહેલવી [illegible] બોલ નીકલેલોછે, અને જેમ પેહેલવીમાં [illegible] પ, વપરાએઓછે, તેમજ ઊપલો બોલ ફારસીમાંબી پستان કરીને પ઼ થી લખેઆમાં આવેછે. આ ફેરફાર બોલની શરૂઆતમાં આવેલા બે જોડ અખશરોની વચ્ચે વધારાની [illegible] ઈ, દાખેલ થવાથી થએઓછે. વલી [illegible] ફરેદુન- બોલની અંદર જે [illegible] ફ, વપરાએઓછે તે અપવાદ તરીકેછે, કેમકે તે અવસ્તાના [illegible] ને બદલે લખેઆમાં આવેલોછે. અવસ્તામાં પાદશાહ ફરેદુનનું નાંમ [illegible] કરીને લખેલુંછે, તેહેનું પેહેલવી તથા ફારસીમાં [illegible], فریدون, થાએલુંછે.

૩. [illegible] બ, આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે તે અવસ્તાના [illegible] અને ફારસી ب સાથે બદલ થાએછે. જેમકે, [illegible] બેવર-"દશ હજાર" અવ૦ [illegible] ફા૰ بیور. [illegible] બુજ-"બકરૂં" અવ૦ [illegible] ફા૰ بز. [illegible] બાજા-"બાજુ" અવ૦ [illegible] ફા૰ بازو. બોલની વચ્ચે અથવા સેવટે આવેછે તેઆરે તે અવસ્તાના [illegible] અને [illegible] તથા ફારસી ب અથવા و સાથે બ

દલ થાએછે, અને આવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] ને બદલે પેહેલવીમાં [illegible] ની આગલ ૧ ઉ, વધારેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] તોબાન–"સકતી" અવ૦ [illegible] ફા૦ توان. [illegible] રોબાન–"જીવ" અવ૦ [illegible] ફા૦ روان. [illegible] દોબારીદન–"દોડવું" અવ૦ [illegible] ફા૦ دواریدن, બોલની સેવટે. [illegible] હુસરોબ–"નેકનામી વાલો" અવ૦ [illegible] ફા૦ خسرو. [illegible] ગરોબ–"નવગીરેહની લાકડી" અવ૦ [illegible] ફા૦ کروب અથવા گره. [illegible] ખુંબ–"કુમારની ભઠી" અવ૦ [illegible] ફા૦ خنب. એ સેવાએ કેટલાએક બોલોની સેવટે અથવા વચ્ચે [illegible] ની પાસે [illegible] વધેલોછે તે અવસ્તામાં મલતો નથી, પણ ફારસીમાં કેટલેએક ઠેકાંણે રહેલોછે. જેમકે:— [illegible] દુંબ–"પુછડું" અવ૦ [illegible] ફા૦ دنب. [illegible] નંબ–"તરાવત" અવ૦ [illegible] ફા૦ نم. [illegible] સ્તહમબે—"જોલમ" અથવા [illegible] સ્તહમે- ફા૦ ستهم અથવા ستم. કેટલાએક બોલોની સેવટે આવેલો [illegible] ફારસીમાં ه સાથે બદલ થએલોછે. જેમકે:— [illegible] સ્તોબ–"આજેજ" તેહેનું પા૦ [illegible] ફા૦ ستوه. [illegible] ગરોબ–"ગાંઠ" તેહેનું گره.

M ૪. [illegible] મ, આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં અવસ્તાના [illegible] અને ફારસી م સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— [illegible] મીઆન–"વચ્ચે" અવ૦ [illegible] ફા૦ میان. [illegible] મખ્શ–"માંખ" અવ૦ [illegible] ફા૦ مگس. [illegible] મોરૂ–"પંખેરૂં" અવ૦ [illegible] ફા૦ مرغ. બોલની વચ્ચે અથવા સેવટે અવસ્તાના [illegible], [illegible] અને કોઈ વખતે [illegible] તથા ફારસી م અને ن સાથે બદલ થાએછે. જેમકે–

[illegible] હનજમન–"મંડલી" અવ૦ [illegible] ફા૦ انجمن. [illegible] ગોમાન–"શક" અવ૦ [illegible] ફા૦ گمان. [illegible] આસમાન–"આકાશ" અવ૦ [illegible] ફા૦ آسمان. [illegible] જરમાન–"વખત" "ખુદાયો" અવ૦ [illegible] ફા૦ زمان. બોલની સેવટે. [illegible] એસમ–"કાઠી" અવ૦ [illegible] ફા૦ اسم. [illegible] દામ–"જગત" અવ૦ [illegible] ફા૦ دام. [illegible] પદામ–"પદાંન" અવ૦ [illegible] ફા૦ پدام. [illegible] વરહરામ–અથવા [illegible]–"બેહેરામ" અવ૦ [illegible] ફા૦ بهرام. [illegible] વીઊંગહામ– અવ૦ [illegible] ફા૦ ویونگهان.

Y ૨૮. **અર્ધસ્વર**–૫-૧. [illegible] અથવા [illegible] ય, એ અખશર અવસ્તાની [illegible] અથવા [illegible] સાથે અને ફારસી ی સાથે બદલ થાએછે. જેમકે, [illegible] યજત–"આરાધના વાલો" અથવા "ઈજદ" અવ૦ [illegible] ફા૦ یزد. આએ બોલની સેવટે આવેલો [illegible] ઇ- અવસ્તાના [illegible] ને બદલેછે, પણ તે બોલાતો નથી. [illegible] યાન–"બુજોરગ" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. બોલની વચ્ચે. [illegible] મયાન–"કમર" અવ૦ [illegible] ફા૦ میان. [illegible] અયાફ્ત–"આએપત" અવ૦ [illegible] ફા૦ یافت. બોલને છેડે. [illegible] સાય–"છાયો" અવ૦ [illegible] ફા૦ سایه.

R ૨. [illegible] ર, આએ અખશર અવસ્તાના [illegible] અને ફારસી ر સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— [illegible] રોશંન–"ચલકાટ વાલું" અવ૦ [illegible] ફા૦ روشن. [illegible] રદ–"સરદાર" અવ૦ [illegible] ફા૦ رد. [illegible] રોજન–"બારી" અવ૦ [illegible] ફા૦ روزن.

બોલની વચ્ચે. [illegible] અરજ–"કીમત" અવ૦ [illegible] ફા૦ ارز. [illegible] ખરદ–"અકલ" અવ૦ [illegible] ફા૦ خرد. [illegible] ગોરગ–"વરૂ" અવ૦ [illegible] ફા૦ گرگ. બોલની સેવટે. [illegible] ઓશતર–"ઊંઠ" અવ૦ [illegible] ફા૦ اشتر. [illegible] દર–"દૂર" અવ૦ [illegible] ફા૦ دور. [illegible] ઓશસ્તર–"ઊગમણ" અવ૦ [illegible]. [illegible] દીવાર–"દીવાલ" અવ૦ [illegible] ફા૦ دیوار. [illegible] જરથુહશતર–"જરતોશત" અવ૦ [illegible] ફા૦ زردهشتر.

L ૩. [illegible] લ, આએ અખશર અવસ્તામાં નથી, પણ પાછલથી તે પેહલવીમાં વપરાએલોછે, અને તે અવસ્તાના [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] અને [illegible] સાથે અને ફારસીમાં ل સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— [illegible] અલબોરજ–"અલબરૂજ પાહાડ" અવ૦ [illegible] ફા૦ البرز. [illegible] બુલંદ–"ઊનચો" અવ૦ [illegible] ફા૦ بلند. [illegible] બાલા–"ઊંચે" અવ૦ [illegible] ફા૦ بالا. [illegible] માલીદન–"મસલવું" અવ૦ [illegible] ફા૦ مالیدن. [illegible] હલેદ–"તે છોરી દીએચ" અવ૦ [illegible] ફા૦ هلد. [illegible] હલે–"બેહુદું બોલનાર" અવ૦ [illegible] ફા૦ هرزه. [illegible] હમીમાલ–"શતરૂ" અવ૦ [illegible] ફા૦ همیال. [illegible] પોહલ–"પુલ" અવ૦ [illegible] ફા૦ پل અથવા پول. [illegible] હજલ–"વાટપાડો" અવ૦ [illegible] ફા૦ هزل.

V ૪. [illegible] વ, આએ અખશર અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] તથા ફારસી و, ب અને گ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] વેશ–"ઘ

ણું" અવ૦ [illegible] ફા૦ بیش. [illegible] વીમ–"ધાસતી" અવ૦ [illegible] ફા૦ بیم. [illegible] વજ્ઘ–"દેડકો" અવ૦ [illegible] ફા૦ وزغ; બોલની વચ્ચે. [illegible] ગોશવાર–"કાંનની બાલી" અવ૦ [illegible] ફા૦ گوشوار. [illegible] હાવન–"ખાંડણી" અવ૦ [illegible] ફા૦ هاون. [illegible] ઓરવર–"જાડ" અવ૦ [illegible] ફા૦ اورور અથવા اوربر, બોલની સેવટે. [illegible] સરવ–"સરોવરનું જાડ" ફા૦ سرو. [illegible] ગવ–"ગાય" અવ૦ [illegible] ફા૦ گاو.

V ૫. [illegible] વ, આએ અખશર અવસ્તાના [illegible] વ અથવા [illegible] સાથે અને ફા૦ و અથવા ب સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] એવીઆંઘહન–"કુસતી" અવ૦ [illegible]. [illegible] ખાવર–"બરદાશત કરનાર" અવ૦ [illegible] ફા૦ خوار. [illegible] અવર–"વાદલ" અવ૦ [illegible] ફા૦ ابر. [illegible] ગવર–"ગર્ભ" અવ૦ [illegible].

Sh ૨૯. ઊષ્મ. ૬-૧. [illegible] શ, આએ અખશર અવસ્તાના [illegible], [illegible] અને [illegible] તથા ફારસી ش અથવા س સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] શરમ–"લાજ" અવ૦ [illegible] ફા૦ شرم. [illegible] શાદી–"ખુશી" અવ૦ [illegible] ફા૦ شادی. [illegible] શૂદન–"જવું" અવ૦ [illegible] ફા૦ شدن, બોલની વચ્ચે. [illegible] પાશને–"એડી" અવ૦ [illegible] ફા૦ پاشنه. [illegible] હશત–"આઠ" અવ૦ [illegible] ફા૦ هشت. [illegible] અરશક–"અદેખાઈ" અવ૦ [illegible] ફા૦ رشک. [illegible] પેશક–"કીમત" અ

વ૦ . મખ્શ–"માંખ" અવ૦ ફા૦ مگس. શેકસ્તન–"ટોડવું" અવ૦ ફા૦ شکستن.

૨. , સ, આએ અખશર અવસ્તાના , , , અને સાથે તથા ફારસી س, ش અને ه સાથે બદલ થાએછે, તેહેમાં બોલની શરૂઆતમાં આવેલો અવસ્તાના અને સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— સ્તારે–"સીતારો" અવ૦ ફા૦ ستاره. સરૂન–"સીંગનું" અવ૦ ફા૦ سرون. સોહર–"રાતું" અવ૦ ફા૦ سرخ. સખ્ત–"કઠંણ" અવ૦ ફા૦ سخت. સીજ–"દુખ" અવ૦ ફા૦ سپنج. સે–"તરણ" અવ૦ ફા૦ سه; બોલની વચ્ચે અથવા સેવટે આવેલો અવસ્તાના ઊપલા સંઘલા અખશરો સાથે તેઓના મેહલ પરમાણે બદલ થાએછે, અને તે ફારસીમાં س, ش અને ه સાથે મલેછે. જેમકે:— વાસ્તર–"ઘાસ" અવ૦ ફા૦ واستر. પોસ્ત–"ચાંમડી" અવ૦ ફા૦ پوست. હાસર–"કલાક, પરસંગ" અવ૦ ફા૦ هاسر અથવા عسر. આસરૂન–"અથોરનાંન" અવ૦ ફા૦ آسرون. અંગોસ્ત–"આંગલું" અવ૦ ફા૦ انگشت. મજેસ્ત–"ઘણુંજ મોહોટું" અવ૦ ફા૦ مهست. સોસર–"કાંજી, ખીર" અવ૦ ફા૦ شوربا, سوربا. ગાસ–"જગો" અવ૦ ફા૦ گاه. પાસ–"સંભાલ" અવ૦ ફા૦ پاس અથવા پاسبانی.

૩. હ, આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં અવસ્તાના અથવા સાથે અને ફારસી ه સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— હજાર–"હજાર" અવ૦ ફા૦ هزار. હમ–"સાથે, એકસરખું" અવ૦ ફા૦ هم. હફ્ત–"સાત" અવ૦ ફા૦ هفت. હોશ–"મોત" અવ૦ ફા૦ هوش. હશત–"આઠ" અવ૦ ફા૦ هشت. હીમ–"આદત" અવ૦ ફારસીમાં هیم ને બદલે خیم વપરાએછે. જેઆરે હ, બોલની વચ્ચે અથવા સેવટે આવેછે, તેઆરે તે અવસ્તાના , , , અને સાથે અને ફારસીમાં ه અને કોઈજ વેલા خ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— જહે–"જનાકાર" અવ૦ ફા૦ جه. તહ્મુરપ–"તેહમુરસ" અવ૦ ફા૦ طهمورپ અથવા تهمورث. હેહર–"પલીદી" અવ૦ ફા૦ هيهر. સોહર–"રાતું" અવ૦ ફા૦ سرخ. પહલૂ–"પાંસલી" અવ૦ ફા૦ پهلو. ચેહરે–"સુરત" અવ૦ ફા૦ چهره. ગેહાન–"દુનીઆં" અવ૦ ફા૦ گیهان અથવા جهان. નેહાદન–"મેલવું" અવ૦ ફા૦ نهادن; બોલની સેવટે. પહા–"પશુ" અવ૦ ફા૦ پاه. દેહ–"દશ" અવ૦ ફા૦ ده. સનાહ–"હથીઆર" અવ૦ ફા૦ سلاح.

*એ સેવાએ પેહેલવીમાં હર, અથવા હલ, હેવો એમલો લખેઆમાં તથા બોલેઆમાં આવેછે, તે અસલ નથી પણ પછવાડેથી

અવસ્તાના અથવા ને બદલે લખાએલોછે, માટે તે અવસ્તાના અથવા અને ફારસી ش સાથે બદલ થાએછે. જેમકે :—
અહલોબ—"પવીતરાઈવાલો" અવ૦ ફા૦ اشو.
અહરમોઘ—"પવીતરાઇને ખરાબ કરનાર" અવ૦ પા૦ . ફરવહર—"આતમા" અવ૦ ફા૦ فروهر.

૩૦. જેમ હમણાની ફારસીમાં મહમદીઆંન લોકોનું રાજ થએ આ પછી ઘણાએક અરબી લોગતો દાખલ કરેઆમાં આવેઆ છે, અને તેમજ હાલની ઇંગરેજી ભાશામાં નારમન બોલો વાપરેઆમાં આવેઆછે, તે પરમાણે પેહેલવી ભાશાની અંદર સેમીટીક† બોલો વપરાએલાછે. જે સેમીટીક બોલો પેહેલવીમાં વપરાએલાછે તે એકસરખી રીતે વાપરેઆમાં આવેઆ નથી. જેમ હીબરૂ બોલો, કેઆલડી ભાશામાં વાપરતી વખતે તેહેમાં કેટલાએક ફેરફાર કરેઆમાં આવેલોછે, તેજ પરમાણે સેમીટીક બોલો પેહેલવીમાં વાપરતી વખતે તેહેમાં ફેરફાર થએલોછે, અને તે હેવી રીતનોછે કે કેટલાએક સેમીટીક બોલો વગર ફેરફારે પેહેલવીમાં વપરાએલાછે, અને કેટલાએક બોલોની આગલ, વચ્ચે, અને છેવટે, અખશરો વધારેઆમાં આવેલાછે. તે વીસેના થોડાએક દાખલાઓ સહમજને સારૂ હમો અતરે પરગટ કરીએછે.

† Shemitic સેમીટીક, ની અંદર સાત ભાશાઓ ગણેઆમાં આવેલીછે, તેહેમાં એક Chaldee કેઆલડી, બીજી Syriac સીરીઆક, તરીજી Arabic અરબીક, ચોથી Hebrew હીબરૂ, પાંચમી Samoriton સમોરીટન, છઠી Ethiapic ઇથીઆપીક, અને શાતમી Old phenicion ઓલડ ફેનીસીઅન, માટે સેમીટીકન નાંમે જે બોલ આવે તેહેને ઉપલી ભાશાઓને લગતા જાણવો.

પેહેલવીમાં વગર ફેરફારે વપરાએલા સેમીટીક બોલો.

સેમીટીક.			પેહેલવી.
શમ	"નાંમ"	અર૦ اسم	શમ.
અબ	"બાપ"	અર૦ اب, ابو	અબુ.
અહ	"ભાઈ"	અર૦ اخ	અહ.
શપીર	"ભલું"		શપીર.
આહર	"પછી"	અર૦ آخر	આહર.
ઈઓમ	"દીવસ"	અર૦ يوم	જોમ- ઈઓમ.

બોલની શરૂઆતમાં વધેલા અખશરોનાં દાખલા.

સેમીટીક.			પેહેલવી.
નપશ	"પોતે"	અર૦ نفس	બેનપશમન.
મલ્લ	"કેહેવું"	અર૦ ملّ	જમલ્લુનતન.
શમઅ	"સાંભલવું"	અર૦ سمع	વશમમુનતન.
શતઅમ	"ખાવું"	અર૦ طعم	વશતમુનતન.

બોલની વચ્ચે વધેલા અખશરોના દાખલા.

સેમીટીક.			પેહેલવી.
રાશ	"માથું"	અર૦ راس	રોએશમન.
શમા	"આકાશ"	અર૦ سما	શમીઆ.
'લેલહ	"રાત"	અર૦ ليل	લેલીઆ.
તશઅ	"નવ"	અર૦ تسع	તશીઆ.

બોલની સેવટે વધેલા અખશરોનાં દાખલા.

સેમીટીક.			પેહલવી.
યદ	"હાત"	અર૦ يد	[illegible] યદમન.
ગદ	"નસીબ"		[illegible] જદમન- ગદમન.
રગલ	"પગ"	અર૦ رجل	[illegible] લગરમન.
ગમલ	"ઊંટ"	અર૦ جمل	[illegible] જમના.
કલબ	"કુતરૂં"	અર૦ كلب	[illegible] કલબા.
ગબાર	"પુરૂશ"	અર૦ نفر,	[illegible] ગબના.
દમ	"લોહી"	અર૦ دم	[illegible] દમીઆ.
બશર	"ગોશત"	અર૦ بسر	[illegible] બસરીઆ.
સુસ	"ઘોડો"		[illegible] સુસીઆ.

૩૧. એ સેવાએ પેહેલવીમાં સેમીટીક બોલો થોડાએક અખશરો ના ફેરફાર ઊચ્ચારથી વાંચેઆમાં આવેછે. જેમકે :—અસર-"બાંધવું" અર૦ اسر તેહેનું પેહેલવી [illegible] આસરૂનતન. ખત્ત-"સીવવું" અર૦ خط તેહેનું પેહેલવી [illegible] અત્તુનતન. ગમલ-"ઊંટ" અર૦ جمل તેહેનું પેહેલવી [illegible] જમના. રગલ-"પગ" અર૦ رجل તેહેનું પેહેલવી [illegible] લગરમન. આએ વાંચવાનો ફેરફાર તરણ તરેહથી થએલો ધારેઆમાં આવે છે, તેહમાં એક પેહેલવી અખશરોના એકસરખા આકારને લીધે પેહેલવી વાંચનારોએ અખશરોને ભુલ ભરેલી રીતે વાંચેઆ હોએ અને તેથી પાછલા વખતમાં આએ ફેરફાર થાએલો હોએ. બીજું, સેમીટીક બોલોનાં થોડાએક ચોકસ અખશરોને બદલ કરીને તેહેને

આગલા વખતમાં પેહેલવી વીદયારથીઓએ આએ ભાશામાં વાપરેઆ હોએતો તેથી ઊપલો ફરક પડેઓ હોએ. અને તરીજું, સેમીટીક ભાશામાં ઊપલા બોલોનો અસલ ઊચ્ચાર પેહેલવીને મલતો હોએ અને પછવાડેથી તેહેમાં ફેરફાર થએઓ હોએતો તેથી પણ ઊપર જણાવેઆ જેવો ફેર પડેઓ હોએ.

[illegible] :—શબ્દોત્પત્તિ.

૩૨. શબ્દોની ઊત્પત્તિ, એ છુટા શબદોના આકારમાં જે ભેદ હોએચ તે બતલાવેછે.

શબદો તરણ તરેહનાછે; સાદા, સમાસીક, અને સાધીત; તેહેમાં જે શબદ બીજા કોઈ શબદમાંથી નહી બનેઓ હોએ તેહેને [illegible] ઈઆને સાદો શબદ કેહેછે. જેમકે:—[illegible] બરાત-"ભાઈ", [illegible] કોફ-"પાહાડ", [illegible] ચીશ-"વસ્તુ"; જે શબદ બે જુદા જુદા શબદોની મેલવણીથી બનેલો હોએછે તેહેને [illegible] ઈઆને સમાસીક શબદ કેહેછે. જેમકે:—[illegible] કતેખોદા-"ઘરધણી", [illegible] કાઆગાસ-"કાંમનો જાણનાર", [illegible] દીન દોસ્ત-"દીનને ચાહનાર"; જે શબદ કોઈ પ્રત્ય અથવા ઊપસર્ગ જોડાઈને બનેલો હોએછે તેહેને [illegible] ઈઆને સાધીત કરીને કેહેછે. જેમકે:—

[illegible]-"ઊગમન" તેહેને [illegible] જોડાવાથી [illegible] "ઊગમનનું".
[illegible]-"બોલી" " [illegible] " [illegible] "બોલનાર".
[illegible]-"હદ" તેહેની આગલ [illegible] આવેઆથી [illegible] "વગરહદનું".
[illegible]-"ફલ" " [illegible] " [illegible] "વગર ફલનું".

૩૩. પેહેલવી ભાશાના શબદો આઠ ભાગમાં વેહેચાએલાછે, જેહેને ગોબશને આઈનીનીહ- ઈઆને ભાશાના પરકારો, કરીને કેહેછે, અને તેઓનાં નાંમની વીગત આએ પરમાણે છે. ૧ શમ—નાંમ. ૨- ગોહર—વિશેષણ. ૩- પાદદેહશનેશમ—સર્વનામ. ૪- કુનશને—ક્રિયાપદ. ૫- માલીકે કોનશને—ક્રયાવિશેષણઅવ્ય. ૬- માલીકે હમપતવંદ—શબ્દયોગીઅવ્ય. ૭- માલીકે પતવંદ—ઊભેઆંનવયીઅવ્ય. ૮- માલીકે અદવાજ —કેવલપ્રયોગીઅવ્ય.

૧. નામ, એ હરકંઈ ચીજનું નાંમછે; જેમકે:— આદમી; અકલ; ઘોડો; દાહાપણ.

૨. વિશેષણ, નાંમ જે વસ્તુને બતલાવતું હોએ તે વસ્તુની અંદર જે ગુણ હોએ તે બતલાવનાર શબદછે. જેમકે:— **મોહોટી** કેતાબ; **નવો** ખરીઓછે.

૩. સર્વનામ એક શબ્દછે કે જે નાંમની બદલીએ મુકેઆમાં આવેછે. જેમકે:— અરદેશેરે ગોસ્સો કીધો અને તુણે અરદવાંનના છોકરાને કહીઊં.

૪. ક્રિયાપદ, તે શબદછે કે જે કોઈ તરેની ક્રિયા અથવા હસ્તી બતલાવેછે. જેમકે:— ઘોડો દોડેછે; આદમી **જાએછે.**

૫. ક્રિયાવિશેષણ અવ્ય, એ શબદ વખત, જગા, અને રીતીની

હાલતો, બતલાવ્વાને વાસ્તે વિશેષણ, ક્રિયાપદ, અથવા બીજા ક્રિયા વિશેષણની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— હરએક કોઈ નેકીથી સહમજદાર **કેઆરે** થશે; ગનેઆંન **ઘણું** સારૂંછે; તુંએ કેહેવી **દાંનાઈ ભરેલી રીતે** કરીઊંછે.

૬. શબ્દયોગીઅવ્ય, એક લોગતછે કે જે નાંમ અથવા સર્વનામની આગલ, એક ચીજનો બીજી ચીજ સાથે સંબંધ બતલાવ્વાને વાસ્તે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— તે પુસતક કુરસી **ઊપર**છે; સાસાનને **નજદીક** બોલાવીઓ.

૭. ઊભયાન્વયીઅવ્ય, એક શબ્દછે કે જે વાકયમાંના જુદા જુદા શબ્દોને અથવા જુદા જુદા વાકયોને એકબીજા સાથે જોડેછે. જેમકે:— અરદવાંન હું **તથા** તું **અને** દુનીઆનાં ઘણાંએક માણસ ઊપર તન **તથા** જાંન **તથા** દોલત **અને** માલમતામાં વધારે સરસછે. ગાંમમાં નહી **પણ** ગાંમની એક બાજુએથી ગીઓ.

૮. કેવલપ્રયોગી અવ્ય, એક શબ્દછે કે જે એકાએક મનની ગતી અથવા ઈચ્છા બતલાવેછે; જેમકે:— અયા—અરે! અએ—ઓ! રીહાર—અફસોસ!

૩૪. કેટલાએક શબદોત્પત્તિ જુદા જુદા સંબંધ બતલાવ્વાના

કાંમમાં વાપડેલાછે તેહેને [Pahlavi] વરદશને–વીભકતી અથવા રૂપ કેહેછે, અને ભાશાના મુખ્ય પરકારો નાંમ, વિશેષણ, સર્વનામ અને ક્રિયાપદ, એઓનેજ તે લગાડેઆમાં આવેછે. તેહેમાં નાંમ, સર્વનાંમ અને વિશેષણના રૂપ આપવાને [Pahlavi] બનાદ–વિભકતી લગાડવી કરીને કેહેછે, અને ક્રિયાપદના રૂપ આપવાને [Pahlavi] વરદાનાક–ધાતુને રૂપ આપવું કરીને કેહેછે.

નાંમ:— [Pahlavi]

૩૫. જે બોલ ઊપરથી ઈંદ્રીઓ અથવા વીચારની મારફતે હરેક ચીજ ધેઆંનમાં આવી સકે તેહેને નાંમ કરીને કેહેછે, અને તે નાંમ બે પરકારનાંછે, એક [Pahlavi] દુનસ્ત–વિશેષ, અને [Pahlavi] અવેદોનસ્ત–સામન્ય; બીજું [Pahlavi] બસ્તે–સિદ્ધ, અને [Pahlavi] અવરદાશતે–ભાવવાચક.

[Pahlavi] [Pahlavi]–વીશેષ નાંમ, એક ચોકસ ચીજ અથવા શખ્સને લાગેછે; જેમકે:—[Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi].

[Pahlavi] [Pahlavi]–સામાન્યનાંમ, આખા વર્ગમાથી કોઈબી ચીજને અથવા જે જાતની એકથી વધારે ચીજ હોએ તેહેને લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi]–નગર; [Pahlavi]–માણસ; [Pahlavi]–પેહેલવાંન.

[Pahlavi] [Pahlavi]–સિદ્ધનાંમ, જે ચીજને ઈંદ્રીઓની મારફતે આપણે જોઈ સકીએ અથવા તેહેનાં ગુણો આપણા ધેઆનમાં આવી સકે તેહેવી વસ્તુઓના નાંમને કેહેછે; જેમકે:—[Pahlavi]–આતશ, [Pahlavi]–લાકડું, [Pahlavi]–માંણસ.

[Pahlavi] [Pahlavi]–ભાવવાચકનાંમ, કોઈબી ચીજનો ગુણ જેહેને આપણે તે ચીજથી છુટો ધેઆંનમાં લેઈ સકીએછે તેહેને કેહેછે; જેમકે:— [Pahlavi]–રોશની, [Pahlavi]–સચાઈ, [Pahlavi]–સુખ, [Pahlavi]–ફતેહ.

૩૬. નાંમને [Pahlavi] સરદે–લિંગ, [Pahlavi] ઓશમાર–વચન, અને [Pahlavi] ચેગુની–વીભકતી, લગાડેઆમાં આવેછે.

લિંગ :— [Pahlavi].

૩૭. લિંગ તરણછે, [Pahlavi] [Pahlavi] જકરી સરદે–પુલ્લિંગ, [Pahlavi] [Pahlavi] વકદી સરદે–સ્રીલિંગ, અને [Pahlavi] [Pahlavi] સાદગી સરદે–નાન્યતરલિંગ.

૩૮. પેહેલવી ભાશામાં નરજાતી નાંમો પુલ્લિંગછે; જેમકે:— [Pahlavi]–છોકરો, [Pahlavi] પુરૂશ. નારીજાતી નાંમો સ્રીલિંગછે; જેમકે– [Pahlavi]–છોકરી, [Pahlavi]–સ્રી. જે નાંમો નર અને નારી એ બેહુ જાતીમાં નથી તેહેને નાન્યતરલિંગમાં ગણેલાંછે; જેમકે:— [Pahlavi]–છાતી, [Pahlavi]–આંગલી, [Pahlavi]–હાથ.

૩૯. પેહેલવી ભાશામાં પુલ્લિંગ તથા સ્રીલિંગ પીછાંણવા સારૂ ચેઆર રીત વાપરેઆમાં આવેલીછે, તેમધે પેહેલ્લી રીતમાં ફકત નાંમો ઊપરથીજ તેઓનાં લિંગ સહમજાએછે; જેમકે:—

પુલ્લિંગ.		સ્રીલિંગ.	
[Pahlavi]	પુરૂશ.	[Pahlavi]	સ્રી.
[Pahlavi]	છોકરો.	[Pahlavi]	છોકરી.
[Pahlavi]	બાપ.	[Pahlavi]	માએ.

પુલ્લિંગ.		સ્રીલિંગ.	
[Pahlavi]	ઘોડો.	[Pahlavi]	ઘોડી.
[Pahlavi]	ઘોડો.	[Pahlavi]	ઘોડી.
[Pahlavi]	ધણી.	[Pahlavi]	ધણીઆંની.

૪૦. બીજી રીતીમાં પુલ્લિંગ બતલાવ્વા સારૂ [Pahlavi] ગબના, [Pahlavi] જકર, [Pahlavi] નર અને [Pahlavi] ગોશને, તથા સ્રીલિંગ બતલાવ્વા સારૂ [Pahlavi] નેશમન, [Pahlavi] વકદ, [Pahlavi] માદે, અને [Pahlavi] દીનુતે, હેવા શબદો સાધારણ નાંમોની પાસે અથવા આગલ મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે:—

પુલ્લિંગ.	સ્રીલિંગ.
[Pahlavi] [Pahlavi] હકુમત કરનારો.	[Pahlavi] [Pahlavi] હકુમત કરનારી.
[Pahlavi] [Pahlavi] ચાકર.	[Pahlavi] [Pahlavi] ચાકરડી.
[Pahlavi] [Pahlavi] ગોધો.	[Pahlavi] [Pahlavi] ગાએ.
[Pahlavi] [Pahlavi] નર ઊંઠ.	[Pahlavi] [Pahlavi] માદા ઊંઠ.
[Pahlavi] [Pahlavi] બકરો.	[Pahlavi] [Pahlavi] બકરી.

૪૧. ઊપલી રીતીમાં છેલ્લાં તરણ નાંમો મધે જે સંબંધ બતલાવનારી [Pahlavi], પેહેલાં નાંમની પાસે મેલેઆમાં આવીછે તે ઊપલા બોલો [Pahlavi] થી, ઈઆને પુલ્લિંગ તથા સ્રીલિંગ બતલાવનારા શબદો જે પછવાડેછે તે આગલ મેલેઆથી નીકલી જાએછે. જેમકે:— [Pahlavi]-ગોધો, [Pahlavi]-ગાએ, [Pahlavi]-નર ઊંઠ, [Pahlavi]-માદા ઊંઠ, [Pahlavi]-બકરો, [Pahlavi]-બકરો.

૪૨. તરીજી રીતમાં નાંમને છેડે કાંઇએક અખશરોનો ફેરફાર થએઆથી પુલ્લિંગ તથા સ્રીલિંગ નાંમો બનેલાંછે; જેમકે:—

પુલ્લિંગ.		સ્રીલિંગ.	
[Pahlavi]	બાપ.	[Pahlavi]	માએ.
[Pahlavi]	છોકરો.	[Pahlavi]	છોકરી.
[Pahlavi]	ભાઈ.	[Pahlavi]	બેહેન.
[Pahlavi]	સાહેબ.	[Pahlavi]	શેઠાંણી.
[Pahlavi]	પાદશાહ.	[Pahlavi], [Pahlavi]	રાંણી.

૪૩. ચોથી રીતીમાં પુલ્લિંગ નાંમોને છેડે [Pahlavi] ઇ, અથવા [Pahlavi] ઈ, વધારેઆથી સ્રીલિંગ નાંમો બનેલાંછે; જેમકે:—

પુલ્લિંગ.		સ્રીલિંગ.	
[Pahlavi]	ઘર ધણી.	[Pahlavi]	ઘર ધણીઆંની.
[Pahlavi]	બપાવો, મમાવો.	[Pahlavi], [Pahlavi]	બપાઈ, મમાઈ.
[Pahlavi]	છોકરાનો છોકરો, દોહિત્રો.	[Pahlavi]	છોકરાની છોકરી, દોહિત્રી.
[Pahlavi]	પુરૂશ.	[Pahlavi]	સ્તરી.

૪૪. આએ ઊપલી એચાર રીતીઓમાંની બીજી રીતીમાં પુલ્લિંગને વાસ્તે [Pahlavi] ગબના, તથા [Pahlavi] જકર, અને સ્રીલિંગને સારૂ [Pahlavi] નેશમન, તથા [Pahlavi] વકદ, બોલો વાપરેઆમાં આવેલાછે તે સેમીટીકનાછે, અને તે સેવાએ બીજા અવસ્તાને મલતાછે. પણ [Pahlavi] બોલ અવસ્તાના [Avestan] "માદા" ઊપરથી નીકલેલોછે તે છતાં તેહેમાં સેમીટીકનાં કાએદા પરમાણે સ્રીલિંગની નીશાંન બતલાવ્વા સારૂ [Pahlavi] ત, દાખેલ કરવામાં આવેલોછે. તરીજી રીતીમાં આપેલા સઘલા સેમીટીક લોગતોછે તેમધે સ્રીલિંગ નાંમોમાં [Pahlavi] ત, વાપરેઆમાં આવેલોછે તે ઊપલી ભાશાના કાએદા પરમાણે વાજબીછે.

ચોથી રીતીમાં બતલાવેલા સઘલા બોલો અવસ્તાને મલતાછે, અને તેહેમાં બોલને છેડે સ્રીલિંગને સારૂ [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] મેલેઆમાં આવેલીછે તે પણ અવસ્તાના કાએદા પરમાણેછે.

વચન:— [Pahlavi].

૪૫. પેહેલવી ભાશામાં એકથી વધારે ચીજને બહુવચંનમાં ગણેલીછે, અને તે બતલાવવા સારૂ બે વચંનછે, [Pahlavi] તાકી—એક વચન, અને [Pahlavi] દુખતી—બહુવચન. જેઆરે નાંમ એક વચંનમાં હોએચ તેઆરે તેહેને કોઈ નીશાંન લગાડેઆમાં આવતી નથી, પણ બહુવચંનમાં હોએચ તેઆરે તેહેને છેડે [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] આંન, અને [Pahlavi] યાહ, હેવા પ્રત્યો લગાડેઆમાં આવેછે, તેહેમાં [Pahlavi] આંન, જાંનદાર તથા નીરજીવ એ બેહુ જાતની વસ્તુઓના નાંમને લાગેછે, અને [Pahlavi] યાહ, ફકત નીરજીવ ચીજોનાં નાંમોને લગાડેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:—

એકવચન.		બહુવચન.	
[Pahlavi]	આદમી. MARDAAM	[Pahlavi]	આદમીઓ. MARDAAMAAN
[Pahlavi]	પાદશાહ.	[Pahlavi]	પાદશાહો.
[Pahlavi]	પુરૂશ.	[Pahlavi]	પુરૂશો.
[Pahlavi]	પવીત્તર.	[Pahlavi]	પવીત્તરો.
[Pahlavi]	દીવસ.	[Pahlavi]	દીવસો.
[Pahlavi]	રાત. Shup	[Pahlavi]	રાતો. SHUPAAN
[Pahlavi]	વરસ.	[Pahlavi]	વરસો.

૪૬. જે નાંમોની સેવટે અવસ્તાના [Pahlavi] ને બદલે આવેલી [Pahlavi] ઙ, અથવા [Pahlavi] ઈ, હોએચ, તેહેને [Pahlavi] પ્રત્ય લાગતી વખતે [Pahlavi] નો ઊચ્ચાર "ગ", તથા [Pahlavi] નો ઊચ્ચાર "ઈગ" થાએછે; જેમકે:—[Pahlavi] વદરદે—ગુજરેલું, [Pahlavi] દખશે—ખસલત, તેહેનું [Pahlavi] વદરદગાન—ગુજરેલાંઓ, [Pahlavi] દખશગાન—ખસલતો, [Pahlavi] તોબાંની—સકતીવાંન, [Pahlavi] સાલી—વરસાંન, તેહેનું [Pahlavi] તોબાંનીગાંન—સકતીવાંનો, [Pahlavi] સાલીગાન—વરસાંનો. જે નાંમોનો છેલ્લો અખશર [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] હોએચ તેહેને [Pahlavi] લાગતી વખતે તેહેનો ઊચ્ચાર "આઈ" થાએછે. જેમકે:—[Pahlavi] દાના— [Pahlavi] ખોદા—તેહેનું [Pahlavi] દાનાઈઆન, [Pahlavi] ખોદાઈઆન. એ સેવાએ કેટલાંએક નાંમોમાં બહુવચનને સારૂ [Pahlavi] આન, ને બદલે [Pahlavi] વપરાએલોછે અને તેહેને 'ઈઆન', તથા 'ગાન' એ બેહુ રીતે વાંચેલોછે; જેમકે:—[Pahlavi] આફ્રીન—દોઆ, [Pahlavi] રોબાંની—રવાંનને લગતું, [Pahlavi] ફરવરદીન—ફરોહરને લગતું, તેહેનું [Pahlavi] દોઆઓ, [Pahlavi] રવાંનને લગતા, [Pahlavi] ફરોહરને લગતા.

૪૭. બહુવચનને સારૂ બીજો પ્રત્ય [Pahlavi] યાહ, છે, અને તે હમેશ નીરજીવ વસ્તુને વાસ્તે વપરાએલોછે. જેમકે:—

[Pahlavi]	ચાંમડું.	[Pahlavi]	ચાંમડાંઓ.
[Pahlavi]	જમીન.	[Pahlavi]	જમીનો.
[Pahlavi]	સખુન.	[Pahlavi]	સખુનો.
[Pahlavi]	શેહેર.	[Pahlavi]	શેહેરો.

દાખલા.

[Pahlavi] (દીન૦ ૬.) મારાસપંદના આદરબાદે કહીશીંછે કે આદ

મીઓએ ખરાબ આદતને પીછાંણવી. [illegible] (વીર૦) બીજા દીનના દસ્તુરો તથા મોબદો હતા તેઓ ઘાતકી હાકમોથી ધાસ્તી ભરેલા હતા. [illegible] (વન૦ ૧) હું જે અહુરમજદ છેઊં તે મેં (તેહેને) જગાઓ અને ગાઓ મધેથી ઘણુંજ સરસ પેદા કીધું. [illegible] (દીન૦ ૩.) વરસો, તથા મહીનાઓ, અને દીવસોની ઊતપંતી સુરયની ચાલ ઊપર (છે). [illegible] (દીન૦ ૪.) શેહેરોમાં પરગટ કરવા સારૂ ફરમાવીઊં. [illegible] (વીર૦) સંઘલા અવસ્તાઓજંદ સાફ કરેલાં ગાએનાં ચાંમડાંઓ ઊપર સુનેરી પાંણી (રોશનાઈ) થી લખીને કેતાબ તરીકે પાપકના સ્તખરમાં મેલેઆ હતા.

૪૮. પેહેલવી ભાશામાં બહુવચનને સારૂ [illegible] અથવા [illegible] આંન, પ્રત્ય વપરાઓઓછે તે અવસ્તાના [illegible] અનહ (અથવા) અંઘહ, બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે, કેમકે અવસ્તામાં [illegible] કારાંત પુલ્લિંગનાં બહુવચનની પેહેલ્લી વીભકતી [illegible] અંઘહો, છે. [illegible] યાહ, બોલ અવસ્તાના બહુવચનની પેહેલ્લી વીભકતીનો પ્રત્ય [illegible] અસ, છે તે ઊપરથી બનેલો ધારેઆમાં આવેછે, અને જેમ [illegible] આંન, ની આગલ કેટલાંએક નાંમોમાં [illegible] ઈ, અથવા [illegible] ગ, વધારા તરીકે દાખલ કરેઆમાં આવેલોછે, તેમ ઊપલા બોલમાં પણ તે વધારેઆમાં આવેલોછે, કેમકે અવસ્તાના [illegible] નું પેહેલવી [illegible] આહ, થવું જોઈએ, તેહેને બદલે [illegible] યાહ, થાએલુંછે. ફારસીમાં બહુવચનને સારૂ જે [illegible], અથવા [illegible] એ બે હરફ઼ો વપરાએલાછે, તે ઊપલાજ બોલોપરથી લીધામાં આવેલાછે, પણ તેહેમાં તફ઼ાવત માતરે એટલો છે કે ફ઼ારસીમાં છેલ્લા બોલની અંદર વધારાની [illegible] ઈ, વાપરેલી નથી, અને [illegible] આહ, ને અખશરના એકસરખા આકારને લીધે [illegible] હા, વાંચેલોછે.

વિભકતી :— [illegible]

૪૯. પેહેલવીમાં અવસ્તાની માફ઼ક નાંમ અથવા વીશેષણની સાથે વિભકતીના સઘલા પ્રત્યો જોડાઈને આવતા નથી, પણ તે નાંમની આગલ અથવા પાછલ છુટા મેલેઆં આવેછે. માતરે નામની સેવટે પાંચમીને સારૂ [illegible] હા, અને છઠીને થકી [illegible] આંન, હમેશ જોડાઈને આવેછે.

૫૦. પેહેલ્લી વીભકતીને સારૂ કોઈ નીશાંન નથી, પણ હાલની ચાલુ ભાશાઓની માફ઼ક તેહેને સારૂ બોલ પોતેજ વપરાએછે. જેમ કે:—[illegible] (કારનાં૦) પાપક પારસનો હાકમ તથા ઈજારેદાર હતો. [illegible] (વીર૦) પછી તે વીરાફ઼ે માજદીઅસનાંનોની આગલ અદબ બજાલાવીને તેઓને કહેઊં. [illegible] સુરજ ઊંચે આવેચ. [illegible] (વન૦ ૧.) હું જે અહુરમજદ છેઊં.

૫૧. બીજી વીભકતીને સારૂ [Pahlavi] રા, [Pahlavi] ઓએ, અને [Pahlavi] વર, આએ હરફો વાપરેઆમાં આવેછે. તેહેમાં [Pahlavi] નાંમની પછી મેલે આમાં આવેછે, અને [Pahlavi], તથા [Pahlavi], નાંમની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[Pahlavi] (વીર૦) વીરાફને સાત બેહેન હતી. [Pahlavi] ઈરાંન શેહરનાં વીદવાંનોને મારીનાંખેઆ. [Pahlavi] (કાર૦) પાપકને કોઈ નાંમ રાખનારૂં ફરજંદ નહી હતું. [Pahlavi] (વં૦ ૧.) સપીતાંમના જરતોશતને તે અહુરમજદે કહીઊં. [Pahlavi] (ખુર૦) જે ગરીબોને પરવરશ કરે. [Pahlavi] (કાર૦) આએ રાજ તે પુરૂશને ઈઆ તે પુરૂશનાં ફરજંદોને મલસે. [Pahlavi] (દાદ૦) આએ સવાલનાં કાગજમાં તમોએ ઘણા પેઆરથી અને પોતાની ઓમદા મોટાઈથી જે કાંઈ દુઆ મહને કરીછે. [Pahlavi] (વીર૦) નેક કરણી (ના અંદાજા) થી તરીજું પેઆલું વીરાફને આપેઊં.

૫૨. તરીજી વીભકતીને સારૂ નાંમની આગલ [Pahlavi] મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:-[Pahlavi] (વં૦ ૬.) બેહુ હાતે કરી એકઠું પકડે. [Pahlavi]

(વીર૦) નેક મનશનીએ કરી પેહેલ્લે કદમે, નેક ગવશનીએ કરી બીજે કદમે, અને નેક કોનશનીએ કરી તરીજે કદમે, ચીનવદ પુલ ઊપર મહને પોહોચાડેઓ. [Pahlavi] (દીન૦ ૪) હેવી રીતે જે કાંઈ છુટા પડેલા (અવસ્તા) હતા તે સંઘલાને બાબ બંદ ગોઠવ્વા સારૂ તે પાદશાહોના પાદશાહ પાપકના અરદેશેરે તોસર (નાંમના) એક સાચ્ચા દસ્તુરની મારફતે ચાહીઊં.

૫૩. ચોથીને સારૂ [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi], અને [Pahlavi], એ ચેઆર હરફો વાપરેઆમાં આવેલાછે, તેહેમાં [Pahlavi] નાંમની પછી મેલેઆમાં આવેછે, અને બાકીના નાંમની આગલ આવેછે. જેમકે:—[Pahlavi] (વીર૦) સાત મરદો જે ખોદાઈ દીન વીસે ઘણા એકીનદાર હતા. [Pahlavi] (વં૦ ૨.) ઈઆને મેં દીનને સારૂ પેહેલ્લાં તે સાથે પુછપરછ કીધી. [Pahlavi] (વં૦ ૧૯) નહી તન, નહી જીવના પેઆરને સારૂ, નહી ઘણી જીનદગીને સારૂ (અને) નહી સારી જીનદગીને સારૂ. [Pahlavi] (વં૦ ૨.) આલમના પેઆરને સારૂ આએ ચીજ કર. [Pahlavi] (વં૦ ૩.) ગોએઆ તે અશો મરદને વાસતે નસા લેઈ ગીઓ હોએ. [Pahlavi]

(વંન૦ ૨.) ઓ જમશેદ જો તું દીનને વાસ્તે શુમાર લેઈજવો (અભેઆશ કરવો) મારેથી નહી કબુલ કરે. [illegible] (દીન૦) આએ (જેહાંનની) કાએઆને હેવી રીતે રાખે કે કાએઆ ને વાસ્તે રવાંનને દુખ નહી પોહોચે. * * [illegible] (કાર૦) ગેરઈનસાફી થી માહરી મરદાંનગી પોતાને વાસતે નહી કરાસે.

૫૪. પાંચમીને સારૂ [illegible] મેન, [illegible] અજ, અને [illegible] હા, એ હરફો વાપરેઆમાં આવેલાછે, તેહેમાં [illegible] સેમીટીકને મલતોછે અને [illegible] અવસ્તાના [illegible] હચ, બોલ પરથી નીકલેલોછે, જે ઊપરથી ફારસીમાં ;ا થાએલોછે, અને [illegible] એ અવસ્તામાં પાંચમી એકવચનને સારૂ આવનારા [illegible] અથવા [illegible] પ્રત્ય ઊપરથી બનેલોછે, તેહેમાં ફેરફાર એજ થએલોછે કે અવસ્તાના [illegible] ને બદલે પેહેલવી [illegible] હ, થએલોછે, અને તે આગલ મેલેઆમાં આવેલોછે. આએ હરફોમાંના પેહેલ્લા બે, નાંમની આગલ મેલેઆમાં આવેછે, અને છેહેલ્લો, ભાવ વાચક નામની સેવટે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— [illegible] (દીન૦) અહુરમજદ આદમીઓથી હેવી આરજુ રાખેચ કે તેઓ જે કાંઈ કરે તે પોતાને વાસ્તે કરે. [illegible] (વીર૦) ફતેહમંદ સરોશઅશોથી મેં પુછીઊં. [illegible] (વંન૦ ૪) જો કોઈ ગુનાહ ગુજારેશ નહી કરેતો આએ તરણમાંથી એકબી (ગુ

નાહ) માફ નહી થાએ. [illegible] (દીન૦) સંઘલી આલમને સફાઈથી સીનગારસે. [illegible] (વીર૦) તુંએ જે કાંઈ જોઈઊં તે રાસતીથી હમોને કેહ.

૫૫. છઠી વીભકતીને સારૂ [illegible] આન, [illegible] જકે, [illegible] આને, અને [illegible] ઇ, એ ચેઆર હરફો વાપરેલાછે, તેહેમાં પેહેલ્લો હરફ નાંમને છેડે જોડાઈને લખેઆમાં આવેછે, અને બાકીનાં નામની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. છેલ્લો હરફ બે નાંમની વચ્ચે મેલેઆમાં આવેછે અને તે બે માંના પેહેલ્લાં નાંમની સાથે જોડાઈને લખાએછે. જેમકે:— [illegible] જરતોસતના આદરપાદે કહીઊં. [illegible] (દીન૦) ફરોખજાદનો આદરફરોબગ ભલી દીનનાઓનો આગેવાંન. [illegible] (વીર૦) મેં કહીઊંકે તું નેક કીહા સખીનું રવાંનછે. [illegible] (વીર૦) સરોશઅશો અને આદર ઈજદે માહારો હાત પકડેઓ. [illegible] મેં બાંમદાદના વખત ઊપર વાસ્તરીઓશ લોકોના રવાંનને જોએઆં. [illegible] (ખુર૦) જે શખસ સવાબનું કાંમ કરવામાં મેહેનત લીએછે તેણે માહારી બંદગી કીધીછે. [illegible] (ખુર૦) ગાંમની ફરાખીને સારૂ અને દેશની ફરાખીને

સારૂ. [Pahlavi] (દીન૦) હું સા ઊપર છેઊં ખોદાની ચીજ ઊપર ઈઆ દેવોની ચીજ ઊપર. [Pahlavi] (કાર૦) સાસાને પોતાનો ભેદ હતો તે પાપક આગલ કહેઓ. [Pahlavi] (વીર૦) આએ તે મરદનું રવાંનછે કે જેણે ગેતી (આએ દુનીઆં) માં અશો મરદને મારી નાંખેઓ.

૫૬. સાતમી વીભકતીને સારૂ [Pahlavi] દર, હેવો હરફ નાંમની આગલ મેલેઆમા આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] (વીર૦) દુનીઆંમાં ઊલટો વીચાર જાહેર થાએઓ. [Pahlavi] (દાદ૦) જેમ માએનાં પેટની અંદર બચ્ચું ઊધરેછે તે પરમાણે વધેછે. [Pahlavi] (કાર૦) શેહેરમાં દરએક જણ સાસાનની આસપાસ ઊભા રેહીને તેહેને સલાંમ કરેછે. એ સેવાએ સાતમીના અરથને સારૂ [Pahlavi] વર, અને [Pahlavi] પવન, એ બે હરફોને વાપરેલાછે. જેમકે:— [Pahlavi] (દીન૦) જેહેનો સવાબ વધારે તેહેનો મારગ બેહેશતમાં અને જેહેનો ગુનાહ વધારે તેહેનો મારગ દોજખમાં. [Pahlavi] (વં૦ ૧.) ઈનસાફનું કાંમ પરથમ તે જગોમાં જાહેર કીધું. [Pahlavi] (વીર૦) તેહેના જેહેવો

ઘણોજ બદબોઈ ભરેલો પવન દુનીઆમાં જોએઓ નથી. [Pahlavi] (બુન૦) તેહેને સફહાનમાં મે હસરકા નદીને નાંમે લોકો બોલેછે.

૫૭. આઠમી વીભકતીને સારૂ પેહેલ્વીની માફક કોઈ નીશાંન નથી, ફકત એબારતની મતલબ ઊપરથી તેહેનો અરથ જાણેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] (વં૦ ૧) મેં પેદા કીધીઓ સપેતમાન જરતોશત ખુશી આપવા વાલી જગોને. [Pahlavi] (વં૦ ૨) જરતોસતે અહુરમજદથી પુછીઊં કે ઓ ગેબી વરધીના કરનાર અહુરમજદ. કેટલીએક વખત સંબોધનના અરથને સારૂ [Pahlavi] અએ, હેવો કેવલ પ્રયોગી નાંમની આગલ મેલેઆમાં આવેછે, કે જે અવસ્તાના [Pahlavi] આફ, બોલ ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે. જેમકે:— [Pahlavi] ઓ અશો જરતોશત! અવસ્તાના [Pahlavi] [Pahlavi] ને બદલે આવેછે. વલી કેટલીએક વખત કીરીઆપદના સેગાઓની પછવાડે બીજા પુરૂશના સરવ નાંમની સાથે [Pahlavi] આ, જોડાઈને આવેછે, અને તે સંબોધનનો અરથ બતલાવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] (વં૦ ૧૯) ઓ (અંધર મેનીઊ) જે તારીથી નહી બની સકે તે તું હમુને ફરમાવેચ! [Pahlavi] (વીર૦) ઓ વીરાફ તું સલાંમત આંવેઓછે!

વિભકતી રૂપ.

ગબના–મરદ.

GUBNAA

	એકવચન.	બહુવચન.
૧	મરદ.	મરદો.
૨	મરદને.	મરદોને.
૩	મરદે.	મરદોએ.
૪	મરદને સારૂ.	મરદોને સારૂ.
૫	મરદથી.	મરદોથી.
૬	મરદનું.	મરદોનું.
૭	મરદમાં.	મરદોમાં.
૮	ઓ મરદ.	ઓ મરદો.

મગોપત–ધરમગુરૂ.

	એકવચન.	બહુવચન.
૧	ધરમ ગુરૂ.	ધરમ ગુરૂઓ.
૨	ધરમ ગુરૂને.	ધરમ ગુરૂઓને.
૩	ધરમ ગુરૂએ.	ધરમ ગુરૂઓએ.
૪	ધરમ ગુરૂને સારૂ.	ધરમ ગુરૂઓને સારૂ.
૫	ધરમ ગુરૂથી.	ધરમ ગુરૂઓથી.
૬	ધરમ ગુરૂનું.	ધરમ ગુરૂઓનું.
૭	ધરમ ગુરૂમાં.	ધરમ ગુરૂઓમાં.
૮	ઓ ધરમ ગુરૂ.	ઓ ધરમગુરૂઓ.

વિશેષણ:—

૫૮. વિશેષણ ગુણ અથવા સંખ્યા બતલાવેછે. તેહેમાં જે, નાંમ નાં ગુણ બતલાવેછે તેહેને ગોહરે દખશે–ગુણ વિશેષણ કરીને કેહેછે. જેમકે:— વેહ–સારૂં; સ્પેદ–ઊજરૂં;

[Pahlavi] સખ્ત-કઠણ; જે શબ્દ જથા અથવા સંખ્યા બતલાવેછે તે હેને [Pahlavi] [Pahlavi] ગોહરે ઓશમાર-સંખ્યા વિશેષણ, કરીને કેહેછે. જેમકે:—[Pahlavi]-ઘણા; [Pahlavi]-એક; [Pahlavi]-પેહેલ્લું.

પ૯. વિશેષણનો નાંમની સાથે સંબંધ બતલાવ્વા સારૂ જેમ હાલની ચાલુ ફારસી ભાશામાં [Persian] વપરાએછે, તેમ પેહેલવીમાં [Pahlavi] ઇ, વાપરેઆમાં આવેલીછે. જેમકે:-[Pahlavi] [Pahlavi] ગબનાઇ અહલોબ, અશો મરદ; [Pahlavi] [Pahlavi] દીને વેહ, ભલી દીન; કેટલીએક વેલા ઘણા મોહાવેરાને લીધે એજાફતની [Pahlavi] નીકલી જાએછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] (વીર૦) હું સરોશ અશો અને આદર ઈજદની સાંમને પોહોચેઓ. જે એબારતમાં વીશેષણ નાંમની આગલ આવેછે તેવારે એજાફતની [Pahlavi] મુતલક મેલેઆમાં આવતી નથી. જેમકે:—[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] (વીર૦) આએ રવાંન તે દોજખી મરદનુંછે. આએ કાએદો ફારસીમાંબી વપરાએલોછે, અને તેહેને ફારસી વ્યાકર્ણમાં 'કસ્રબે એજાફત' ના નાંમથી લખેછે. વીશેષણને એક તથા બહુવચન લગાડેઆમાં આવેછે, અને નાંમની માફક એક વચનને છેડે [Pahlavi] આન, પ્રત્ય જોડાએઆથી બહુ વચન થાએછે. જેમકે:—[Pahlavi] -અશો, અને [Pahlavi]-અશોઓ.

૬૦. ગુણ વિશેષણના દરજ્જાને વાસતે તરણ હદ વાપડેઆમાં આવેલીછે, તેહેને [Pahlavi] અંદાજશને, કરીને કેહેછે, તેહેમાં પેહેલ્લી હદ [Pahlavi] બુન-મૂલકોટી; એ વીશેષણનો સાદો આકારછે. જેમકે:—[Pahlavi] સારૂં; [Pahlavi] થોડું.

૬૧. બીજી હદને [Pahlavi] અફ્જુની-તુલનાકોટી, કરીને કેહેછે, અને તે પેહેલ્લી હદનાં કરતાં વધારે ગુણ બતાવેછે. આએ હદ બતલાવ્વા સારૂ [Pahlavi] બુન અથવા મૂલ કોટીને [Pahlavi] તર, પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] (વીર૦) તમારામાંથી આએ કામને સારૂ જે લાએક તથા ઘણો નીરદોશ અને ઘણો પરખેઆત (હોએ) તે એક જણને ચુંટી કાહાડો. [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] (દીન૦) ઘણો જાલમ લોભનો દરૂજ અને ઘણો હલકો ખોરાક આપણે હમણાં ખાધો તેજ. [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] (વંન૦ ૧.) તે ઘણી સારી અને ઘણી સુતરી (જમીનને) મેં પેદા કીધી. ફારસી ભાશામાંબી ઊપલી હદને સારૂ [Persian] બોલ વાપરેઆમાં આવેછે, તે પેહેલવી [Pahlavi] ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે.

૬૨. તરીજી હદને [Pahlavi] અફ્જુનતરી-પરાકાષ્ટકોટી, કરીને કેહેછે, અને તે મુલકોટીએ જે ગુન બતલાવેઓ હોએ તેહેની સરવેથી ચઢતી હદ બતલાવેછે, અને તે હદ દેખાડવા સારૂ અસલ બોલને છેડે [Pahlavi] તોમ, અથવા [Pahlavi] ઈસ્ત, ઈઆ [Pahlavi] સ્ત, પ્રત્યો લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] (વીર૦) ઘણાંજ તકસીરવાર તથા ઘણાંજ નજીસ અને ઘણાજ ઘંધાતાં ખરફસ્તરની મીસાલે. [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] (ઈજ૦ ૧) પેદાનો કરનાર અહુરમજદ સફાઈદાર, નુ

રમંદ, કદમાં ઘણોજ મોહોટો, મરતબામાં ઘણોજ ચઢતો (અને) દેખાવમાં ઘણોજ નેક. [Pahlavi] (વં૦ નં૦ ૫.) વલી રસતામાં તે પશુઓ અને ઢોરો ઘણીજ થોડી હીલચાલ કરે.

૬૩. પેહેલવી ભાશામાં તુલના કોટીને સારૂ [Pahlavi] તર, પ્રત્ય અવસ્તાના [Pahlavi] તર, ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે, અને પરાકાશ્ટા કોટીને સારૂ [Pahlavi] તુમ, અથવા [Pahlavi] ઈસ્ત, અને [Pahlavi] સ્ત-પ્રત્યો અવસ્તાના [Pahlavi] તેમ, અને [Pahlavi] ઈશ્ત, પરથી લીધેલાછે. [Pahlavi] સ્ત, પ્રત્ય પેહેલવી વિશેષણના બોલોની સાથે જોડાઈને આવેછે તે જુદો પ્રત્ય નથી, પણ તે [Pahlavi] ઈસ્ત, માંથી [Pahlavi] ઈ, નીકલી જાઈને બનેલોછે.

૬૪. કેટલાંએક વિશેષણોને તુલના અને પરાકાશ્ટા કોટીના પ્રત્યો લાગતી વખતે તેહેમાં કાંઈએક ફેરફાર થાએછે. જેમકે:—

મુલ.	તુલના.	પરાકાશ્ટા.
[Pahlavi] સલેશ-"ખરાબ".	[Pahlavi] સરીતર.	[Pahlavi] સલશતોમ.
[Pahlavi] વેહ-"સારૂ".	[Pahlavi] ખુપતર.	[Pahlavi] પાલુમ.
[Pahlavi] બાલા-"ઊંચુ"	[Pahlavi] બાલાતર.	[Pahlavi] બાલેસ્ત.
[Pahlavi] મસ-"મોટું".	[Pahlavi] મેહતર.	[Pahlavi] મહેસ્ત.

૬૫. વિશેષણના દરજાની હદ બતલાવનાર [Pahlavi], [Pahlavi], અને [Pahlavi], પ્રત્યો એબારતની અંદર જેમ વીશેષણના બોલો સાથે જોડાઈને આવેછે તેમ નાંમ અને ક્રિયા વીશેષણો સાથે પણ જોડાએછે. જેમકે:—[Pahlavi]

[Pahlavi] (દાદ૦) સવાબનો બદલો ઘણો વધારનાર અને ઘણી મોહોટાઈ જાહેર કરનાર. [Pahlavi] (વં૦ નં૦ ૭) તે પાંથરેલાં કપડાંઓ મધેથી ઘણુંજ ઊપરનું અને ઘણુંજ નીચેનું. [Pahlavi] (વં૦ નં૦ ૯.) આએ જમીન મધે જે પાંણીથી ઘણીજ હેલાએદી, જાહાડ પાંનથી ઘણીજ હેલાએદી, (ઘણીજ સોજ઼ી જગો) અને ઘણીજ સુકી જગો હોએ. [Pahlavi] (ઈજ૦) સવાબથી ઘણોજ ઊંચ.

૬૬. કેટલીએક વેલા તુલના કોટીને સારૂ નાંમની આગલ ઈઆ પછવાડે [Pahlavi] કબદ, [Pahlavi] વેશ, અને [Pahlavi] ફરેહ, તથા પરાકાશ્ટાને સારૂ [Pahlavi] કબદશ, [Pahlavi] વેશચ, અને [Pahlavi] ફરેહસ્ત, અથવા [Pahlavi] ફરેહચ, હેવા શબદો વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે—[Pahlavi] (દાદ૦) બેહેશતનાં શુખ અને આરામને વાસ્તે સારૂં કાંમ કરવામાં ઘણી તસદી અને ડર (છે). [Pahlavi] (વન૦ ૩) જમીનનો ફરેસતો ઘણો સુખી સાથી? [Pahlavi] (દીન૦ ૫) ઘણા શવાબકારનો મારગ બેહેશતમાં (છે). [Pahlavi] (વં૦ નં૦ ૧) તે ગરમી હદ કરતાં ઘણી ખરાબછે. [Pahlavi] (વં૦ નં૦ ૫.) તે ગુજરી ગએલાઓના નસા જે આએ જમીન ઊપર ઘણાજછે. [Pahlavi] (વં૦ નં૦ ૨) ઘણાજ ઊંચા પાહાડ ઊપર ઘણા

માં ઘણું એક હાત શુધી. [illegible] (વન૦ ૩) ઘણાંજ પશુ અને ઢોરો તે ઊપર જણએ. [illegible] (દન૦ ૫.) ગેરનીતી અને આપમતલબથી ઘણોજ સંભાલ રાખવો.

૬૭. એ સેવાએ પરાકાશ્ટ કોટીનો અરથ બતલાવ્વા સારૂ નાંમ અથવા વીશેષણની આગલ [illegible] કબદ કબદ, અથવા [illegible] કબદાંન કબદ, હેવા બોલો વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] (દીન૦ ૫.) પાદશાહ ગોશતાસપને તે ઘણોજ ભેદ ભરેલો ખજાંનો (એહવાલ) ખોલ્લી રીતે કહેઓ. [illegible] (દીન૦ ૧.) આએ તરેહની કીરીઆથી બીજી ઘણીએક પારકી ઓરતો ખુશ થાએ.

૬૮. કેટલીએક વેલા પરાકાષ્ટા કોટીને સારૂ તુલનાકોટી વાલા શબદોની પછી [illegible] ચેગુન, [illegible] મેન, અને [illegible] આઘ, એ તરણ બોલોમાંનો કોઈબી શબદ સરખાવ્વાની હદની નીશાંની દાખલ વાપડેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] (વંન૦ ૧૩.) તે બીજાં સગના કરતાં ઘણા ખરાબ જોરનો, વધારે ખરાબ દોડવાલો, ઘણી બુરી ચાલનો, ઘણો બુરો, લોકોને ઘણુ દુખ દેનાર, બુરા ખવાસનો. [illegible] (વંન૦ ૭.) મજદીઅસનાંન લોકોનાં કરતાં દેવની પરસ્તેશ કરનારાઓ ઊપર વધારે અજમાવ્વું. [illegible]

[illegible] (દાદ૦) કેમકે તમોએ પોતાના કરતાં મોહોટા સરદારનું મહને નાંમ આપીશીંચ. [illegible] (અખ૦) સખાવત કરનારાઓ કરતાં વધારે સખાવત કરનાર તેશતર ઈજદ. [illegible] (દાદ૦) બુરાઓના કરતાં ભલાઓને વધારે હલાકી સા સારૂ પોહોચેછે ? [illegible] (અખ૦) તાહારો વીચાર બરફનાં કરતાં વધારે થંડો (છે).

[illegible]-જથ્થો બતલાવનાર વિશેષણ.

૬૯. જથ્થો બતલાવનાર વિશેષણની અંદર સંઘલાં સંખ્યાવાચક વિશેષણો આવેછે. તેહેમાં [illegible] કેવલ સંખ્યા વાચક વિશેષણ, અને [illegible] ક્રમ સંખ્યા વાચક વિશેષણ, હેવા બે ભાગછે.

૭૦. જે શબદ ચીજોની સંખ્યા બતલાવેછે, અથવા "કેટલા"? એ સવાલનો જવાબ આપેછે તેહને કેવલ સંખ્યાવાચક વિશેષણ કરીને કેહેછે. જેમકે:—[illegible], એક; [illegible], બે; [illegible], તરણ.

૭૧. કેવલ સંખ્યાવાચક વિશેષણો બે રીતે લખેઆમાં આવેછે એક આંકડાઓથી અને બીજું અખશરોથી, અને તે નામની આગલ તથા પછવાડે બેહુ રીતે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] (દીન૦ ૩.) વરસની અંદર ૧૨ મહીના અને દરએક મહીનો ૩૦ દાહાડાનો. [illegible] (વીર૦) હમો સાત બેહેન ને આ એક ભાઈ (છે). [illegible] (દીન૦) તેઓને સારૂ જુ

દો જુદા ૨૦૦૦ દેરમ મોકલેઆ. જેમ કેવલસંખેઆ વાચક વીશેષણો નાંમની આગલ તથા પછવાડે બેહુ રીતે મેલેઆમાં આવે છે, તેમ કેટલીએક વેલા સંખેઆની ગોઠવણમાં ચહડતો આંક આગલ ઈઆ પછવાડે બેહુ રીતે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] દહ દો, અથવા [illegible] દોવાજદેહ, "બાર" [illegible] દેહસે, તેહેનું [illegible] સીજદેહ, "તેર". કેટલીએક વેલા સંખેઆના એમલામાં સરવેથી મોહોટો આંક સેવટે અને નાહલો આંક શરૂઆતમાં વાપડેલો આવે છે; અને તે કાએદો આપણી હાલની ચાલુ ભાશાઓના તરીકાથી જુદોછે. જેમકે:— [illegible] (વન૦ ૨૨) ૯ અને ૯૦ અને ૯૦૦ અને ૯૦૦૦ અને ૯૦૦૦૦ આજાર.

૭૨. પેહેલવી ભાશામાં સંખ્યાવાચક વીશેષણો અવસ્તા અને સેમીટીક એ બેહુ ભાશા ઊપરથી લીધામાં આવેલાછે, જેઓની વીગત હમો અતરે આપીએછે.

કેવલસંખ્યા વિશેષણ.

		અવસ્તાને લગતા.		સેમીટીકને લગતા.
૧	[illegible]	[illegible]	એક.	[illegible]
૨	[illegible]	[illegible]	બે.	[illegible]
૩	[illegible]	[illegible]	તરણ.	[illegible]
૪	[illegible]	[illegible]	ચેઆર.	[illegible]
૫	[illegible]	[illegible]	પાંચ.	[illegible]
૬	[illegible]	[illegible]	છ.	[illegible]

		અવસ્તાને લગતા.		સેમીટીકને લગતા.
૭	[illegible]	[illegible]	સાત.	[illegible]
૮	[illegible]	[illegible]	આઠ.	[illegible]
૯	[illegible]	[illegible]	નવ.	[illegible]
૧૦	[illegible]	[illegible]	દસ.	[illegible]
૧૧	[illegible]	[illegible]	અગીઆર.	[illegible]
૧૨	[illegible]	[illegible]	બાર.	[illegible]
૧૩	[illegible]	[illegible]	તેર.	[illegible]
૧૪	[illegible]	[illegible]	ચઊદ.	[illegible]
૧૫	[illegible]	[illegible]	પંદર.	[illegible]
૧૬	[illegible]	[illegible]	સોલ.	[illegible]
૧૭	[illegible]	[illegible]	સતર.	[illegible]
૧૮	[illegible]	[illegible]	અઢાર.	[illegible]
૧૯	[illegible]	[illegible]	ઓગનીસ.	[illegible]
૨૦	[illegible]	[illegible]	વીસ.	[illegible]
૨૧	[illegible]	[illegible]	એકવીસ.	[illegible]
૨૨	[illegible]	[illegible]	બાવીસ.	[illegible]
૨૩	[illegible]	[illegible]	તેવીસ.	[illegible]
૨૪	[illegible]	[illegible]	ચોવીસ.	[illegible]
૨૫	[illegible]	[illegible]	પચીસ.	[illegible]
૨૬	[illegible]	[illegible]	છવીસ.	[illegible]

૨૭	[Pahlavi]	[Pahlavi]	સતાવીસ.	[Pahlavi]
૨૮	[Pahlavi]	[Pahlavi]	અઠાવીસ.	[Pahlavi]
૨૯	[Pahlavi]	[Pahlavi]	ઓગનતીસ.	[Pahlavi]
૩૦	[Pahlavi]	[Pahlavi]	તીસ.	[Pahlavi]
૪૦	[Pahlavi]	[Pahlavi]	ચેઆલીસ.	[Pahlavi]
૫૦	[Pahlavi]	[Pahlavi]	પચાસ.	[Pahlavi]
૬૦	[Pahlavi]	[Pahlavi]	સાઠ.	[Pahlavi]
૭૦	[Pahlavi]	[Pahlavi]	સીતેર.	[Pahlavi]
૮૦	[Pahlavi]	[Pahlavi]	એંસી.	[Pahlavi]
૯૦	[Pahlavi]	[Pahlavi]	નેવું.	[Pahlavi]
૧૦૦	[Pahlavi]	[Pahlavi]	સો.	[Pahlavi]
૨૦૦	[Pahlavi]	[Pahlavi]	બસો.	[Pahlavi]
૧૦૦૦	[Pahlavi]	[Pahlavi]	હજાર.	[Pahlavi]

૭૩. એ સેવાએ બીજા સંખેઆ બતલાવનારા શબદો નાંમને ઠેકાંણે વપરાએછે; જેમકે:—[Pahlavi] દોખત-જોડ; [Pahlavi] બેવર-દસ હજાર; [Pahlavi] પંગ, અથવા [Pahlavi] નીમે-હરધું.

ક્રમ સંખ્યા વિશેષણ.

૭૪. ક્રમ સંખ્યાવાચક વિશેષણો એક હારની અંદર, ઠેકાંણું અથવા સંખ્યાની હદ બતલાવેછે. જેમકે:-[Pahlavi] ફરદુમ-પેહેલું; [Pahlavi] દદીગર-બીજું; [Pahlavi] સેદીગર-તરીજું.

૭૫. કેવલ સંખ્યાવાચકના કોઈબી બોલને છેડે [Pahlavi] ઊમ, પ્રત્ય જોડાએઆથી તે ક્રમસંખ્યા વાચક થાએછે. તેહેમાં [Pahlavi] નખો

સ્ત, [Pahlavi] નઝેસ્ત, [Pahlavi] અવલન, અથવા [Pahlavi] અવલા, [Pahlavi] દદીગર, અથવા [Pahlavi] દુદ, અને [Pahlavi] સેદીગર, એ બોલો અપ વાદ તરીકે વપરાએલાછે અને બાકીના કાએદા પરમાંણેછે. જેમકે—

૧	[Pahlavi]	[Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi],	[Pahlavi]	પેહેલું.
૨	[Pahlavi]	[Pahlavi], [Pahlavi],	[Pahlavi]	બીજું.
૩	[Pahlavi]	[Pahlavi],	[Pahlavi]	તરીજું.
૪	[Pahlavi]	[Pahlavi], [Pahlavi],	[Pahlavi]	ચોથું.
૫	[Pahlavi]	[Pahlavi],	[Pahlavi]	પાંચમું.
૬	[Pahlavi]	[Pahlavi],	[Pahlavi]	છઠ્ઠું.
૭	[Pahlavi]	[Pahlavi],	[Pahlavi]	સાતમું.
૮	[Pahlavi]	[Pahlavi],	[Pahlavi]	આઠમું.
૯	[Pahlavi]	[Pahlavi],	[Pahlavi]	નવમું.
૧૦	[Pahlavi]	[Pahlavi],	[Pahlavi]	દસમું.
૧૧	[Pahlavi]	[Pahlavi],	[Pahlavi]	અગીઆરમું.
૧૨	[Pahlavi]	[Pahlavi],	[Pahlavi]	બારમું.
૨૦	[Pahlavi]	[Pahlavi],	[Pahlavi]	વીસમું.

૭૬. ઊપર લખી જણાવેલાં કેવલ સંખ્યા વિશેપણ તથા ક્રમ સંખ્યા વિશેપણોમાં સેમીટીકને મલતી સંખ્યા ૧૦ મા આંક સુધી પેહેલવી પુસતકોમાં વપરાએલી આપણને મલી આવેછે, તે પછીની બીજી મલતી નથી. પણ તે સંખ્યા અરબી ઊપરથી હમોએ પુરી કંરેલીછે.

૭૭. ક્રમ સંખ્યા વિશેપણને સારૂ પેહેલવીમાં [Pahlavi] ઊમ, પ્રત્ય ય

પરાએઓછે તે અવસ્તામાં [Avestan] કારાંત શબ્દને કેવલ સંખ્યાવાચક વિશેષણની નીશાંની [Avestan] લગાડેઆથી તેહેનો આકાર [Avestan] ફમ, થાએછે, તે ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે. જેમકે:—અવસ્તા [Avestan] અશત-આઠ, તેહેનું [Avestan] અશતેમ-આઠમું,' [Avestan] દસ-દસ, તેહેનું [Avestan] દસેમ-દસમું. ફારસીમાં ક્રમસંખ્યા વિશેષણની એલામાત તરીકે જે [Pahlavi] એમ, વપરાએછે તે ઊપલાજ પ્રત્ય ઊપરથી બનેલોછે.

સર્વનાંમ.

૭૮. સર્વનાંમો નાંમની જગોએ વાપરેઆમાં આવેછે, અને તે બોલનાર, સાંભલનાર અને જેહેને સારૂ કેહેવામાં આવતું હોએ તેહેવા પુરૂશ અથવા વસ્તુને બતલાવેછે, અને તેઓ વચ્ચેનો સંબંધ દેખાડેછે.

૭૯. સર્વનાંમો નીચે લખી જણાવેલા પાંચ વરગમાં વેહેચાએલાંછે. ૧. [Pahlavi] પુરૂષ વાચક સર્વનાંમ; ૨. [Pahlavi] પ્રશ્નાર્થક સર્વનાંમ; ૩. [Pahlavi] અન્વિત સર્વનાંમ; ૪. [Pahlavi] નામ વાચક સર્વનાંમ; ૫. [Pahlavi] વિશેષણાર્થક સર્વનાંમ.

પુરૂષવાચક સર્વનાંમ:—[Pahlavi].

૮૦. જે સર્વનાંમો બોલનાર અથવા બોલનારાઓને બતલાવેછે તેઓને પ્રથમ પુરૂષ સર્વનાંમ કેહેછે. જેઓ સાંભલનાર શખસ અથવા શખસોને બતલાવેછે તેઓને દ્વિતીય પુરૂષ સર્વનાંમ કેહેછે, અને જેઓ જે શખસ અથવા વસ્તુને સારૂ બએચાંન કરેઆમાં આવતું

હોએ તે શખસ અથવા વસ્તુને બતાવેછે, તેઓને તૃતીય પુરૂષ સર્વનાંમ કેહેછે.

પ્રથમપુરૂષ સર્વનાંમ.

૮૧. પ્રથમપુરૂષ સર્વનાંમ છ પરકારનાંછે અને તેઓની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે.

	એકવચન.		બહુવચન.
૧.	[Pahlavi] ર-"હું".	[Pahlavi]	રોમન-"હમો".
૨.	[Pahlavi] ઓમનમ.	[Pahlavi]	ઓમનીમ.
૩.	[Pahlavi] ઓમન.		
૪.	[Pahlavi] અવમ.	[Pahlavi]	અવમાન.
૫.	[Pahlavi] અમ.	[Pahlavi]	અમાન.
૬.	[Pahlavi] મ.	[Pahlavi]	માન.

૮૨. ઊપલાં સર્વનાંમો મધેનાં પેહેલ્લાં ચેઆર સર્વનાંમો સેમીટીક ભાષાના બે સર્વનાંમો સાથે મલતાં આવેછે. તેહેમાં [Pahlavi] ર-"હું" અને [Pahlavi] રોમન-"હમો", એ સેમીટીક [Pahlavi] લી, અને [Pahlavi] † લવ, અથવા **લો** સાથે મલેછે; અને [Pahlavi] ઓમનમ, [Pahlavi] ઓમન, અને [Pahlavi] અવમ, એ **ઓ** અથવા **અવ** સાથે મલેછે. પેહેલવી ભાશામાં કેટલાએક સેમીટીક બોલો વાપરતી વખતે જેમ બોલની સેવટે [Pahlavi] વધારેઆમાં આવેલોછે, તે કાએદા પરમાંણે [Pahlavi] તથા [Pahlavi] ની અંદર [Pahlavi] વધેલોછે, અને તે ઊપરાંત તેહેની સાથે પ્રથમપુરૂશની નીશાંન* તરીકે અવસ્તાને મલતો [Pahlavi] મ, જોડેઆમાં આવેલોછે.

† **લી**, અને **લો**, એ પ્રથમપુરૂશ સર્વનાંમો હીબરૂ જબાંનમાં બીજી તથા છઠી વીભકતીમાં વપરાએલાંછે, અને **આ**, અથવા **અવ** પેહેલ્લીમાંછે.

૮૩. આએ સર્વનાંમો મધે છતાં આંકવાલાં સર્વનાંમો નાંમ, વિશેષણ ક્રિયાપદ અને બીજા અર્થોની સાથે જોડાઇને લખેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

દાખલા.

[illegible] (વીર૦) તું સારા વીચાર, સારા વચન, સારી કરણી અને સારી દીનવાલા શખસની હૂં કેરદાર છેઊં. [illegible] તે પેહેલ્લી રાતે હું સરોશઅશોની હજુરમાં પોહોચેઓ. [illegible] (કાર૦) હવે માહારી ઘણી સખત સીખાંમણ તુંને એજછે કે તું નમનતાઈ અને ફરમાંબરદારી કરજે. [illegible] (વીર૦) આએ આરાધના, દરૂન, આફરીંગાંન, કીરીઆ, ચોખાઈ અને પવીતરાઈ જે આપણ કરવામાં લાવીએછે તે ઈજદોને પોહોચેછે કે દેવોને? [illegible] (દીન૦) આપણ આદમીઓએ હોશીઆર રેહેવું (જોઈએ) કે આપણે ઈજદોની (તરફ) થી પાછા નહી રહીએ, અને દરૂજોની પુઠે નહી ચાલીએ. [illegible] (કાર૦) હમારી ખાહેશછે કે તું તેહેને હમારી દરબાર ખાતે મોકલે. [illegible]

(વન૦ ૨) તાહારી આએ દુનીઆંને હું ફરાખી આપું. [illegible] (વીર૦) હું એક જગો આગલ ગીઓ (તાંહાં) તે સખીનાં રવાંનને મેં જોઈઊં. [illegible] (વન૦ ૧૯) સી રીતે તેઓથી હું કરૂં? [illegible] (દાદ૦) જેહારે શેહેરેવર મહીને હું શીરાજમાં આવેઓ. [illegible] (વન૦ ૨) આદમીઓ મધેથી પેહેલ્લાં મેં તેહેની સાથે પુછપરછ કીધી. [illegible] (વીર૦) એક જગો આગલ હું ગીઓ (તાંહાં) મેં કેટલાંએક આદમીનાં રવાંનને જોએઆં. [illegible] (વન૦ ૨૨) હું જે અહુરમજદ છેઊં, (અને) હું જે ભલો પેદાનો કરનાર છેઊં. [illegible] (વન૦ ૨.) દુનીઆંની પર વરશી હું તાહારીથી કબુલ કરૂં. [illegible] (બુન૦) તમોને મેં ઘણી સરસ, સંપુરણ મનસકતી આપીછે. [illegible] (વન૦ ૧૯) કી હા સખુનથી તું મહને દુર કરશે? [illegible] (દીન૦) હમોને આ રીત સારી લાગેછે કે આએ વસતુ મેહેનતથી હમો પોતે પેદા કરીએ. [illegible] (વન૦ ૧) હું જે અહુરમજદ છેઊં તે મેં ઘણું સરસ પેદા કીધું. [illegible] (વન૦ ૧૯) બુરી દાંનાઈ

ના દોજખી દેવો માહારાં મોત વીસેની પુછપરછ કરેછે. [illegible] (ઈજ૦ ૯) સંઘ લી હસ્તીવાલી દુનીઆમાં મેં વધારે નેક તુંને જોએઓ. [illegible] (વીર૦) તુંએ મહને ઘણી નેક કીધી. [illegible] (વીર૦) કેમકે મેં તાહારા જેવી હરગેજ જોઈ નથી. [illegible] (વન૦ ૨) એટલે જે પરથમ દીન વીસેની પુછપરછ મેં તે સાથે કીધી. [illegible] (વન૦ ૧૯) કીહા સખુને કરી તું મહને મારસે. [illegible] (ખુર૦ અ૦) ઓ ખોદા મહને સારો વીચાર વધાર. [illegible] (દીન૦) જો તેહેને હમારીથી દુખ અને સખતી પોહોચે તો તેહેનો ઊપાએ કરે. [illegible] (વન૦ ૧૯) જે સપેતમાંન જરતોશત (છે) તેનું મોહોત હમોને નહી દેખાતું.

૮૪. [illegible] આમનીમ, અને [illegible] અમાન, એ સવનાંમો ઘણાં કમ વપરાએલાંછે તેથી તેહેને લગતા દાખલાઓ અતરે પરગટ કરવાને બની આવેલી નથી. [illegible] એ સર્વનાંમ અવસ્તાનાં પ્રથમપુરૂશ એકવચનના સર્વનાંમ [illegible] ઊપરથી બનેલુંછે, અને તેમજ [illegible] ઊપરથી [illegible] મ, થાએલુંછે. અને [illegible] અથવા [illegible] એ અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી બનેલું હોએ હેવું ધારેઆમાં આવેછે. ફારસીમાં [illegible], અને [illegible] એ સર્વનાંમો ઊપલા બોલો ઊપરથી લીધામાં આવેલાંછે.

૮૫. એ સેવાએ [illegible] મંન, એ સર્વનાંમ ઈજશનેના ૧૯ હામાં અવસ્તાના છઠી એકવચન [illegible] ને બદલે લખેઆમાં આવેલું છે. જેમકે:—[illegible] * * [illegible] * * [illegible] ઓ સપેતમાંન જરતોસત માહારો તે અહુનવરનો ભાગ વગર સુસ્તીએ અને વગર અવાર નવાર પતે પઢે.

દ્વિતીય પુરૂષ સર્વનાંમ.

૮૬. બીજા પુરૂષનાં સર્વનાંમો પાંચ કેસમનાંછે, અને તેઓની વીગત નીચે જણાવેઆ મુજબછે.

	એકવચન.	બહુવચન.
૧.	[illegible] રક–"તું".	[illegible] રકોમ–"તમો".
૨.	[illegible] ઓમની.	[illegible] ઓમનીત.
૩.	[illegible] અવત.	[illegible] અવતાન.
૪.	[illegible] અત.	[illegible] અતાન.
૫.	[illegible] ત.	[illegible] તાન.

૮૭. ઊપર લખી જણાવેલાં સર્વનાંમો મધે પેહેલ્લા આંકવાલાં સર્વનાંમો સેમીટીક **લક** અથવા **લકહ** અને **લકન** અથવા **લકમ** ને મલતાંછે. તેમજ [illegible] અને [illegible] સેમીટીક **અતહ** અથવા **અત** અને **અતમ** અથવા **અતન** ને મલતાં આવેછે. પણ આએ છેલ્લાં સર્વનાંમો સેમીટીકમાંથી લીધામાં આવેલાં નથી, અવસ્તામાં પ્રથમ પુરૂષ એકવચનનું સર્વનાંમ [illegible] છે તેહેને છેડેનો સ્વર કાહાડી નાખી તેહેની આગલ વધારાનો [illegible] મેલેઆથી તે બનેલુંછે. જેમ અવસ્તા

ના [illegible] ની આગલ [illegible] વધારેઆથી [illegible] અત, બનેલૂંછે તેમજ [illegible] અવ, હેવો ઊપસર્ગ [illegible] ની આગલ મેલેઆથી [illegible] અવત, બનેલુંછે. [illegible] ઈ, એ સર્વનાંમ, અવસ્તામાં બીજા પુરૂષ એકવચનના સર્વનાંમ તરીકે ક્રિયાપદના સેગાઓમો [illegible] અથવા [illegible] વપરાએલાછે તેહેને બદલે વાપરેઆમાં આવેછે. ફારસીમાં બીજાપુરૂષ એકવચનનાં સર્વનાંમો تو , تا , અને ي થી લખેઆમાં આવેછે તે ઊપલાં પેહેલવી નાંમો પરથી બનેલાંછે, તેહેમાં تو એ સર્વનાંમ અવસ્તાના [illegible] ને મલતું વગર ફેરફારે રહેલુંછે, અને تا, નાંમની સેવટે જોડાઇને આવેછે. બીજા પુરૂષના પેહેલવી સર્વનાંમો મધે [illegible], [illegible] અને [illegible] એ આકારનાં સર્વનાંમો નાંમ અને ક્રિયાપદના સેગાઓની આગલ આવે છે, [illegible] એ નાંમ અથવા વીશેષણની સાથે પાછલથી જોડાઈને આવે છે, અને [illegible] અથવા [illegible] નાંમની અથવા ક્રિયાપદના સેગાઓની પછવાડે લખેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

દાખલા.

[illegible] (વીર૦) ગેતી (આએ જેહાંન) માં તું ગાથા પઢેઓ. [illegible] (દીન૦) હમારા કરતાં વધારે લાએક (હાએ) તે શખસને તું આપ. [illegible] (વન૦ ૧૯) તાહારા નીઆગાંનોએબી મહને આરાધેલોછે. [illegible] ** [illegible] (વીર૦) આએ કામને સારૂ તમારામાંથી જે એકજણ લાએક હોએ તેહેને ચુંટી કાહાડો. [illegible]

[illegible] (દીન૦ ૭) ખાલેસી વાલો અશો જરતોસત આએ દુનીઆમાં પેદા થાસે, જે તમો દેવા છેઓ તે તમોને વગર આસાના કરસે. [illegible] (વન૦ ૨) આદમીઓમાંથી પેહેલાં કોણને તુંએ પુછપરછ કીધી. [illegible] (ઈજ૦ ૯) કોણે તાહારો હોમ તઈઆર કીધો. [illegible] (બુન૦) તમો આદમીઓ દુનીઆના માબાપ તરીકે છેઓ, મેં તમોને ઘણો સંપુરણ વીચાર આપેઓછે. [illegible] (વન૦ ૧૯) કીહા કલાંમથી હું તુંને ઈઆદ કરૂં. [illegible] (વીર૦) હું નેક થાઈ તે તુંએ મહને વધારે નેક કીધી. [illegible] (બુન૦) સેવટે હું તમોને પાછાં વગર દુખનાં અને તંનદરૂસત બનાવસ, અને આખેરશ હું તમોને સંગલી રીતે અમરગ કરસ. [illegible] (વન૦ ૪) તુંને જેઆરે જોઇસે તેઆરે હું આપસ. [illegible] (દીન૦) એક મરદની મારફતે સંદેસો મોકલેઓ કે તમો મેહેનત ભરેલી રીતને માં પસંદ કરો. [illegible] (વીર૦) જે કાંઈ તુંએ જોઈઊં તે સાચ્ચી રીતે હમોને કેહ. [illegible] (વીર૦) તમોતો પસંદ કરોચ પણ મહને નહી પસંદ કરનાર મત નહી આપસો.

તૃતીય પુરૂષ સર્વનાંમ.

૮૮. તરીજા પુરૂષને સારૂ નવ સર્વનાંમોછે, અને તેઓની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે.

	એકવચન.	બહુવચન.
૧.	[Pahlavi] વરમન "તે".	[Pahlavi] વરમનશાન "તેઓ".
૨.	[Pahlavi] અવશ.	[Pahlavi] અવશાન.
૩.	[Pahlavi] ઓબશ.	[Pahlavi] ઓબશાંન.
૪.	[Pahlavi] અશ.	[Pahlavi] અશાન.
૫.	[Pahlavi] શ.	[Pahlavi] શાન.
૬.	[Pahlavi] જક.	[Pahlavi] જકશાન.
૭.	[Pahlavi] વર.	
૮.	[Pahlavi] ઓ.	
૯.	[Pahlavi] ઘન.	

૮૯. ઊપલાં સર્વનાંમો મધેનું પેહેલું સર્વનાંમ ઘણુંકરીને પુરૂશને લાગેછે, અને તે તથા [Pahlavi] નું બહુવચન [Pahlavi] લાગેઆથી થાએછે. એ સેવાએનાં બીજાં સર્વનાંમો પુરૂષ તથા ચીજ એ બેહુને લગાડેઆમાં આવેછે, તેહેમાં [Pahlavi] ઓબશ, હમેશ ચોથી વિભકતીમાં આવેછે. અને [Pahlavi] વર, [Pahlavi] ઓ, અને [Pahlavi] ઘન, એ તરણ સર્વનાંમો ઘણાં કમ વપરાએલાંછે, જેહેમાંનું [Pahlavi] ઓ, અવસ્તાના દર્સેક સર્વનાંમ [Pahlavi] અને ફારસી او ને મલતું આવેછે, અને [Pahlavi] અશ, અથવા [Pahlavi] અવશ, એ અવસ્તા મધે છઠ્ઠી વિભકતીમાં તરીજો પુરૂષ બહુવચનનું સર્વનાંમ [Pahlavi] આવેલુંછે તેહેમાંથી છઠ્ઠીની એલામાત [Pahlavi] નીકલી જાઈને બનેલું હોએ હેવું ધારેઆમાં આવેછે. ફારસીમાં [Persian]

હેવું સર્વનાંમ તરીજા પુરૂષને સારૂ વાપરેઆમાં આવેછે તે ઊપલાં પેહેલવી [Pahlavi] બોલ ઊપરથી નીકલેલુંછે. [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi] એ સર્વનાંમો હમેશ એકવચનમાંજ વપરાએછે. જેમકે:—

દાખલા.

[Pahlavi] (કાર૦) તે અથવા તે મરદનાં ફરજંદોમાંનો કોઈ દુનીઆંની પાદશાહીએ પોહોચસે. [Pahlavi] (વીરૂ૦) તે રાતે તેહેને કેટલીએક હલાકી અને સખતી પોહોચેછે. [Pahlavi] (વન૦ ૧૩) તે કાંમોથી તે કેટલો તકસીરવાર થાએછે. [Pahlavi] (દીન૦) તેઓએ કહીઊં કે તે ચીજ હમોને ઘટતી નથી. [Pahlavi] (વન૦ ૧૯) તેઓને કેહી જગોએ બદલો પોહોચાડેચ. [Pahlavi] (ઈજ૦ ૧) તેણે હમોને બનાવેઆછે. [Pahlavi] (દીન૦) કોઈ પણ આદમી (હેવું) નથી કે માએને પેટે પેદા થવાથી તે ઊપર પાંચ મીનો (ઈસકતી) કોશેશ નહી કરે. [Pahlavi] (વીર૦) આએ મરદ કોણ? અને તેણે શું તકસીર કીધી? [Pahlavi] (દાદ૦) તેઓને મીનોમાં દુખ અને સજા ઘણીછે. [Pahlavi] (દીન૦ ૫) તેઓ સઘલા અવસ્તાઓજંદ પઢતા હતા. [Pahlavi]

[illegible] (વીર૦) તેઓએ ફ્રતેહમંદ આદ ર ફ્રોબગની દરગાહમાં અંજુમન બોલાવીઊં. [illegible] (વીર૦) તે તરીજી રાતની અંદર કેટલુંએક સુખ અને નેકી તેહને મલેછે. [illegible] (કાર૦) સફ્હાન અને પારસ અને તેહને લગતી સરહદો ઘણીખરી અરદવાંન સરદારના હાતમાં હતી. [illegible] (દીન૦ ૬) તેહને તે ચીજ કધી નહી પોહોચે. [illegible] (દીન૦ ૪) તેઓને વાસ્તે અજમાવ્વાનું જલદીથી તરક કીધું. [illegible] (વન૦ ૩) જાહારે તે ખાએ નહી તેઆરે (તે) સકતીવાંન નહી. [illegible] (વન૦ ૧) તેહને તેઓ પાલેછે અને તેહનું ભલું ચાહેછે. [illegible] (ઈજ૦ ૯) જે પુરૂશો નુસક સીખનાર (ઈઆને ધરમની કેલવણી લેનાર) તરીકે હોએચ તેઓને હોમ દાંનાઈની જીઆદતી બખસેચ. [illegible] (દીન૦) જે કોઈ આએ ચેઆર ચીજને સારૂ સવાબ કરે તો તેહને સવાબ નહી પોહોચે. [illegible] (વન૦ ૨) એટલે જે તેણે ગોસપંદના ગોલાને તથા આદમીઓને સારી રીતે રાખેઆં. [illegible] (વીર૦) કેમકે તેઓ

નો દીનથી વાકેફકાર કોઈ દસ્તુર નહી હતો. [illegible] (દાદ૦) જેઆરે તેઓને સજા કીધી તેઆરે તેઓને કાંહાં જગો મલેછે. [illegible] (વન૦ ૪) કાંઈ નહી લેવાએ, કેમકે તે અવસ્તાથી જાહેરછે. [illegible] (દાદ૦) સવાલની નીચે જવાબ લખુંછેઊં (અને) જેઆરે કોઈ સવાલમાં મતલબ નથી તો તેહને તેથી ઊલટી રીતે ગણુછેઊં. [illegible] (દીન૦ ૪) હારેમન તથા દેવોની ઠગાઈ તથા કંગાલીઅત અને તેઓનો મેલાપ ભલા લોકોને છુપી રીતે કેહેવી પરકારનું દુખ દીએચ તેહને પીછાંણવુ. [illegible] (વન૦ ૨) આદમીઓમાંથી પેહેલ્લાં મેં તેહને પુછપરછ કીધી. [illegible] (દીન૦ ૪) તેહની દરએક નકલ છુપેઆ ખજાંનામાં રાખવા ફરમાવી. [illegible] (વન૦ ૨) તેઆરે ઓ જરતોસત હું જે અહુરમજદ છેઊં તે મેં તેહેને કહીઊં. [illegible] (વન૦ ૧૪) જેમ તે જે મજદીઅસનાનો છે, તેઓને તેહને લીધે ગુનાહ નહી લાગે તેમ કરે. [illegible]

(અન૦ આદ૦) સારી ખસલતનો તથા દરૂસ્ત અંદાંમનો અને અનુભવ વાલો પુરૂષ જો કણુ અદના હોએ તોએ પણ તું તેહેને દામાદ કરજે. [illegible] (દાદ૦) જોકે તમોએતો તે દોસતીને અરથે લખેલુંછે તોપણ મહને (તે) કઠણ લાગેછે.

૯૦. પુરૂષ સર્વનાંમો મધે [illegible] એ સર્વનાંમો વીભકતીને લગતા હરફો આસપાસ આવેઆ વગર સંઘલાં રૂપોમાં વપરાએછે.

પ્રશ્નાર્થક સર્વનાંમ:— [illegible]

૯૧. પ્રશ્નાર્થક સવનાંમો સવાલ પુછવાના કારણસર વાપરેઆમાં આવેછે, અને તેઓની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે.

૧. [illegible] મવન—કોણ.
૨. [illegible] કદામ—કોણ, કીહું.
૩. [illegible] કદાર— „ „
૪. [illegible] મેમન—શું?
૫. [illegible] ચેમ— કાંએ?
૬. [illegible] આગ— કાંહાં?
૭. [illegible] અહમત—કહારે?
૮. [illegible] ચેગુન—કેમ, સી રીતે?
૯. [illegible] ચંદ—કેટલું?

૯૨. આએ સર્વનાંમો મધેનું પેહેલ્લું સર્વનાંમ પુરૂષને લાગેછે અને તે વાકય રચનામાં નાંમની આગલ ઈઆ પાછલ બેહુ રીતે

મેલેઆમાં આવેછે. બીજું અને તરીજું સર્વનાંમ પુરૂષ અને ચીજ એ બેહુને વાસતે વાપરેઆમાં આવેછે. ચોથું સર્વનાંમ ચીજને લગાડેઆમાં આવેછે. પાંચમું કારણ અથવા સબબ બતલાવ્વા સારૂ વાપડેછે. છઠું મકાંન અથવા ઠેકાંણું બતલાવેછે. સાતમું વખતને બતલાવેછે. આઠમું રીત અથવા તરીકો બતલાવ્વા સારૂ વાપડેઆમાં આવેછે, અને નવમું સંખ્યા અથવા હદ પુછવા સારૂ લખેઆ અથવા બોલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

દાખલા.

[illegible] (વન૦ ૨૦) પરહેજ કરનારાં આદમીઓ મધેથી કોણે સારી પરહેજ કરી જાણી? [illegible] (વીર૦) અરે તું કોણછે અને કોણ સાથે સંબંધ રાખનારછે? [illegible] (વન૦ ૮) ઓ પેદાના કરનાર દેવ કોણછે? અને દેવની આરાધના કરનાર કોણછે? [illegible] (દીન૦) હું કોણ છેઊં? આદમી છેઊં કે દેવ? [illegible] (વીર૦) આએ કેહી જગો અને આએ કીહાં માંણસોછે? [illegible] (કાર૦) તું કીહાં ખાંનદાંનની બુનીઆદનોછે? [illegible] (બુન૦) આગલ કોણને પેદા કીધું જીવને કે બદનને? [illegible] (વન૦ ૭) તેહેની સજા કેહીછે? [illegible] ** [illegible] (વન૦ ૭) ઓ અહુરમજ

૬ તે કોણછે જે નેકી વીચારે કે હું કરૂંચ અને નેકી (તેથી) દુર થાએ? [Pahlavi] (બુન૦) તમોને તે શું વધારે શાએદા ભરેલું લાગેચ? [Pahlavi] (વન૦ ૧૮) તાહારા તે જવાંનોમાંનો પેહેલ્લો કોણ? [Pahlavi] (ઈજ૦ ૯) તેહેને સું નેઆમત મલી? [Pahlavi] (વીર૦) આએ શખસે શું તકસીર કીધી કે રવાંનને હાવી રીતની સજા કરે છે? [Pahlavi] (દીન૦) આરાધના અને બંદગીથી શું શાએદો? [Pahlavi] (દીન૦) હું સા ઊપર છેઊં ઈઅજદાંની ચીજ ઊપર કે દેવોની ચીજ ઊપર? [Pahlavi] (દીન૦) નસા અને દસતાંનથી બરસમને દુર રાખવાનું કારણ સું? [Pahlavi] (દીન૦) મુવેલાં બદનને સગ દેખાડવાનું સું કારણ? [Pahlavi] (દાદ૦) સરોશનું કારણ સું? અને તરણ દાહાડા જે સરોશની ઈજશને અને દરૂન કરવા ફરમાવેછે તે સું? [Pahlavi] (વન૦ ૧૯) તેઓને કાંહાં બદલો પોહોચાડેચ? [Pahlavi] (દીન૦) હું પાછો કાંહાં જવસ બેહેસતમાં કે દોજખમાં? [Pahlavi] (દીન૦) હું કાંહાંથી આવેઓ છેઊં ગરોથમાંન મધેથી કે દોજખ મધેથી? [Pahlavi]

[Pahlavi] (ઈજ૦ ૨૮) દરએક જણ નેકીથી વાકેફકાર કેહારે થસે? [Pahlavi] (વન૦ ૭) તે ગુજરેલા પુરૂશ ઊપર દરૂજે નસુશ કેહારે દોડેછે? [Pahlavi] * * [Pahlavi] (દીન૦) હું કેહારે આવેઓ અને કેહારે જવસ? [Pahlavi] (વીર૦) તું અશો સી રીતે આવેઓ? [Pahlavi] (વન૦ ૭) તે ખાવાનાં વાસણો સી રીતે પાક થાએ? [Pahlavi] (દાદ૦) ચીનવદ પુલ અને ચકાદે દાઈતીનો મારગ અશો લોકો અને તકસીરવારોને કેહેવી રીતનોછે? [Pahlavi] (વન૦ ૯) તે ખાડાથી બીજો ખાડો કેટલો (દુર)? [Pahlavi] (વન૦ ૫) આતસથી કેટલું દુર?

૯૩. પ્રશ્નાર્થીક સર્વનાંમો મધ્યે [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi] એ તરણ સર્વનાંમો સેમાટીક ભાશાને લગતાંછે, અને તે ભાશામાં એ સર્વનાંમો **મન**, **અહમત** અને **મી** અથવા **મે** હેવા ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે. પેહેલવીમાં છેહેલ્લાં સર્વનાંમની સેવટે [Pahlavi] વધારા તરીકે મેલેઆમાં આવેલોછે. એ સેવાએ [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] અવસ્તાના [Pahlavi] બોલ ઊપરથી નીકલેલુંછે, અને [Pahlavi] ની અંદર [Pahlavi] વપરાએલોછે તે [Pahlavi] ની જગોએ બદલ થાએલોછે. [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] અવસ્તાના [Pahlavi] ઊપરથી નીકલેલોછે, તથા [Pahlavi] અવસ્તાના [Pahlavi] અને [Pahlavi] એ બે બોલો જોડાઈને બનેલુંછે, અને [Pahlavi] એ

અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી લીધામાં આવેલું છે. ફા રસીમાં જે [illegible], [illegible] અને [illegible] હેવા બોલો વાપરેઆમાં આવેછે તે ઊપલાં સર્વનાંમો ઊપરથી બનેલાછે. આએ સર્વનાંમો એકવચંન તથા બહુવચંનની અંદર એકસરખી રીતે વપરાએછે. પણ [illegible] ની સેવરે કોઈ વેલા બહુવચંનને સારૂ [illegible] ઈઆંન, હેવો પ્રત્ય જોડાઈને આવેછે.

અન્વિત સર્વનાંમ:—[illegible]

૯૪. અન્વિત સર્વનાંમ એ સંબંધી સર્વનાંમને કેહેછે, અને તે સર્વનાંમ વાકયની અંદર જે નાંમ આગલ ગએલું હોએ તેહેનો સંબંધ દેખાડેછે, જેહેની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે.

૧. [illegible] મવન— જે.
૨. [illegible] શ.
૩. [illegible] જે.

૯૫. ઊપલાં અન્વિત સર્વનાંમો મધેનું પેહેલ્લું સર્વનાંમ છુટા આકારથી લખેઆમાં આવેછે, બીજું [illegible] અથવા [illegible] "કે" અને હેવાજ બીજા ઊભયાન્વયીની સાથે જોડાઈને આવેછે, અને તરીજું પુરૂષ સર્વનાંમોની સાથે આગલથી જોડાઈને લખેઆમાં આવેછે, અને એ સર્વનાંમો (બીજા આંકવાલાં સર્વનાંમ સેવાએ) એકવચન તથા બહુવચનમાં એકસરખી રીતે રેહેછે. જેમકે:—

દાખલા.

[illegible] (દીન૦) જેહેનો સવાબ વધારે તે બેહેશતમાં અને જેહેનો

ગુનાહ વધારે તે દોજખમાં. [illegible] (દાદ૦) તેહેના ગુજરવા પછી તેહેને સારૂ કોઈ સવાબ કરે (કે) જે (સવાબ) તરીજી રાતની બાંમદાદે ખસુસંન આએ દુનીઆંથી ગુજરેઓછે તેહેને હેસાબે ગણાએ. [illegible] (વન૦૫) જે આએ જમીન ઊપર ગુજરેઆછે તેઓના નસાના પુશકલ પણાથી. [illegible] (વીર૦) એ પરમાંણે તેઓએ સાત પુરૂશો જે ખોદાઈ દીન ઊપર વગર શકના હતા તેઓને ચુંટી કાહાડેઆ. [illegible] (દીન૦) તેણે બે હેરબદોને જોએઆ જેઓ લાકડાંનો ભાડો પોતાની પીઠ ઊપર લેઈ જતા હતા અને થાકી ગએઆ હતા. [illegible] (વીર૦) આએ રવાંન તે તકસીરવાર પુરૂશનું છે કે જેણે ગેતીમાં ખરાબ હકુમત કીધી. [illegible] (દીન૦) સાહેબી અને દોલતના હદથી જીઆદા શોકી નહી થવું કારણ કે જે મલેલું હસે તેહેની લેહેજત કમ થાસે. [illegible] (વન૦ ૨) જેમ એક દુબલું ગોસપંદ કે જેહેને પાંણી તથા ખોરાક આપીને માતેલું કરે. [illegible]

[illegible] * * [illegible] (વીર૦) મેં તે ઓરતોનાં રવાંનને જોએઆં કે જેઓએ ખાવંદને સરદાર તરીકે ગણેઆ હતા. [illegible] (દીન૦) મેં તેઓનાં રવાંનને જોએઆં કે જેઓએ હમેશ દીનને ઈઆદ રાખી અને ખોદાની આરાધના કીધી તથા ફરમાવી. [illegible] (કાર૦) તે સપનો જે મેં જોએઓ તે સાચો થડેઓ. [illegible] (વન૦ ૧૯) ઓ (અંઘરેમેનીઓ) જે (કાંમ) તું પોતે નહી કરી સકે તે તું હમોને ફરમાવેછે. [illegible] (દાદ૦) તમારાં કાગજની અંદર જે લખી જણાવેશિંચ.

નાંમવાચક સર્વનાંમ :—[illegible]

૯૬. નાંમવાચક સર્વનાંમની અંદર પ્રસપર્વાચક સર્વનાંમોને ગણેલાંછે અને તે બે પરકારનાંછે, તેહેમાં એક અવસ્તાને લગતાં અને બીજાં સેમીટીકને લગતાંછે, જેહેની વીગત નીચે જણાવેઆ પ્રમાણેછે.

૧. [illegible] ખુદ—પોતે.

૨. [illegible] ખેશ.

૩. [illegible] બેનપશમન.

૪. [illegible] નપશમન.

૯૭. ઊપલાં શર્વનાંમો મધ્યે [illegible] ખુદ, અને [illegible] ખેશ, એ અવસ્તાના [illegible] "પોતે" અને [illegible] "પોતાનું" બોલો ઊપરથી લીધામાં આવેલાંછે. જે ઊપરથી ફારસીમાં خود અને خویش, બોલો ઊપલાજ અરથને વાસ્તે વાપરેઆમાં આવેલાછે. [illegible] બેનપશમન, અને [illegible] નપશમન, બોલો સેમીટીક **નપશ** ઊપરથી બનેલાછે, હેને મલતો અરબીમાં نفس બોલ વપરાએછે. [illegible] અને [illegible] આએ બે આકારોમાંનો પેહેલ્લો ઘણું કરીને [illegible] ની માફક કર્તાને અરથે વાપરેઆમાં આવેછે, અને બીજો [illegible] ની જગોએ સંબંધ બતલાવનારાં વિશેષણ તરીકે વપરાએલોછે. જેમકે :—

દાખલા.

[illegible] (વન૦ ૧૯) ઓ જરતોસત તું પોતે પઢ આએ અહુરમજદની પેદાએશને. [illegible] (વન૦ ૧) આદમીઓ પોતે શકમંદછે અને વલી બીજાઓને શકમંદ કરેછે. [illegible] (વીસ૦ ૨૧) જે પોતાની દીઆંનતની અંદર ચોખ્ખો હોએ. [illegible] (ઈજ૦ ૮) પોતાની પેદાએશને નેકીમાં સકતીવાંન કર. [illegible] * * [illegible] (કાર૦) તું પોતે જાણેછે કે અસ્દવાંન હું અને તું કરતાં તન-રવાંન અને દોલતમાં વધારે સકતીવાંનછે. [illegible] (ઈજ૦) હું પોતે તુંહુંને આપું. [illegible] (ઈજ૦ ૩૦) એટલે જે તેઓ પોતે ગુનાહ અને સવાબ વીશે બોલેઆ. [illegible]

[Pahlavi] (દીન૦) હમોને તે રીત સારી લાગેછે કે આએ વસ્તુ હમો પોતાની મેહનતથી પેદા કરીએ. [Pahlavi] (દાદ૦) કેમકે તમોએ મહને પોતાના કરતાં મોહોટા સરદારનું નાંમ આપેલીં છે. [Pahlavi] (દીન૦) હું પોતાને વાસ્તે જાંણુંછેઊં, કારણ કે અહુરમજદ ખોદાની તરફથી હું આવેલો છેઊં.

૯૮. ઊપલાં સર્વનાંમો મધેનાં [Pahlavi] ની પછવાડે [Pahlavi] શ, જોડા એઆથી તે સંબંધ બતલાવનારૂં વિશેષણ થાએછે, અને [Pahlavi] ની જગોએ વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[Pahlavi] (દીન૦) તેહેનું પોતાનું એક નાંમ અહુરમજદ. [Pahlavi] (દીન૦) પોતાની જાતી કરણીએ પરહેજથી રેહેવું. એ સેવાએ કેટલીએક વેલા [Pahlavi] અને [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] તથા [Pahlavi] વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે [Pahlavi] (કાર૦) પોતાની બુજોરગીને નહી (બુજોરગી) હોએ તેમ ગણ. [Pahlavi] (પદ૦ નાંમે૦) સાચવટે કરી પોતાને ખોલ્લો રાખજે. હેને મલતું ફારસીમાં خویشتن વાપરેઆમાં આવેછે.

૯૯. કેટલીએક વેલા [Pahlavi] બોલ તરીજા પુરૂષનાં સર્વનાંમ તરીકેબી વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] (વીર૦) ખરફસતરો માથાનું ભેજું ખાતાં હતાં અને વારેવાર

તેહેનાં બદનને દાંતમાં પકડીને ગોશતને ગરી જતાં હતાં. [Pahlavi] (ઈજ૦) તેઓને હું ઈઆદ કરૂં તેઓનાં નાંમે કરી.

વિશેષણાર્થક સર્વનાંમ:—[Pahlavi]

૧૦૦. વિશેષણાર્થક સર્વનાંમની અંદર દર્શક સર્વનાંમ, દર્શક શબ્દો અને અનિયમિત સર્વનાંમો ગણેઆમાં આવેલાંછે.

દર્શક સર્વનાંમ.

૧૦૧. દર્શક સર્વનાંમ, જે વસ્તુ આપણી વીચાર સકતીથી અથવા ઈંદ્રિઓની મારફતે આપણને દેખાએછે તેહેને ચોકસ બતલાવ્વા સારૂ વાપરેઆમાં આવેછે, જેઓની વીગત નીચે લખી જણાવેઆ પ્રમાંણેછે.

૧. [Pahlavi] રગોમન—એ, આએ,
૨. [Pahlavi] ગોમન— ,,
૩. [Pahlavi] અફ, એ— ,,
૪. [Pahlavi] એમ— ,,
૫. [Pahlavi] અના— ,,
૬. [Pahlavi] જક— તે.
૭. [Pahlavi] વરમન— ,,
૮. [Pahlavi] હમો — ,,

૧૦૨. ઊપલાં સર્વનાંમો મધે [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi], અને [Pahlavi] એ સર્વનાંમો નજદીકની ચીજ બતલાવ્વા સારૂ વાપરેઆમાં આવેછે, અને [Pahlavi] એ નજદીક અથવા દુર એ બેહુને લગાડેઆઆમાં આવેછે. એ સેવાએનાં બીજાં સર્વનાંમો દુરની વસ્તુ બત

લાવ્વા સારૂ લખેઆમાં આવેછે, જેહેમાં [illegible] ઘણુંકરીને પુરૂશને વાસ્તે વાપરેઆમાં આવેછે અને બાકીનાં પુરૂશ તથા ચીજ એ બેહુને સારૂ વપરાએલાંછે. જેમકે:—

દાખલા.

[illegible] (દીન૦) એ દીવશે (આજે) તેં ખાધું તે કાંહાંથી ખાધું. [illegible] * * [illegible] (કાર૦) હું * * કેરમાંનની લડાઈથી હાર ખાઇને આવેઓ છેઊં, મારે આએ દીવસ (ઈઆને આજનો દાહાડો) મહને ઊતારો આપવાને ફરમાવો. [illegible] * * [illegible] * * [illegible] (દીન૦ ૪) આએ વેલા પાદશાહોના પાદશાહ ખોસરો (નોશેરવાંન) કોબાદે * * દીનનો ખોલાસો કરવા સારૂ * * ફરમાવેઊં. [illegible] (વન૦૨) તેઆરે એ જમીન પસુઓથી પુર થાઈ. [illegible] (દીન૦) આ એ બદંનને હેવી રીતે રાખે કે બદનને વાસ્તે રવાંનને કાંઈ દુખ નહી પોહોચે. [illegible] (વીર૦) આએ સંધેસો દેલખાહીથી હું લેઈજાંઊં. [illegible] (વન૦ ૨) કેમકે હું એ (ધરમની) ઊસ્તાદી તથા શાગેરદી કરવાને અસકત છેઊં. [illegible] (ઈજ૦ ૧) એરવદી એકે દાંનાઈએ કરી પોતાને લાએક કરવું. [illegible] (દીન૦ ૩)

સુરજ (ની ચાલ) નું વરસ આએ રીતનું (છે). [illegible] (ખુન૦) ઘનામીનોએ એ રીતે રાખીઊં (ઈઆને એમ જાણીઊં) કે અહુરમજદ લાચારી માંછે. [illegible] (દાદ૦) આએ કાગજ તીર મહીનામાં હેવે વખતે મલીઊં. [illegible] (દાદ૦) આએ મરદે હોશીઆરીમાં જે કાંઈ (વસ્તુ) દીકરીને આપીઊં હોએ. [illegible] (કાર૦) આએ શબબને લીધે હેતું જણાએછે. [illegible] (વન૦ ૧) એ ચીજ વીસે હું આગલ કેહુંચ. [illegible] (વન૦ ૨) એટલે જે આએ કરૂં અને તેભી કરૂં. [illegible] (દાદ૦) ગોશનેદમના માંનોશચેહરની તરફથી દોઆ સાથે જવાબ એ. [illegible] (વન૦ ૨) એટલે જે તે પાદશાહી હેવી સારી રીતે તે હથીઆરની મારફતે કરી સકનાર હતો. [illegible] (કાર૦) તે ઈઆ તે પુરૂશનાં ફરજંદોમાંનો કોઈ દુનીઆંની પાદશાહીએ પોહોચસે. [illegible] (વન૦ ૫) ઓ દાદાર! તે ઓરત ખોરાકની અંદર પેહેલ્લાં શું ખાએ? [illegible] (વીર૦) આએ રવાંન તે પુરૂશનું (છે) કે જોણે અશો મરદને મારી નાંખેઓ. [illegible]

(દીન૦) હમારાં કરતાં વધારે લાએક (હોએ) તે શખસને તું આપ. [Pahlavi] * * [Pahlavi] (દાદ૦) જો તે સવાબ તે ગુજરનારે ફરમાવેલો નહી હોએ, * * તો તે કાએદાસર નથી. [Pahlavi] (વીર૦) હમો સાત બેહેન છઇએ અને તે એક ભાઈ (છે). [Pahlavi] (વીર૦) તે આદમીઓ કે જેઓનો સવાબ તથા ગુનાહ બરાબર હતો. [Pahlavi] * [Pahlavi] (વન૦ ૪) તેઓના તે ગુનાહ અશોઈના તરીકાથી, કમ થાએ. [Pahlavi] * * [Pahlavi] * * [Pahlavi] (અન૦ વજોરગમતુંન) આએ કેતાબ * * તે પાદશાહોના પાદશાહ ખુશરો (નોશીરવાંન) ના હોકમ આપવાથી * * બનાવી.

૧૦૩. ઊપલાં સર્વનાંમો મધ્યે [Pahlavi] રગોમન, અને [Pahlavi] ગોમન, એ સવનાંમો અવસ્તાને મલતાં નથી, પણ તેહેનો એમલો સેમીટીક **દન** "આએ" ને મલતો આવેછે. [Pahlavi], એ આકાર **ગો**, અથવા **દન**, એ બેહુ રીતે વંચાઈ સકેછે, અને તે ઊપરથી પરોફેસર સપીગલે તેહેને **દનમન** કરીને વાંચેલોછે. [Pahlavi], એ [Pahlavi] નો આગલો આકાર હોએ હેવું ધારેઆમાં આવેછે. [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi] આએ સર્વનાંમનો આકાર અવસ્તાનાં દર્શક સર્વનાંમ [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ઊપરથી નીકલેલોછે, જે ઊપરથી ફારસીમાં બહુવચનને વાસ્તે [Persian] હેલો લાગત વાપરેઆમાં આવેછે. [Pahlavi] એમ, એ સર્વનાંમ અવસ્તાના દર્શક સર્વનાંમ [Pahlavi] ઊપરથી પુલ્લિંગ

પેહેલ્લી એકવચનને સારૂ બનેલા [Pahlavi] બોલનું બનેલુંછે, જે ઊપરથી ફારસીમાં એજ મતલબને લગતું [Persian] અથવા [Persian] એ સર્વનાંમ વાપરેઆમાં આવેછે. [Pahlavi] અના, એ સેમીટીક **હન** ને મલતુંછે, અને [Pahlavi], એ સેમીટીક **જ.ક** અથવા **દક**ને એકસરખી રીતે મલતું આવેછે. છેહેલ્લું સર્વનાંમ [Pahlavi] હમો, અથવા [Pahlavi] હામો, એ અવસ્તાના [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] બોલ ઊપરથી નીકલેલુંછે, જે ઊપરથી ફારસી [Persian] અથવા [Persian] બોલ બનેલોછે અને તે ઊપલા અરથને સારૂ કાંઈએક તફાવતે વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે [Persian] અથવા [Persian] તેજ વેલા; همين جا, તેજ જગો;

દર્શક શબ્દ.

૧૦૪. આએ ભાષામાં નિયમિત દર્સક શબ્દ વાપરેઆમાં આવતો નથી, પણ અનિયમિત દર્સક શબ્દને સારૂ નાંમની સેવટે [Pahlavi] અને કોઈ વખતે [Pahlavi] મુકયામાં આવેછે; જેમકે:— [Pahlavi], એક મરદ; [Pahlavi], એક આદમી.

અનિયમિત દર્સક શબ્દ સંખ્યાવાચક વિશેષણ [Pahlavi] ને મલતો છે, પણ તેમાં ફેર એટલોજછે કે તેના જેટલું જોર એ બતલાવતો નથી.

દાખલા.

[Pahlavi] (વન૦ ૫) જેઆરે એક મરદ બાલવાનાં લાકડાં લાવ્વા સારૂ જાએ. [Pahlavi] (વન૦ ૫) જેઆરે (લાકડાંના) એક કટકા ઊપર નસા પોહોચે. [Pahlavi]

[Pahlavi] (અન૦ આ૦) જેમ એક પરંદું એક ઝાડ ઊપરથી બીજાં ઝાડ ઊપર બેસેછે તે પરમાણે આએ દુનીઆંની દોલતછે. [Pahlavi] (વીર૦) હું એક જગો આગલ ગીઓ તાંહાં હું એ એક મરદનાં રવાંનને જોઇઊં.

૧૦૫. જેમ પેહેલવીમાં અનિયમિત દરેક શબ્દને સારૂ [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] વપરાએલોછે, તેમજ ફારસીમાં ی વપરાએછે.

અનિયમિત વિશેષણાર્થક સર્વનાંમ.

૧૦૬. અનિયમિત સર્વનાંમોની વીગત નીચે લખી જણાવેઆ પરમાણેછે.

૧	[Pahlavi]	હરએક, દરએક.	૧૭	[Pahlavi], [Pahlavi]	સઘલું.
૨	[Pahlavi]	"	૧૮	[Pahlavi]	"
૩	[Pahlavi]	કોઈ.	૧૯	[Pahlavi]-[Pahlavi]	"
૪	[Pahlavi]	કાંઈ.	૨૦	[Pahlavi]	બીજું.
૫	[Pahlavi]	કોઈ, ચીજ.	૨૧	[Pahlavi]	"
૬	[Pahlavi]	કોઈ, કાંઈ.	૨૨	[Pahlavi]	"
૭	[Pahlavi]	કાંઈ, કોઈ.	૨૩	[Pahlavi]	બેહુ.
૮	[Pahlavi]	દરએક, કોઈબી.	૨૪	[Pahlavi]	"
૯	[Pahlavi]	કોઈ પણ, કોઈબી.	૨૫	[Pahlavi]	એટલું, કેટલું.
૧૦	[Pahlavi]	"	૨૬	[Pahlavi]	કેટલું એક.
૧૧	[Pahlavi]	દરએક, કોઈબી.	૨૭	[Pahlavi]	કેટલુંએક.
૧૨	[Pahlavi]	કોઈ પણ.	૨૮	[Pahlavi]	"

૧૩	[Pahlavi]	કાંઈ પણ.	૨૯	[Pahlavi]	એખલું.
૧૪	[Pahlavi]	"	૩૦	[Pahlavi]	"
૧૫	[Pahlavi]	"	૩૧	[Pahlavi]	"
૧૬	[Pahlavi]	દરએક.	૩૨	[Pahlavi]	"

૧૦૭. ઊપલાં સર્વનાંમો મધેનું પેહેલું સર્વનાંમ [Pahlavi] કના–સેમીટીક **કલ** ને મલતુંછે જેહેનો અરથ “સંઘલું” અથવા “દર એક” નો થાએછે. એને મલતું અરબીમાં كل અથવા كلّ છે. બીજું સર્વનાંમ [Pahlavi] હર, વપરાણમાં ઘણું કમ આવેલુંછે અને તે અવસ્તાના [Pahlavi] “સંઘલું” બોલ ઊપરથી બનેલુંછે, જે ઊપરથી હાલની ફારસીમાં ઊપલા અરથને વાસ્તે هر વપરાએછે. તરીજું સર્વનાંમ [Pahlavi] અદશ, સેમીટીક **અઈશ** ને મલતુંછે, સેમીટીક **ઈ** નો ઊચ્ચાર ઘણુંકરીને પેહેલવીમાં **દ** સાથે બદલ થાએછે. જેમ **અઈશ** બોલ સેમીટીકમાં પુરૂશ, અથવા શખસ, ને અરથે વપરાએલો છે તેમજ તે પેહેલવીમાંબી રહેલોછે. ચોથું સર્વનાંમ [Pahlavi] સેમીટીક **મનદુમ**ને બરોબર મલતુંછે. પાંચમું સર્વનાંમ, [Pahlavi] ચેશ, વપરાણમાં ઘણું કમછે. એ સર્વનાંમ અવસ્તાના [Pahlavi] “કોઈ” બોલ ઊપરથી બનેલુંછે, જે ઊપરથી પાજંદમાં [Pahlavi] અને ફારસીમાં چیز બોલો ઊપલા અરથને સારૂ વપરાએલાછે. છઠા આંકવાલું સર્વનાંમ [Pahlavi] પાજંદ [Pahlavi] તથા ફારસી چند ને મલતુંછે. સાતમાં આંકવાલું સર્વનાંમ [Pahlavi] ચહુચ, [Pahlavi] چ, અને [Pahlavi] چند એ બે બોલો જોડાઇને બનેલુંછે. આઠમાં આંકવાલું સર્વનાંમ [Pahlavi] અવસ્તાના, [Pahlavi] “દરએક” અથવા “હરકાંઈ” બોલ ઊપરથી. બ

નેલુંછે. જેહેમાં [illegible] અને [illegible] એવા બે લાગતો વપરાએલા છે, તેહેમાં [illegible] અવસ્તાના [illegible] ને મલતોછે અને [illegible] અવસ્તાના [illegible], નો બનેલોછે. [illegible] ઊપરથી કાંઈએક ફે રફાર થાઈને નવ અને દસમાં આંકવાલાં સર્વનાંમ [illegible] તથા [illegible] બનેલાંછે, તે મધે પેહેલલાંમાં [illegible] ને બદલે [illegible] થએલોછે, અ ને બીજામાં [illegible] ને બદલે [illegible] થએલોછે. અગીઆરમા આંકવાલું સર્વ નાંમ [illegible] ચીકામચઇ, [illegible], [illegible] અને [illegible] એ તરણ શબદો મલીને બનેલુંછે, તેહેમાં ફેરફાર માતર આએજ થાએલોછે કે [illegible] ની અંદરનો [illegible] નીકલી જાઈને [illegible] ને બદલે [illegible] થએ લુંછે. બારમા આંકવાલું સર્વનાંમ [illegible] અદશીચ, [illegible], [illegible], અ ને [illegible] એ તરણ શબદો જોડાઈને બનેલુંછે, તેહેમાં [illegible] નો અર થ "કોઈ" [illegible] નો અરથ "એક" અને [illegible] નો અરથ "બી" અ થવા "પણ" નો થાએછે, અને એ સર્વનાંમ પુરૂશને વાસતે વપરા એલુંછે. તેરમા આંકવાલું સર્વનાંમ [illegible] મનદુમીચ, ઊપલીજ વીગતને મલતુંછે, અને તે બેજાંન પદારથને સારૂ વપરાએલુંછે. ચઊદ અને પંદરમા આંકવાલાં સર્વનાંમો [illegible] ની સાથે [illegible] અથ વા [illegible] જોડાઇને બનેલાંછે, એમાં [illegible] એ સેમીટીકને મલતો બોલ છે. સોલમા આંકવાલું સર્વનાંમ [illegible] કાદમન, સેમીટીકછે, એને મલતું અરબીમાં [illegible] મલેછે. સતરમા આંકવાલું સર્વનાંમ [illegible] હરવેસ્પ, અથવા [illegible] હરવેસંપીન, અવસ્તાના [illegible] અને [illegible] એ બે બોલો જોડાઈને બનેલુંછે. આએ સર્વનાંમને છેડેના [illegible] ની જગોએ [illegible] બદલ થવાથી અઢા રમા આંકવાલું સર્વનાંમ બનેલુંછે. ઓગનીસમા આંકવાલું

સર્વનાંમ [illegible] અથવા [illegible] હમા, "સઘલું" અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી નીકલેલુંછે, જે ઊપરથી ફારસીમાં [illegible] અથ વા [illegible] એ બોલો ઊપલાં સર્વ નાંમની જગોએ વપરાએછે. વીસમું સર્વનાંમ [illegible] આવાની, "બીજું" અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપ રથી બનેલુંછે, જેહેને મલતું પાજંદ [illegible] છે. જે કાએદાથી અવ સ્તાનો [illegible] પેહેલવીમાં [illegible] સાથે બદલ થાએછે, તેજ કાએદાથી [illegible] ની અંદર [illegible] ને બદલે [illegible] વપરાએલોછે. એકવીસમા આંકવાલું સર્વ નાંમ [illegible] હાંન, અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] બોલ ઊપરથી નીકલેઊં હોએ હેવું ધારેઆમાં આવેછે. બાવીસમા આંકવાલું સર્વ નાંમ [illegible], સેમીટીક દર્સક સર્વનાંમ [illegible] અને [illegible] મલીને બનેલુંછે. ચોવીસમા આંકવાલું સર્વનાંમ [illegible] કનાદો, [illegible] અને [illegible] એ બે લાગતોની જોરાણીથી બનેલુંછે. પચીસમા આંકવાલું સર્વનાંમ [illegible] અંદ, અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી નીકલેલુંછે, અને તે ઊપરથી પાજંદ તથા ફારસીમાં [illegible], [illegible], વપરાએછે. છવીસમા આંકવાલું સર્વનાંમ [illegible] અવસ્તાના [illegible] બોલને મલતુંછે. ફારસીમાં [illegible] એવો બોલ આએ સર્વનાંમની જગોએ વપરાએછે તે ઊપલાજ લાગત ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે. સતાવીસમા આં કવાલું સર્વનાંમ [illegible] અંદ ચંદ, પચીસ અને છવીસમા આંક વાલાં બે સર્વનાંમો જોડાઈને બનેલુંછે, એજ પરમાણે અવસ્તામાંબી [illegible] [illegible] એ બોલો ઊપલા અરથને સારૂ વપરાએલા વારે ઘડીએ જોએઆમાં આવેછે. અઠાવીસમું સર્વનાંમ [illegible] અથવા [illegible] વીચાર કરીને જોતાં [illegible] "એક", અને [illegible] "કેટલું" એ

બે બોલો જોડાઈને બનેલુંછે. ઓગનતીસ અને તીસમા આંકવાલાં સર્વનાંમો [Pahlavi] તથા [Pahlavi] અવસ્તાના [Pahlavi] બોલ ઊપરથી બનેલાંછે, તેહેમાં [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] થાએલુંછે, અને તેહેને [Pahlavi] તથા [Pahlavi] પ્રત્યયો લગાડેઆમાં આવેલાછે. એકતીસમું સર્વનાંમ [Pahlavi] તંનીહા, અવસ્તાના [Pahlavi] બોલ ઊપરથી બનેલું છે. જે ઊપરથી ફારસી [Pahlavi] થાએલુંછે. બતરીસમું સર્વનાંમ [Pahlavi] એ [Pahlavi] અને [Pahlavi] એવા બે શબદો જોડાઇને બનેલુંછે જેહેનો અરથ "એક તંન" નો થાએછે. આએ સર્વનાંમો એબારતમાં કેહેવી રીતે વપરાએલાંછે તેહેના દાખલાઓ હમો અતરે પરગટ કરીએછે.

દાખલા.

[Pahlavi] (દીન૦) હરએક માંણશ જે ગુજરેલું હોએ તેથી પોતે દુર રેહે. [Pahlavi] (વીર૦) કારણ કે દરએક (માણસ) જેહેનું પુંણ પાપ કરતાં તરણ સરોશોચરનાંમ ભાર વધારે (હોએતો) તે બેહેશતીછે. [Pahlavi] (ઈજ૦ ૨૮) દરએક જણ નેકીથી વાકેફકાર કેઆરે થશે? [Pahlavi] ** [Pahlavi] ** [Pahlavi] ** [Pahlavi] (દાદ૦) કે તમોએ હરએક તરેહથી વગર મોહોતાજે અને દરએક ઈછ્છાથી વગર ધાસતીએ રેહેવા સારૂ દીનની ખાહેશને લગતા જવાબ મેલવ્વા થકી સવાલો લખેઆછે. [Pahlavi]

[Pahlavi] (કાર૦) તે પુરૂશના ફરજંદોમાંનો કોઈ દુનીઆંની પાદશાહીએ પોહોચસે. [Pahlavi] (વન૦ ૪) કોઈ શખસ તરણે (ગુનાહ) ની, ગુજારેશ કરેતો એકનીબી ધાસતી રાખવી નહી. [Pahlavi] (અન૦ આ૦) જેમ જંગલમાં વાઘ કોઈબી શખસથી બીહીતો નહી તેમ. [Pahlavi] (અન૦ આ૦) જો તું ચાહાતો હોએ કે કોઈથી ગાલ નહી સાંભલે તો તું કોઈને ગાલ દેતોમાં. [Pahlavi] (દાદ૦) વલી જેહેમાં કાંઈ નથી તેહેને હું આ એ રીતે પરતું મેલુંછું. . [Pahlavi] (અન૦ આ૦) જેમ એક વિધવા ઓરત (કે) જેહેની પાસેથી કોઈ શખસ કાંઈ ચીજ લીએ તેહેને તે કાંઈજ કરી સકે નહી. [Pahlavi] (દીન૦) આએ બદનને એવી રીતે રાખે કે બદનને વાસતે રવાંનને કાંઈ દુખ નહી પોહોચે. [Pahlavi] (વન૦ ૩) રોશંને કહેલુંછે કે કોઈ શખસ જાંણે કે સગદીદ થએલો નથી તો તેણે હોશીઆરી રાખવી ઘટારતછે. [Pahlavi] (ઈજ૦ ૯) તું તેહેને હરેક વસ્તુ આપવા જોગ આપેછે. [Pahlavi]

[Pahlavi] (અન૦ આ૦) કોઈ પણ રીતે કોલ કરાર તોડતોમાં કે તેહેને લીધે તાહારી આબરૂને હાંની નહી પોહોચે. [Pahlavi] (દીન૦ ૪) અહુરમજદની તરફથી જરતોસતે લાવેલા અવસ્તા ઓત્તમ નીશાંન તરીકેછે, તેહેમાં કાંઈ જુદું, ખોહટું અને દેવોની મતલબને લગતું નથી. [Pahlavi] (ખુર૦) કોઈ શખસ ઊપર ખરાબ નજરથી નહી જોએ. [Pahlavi] (વન૦ ૬) કેટલી મુદતવેર આએ જમીન પરત રેહ? ઈઆને કોઈ કામમાં નહી વપરાઈ શકે? [Pahlavi] ([Pahlavi]) (વન૦ ૧૬) દસતાંનવાલી ઓરતના ખાંનાંથી દુર રેહવું (કેમકે તે) કાંઈ કાંમનું નથી. [Pahlavi] (દીન૦ ૪) માહારી ઈછછા ફાએદા ભરેલાં જાહેર કાંમ કરનારા દરએક અશોને મલતી (છે). [Pahlavi] (વન૦ ૨) એટલા વાસતે તે વર્તુલને તું બનાવ એ આરમાંની દરએક ગમથી ખોલલાં મેદાંન તરીકેનું. [Pahlavi] (ઈજ૦ ૯) બાપ અને બેટો દરએક ઊધરભવમાં પંદર વરસની ઊમરના હતા. [Pahlavi] (વન૦ ૧૬) ઘણામીનોને લગતાં કોઈબી ખરફસ્તરને મારે.

[Pahlavi] (ઈજ૦ ૨૩) સઘલાં અશોનાં ફરોહરો જે આએ જમીન ઊપર કોઈબી ઠેકાંણે ગુજરી ગએલાં હોએ. [Pahlavi] (વન૦ ૧) તેઓ દરએક જગોએ જાદુઈની મતલબને વાસ્તે જાએચ. [Pahlavi] (વન૦ ૩) તે (મજદીઅસની દીન) ઊડારી નાખેચ તેઓએ કોઈબી ગુનાહ કીધો હોએચ તે સઘલા ગુનાઓને. [Pahlavi] (ખુર૦) હું દરએક શવાબનાં કાંમની અશો લોકોને ખબર કરૂં. [Pahlavi] (અન૦ આ૦) કોઈ શખસ (કે) જેહેને શરમ નથી તેહેને ઘણું કેહેતોમાં. [Pahlavi] (દીન૦) આપણી દીનનો ચમતકાર જોસેતો તેહેને કોઈ શખસ પાછી મેલસે નહી. [Pahlavi] (અન૦ આ૦) ચોર માંણસ પાસેથી કાંઈ ચીજ લેતોમાં અને (તેહેને) આપતોમાં. [Pahlavi] (વન૦ ૫) જગો તથા મકાંન અને માંણસ કસ્સાને નજીસ નહી કરે. [Pahlavi] (ખુર૦) નીતીથી ખરચ કરતાં કાંઈ પણ વધે તે ભલા હકદારોને આપે. [Pahlavi] * * [Pahlavi] (દાદ૦) જેમ તમોએ (હમોને) દોઆ

કરીછે તે (દોઆ) સંઘલાં પરમાંણો અને સંઘલી મોહોટાઈ સાથે તમો દરએક દોસતોને * * પોહોચો. [illegible] (વન૰ ૧૯) અએ અહુરમજદ! તું સઘલી સહમજ વાલો છે. [illegible] (ઈજ૰ ૫) તેણે (હોરમજદે) રોશની તથા જમીન અને અવલથી તે આખેર સુધીની સંઘલી નેઆંમત આપીછે. [illegible] (ઈજ૰ ૩) આએ ઈજશનેમાં તું અહુરમજદના પેદા કરેલા આતશ ને સઘલા આતશોની સાથે હું ચાહુંચ. [illegible] (ઈજ૰ ૯) હું અને માહારા શાગેરદો, સરવેથી આગમચ જોઈએ. [illegible] (ખુર૰) જેમ અહુરમજદને પસંદ આવે તેમ સઘલાં સવાબનાં કાંમના હોકમ કરવા. [illegible] * * [illegible] (કાર૰) આદર ફરોબગ તથા આદર ગોશસ્પ અને આદર બુરજીન * * સઘલી દુનીઆંને રોશની આપતા હતા. [illegible] (વન૰ ૮) તેહેની સઘલી કીરીઆ જેમ બીજી ઈજશનેની (છે) તે પરમાણેછે. [illegible] (ઈજ૰ ૧૩) હું સઘલો વખત અહુરમજદના સંબંધ તલે રાખું. [illegible] (વીર૰) તેઓએ સાહેબી તથા પાદશાહી અને સરદારી

કીધી નથી. પણ બીજા સવાબને લીધે પુનવાંન થએઆછે. [illegible] * * [illegible] (કાર૰) અરદશેર * * લખવા વાંચવાના તથા સવારી અને બીજા એલમમાં એટલોતો વધીગીઓ કે પારસની અંદર પરખીઆત થએઓ. [illegible] (દાદ૰) બીજા બેહેશતને લગતી સહમજ ધરાવનારા પુરૂશો જેઓ વધારે સંપુરણ વીચારવાલાછે તેઓને લખવું સંભાવાર હતું. [illegible] (અન૰ આદ૰) જે કાંઈ તુહુને સારૂં નથી તે તું બીજા શખસને વાસ્તે હરગેજ માં કરતો. [illegible] (વન૰ ૩) અગરજો તેને બીજું વધારે ખરાબ કાંમ કીધું ઈઆને તેણે વલી બીજો ગુનાહ કીધો તો પસતાવો કરવાથી તે (ગુનાહ) નો ઘટાડો થાએ. [illegible] (દાદ૰) ઈઆ તે (સવાબ) તેહેને સી રીતે મલેછે અને મદદગાર થાએછે જેમ તેણે પોતાને હાતે તે બુજોરગ કાંમ કીધું હોએ તેમ કે બીજી રીતે? [illegible] (વીર૰) તેઆરે મોબેદો તથા દીનના બીજા દસતુરો હતા તેઓ તે રાહમારૂ સરદારોથી ધાસ્તી ભરેલા હતા. [illegible]

[illegible] (વન૦ ૨) તું જે જરતોસતછે તે તાહારીથી બીજા તેહેને મેં આએ અહુરમજદી અને જરતોસતી દીનને બતલાવી. [illegible] (વન૦ ૯) તે ખાડો બીજા ખાડાઓથી કેટલો (દુર)? એક દગલાં જેટલો. કેટલીએક વેલા દર્શક સર્વનાંમ [illegible] ની પાસે [illegible] ને બદલે [illegible] અથવા [illegible] "એક" ના અરથને વાસ્તે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— [illegible] (ઈજ૦ ૯) તેમાંનો એક ઓરવાખશ દાવર હતો. [illegible] (વન૦ ૨) હું જે જરતોસત છેઊં તે સેવાએ બીજા કોણને તુંએ આએ અહુરમજદી અને જરતોસતી દીન બતલાવી હતી. કેટલીએક વેલા [illegible] અથવા [illegible] નું અનેકવચન [illegible] કરીને લખેઆમાં આવેલુંછે. જેમકે— [illegible] (વન૦ ૧૯) નમસ્કાર તે બીજા પવીતર લોકોને. [illegible] (કાર૦) વલી તેઓમાંથી બીજો સરદાર આગલ આએઓ. [illegible] (અન૦ આદ૦) દોલત અને હકુમત બીજા ધણીને સવાધીન થાસે. [illegible] (વન૦ ૩) એકબીજા સાથની મદદગારીથી. [illegible] (વન૦ ૩) બેહુ ફરમાંન વીસે તેઓ એકમલતા વીચારના થએલાછે. [illegible] (વન૦ ૫) બેહુ તરેહથી રીમન થાએ. કેટલીએક

વેલા જણનો અરથ બતલાવ્વા સારૂ [illegible] ની જગોએ [illegible] વપરાએછે. જેમકે:— [illegible] (વન૦ ૫) બેહુજાણનું શરીર બરશનુમને લાએક. [illegible] (વીર૦) તમો ગેતી (આએ જેહાંન) ની અંદર રહવું અને પીતવું હદથી જીઆદા માં કરતા, નહીતો આએ કેટલુંએક દુખ અને પીડા તમારાં ગુજરેલાં રવાંનને પોહોચસે. [illegible] * * [illegible] (વન૦ ૧૬) દશતાંન વાલી ઓરત બરસમ, તથા એવીઅંઘન તથા જોર અને જીવાંમ એ કેટલીએક વસતુને જોવાથી અપવીત્તર કરેછે. [illegible] (વીર૦) કે તેઓનાં રવાંને તે પેહેલ્લી તરણ રાતમાં એટલી હલાકી અને દુખ દેખાડેઊં કે તેટલું દુખ તેઓએ આએ દુનીઆંમાં મુતલક જોઈઊંતું નહી. [illegible] (અન૦ અખુ૦) તે કેટલીએક વસતુઓની નાપાએદારી વીસે ઘણો ખુબ સહમજનાર. [illegible] (વીર૦) કેટલાએક દાંનાઈ અને હેકમતવાલા ઈરાંન શેહેરના દસતુર અને દાવરોને મારી નાંખેઆ. [illegible] (કાર૦) કેટલાએક દા

હાડા સુધી સારો ખોરાક આપવાથી ઘટતી રીતે પરવરશી કીધી. કેટલીએક વેલા [illegible] "તેટલું", તથા [illegible] "જેટલું" હેવા અરથને વાસતે પણ વપરાએછે. જેમકે:— [illegible] (વન૦ ૮) આએ જમીનમાં તરણ ખાડા ખોદે તે એટલા (દુર કે) આગલા ખાડાથી તરણ દગ જેટલા. [illegible] (અન૦ અમુ૦) હુંએ ખશુસંન આએ દુનીઆંની ઈઆદગારીને વાસતે આએ કેતાબમાં કેટલાએક ખોલા સો લખેઓછે. [illegible] (વીર૦) હુંએ કેટલાએક મરદ તથા કેટલીએક ઓરતોનાં રવાંનને જોએઆં. [illegible] (વીર૦) હું એક જગો આગલ ગીઓ (તાંહાં) હુંએ કેટલાંએક માંણસોનાં રવાંન જે એકઠાં ઊભેલાં હતાં (તેઓ) ને જોએઆં. [illegible] (વન૦ ૫) જેમ હું આગલ કેહુંછ તેટલું નહી. [illegible] (વન૦ ૬) તે સરવેથી મોહોટાં આંગલાંનાં ઊપલાં બેટકાં જેટલું. [illegible] (વન૦ ૫) જેઆરે બે (બચ્ચાં) હોએ તે બેમાંથી એખલું એક રેહે અને બીજું આવે તેહેવુંજ મરણ પાંમે. [illegible] (વીર૦) દરએક શખસ એમ વીચારતો હતો કે (હું) એખલો છેઊં. [illegible]

[illegible] (અન૦ આ૦) જીવ એખલો (રેહેસે) અને મુએલું બદંન એખલું એક જગોએ સગ અને પરંદાંની હરીશાઈમાં પડસે. [illegible] (કાર૦) અરદેશેર પોતે ઘોડા ઊપર એખલો કમારગે ઊતરેઓ.. [illegible] (વન૦ ૩) કોઈ માંણસ એખલું એક જાતથી ગુજરેલાંને નહી લેઈજાએ. [illegible] (વન૦ ૫) એખલો (મુરદાંને) હીલવેતો બદંન બરશનુમને લાએક (થાએ). [illegible] (ઈજ૦) માંણસ જંગલમાં એખલું પરહર કરેછે તે મેહેર (ઈજદ) ને લીધેછે. [illegible] (વીર૦) પોતે એખલો દોજખને લાએક થએઓછે. આએ ઊપર લખી જણાવેલાં સર્વનાંમો સેવાએ કેટલીએક વખત અનિયમીત સર્વનાંમનો અરથ બતલાવ્વા [illegible] ચ, કોઈ શબદની સાથે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— [illegible] (ઈજ૦ ૯) જેમકે માહારી પછી દરએક શએદા ભરેલા લોકો સ્તુતી કરે. [illegible] (વન૦ ૪) જેહારે કોઈ હમદીનનો મરદ ભાઈ અથવા દોસત અતરે આવે. એ સેવાએ ઊપર જણાવેલાં સર્વ નાંમો મધેનાં કેટલાંએકને કોઈ વખતે બહુવચનની નીશાંનીનો પ્રત્ય [illegible] લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible]

[illegible] (દીન૰ ૪) બનેતો સારી ચાલ ચલણ વાલા કોઈબી શખસો જે (મજદીઅસની) રાહ ઊપર નહી (હોએ) તેઓની તરસ અને ભુખને ભાંજવી તથા થંડી અને ગરમીથી તેઓનો બચાવ કરવો. [illegible] (ઈજ૰ ૧૩) એ વીસે તકરાર કરવા કોઈ આગલ જવું નહી જોઈએ પણ એ સારૂ જે તકરાર કરવા આવે તે સાથે સારી રીતે તકરાર કરવી ઘટારતછે.

[illegible] ક્રિયાપદ.

૧૦૮. જે શબદની મારફતે કોઈબી જાતનું કાંમ અથવા સ્થિતીની આપણને સહમજ મલેછે તેહેને [illegible] અથવા ક્રિયાપદ કરીને કેહેછે. જેમકે—[illegible] તે કરેછે, [illegible] તે બલેછે, [illegible] તે ચાલેછે, [illegible] તે રેહેછે, [illegible] હતો, [illegible] થએઓ, ઈ૰

૧૦૯. ક્રિયાપદનો અસલ લોગત જેહેને બીજા પ્રત્યયો લાગીને જુદાં જુદાં રૂપો બનેછે તેહેને [illegible] ઈઆને **ધાતુ** કરીને કેહેછે, અને તેહેની સહમજ બતલાવ્વા સારૂ ઘણું કરીને બીજા પુરૂશ એકવચનને વાસતે વપરાતું સા રૂપછે; જેમકે—[illegible] હો, [illegible] થા, [illegible] કર, [illegible] જાંણ.

૧૧૦. ધાતુઓની સેવરે [illegible] તથા [illegible] એવા બે પ્રત્યયો લગાડેઆથી તેહેનું સામાન્યરૂપ બનેછે; જેમકે—[illegible] થવું, [illegible] પુછવું, [illegible] કાપવું.

૧૧૧. પેહેલવી ભાષામાં અવસ્તા અને સેમીટીક એ બેહુ ભાષાનાં ધાતુ વાપરેઆમાં આવેલાંછે, તેહેમાં જે ધાતુઓ અવસ્તા મધેથી લીધેલાંછે તેઓને સામાન્યરૂપની હાલતમાં લાવ્વાને સારૂ બે રીત વાપરેલીછે, એક અસ્તાનાં અસલ ધાતુનો ભુતકરૂદંત બનાવીને તેહેમાંથી તે કરૂદંતનો પ્રત્ય [illegible] કાહાડી નાંખી તેહેને બદલે સામાન્યરૂપનો પ્રત્ય [illegible] મેલીને તથા બીજું અસલ જંદનાં ધાતુને [illegible] અથવા [illegible] પ્રત્ય લગાડીને તેહેનું સામાન્યરૂપ બનાવેલુંછે. જેમકે:—અવસ્તાનો ભુતકરૂદંત [illegible] બાંધેલું, [illegible] જણેલું, [illegible] ચાલેલું; તે ઊપરથી પેહેલવી સામાન્યરૂપ [illegible] બાંધવું, [illegible] જાણવું, [illegible] જલદીથી ચાલવું, અથવા દોડવું; તેમજ અવસ્તાનું ધાતુ-[illegible] તપવું, [illegible] આપવું, [illegible] થવું, [illegible] પુછવું, [illegible] એખતીઆર કરવું; તે ઊપરથી પેહેલવી સામાન્યરૂપ [illegible] તપવું, [illegible] આપવું, [illegible] પુછવું, અને [illegible] એખતીઆર કરવું.

૧૧૨. કેટલાંએક ધાતુને સામાન્યરૂપની હાલતમાં લાવતી વખતે ધાતુ અને સામાન્યરૂપનો પ્રત્ય [illegible] ની વચ્ચે [illegible] સ, વધારેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:—[illegible] દોડ, તેહેનું [illegible] દોડવું, [illegible] ચાહ, તેહેનું [illegible] ચાહવું; વલી કેટલાંએક ધાતુઓને સામાન્યરૂપની હાલતમાં લાવતી વખતે [illegible] ની આગલ વધારાની [illegible] ઈ, દાખેલ થાએલીછે. જેમકે:—[illegible] ચાહ, તેહેનું [illegible] ચાહવું, [illegible] જાંણ, તેહેનું [illegible] જાંણવું; એ સેવાએ થોડાંએક સામાન્ય રૂપોમાં ધાતુ અને સામાન્યરૂપનું પ્રત્ય [illegible] ની વચે [illegible] સ, ને બદલે [illegible] આ, વપરાએલો જોઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] મર,

એમાં અવસ્તાનું ધાતુ [illegible] છે. અને તેહેની આગલ [illegible] ઉપસર્ગ તરીકે આવેલોછે. તેહેનું [illegible] પડવું, [illegible] ઉભો રેહ, તેહેનું [illegible] ઉભું રેહેવું.

૧૧૩. જંદનાં ધાતુની સેવટે જો દંતસ્થાનનો કોઈ અક્ષર આવેલો હોએછે તો તેહેને સામાનીઅરૂપનો પ્રત્ય [illegible] લાગતી વખતે તે બદલાઈને [illegible] થાએછે. જેમકેઃ—[illegible] બાંધવું, તેહેનું [illegible]; [illegible] ઉગવું, તેહેનું [illegible]; [illegible] સુંદર બનવું, તે ઉપરથી [illegible].

૧૧૪. જંદ ભાષાને લગતાં જે ધાતુની સેવટે કોઈબી સ્વર આવેલો હોએ અને તેહેની પાસે જો વધારાનો [illegible] દાખેલ થએલો નહી હોએતો, તે ધાતુને સામાનીઅરૂપનુ પ્રત્ય [illegible] લાગતી વખતે [illegible] ત, નો ઉચ્ચાર બદલાઈને "દ" થાએછે. અને તેજ કાએદો જે ધાતુની સેવટે [illegible] ર, આવેલો હોએછે તેહેને પણ લગાડેઆમાં આવેલોછે. જેમકેઃ-અવસ્તા- [illegible] આપવું, [illegible] ઉભું રેહેવું, [illegible] થવું, [illegible] લેઈ જવું, તે ઉપરથી પેહેલવી સામાનીઅરૂપ [illegible] દાદંન, [illegible] ઈસ્તાદન, [illegible] બુદન, અને [illegible] બુરદંન; એ રીતે આવેછે.

૧૧૫. સેમીટીક ભાષાને લગતાં જે ધાતુઓ આએ ભાષામાં વાપરેલાંછે તે હેવી રીતેછે કે જેમ અરબી જબાંનમાં હમણાં નાંમની સેવટે "૯" تنوین મેલેઆમાં આવેછે, તેમ અસલ ધાતુની સેવટે تنوین તરીકે [illegible] ઉન, લગાડીને પછી તેહેને સામાનીઅ રૂપનું પ્રત્ય [illegible] લગાડેઆમાં આવેલુંછે. જેમકેઃ—કેઆલડી **તબેર** "ભાંજવું", તેહેનુ પેહેલવી [illegible]; અને તે ઉપરથી પેહેલવી સામાનીઅરૂપ [illegible]

"ભાંજવું" કરીને થાએછે; જેહેને મલતું હીબરૂમાં **સબેર** અને અરબીમાં تبر મલેછે; તેમજ હીબરૂ **અલેપ** "શીખવું" તેહેનું પેહેલવી [illegible]; અને તે ઉપરથી તેહેનું મસદર [illegible] "શીખવું" કરીને થાએછે.

૧૧૬. સેમીટીક ભાષાનાં જે ક્રિયાપદો પેહેલવીમાં વપરાએલાંછે તે સાત તરેહેનાંછે. તેહેમાં એક તરણ વ્યંજનથી બનેલાં ધાતુઓનું છે; જેમકેઃ—**તબેર**, ભાંજવું; **કતર** ખોટી રેહેવું; તે ઉપરથી પેહેલવી [illegible] ભાંજવું, [illegible] રેહેવું, અથવા સબર કરવી; આએ વર્ગનાં કેટલાંએક ક્રિયાપદોમાં ધાતુના બીજા અક્ષરની પાસે ઘણીએક વેલા [illegible] ઈ, વધારેઆમાં આવેછે. જેમકે—**કતેબ**, લખવું; **મકેર**, તાએબે થવું; તે ઉપરથી પેહેલવી [illegible] લખવું; [illegible] કબુલ કરવું; આએ છેલલા શબ્દમાં આવેલી [illegible] ઈ, ને કેટલાએક સાહેબો [illegible] વાંચેછે. બીજા વર્ગમાં ધાતુનો પેહેલ્લો અક્ષર [illegible] **ન**, આવેછે, જેહેને પેહેલવીમાં ઘણુ કરીને [illegible] વ, ના ઉચ્ચારથી વાંચેઆમાં આવેલોછે. જેમકેઃ—**નફેલ**, પડવું; **નજેલ**, જવું; **નતેર**, કાએમ રેહેવું; તે ઉપરથી પેહેલવી [illegible] પડવું; [illegible] જવું; [illegible] કાએમ રેહેવું; તરીજા વર્ગમાં ધાતુનો બીજો વ્યંજન બેવરાએલો હોએછે. જેમકેઃ—**હેરર**, ધોવું; **મેલ્લ**, કેહેવું; તે ઉપરથી પેહેલવી [illegible] ધોવું; તથા [illegible] કેહેવું; ચોથા વર્ગમાં ધાતુનો પેહેલ્લો ઈઆ છેલ્લો અક્ષર કંઠસ્થાનનો **હ**, **અ**, અને ૬, હોએછે. જેમકેઃ—**હેરક**, ભાગ પાડવો; વેહેચવું; **હેરમ**, હુંગાવું, આરાંમ કરવો; **હફેર**, ખોધવું; **જેરઅ**, જણમવું; તે ઉપરથી પેહેલવી [illegible]

ભાગ કરવો; બખશવું; [illegible] ખોઆબ કરવો; શુવું; [illegible] ખોશવું; અને [illegible] જાણમવું; પાંચમાં વર્ગમાં ધાતુનો પેહેલો અક્ષર [illegible] ઈ, આવેછે. જેમકે—**ઇહુબ**, આપવું; **ઇતબ**, બેસવું; તે ઊપરથી પેહેલવી [illegible] આપવું; [illegible] બેસવું; છઠા વર્ગમાં ધાતુનો બીજો અક્ષર [illegible] વ, આવેછે. જેમકે:—**કવમ**, ઊભું થવું; **મોત**, મરણ પાંમવું; તે ઊપરથી પેહેલવી [illegible] ઊભું રેહેવું; [illegible] મરણ પાંમવું; સાતમાં વર્ગની અંદર ધાતુનો છેલ્લો અક્ષર **આ** હોએચ, તે બદલાઈને **ઇ** થાએછે અને તેહેની પાસે કાએદા મુજબ [illegible] દાખેલ થાએછે. જેમકે—**કરા**, બોલાવ્વું; પુછવું; **રમા**, ફેકી નાખવું; **મહા**, મારવું; તે ઊપરથી પેહેલવી સામાનીઅરૂપ [illegible] અથવા [illegible] પઢવું; [illegible] ફેકી નાખવું; [illegible] મારવું; પણ [illegible] અથવા [illegible] ખાહેશ કરવા, અથવા માંગવું; તેહેને પેહેલવી સામાન્યરૂપની હાલતમાં લાવતી વખતે [illegible] નીકલી જાઈને [illegible] થાએલુંછે. એ સેવાએ [illegible] આવ્વું; સેમીટીક [illegible] ઊપરથી લીધામાં આવેલુંછે. પણ તેહેમાંથી ધાતુનો છેલ્લો અક્ષર [illegible] ને બદલે થએલી [illegible] નીકલી ગએલીછે. સેમીટીક ભાશામાં ધાતુને [illegible] અથવા સામાનીઅરૂપની હાલતમાં લાવતી વખતે તેહેમાં કેટલોએક ફેરફાર કરેઆમાં આવેછે. તેહેમાં એકતો એકે ધાતુની આગલ **મ** વધારેઆમાં આવેછે; જેમકે-**પકેદ** મેલાબ, તેહેનું **મપકેદ** મોલાકાત કરવી; બીજું ધાતુના છેલ્લા અક્ષરની આગલ **ઊ** વધારેઆમાં આવેછે. જેમકે:—**કેતલ** નું **કતુલ** મારીનાંખવું; તરીજું

ધાતુની સેવટે **આ** અથવા **હ** વધારેઆમાં આવેછે. જેમકે—ધાતુ **શકબ** નું **શકબહ** હેઠે મેલવું; તેમજ આએ તરણ રીત પેહેલવીમાંબી વપરાએલીછે, અને તેહેને મુલ ધાતુ તરીકે ગણેઆમાં આવેલીછે. જેમકે **એમન** મજબુત થવું; તે ઊપરથી પેહેલવી [illegible] ઈમાંન લાવ્વું, અથવા મજબુત થવું; એમાં ધાતુનો છેલ્લો અક્ષર [illegible] મ, સેમીટીક [illegible] ન, ને બદલે આવેલોછે. **કતુબ** લખવું, તે ઊપરથી પેહેલવી [illegible] લખવું, એમાં **ઊ** ને બદલે [illegible] **ઇ** વપરાએલી ધારેઆમાં આવેછે. **શકબહ**, હેઠે મેલવું; તે ઊપરથી પેહેલવી સામાનીઅરૂપ [illegible] હેઠે મેલવું; એ સેવાએ કેટલાંએક સેમીટીક ધાતુને પેહેલવી ભાશામાં વાપરતી વખતે તેહેની આગલ [illegible] જ, વધારેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:— [illegible] લખવું, [illegible] ઊભું રેહેવું, [illegible] મરણ પાંમવું. કેટલીએક વેલા [illegible] જ, નો ઊચ્ચાર નરમ થાઇને [illegible] જ, વાપરેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:— [illegible] મારીનાખવું, તેહેનું [illegible] આવેછે. કેટલાએક સાહેબો એ [illegible] જ, અક્ષરના એકસરખા આકારને લીધે તેહેને, **દ**, ના ઊચ્ચારથી પણ વાંચેછે. કેટલીએક વેલા સેમીટીક ધાતુનો પેહેલો અખ્સર [illegible] જ, થી શરૂ થએલો હોએછે તો તેહેની આગમચ આવેલો [illegible] જ, "ઈ" ના ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—**જમહ**, નું [illegible] ઈઆદ કરવું; **જરેર** નું [illegible] લેઈજવું.

૧૧૭. મારે જણાવવું જોઈએછે કે જેમ અવસ્તા ઊપરથી બનેલા કેટલાએક પેહેલવી લોગતોમાં [illegible] ને બદલે [illegible] ન, વપરાએલો

છે; જેમકે:—[Pahlavi] નું [Pahlavi], [Pahlavi] નું [Pahlavi], તેમજ સેમીટીક બોલોમાં આવેલા [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ને પેહેલવીમાં [Pahlavi] સાથે બદલ કરીને વાપરેલોછે. જેમકે:— **કરા** પઢવું, બોલાવવું; તેહેનું [Pahlavi], **હેમર** ઘણેરૂં, તેહેનું [Pahlavi], **મલેલ**, કેહેવું; તેહેનું [Pahlavi], **ગમલ** ઊંટ, તેહેનું [Pahlavi].

૧૧૮. આપણે જાણીએછે કે અવસ્તા અને સંસકરીત ભાશાનાં ઘણાંએક સાદાં ક્રિયાપદોની આગલ તેહેની ખુબસુરતી બતલાવવા સારૂ કેટલાએક ઊપસર્ગ વાપરેઆમાં આવેલાછે, તેમજ તે પેહેલવી ભાશામાં ક્રિયાપદો અથવા નામની આગલ છુટા ઈઆ જોડાઈને આવેલાછે. તેમાં જે ઊપસર્ગ ક્રિયાપદથી એહલાએદા લખેઆમાં આવેછે તે અગત કરીને શબદયોગીઅવ્યયછે. અને જોડાઈને આવેછે તે ક્રિયાપદના અસલ આકાર મધ્ે ગણેઆમાં આવેલા છે. જેઓની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે.

[Pahlavi] અ—આએ ઊપસર્ગ વધારા તરીકે વપરાએલોછે; જેમકે- અસલ અવસ્તા [Avesta] ઊપરથી પેહેલવી [Pahlavi] અથડવું, લાગવું; [Avesta] ઊપરથી [Pahlavi] ઊગવું; [Avesta] ઊપરથી [Pahlavi] ઊપર; ફા० ابر

[Pahlavi] અફ—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [Avesta] ઊપરથી બનેલો છે, એનું પા० [Pahlavi] અને ફા० فـ; જેમકે—અ० [Avesta] ઊપરથી [Pahlavi] સલગવું; ફા० افروختن; [Pahlavi] વધવું, તેહેનું પા० [Pahlavi] ફા० افزودن.

[Pahlavi] આ—આએ ઊપસર્ગ અ० [Avesta] ઊપરથી બનેલોછે. જેમકે

અ० [Avesta] ઊપરથી [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] દુખ દેવું; અ० [Avesta] પરથી [Pahlavi] ગુનાહ બખશવો, માફ કરવું; એનું ફા० آمرزیدن તથા آمرزیدن છે.

[Pahlavi] ઈ—આએ ઊપસર્ગ પાછલથી ઊચ્ચારની સેહેલાઈને ખાતર વધારેઆમાં આવેલોછે. જેમકે—અ० [Avesta] ઊભું રેહેવું, તે ઊપરથી [Pahlavi] ફા० ایستادن.

[Pahlavi] ઓ—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [Avesta] ઊપરથી નીકલેલો જણાએછે, અને તે ફા० ا થી લખેઆમાં આવેછે; જેમકે— અવસ્તાનાં [Avesta] ધાતુ ઊપરથી [Pahlavi] પડવું; ફા० افتادن; અ० [Avesta] ઊપરથી [Pahlavi] ઊભું રેહેવું.

[Pahlavi] અં—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [Avesta] ઊપરથી બનેલો છે, જેહેનો અરથ એકઠું, સાથે, નો થાએછે. એને મલતો પા० [Pahlavi] અને ફા० ان આવેછે. જેમકે—[Pahlavi] એકઠું કરવું; તેનું પા० [Pahlavi] ફા० انباشتن; તેમજ અ० [Avesta] અથવા [Avesta] અને [Avesta] ઊપરથી પેહેલવી [Pahlavi] સાંભલવું.

[Pahlavi] ખ—આએ ઊપસર્ગ વધારા તરીકે વપરાએલોછે, કદાચ એ **અ** ને બદલે **ખ** વંચાએઓ હોએ, પણ અવસ્તાનાં [Avesta] ધાતુ ઊપરથી [Pahlavi] ચાહવું; હેવું ક્રિયાપદ પેહેલવીમાં વપરાએલુંછે. જે ઊપરથી ફા० خواستن બોલ એજ અરથને સારૂ વપરાએલોછે.

[Pahlavi] ગ—આએ ઊપસર્ગબી વધારા તરીકે આવેલોછે. અને તે ફારસીમાં પણ મલેછે. જેમકે—અ० [Avesta] તે ઊપરથી [Pahlavi]

શક, વેહેમ, ફા૦ شک ; [Pahlavi] તેણે કહીઊં; તે ઊપરથી [Pahlavi] કેહેવું, ફા૦ گفتن .

[Pahlavi] જ—આએ ઊપસર્ગ વગર કારણે વધેલોછે. જેમકે—અ૦ [Avestan] જુદું, એહેલાએદું; તે ઊપરથી પેહેલવી [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ફા૦ جد અથવા جدا .

[Pahlavi] અથવા [Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [Avestan] બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે અને તે ફારસીમાં پی અથવા پ થી વપરાએ છે. જેમકે:—અ૦ [Avestan] ઊપરથી [Pahlavi] માપવું, તેહેનું ફા૦ پیمودن ; [Avestan] અને [Avestan] ઊપરથી [Pahlavi] અથડવું; [Pahlavi] લડાઈ, તેહેનું ફા૦ پیکار ; [Avestan] ઊપરથી [Pahlavi] મલવું, સંબંધ થવો; ફા૦ پیوستن ; [Avestan] ઊપરથી [Pahlavi] સજા, ફા૦ پادافراه ; [Pahlavi] બદલો, ફા૦ پاداش .

[Pahlavi] ને—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [Avestan] અથવા [Avestan] બોલ ઊપરથી નીકલેલો દેખાએછે. કેમકે અવસ્તા [Avestan] નીચે બેસવું; તે ઊપરથી પેહેલવી [Pahlavi] અને ફા૦ نشستن બેસવું; તેમજ [Avestan] ઊપરથી [Pahlavi] મેલવું, ફા૦ نهادن બનેલુંછે.

[Pahlavi] ફર—આએ ઊપસર્ગ અવ૦ [Avestan] બોલ ઊપરથી બનેલો છે. અને તે ફારસીમાંબી فر ના એમલાથી લખાએછે; જેમકે:—અ૦ [Avestan] ઊપરથી [Pahlavi] હોકમ કરવો; એનું ફા૦ فرمودن .

[Pahlavi] વ—આએ ઊપસર્ગ [Avestan] ઊપરથી સંખશેપ થઇને નીકલેલોછે, અને તે ફારસીમાં گ ના એમલા સાથે મલેછે; જેમકે:—

અ૦ [Avestan] ઊપરથી [Pahlavi] પાંથરવું; તેહેનું ફા૦ گستردن.

[Pahlavi] વે—આએ ઊપસર્ગ [Avestan] ઊપરથી બનેલો ધારેઆમાં આવેછે. અને ફારસીમાં તે پی ની સાથે મલેછે; જેમકે—અ૦ [Avestan] અને [Avestan] ઊપરથી [Pahlavi] આરાસતે થવું, સુંદર બનવું; એ ફારસી پیراستن સાથે મલેછે.

૧૧૯. આએ ઊપલી વીગતમાં જણાવેલા ઊપસર્ગો સેવાએ બીજા ઊપસર્ગોછે તે ક્રિયાપદ સાથે જોડાઈને આવતા નથી, પણ છુટા આવેછે. અને તેઓનો એક નીઅમ નથી. કોઈવેલા અવસ્તાને મલતા ઊપસર્ગો સેમીટીક-ક્રિયાપદો સાથે અને સેમીટીક ઊપસર્ગો અવસ્તા ઊપરથી નીકલેલાં ક્રિયાપદો સાથે આવેછે. અથવા સેમીટીક ઊપસર્ગો સેમીટીક ક્રિયાપદો સાથે અથવા અવસ્તાના ઊપસર્ગો અવસ્તા ઊપરથી નીકલેલાં ક્રિયાપદો સાથે વાપરેઆમાં આવેલાછે. જેમકે:—

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [Avestan] ઊપરથી નીકલેલોછે. એનો અરથ 'ઊપર' નો થાએછે. જેમકે:—[Pahlavi] ઊપર લખેઊં, (દીન૦ દ૫૦ ૫). એને મલતું ફારસીમાં زبر અથવા زبر છે.

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ [Pahlavi] ને બદલે ઘણું કરીને વપરાએછે. જેમકે:—[Pahlavi] તે ઊપર લાએઓ, [Pahlavi] તેણે ઊપર મેલેઊં, (વીર૦). [Pahlavi] તે ઊપર દોડેચ, (વન૦ ૫ર૦ ૭). [Pahlavi] તે ઊપર વરસે, (દીન૦ દ૫૦ ૬). કેટલેએક ઠેકાંણે "આગલ" ના અરથને વાસતેબી [Pahlavi] વપરાએલોછે. જેમકે:—

[Pahlavi] [Pahlavi] તે આગલ ગેઈ, (દીન૦ દ૫૦ ૬). કેટલીએક વખત એ ઊપસર્ગ કલાંમની જેબાએશ તરીકે વગર અરથે વપરાએલોછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] તે જુદું કરે, [Pahlavi] [Pahlavi] સાંભલવું, (વન૦ ૫ર૦ ૭).

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [Avestan] બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે. એનો અરથ "વચ્ચે" નો થાએછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] તે વચ્ચે લેઈ ગીઓ, (દીન૦ દ૫૦ ૭). આએ ઊપસર્ગ ઘણો કમ વપરાએલોછે. અને તે ઊપરથી ફારસીમાં [Persian] બોલ ઊપલા અરથને વાસતે વાપરેઆમાં આવેલોછે.

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગનો અરથ 'પાછું, ફરીને' હેવો થાએછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] પાછો ફરેઓ, (દીન૦ દ૫૦ ૫). [Pahlavi] [Pahlavi] પાછી રાખ, (વન૦ ૫ર૦ ૮). એ ઊપરથી ફારસીમાં [Persian] બોલ ઊપલા અરથને વાસતે વપરાએલોછે.

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ ઊપલા [Pahlavi] ને બદલે ઘણું કરીને વપરાએલોછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] પાછો આવેઓ, (વીર૦). [Pahlavi] [Pahlavi] પાછું રાખેઊં, (દીન૦ દ૫૦ ૭). [Pahlavi] [Pahlavi] પાછું નાખેઊં, (દીન૦ દ૫૦ ૪).

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ દુરના અરથને વાસતે વપરાએલોછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] તે દુર થાએચ, (દીન૦ દ૫૦ ૬). [Pahlavi] [Pahlavi] તે દુર થાએચ, (વન૦ ૫ર૦ ૭).

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [Avestan] બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે, એનો અરથ "ઊપર" નો થાએછે. જેમકે:—

[Pahlavi] [Pahlavi] ઊપર લખેઊં, (દીન૦ દ૫૦ ૫). કેટલીએક વખતે વગર અરથે પણ વપરાછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તે કોટ તોડે. [Pahlavi] ઊપરથી ફારસીમાં [Persian] અથવા [Persian] વપરાએઓછે.

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ 'અંદર' અથવા 'આગલ' ને વાસતે આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] અંદર ફેરવેઓ, (વીર૦). [Pahlavi] [Pahlavi] અંદર જવું, (બુન૦ વન૦ ૫ર૦ ૪). [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] આગલ ચાલેઊં હતું, (દીન૦ દ૫૦ ૭). આએ ઊપસર્ગ ઊપરથી ફારસીમાં [Persian] વપરાએઓછે. કેટલીએક વેલા [Pahlavi] વગર અરથે પણ વપરાએછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] તે જાંણે, તે સહમજે, (વન૦ ૫ર૦ ૯).

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [Avestan] બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે. અને તે 'આસપાસ' ના અરથને વાસ્તે વપરાએલોછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] આસપાસ કશ ખેંચવો, (વન૦ ૫ર૦ ૧૯). [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તેઓ આસપાસ બેઠાં હતાં, (દીન૦ દ૫૦ ૭).

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ 'મોકાબેલ' અથવા 'સાંમણે' નાં અરથને વાસતે વપરાએલોછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] તે સાંમણે આએઓ, (વીર૦). [Pahlavi] [Pahlavi] તે સાંમણે પોહોચે, (દીન૦ દ૫૦ ૬).

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ [Pahlavi] ની આગલનો [Pahlavi] નીકલી જાઈને બનેલોછે. એનો અરથ 'ઊપર' નો થાએછે; અને તે ઘણો કમ વપરાએલોછે. જેમકે:- [Pahlavi] [Pahlavi] ઊપર ઊભો, (દીન૦ દ૫૦ ૭).

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [Avestan] બોલ ઊપરથી

નીકલેલોછે. અને તે 'આગલ' ના અરથને વાસતે આવેછે. જેમકે:- [illegible] [illegible] તે આગલ ઊભો રેહેચ, (દીન૦ ૬૫૦ ૬).

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે. અને તે 'આગલ' તથા 'નજદીક' ના અરથને સારૂ વપરાએલોછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] નજદીક આએઓ, (વીર૦). [illegible] [illegible] આગલ મેલેઊં, (દીન૦ ૬૫૦ ૬). [illegible] [illegible] આગલ લેઈ જવું, (દીન૦ ૬૫૦ ૫). એ સેવાએ કેટલીએક વખત વગર અરથે કલાંમની જેબાએશને વાસતે વાપરેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] (તેણે) બાંધેઓ, (દીન૦ ૬૫૦ ૭). [illegible] [illegible] પકડેઓ, (વીર૦). આએ ઊપસર્ગ ઊપરથી ફારસીમાં فراز બોલ વપરાએછે.

[illegible]—આ ઊપસર્ગ 'હેઠે' અથવા 'નીચે' હેવા અરથને સારૂ આવેછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] નીચે લેઈ ગીઓ, (વીર૦). [illegible] [illegible] નીચે જોઈઊં, (દીન૦ ૬૫૦ ૭). કેટલીએક વેલા વગર અરથે આવેછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] મરણ પાંમેઓ, (વીર૦). એ ઊપરથી ફારસીમાં فرود બોલ વપરાએછે.

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ 'બાહેર, ના અરથને વાસતે વપરાએલોછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] બાહેર ખેંચી કાહાડી, (વીર૦). [illegible] [illegible] બાહેર આવ્વું, (બુન૦). ફારસીમાં بیرون બોલ એજ ઊપરથી વપરાએલોછે.

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ કલાંમની જેબાએશને વાસતે ઘણી વખતે વગર અરથે વપરાએછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] તેઓ લીએ, [illegible] [illegible] કહીઊં, (વીર૦). [illegible] [illegible] પીછાંનવું, (દીન૦ ૬૫૦ ૬).

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ સેમીટીક **લુત** બોલ ઊપરથી નીકલેલો છે. અને તે **સાથે**ના અરથને વાસતે વપરાએલોછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] સાથે આપેઊં, (દીન૦ ૬૫૦ ૬). [illegible] [illegible] તે સાથે રાખે, (વં૦ ૫૨૦ ૪).

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ સેમેટીક **રવીન** ઊપરથી બનેલોછે. અને તે 'આગલ' તથા 'નજદીક' ના અરથને વાસતે વપરાએલોછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] [illegible] તેણીઓ નજદીક ગેઈ, (વીર૦). [illegible] [illegible] તે આગલ રાખે, (દીન૦ ૬૫૦ ૬). [illegible] [illegible] તે આગલ ગીઓ, (દીન૦ ૬૫૦ ૭).

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [illegible] બોલ પરથી નીકલેલોછે. અને તે ઊપલાજ અરથને સારૂ આવેછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] તે આગલ દોડી ગઈ, (દીન૦ ૬૫૦ ૭). આએ ઊપસર્ગ ઘણો કમ વપરાએલોછે. એ ઊપરથી ફારસીમાં پیش બોલ મુરવ્વેજછે.

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ આરમીક **રારા** બોલને મલતોછે. અને તે 'ઊંચે' ના અરથને સારૂ વપરાએલોછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] તે ઊંચે પરકાસેચ, [illegible] [illegible] તે ઊંચે આવે, (દીન૦ ૬૫૦ ૭). એ ઊપરથી ફારસીમાં بر વપરાએછે.

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ 'તરફ' ના અરથને સારૂ વપરાએછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] 'તરફ ખેચવું' (દીન૦ ૬૫૦ ૬).

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ 'તરફ' અથવા 'નજદીક' અને 'ઊપર' ના

અરથને વાસતે વપરાએછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] તે તરફ કરે, [Pahlavi] [Pahlavi] તરફ મોકલેઓ, (દીન૦ દ૫૦ ૬). [Pahlavi] [Pahlavi] તે ઊપર જાએચ, (બુન૦). કેટલીએક વેલા [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi] હેવા બોલોની આગલ [Pahlavi] વગર અરથે ફકત કલાંમની જેબાએશને સારૂ વપરાએછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તે આગલ થાએ, [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] પકવાડે કીધું, [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તે સાંમણે લેઈ જાએ, (દીન૦ દ૫૦ ૬).

[Pahlavi] [Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ 'વચે' ના અરથને વાસતે વપરાએ છે. જેમકે:—[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] વચ્ચે નાખેઊં, (વીર૦). હેને મલતું ફારસીમાં درمیان આવેછે. [Pahlavi] [Pahlavi] ને બદલે કેટલીએક વખત [Pahlavi] [Pahlavi] વપરાએછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તે વચ્ચે કરે, (દીન૦ દ૫૦ ૫).

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ 'સાથે' ના અરથને વાસતે વપરાએલોછે. જેમકે:—[Pahlavi] [Pahlavi] સાથે પુછપરછ કીધી, (વન૦ ૫ર૦ ૨). [Pahlavi] [Pahlavi] સાથે થવું, (દીન૦ દ૫૦ ૭). ફારસીમાં એને મલતો બોલ با એજ મતલબને વાસતે વપરાએછે.

૧૨૦. આએ ઊપલા ઊપસરગો સેવાએ [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi] અને કોઈ વેલા [Pahlavi] એ ઊપસરગો જેમ ફારસીમાં વગર અરથે [Persian] વપરાએછે, તેમ ઘણે ઠેકાંણે વપરાએલાછે. જેમકે :—[Pahlavi] [Pahlavi] તે ઢાંકે, [Pahlavi] [Pahlavi] તે ઈંજે, [Pahlavi] [Pahlavi] તે કરે, [Pahlavi] [Pahlavi] તે થાએ, [Pahlavi] [Pahlavi] તે સાંભલે, [Pahlavi] [Pahlavi] તે હાંસેલ કરે.

ક્રિયાપદોના વર્ગ.

૧૨૧. પેહેલવી ભાષાનાં ક્રિયાપદ [Pahlavi] સજાક, સકર્મક— [Pahlavi] અસજાક, અકર્મક—[Pahlavi] સહાયાકારક, [Pahlavi] ઊભયવીધ—અને [Pahlavi] પ્રયોજક, એવા પાંચ ભાગમાં વેહેચાએલાંછે. તેમાં કરતાની મારફતે કાંમ બીજી ચીજ ઊપર થાએ હેવી મતલબનાં જે ક્રિયાપદોછે તેહેને [Pahlavi] કરીને કેહેછે. જેમકે:— [Pahlavi] મારવું, [Pahlavi] સજા કરવી. અને કાંમ કરતા ઊપરજ રેહે તેહેવી મતલબનાં ક્રિયાપદોને [Pahlavi] કરીને કેહેછે. જેમકે:— [Pahlavi] ચાલવું, [Pahlavi] દોડવું.

૧૨૨. જે ક્રિયાપદો અરથ, કાલ, રૂપ, અને પુરૂશ, બતલાવ્વા સારૂ બીજાં ક્રિયાપદોની સાથે મદદ તરીકે વાપરેઆમાં આવેછે, તે ક્રિયાપદના ભાગને [Pahlavi] ઈઆને સહાયાકારક, કરીને કેહેછે, અને તેઓમાં નીચે જણાવેલાં ક્રિયાપદો વપરાએલાંછે. જેમકે:— [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi] અથવા [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi].

૧૨૩. પેહેલવીમાં નાંમ અથવા વીશેષણને [Pahlavi] નો પ્રત્ય લાગવાથી, અથવા [Pahlavi] ઈઆ [Pahlavi] એવાં ક્રિયાપદો તેહેની પાસે મેલેઆથી, તે સકરમક ક્રિયાપદની હાલતમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] ફાએદો, [Pahlavi] દુઆ, [Pahlavi] ચાલુ, [Pahlavi] ઊમેદવાર, [Pahlavi] ચલકતું; તે ઊપરથી [Pahlavi] ફાએદો કરવો, [Pahlavi] દુઆ કરવી, [Pahlavi] ચાલુ કરવું, [Pahlavi] ઊમેદવાર કરવું, [Pahlavi] જાહેર કરવું; અને તેમજ [Pahlavi] છુપેઊં, [Pahlavi] અંતરા

એલું, [illegible] નજર, [illegible] કેદ. તે ઊપરથી [illegible] [illegible] છુટું કરવું, [illegible] [illegible] અતરાએલું કરવું, [illegible] [illegible] નજર કરવી, [illegible] [illegible] કેદ કરવું. જે વીસેના દાખલાઓ નીચે જણાવેઆ પરમાણે આપણને મલેછે.

દાખલા.

[illegible] (વન૦ ૫૨૦ ૪) ફાએદો કરે એટલેજે તે તેહને વાસતે નશે કરે; [illegible] ** [illegible] ** [illegible] (દાદ૦) તમોએ જેટલી દુઆ કીધીછે. અને જે પરમાણેના આશેરવાદ દીધાછે. તે સઘલાં પરમાંણ પરમાણે (તે આશેરવાદ) ** તમો દરએક દોસતોને જુદા જુદા ** પોહોચજો; [illegible] (દાદ૦) તે સંકટ તથા પરેશાંની અને કશટ સવાખનાં કાંમને ચાલુ કરવા સારૂ પોહોચેછે; [illegible] (વીર૦) પોતાની મીઠી જબાંને કરી પારકાઓની ઓરતોને ઠગીને ઊમેદવાર કીધી. અને (તેઓના) ખાવંદથી જુદી પાડી; [illegible] (દીન૦ ૪) શેહેરોમાં પરસીધ કરવા (સારૂ) ફરમાવીશું; [illegible] (કાર૦) કનીજક દુરથી જોતી હતી; [illegible] (કાર૦) અરદેશર બીધો કે રખેને ગાંમનાં લોકો જોએતો ઓલખે અને પકડે.

૧૨૪. કેટલાંએક વીશેષણો નાંમની પાસે [illegible] પ્રત્ય લાગીને બ

નેલાં હોએચ, તેઓને સકર્મક ક્રિયાપદનું પ્રત્ય [illegible] લાગતી વખતે વીશેષણનો [illegible] પ્રત્ય નીકલી જાએછે. જેમકે:—[illegible] મોતવાલું, દુખી, [illegible] તરતાજું, તેહેનું [illegible] દુખી કરવું, [illegible] તાજુ કરવું; જે વીસેના દાખલાઓ નીચે લખી જણાવેઆ પરમાણે આપણને મલેછે.

[illegible] (દીન૦ ૭) જરતોસતને (તેહેની) માએના પેટમાં મોતવાલો કરવા સારૂ દેવોએ તરેહવાર સખત કોશેશ કીધી.

[illegible] (દીન૦ ૭) તેહેને સારૂ દુનીઆંને વીસતારવાલી કીધી, તરી તાજગીવાલી કીધી અને વરધીવાલી કીધી.

૧૨૫. નાંમ અથવા વીશેષણને સકર્મક ક્રિયાપદની હાલતમાં લાવવા સારૂ તેહેની સેવટે જોડાઈને આવનારો પ્રત્ય ઘણું કરીને [illegible] છે. પણ કેટલેએક ઠેકાંણે [illegible] ને બદલે [illegible] વપરાએલો છે, અને એ ફેરફાર પાછલથી થાએલો ધારેઆમાં આવેછે. એમાં કાએદાથી ઊલટું થાએલું કાંઈ નથી. જેમ સામાન્યરૂપની નીશાંની [illegible], [illegible], અને [illegible] છે, તેમ સકર્મકની ઈધાંની [illegible] ને જાલવી રાખીને [illegible] ને બદલે [illegible] પ્રત્ય વાપરેઓછે; જે વીસેનો એક દાખલો હમો અતરે આપીએછે. [illegible] (કાર૦) તેઓએ પોતાની જાત, તથા દોલત અને માલ મતા અરદેશેરની આગલ મેલી અને (પોતાની) એકદેલી તથા તાબેદારી જાહેર કીધી.

૧૨૬. નાંમ અથવા વીશેષણને અકર્મક ક્રિયાપદનું રૂપ આપવા સારૂ તેહેને છેડે [illegible] પ્રત્ય જોડાઇને આવેછે, અથવા [illegible] ઈઆ [illegible] ક્રિયાપદના સેગાઓ તેહેની પાસે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] નોકસાંન, [illegible] જખમી, [illegible] અતરંગ. તે ઊપરથી [illegible] ખરાબ થાવું; [illegible] જખમી થવું [illegible] અતરંગ રેહેવું; [illegible] નેક થવું; [illegible] ગુજરનાર થવું; [illegible] અશો થવું; જે વીસેના દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાણે મલેછે.

દાખલા.

[illegible] (દીન૦ ૭). પોરો શસપનો વીચાર હેવી રીતે ખરાબ થએઓ કે તેહેની તે ધાસતીને લીધે ખસુસંન પોતે જાતે જરતોસતનું મરવું પસંદ કીધું; [illegible] * * (બુન૦) તેથી ઘનામીનોને આકેબત તેહેનાં નકાંમાં થવા વીસે તથા દેવોને જખમી થવા વીસે જણાવેઊં; [illegible] * * [illegible] (બુન૦) સેવટ કેહેવી રીતે અને કેટલાં હથીઆરોની મારફતે સરંજાંમ પોહોચસે, તે સરવે ગનેઆંની અહુરમજદ જાંણતો હતો.

[illegible] (દીન૦ ૬). જેઆરે કોઈ આદમી ગુજરેલું હોએ, તેઆરે તેથી તે

પોતે અતરંગ રેહે, કે હું તેહેને નહી અડકું તો તેથી રીમન નહી થાઊં; [illegible] (વીર૦). હું નેક થાઈ તે તુંએ મહને ઘણી નેક કીધીછે.

[illegible] * * [illegible] (દીન૦ ૫). જો તે દરૂજો એ પરમાણે સગ ઈઆ પરંદાંને નસાની આગલ જોએતો * * તેઓનો તે ઊપર રેહેવાથી હક ઘટે. અને તેજ પરમાણે નસસની કમ સકતી થાએ.

એ સેવાએ કેટલેએક ઠેકાંણે વિશેષણની પાસે [illegible] પ્રત્યને બદલે [illegible] વપરાએલો જોએઆમાં આવેછે. પણ તે પાછલથી બનેલો હોએ હેવું ધારેઆમાં આવેછે. અને તે આપણને બુનદેહશને કેતાબમાં નીચે લખી જણાવેલા ફકરામાં મલેછે. જેમકે:— [illegible] (બુન૦). ઘનામીનો ખુશી થએઓ. અને તે શુસતીમાંથી પાછો ઊઠેઓ. એજ પરમાણે પછવાડેનાં લખાંનમાં [illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદની જગોએ [illegible] વપરાએલુંછે. જેમકે:— [illegible] (બુન૦) સું પેદાએશની સરદારી છોરી દીધી કે જમીન જલદીથી ભાગી અને જાડ શુકું થએઊં.? [illegible] * * [illegible] (વીર૦). તેઓ * * બીજાં સવાબે કરી અશો થએઆછે. [illegible] (દાદ૦). જેઆરે એક શખસ ગુજરે અને તેહેના ગુજરેઆ પછી કોઈ તેહેને સારૂ સવાબ કરે.

ઊભયવિધ ક્રિયાપદ.

૧૨૭. દરએક સકરમક ક્રિયાપદ બે રૂપની અંદર વપરાએલાં છે. તેહમાં જે ક્રિયાપદ કાંમ જેહેની ઊપર થાએચ તેહેને અને તે કાંમના કર્તાને બતલાવેછે, તેહેને [illegible] ઈઆને સકરમકરૂપ, કરીને કેહેછે; અને તે ક્રિયાપદનો ભાગ સકરમકને નાંમે ઓલખાએછે. પણ જે સકર્મક ક્રિયાપદ જે ચીજ ઊપર કાંમ થાએ તેજ ચીજની સાથે કર્તાનો સંબંધ બતલાવેછે, તે હેવી મતલબનાં ક્રિયાપદોને [illegible] ઈઆને કર્મણી વાચકરૂપ, અથવા ઊભયવિધ ક્રિયાપદ કરીને કેહેછે.

૧૨૮. પેહેલવી ભાષામાં આએ રૂપ બે તરેહથી બનેલુંછે; તેમાં એક ભુતકરીદંતની પાસે [illegible], [illegible] અને [illegible], ક્રિયાપદના સેગાઓ તેહેના અર્થ અને કાલો બનાવ્વા સારૂ મેલેઆમાં આવેઆથી થાએલુંછે. જેમકે:— [illegible] * * [illegible] (દીન૦ ૫). હેરેમન અને બીજા દેવ દરૂજો કપાએલા થશે. [illegible] (દીન૦ ૬). તે દોજખી આદમી પછવાડેથી જેઆરે સહમજેચ કે હું દગાએલો છેઊં તેઆરે તે રવાંનને સારૂ માએતમ ભરેલો થાએચ. [illegible] (દીન૦ ૬). આએ દુનીઆમાં અપરમાણીક રહેલા પુરૂશને વાસતે આવતી દુનીઆં ખરાબ થાએચ. [illegible] (દીન૦ ૬). મગરૂરી કરવાને લીધે તથા ભલાની દુશમની કરવાને લીધે અને બીજાને

સારૂ નેકીને લાએક નહી થવાને લીધે પીડાએલો થાએચ. [illegible] (વીર૦). તમો હમારી ઊપર નાહેકનો જોલમ કરેલા થાઓચ. [illegible] (દીન૦ ૫). આએ સબબને લીધે મજદીઅસની દીનની જે કાંઈ દાનાઈ હમોને જણાએલીછે.

બીજું કર્મણી વાચકરૂપ અથવા ઊભયવીધ ક્રિયાપદ બનાવ્વા સારૂ સકરમક ક્રિયાપદનાં શું જંદ કે સેમીટીક ધાતુને છેડે [illegible] પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેછે, અને તેથી તેહેનું સામાન્ય રૂપ બનેછે. આએ [illegible] પ્રત્યમાં વપરાએલો [illegible] અવસ્તામાં કર્મણી વાચકરૂપ અથવા Passive Voice. ને સારૂ ધાતુની પાસે આવનારા [illegible] ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે. પણ પેહેલવી લખાનના એકસરખા એમલાને લીધે તેહેનો ઊચ્ચાર [illegible] ય, ને બદલે [illegible] શ, થએઓછે. જેમકે:— [illegible] સજા કરવી; તેહેનું [illegible] સજા થવી; [illegible] સમારવું; તેહેનું [illegible] સમરવું; [illegible] લેઈ જવું, તેહેનું [illegible] લેઈ જવાવું; જે વીસેના દાખલાઓ આએ રીતે આપણને મલેછે.

[illegible] * * (દીન૦ ૫). સઘલી આલમ જેહવી કે આપણી રોશનીને લગતી અસલ જાત, ખાલેસી અને પવીતરાઈએ કરી * * સમરસે; [illegible] (દીન૦ ૫). સઘલી ઘાત અને ખાપણ ભલી પેદાએશથી દુર લેઈ જવાસે; [illegible] * * [illegible] (દીન૦ ૫). તેઓનો * * તે સઘલા

દેવોથી કેટલોએક સંભાલ રખાએચ; [Pahlavi] (દાદ૦). માહારે સારૂ ધંધેરો પીટાવો મહને મુતલક પસંદ નથી; [Pahlavi] (દાદ૦). જો એ પરમાણે મતલબને બંદ બેસતું અથવા ફાવતું નથી દેખાએઊં તો (તેહને) જાહેર કરવામાં આવેઊં નથી; [Pahlavi] (ઈજ૦ ૧૦) ઓ અશોઈને જાહેર કરનાર અશો હોમ! હું તુહુને આએ માહારૂં શરીર જે સુંદર દેખાએચ તે આપું. (ઈઆને તાહારી તરફ માહારાં તનને પેદા કરૂં).

[Pahlavi] પ્રયોજક ક્રિયાપદ.

૧૨૯. [Pahlavi] અથવા પ્રયોજક ક્રિયાપદ, કાંમ બીજાની પાસે કરાવ્વાની મતલબ જાહેર કરવા સારૂછે. અને તેહને બનાવ્વા સારૂ પેહેલવીમાં ધાતુને છેડે [Pahlavi] પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેછે. અને તેથી કોઈબી ધાતુનાં પ્રયોજક ક્રિયાપદનું સામાન્યરૂપ થાએછે. એમાં પ્રયોજકનો અર્થ બતલાવ્વા સારૂ મુખેઅ નીશાંન [Pahlavi] છે, અને એ પ્રત્ય પ્રયોજકના અરથને સારૂ અવસ્તામાં વપરાએલા [Pahlavi] ઊપરથી લીધેલોછે. જેમકે:— [Pahlavi] છુટવું, તેહેનું [Pahlavi] છોડવ્વું; [Pahlavi] પોહોચવું, તેહેનું [Pahlavi] પોહોચાડવું; [Pahlavi] વરસવું, તેહેનું [Pahlavi] વરસાવ્વું; જે વીસેના દાખલાઓ નીચે લખી જણાવેઆ પરમાણે આપણને મલેછે.

દાખલા.

[Pahlavi]

[Pahlavi] (દીન૦ ૬). દરવંદને અશો હેવી રીતે કરવો કે જે ગુનાહની તરફ તે હોએ તેથી તેહને પાછો ફેરવે. [Pahlavi] ** (દીન૦ ૭). તે ખોદાની દીનની ખુબીને નહી સાંભલનારે પોરોશસપને જરતોસતથી ખરાબ થવા સારૂ ઘણી અચરત ભરેલી રીતે બીહીવાડેઓ. [Pahlavi] (કાર૦). તમો પોતાને તથા સવારોને તસદી ભોગવનાર માં કરો અને ઘોડાઓને માં થાકવો. [Pahlavi] (વન૦ પર૦ ૬). કે (જેથી) તેઓનાં હાડકાંને કાલબુદને ખાનારાં સગ ઈઆ કાલબુદને ખાનારાં પખશી લેઈ જાઇને પાંણી અને જાહાડ પાનમાં નહી પોહોચાડે. [Pahlavi] ** [Pahlavi] (ઈજ૦ ૧૧). સ્તુતી કરૂંચ વાદલ અને વરસાદની કે એ તાહારાં શરીરને ઊનચા પાહાડો ઊપર ઊધારેછે. [Pahlavi] (દીન૦ ૭). પછી પોરોશસપે કરપીન દોરાસરોબ આગલ (જરતોસતને) આતશે નહી બાલવા વીશે કહીઊં.

૧૩૦. પ્રયોજક ક્રિયાપદની નીશાંન [Pahlavi] ને બદલે પછવાડેથી કેટલાંએક ક્રિયાપદોમાં [Pahlavi] વપરાએલોછે. જેમકે:— [Pahlavi] ફરવું, તેહેનું [Pahlavi] ફેરવવું; [Pahlavi] સીખવું, તેહેનું [Pahlavi] સીખવવું; [Pahlavi] દોડવું, તેહેનું [Pahlavi] દોડાવવું; [Pahlavi] વરસવું, તેહેનું [Pahlavi] વરસાવવું; જે વીસેના દાખલાઓ ની

એ લખી જણાવેઆ પરમાણે આપણને મલેછે. જેમકે:—
[illegible]
[illegible]
[illegible] (વીર૦). તે મરદ બેહેશતની અંદર, અશો લોકોની વચ્ચે, તે ઓરત જે તેહેના અખતીઆરમાં હતી, તેણીને નેકીની તરફ નહી ફેરવ્વાથી, તથા (નેકી વીસે) નહી સીખવવાથી, શરમમાંછે. [illegible] (બુન૦). તે માહારી પેદાએશને પોતાની તરફ ઊઠાડવું કરી શકસે. [illegible] (બુન૦). તે (અપવશ) તેશતરને નબલાઈથી એક ફરસંગ દોડાવસે; ફારસી ભાષામાં પ્રયોજક ક્રિયાપદનો પીછાંણને સારૂ જે [illegible] પ્રત્ય વપરાએલોછે તે પેહેલવીમાં [illegible] ને બદલે પાછલથી બનેલા [illegible] ઊપરથીછે.

૧૩૧. એ સેવાએ કેટલાંએક ક્રિયાપદોમાં [illegible] અથવા [illegible] પ્રત્ય વપરાએઆ વગર, અને તેહેના અસલ સ્વૅમાં કસ્સો ફેરફાર થએઆ વગર તે ક્રિયાપદો પ્રયોજકના અરથને વાસતે વપરાએલાંછે. તે ક્રિયાપદો કોઈ ઊપરથી બનેલાં નથી; પણ તે અસલછે. જેમકે:—
[illegible] દેખાડવું; [illegible] મલમલાવવું; ઈ૦

૧૩૨. કેટલાંએક ક્રિયાપદોમાં પ્રયોજકનો અરથ બતલાવવા સારૂ [illegible] અથવા [illegible] એ બેમાંની એકુ નીશાંન વાપરેઆમાં આવેલી નથી; પણ અસલ ક્રિયાપદમાં વપરાએલા સર્વેમાં કાંઈએક ફેરફાર થાઈને તે ક્રિયાપદ પ્રયોજકના અરથને સારૂ વપરાએલાંછે. જેમકે:— [illegible] ગુજરવું, તેહેનું [illegible] ગુજારવું; અથવા ગુજર કરાવવી; [illegible] વધવું, તેહેનું [illegible] વધારવું; જેમકે:—

[illegible]
[illegible] (ઈજ૦ ૨૦). હું જે અહુરમજદ છેઊં તે તેહેનાં રવાંનને ચીનવદ પુલને મારગેથી તરણ નોબતે (ઈઆને તરણ કદમે) બેહેશતનાં મકાંનમાં ગુજર કરાવશ. [illegible]
[illegible] (દીન૦ ૬). આદમીઓએ રવાંનને વાસતે ઘણીજ ચાહા રાખવી આએ કારણને વાસતે કે જે કાંઈ સકતી તેહેને નહી મલી હોએ તેહેને વધારવી.

૧૩૩. એ સેવાએ આએ ભાષામાં ઈચ્છા અર્થક અને અતિશયાર્થકનાં રૂપો વપરાએલાંછે. તેહેમાં હરેક કાંમમાં ઈચ્છા અથવા શોક બતલાવવાની મતલબ જણાવવા સારૂ ધાતુને [illegible] શીદંન, પ્રત્ય લાગીને કેટલાંએક ક્રિયાપદો બનેલાંછે; જેમકે:—
[illegible] * * [illegible]
[illegible] * * [illegible] (દીન૦ ૫). જેઆરે બંદગીને વાસતે જવા માંગે * * તેઆરે સઘલાં શરીર અને કપડાંને કોઈબી તરેહની નજીસીથી * * સોજાં રાખવાં. [illegible]
[illegible] (ઈજ૦ ૪૩). તે કાએદાઓથી કે જે દેખાડવાની તું એ ઘણી ઈચ્છા રાખીછે.

આએ ઊપલા દાખલાઓમાં [illegible], તથા [illegible] બોલો આવેલાછે તેહેમાં ઈચ્છા અથવા મરજીનો અર્થ બતલાવવા સારૂ ફકત [illegible] શ, વપરાએલોછે; અને તે અવસતામાં એજ મતલબને સારૂ બનેલાં Desiderative ક્રિયાપદ મધે આવેલા [illegible] ઊપરથી લીધામાં આવેઆ હોએ હેવું જણાએછે. આએ આકાર

પેહેલવી પુસતકોમાં ઘણો કમ વપરાએલોછે; અને તેહેને બદલે ઘણુ
કરીને દરએક ક્રિયાપદની આગલ [illegible], [illegible], અને
[illegible] ક્રિયાપદના સેગાઓ મેલેઆમાં આવેલાછે. જેમકે:—
[illegible]
[illegible] (દીન૦ ૬). એહરેમન અને દેવો અહુરમજદની
પેદાએશને સારૂ થોડીજ હલાકી અને નોકસાંન કરવા માંગે; [illegible]
[illegible] (અન૦ આદ૦). જેઆરે તું શાદી કરવા માંગે તેઆરે પેહેલ્લાં એ
બાદાર માંણસને વચ્ચે નાંખજે; [illegible]
[illegible] (બુન૦). સતવેસવરની બદબો
પોએતી દરીઆમાંથી ફરાંકનત દરીઆમાં જવા માંગેચ; [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (વન૦ ૩). તે (શખસ) મરણ પાંમે તાંહાંસુધી મરગર
જાંન હોએતો તે વીસે અગત કરીને એમ ફરમાવેલુંછે કે કોઈ તેહે
ને પુછવાની ઈચ્છા જણાવે કે તેથી તે બુરાઈના મારગમાં નહી પોં
હોંચે; [illegible]
(વં૦ ૪). વલી (તે કરજદાર) કેહેવા માંગે કે માહારી પાસે ન
થી તો તે ચોરની જગોએછે.

૧૩૪. વલી હરએક ક્રિયાપદને લગતા વીચારનું બલ વધારવા
નાં તથા તેહેનાં કઊઅતનો વધારો દેખાડવાનાં કારણસર જેમ અવ
સતામાં અસલ ધાતુને આખું બેવરેઆમાં આવેછે, અને તેવાર પ
છી તેહેને અંત્યવર્ણ લગાડેઆમાં આવેછે; તેમ અતિશયપણું બતલા

વનારા અતિશયાર્થકના આકારો આએ ભાષામાંબી વપરાએલાછે.
પણ તેહેમાં ફેર માતરે આટલોજ જોઓઆમાં આવેછે કે અવસતા
ની માફક અસલ ધાતુ થોડેજ ઠેકાંણે બેવડાએલાંછે; અને ઘણે ઠેકાં
ણે ધાતુને દુપટ કરવાને બદલે પેહેલ્લાં તેહેનું ધાતુ સાધીતનાંમ અથ
વા ભુતકરૂદંત મેલીને તેવાર પછી તે ધાતુને તેહેનાં અંત્યવર્ણ સાથે
વાપરેલુંછે. જેમકે:—[illegible] તે વારેઘડીએ હીલવે;
[illegible] હમો વારેઘડીએ ચાહીએચ; જે વીસેના દાખ
લાઓ આપણને નીચે જણાવેઆ મુજબ મલેછે.

[illegible]
[illegible] (વન૦ ૧૮). તું જે અહુરમજદ
છે તે તાહારી તરફ વારેઘડીએ ઘણીજ અદાવત કોણ રાખેછે, અને
તેથી કોણ ઘણુંજ વધારે દુખ પાંમેછે? [illegible]
[illegible] (બુન૦). ફરાંકરદ દરીઆ
નું સઘલું પાંણી ઘણું જોરથી હીલેછે; [illegible]
[illegible] (વન૦ ૧૮). જેમ ચોપ
ગું વરૂ એક બચાંને તેહેની માએના પેટમાંથી ઘણું જોરમાં ચીરી
નાખે તેમ; [illegible]
[illegible] (દીન૦ ૪). આપણે ખાલેસીના
સરદાર અહુરમજદને વારેઘડીએ ઘણો પદીએ કે જેહેનેથી આપ
ણામાં બેબી શહમજનું ઊતપંન થવુંછે; [illegible]
[illegible] (ઈજ૦ ૨૦). તેઓ તે (કલાંમો) નો
વારેઘડીએ ઘણો અભેઆશ કરે ઈઆને અજબર કરના રેહે.

———

ભેદ વિચાર.

૧૩૫. કોઈબી મુલ ધાતુનાં રૂપમાં કાંઈએક ફેરફાર થાઈને તેહનો અસલ અરથ બદલાવાથી જે નવાં ક્રિયારૂપનો શબદ શીધ થાએછે તેહને ભેદ વીચાર કરીને કેહેછે. આએ ભાષામાં તે ભેદ તરણ તરેહનાછે તેહમાં એક [Pahlavi] [Pahlavi]-**મુલરૂપ ભેદ**, બીજો [Pahlavi] [Pahlavi]-**પ્રયોઝક ભેદ**, અને તરીજો [Pahlavi] [Pahlavi]-**કર્મણિવાચ્યં**, અથવા **શકય ભેદ**; જેમકે:—ઇ, ધાતુનો **મુલ ભેદ**, [Pahlavi] હું એખતીઆર કરૂંચ; **પ્રયોઝક ભેદ**, [Pahlavi] હું એખતીઆર કરાંઊંચ; **કર્મણિવાચ્યં** અથવા **શકય ભેદ** [Pahlavi] [Pahlavi] મારીથી એખતીઆર કરાએચ.

રૂપ વિચાર.

૧૩૬. આએ ભાષામાં બે પ્રકારનાં રૂપછે એક [Pahlavi] [Pahlavi] કરણ રૂપ; અને બીજું [Pahlavi] [Pahlavi] અકરણ રૂપ; જેમકે:— [Pahlavi], [Pahlavi], અને [Pahlavi] હું છેઊં; [Pahlavi], અથવા [Pahlavi] હું હતો; [Pahlavi] [Pahlavi] મેં કીધું; [Pahlavi] [Pahlavi], [Pahlavi] [Pahlavi] તે હસે; [Pahlavi] [Pahlavi] તે કરસે; એમાં [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi] એ ધાતુ [Pahlavi] [Pahlavi] ઈઆને કરણરૂપમાંછે; અને [Pahlavi] [Pahlavi], [Pahlavi] [Pahlavi], [Pahlavi] [Pahlavi] હું નથી; [Pahlavi] [Pahlavi] તે નથી; [Pahlavi] [Pahlavi] હું નહી હતો; [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] મેં કીધું નથી; [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તેથી બુરાઈ નથી; એમાં [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi] એ ધાતુ [Pahlavi] [Pahlavi] ઈઆને અકરણ રૂપમાંછે. આએ બીજાં રૂપમાં તરીજા પુરૂશ એકવચનના વરતમાનને સારૂ [Pahlavi], [Pahlavi] [Pahlavi], [Pahlavi] [Pahlavi] અને [Pahlavi] [Pahlavi]

બોલો વપરાએછે; તેમાં [Pahlavi] એ [Pahlavi] [Pahlavi] ઊપરથી બનેલુંછે. આજ્ઞાર્થે અથવા દુઆ અને શરતી વાકયમાં આએ રૂપને સારૂ [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] વપરાએછે; જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] તું માં કર; [Pahlavi] [Pahlavi] તું માં પુછ; [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તે જમીનને માં જોતો; [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] કે તુહને હોમ બાંધે નહી; આએ અકરણરૂપના [Pahlavi] અને [Pahlavi] ક્રિયાવિશેશણો સેમીટીક **લા** અને **અલ** અથવા **હલ**, ને મલતાંછે. અવસતામાં આએ ક્રિયાવિશેશણોને સારૂ [Pahlavi] અને [Pahlavi] બોલ વપરાએલાછે; અને તે ઊપરથી પાજંદ અથવા ફારસી ભાષામાં એજ અરથને સારૂ [Pahlavi] અને [Pahlavi] વપરાએલાછે; પણ પેહેલવી પુસતકોમાં તેહેનું વપરાણ થએલું જણાતું નથી.

અર્થ વિચાર.

૧૩૭. પેહેલવી ભાષામાં **સ્વાર્થ, આજ્ઞાર્થ, શકયાર્થ, સંકેતા** અથવા **સંશ્યાર્થ** એવા મુખ્ય ચેઆર અરથછે; અને તેઓની ઓલખ તેઓની જુદી જુદી નીશાંનીઓથી થાએછે. આએ અર્થો માંના પેહેલાને [Pahlavi], બીજાને [Pahlavi], તરીજાને [Pahlavi], અને ચોથાને [Pahlavi], હેવું નાંમ આપેઆમાં આવેલુંછે.

૧૩૮. [Pahlavi] **સવાર્થ**-વીસે વધારે ખોલાસો કરવાની કાંઈ જરૂર નથી; કેમકે તે કોઈબી બાબત **છે** કે **નહી**, તેજ માતરે બતલાવેછે; પછે તે વાકય કરણ રૂપમાં અથવા અકરણ રૂપમાં કે પ્રશ્નાર્થક કોઈબી હાલતમાં હોએ. જેમકે:— [Pahlavi] હું છેઊં; [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તેહેને બોલાવેઓ નથી; [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] શું અશો મરદો ઊઠસે? ઈ૦

૧૩૯. [Pahlavi] **આજ્ઞાર્થ**-જે ક્રિયાપદનાં રૂપમાંથી બોલનાર

શખસ હોકમ, ઊપદેશ, ઈઆ પ્રાર્થના કરેચ હેવું જણાએ; તે વાકય માંના તે ક્રિયાપદને આજ્ઞાર્થની હાલતમાં જાંણવું. જેમકે:—પેહલો પુરૂશ એકવચનના દાખલા—

[illegible] (વન૦ ૨). હું આએ તાહારી દુનીઆંનો વધારો કરૂં ઈઆને ઘણી તુરૂપત કરૂં; અને હું તાહારીથી દુનીઆનાં લોકોની પરવરશી કરવી કબુલ કરૂં; [illegible] (વન૦ ૧૯). તે અહુરમજદી ભલી મજદીઅસની દીનની ગીબત હું નહી કરૂં; [illegible] (વન૦ ૨૨). તેહેને સારૂ હજાર ઊતાવલી ચાલના તેજ ઘોડાઓનો સઘલો નેક બદલો (ઈઆને કશીઅત) હું તુહુને આપું; [illegible] (વીર૦). અહુરમજદ અને અમેશાસપંદોની તરફથી અશો લોકોને બેહેશતની અંદરથી મલતો નેક બદલો હમો તુહુને દેખાડીએ; [illegible] (કાર૦). તેહનામાં જે બુઢીછે તેહેનો સારો બદલો હમો આપીએ; [illegible] (કાર૦). તું તે બેહુ બંધવા ભાઈને છોડ કે હમો પાછા પોતાનાં શેહેર, વતન અને ભોમી ઊપર આવીએ.

૧૪૦. અવસતાના આજ્ઞાર્થમાં પ્રથમ પુરૂશ એકવચનની નીશાંની Act. Voice માં [illegible], [illegible]; અને middle Voice માં [illegible],

અથવા [illegible] છે; તથા બહુવચનમાં Act. Voice ને સારૂ [illegible], અને middle ને સારૂ [illegible] છે; તેમાંની પ્રથમ પુરૂશને લગતી છેલ્લી નીશાંની ઊપરથી પેહેલવી તરજુમામાં કેટલેએક ઠેકાંણે પ્રથમ પુરૂશ એકવચન તથા બહુવચનને સારૂ [illegible], અથવા [illegible], અને [illegible] પ્રત્ય વપરાએલાછે. જેમકે:—

* * [illegible] (ઈજ૦ ૯). એ સેવાએ વલી હું દુનીઆમાં મોરાદ પાંમેલો આગલ ચાલું * * અને સઘલા દુખ દેનારા દેવો અને આદમીઓનાં દુખને હું ટાલું; [illegible] (ઈજ૦ ૮). ઊઠું હું જે જરતોસત છેઊં તે કુટંમની આગમચ; [illegible] (ઈજ૦ ૭). હમો પોહોચીએ, રાજી રહીએ અને કબુલ કરીએ; [illegible] (વન૦ ૬). ગુજરેલાં માણસોનાં બદનને હમો કાંહાં લેઈ જાઈએ અએ અહુરમજદ અને તેઓને કાંહાં મેલીએ.

૧૪૧. એ સેવાએ બહુવચનમાં કોઈ કોઈ જગોએ [illegible] પ્રત્યની આગલ [illegible] વપરાએલું જોએઆમાં આવેછે. જેમકે:—(ઈજ૦ ૭) [illegible] ઈઆને હમો તે કબુલ કરીએ અને ખુશીથી (તેહેને) તાએબે થાઇએ.

૧૪૨. બીજા પુરૂશ એકવચનને સારૂ બે રીત વપરાએલીછે; તેહમાંની એક રીતમાં ક્રિયાપદનો અસલ આકાર વાપરેઆમાં આ

વેલોછે; અને બીજીમાં બીજા પુરૂશનાં એકવચનનાં સર્વનાંમ તરીકે [Pahlavi] વાપરેઆમાં આવેલીછે. જેમકે:—

[Pahlavi] (અન૦ આ૦). માહારા દીકરા ઊઠ (હોશીઆર થા) કેહું (તુહુને) ઓતમ દાનાઈ સીખવું; [Pahlavi] (કાર૦). હવે છુટકારો માંગ અને પરસચાતાપ કરીને (પોતાને) લાચાર ગણ; [Pahlavi] અરદાઓવીરાફ મજદીઅસનાંનોના પેગાંમ લાવનાર તું હાડવાલી દુનીઆંમાં જા; [Pahlavi] (વન૦ પર૦ ૧૮). ઓ ઘરધણી તું ઊઠ; કપડાં પેહેર, તાહારા હાત ધો, બાલવાની કાઠીને પસંદ કર અને સારી રીતે ધોએલા (બેહુ) હાતે કરી તે પાક કાઠી મારી આગલ લાવ અને મહને રોશન કર; [Pahlavi] (વન૦ પર૦ ૨). ઓ વીઊઘહેઆનના જમશેદ તું કબુલ કર મારી દીનને વાસતે સહમજ આપવી; [Pahlavi] (દીન૦ ૭). ઓ ગુસતાસપ આએ હીમ (ઈઆને) દીન જે પસંદ કરેલી અરૂસછે તેહને તું એકદમ વલગ (ઈઆને એખતીઆર);

૧૪૩. કેટલીએક વખત આજ્ઞાર્થના સેગાની આગલ [Pahlavi] વધારા તરીકે વાપરેલોછે; જે ઊપરથી ફારસીમાં આજ્ઞાર્થના સેગાની નીશાંન તરીકે દરએક આજ્ઞાર્થના સેગાની આગલ [Pahlavi] વપરાએઓછે;

પેહેલવીમાં તે વીશેના દાખલા આપણને આએ રીતે મલેછે; જેમકે:— [Pahlavi] (વીર૦). પછી સરોશઅશો અને આદરઈજદે મારો હાત પકડેઓ અને કહીઊં કે તું આવ જે હમો તુંને બેહેશત અને દોજખ દેખાડીએ.

૧૪૪. બીજા પુરૂશના બહુવચનને સારૂ [Pahlavi] પ્રત્ય ધાતુને લગાડેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:— [Pahlavi] (વન૦ પર૦ ૧૮) તમો આદમીઓ ઊઠો, ઓત્તમ અશોઈની વખાણ કરો, અને દેઓને ધીકારો; [Pahlavi] (વીર૦). તમો અરદાઓવીરાફને લેઈજાઓ, અને (તેહેને) અશો લોકોનો નેક બદલો અને મકાંન દેખાડો; [Pahlavi] (કાર૦). હવે તમો એ જુઓ કે આએ કેરમ અને તેહેના સવારોને નોકસાંન પાંમવા સારૂ તેહેનો ઊપાએ કેમ સોધી સકાએ.

૧૪૫. કેટલેએક ઠેકાંણે ઈજતના કાએદાથી એક આબરૂદાર ઘરસથને આજ્ઞા અથવા વીનનતી કરતી વખતે એકવચનને બદલે બહુવચનનો પ્રત્ય વાપરેઆમાં આવેછે; જેમકે:— [Pahlavi] ** [Pahlavi] (કાર૦). મોબદાંન મોબદ ** તેહેને (અરદેશેરને) કહીઊં કે તમો સુખી રેહો ! ફરમાવો કે મરગરજાંની ગુનેહગારોમાં

ધણીના હોકમને તોડનારા (ગુનેહગાર) ની સજા તેઓ મહને કરે.

૧૪૬. આસાર્થના તરીજા પુરૂશ એકવચનને સારૂ [illegible] અને બહુવચનને સારૂ [illegible]–[illegible] અને [illegible] પ્રત્યયો વપરાએલાછે. જે એ બારતમો એ સેગાઓ આવેલાછે તેમાં તેઓની મતલબ આએ રીતનીછે કે: તે કરે, તે આએ અથવા પેલું લેઈજાએ, તે પેલું કાંમ નહી કેરે; જેમકે:— [illegible] (વન૦ ૫ર૦ ૫). તરણ રાત પછી તે (ઓરત) મકાંનને અડકે, ખોરાકને અડકે, પોશાકને અડકે અને બીજા મજદીઅસનાનોને અડકે; [illegible] (કાર૦). અરદવાંને જેઆરે અરદેશેરને જોએઓ તેઆરે ખુશ થએઓ, અને ખુજોરગી આપીને ફરમાવેલું કે તે દર રોજ તેહેનાં (અરદવાંનનાં) ફરજંદો તથા મલતા વીશેકો સાથે ચોપગાંઓનાં શેકારને વાસતે જાએ; [illegible] (ઈજ૦ હા૦ ૧૦). તે ભલો સરોશ (હીઆં) રેહે ઈઆને તેહેનો (હીઆં) ઉતારો થાએ; [illegible] * * [illegible] * * [illegible] (ઈજ૦ હા૦ ૨૦). કેઆન ખોરેહ નેક સરદારો સાથે આએ કારણસર કે તેથી તેઓ ઘણો નેકી કરે; [illegible] * * [illegible] (ખુર૦ અવ૦). અગો ફરોહરો ખુશીથી આએ મકાંનમાં આવે, અને ખુ

શીથી આએ મકાંનમાં ચાલે * * અને ખુશીથી આએ મકાંનમાં આશેરવાદ દીએ.

૧૪૭. [illegible] શકયાર્થ—એ શકયતા, સંભવતા, જરૂરીયત, અને અગત્યપણું, બતલાવેછે. એમાં શકયતા અથવા સંભવતાનો અરથ બતલાવ્વા સારૂ કોઈબી ક્રિયાપદનાં સામાન્યરૂપ અથવા કાલ, વચન અને પુરૂશના સેગાઓની આગલ [illegible], [illegible] અને [illegible] ક્રિયાપદના સેગાઓ તેહેના કાલ, વચન અને પુરૂશને લગતા અંત્યવર્ણો સાથે મેલેઆમાં આવેછે; અને આએ ઊપર બતલાવેલાં તરણ ક્રિયાપદોમાંનું પેહેલું ક્રિયાપદ ખચીતાઈ અથવા બેશકપણાના અરથને સારૂ વપરાએલુંછે; અને બીજું તથા તરીજું સંધે અથવા શકમંદપણું બતલાવવાનાં કારણસર આવેલુંછે; જેમકે:— [illegible] (વન૦ ૫). જેઆરે તે (પાંણી) પાછું ફરી સકેતો તેહેને ફેરવવું; પણ જેઆરે નહી ફરી સકે તેઆરે તે પાણીને મથક આગલથી અટકાવ્વું; [illegible] †[illegible] (કાર૦). આએ કાંમ હું તમારી મદદે કરી સકસ; [illegible] * * [illegible]

† [illegible] એ શબ્દ ઘણોખરો પુરૂશ, કાલ, અને વચનના પ્રત્યયો તેહેને લાગેઆ વગર વપરાએછે; અને કોઈ કોઈ વખત ભુતકાલને સારૂ [illegible] અથવા [illegible] એ ક્રિયાપદના સેગાઓ તેહેની પાસે મેલેઆમાં આવેછે, ઈઆ [illegible] પ્રત્ય તેહેની સાથે જોડાઇને આવેછે. અને વરતમાનને સારૂ [illegible] અથવા [illegible], [illegible] અથવા [illegible], [illegible] અથવા [illegible] અને [illegible] અથવા [illegible] અને [illegible] એ તરણે પુરૂશને લગતાં સરવ નાંમો સેવટે જોડાઇને આવેછે, અથવા તે વાકયના અસલ ક્રિયાપદની સાથે તે જોડાએછે.

[illegible] (ઈજ૦ ૧૧). એટલેજે તું દોડાવ્વાને સકતીવાન માં થતો; * * અને અટકાવ્વાને સકતીવાંન માં થતો; [illegible] (ઈજ૦ ૯). તેણે અહુરમજદની પેદાએશમાં થઈ સકીઊં તે સઘલું નોકસાંન કીધું; [illegible] (કાર૦). પછી જેઆરે હોરમજદ પાદશાહ થાએઓ તેઆરે તે સઘલાં ઈરાંનનાં દેશને પાછું એક પાદશાહની હકુમતમાં લાવી શકેઓ; [illegible] (દીન૦૪) દીનનો દસતુર કેહે તે હુંએ કેહેવી રીતે સીખી સકવું; [illegible] (દાદ૦). સરવેને પેદા કરનાર અહુરમજદ કે જે દરએક ઊપાએને સારૂ સકતીવાંન થાએલોછે તેથી તે પોતે સકતીવાંન થાઈ તે દરૂજને રોશન ચીજોમાં પેવસ થવા નહી દેસે; [illegible] (ખુર૦માહ૦ની૦). બખેજંણ જો એક મરતબે આવેતો તેહને તેઓ આજેજ કરી સકે; [illegible] (ખુર૦ આત૦ ની૦). ઈઆને મહને (માહારા) પગથી સારૂં કાંમ કરી સકવું થજો.

કેટલીએક વેલા આએ વાકિયને લગતા બીજા વાકિયોમાં [illegible] ને બદલે ફકત [illegible] વપરાએલોછે; જેમકે:— [illegible] (ખુર૦ આત૦ ની૦). કે મહને ખોઆબથી જલદી ઊઠી સકવું હોજો; [illegible]

[illegible] (ખુર૦ ની૦). કે તેઓ ઘર મધે ગુનાહ અને ઘાત નહી કરી સકે; [illegible] (દાદ૦). જેકાંઈ મહને સવાલ કરેલા છે તે સઘલાનો જવાબ હું જેટલી દાંનાઈ અને સકતી ધરાંઊંચ તે મુજબ આપી સકુંચ; [illegible] (વન૦ ૧૯). જે (કાંમ) તું પોતે કરી સકતો નથી તે તું હમોને ફરમાવેછે.

જેઆરે વાકિય કર્મણિ વાચકની હાલતમાં રચાએલો હોએછે; તેઆરે અસલ ક્રિયાપદ આગલ આવેછે; અને [illegible] ના સેગાઓ તેહની પછવાડે મેલેઆમાં આવેછે; જેમ કે:— [illegible] (વીર૦). તેઓ (પોતાની) પીઠે કરી એક ડુંગર ખેંચતા હતા; પણ ખેંચી સકાતોતો નહી; [illegible] * * [illegible] (કાર૦). અરદેશેર નાહાસી ગીઓછે * * તે તરણ દાહાડાની હદમાં પકડી સકાસે; (પણ) તેવારપછી પકડી સકાવાનો નથી; [illegible] (વન૦ ૧). એમ બનેઊં હોત કે તેઓનું (ઈઆને ખલકનાં લોકોનું તાંહાં) જવું નહી થઈ સકીઊં હોત; અને વલી એક ખંડથી બીજા ખંડમાં ઈજદોનાં ફરોહર સેવાએ રેહેવાઈ સકાઈઊં નહી હોત; [illegible] (વંન૦ ૫). હલાકી પેદા કીધી હોએતો તે સારી કુશેશથી ઢંકાઈ સકે; આએ કર્તરિ અને

કર્મણિ વાચ્યંનો તફાવત બુનદેહશને કેતાબના બનાવનારે ઘણોજ થોડો રાખેલોછે, જાંહાં વાકય કર્તરિ વાચ્યંની હાલતમાં લખાએલોછે તાંહાં જોકે કાએદા પરમાંણે [illegible] ક્રિયાપદનો સેગો આગલ અને અસલ ક્રિયાપદ તેહેની પછી આવ્વું જોઇએ, તેહેને બદલે અસલ ક્રિયાપદ આગલ વાપરેલુંછે અને [illegible] ના સેગાઓ તેહેની પછી વાપરેલાછે. જેમકે:— [illegible] (બુન૦). તે દોજખી ગનામીનો અશો મરદની ધાસતીને લીધે માંથું ઊંચકી સકેઓ નહી; [illegible] (બુન૦). કેમકે જો (તે અહેવાલ) કહેઓ હોતતો દેવોએ ભેદને જાંણેઓ હોત અને નોકસાંન કરી સકેઆ હોત; જોકે કાએદા પરમાણે ઊપલા વાકયોમાં [illegible] તથા [illegible] કરીને જોઇએ; પણ તેહેને બદલે ઊપલી રીતે વપરાંણ થએલુંછે. [illegible] અને [illegible] ક્રિયાપદોમાંનું પેહેલ્લું ઈરાંની અને બીજું સેમીટીકને મલતુંછે; જેઓના દાખલાઓ નીચે જણાવેઆ પરમાણે આપણને મલેછે; [illegible] (વીર૦). અતીશીય સંકડાસને લીધે (તાંહાં) કોઈથી રેહેવાઈ સકે નહી; [illegible] (કાર૦). કારણ કે અરદવાંન વધારે ભાએગસારી હતો તેહેને લીધે પાપકથી તે હોકમ રદ કરાઈ તથા છુપવાઈ સકાએઓ નહી; [illegible]

(દાદ૦). જે સબબને લીધે માહારીથી આએ તનને લગતા ગુનાહની ગુજારેશ અને રવાંનને છોડવું થાઈ સકેશં હોત; [illegible] (દીન૦). જે આએ દુનીઆનાં લોકોછે તેઓથી પેદાના કરનારને પીછાંણવું તથા તે પેદાના કરનારથી બુન્જેરગ પેદાએશ કેમ થાઈ તે જલદીથી સહમજાઈ સકાતું નથી. કર્તરી વાચકમાં [illegible] ની માફક [illegible] અથવા [illegible] ના સેગાઓ અસલ ક્રિયાપદની આગલ મેલેઆમાં આવેલાછે; જે વીસેના દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:— [illegible] * * [illegible] † [illegible] (કાર૦). તે ગુનેહગાર * * કેહી જગોએ ગીઓચ અને હમો (તેહેને) કેઆરે પકડી સકસું; [illegible] (કાર૦). આપણને દોડવુંતો જોઈએ કેમકે તેહેને તે ખોરેહ મલે તેહેની આગલ કદાચ આપણ તેહેને પકડી સકીએ; [illegible] (બુન૦). કબુ અંધારી રાતે જમીન ઊપર એક બાલ (હોએતો તેહેને) તે જોઈ સકે; [illegible]

† પેહેલવી પુસતકોમાં શકયાર્થની અંદર ઘણેએક ઠેકાંણે સામાન્યરૂપ અથવા ભુતકાલના સેગાઓનો નીઅમ સચવાએલો નથી; જેમ ફારસી ભાષામાં باشد, بود, تواند, અને سزد નીપાસે کرد, گفت, હેવા સેગાઓ ભુતકાલની હાલતમાં લખાએછે અને તેહેનો અરથ સામાન્યરૂપમાં થાએછે, તેમ આએ ભાષામાં અસલ ક્રિયાપદના સેગાઓ કોઈ વખતે સામાન્યરૂપની હાલતમાં ભુતકાલને સારૂ લખાએલા આવેછે અને ભુતકાલના સેગાઓ સામાન્યરૂપના અરથને સારૂ લખાએલા આપણને મલેછે.

[Pahlavi] (વીર૦). હેવી રીતનું અંધારૂં કે હાતે પકડી સકે; [Pahlavi] (બુન૦). જો તે પુરૂશને આએ વખતે આએ જમીન ઊપર જલદીથી પેદા કરી શકત તો ઘનામીનો આએ રીતે જાલેમ નહી થએઓ હોત; [Pahlavi] (દાદ૦). બુરા લોકોનાં કરતાં સારા લોકોને હલાકી સાવાસતે પોહોચે છે, ખસુસન તે કારણસર કે જેહેને લીધે તેઓને બેહેશતમાં (જવાનો) મારગ થાઈ સકે; [Pahlavi] (ઈજ૦ ૧૦). કારણ કે દીનનો રેવાજ ખસુસન દીનદારોની મારફતે થાઈ સકેછે. હરકાંઈ ચીજની જરૂરીઅત બતલાવ્વાને સારૂ [Pahlavi] ક્રિયાપદના સેગાઓ અથવા [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi] હેવા લાગતો અસલ ક્રિયાપદની આગલ અથવા પછવાડે મેલેઆમાં આવેછે. અને તે વીસેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછે; જેમકે:—[Pahlavi] (દાદ૦). અશો મરદને આઓ દુનીઆમાં સા કારણને મારે પેદા કરેલોછે અને તેહેને આએ દુનીઆમાં કેહેવી રીતે રેહેવું જોઇએ? [Pahlavi] (વન૦ ૪). કારણ કે તે (કાંમ) તેણે ચાલુ કરવું જોઈતું નહી હતું; [Pahlavi] (વીર૦). ઘણી તરેહેની વાત અને તકરાર આએ

ઊપર થાઈ કે આપણે ઊપાએ સોધવો જોઇએ. [Pahlavi] (વીર૦) મોહટો જજીઓ આપવો પડતો હતો. [Pahlavi] (કાર૦) ઈરાંન શેહરની પાદશાહી તુંને ઘણાં વરસ કરવી પડસે. [Pahlavi] (વન૦ ૫) પકાવેલું ખાનું (મુરદાંથી) તરંણ કદમની અંદરનું ઈઅજદાંની ઈઆદને સારૂ મુતલક રવા નથી; [Pahlavi] (વન૦ ૮) જેઆરે લેઈજાએ તેઆરે પાછું નહી લાવ્વું જોઇએ; [Pahlavi] (વન૦ ૮) સોશીઓશ કહીઊંછે કે રોટીબી સુકી ખાવી જોઇએ; [Pahlavi] (વન૦ ૫) જો કોઈ આદમીઓ બાલવાનાં લાકડાં લાવ્વા સારૂ જાએ તો તેહેની જગાની હદ નથી; કેમકે જાંહાં હોએ તાંથી તે કાપવાને યોગીઅછે; [Pahlavi] (વન૦ ૧) (જાદુઈનાં કાંમને) હલકુ કહેલુંછે; કારણ કે તે કાએદાસર ઘટતું નથી. [Pahlavi] (વન૦ ૫) ધરમ ગુરૂઓ તેહેનાં રવાંનનો એક તરતીઆઊંશ ગુનાહ રદ કરેતો વાજબીછે. [Pahlavi] (વીર૦) જે તેહેનેકરવું તથા ફરમાવ્વું જોઈતું હતું તે તેણે નહી કીધું તથા નહી (કરવા) ફરમાવીઊં. [Pahlavi] (દાદ૦) ખશુશન તે બીજા વધારે

સંપુરણ વીચારવાલા દાંનેશમંદ અશો મરદો ઊપર (તમોએ) લખવું જોઈતું હતું.

૧૪૮. આએ ઊપર જણાવેલી સહાયકારક ક્રિયાપદના સેગાઓની મદદ સાથની શકયાર્થની રીત પછવાડેથી દાખેલ થાએલી માલુંમ પડેછે; કેમકે એ સેવાએ શકયાર્થની મતલબ જણાવ્વા સારૂ બીજી રીત ક્રિયાપદના સેગાઓમાં પેહલ્લા પુરૂષ સેવાએ બીજા અને તરીજા પુરૂષના અંત્યવર્ણોમાં નીચે જણાવેઆ મુજબનો કેટલોએક ફેરફાર થવાથી વપરાએલી આપણને મલેછે.

૧૪૯. શકયાર્થની આએ રીતના અંદર બીજા પુરૂષનાં એકવચનને સારૂ યોફશ, અથવા યોશ, યોફ, એશ, ઈશ, શ, અને યા, હેવા અંત્યવરણો આવેછે; તેમાં અથવા યોફશ—એ અંત્યવર્ણ અવસતા મધે આવેલા પેહલ્લા Potential (શકયાર્થ) ના બીજા પુરૂશ એકવચનને સારૂ Active Voice (પરસમઈપદ) માં વપરાએલા ઓફશ-પ્રત્ય ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે; એ આકારમાં આગલ વપરાએલી ઈ—વધારા તરીકે દાખેલ થાએલી ધારવામાં આવેછે; અને યોફ, યોફશ, માંથી શ-નીકલી જાઈને બનેલો આકારછે. એશ, તથા ઈશ—એ પ્રત્યયો બીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ અવસતામાં એજ અર્થના Middle Voice (આતમનેપદ) નાં અંત્યવર્ણ અફશ-તથા ઈશ—ને બરોબર મલતા આવેછે; અને શ-એ તેહનો શંક્ષેપ થાએલો આકારછે. યા—એ આકાર અવસ્તામાં વપરાએલા બીજા શકયાર્થના પરસમઈપદમાં બીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ વપરાએલા યાડ-પ્રત્યને મલતોછે. આએ છેલ્લા પ્રત્યને બદલે કેટલેએક ઠેકાંણે ય-વપરાએલો મલેછે, તેને યા-નો સંકોચાએલો આકાર આપણે ગણવો જોઇએ.

૧૫૦. બીજા પુરૂષનાં અનેકવચનને સારૂ યેત-પ્રત્ય વપરાએલો મલેછે, અને તે **યેત** તથા **એત** એ બેહુ ઊચ્ચારથી બોલાએછે. આએ અંત્યવર્ણની ઊતપનતી અવસતાના પેહલ્લા અને બીજા શકયાર્થની અંદર બીજા પુરૂષ અનેકવચનને સારૂ Act. Voice માં વપરાએલા અંત્યવર્ણો અફ્તં-અથવા યત-ઊપરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે.

૧૫૧. તરીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ બે રીત વપરાએલી જોએઆમાં આવેછે; તેમાં એક અંત્યવર્ણમાં ઈત, અથવા એત, અને ઈદ-પ્રત્યયો આવેછે. આએ છેલ્લો આકાર કાંઈ જુદો નથી; પણ તે ઈત-ઊપરથીજ બનેલોછે, એમાં , એ ના આકારમાં અને એ ના ઊચ્ચાર તથા એમલામાં બદલાઈ ગીઓછે. ઈત, પ્રત્ય અવસ્તાના એજ અર્થમાં તરીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ Middle Voice માં વપરાએલા અંત્યવર્ણ ઈત, ને મલતોછે. બીજી રીતમાં વર્તમાંનકાળના તરીજા પુરૂષ એકવચનનો સેગો વપરાએછે, અને તેહની આગલ , , અને શકયાર્થની નીશાંની બતલાવ્વા સારૂ મેલેઆંમાં આવેછે. આએ ઉપસર્ગોમાંનો પેહલ્લો અને તરીજો આકાર શકયાર્થને સારૂ અવસતામાં વપરાએલી ય-ના ઊચ્ચાર તથા આકારને મળતોછે, અને બીજો આકાર તેઓ ઊપરથી શંક્ષેપ થાઇને બનેલોછે.

૧૫૨. તરીજા પુરૂષનાં અનેકવચનને સારૂભી ઊપલીજ રીત વાપરેઆમાં આવેલીછે; તેમાં કેટલીએક વેલા વર્તમાંનકાળના તરીજા પુરૂષ અનેકવચનના સેગાઓની આગળ ઊપલા ઊપસર્ગો મેલેઆમાં આવેછે, તે ઊપરાંત [illegible] યેન્દ, [illegible] યાંન–[illegible] યેન, અને [illegible] ન્દ–હેવા અંત્યવર્ણો ક્રિયાપદના સેગાઓમાં મલેછે; અને જાંહાં એ પ્રત્યયો વપરાએલા આવેછે, તાંહાં [illegible] અને [illegible] એ ઊપસર્ગો ઘણાં કંમ વપરાએલા મલેછે. એ ઊપલા અંત્યવર્ણો એજ અર્થને સારૂ વપરાતા અવસતાના [illegible]–યન્ત, [illegible] યાંન, અને [illegible] યેન–પ્રત્યયોને બરોબર મલતા આવેછે. એ વાસેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછે; જેમકે:—

પેહલો પુરૂષ એકવચન.

[illegible] (વન૦ ૯) તે તરંણ બીજા ખાડા પાંણીને સારૂ તું ખોધજે; [illegible] (વન૦ ૯) તરંણ કશ અંદરથી અંદરનાં છ ખાડાથી એહલાએહ્ર તું ખેંચજે; [illegible] (વન૦ ૯) તેવાર પછી (તેહની) આગલ તું બાર કશ ખેંચજે; [illegible] (વન૦ ૯) પછી તું જરતોશત કશની ઊપરની બાજુએ એક હદમાં ઊભો રેહજે, અને તે વેલા આએ કલાંમોને પઢજે; [illegible] (વન૦ ૯) પછા તું લોહોડાં ઈઆ સીસાંની વસતુની મારફને નીરંગ છાંટજે; [illegible]

(વન૦ ૯) એક લાકડીને તું પસંદ કરજે અને તેહેનાં નવ ગાંઠને તું ગણજે; [illegible] (વન૦ ૧૯) અએ જરતોશત (તેહેને સારૂ) ખશુસંન વગર ખસી કરેલા ગોધાનો દીનની કીરીઆથી તઈઆર કરેલો નેરંગ (ઈઆને નેરંગદીનને) તું પસંદ કરજે; [illegible] (વન૦ ૧૯) (તે નેરંગદીનથી) અહુરમજદની પેદા કરેલી જમીન ઊપર તું પાકી લેઈજાજે (ઈયાને આપજે). કેટલીએક વેળા [illegible] શ, ની સાથે થોડે ફેરે મલતા આવતા આકારને લીધે [illegible] ને બદલે [illegible] લખાએલો જોઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] (વન૦ ૯) તેહેનાં માથાંનાં પાછલા ભાગ ઊપર તું છાંટજે, તે જગોએ કે જાંહાં બાલ ઊગેલાછે; હીઆં [illegible] બોલ અવસતાના [illegible] બોલના તરજુમાં દાખલ વપરાએલો છે. [illegible] (વન૦ ૧૭) તેહેને તું તે જગોયે લેઈજાજે; [illegible] (વન૦ ૧૭) ઓ જરતોશત! તેઆરે આએ જેકારી ભરેલા વચનોને તું બોલજે; [illegible] (વન૦ ૧૮) અહુરમજદે આએ રીતે કહીઊં કે ઓ જરતોશત! તેહેને તું અથોરનાન માં કેહેતો. કોઈ કોઈ જગોએ [illegible] બી નીકલી જાઈને ફકત આગ્નાર્થને મલતો સેગો જોએઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] (ઈજ૦ ૬૮ હા૦) ઓ અહુરમજદી ઓલદનાં નુર તું મહને આપજે ઊતાવલું સુખ;

આએ જગોએ [illegible] બોલ અવસતામાં આવેલા [illegible] બોલના તરજુમાં દાખલ વપરાએલોછે. ઘણી વેલા આગ્નાર્થે બીજાપુરૂષ એક વચનના સેગાઓનો આકાર સબ્યાર્થના એજ પુરૂશને લગતા સેગા ઓને મલતા આવેછે; જેમકે:— [illegible] (વન૦ ૧૯) અએ જરતોશત, તું પદ સવારો ખુદ દાદને; [illegible] અએ જરતોશત, તું પદ હું જે અહુરમજદ છેઊં તે માહારાં ફરોહરને.

બીજો પુરૂષ અનેકવચન.

[illegible] (વન૦ ૧૯) મનની મારફતે સારૂ વીચારવું, સખુનની મારફતે સારૂ બોલવું, અને કરણીની મારફતે સારૂ કરવું, એ તરંણ ઓમદા વસતુને લાએક તમે પોતે માં થતા; [illegible] (વન૦ ૧૮) મનની મારફતે બુરૂં વીચારવું, વચંનની મારફતે બુરૂં બોલવું, અને કરણીની મારફતે બુરૂં કરવું, એ તરણઘણી ખરાબ વસતુને લાએક તમો પોતે થાજો; કેટલીએક વેલા [illegible] નીકલી જાઈને ફકત [illegible] ય, મલેછે; અને કોઈ વેલાતો લખનારની ચુકથી [illegible] ય, બી નીકલી જાઈને આગ્નાર્થે એકવચનનાં સેગાના જેવોજ આકાર મલેછે. જેમકે:— [illegible] (ઈજ૦ ૮ હા૦) તમો પુનવંતને સકતીવાંનપણું અને પાપીને અસકતપણું આપજો; [illegible]

[illegible] * * [illegible] (ઈજ૦ ૬૫ હા૦) તમારીથી સારા બદલાની હું ઊમેદ રાખુંચ તે તમો મહને આપજો.
આએ ઊપલા વાકયઓમાં વપરાએલા [illegible], [illegible] અને [illegible] બોલો અસલ અવસતામાં આવેલા [illegible] અને [illegible] ના તરજુમાં દાખલ વાપરેઆમાં આવેલાછે.

તરીજો પુરૂષ એકવચન.

[illegible] (વન૦ ૫) તે તરંણ રાત પછી (પોતાનાં) સઘલાં શરીરને જરૂર ધોએ; [illegible] (વન૦ ૬) અએ જરતોશત! તે જરૂર જલદીથી નજદીક જાએ અને મુરદાંને પાંણીમાંથી બાહેર લાવે; [illegible] (વન૦ ૧૪) તેણે ભલા સવાબને ખાતર તથા રવાંનનો ગુનાહ કમ થવા સારૂં, સતર, પશુ તથા અનુમીને અશો મરદોને સવાધીન કરવાં ઘટારતછે. [illegible] (દીન૦ ૬) જો તે કીરતીવાંન થવા માંગેતો, તેણે ખોરશેદની ખુશ અવાજે યાદ કરવી જોઇએ. [illegible] (દીન૦ ૬) કોઈ ચાહેકે તે જે આરાધના કરે તે ખોદાની હજુરમાં તુરત પોહચે, તો તે (આરાધના કરતી વખતે) પાદીઆવ કરે અને પોતાનાં બદન તથા કપડાંને સફાઈ સાથનાં રાખે; [illegible] (ઈજ૦ ૯ હા૦)

કોઈ શખસ હમારી આગલ જોઈ નહી સકે; પણ સરવેથી આગલ હમો જોઈએ. [illegible] (આફ૦ દહ૦) કે જલદીથી આએ મકાંન તરફ પોંહચી સકે અ શોઈ. [illegible] (૬૬) [illegible] (વન૦ ૪૫૦) એક સ્ત્રીને તેહની સાથે જરૂર પરણાવે. એટલેજે તેહને એક સ્ત્રી જરૂર કરી આપે.

તરીજો પુરૂષ અનેકવચન.

[illegible] (વન૦ ૫) તે મજદીઅશનાંનો પેલાં કાલબુદને ખોરશેદના દેખાવ વાલું જરૂર કરે; [illegible] (વન૦ ૬) જે મજદીઅશનાંનોછે તેઓ આએ રીતે તેથી તકસીરવાર નહી થાએ કે તે (ખેડવાને લગતી) જમીનને તેઓ તપાસી જોએ. [illegible] (વન૦ ૫) ઓ સપેતમાંન જરતોશત, તે મકાંનમાંથી જલદી આતશ, બરસમ, તશતો, હોમ, અને હાવનીમને તેઓ જરૂર લેઈ જાએ. [illegible] (વન૦ ૫) તે જે મજદીઆસનાંનોછે તેઓએ જેમસતાંનમાં નવ રાત અને હામીનમાં મહીનાંની મુદતવેર સબર કરવી જોઈએ; [illegible] (વન૦ ૮) (તે પછી) મજદીઅસનાંનો તે (મરનાર) નાં મકાંનમાં જરૂર ખાંનું બનાવે; [illegible]

[illegible] (દીન૦ ૬) જો તેહેને હલાકી પોહોચેતો આદમીઓએ તે ચેઆરે ચીજ તેથી દુર થવાની ધાસતી રાખવી અને હકુમત તથા દોલતને તેઓએ તરક કરવી; [illegible] (વન૦ ૫ શ.) બાલક જણનારી ઓરતને જેઆરે નહવાડવાની ધાસતી હોએતો તેહેને તેઓ નહવાડે નહી; [illegible] (વન૦ ૮ શ૦) બે (ગુજરેલાંનાં શરીર) ને તેઓ સાથે, તથા બોજો ખેચનારાં જાંનવરોની મારફતે, અને રાતને વખતે લેઈજાએ નહી; [illegible] (દીન૦ ૬) જેઆરે તેઓ મીનોને લગતું મકાંન સમારવા માંગતા હોએતો તેઓને ઘટારતછે કે જેમ બને તેમ સારી ચાલચલંણને જનમ આપે, અને તેજ પરમાંણે તેહની મારફતે અહુર મજદની પેદાએશને વધારે, કે તેહવી રીતથી ઘણું સુંદર મકાંન તેઓ મેલવી સકે; [illegible] (દીન૦ ૬) આદમીઓએ કુશેશમંદ રેવું જોઈએ કે તેઓ આએ દુનીઆંને લગતી ઇછછાને આવતી જેહાંનના સંબંધ સાથે રાખી સકે. [illegible] (વન૦ ૩ શ૦) સાચાં દેલથી સવાબને વીચારનાર થવા સારૂ ગુનેહગારોને તેઓએ ઊલટથી પુછપરછ કરવી જોઈએ, કે જે

સબબને લીધે તે (પાપીઓ) નો ગુનાહ રદ થાએ; [illegible] (કાર૦) અરદેશેરે અરદવાંનના ઘોડાઓમાંથી બે ઘોડા જે એક દાહાડામાં ૬૦ ફરસંગ ચાલી સકે તેઓ ઊપર જીંન નાખેઊં; [illegible] (દીન૦ ૬) તનમાંથી દરૂજને બાહેર કાહાડેઓ હોએ તો પાછો તેહેને તેઓએ બદનમાં દાખલ થવા દેવો જોઈએ નહી. [illegible] (દીન૦ ૭) આદમીઓ ગઈઓમરદની ઓલાદથી છે, માંટે તેઓને સારી ચીજ એછે કે તેવો સવાબનું કાંમ જરૂર કરે.

૧૫૩. કેટલીએક વખતે સકયાર્થને સારૂ ઊપલી નીશાંનો મુતલક જોએઆમાં આવતી નથી અને તેહેને બદલે ફકત વરતમાંનકાલના સેગાઓ આપણને મલેછે; અને તે સેગાઓ સકયાર્થને વાસતે તાંહાં વપરાએલાછે હેવું ફકત એબારતની રચનાં ઊપરથીજ પીછાંની સકાએછે; જે વીસેના કાંઇએક દાખલાઓ હમો અતરે બતલાવીએછે. [illegible] (કાર૦) શું એમ બનવું જોઈએ? કે અરદેશરને પોતાને નબલાઈ, તથા દુખ અને ગમ પોહોચે; (ઈઆને પોંહોંચી સકે); [illegible] (કાર૦) જો તેઓ તેથી કઊઅતમંદ થસે અને (પોતાના) બાપનું વેર લેવા માંગસેતો તેઓ ખચીત માહારાં બચાંઓને દુખ દેનાર થસે.

૧૫૪. આએ ઊપલા દાખલાઓ સેવાએ શકયાર્થને સારૂં "દાદસ્તાંન" "દીનકરદ" અને વંદીદાદના પેહલવી તરજુમાં મધે તરીજાપુરૂષ એકવચનના પ્રત્યઓની આગલ [illegible] ય, અથવા [illegible] ઇ, વપરાએલો આપણને મલેછે, કે જે અવસતાના [illegible] ય, તથા [illegible] ઇ, ને મલતોછે; જે વીસેના દાખલાઓ આએ રીતેછે:— [illegible] (દાદ૦) જેમ દીનમાં ફરમાવેલુંછે તેમ તે નસુશવાલાં (ઈઆને જીવ નીકલી જવાથી ખરાબ અવસ્થામાં આવેલાં) કાલબુદને પાહાડ ઊપર તેહેની જગોએ રોશનીમાં મેલે, અને તેહેને પાંણી તથા જાહાડ પાંણમાં અને (ખોદાની) ઈઆદ કરવાવાલાં આદમીઓની નજદીક નહી લેઇ જાવા સારૂં કાએદા પર માંણે જરૂર બંદોબસતીમાં રાખે (ઈઆને તેહને જાલવણીથી જરૂર રાખે); [illegible] (દીન૦ ૬) તેઆરે આએ રીત બેહેતરછે કે તેહેવા નોકસાંનકારક ગુનાહોને આએ દુનીઆંથી જરૂર બાહેર લેઈ જાએ; (ઈઆને દુનીઆંમાંથી તેહને દુર કરવા ઘટારતછે.) [illegible] (દીન૦ ૬) માંણસ જાતે આએ ચીજ ઘણી ઓતમ સહમજવી જોએછે કે, જે કોઇ ઓતમ ગણેઆંન મેલવસે તે સારી વસતુને પીછાંણી સકસે અને તેહેને જાહેર કરવાને સકતીવાંન થસે; [illegible] (વંન૦ ૯) વગર

અટકાવે તે આતશ આગલ નહી જાએ. એજ પરગરદમાં બીજે ઠેકાંણે [illegible] રસ્યેદ, ને બદલે [illegible] જામતુન્યેદ, નો સેગો અવસ્તાના [illegible] જસોફ્દ, બોલનાં તરજુમાં દાખલ આવેલોછે.

સંશયાર્થ.

૧૫૫. સંશય અથવા સંકેતાર્થ, શક, ઈઆ સંધે ભરેલી હાલત બતલાવેછે, અને તે શક અથવા સંધે ખરેખરો નહી; પણ અટકલેલો તથા તરક બાંધેલો અને આસા તથા ઊમેદ ધરાવનારો હોએછે. આ એ અર્થની સહમજ બતલાવ્વા સારૂં આએ ભાષામાં ધાતુ અને પુરૂશ સર્વનાંમના પ્રત્યઓની વચ્ચે, ઇઆ તે પ્રત્યઓને છેડે [illegible] આ, મેલેઆમાં આવેછે, અને તે અવસતામાં મજકુર અર્થની સહમજને વાસતે વપરાતા [illegible] આ, ઊપરથી લીધેલો હોએ હેવું ધારેઆમાં આવેછે. પુરૂશ સર્વનાંમોની આગલ સંશયાર્થની [illegible] આ, ફકત વર્તમાનકાલના સેગાઓમાં બીજા અને તરીજા પુરૂશનાં એકવચનમાં તથા અનેકવચનમાં કાએદાસર મલેછે. એ સેવાએ પેહેલ્લા પુરૂશનાં એકવચનમાં તથા બીજા પુરૂશનાં અનેકવચનમાં તે મલતી નથી; પેહેલ્લા પુરૂશનાં અનેકવચંનમાં તે કોઈ કોઈ ઠેકાંણે પુરૂશ સર્વનાંમની પછી વપરાએલી મલેછે. આએ અર્થના ભુતકાલને સારૂ, ભુતકાલના કોઈ બી સેગાની પછી [illegible] ઓમના, અથવા [illegible] ઓમનાદ, બોલો મેલેઆમાં આવેલાછે. આએ સબદો એજ અરથને સારૂં કોઈ કોઈ વેલા વર્તમાંનના સેગાઓની પાસેબી વાપરેઆમાં આવેલાછે. એ વીસેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછે:—

પેહેલો પુરૂષ અનેકવચનના દાખલા.

[illegible]

[illegible] (કાર૦) પણ હમો હેવું ધારીએછે કે, જો હમો તુહુને પોતાને એક દુર દેશના જાત્રા કરનાર પુરૂશ તરીકે **બનાવીએ**, અને તું પોતાને તે (કેરમ) ની તાબેદારી તથા ચાકરીમાં મશગુલ રાખે; તો આએ દરૂજનો ઊપાએ થાઈ સકે; [illegible] (કાર૦) હમો દીનથી વાકેફકાર બે ચેલાઓ તરીકે તાંહાં આવીએ અને ખોદાની તરફની મદદને સારૂં ખોદાતાલાની તથા અમેશાસપંદોની ઘણી ઇબાદ અને આરાધના કરીએ.

બીજા પુરૂષ એકવચનના દાખલા.

૧૫૬. બીજા પુરૂશ એકવચંનને સારૂં [illegible] આહ, [illegible] આશ, [illegible] અથવા [illegible] યા, અને [illegible] આ, એવા અંત્યવર્ણો વપરાએલાછે. એ અંત્યવર્ણોમાં શંસ્યાર્થની [illegible] આ, ની પાસે બીજા પુરૂષ એકવચનનાં સર્વનાંમ તરીકે [illegible] શ, અને [illegible] હ, વપરાએલોછે; તરીજા આકારમાં પુરૂષ સર્વનાંમ પછી [illegible] આ, વપરાએલોછે; અને છેલ્લો આકાર બીજા પુરૂશનું જમીર નીકલી જાઇને ફકત [illegible] આ, થી રહેલોછે. કેટલીએક વેલા [illegible] યા, નો આકાર [illegible] ના જેવો લખાંણની અંદર આપણને મલેછે; એ વીસેના દાખલાઓ નીચે જણાવેઆ પરમાંણે આવેલાછે:— [illegible] (દાદ૦) કારણ કે જો તું (તાહારાં)

દેલમાં બેહેમનને (ઈઆને ભલા વીચારની સકતીને) સાચ્ચો સાથી કરસે, ઇઆને (તાહારાં દેલમાં) તેહેને ઊતારસે, તો તેથી સારી ચાલને સારૂ કીઓ મારગછે અને નરસ ચાલને સારૂ કીહો મારગછે, તે બેહુ મારગને તું સહમજસે. [illegible] (કાર૦) જો તું માહારા જાંન અને બદનને ઈજા નહી પોંહાંચાડવાની કબુલાત આપેતો હું (તુહુને) સાચું કેહું. [illegible] (વન૦ ૧૮ પર૦) જાંહાંવેર તું જીવે તાંહાં વેર તું ખુશી ભરેલી જીંદગીથી જીવજે. [illegible] (વં૦ ૨) એટલેજે તું ચાલતી થા! [illegible] (મા૦ ગો૦) તું રાહજંન જોલમગાર દરવંદ જીવતાંજીવત ફકીર તરીકે થજે; [illegible] (કાર૦) હું શાહપુર છેઊં તે તું કેમ જાંણે; [illegible] (મા૦ ગો૦) કોઈબી સવાલ તું તેહેને કરસેતો તે તુહુને જવાબ વાલસે. [illegible] (વન૦ ૧૯) ભલી મજદીઅસની દીનનો તું ધીકાર કર, કે જેમ તે વદગન પાદશાહે (ખુબી) મેલવી તેમ તું ખુબી મેલવે. † [illegible] (વં૦ ૧૯) ઊગતાં જાહદોની નજદીક તું જા ઓ સપેતમાંન જરતોશત!

† આએ વચન અંઘરમેનીઉનાછે અને તે પેગમબર અશો જરતોશતને ફરેબ દેવાની ધારણાથી તેણે કહેલ્યા હતા.

આએ ઊપલા ફેકરાઓમાં આવેલા [illegible] તથા [illegible] બોલો અવસ્તાના [illegible] તથા [illegible] એ બે બોલોના તરજુમા દાખલ વપરાએલાછે, અને જેમ તેમાંથી બીજાપુરૂશ એકવચનનાં જમીરને લગતો [illegible] હ, નીકલી ગએઓછે, તેમજ તેહેના તરજુમા મધેથીબી બીજાપુરૂશનાં જમીરને લગતો [illegible] હ, અથવા ઈ, નીકલી ગએલી આપણા જોએઆમાં આવેછે.

તરીજાપુરૂષના દાખલા.

૧૫૭. તરીજાપુરૂશનાં એકવચનને સારૂં [illegible] આદ્—[illegible] યાફદ્—[illegible] આફદ્ અને [illegible] યાદ્—અથવા [illegible] યાદ્—એ પરમાંણે પાંચ તરેહના અંત્યવર્ણો વાપરેઆમાં આવેલાછે; તેહેમાં [illegible] આદ્ [illegible] યાદ્ અથવા [illegible] યાદ્, એ તરંણ આકારોની ઊતપનતી અવસતાના [illegible] આદ્ પ્રત્ય ઊપરથી થાએલીછે, ફકત બીજા અને તરીજા આકારમાં વધારાની [illegible] ઈ, દાખલ થાએલી ધારેઆમાં આવેછે; પણ જો તેમ નહી હોએતો આશીર્વાદ અર્થમાં તરીજાપુરૂશ એકવચનને સારૂં વપરાએલા [illegible] યાદ્ ઊપરથી એ એમલો બનેલોછે, એમ આપણે સહમજવું જોઈએછે. [illegible] યાફદ્ અને [illegible] આફદ્—એ આકારો અવસતાના એજ પુરૂષને લગતા પ્રત્ય [illegible] આફ્તે—ઊપરથી બનેલાછે; એમાં ફેર માંતરે એટલો થાએલોછે કે પેહેલ્લામાં વધારાની [illegible] ઇ, આગમચ આવેલીછે, અને બીજામાં [illegible] આ—નો એમલો થોડેએક દરજે ફેરવાઇને [illegible] થએઓછે. એ વીસેના દાખલાઓ નીચે લખો જણાવેઆ પરમાંણે આપણનેમલેછે. જેમકે:— [illegible]

[illegible] (વન૦ ૭) જો પેહેલ્લી વખત દેવપરસ્ત (ઈઆને વાજેબુલ કતલ) નાં દરદને કાપે અને તેથી તે મરે, જો બીજી વખત દેવપરસ્તનાં દરદને કાપે અને તેથી તે મરે; જો તરીજી વખત દેવપરસ્તનાં દરદને કાપે અને તેથી તે મરે, તો તે (હકીમ) હમેશ શુધી નાલાએકછે; [illegible] (વન૦ ૫) તે જે ઓરત (છે) તે ખોરાકમાંનો કીહો ખોરાક પેહેલ્લાં ખાએ?; [illegible] (ઈજ૦ ૬૧) નેકી તે પુરૂશને હોજો કે જે હમેશ તુંહુને ઘણો આરાધે; [illegible] (દીન૦ ૬) ભલા લોકોની ભલાઈ ઊપર (ઈઆને સવાબનાં કાંમ ઊપર) શોક કરતો રેહે, કે જેથી તેહેનું દેલ સમરે; [illegible] (વન૦ ૧૫) જો કણ છુપી રીતે એખતીઆર કરેલું બચ્ચું જણમેતો મજદીઅસનાંનોમાંથી તેહેનું વાલીપણું કોણ કરે?; [illegible] (ઈજ૦ ૮) જો તે પુરતી ઊમરના અને પઢવાને સકતીવાંન મજદીઅસનાંનોમાંથી જે કોઈ આએ કલાંમો પઢવાને નહી પસંદ કરે; [illegible] (દીન૦ ૬) જે પુરૂપ હમેશગીને લગતી વસતુની ખોલ, અને પીછાંણ કરસેતો તે, મરતબો, વખાંણ, કઊઅત અને દોલતને બે

હતર ચીજ તરીકે હરગેજ ગણશે નહી; [illegible] * * [illegible] (ઇજ૦ ૬૧) જે કોઈ માહારા તે દરૂનને હાંણી પોહોચાડે, ઇઆ લુટે અથવા ચોરે, તો તેહનાં મકાંનમાં, નહી અથોરનાન, નહી રથેશતાર કે નહી વાસતરીઓશ જણમે. [illegible] (ઈજ૦ ૬૧) જે (ફરજંદ) માહારાં મકાંનને, મોહોલાને, ગાંમને, શેહેરને અને ખંડને આબાદ કરે.

૧૫૮. આએ ઊપલા ફેકરામાં [illegible] ફરાદયાદ–બોલ વપરાએલોછે તેહેમાં [illegible] ય–નો એમલો [illegible] ના આકારથી લખેઆમાં આવેલોછે, તે અવસ્તાના [illegible] બોલના અંત્યવર્ણમાં વપરાએલા નાંમને ક્રિયાપદની હાલતમાં લાવનારા [illegible] ને બદલે આવેલોછે. આએ એમલો **ફરાદયાદ** ને બદલે **ફરાદ્ખનાદ** અથવા **ફરાખનાદ** કરીને પાછલથી વંચાએલોછે. [illegible] (આ૦ અર૦) અતરે કોણ આરાધનામાં હમારાં નાંમ લીએ? [illegible] (વન૦ ૧૬) જો કે તે ઓરત ભુખી નહી રેહે, એટલેજે પેટ ભરતું ખાંતું ખાએ; [illegible] (વન૦ ૧૯) તે ચોજદાથરેગર મરદ ફરી ફરીને ચેઆર વખત તેહને ધોએ; [illegible] (વન૦ ૭) જેઆરે વાદલ નહી થઈઊં હોએ ને તે (ગુજરેલાં) ઊપર સાએઓ નાંખેતો (તે નશશને) મારે.

૧૫૯. કેટલીએક વેલા [illegible] આદ્–ને ઠેકાંણે ફકત [illegible] આ, મલે છે. જેમકે:– [illegible] (વન૰ ૮) જો દરૂને મંઝે કાંઇ નહી હોએતો પેદા કરે; [illegible] (દીન૰) અગરજો તે જુઠું બોલનાર ખોટું બોલવાને લગતો હોવાછતાં તેહની ખોટી ખબર આપવામાં અશો લોકોને ફાએદો પોંહચે તોપણ તેહને કબુલ રાખે નહી, અને તે જુઠું બોલનારની વખાંણ કરે નહી.

૧૬૦. એ સેવાએ કોઈ કોઈ વેલા વર્તમાંનકાલના તરીજાપુરૂષ એકવચનના સેગાની આગલ આએ અર્થની નીશાંની દાખલ [illegible] આ, ઊપસર્ગ તરીકે આવેલો આપણને મલેછે. જેમકે:— [illegible] (વન૰ ૮) પછી અશો દશતુર તમો મજદીઅસનાંનોને તે મજદીઅસનાંન નસાસાલારો વીસે કેહે. આએ જગોએ અવસ્તાના [illegible] વડચાદ્, બોલના તરજુમા દાખલ [illegible] નો સેગો વપરાએલોછે. † એ સેવાએ કેટલીએક વેલા ધાતુને તરીજા પુરૂશનું પ્રત્ય લાગા પછી [illegible] યાદ્, તેહેની પાસે વાપરેલો જોએઆમાં આવે છે, અને તે વીસેના દાખલાઓ ઘણું કરીને વંદીદાદના તરજુમાં મધે

† વંદીદાદની ૧૫ મી પરગરદમાં સંશયાર્થની નીશાંની દાખલ વર્તમાંન કાલના સેગાની આગલ [illegible] આ, તે બદલે [illegible] અના, મલેછે, જેમકે; [illegible] જાંહ શુધી તે બીજું સગ મોટું થાએ તાંહ શુધી તેહની જાલવણી કરે. આએ વાકયમાં અવસતાના [illegible] બોલના તરજુમા દાખલ [illegible] નો સેગો વપરાએલોછે.

થી આપણને મલેછે. જેમકે:— [illegible] (વન૰ ૧૫) મજદીઅસનાંનો મધેથી તેહેનું વાલીપણું કોણ કરે. *

૧૬૧. તરીજા પુરૂશ અનેકવચનને સારૂં ઘણું કરીને [illegible] આન્દ્ અને [illegible] યાન અથવા [illegible] યાયાન, પ્રત્યઓ વપરાએલા જોએઆમાં આવેછે; તેહેમાં [illegible] આન્દ્, એ આકાર અવસ્તાના [illegible] આન્તે–ઊપરથી બનેલો ધારેઆમાં આવેછે; અને [illegible] યાન્– અથવા [illegible] યાયાન્–એ આશીર્વાદ અર્થમાં તરીજા પુરૂશ અનેકવચનને સારૂં વપરાએલા [illegible] યાંન્, પ્રત્ય ઊપરથી બનેલોછે. એ વીસેના દાખલાઓ નીચે લખી જણાવેઆ પરમાંણે આપણને મલેછે:— [illegible] (વન૰ ૧૫) ઓ પેદાના કરનાર! કેઆરે તે કુતરાંઓ પોતાની મેલે જીનદગી ભોગવનાર અને ખોરાક ખાનાર થાએ. [illegible] (વન૰ ૫) તાંહાંવેર કે પખશીઓ ઊડે ઇઆને ફરહર કરે, અને જાહાડ પાંનો નીકલે ઇઆને ઊગે; [illegible] (વન૰ ૬) હેવી રીતે કે તેહેને અગત કરીને કાલબુદને ખાનારાં સગ અને પરંદાંઓ ઓલખે; [illegible] (વન૰ ૬) ઓ પેદાના કરનાર! જો તેઓ (તે જમીનને) હાડકાં, બાલ, મુરદાર ગોશત,

* એજ પરગરદમાં ચેઆર ઠેકાંણે અવસતાના [illegible] બરાદ્ બોલના તરજુમા દાખલ [illegible] ને બદલે [illegible] અને એક ઠેકાંણે [illegible] હેવા એમલાઓ લખાએલા મલેછે.

ચરકીન અને વેહેતાં લોહીથી નહી તપાસી જોએ; [Pahlavi]
[Pahlavi]
[Pahlavi] (વન૰ ૭) એ પેદાના કર
નાર! તે મજદીઅસનાંનો જેઆરે પોતાને સારૂં વઈદને પસંદ કરે,
તેઆરે મજદીઅસનાંન અને દેવયસનાંનો મધેથી પેહેલ્લાં કોણ ઊ
પર તેઓ અજમાવે; આએ ઊપલા બે ફેકરાઓમાં [Pahlavi] અન્દ
નો એમલો [Pahlavi] ના આકારથી લખેઆમાં આવેલોછે, પણ હીઆં
[Pahlavi], એ [Pahlavi] આ, નો આકારછે; [Pahlavi]
[Pahlavi] (વન૰૮)
જો તેઓ તે ગુજરેલાંના શરીરને જલદી લેઈ જવું ઘટતું જાંણે. એ
ટલેજે તેઓ તેહેને લેઈ જાએ તેહેમાં તેઓનું ભલું થઈ સકતું હોએ;
[Pahlavi]
(વન૰ ૫) જો તે મજદીઅસનાંનો તે કાલબુદને ખોરશેદને દેખતું
નહી કરે; [Pahlavi]
[Pahlavi]
[Pahlavi] (દીન૰ ૬) આદમીઓના
ઘણા ચહડતા ગુણો આએ એક વસ્તુથી પીછાંણી સકાએ, કે જેઆરે
તેઓ એલમનો વધારો કરે, તેઆરે સારી ચીજથી (ઈઆને સારાં
કાંમો કરીને) તેઓ પોતાને જાંણીતા કરે તથા પરખીઆત થાએ.

૧૬૨. "દાદસ્તાંને દીની" માં એ ઊપરાંત તરીજાપુરૂશ અનેકવચ
નમાં [Pahlavi] ની પાસે [Pahlavi] યાફદ, નો પ્રત્યવાપરેઆમાં આવેલોછે.
જેમકેઃ—[Pahlavi]
[Pahlavi] જે કાંમ તેહના ગુજરવા પછી તેઓ કરે, તે ગેતીને લગતા

હેસાબ અને તોલમાં નથી. વલી હેવોજ એમલો મજકુર કેતાબની
૧૧ મી પુરશેશમાં શંશયાર્થ ભુતકાલનાં અર્થને માંટે પણ વપરાએલો
મલેછે. જેમકેઃ— [Pahlavi]
[Pahlavi]
જેઆરથી તે સવાબ પોંચેછે તેઆરથીજ તે ગુનાહને ઊખેડી નાંખ
વાને સારૂં છે, જો તેઓએ તે (સવાબ) ગુનાહને ફેરવી નાખવા ત
થા ગુનાહની તોજશ થવા સારૂં કીધો હોએતો.

૧૬૩. જેવારે નાંમ તથા વીશેષનને અકર્મક ક્રિયાપદના સેગાઓ
ની મારફતે સંશયાર્થની હાલતમાં વાપરેછે તેઆરે જો તે નાંમ અથવા
વીશેષણ એકવચનમાં હોએતો [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] નો સેગો તેહે
ની પાસે લખેઆમાં આવેછે, અને અનેકવચનમાં હોએતો [Pahlavi] અ
થવા [Pahlavi] નો સેગો તેહેની પાસે વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકેઃ—
[Pahlavi]
[Pahlavi] (વન૰ ૩)" જો
કશુ તેહેમાંની કોઈ ચીજ (ઈઆને કોઈ ગુનાહ) હેઠો હોએ, કે તે
પાછો હટી નહી સકેતો તે ગુનાહ તે જુદદીન ભલી દીનમાં આવે
તોપણ તે ઊપર રેહે; [Pahlavi]
[Pahlavi] (વન૰ ૬) જો તે મ
જદીઅસનાંનો પઈસાથી સકતીવાંન હોએ, અને જો ચાહેતો પથરનું
(બનાવે); આએ ફેકરામાં [Pahlavi] ની એબારત અવસ
તાના [Pahlavi] તવાંન, બોલના તરજુમાં દાખલ વપરાએલીછે.

૧૬૪. કોઈ કોઈ વખતે [Pahlavi], અથવા [Pahlavi] ને બદલે અનેક
વચનમાં [Pahlavi] વપરાએલો જોએઆમાં આવેછે; પણ તે વેલા તે

વાકયમાં તેહની આગલ અનેકવચનનું જમીર જરૂર કરીને લખેઆ માં આવેછે. જેમકેઃ- [Pahlavi] (વન૰ ૬) ઓ પેદાના કરનાર! જો તે મજદીઅસનાંનો ફલવંત જમીનને પાંણી સીંપવા, ખેડવા અને બી વાવ્વા ચાહે.

૧૬૫. આએ ઊપર જણાવેલી વીગત સેવાએ ઘણી વેલા સંશયાર્થની નીશાંની નીકલી જવાથી તેહને લગતા સેગાઓ સાદા વરતમાંનના આકારમાં લખેલા આવેછે. ભુતકાલ અથવા ભુતકરીદંતના સેગાઓની પછી સંશયાર્થને સારૂં [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ઓમનાદ—અને [Pahlavi] ઓમના- તથા [Pahlavi] અને [Pahlavi] એવા શબ્દો વાપરેઆમાં આવેછે. તેમાં પેહેલ્લા તરણ શબદોમાં સંશયાર્થની નીશાંન તરીકે [Pahlavi] આ, વપરાએલોછે, અને છેલ્લા તરણમાં તે વીસેની કોઈ નીશાંની નથી; પણ તેઓ સંશયાર્થને સારૂ વપરાએલાછે હેવું તેહને લગતા વાકયની રચના ઊપરથી જણાએછે. અને તે વીસેના દાખલાઓ નીચે લખી જણાવેઆ પરમાંણે આપણને મલેછે. [Pahlavi] (બુન૰) જો કબુ કહીઊ હોતે, તો દેવો ભેદને જાંણી સકતે, અને નોકસાંન કરી સકતે. [Pahlavi] (વન૰ ૫) જેહારે પરંદાંઓ ઊડેઆં હોએ, જાહાડ પાંન ઊગેઆં હોએ, અને પવને જમીનને સુકવી હોએ; [Pahlavi]

[Pahlavi] (વન૰ ૭) જેમકે તેહેનો જીવ તેજ વખતે ગીઓ હોએ તેમ; [Pahlavi] (કાર૰) તમારા જેવા બુજોરગ ઘરસથ (હમારીથી) મરંણ પાંમે તે હમોને ઘટતું નથી; [Pahlavi] (વીર૰) મહને તુંએ ખુબી અને નેકી કાંઅ નહી સીકવી, કે હુંએ ખુબી અને નેકી કરી હતેતો, આએ હલાકી ભોગવ્વાને લાએક નહી થતે; [Pahlavi] (વન૰ ૮) જેમકે તનોમદ દુનીઆંમાં દશ હજાર બલતા આતશને તેણે દાદગાહમાં પોંહોંચાડેઆ હોએ; [Pahlavi] (દીન૰ ૬) જો કબુ ઘણો મુશ્કેલ થએઓ હોતતો હુંએ મુશ્કેલીથી ઘણી ઈજા જોઈ અને ભોગવી હોત; [Pahlavi] (વન૰ ૫) તેહેને સારૂ જે કાંઈ પેદા કરીઊં હોએચ તે તેહેને ઊદીઓગથી મલેચ; [Pahlavi] (વન૰ ૭) જો ઊનનો તકીઓ અને બીછાનું સઘલું તેસાથે લાગેલું હોએતો તે એકમલતુંછે; [Pahlavi] (વન૰ ૮) તે બેહુ હરકોઈ હોએતો ચાલે, એક મરદ અને એક ઓતર હોએતો ચાલે, અને વલી બંને ઓરત હોએ તે (બી) ચાલે. [Pahlavi]

[Pahlavi] (કાર૦) જો તારામાં કાંઈબી માએઆ હોએતો હમારો એલાજ કર; આએ અર્થમાં કેટલાએક વાકયઓ શરત્ય હાલતની અંદર રચેલા આપણને મલેછે, જેહમાં પેહેલ્લાં ક્રિયાપદનો હાધાર તે વાકય મધેનાં બીજાં ક્રિયાપદ ઊપર રેહેછે. જેમકે:— [Pahlavi] (વીર૦) જો માહારે વીસે મત પડેતો હું ખુશીથી તે અશો લોકોના મકાંન તરફ જાઊં. [Pahlavi] જો હોકમ હોએતો રવાંનને લગતી આરાધના કરૂં; [Pahlavi] (કાર૦) જો ખોદાતાલા ઈરાંન શેહેરને લગતાં ખોરેહને આપણી મદદે મોકલસેતો આપણ છુટકારો પાંમશું. [Pahlavi] (બુન૦) જો તરંણ પગનું અમના પાંણીમાં નહી હોતતો દરીઆમાંથી સઘલું પાંણી ઘટી ગીઊ હોત; [Pahlavi] (વન૦ ૧) ઓ સ્પેતમાંન જરતોશત ! જો હુંએ ખુશી આપનારી જગાને પેદા કરી નહી હોતતો કોઈ ઠેકાંણે ખુશી અપાત નહી.

૧૬૬. ઊપર જણાવેલી રીતીઓ સેવાએ સંશયાર્થને લગતી [Pahlavi] આ, એ અર્થની મતલબ જણાવ્વા સારૂ પુરૂષ સર્વનાંમોની સાથે જોડાઇને [Pahlavi] આએ આકારમાં લખાએલી મલેછે. જેમકે:— [Pahlavi] (વન૦ ૨) તેઆરે જમશેદ વીચારીઊં

કે જે ગોશ વીસે મને અહુરમજદે કહીઊંછે તેને લગતું કાંમ હું કેમ કરૂં; [Pahlavi] (કાર૦) ચાલો આએ સારૂં (શેકારી) જંગલછે, અને અતરે ગોરબી ઘણાંછે, તાંહાં હું અને તું સરસાઈ અને નરસાઈની ફરીને અજમાએશ કરીએ, અને (આપણી) ચાલાકી બતલાવીએ; [Pahlavi] (વન૦ ૩) (નસાની વસતુને) એખલો એક કદમે ઊઠાવે અને એખલો એક કદમે મેલેતો મરગરજાંન (થાએ); [Pahlavi] (દીન૦ ૬) જે કોઈ આએ ચેઆર વસતુને સારૂ સવાબ કરેતો તે સવાબ તેહને નહી લાગે.

આએ ઊપલા બે વાકયઓમાં [Pahlavi] નો એમલો આવેલોછે, તે [Pahlavi] ઈ– [Pahlavi] દ અને [Pahlavi] આ, એ તરંણ અક્ષરો જોડાઇને બનેલોછે. એ એમલો કોઈ વેલા [Pahlavi] ના આકારમાંબી લખાએલો મલેછે.

૧૬૭. ઊપર લખી જણાવેલી રીત સેવાએ [Pahlavi] ક્રિયાપદના તરીજા પુરૂષ એકવચનમાં [Pahlavi] આ, નો આકાર [Pahlavi] દ, ની સાથે લગાડવાને ઠેકાંણે તે ક્રિયાપદને લગતા ધાતુના વચલા અક્ષર સાથે કોઈ કોઈ વેલા જોડીને લખેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] (મા૦ ગો૦) જે કોઈ આએ દુનીઆંમાં સવાબ નહી કરે તો તેહને તાંહાં (આવતી જેહાનમાં) મદદ નહી મલે.

આશીરવાદાર્થ.

૧૬૮. હમોએ ઊપર લખી જણાવેલાં ચેઆર અર્થો સેવાએ આ

એ ભાષામાં પાંચમો આશીરવાદાર્થછે; પણ તેહને વાસતે કોઈ નવા પ્રત્યઓ વાપરેઆમાં આવેલા નથી, કેમકે જેમ અવસતાના બીજા શકયાર્થની અંદર તરીજા પુરૂષનો અંત્યવર્ણ [Pahlavi] યાદ્, આશીરવાદાર્થને સારૂ વપરાએલોછે, તેહનેજ આધારે પેહલવીમાંબી તે શકયાર્થનો પ્રત્ય [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] યાદ્, એવા આકારથી આશીરવાદાર્થને સારૂ વાપરેઆમાં આવેલોછે. એ સેવાએ કોઈ કોઈ વેલા બીજા પુરૂષ એકવચનમાં [Pahlavi] યાશ—અથવા [Pahlavi] યા, પ્રત્યઓ આશીરવાદાર્થની મતલબને સારૂ વપરાએલા મલેછે, તે અવસતામાં [Pahlavi] યાક્—પ્રત્ય, જે બીજા શકયાર્થની અંદર બીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ વપરાએછે, અને તે સંકેતા અથવા આશીરવાદાર્થને સારૂબી આવેછે, તે ઊપરથી બનેલો આકારછે. એ વીસેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછે:- [Pahlavi] * * [Pahlavi] (ઈજ૦ ૮ હા.) તે અહુરમજદની પોતાની તરફનો બદલો નેકીની મારફતે હમોને પોંહચો, (ઈઆને હમોને મલો.) [Pahlavi] † [Pahlavi] (ઇજ૦ ૬૨ હા.) એ રવેશે તે ભલા મરદને ભલાઇનો બદલો પોંહચો (ઈઆને મલો;) [Pahlavi] (ઈજ૦ ૬૨ હા૦) હવે આએ મકાંનથી ગોસપંદનો અઘટારો થજો, ઈઆને ગોસપંદનો ટોલો માં ઘટતો; [Pahlavi] (ઇજ૦ ૬૪ હા.) જે તાહરી હમેશાં યાદ કરે, તે મરદ

† આએ વાકીઆમાં [Pahlavi] એ એમલો [Pahlavi] યાદ-ને બદલે લખેઆમાં આવેલોછે.

ને નેકી પોહચો; [Pahlavi] (ઈજ૦ ૬૪ હા.) એટલેજે માહરા પગથી દરએક કાંમ કરાઈ સકો; [Pahlavi] (ઈજ૦ ૬૪ હા.) કે મારીથી ઊંઘમાંથી જલદી ઊઠી સકાઓ; [Pahlavi] † [Pahlavi] (ઈજ૦ ૬૫ હા.) એટલેજે હમારીથી રખાઈ સકો. [Pahlavi] (ઈજ૦ ૬૫ હા.) હમોને સખાવત રેહો ઈઆને હમોને ચીજ અપાતી રેહો; [Pahlavi] (ઈજ૦ ૬૫ હા.) એટલેજે તેથી ઈજદો હમારી તરફ નેકીનો બદલો પોહચાડતા રેહો; [Pahlavi] (ઈજ૦ ૧૧ હા.) એ રવેશે તું વગર ફરજંદનો થજે, અને તારી સાથે તેજ બદનાંમી રેહજો; [Pahlavi] (મા૦ ગો૦) ઓ ગુનાહ ભરેલા જોલમગાર રાહજંન! તું જીવતાં જીવત ફકીર થજે, અને મરતાં વાર દોજખમાં પડજે.

૧૬૯. [Pahlavi] બુદન, ક્રિયાપદ ઊપરથી બનેલો [Pahlavi] નો સેગો કાએદા પરમાંણે **બીઆદ્** કરીને વંચાવો જોઈએ; પણ તેહને બદલે **ય**, નીકલી જાઈને તે **બાદ્**ના ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે, અવસતામાં એને મલતો [Pahlavi] બુયાદ્-બોલ વપરાએછે, અને તેમજ બીજા પુરૂષ એકવચનને લગતો સેગો [Pahlavi] બાશ, કરીને વાંચેઆ

† આએ જગોએ [Pahlavi] ઓમનીઆદ્-ને બદલે [Pahlavi] ઓમનીઆ, બોલ વપરાએલોછે.

માં આવેછે ; જેને મલતા ફારસીમાં અને લાગતો ઊપલા અરથને સારૂ વપરાએલાછે.

ઝમાંન-કાલ.

૧૭૦. પેહલવી ભાષામાં વર્તમાંન અને ભૂત એવા બે મુખેઅ કાલછે. જેમ અરબીમાં مضارع મોઝારે, ના સેગાઓ વર્તમાંન અને ભવીષય, એ બેહુ કાલને સારૂં વપરાએછે, તેમ પેહલવીમાં વર્તમાંનને લગતા સેગાઓ ભવીષયને માંટે એકસરખી રીતે વપરાએલાછે; અને તેઓના વર્ગને લગતા બીજા કાલોનાં રૂપો તેઓની પાસે બુદન, જાહુનતન- ઈસ્તાદન, જકવીમુનતન, અને હોમન-ઈ૰ સહાયકારક ક્રિયાપદોના સેગાઓ આવેઆથી, અથવા ઊપસર્ગો આગલ મેલેઆથી બનેલાંછે.

વર્તમાંન.

૧૭૧. વર્તમાંનકાલના પરકાર તરંણછે; એક **વર્તમાંન**, બીજો **અપૂર્ણ વર્તમાંન** અને તરીજો **રીતી વર્તમાંન** છે; તેમાં ધાતુ અથવા આગ્નાર્થના બીજા પુરૂષ એકવચનના સેગાને છેડે નીચે જણાવેલા પુરૂષ સર્વનાંમોને લગતા પ્રત્યઓ લગાડવાથી વર્તમાંનકાલ બનેછે; જેમકે વીનાર-અને વાદુન- એ ધાતુઓને નીચે જણાવેલા અંત્યવર્ણો લગાડો;—

પુરૂષ	એકવચન.	પુરૂષ	અનેકવચન.	
૧	મ્	૧	ઇમ્	
		૨	ઈત્	
૨	ઈ	૩	ઈન્દ્	અવસ્તા ઉપરથી બનેલાં ક્રિયાપદમાં આએ બે રીત મલેછે; પણ સેમેટીકમાં ફકત ૩ મલેછે.
			ન્દ્	
૩	એદ્			

૧૭૨. આએ ઊપલા પ્રત્યઓ અવસતામાં વર્તમાંનકાલને સારૂ વપરાએલા અંત્યવર્ણોને મલતા આવેછે; પણ તેહમાં તફાવત માંતરે એટલોજછે કે તરંણે પુરૂષ સર્વનાંમોનાં એકવચનને છેડે અવસતા મધે પરસ્મૈપદમાં ઈ, અને આત્મનેપદમાં એ, આવેછે, તે પેહલવીમાંથી નીકલી ગએલીછે. જે વીસેનો વીચાર નીચે જણાવેલા કોઠા ઊપરથી વાંચનારને જણાસે. જેમકે:—

	અવસ્તા એકવચન		તેહનું પેહલવી.
	પરસ્મૈપદમાં.	આતમનેપદમાં.	
પુરૂષ ૧	મી,	એ, ...	મ્
૨	હી,	હે, ...	ઈ
૩	તી,	તે, ...	એદ્
	અનેકવચનમાં.		અનેકવચનમાં.
૧	મહી,	. . . .	ઈમ્
૨	ત, થ,	. . . .	ઈત્
૩	અન્તી,	અન્તે,	† ઈન્દ્, ન્દ્

૧૭૩. આએ ઊપલા પ્રત્યઓમાં બીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ જે હ, ને બદલે પેહલવીમાં ઈ, થાઈછે, તેહેનો સબબ પેહલવી અક્ષરોમાં હ, અને ઈ, નો એકસરખો આકાર હોવાને લીધે બનેલો ધારેઆમાં આવેછે. તરીજા પુરૂષ એકવચનના પ્રત્યમાં ત, ની આગલ ઈ, આવેલાછે તે અવસતાના કાએદા પરમાંણે ત, ની આગલની પુશતીની ઈ, ને લગતીછે. આએ ઈ,

† ઇન્દ-એ આકાર ઘણું કરીને અવસતાનાં ચોથા વર્ગનાં ધાતુ ઉપરથી બનેલાં ક્રિયાપદના સેગાઓમાં મલેછે.

નો ઊચ્ચાર ઈ ને બદલે એ નો કરેઆમાં આવેછે, તે [Pahlavi] ઈ, ની આગલનો ધાતુનો છેલ્લો અખશર મફતુહ હોવાને લીધેછે. પેહલ્લા અને બીજા પુરૂષનાં અનેકવચનને સારૂં [Pahlavi] ઈમ્ અને [Pahlavi] ઈત્– પ્રત્યઓ વપરાએલાછે, તેમાં [Pahlavi] મ્ અને [Pahlavi] ત્ ની આગલ આવેલી [Pahlavi] ઈ, અવસતાને મલતી આવતી નથી, માંટે ધારેઆમાં આવેછે કે સેમીટીક ભાષામાં નાંમને અનેકવચનની હાલતમાં લાવ્વા સારૂં તેહની સેવટે ઈ–અથવા ઈમ લગાડેઆમાં આવેછે, તેમ પેહલવીમાં પેહલા તથા બીજા પુરૂષ એકવચનનાં સર્વનાંમ [Pahlavi] મ્ અને [Pahlavi] ત, ની આગલ [Pahlavi] ઈ, તેહનું અનેકવચન બનાવ્વા સારૂં વાપરેઆમાં આવી હોએ; કેમકે તેહને લગતી સાબેતી આપણને અવસતા મધેથી મલતી નથી. તરીજા પુરૂશનાં અનેકવચનને સારૂં [Pahlavi] ઇન્દ, અથવા [Pahlavi] અંદ, પ્રત્યઓ વપરાએલાછે, તે અવસતાના [Pahlavi] એન્તે, અથવા [Pahlavi] અન્તી, ને મલતા આવેછે—અને આએ સઘલાં પુરૂષ સર્વનાંમો સાથે વપરાએલા વર્તમાંનના દાખલાઓ પેહલવી પુશતકોમાં આપણને આએ રીતે મલેછે. જેમકે:—

પેહલ્લો પુરૂષ એકવચન.

[Pahlavi] (ઈ० હા. ૧૦) ઓ અશોઈની ઊતપનતી કરનારા અશો હોમ, હું તુહને આએ માહરૂં સરીર આપું, (ઈઆને માહરી જાતને તાહરી તરફ પેદા કરૂં) કે જે મહને સુંદર દેખાએચ; [Pahlavi] (ઈ० હા. ૨૬) અશો લોકોનાં ખુબીવંતાં, સુરાં, વરધીનાં કરનારાં ફરોહરોને હું વખાંણું છે

ઊં, બોલાઊં છેઊં, પોતાનાં કરી ગણું છેઊં અને ઇઆદ કરૂં છેઊં.

બીજો પુરૂષ એકવચન.

[Pahlavi] (ઈ० હા. ૯) ખુબીવંતું આપનાર, એટલેજે તું ખુબી ભરેલી વસતુ આપેછે; [Pahlavi] (વ० ૧૯) જે ચીજ તું પોતે કરવાને અસકત તે તું હમોને ફરમાવેછે.

તરીજો પુરૂષ એકવચન.

[Pahlavi] (ઇ० હા. ૯) દુર હોશનો અરથ એછેકે તે આદમીઓનાં રવાંનથી ઈજાને દુર રાખેછે; [Pahlavi] (વન० ૫) જે પરમાંણે મોહોટું જાહાડ નાધલાં જાહાડને ધાંકેછે તેમ. [Pahlavi] (કાર०) અરદેશેર સાહમજેઓ કે અરદવાંન બુરી નેમ તથા ખરાબ મતલબને સારૂં (એમ) કેહેછે.

૧૭૪. તરીજા પુરૂશનાં એકવચનને શારૂં [Pahlavi] એદ્–પ્રત્યછે; પણ પાછલથી તે નરમ ઊચ્ચારમાં વપરાવાને લીધે તેહમાંથી [Pahlavi] ઈ, નીકલી જાઈને [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] દ, લખેઆમાં આવેલોછે; જે વીસેના કેટલાએક દાખલાઓ અવસતાના પેહલવી તરજુમાં મધે તથા કેતાબોમાં આપણને મલેછે. જેમકે:— [Pahlavi] (વન० ૪) પેહલ્લાં તે બોલવાથી કોલ કરે; [Pahlavi] (વ० ૫) પાંણી તેહેને નીચે ઘસડી લેઈ જાએચ, એટલેજે તેહને નીચે તલીઆંમાં લેઈ જાએચ; [Pahlavi]

[illegible] (વન૦ ૫) ઓ દાદાર ! જેઆરે ગરમીની ફસલ જાએચ અને થંડીની મોસમ આવેછે, આએ પાછલા વખતના એમલાઓ ઊપરથી ફારસીમાં شد، ند، ست ઈ૦ સેગાઓ તરીજા પુરૂશનાં એકવચનને સારૂં વપરાએલાછે.

પેહલો પુરૂષ અનેકવચન.

[illegible] ** [illegible] (વીર૦) આએ ઈજશને તથા બાજ, આફરીગાંન અને કીરીઆ ** આપણે કરવામાં લાવીએછે તે ઈજદોને પોહોંચેછે કે દેવોને ; [illegible] (ઈજ૦ ૩૫ હા.) એ રવેશે તમારી દીનને હમો એખતીઆર કરીએચ, અને વલી બીજાઓને (તેહની) સહમજ આપીએચ ; [illegible] (કાર૦) તેઓની પછવાડે તું ઘણો જલદી જાએ, પણ હમો નહી જાંણતા કે તેથી તું સરસ થાઈ સકે.

બીજો પુરૂષ અનેકવચન.

[illegible] (વન૦ ૭) તમો જે આદમીઓ છેઓ તે જાંણોચ, અને સહમજોચ, અને ખાધા પછી વલી ફરીને (તે ખોરાક વીસેનો) વીચાર રાખો છેઓ ; [illegible] (વીર૦) દરએક ચોખાઈ તથા પવીતરાઈ જે તમો કરો છેઓ ,અને રાખો છેઓ, તે સઘલું કાએદાસર રાખો છેઓ.

તરીજો પુરૂષ અનેકવચન.

[illegible] * * [illegible] (વન૦ ૫) પાંણીઓ પોતીક (નાંમના) દરીઆમાંથી ફરાંકનત (નાંમના) દરીઆમાં સફાઈથી વેહછે; [illegible] ** [illegible] (વીર૦) આદમીઓ ગુજરેલાંઓની પછવાડે ** આંણઘટતી રીતે જે આંસુ નાંખેછે, તેથી. આએ નદીમાં વધારો થાએછે. [illegible] † [illegible] (ઈ૦ ૨૩ હા.) ખાંનાંમાં લોકો જે આંણદીઠ લેજ્જત જોએચ તે તેહના વસીલાથીછે; [illegible] (ઈ૦ ૧૬ હા.) જે પવીતર ૩૩ સરદાર તરીકે હાવનીમની આસપાસ ઘણા નજદીકથીછે.

અપૂર્ણ વર્તમાન.

૧૭૫. વર્તમાંનકાલની ચાલુ અને ચોકસ હાલત સહમજાવવા સારૂં પેહલવી ભાષાનાં પુશતકોમાં વર્તમાંનના સેગાઓની આગલ [illegible] અથવા [illegible] હમે, એવા બે ઊપસર્ગોમાંનો કોઈબી ઊપસર્ગ મેલેઆમાં આવેલોછે. [illegible] હમે, એ બોલનો અર્થ ‘હમેશ’ નો થાએછે, તેજ મતલબને ધેઆંનમાં રાખીને ચોકસ વર્તમાંનના અર્થની સહમજ બતલાવવા સારૂં એ ઊપસર્ગને વર્તમાંનના સેગાઓની આગલ વાપરેઆમાં આવેલોછે. ફારસી ભાષામાં ચોકસ વર્તમાંનની સહમજ

† સેમીટીક ક્રિયાપદના સેગાઓમાં હમેશ તેહનાં ધાતુમાં આવેલા । ને લીધે અનેકવચનને લગતો । ન, સમાસ હાલતમાં રેહછે.

આપવા સારૂ [Pahlavi] હમી, અથવા [Pahlavi] મી, હેવા ઊપસર્ગો વપરાએલા છે, તે ઊપલા પેહલવી બોલો ઊપરથી નકલ કરેલાછે. આએ ઊપસર્ગો સાથના દાખલાઓ આપણને અવસતાના પેહલવી તરજુમા સેવાએ પુશતકોનાં લખાણમાં વારેઘડીએ મલેછે, અને તે આએ રીતેછે:— [Pahlavi] (કાર૦) અરદેશીરે (અચરત થાઈને) કહીઊં કે તું સું કેહ્ય!; [Pahlavi] (દીન૦ ૬) તેઓને પુછીઊં કે તમો ઊંચે દરજેનું કાંમ કરનારા હમોને જણાઓ છેઓ, તે છતાં સા કારણસર આએ રીતે કાંમ કરો. છેઓ? [Pahlavi] (દીન૦ ૬) તેણે બે એરવદોને જોએઆ કે તેઓ (આતશ ઊપર) બાલવાનાં કાંઈએક લાકડાં પોતાની પીઠે ડુંગર ઊપરથી ઊંચકીને લાવેછે, અને થાકી ગીઆછે. [Pahlavi] (કાર૦) વલી તેમજ તરીજી રાતે એમ જોઈઊં કે ગોએઆ આદરફરોબગ, ગોશસપ અને બુરજીનમેહર સાસાનનાં ઘરમાં પરકાશેછે.

૧૭૬. આએ ઊપલી રીત સેવાએ દીનકરદ—દાદસ્તાન, અને બુનદેહશને, કેતાબમાં અપૂર્ણ વર્તમાંનની સહમજ બતલાવ્વા સારૂં તરીજા પુરૂષ એકવચનના વર્તમાંનના સેગાની પાસે [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi] ના સેગાઓ વપરાએલા મલેછે. જેમકે:— [Pahlavi] (દીન૦) દોજખનો રસતો એવી

રીતે કપાએછે (ઈઆને દોજખમાં જવાનો મારગ બંદ થાએછે.) [Pahlavi] (દાદ૦) જે કોઈ શખશ કાંઈ બદલો મેલવેછે, તે બદલો (તેહની.) જીનદગીને લગતો (એટલેજે તેણે આએ દુનીઆંમાં કરેલાં કાંમોનો) છે. [Pahlavi] (બુન૦) તેઓની અંદરથી બીજાં પાંણીઓ તરેહવાર રીતે વેહછે.

રીતિ વર્તમાંન.

૧૭૭. રીતી વરતમાંન, એક કાંમ વર્તમાંનકાલની અંદર ચાલુ હાલતમાં હોએચ તેહની સહમજ આપેછે, અને તેહને સારૂં ભુતક્રિદંત અથવા ભુતકાલના સેગાની પાસે [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ક્રિયાપદના વર્તમાંનના સેગાઓ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] (દાદ૦) જેમ બચું માએનાં પેટમાં વધતું જાએછે તેમ; [Pahlavi] (વન૦ ૩) જે અનાજ વાવેચ તે અશોઇને વાવેચ, ઈઆને તેહની રોપની કરતો રેહ્ય; [Pahlavi] (ઈજ૦ ૧૯) અહુરમજદની હકુમતને સહમજતો રેહ, એટલેજે તે પોતાની જાત ઊપર અહુરમજદને ખોદા તરીકે રાખતો રેહ; [Pahlavi] (ઈજ૦ ૧૯) એટલેજે તે ગાથાઓને ચાલુ રાખતો રેહ્ય; [Pahlavi] (વન૦ ૧૧) એટલેજે તેઓ ગોસપંદોને સારૂ આએ ઓતમ કાંમ કરતા રેહ કે

(તેઓનું) ચારીંઊ બનાવે; [illegible] ** (દીન૦ પુ૦ ૧૨) દરૂજને ટાલવાએ તથા પેદાએશમાંથી (તેને) દુર કરવાએ ** દુનીઆંના ઘણાં આદમીઓનો સંભાલ થતો રેહ.

ભૂતકાલ.

૧૭૮. આએ ભાષામાં ભૂતકાલના છ પરકારછે; તેમાં પેહલ્લો ભૂત, બીજો અપર્ણભૂત, તરીજો પુરંણભૂત, ચોથો ભૂતભૂત, પાંચમો વર્તમાંનભૂત અને છઠો ભવિષ્યભૂતછે. જેની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાંણેછે.

૧૭૯. કોઈબી ક્રિયાપદનાં સામાન્યરૂપ અથવા مصدر ને છેડેથી [illegible] કાહડી નાંખવાથી તેનો ભુતકાલ બનેછે. જેમકે; [illegible] બુદન–"થવુ" તેનું [illegible] બુદ–થએંઓ, [illegible] જકતલુનતન, "મારી નાંખવું" તેનું [illegible] જકતલુનત,–મારી નાંખીઊં, અને તેહની આગલ અથવા પાછલ તેનાં પુરૂષ સર્વનાંમો મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે:—

[illegible] (વન૦ ૨) આએ અહુરમજદી અને જરતોશતી દીન મેં તેહને બતલાવી; [illegible] (વીર૦) જીસમાંની દુનીઆંમાં તુંએ ગાથાને ગાએઆ; [illegible] (દીન૦ ૬) તેઓએ સંદેસો લેઈ જનારને આએજ જવાબ દીધો; [illegible] (વન૦ ૨) આદમીઓમાં પેહલ્લાં તુંએ કોણ સાથે પુછપરછ કીધી; [illegible] (વીર૦) તેણીઓ એકમંલતા વીચારની થાઈ; [illegible]

(વીર૦) એટલેજે નેક કરણીના ખવાસને લીધે તે (આતમ) જગોએ હું પોંહુચેઓ. [illegible] (દાદ૦) જેઆરે શેહરેવર મહીને હું શીરાજમાં આવેઓ.

અપૂર્ણભૂત.

૧૮૦. અપૂર્ણભૂતને ફારસી વ્યાકર્ણમાં ماضی استمراری નું નાંમ આપેઆમાં આવેલુંછે, અને તે ગુજરેલા વખતમાં એક કાંમની ચાલુ હાલત બતલાવેછે. આએ કાલની સહમજને સારૂં પેહલવીમાં ભૂતકાલના સેગાની આગલ [illegible] અથવા [illegible] હમે, નો ઊપસર્ગ મેલેઆમાં આવેછે; અને તે વીસેના દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:—

[illegible] (દીન૦ ૬) તેઓ એકઠા મલીને અવસતાઓજંદ પઢતા હતા; [illegible] (દીન૦ ૫) બેહુ જણ ઊચે દરજેની ધરમને લગતી કેલવણી આપવા, અને દીનના હોકમને લગતું કાંમ બજાવ્વા સારૂં ઘેરેઘેર જતા હતા; [illegible] (વીર૦) એક ઓરતનાં રવાંનને હુંએ જોઈઊં કે જેહનાં સઘલાં સરીરને ખરફસતરો ખાતાં હતાં; [illegible] (બુન૦) એ રીતે કેખોસરોની હકુમતવેર આતુનગોશસપ આલમને આસરો આપતો હતો; [illegible]

[Pahlavi] (કાર૦) તેઓ બપોરને વખતે તેજ પવંનની માફક જ તા હતા, અને તારાં કરતાં બેહદ ચાલતા હતા.

પૂર્ણભૂત.

૧૮૧. પૂર્ણભત—આએ કાલ એક કાંમની કીરીઆ ગુજરેલા વખતની અંદર પુરી થાઈ ચુકી હોએ, તેહની આપણને સહમજ બતલાવેછે, અને તેહનું રૂપ કોઈબી ક્રયાપદના ભુતકાલની પાસે [Pahlavi] જહવુનતન, અથવા [Pahlavi] બુદન, અને [Pahlavi] વજરૂનતન, ક્રિયાપદના ભતકાલનો સેગો આતેઆથી બનેછે; જેમકે [Pahlavi] કેહી રેહો, [Pahlavi] જતો રેહો; ઈ૦ જે વીસેના દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:—

[Pahlavi] (બુન૦) તેઓથી ૩૦ દાહડા ખોરાક જતો રેહો; [Pahlavi] (બુન૦) જેઆરે તે (અહુનવરના) તરંણ ભાગોમાંનો એક બોલી રેહો, તેઆરે ગનામીનો પોતાને માંટેની ધાસતીથી અંદર ભરાઓ; [Pahlavi] (બુન૦) જેઆરે તેઓ દુધ પી રેહાં તેઆરે મશી અએ મશીનેને કહીશ કે મને તેથી ખુશી ઊપજેછે; કારણ કે હુંએ (એ પરમાંણેનો ખોરાક) ખાધોતો નહી; [Pahlavi] (ઈજ૦ ૪૧) એટલેજે પવીતરાઈની વખાંણ થાઈ, તેજ દેવની હાલતનો ધીકાર થાઈ ચુકો; [Pahlavi] (કાર૦) અરદવાંને જાંણીશ કે અરદેશેરની સાથે તેહની દાસી નાસી ગેઈ; [Pahlavi] (કાર૦) તુંને (જેઓ) મરાઈ ગીઆ તેઓ વીસે કસ્સી દાજ કે ગમ નથી.

૧૮૨. આએ કાલની અંદર જેઆરે અશલ ક્રિયાપદનો સેગો [Pahlavi] જહવુનત્—આવેલો હોએચ તો પૂર્ણભૂતની સહમજ બતલાવ્વા સારૂં તેહની પાસે [Pahlavi], અથવા [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] ક્વીમુનાત્-નો સેગો વપરાએછે; જેમકે:— [Pahlavi] (મા૦ ગો૦) જેઆરે અખત જાદુએ તેનીથી તે સખુન સાંભલેઆ, તેઆરે તે થંડો થાઈ ગીઓ.

ભૂતભૂતકાલ.

૧૮૩. ભૂતભૂતકાલ—આએ કાલ ફારસીમાં ماضی بعید અને ઈંગરેજીમાં Pluperfect, ને નાંમે ઓલખાએછે, અને તે એક કાંમ આગલ પુરૂ થએઆ પછી બનેલાં કાંમની સહમજ આપેછે; જેમકે, [Pahlavi] મેં આપીશ હતું. આએ કાલનું રૂપ કોઈબી ક્રિયાપદના ભૂતક્રિદંત અથવા ભૂતકાલના સેગાની પાસે [Pahlavi] અથવા [Pahlavi], અને [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] એ સેગાઓ આવેઆથી થાએછે; એમાં [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] નાં કરતાં [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] નું વપરાંણવધારે થાએલુંછે, અને તે વીસેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછે; જેમકે:—[Pahlavi] (વીર૦) જેઓએ આએ દુનીઆંમાં તેટલી સંકટ કધી નહી જોઈ હતી; [Pahlavi] (કાર૦) એક દાહડે અરદવાં

ન, અરદેશેર અને બીજા સવારો સાથે શેકારગાહ તરફ ગીઓ હતો; [illegible] (દીન૦ પુ૦ ૧૩) એઓ સાથે ગેતીની ખાલેસી ગરોથમાંનની માફ કની હોવાને લીધે, ગઈઓમરદની જાતને આએ દુનીઆંમાં ગરોથ માંનને લગતી પેદા કરી હતી કરી કહેલુંછે; [illegible] * * [illegible] (દાદ૦) હુંએ જે કાંઈ (માહરા) ચેલાઓનો છુટકારો થવા તથા (તેઓને) મદદ મલવા સારૂં કેટલાએક ઊપાએઓ સોધેઆ હતા, તે તરફ હુંએ વધારે ધેઆંન આપેઆને લીધે મને સવાલનો કાગજ મલેઓતો નહી; [illegible] (કાર૦) તેવાર પછી અરદેશેર, પેલા કેરમને મારેઓ હતો તાંહાં પાછો બીજીવાર આએઓ; [illegible] (બુન૦) કારણ કે મેં (એ પરમાંણેનો ખોરાક) ખાધોતો નહી.

૧૮૪. 'પેહલવી વીરાફ' અને 'માદીગાંને ગોશતફરીઆંન' માં કેટલેએક ઠેકાંણે ભૂતભૂતકાલને સારૂં [illegible] અને [illegible] ના સેગાઓ વપરાએલા મલેછે, તે [illegible] [illegible] તથા [illegible] [illegible] ના શંક્ષેપ આકારોછે, હેવું આપણે ધારીએતો તે ભુલ ભરેલુ નથી. એ સેગાઓ ઊપલી કેતાબોમાં નીચે જણાવેલા ફેકરાઓમાં આવેલાછે; જેમકેઃ- [illegible] * * [illegible] (વીર૦) વલી મેં એક ઓરતનાં રવાંનને જોઈઊં, કે તેણીનું પેટ ચીરીઊં હતું, અને (તેનાં) આંતરડાંઓ સગને નાંખેઆં હતાં. [illegible] (મા૦ ગા૦) કે તેણીઓએ દીનની સ્તુતી કરવાને લીધે પાદશાહોની તરફથી સુનાં અને મોતી સાથનું તાજ મેલવીઊં હતું.

વર્તમાંનભૂત.

૧૮૫. વર્તમાનભૂત—આએ કાલ જે કાંમ તરતનું થાએલું હોએ તેહની સહમજ બતલાવેછે. અને તેહની ઓલખ ફારસી વ્યાકર્ણમાં ماضی قریب તથા ઈંગરેજીમાં Perfect Tense, ને નાંમે આપેઆમાં આવેલીછે. પેહલવી ભાષામાં આએ કાલનું રૂપ બનાવ્વા થકી બે રીતને કાંમે લગાડેલીછે; તેમાં એક [illegible], એ નાંમી ક્રિયાપદના વર્તમાંનકાલના સઘલા સેગાઓ (તરીજો પુરૂષ એકવચન સેવાએ) કોઈબી ક્રિયાપદના ભુતકાલ અથવા ભુતકરીદંતની પછી મેલેઆમાં આવેછે; અને બીજી રીતમાં [illegible] ને બદલે [illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદના વર્તમાંનના સેગાઓ આવેછે. એ વીસેના દાખલાઓ નીચે જણાવેઆ પરમાંણે આપણને મલેછે; જેમકે:—

[illegible] (દીન૦ ૬) હું કાંથી આવેઓછેઊં, ગરોથમાંન મધેથી કે દોજખ મધેથી? [illegible] (કાર૦) અરદેશેરે કહીઊં કે મેં કરીઊંછે, અને અરદવાંનના છોકરાએ કહીઊં કે નહી, સબબ કે (એ કાંમ) મેં કરીઊંછે. [illegible] (ઈજ૦ હા. ૯) કે તેહનીથી તું, તું ખાલેસી ભરેલો જરતોશત! પોરોશસપનાં ઘરમાં જનમીઓછે.

[Pahlavi]
[Pahlavi] (ઈજ૦ ૧ હા.) જેથી હમો પેદા થએલા છઇએ, જેથી શરીરી રૂપમાં હમો બનેઆ છઇએ, અને જેથી હમો પલેઆ છઇએ. [Pahlavi] (ઈજ૦ ૧૬ હા.) જેઓ થએઆછે, અને વલી જેઓ થસે, તે વીસેની વાકેફકારી અહુરમજદનેછે. [Pahlavi] * * [Pahlavi] (કાર૦) હું કેરમની લડાઈથી લાચારીમાં આવેઓ છેઊં; [Pahlavi] (ઈજ૦ ૧૯ હા.) જે હું સીખેઓ નથી તે તું સીખેઓછે. [Pahlavi] † [Pahlavi] (ઈજ૦ ૯ હા.) કારણ કે તુંએ પોતાના આતમાને નેક તથા ઈજા વગરનો કરેઓછે; [Pahlavi] (દાદ૦) અશો મરદને સેતારા, ચંદર, સુરજ અને આતશનાં કરતાં ભલો પેદા કરેલોછે તે સા માંટે? [Pahlavi] (કાર૦) પાપક નહી જાંણતો હતો કે સાસાન દારાએ દારાની બુની આદથી જણમેલોછે. [Pahlavi] * * [Pahlavi] (વીર૦) તેઓ બીજા સવાબને લીધે અશો થાએલાછે.

૧૮૬. આએ કાલની પેહલ્લી રીતીમાં વપરાએલાં [Pahlavi] ક્રિયા પદના પુરૂષ સર્વનાંમો વર્તમાનના સેગાઓના આકાર સાથે એકમલતા હોવાથી, કેટલાએક વાકીઅઓમાં જાંહાં તેઓ ભૂતકાલના સેગાની પછી પુરૂષ સર્વનાંમ તરીકે કર્તા તથા કર્મની હાલતમાં વપરાએલાંછે

† અતરે [Pahlavi] નો સેગો [Pahlavi] ના આકારમાં લખાએલોછે, તેમાં કાતેબની ભુલથી - ને બદલે તેહનો આકાર [Pahlavi] કરીને લખેઆમાં આવેલોછે.

તેહમાં અને ભૂત વર્તમાંનનાં રૂપમાં કસ્સો ફરક દેખાતો નથી; પણ વાકય રચનાની સહમજ ઊપરથીજ તેઓની એક બીજાથી પીછાંણ થાઈ સકેછે. જેમકે:— [Pahlavi] (ઈજ૦ હા. ૯) કારણ કે સઘલી જીસમાંની આલમની અંદરથી ઘણો સુનદરબી મેં તુહને જોએઓછે; [Pahlavi] (બુન૦) હુંએ તમોને ઘણીજ ઓતમ સંપુરણ મનસકતી આપીછે. [Pahlavi] (વન૦ ૨.) આદમીઓમાંથી તે સાથે પેહલાં હુંએ પુછપરછ કીધી.

ભવિષ્ય.

૧૮૭. ભવિષ્યકાલને સારૂં કોઈબી સાહીઆકાકે (ક્રયાપદ અથવા ઊપસર્ગો વગર ફકત અનિયમીત વર્તમાંનકાલના સઘલા સેગાઓ એકસરખી રીતે વાપરેઆમાં આવેલાછે; જેમકે:— [Pahlavi] (કાર૦) જાંહાં વેર હું જીવતો રેહવસ તાંહાંવેર હું પોતે (માહરાં) ફરજંદો સાથે તાહેરો તાબેદાર રેહવસ; [Pahlavi] (દીન૦ ૭) તે ફરશકંતને વખતે હું જે અહુરમજદ છેઊં તે ઈચ્છા પરમાંણે દુનીઆંનાં લોકોમાં હમેશની જીનદગી, હમેશનો ફાએદો, અને મરજી મુજબનું સુખ આપસ; [Pahlavi] (કાર૦) જો ખોદાઈ નુરં ઈરાંન શેહરને માંટે આપણી મદદે પોંહચસેતો આપણ બનચસું, અને નેકી તથા ખુબીએ પોંહચસું;

[illegible] (ઈજ૦ ૯ હા.) માંસરે સાથે તનપસીન સુધી તું રેહસે, એટલેકે લોકો ઈજશનેની કીરીઆમાં તુહુને વાપરસે; [illegible] (દાદ૦) તેઓને સારૂં સેતારા, ચંદર, અને સુરીઅની રોશની રેહી સકસે કે નહી ? [illegible] (બુન૦) રવાંન (પોતાનાં) શરીરને પીછાંણસે કે આએ માહરૂં (સરીર) છે; [illegible] (કાર૦) હેવું જણાએછે કે એક નવો હાકમ અથવા પાદશાહ પરસીધ થસે તથા તે ઘણા હાકમોને કતલ કરસે અને દુનીઆંને પાછી એક રાજ તલે લાવસે; [illegible] (બુન૦) પછી સઘલાં આદમીઓ તાવેલી ધાતુમાંથી ગુજર કરસે અને પાક થસે.

૧૮૮. ભવિષ્યકાલનાં એ સેવાએ બીજા ચેઆર પ્રકારછે:— અપૂર્ણ ભવિષ્ય, વર્તમાંન ભવિષ્ય, ભૂત ભવિષ્ય, અને ભવિષ્ય ભવિષ્ય.

૧૮૯. અપૂર્ણ ભવિષ્યને સારૂં કોઈબી અપૂર્ણ ભુતકાલના સેગાની પાસે [illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદના વર્તમાંનના સેગાઓ મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે:—

[illegible] . . . . હું થતો હસ.

[illegible] . . . . તું થતો હસે.

[illegible] . . . . તે થતો હસે.

૧૯૦. વર્તમાંન ભવિષ્યને સારૂં ધાતુની સાથે [illegible] પ્રત્ય જોડાઈને બનેલાં વીસેષણોની પાસે [illegible] શબ્દ તરીજા પુરૂષનાં એકવચન સેવાએ પાંચે પુરૂષ સરવનાંમો શાથે વાપરેઆમાં આવેલોછે, અને તરીજા પુરૂષનાં એકવચનમાં [illegible] અથવા [illegible] નો સેગો વપરાએલોછે; જેમકે:—

[illegible] . . . . હું પુછનાર છેઊં.

[illegible] . . . . તું પુછનારછે.

[illegible] . . . . તે પુછનારછે ઈ૦

૧૯૧. ભૂત ભવિષ્ય—ને સારૂં કોઈબી ક્રિયાપદના ભૂતકાલના સેગાની પાસે [illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદના અનીઅમીત વર્તમાંનકાલના સેગાઓ મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે:—

[illegible] . . . . હું થએઓ હસ.

[illegible] . . . . તું થએઓ હસે.

[illegible] . . . . તે થએઓ હસે. ઈ૦

૧૯૨. ભવિષ્ય ભવિષ્યને સારૂં વર્તમાંન ભવિષ્યમાં વપરાએલાં વીસેષણોની પાસે [illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદોના અનીઅમીત વર્તમાંનના સેગાઓ મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે:—

[illegible] . . . . હું પોંહચનાર હઈસ.

[illegible] . . . . તું પોંહચનાર હસે.

[illegible] . . . . તે પોંહચનાર હસે. ઈ૦

કૃદંત.

૧૯૩. પેહલવી ભાષામાં બે કૃદંતછે:-વર્તમાન, અને ભૂત; તેહમાં વર્તમાન કૃદંતને સારૂં બે નીશાંન વપરાએલીછે, એક [illegible] આન, અને બીજી [illegible] આક, અને એ બેહુ નીશાંનો ક્રિયાપદનાં ધાતુ અથવા આગ્નારૂપને લગાડેઆથી તેહનો વર્તમાન કૃદંત થાએછે. જેમકે:-

ધાતુ		તે ઉપરથી વર્તમાં કૃદંત.	
[illegible]	બોલ,	[illegible]	બોલતો.
[illegible]	ઊડ,	[illegible]	ઊડતો.
[illegible]	પકાવ,	[illegible]	પકતો.
[illegible]	લેઈ જા,	[illegible]	લેઈ જતો.
[illegible]	છુપાવ,	[illegible]	છુપાવતો.
[illegible]	જો,	[illegible]	જોતો.
[illegible]	દોડ,	[illegible]	દોડતો.
[illegible]	બલ,	[illegible]	બલતો.

૧૯૪. આએ ઊપલી વર્તમાંન કૃદંતની નીશાંનોમાંની પેહલ્લીનો આકાર [illegible] આન, છે, તે અવસતામાં વર્તમાંન કૃદંતને સારૂં આતમને પદની અંદર વપરાતા [illegible] આન, પ્રત્યને મલતો આવેછે; બીજો આકાર [illegible] આક—છે તે ઊપલાં [illegible] આન, ને છેડેનો [illegible] ન, [illegible] ક, ના આકારથી લખાઇને બનેલો ધારેઆમાં આવેછે. આએ બેહુ શેકલોનું જેમ પેહલવીમાં વપરાણ થાએલુંછે, તેમજ તે ફારસીમાં પણ થાએલુંછે; ફકત ફારસીમાં પેહલવી [illegible] આક, નો એમલો લાંબા ઊચારની ا આ, થી લખાએછે. જેમકે;— دویدن દોડવું, તેહનું دوان દોડતું; رسیدن પોંહચવું, તેહનું رسان પોંહચતું; دانستن જાંણવું, તેહનું دانا જાંણતું; دیدن જોવું, તેનું بینا જોતું. આએ રીત સેવાએ [illegible] નદે-હેવો એક પ્રત્ય ધાતુને લાગીને કેટલાએક વર્તમાંન કૃદંત બનેલા જોએઆમાં આવેછે; જેમકે:— [illegible] જીવવું, તે ઊપરથી [illegible] જીવતું; [illegible] ઊડવું, તે ઊપરથી [illegible] ઊડતું. આએ છેલ્લો પ્રત્ય સેમીટીક ભાષાનાં વપરાણમાં આપણને મલેછે; પણ જો આપણ તેહને પરસ્મૈપદના વર્તમાંન કૃદંતને સારૂં અવસતાના સંપુરણ આકાર [illegible] અંત, ની સાથે મેલવીએતો તે બની સકે હેવુંછે. વર્તમાંન કૃદંતને લગતા દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:—

[illegible]
[illegible] (વીર૦) આએ તે દરવંદ પુરૂષનું રવાંનછે કે જેણે ગેતી (ઈઆને આએ દુનીઆં) માં બેકાએદે બાજ રાખેઆ વગર, બોલતાં ખોરદાદને લગતું પાંણી પીધું અને અમેરદાદને લગતો ખોરાક ખાધો; [illegible]
[illegible] (વીર૦) આએ તે દરવંદ પુરૂષનું રવાંનછે કે જેણે પોતાનું મોહડું, માંથુ, વસીનદા હાત અને પોતાનાં બદનને લગતી બીજી નેજાસતને ઘણી મરતબે વેહતાં પાંણીમાં ધોઈ; [illegible]
[illegible] (વીર૦) આએ તે દરવંદ ઓરતનું રવાંનછે (કે) જેણે પોતાનાં બાલકને ભુખની હાજેતને સારૂં રડતું મેલીઊં; [illegible]
[illegible] (વન૦ ૭) તમો જે આદમીઓ છેઓ તે દેખતાં છેઓ;

[Pahlavi] (વન૦ ૬) નસા સાથ નાં વેહતાં પાંણી આગલ તેઓ જાએ; [Pahlavi] (વન૦ ૫) તે જીવતો પાંણીને હાંની પોંહચાડેચ, જીવતો આતશને બુજાવેચ અને જીવતો ગોસપંદોને તંગી પોંહચાડેચ; [Pahlavi] (કાર૦) જાંહાં સુધી હું જીવતો રેહસ તાંહાં સુધી હું (માહરાં) ફરજંદો સાથે તારો તાબેદાર રેહવસ.

૧૯૫. ભૂત કૃદંત—એ ભૂતકાલના સેગા ઊપરથી બે રીતે બનેલોછે, તેમાં એક ભુતકાલના સેગામાં વપરાતો એખલો [Pahlavi] ત, અથવા [Pahlavi] દ, સાકેન આએ કૃદંતનતને સારૂં વપરાએલો મલેછે, અને બીજી રીતમાં [Pahlavi] ત, અથવા 'દ' ની પાસે [Pahlavi]-અથવા [Pahlavi] તેહને લાંબા ઊચારથી બોલવા સારૂં આવેછે, અને તે પ્રત્ય અવસતા તથા સેમીટીક એ બેહુ જાતનાં ધાતુની સાથે એકસરખી રીતે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] બસ્ત્, અથવા [Pahlavi] બસ્ત-બાંધેલું; [Pahlavi] દાદ્, અથવા [Pahlavi] દાદ-આપેલું; [Pahlavi] જરહુન્ત્, અથવા [Pahlavi] જરહુન્ત-જનમેલું; [Pahlavi] જમીતુન્ત, અથવા [Pahlavi] જમીતુન્ત- મુવેલું; [Pahlavi] પુન્સીદ્, અથવા [Pahlavi] પુન્સીદ-પુછેલું. અવસતામાં ભૂત કૃદંતની નીશાંની તરીકે સંપુરંણ [Pahlavi] ત, છે, તે ઊપરથી પેહલવીમાં ધાતુને છેડે [Pahlavi] ત, અથવા [Pahlavi] દ, ભૂત કૃદંતને સારૂં વપરાએલોછે. ફારસીમાં اسم مفعول ને સારૂં જે ته અથવા ده વપરાએલાછે તેહની ઊપલાજ પ્રત્યઓ ઊપરથી નકલ થએલીછે; જેમકે گفته કહેલું; رفته ગએલું; ઈ૰ આએ

ભૂત કૃદંતને લગતા દાખલાઓ પેહલવી પુશતકોનાં વપરાંણમાં આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:—[Pahlavi] * * [Pahlavi] (વીર૦) રવાંનને વગર ઈજાએ રાખનાર મારેસપંદના (બેટા) આદરબાદે તાવેલું કાંસુ છાતી ઊપર રેડીઊં; [Pahlavi] (વીર૦) હુંએ ઘણાં આદમીને જોએઆં કે તેઓનું માંથુ અને દાહડી બોડેલી (હતી); [Pahlavi] (દીન૦ ૬) એક શખસ એક પાહાડ ઊપર ઊંચે ગીઓ અને તે પાહાડની અંદર રહેલા એક પુરૂષને જોએઓ; [Pahlavi] * [Pahlavi] (કાર૦) પાપક ઈજારેદાર, * પારસનો પાદશાહ હતો, અને અરદવાંનની તરફથી નેમેલો હતો; [Pahlavi] (વન૦ ૧) બીજી જગાઓ તથા શેહરોછે, તે વીસે વીગતે કહેલું નથી. [Pahlavi] (કાર૦) અરદેશેર બાબકાંનનાં કારનાંમામાં એમ લખેલું હતું. [Pahlavi] (દાદ૦) બાકી રહેલા ગુનાહને સારૂં, બદ વીચારની, બુરૂં બોલવાની, અને બદ કરતુકને લગતી સજા કરીને (ઈનસાફના) પુલને ગુજારવુંછે. [Pahlavi] (ઈજ૦ ૯ હા.) જે જણમેલાઓ કરતાં ઘણોજ કીરતીવાંન હતો. [Pahlavi] (વન૦ ૬) જેઆરે તેમાં ચીકાસ મલેલો હોએ.

૧૯૬. જે ધાતુને સામાન્ય રૂપનો પ્રત્ય [Pahlavi] લાગેલો હોએચ તેહ

નો ભુત કૃદંત [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] પ્રત્ય લાગીને બનેછે. જેમકે; [Pahlavi] [Pahlavi] (દાદ૦) અકલે કરી દરએક બુરાઈ જાંખ પાંમેલી, અને અકલે કરી દરએક ખુબી બુજોરગીએ પોંહચેલીછે. [Pahlavi] (ઈજ૦ ૩પ હા.) જે હમણાં શુધી કરેલું અને જે કાંઈ હવેથી આગલ કરાનારૂં (છે.)

સામાન્ય રૂપ.

૧૯૭. આએ ભાશામાં સામાન્ય રૂપ તરેવાર રીતે બનેલાંછે. તેમાં ચેઆર રીત મુખીઅછે. જેમાંની પેહલ્લી રીતમાં ધાતુની પાસે [Pahlavi] તન, અથવા [Pahlavi] દન, અને [Pahlavi] ઈદન, † એવા પ્રત્યઓ મેલેઆમાં આવેછે, જેમકે ધાતુ– [Pahlavi] આમુજ–સીખ, તેનું [Pahlavi] આમુખતન–સીખવું; [Pahlavi] ખુર–ખા, તેનું [Pahlavi] ખુરદન–ખાવું; [Pahlavi] જાતુન–આવ, તેનું [Pahlavi] જાતુનતન–આવ્વું; [Pahlavi] વરજ–એખતીઆર કર, તેનું [Pahlavi] વરજીદન–એખતીઆર કરવું; બી

† આએ [Pahlavi] ઈદન, પ્રત્યમાં વપરાએલી [Pahlavi] ઈ, સઘલે ઠેકાંણે સામાન્ય રૂપના અસલ પ્રત્યને લગતી નથી; પણ તે કેટલીએક વેલા અવસતાના ચોથા વર્ગનાં ધાતુની નીશાંની દાખલ, કેટલીએક વેલા નાંમને ક્રિયાપદની હાલતમાં લાવ્વા સારૂં અવસતામાં વપરાએલા [Pahlavi] ય, ની જગોએ, અને કોઈ વેલા વધારા તરીકે દાખલ કરેઆમાં આવેલીછે. જેમકે અવસતાના ચોથા વર્ગને લગતાં ધાતુ [Pahlavi] જાય, ઉપરથી [Pahlavi] જાઈદન—જનમવું; [Pahlavi] યુદય, ઉપરથી [Pahlavi] અયુઝીદન—અયડવું, લડવું; અવસતાના પેહલ્લા વર્ગનો ધાતુ [Pahlavi] બજ—વેહચવું; તેને [Pahlavi] શ, લાગવાથી [Pahlavi] બક્ષ—ભાગ, હીસ્સો; હેવું પરીથક નાંમ બનીઉં, અને તેહની ઉપર [Pahlavi] ય, વધારેઆથી તેહનું સામાન્ય રૂપ [Pahlavi] બક્ષીઅ—બખશવું; અથવા વાંટણી કરવી; જે ઉપરથી પેહલવી સામાન્ય રૂપ [Pahlavi] બક્ષીદન—વેહચવું, બખસવું. વલી [Pahlavi] ગેરેજ—પોકારવું, રડવું; [Pahlavi] તેરેસ—બીહવું; એ અવસતાનાં પેહલ્લા વર્ગનાં ધાતુ ઉપરથી [Pahlavi] ગરઝીદન—પોકારવું; અને [Pahlavi] તરસીદન—બીહવું; વલીઆદી રૂપો બનેલાંછે.

જી રીતમાં ધાતુની પાસે પેહલ્લાં [Pahlavi] શને, પ્રત્ય મેલીને તેહનું પરીથક નાંમ બનાવેઆમાં આવેછે, અને તેઆર પછી તેહની પાસે [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ય, સામાન્ય રૂપની નીશાંની દાખલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે, [Pahlavi] ગોબ–બોલ, તેનું [Pahlavi] ગોબશને–બોલી; અને તે ઊપરથી [Pahlavi] ગોબશનશ–અથવા [Pahlavi] ગોબશની–બોલવું; [Pahlavi] ઈતીબુન–બેસ, તેહનું [Pahlavi] ઈતીબુનશને–બેઠક; અને તે ઊપરથી [Pahlavi] ઈતીબુનશનશ–અથવા [Pahlavi] ઈતીબુનશની–બેસવું. તરીજી રીતમાં ધાતુની પાસે [Pahlavi] તી, અથવા [Pahlavi] દી, હેવા પ્રત્ય મેલેઆમાં આવેછે, જેમકે; [Pahlavi] બૂ–થા, તેહનું [Pahlavi] બૂદી–થવું– અથવા હોવું; [Pahlavi] પદીરોફ–કબુલ, તે ઊપરથી [Pahlavi] પદીરોફ્તશ–કબુલ કરવું.

૧૯૮. ચોથી રીતમાં નાંમ અથવા વીશેપણની પાસે [Pahlavi] શ–અથવા [Pahlavi] ય, આવેઆથી તેહનું સામાન્ય રૂપ બનેછે. જેમકે; [Pahlavi] અકાર–નકાંમું, તે ઊપરથી [Pahlavi] અકારાશ–નકાંમું થવું; વગર ઊપીઓગનું બનવું; [Pahlavi] અવીજ–નીરમલ, તે ઊપરથી [Pahlavi] અવીજગશ–નીરમલ રેહવું; [Pahlavi] પેદાક–જાહેર, તે ઊપરથી [Pahlavi] પેદાકશ–જાહેર થવું; [Pahlavi] ઓસતોબાંન–ઓસતવાર, તે ઊપરથી [Pahlavi] ઓસતોબાંનશ–ઓસતવાર રેહવું; [Pahlavi] હીમ–ખસલત, તે ઊપરથી [Pahlavi] હીમશ–ખસલત થવી.

૧૯૯. આએ ઊપલી સામાન્ય રૂપની ચેઆર નીશાંનીઓમાંની પેહલ્લી નીશાંની [Pahlavi] તન–અથવા દન, ને લગતો આકાર અવસતામાંથી આપણને મલતો નથી; પણ ખીલારોકી તખતીઓનાં લખાંણમાં સામાન્ય રૂપની નીશાંની તરીકે **તન** પ્રત્ય વપરાએલો મ

લેછે, જેમકે; **અન્તરે પાપેરેતાને**-લડાઈ કરવાની અંદર; આએ એબારતમાં વપરાએલા **પાપેરેતાને** બોલની અંદર આવેલો **પાપેરે** વીસ્તાર બતલાવનારો ધાતુછે, તેહની પાસે આવેલો **તન** સામાન્ય રૂપનો પ્રત્યછે, અને તેની સાથે જોડાએલો **એ** ચોથી એકવચનની નીશાંનીછે. **પાપેરેતાને** ની અંદર **તન** ને બદલે **તાન** પ્રત્યછે, તેમાં આવેલી **આ** અસલ **અ** છે; પણ કાએદા પરમાંણે તેની પાસે **ન** આવેઆને લીધે તેનો ઊચ્ચાર **આ** નો થએલોછે. સામાન્ય રૂપની બીજી તથા ચોથી રીતમાં ભાવવાચક નાંમ અથવા વીશેષનની પાસે [illegible] શ-અથવા [illegible] – [illegible] ય, વપરાએલોછે, તે અવસતામાં નાંમનું સામાન્ય રૂપ બનાવ્વા સારૂં નાંમની પાસે [illegible] ય, મેલેઆમાં આવેછે તે ઊપરથીછે; જેમકે– [illegible] પેરેસન્-સવાલ, તેહનું [illegible] પેરેસન્ય–સવાલ કરવો; [illegible] વીઆખ્મન્–વોચાર, તેહનું [illegible] વીઆખ્મનીઅ–વીચાર કરવો. **પેહલવીમાં** સામાન્ય રૂપની નીશાંની દાખલ જે [illegible] શ-વપરાએલોછે, તે અસલ અવસતાના [illegible] ય, નો આકારછે, પણ તે આકાર [illegible] શ-નેં એકસરખી રીતે મલતો હોવાને લીધે પાછલથી તે **શ**, નાજ ઊચ્ચારથી બોલાવા લાગોછે. અને તેથી તે પેહલવી તથા ફારસી એ બેહુ ભાષામાં એકસરખી રીતે **શ** ને નાંમે ઓલખાએછે. તરીજી રીતમાં ધાતુને [illegible] તી, અથવા [illegible] દી, ના પ્રત્ય સામાન્ય રૂપને સારૂં લગાડેઆમાં આવેછે તે અવસતામાં સામાન્ય રૂપના અર્થને સારૂં વપરાતા [illegible] તય, અથવા [illegible] દીઅ, પ્રત્યને બરોબર મલતા આવેછે; જેમકે, અવસતાના ધાંતુ– [illegible] મન, [illegible] વચ, અને [illegible] વેરેજ– ઊપરથી [illegible] મતય, વોચારવું; [illegible] ઊખ્તય,

બોલવું; [illegible] વર્ષતય, એખતીઆર કરવું. તેમજ અવસતાનાં ધાતુ– [illegible] વજ- [illegible] સરૂ–અને [illegible] વેરેજ–ઊપરથી તેહનું સામાન્ય રૂપ [illegible] વજએદીઅ–લેઇ જાવું; [illegible] સરૂઈદીઅ–સાંભલવું; [illegible] વેરેજેદીઅ–એખતીઆર કરવું. જેમ બીજી અને ચોથી રીતમાં [illegible] ય, નો આકાર [illegible] શ–ને મલતો લખેઆમાં **આવેઓ**છે, તેમજ આએ તરીજી રીતમાં કેટલીએક વેલા [illegible] ને બદલે [illegible] આવેછે, અને તેહનો ઊચ્ચાર **શ** નો કરેઆમાં આવેછે. આએ ઊપલી તરંણે રીતમાં જોકે [illegible] ય, વપરાએલો છે, તોપણ તેહનો ઊચ્ચાર દીર્ઘ **ઈ** થી કરેઆમાં આવેછે.

૨૦૦. આએ ઊપલાં સામાન્ય રૂપને લગતા આકારોને નામ સાબિત ધાતુને નાંમે જો આપણ બોલીએતો તે કાંઇ અંનઘટતું નથી; કેમકે તે ધાતુને નાંમી પ્રત્ય લાગીને બનેલાછે.

૨૦૧. ઊપર જણાવેલી પેહલ્લી રીત સેવાએનાં નાંમસાધીત ધાતુઓ જેમ સામાન્ય રૂપને સારૂં વપરાએલાંછે, તેમજ તે નાંમ તથા વીશેષનને અરથે પણ વપરાએલાછે. એમાં બીજી રીતની અંદર વપરાએલો [illegible] શને, પ્રત્ય અવસતામાં પરીયક અથવા ભાવવાચક નાંમ બનાવ્વા સારૂં [illegible] થવેમ, પ્રત્ય વપરાએલોછે, તે ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે; કેમકે અવસતાનો [illegible] થવેમ, પ્રત્ય પેહલવીમાં [illegible] શને, ના ઊચ્ચારથી લખાએલો આપણને મલેછે. જેમકે અવ૦ [illegible] પેથવેમ, ખોરાક; તેહનું પેહલવીમાં [illegible] પશને, તેમજ [illegible] સ્તોથવેમ, નું [illegible] સેતાઇશને, સ્તુતી, વખાંણ; [illegible] શને, ની પાસે જેઆરે [illegible] ય, અથવા [illegible] શ, હેવો પ્રત્ય લાગેછે તેઆરે તેહની સેવરે વપરાએલો [illegible] નીકલી

જાએછે, જેમકે મીનશને, વીચાર; તેહેનું મીનશની, અથવા મીનશનશ, વીચાર કરવો.

૨૦૨. નાંમસાધીત, પ્રયોજક અને ઊભયવિધ અથવા કર્મણીવાચક ધાતુઓની સેવટે સામાન્ય રૂપની નીશાંની દાખલ હમેશ ઈદન, પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેછે, જેમકે બેશજીનીદન–આરાંમ કરવો; ફ્રરાદયઈનીદન–ફ્રરાખી આપવી; પેદાકીનીદન–જાહેર કરવું; નપીકીનીદન–નકલ કરવી. સાતુનીનીદન–ચલાવ્વું; વરદીનીદન–ફેરવ્વું; વીનારશીદન–સમરવું; વુજશીદન–સજા થવી. જો કે ઊપલાં સામાન્ય રૂપોની અંદર વપરાએલો ઈન–અને શ–પ્રત્ય અવસતાના અય, અને ય, એ ચોકસ પ્રત્યઓ ઊપરથી લીધામાં આવેલાછે, માંટે કાએદા પરમાંણે ઊપલાં સામાન્ય રૂપોનો ઊચ્ચાર **બેશજીઅઈદન—ફ્રરાદયયઈદન—પેદાકીઅઈદન—નપીકયઈદન—સાતુનયઈદન—વરદયઈદન—વીનારયઈદન—અને વુજયઈદન**—કરીને થવો જોઈએ; પણ અક્ષરના એકમલતા આકાર અને ઊચ્ચારની સેહલાઈને સારૂં તેઓ પાછલથી **ય** ને બદલે **ઈન** અને **શ** ના આવાજથી બોલાતા આવેઆછે. જાઈતગુનતન–લાવ્વું; દરનજીનીદન–ગણવું; મરચાંનીદન–ખરાબ કરવું, એ સામાન્ય રૂપમાં વપરાએલા ને તેહનાં અસલ ધાતુને લગતો સહમજવો.

ધાતુ રૂપ.

૨૦૩. પેહલવી ભાષામાં બૂદન, ઈસ્તાદન,

અથવા એસ્તાદન, જહલુનતન, અને જકવીમુનતન, આએ સામાન્ય રૂપો આવેછે, જેઓનો અર્થ "થવું" અથવા "હોવું" હવો થાએછે, અને તેના સેગાઓ બીજા ક્રિયાપદોના સેગાઓની પછી સાહીઅકારક ક્રિયાપદ તરીકે ઘણાંખરાં જોડાએછે. આએ સામાન્ય રૂપોમાંનું પેહલું રૂપ અવસતાના બૂ–ધાતુ ઊપરથી, બીજું અને તરીજું અવસતાનાં અસ, ધાતુ ઊપરથી, અને ચોથું તથા પાંચમું સેમીટીક હુહ, તથા કવીમ, ઊપરથી બનેલુંછે. એ સેવાએ અવસતાનાં અસ, તથા સેમીટીક હુહ, ધાતુ ઊપરથી પેહલવીમાં બે સંક્ષેપ આકારો વર્તમાંનકાલની અંદર વપરાએલા આપણને મલેછે, તેમાં હુહ, ઊપરથી હુમન, હેવું એક નાંમી ક્રિયાપદ પુરૂષ સર્વનાંમોની સાથે જોડાઈને આવેછે. અસ, નો સંક્ષેપ આકાર અ, † પેહલા પુરૂશ એકવચનમાં તથા તરીજા પુરૂષ અનેકવચનના સેગામાં વપરાએલો મલેછે, પણ પેહલા પુરૂષ એકવચનનું સર્વનાંમ આવ્વાને લીધે કેટલીએક વેલા નો આકાર માં બદલ થએલો આપણને મલેછે. અને તરીજા પુરૂષ એકવચનમાં તેહનો ખરો આકાર અસ્ત, આપણને વારેઘડીએ જડેછે. એ સેવાએ પેહલા પુરૂષનાં અનેકવચન, તથા બીજા પુરૂષનાં એક તથા અનેકવચનમાંથી નો આકાર લખાંણમાંથી નીકલી ગએઓછે; તોપણ ઊચ્ચારમાં કાંઈએક તેહની નીશાંન જલવાએલી આપણને દેખાએછે. ફ્રારસીમાં બીજા પુરૂષ એકવ

† અ—એ અસલ અવસતાનાં અસ—ધાતુની અંદર આવેલા સ, ઊપરથી થાએલો હ, છે; પણ પાછલથી તેહનો ઉચ્ચાર **અ** થી કરેઆમાં આવેલોછે.

ચન સેવાએ સઘલા સેગાઓમાં ۱ અ, લખાંણમાં જરવાઈને રેહે લોછે. આએ [illegible] અસ, તથા [illegible] હુમન, ઊપરથી બનેલા વર્તમાંનકાલના સેગાઓની વીગત હમો અતરે આપીએછે:—

સવાર્થ.

વર્તમાંન.

ઇરાંની.		સેમીટીક.	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] હું છેઊં,	૧	[illegible]—[illegible] હું છેઊં.
૨	[illegible] તું છે,	૨	[illegible] તું છે.
૩	[illegible] તે છે,	૩	† [illegible] તે છે.
	અનેકવચન.		અનેકવચન.
૧	[illegible] હમો છઇએ,		[illegible] હમો છઇએ.
૨	[illegible] તમો છેઓ,		[illegible] તમો છેઓ.
૩	[illegible] / [illegible] } તેઓછે,		[illegible] અથવા [illegible] તેઓછે.

૨૦૪. ફારસીમાં ام, ی, است એકવચનને સારૂં અને یم, ید, اند અનેકવચનને સારૂં વપરાએલા સેગાઓ આપણને મલેછે, તે ઊપલા આકારને બરોબર મલતાછે; આએ બેહુ જાતના આકારોના દાખલા આપણને પેહલવી પુશતકોમાં નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:—

† તરીજા પુરૂષ એકવચનમાં કાએદા પરમાંણે [illegible] હુમનેદ—જોઇએ તેહને બદલે [illegible] હઇતિ, બોલ વપડાએલાછે તેમાં [illegible] હઈ, એ સેમીટીક તરીજા પુરૂષના સેગોછે અને તેને છેડે ઇરાંની કાએદા મુજબ તરીજા પુરૂષનાં સર્વનાંમને સારૂં [illegible] લગાડેઓછે.

[illegible] (વન૦ ૧૩) ઓ સપેતમાંન જરતોશત! હું જે અહુરમજદ છેઊં તે મેં સગને પેદા કીધુંછે. [illegible] (ઈજ૦ હા. ૧૩) હું અહુરમજદને માંનનારો છેઊં, ઇઆને ભલા પુરૂષમાંનો એક પુરૂષ છેઊં. [illegible] (ઈ૦ હા.૮) તમો અમેશાસપંદો છેઓ યજદાંપરસતી દીનની મારફતે યાદ કરવા જોગ; [illegible] (વન૦ ૭) જે દરવંદો નસાને લગતું કાંમ કરનારાછે તેઓ દુકાલને પસંદ કરનાર, અને ધાસતીને વધારે મદદ આપનારાછે.

૨૦૫. પેહલવીમાં અવસતાનાં [illegible] અસ-ધાતુ ઊપરથી બનેલા અસલ પ્રત્યઓનાં રૂપો ઊપર જણાવેઆ પરમાંણે ઘણાં કમ આપણને મલેછે; અને તેહને બદલે એજ અવસતાનાં [illegible] અસ, ધાતુ ઊપરથી બેકાએદે બનેલાં [illegible] ઈસ્તાદન, હેવાં સામાન્ય રૂપના સેગાઓ સઘલા કાલ તથા અર્થની અંદર અસલ તથા સાહી આકારક રીતે વપરાએલાછે.

[illegible] ને લગતા દાખલાઓ.

[illegible] (વન૦ ૫) હું જે અહુરમજદ છેઊં તે હું તેઓને એકદંમ વરસાઊંચ; [illegible] (દી૦ ૬) કે હું કોણ છેઊં? આદમી છેઊં કે દેવ? [illegible] (કાર૦) તેં કેમ જાંણીઊં કે હું શાપુર છેઊં? [illegible] (વન૦ ૫) કે તું જર

તોસતછે તે તાહરા વગર. [illegible] (કાર૦) તું કીહાં ખાંનદાંનની ઓલાદનોછે? [illegible] (કાર૦) તમારે તાંહાં પેહલવાંનગરીના હોનરમાં ઘણો વખણાએલો એક લાએક પુત્રછે. [illegible] (કાર૦) તમો એક ઓરતનાં કરતાં ઘણા કમજોર અને નકામાં છેઓ. [illegible] (વન૦ ૭) તમો જે આદમીઓ છેઓ તે દેખતાં છેઓ; [illegible] (ઈજ૦ હા. ૧) જેઓછે ઓતમ પવીતરાઈને લગતા; [illegible] (દાદ૦) જેઓ ફરશકંત કરવા સારૂં લાએકનાછે, તે ઓ કોણછે? તથા કોણ થસે? અને કેહવી તરેહનાછે?

[illegible] હોમન—ને લગતા સેગાઓનાં રૂપ સંશયાર્થમાં આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:—

વર્તમાંન.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] હું હોઊં,	૧ [illegible] હમો હોઈએ.
૨† [illegible] તું હોએ,	૨ [illegible] તમો હોવ.
૩ [illegible] તે હોએ,	૩ [illegible] તેઓ હોએ.

† વંદીદાદની પાંચમી પરગરદમાં [illegible] યાહી, હોવા પ્રત્ય સંશયાર્થ વર્તમાંનના બીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂં વપરાએલોછે, જેમકે— [illegible] તું જે અહુરમજદછે, તે નસાની ઉપર ચલાવેછે.

ભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] હું હોત,	૧ [illegible] હમો હોત.
૨ [illegible] તું હોત,	૨ [illegible] તમો હોત.
૩ [illegible] તે હોત,	૩ [illegible] તેઓ હોત.

૨૦૬. સંશયાર્થને લગતી [illegible] આ, જેમ પેહલવીમાં વર્તમાંન તથા ભૂતકાલના સેગાને સારૂં [illegible] હોમન—ની પછવાડે અથવા [illegible] હોમન, ને પુરૂષ સર્વનાંમો લાગીને તેની પછી વપરાએલીછે, તેમ તે ફારસીમાંબી ઊપલાજ અર્થને સારૂં વપરાએલી આપણને મલેછે; પણ તેહમાં ફેર માંતરે એટલોજછે કે [illegible] હોમન—શબ્દ ફારસીમાં વાપરેલો નથી, અને સંશયાર્થની નીશાંની તરીકે પેહલવીમાં [illegible] આ, તેહના અસલ ઊચ્ચારમાં બોલાએછે તેહને બદલે તે ફારસીમાં ભુતકાલની અંદર ی ઇ, અને વર્તમાંનને સારૂં ا આ—ના ઊચ્ચારથી ભુત તથા વર્તમાંનના સેગાની પછવાડે વપરાએછે, અને તેહની સહમજ ફારસી વ્યાકર્ણની અંદર شرط, تمنی, અને استمرار ની ی ઈ, તથા الف دعا અલેફેદોઆ—નાં નાંમથી આપેલીછે, અને તેહનું વપરાંણ ફારસી પુસતકોમાં આપણને આએ રીતે મલેછે, જેમકે:— آمدی તે આએઓ હોત, آمدندی તેઓ આએઆ હોત, آمدمی હું આએઓ હોત; روی شادی دشمنش کم بیندی તેહનો દુશમન ખુશીનું મોહડું નહી જોએ.

[Pahlavi] ઈસ્તાદન—અથવા [Pahlavi] જકવીમુનાતન—આએ બે સામાન્ય રૂપોમાંનું પેહલલું રૂપ અવસતા અને બીજું સેમીટીક મુલ ઊપરથી બનેલુંછે, તેઓનો અર્થ 'હોવું' અથવા 'ઊભુ રેહવું' હેવો થાએછે. આએ સામાન્ય રૂપના સેગાઓ જેમ છુટા તેમજ બીજા ક્રિયાપદોના સેગાઓની પછી જોડાઈને આવેછે; તેમાં જેઆરે તેહના સેગાઓ છુટા વપરાએલા હોએ તેઆરે તેહને અસલ ક્રિયાપદને લગતા ગણવા, અને બીજાં કોઈ ક્રિયાપદની પછવાડે તે વપરાએલા હોએતો તેહને સહીઆકારક સાહમજવા. તેઓનું રૂપાખ્યાપન નીચે જણાવેઆ પરમાંણેછે :—

અનિયમિત વર્તમાંનકાલ. †

ઈરાંની.		સેમીટીક.	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[Pahlavi] હું હોઊં.	૧	[Pahlavi] હું હોઊં.
૨	[Pahlavi] તું હોએ.	૨	[Pahlavi] તું હોએ.
૩	[Pahlavi] તે હોએ.	૩	[Pahlavi] તે હોએ.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧.	[Pahlavi] હમે હોઈએ,	૧	[Pahlavi] હમે હોઇએ.
૨	[Pahlavi] તમો હોવ,	૨	[Pahlavi] તમો હોવ.
૩	[Pahlavi] / [Pahlavi] તેઓ હોએ,	૩	[Pahlavi] તેઓ હોએ.

† એના વર્તમાંનકાલનાં રૂપ અનિયમિતને મલતાંછે, અને તે 'છે' ને અર્થે વપરાએછે.

ભૂતકાલ.

ઈ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[Pahlavi] હું હતો,	૧	[Pahlavi] હું હતો.
૨	[Pahlavi] તું હતો,	૨	[Pahlavi] તું હતો.
૩	[Pahlavi] તે હતો,	૩	[Pahlavi] તે હતો.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[Pahlavi] હમે હતા,	૧	[Pahlavi] હમે હતા.
૨.	[Pahlavi] તમે હતા,	૨.	[Pahlavi] તમે હતા.
૩	[Pahlavi] તેઓ હતા,	૩	[Pahlavi] તેઓ હતા.

૨૦૭. ભવિષ્યકાલને માંટે ઊપર લખી જણાવેલા અનિયમિત વર્તમાંનના સેગાઓ કસ્સો ફેરફાર થએઆ વગર વપરાએછે.

૨૦૮. કેટલાંએક લખાંણોમાં [Pahlavi] તથા [Pahlavi] ના ભૂત તથા વર્તમાંનકાલના સેગાઓને બદલે [Pahlavi] બૂદન—અથવા [Pahlavi] જહવુનતન—ના સેગાઓ વપરાએલા મલેછે, તે ફેરફાર પાછલથી થાએલો ધારેઆમાં આવેછે, અને તે ઊપરથી ફારસીમાં સઘલે ઠેકાંણે ઊપલા અર્થને સારૂં ایستادن ને બદલે بودن ના સેગાઓ વપરાએલાછે. જેમકે—کرد بود કીધું હતું; کرده باشد કીધું હોએ; ઈ૦

૨૦૯. અવસતાના [Pahlavi] બૂ–ધાતુ ઊપરથી બનેલાં [Pahlavi] બૂદન– તથા સેમીટીક [Pahlavi] હુહ–ઊપરથી બનેલાં [Pahlavi] જહુનતન–એ સામાન્ય રૂપોનો અસલ અર્થ "થવું" છે. તે ઊપરાંત એ સામાન્ય રૂપોના સેગાઓ "હોવું" તથા "રેહવું" હેવે અર્થે પણ વપરાએલાછે, અને તેઓની ગરદાંન અથવા રૂપાખ્યાપન નીચે જણાવે આ પરમાંણે આપણને મલેછે:—

સવાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

ઈ૦ પુ૦	એકવચન.	સે૦ પુ૦	એકવચન.
૧ [Pahlavi]	હું થાઊં છેઊં (અ૦) હું થાઊં,	૧ [Pahlavi]	હું થાઊં છેઊં (અ૦) હું થાઊં.
૨ [Pahlavi]	તું થાએછે (અ૦) તું થાએ,	૨ [Pahlavi]	તું થાએછે (અ૦) તું થાએ.
૩ [Pahlavi]	તે થાએછે (અ૦) તે થાએ,	૩ [Pahlavi]	તે થાએછે (અ૦) તે થાએ.
	અનેકવચન.		અનેકવચન.
૧ [Pahlavi]	હમે થઈએછે (અ૦) હમે થઈએ,	૧ [Pahlavi]	હમે થઈએછે (અ૦) હમે થઈએ.
૨ [Pahlavi]	તમો થાઓ છેઓ (અ૦) તમો થાઓ,	૨ [Pahlavi]	તમો થાઓ છેઓ (અ૦) તમો થાઓ.
૩ [Pahlavi] [Pahlavi]	તેઓ થાએછે (અ૦) તેઓ થાએ,	૩ [Pahlavi]	તેઓ થાએછે, (અ૦) તેઓ થાએ.

૨૧૦. આએ ઊપર જણાવેલા [Pahlavi] ને લગતા વર્તમાંનકાલના સેગાઓનાં રૂપની અંદર બીજા પુરૂષ એકવચનના સેગા સેવાએ કો

ઈબી પુરૂષને લગતા સેગામાં [Pahlavi] બૂ–ધાતુની અંદર વપરાએલા [Pahlavi] ઊ. ને બદલે કોઈ ક્ષર આપણને મલતો નથી, તે ઊપરથી જણાએછે કે તે પેહલવી લખાંણમાં વપરાએલો નથી, પણ હાલની ફારસીમાં તે આપણને મલેછે. એ વીસેના પેહલવી દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે; જેમકે:–[Pahlavi] (વન૦ ૧૮) સગલી જીસમાંની આલમમાં મેલાપ કરેઆ વગર હું હમેલદાર થતી નથી. [Pahlavi] (વન૦ ૧) તે બુરૂ દશતાંન ઘણું જોરમંદ રેહચ. [Pahlavi] (ઈ૦હા. ૨૧) જેથી તે ઇજશનેની હએઆતી મેલવતો રેહ. [Pahlavi] (વન૦ ૫) આપણે તેઓથી ખચીત રીમન થઇએ. [Pahlavi] (કાર૦) વજીરે ક હીઊં કે તમો જીવતા રેહો. [Pahlavi] (વન૦ ૭) તેઓ પછી હમેશ લગી અપવીતર રેહછે. [Pahlavi] (આફ૦ દહ૦) ભલાઓ સકતીવાંન થાએ અને બુરાઓ અસકત થાએ; ફારસી રેવાએતમાં ઊપલું લખાંન આએ રીતે કરેલુંછે:— وهان پادشاه بغد ثونان اوادشاه بغد از کرد کنشن خویش اواخش پشیمان بغد 'બુનદેહશને' કેતાબની અંદર ઘણાખરા એમલાઓ પાછલાં લખાંણને મલતા મલેછે, તે મુજબ તેહમાં તરીજા પુરૂષનાં અનેકવચનને સારૂં [Pahlavi] બવંદ–વપરાએલો મલેછે. જેમકે:— [Pahlavi] સઘલાં આદમીઓ હમેશે હમેશે લગી અમરગ રેહસે.

વર્તમાંનની બીજી રીત.

અથવા

અપૂર્ણ વર્તમાંન.

ઈ૦	સે૦
પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હું થાઊં છેઊં.	૧ [illegible] હું થાઊં છેઊં.
૨ [illegible] તું થાએછે.	૨ [illegible] તું થાએછે.
૩ [illegible] તે થાએછે.	૩ [illegible] તે થાએછે.
પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] હમો થઈએછે	૧ [illegible] હમો થઈએછે.
૨ [illegible] તમો થાઓછો	૨ [illegible] તમો થાઓછો.
૩ [illegible] તેઓ થાએછે.	૩ [illegible] તેઓ થાએછે.

રીતિ વર્તમાંન.

ઈ૦	સે૦
પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] * [illegible] હું થતો રેહુંચ.	૧ [illegible] [illegible] હું થતો રેહુંચ.
૨ [illegible] [illegible] તું થતો રેહચ.	૨ [illegible] [illegible] તું થતો રેહચ.
૩ [illegible] [illegible] તે થતો રેહચ.	૩ [illegible] [illegible] તે થતો રેહચ.
પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] [illegible] હમે થતા રહીએચ.	૧ [illegible] [illegible] હમે થતા રહીએચ.
૨ [illegible] [illegible] તમો થતા રેહોચ.	૨ [illegible] [illegible] તમો થતા રેહોચ.
૩ [illegible] [illegible] તેઓ થતા રેહચ.	૩ [illegible] [illegible] તેઓ થતા રેહચ.

ભૂતકાલ.

ઈ૦	સે૦
પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] [illegible] હું થએઓ.	૧ [illegible] [illegible] હું થએઓ.

* રીતિ વર્તમાંનની અંદર જેમ ભૂત કૃદંતનો તેમજ ભુતકાલનો સેગો એકસરખી રીત વપરાએલોછે.

૨ તું થએઓ, ૨ તું થએઓ.

૩ તે થએઓ, ૩ તે થએઓ.

પુ૦ અનેકવચન. પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમે થએઆ, ૧ હમે થએઆ.

૨ તમો થએઆ, ૨ તમો થએઆ.

૩ તેઓ થએઆ, ૩ તેઓ થએઆ.

ભુતકાલની બીજી રીત.

ઈ૦ સે૦

પુ૦ એકવચન. પુ૦ એકવચન.

૧ હું થએઓ, ૧ હું થએઓ.

૨ તું થએઓ, ૨ તું થએઓ.

૩ તે થએઓ, ૩ તે થએઓ.

પુ૦ અનેકવચન. પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમે થએઆ, ૧ હમે થએઆ.

૨ તમો થએઆ, ૨ તમો થએઆ.

૩ તેઓ થએઆ, ૩ તેઓ થએઆ.

અપૂર્ણ ભૂત.

ઈ૦ સે૦

પુ૦ એકવચન. પુ૦ એકવચન.

૧ હું થાતો હતો, ૧ હું થાતો હતો.

૨ તું થાતો હતો, ૨ તું થાતો હતો.

૩ તે થાતો હતો, ૩ તે થાતો હતો,

પુ૦ અનેકવચન. પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમે થાતા હતા, ૧ હમે થાતા હતા.

૨ તમો થાતા હતા, ૨ તમો થાતા હતા.

	હ૦		સે૦
૩	તેઓ થાતા હતા,	૩	તેઓ થાતા હતા.

અપૂર્ણ ભૂતકાલની બીજી રીત.

	હ૦		સે૦
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું થતો હતો,	૧	હું થતો હતો.
૨	તું થતો હતો,	૨	તું થતો હતો.
૩	તે થતો હતો,	૩	તે થતો હતો.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો થતા હતા,	૧	હમો થતા હતા.
૨	તમો થતા હતા,	૨	તમો થતા હતા.
૩	તેઓ થતા હતા.	૩	તેઓ થતા હતા.

પૂર્ણભૂત.

	હ૦		સે૦
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું થઈ રેહો,	૧	હું થઈ રેહો.
૨	તું થઈ રેહો,	૨	તું થઈ રેહો.
૩	તે થઈ રેહો,	૩	તે થઈ રેહો.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું થઈ રેહો,	૧	હું થઈ રેહો.
૨	તું થઈ રેહો,	૨	તું થઈ રેહો.
૩	તે થઈ રેહો,	૩	તે થઈ રેહો.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો થઈ રેહા,	૧	હમો થઇ રેહા.
૨	તમો થઈ રેહા,	૨	† તમો થઈ રેહા.
૩	તેઓ થઈ રેહા,	૩	તેઓ થઈ રેહા.

† હંમે ૧૮૨ મા નંબર વાલા ફેકરામાં જણાવીછે કે પૂર્ણભૂતકાલની સહમજ બતલાવ્વા સારૂં … ના સેગાની પાસે … નો સેગો વપરાએછે, તે મા૦ ગો૦ ના દાખલા ઉપરથીછે, પણ તેહને મલતો બીજો દાખલો મને મલેઓ નથી, માટે કાએદા પરમાંણે … અથવા … ના સેગાઓ ઉપલાં રૂપાખ્યાપનમાં હંમે મેલેલાછે.

ભૂતભૂતકાલ.

ઈ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ [illegible]	[illegible] હું થએઓ હતો,	૧ [illegible]	[illegible] હું થએઓ હતો.
૨ [illegible]	[illegible] તું થએઓ હતો,	૨ [illegible]	[illegible] તું થએઓ હતો.
૩ [illegible]	[illegible] તે થએઓ હતો,	૩ [illegible]	[illegible] તે થએઓ હતો.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ [illegible]	[illegible] હમે થએઆ હતા,	૧ [illegible]	[illegible] હમે થએઆ હતા.
૨ [illegible]	[illegible] તમો થએઆ હતા,	૨ [illegible]	[illegible] તમો થએઆ હતા.
૩ [illegible]	[illegible] તેઓ થએઆ હતા,	૩ [illegible]	[illegible] તેઓ થએઆ હતા.

આએ કાલને સારૂં [illegible] અને [illegible] ને બદલે [illegible] અથવા [illegible] ના સેગાઓ પણ વપરાએલાછે, જે વીસેના દાખલાએ, હમોએ ૧૮૩ માં પ્રેકરામાં જણાવેલાછે.

વર્તમાનભૂત.

ઈ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ [illegible]	[illegible] હું થએઓ છેઊં,	૧ [illegible]	[illegible] હું થએઓ છેઊં.
૨ [illegible]	[illegible] તું થએઓછે,	૨ [illegible]	[illegible] તું થએઓછે.
૩ [illegible]	[illegible] તે થએઓછે,	૩ [illegible]	[illegible] તે થએઓછે.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ [illegible]	[illegible] હમો થએઆ છઇએ,	૧ [illegible]	[illegible] હમો થએઆ છઇએ
૨ [illegible]	[illegible] તમો થએઆ છેઓ,	૨ [illegible]	[illegible] તમો થએઆ છેઓ.
૩ [illegible]	[illegible] તેઓ થએઆછે,	૩ [illegible]	[illegible] તેઓ થએઆછે.

૨૧૧. ભવીષ્યકાલને માંટે દરએક ક્રિયાપદના વરતમાંનના સેગાઓ વાપરેઆમાં આવેલાછે; પણ તે ઊપરાંત પાછલથી થાએલાં લખાંણોમાં [illegible] ક્રિયાપદના વરતમાંનના સેગાઓ ભુતકાલના સેગાની આગલ મેલાઈને ભવીષ્યકાલના અરથને સારૂં વપરાએલા આપણને મલેછે; જેમકેઃ— [illegible] (પતેત૦) કોઈ શખશને તે કેહતો રેહ કે હું તુંને કપડાં આપસ; પણ તે તેહને આપે નહી. [illegible] (પતેત૦) તે દરએક રાત સતાવન વરસની થસે. હાલની ફારસી જબાંનમાં ભવીષ્યકાલને સારૂં જે خواستن હેવાં સામાન્ય રૂપના વર્તમાંનના સેગાઓ ભૂતકાલના સેગાની આગલ વપરાએછે, તે ઊપલા ફેકરામાં આવેલા [illegible] [illegible] ખોઆહદ જહુનત—અને [illegible] [illegible] ખોઆહમદાદ—ને મલતાછે.

આગ્નાર્થ.

વર્તમાંન.

ઈ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] / [illegible] હું થાઊં,	૧	[illegible] / [illegible] / [illegible] હું થાઊ.
૨	[illegible] તું થા,	૨	[illegible] થા. / [illegible] તું થા.
૩	[illegible] તે થાએ,	૩	[illegible] તે થાએ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] / [illegible] હમો થાઇએ,	૧	[illegible] / [illegible] હમો થાઇએ.
૨	[illegible] તમો થાઓ,	૨	[illegible] તમો થાઓ.
૩	[illegible] / [illegible] તેઓ થાએ,	૩	[illegible] / [illegible] „ તેઓ થાએ.

શક્યાર્થ.

ઈ૦	વર્તમાંન.	સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] હું થાઈ સકું,	૧	[illegible] હું થાઈ સકું.
૨	[illegible] તું થાઈ સકે, અ૦ તું થજે,	૨	[illegible] તું થાઈ સકે. અ૦ [illegible] „ [illegible] „ [illegible] „ [illegible] „ [illegible] „ [illegible] „ [illegible] „ તું થજે.
૩	[illegible] [illegible] તે થાઈ સકે. [illegible] „	૩	[illegible] [illegible] તે થાઈ સકે. [illegible] „ †

પુo	અનેકવચન.	પુo	અનેકવચન.
૧	[Pahlavi] હમો થાઈ સકીએ,	૧	[Pahlavi] હમો થાઈ સકીએ
૨	[Pahlavi] તમો થાઈ સકો, તમો થજો,	૨	[Pahlavi] તમો થાઈ સકો, તમો થજો.
૩	[Pahlavi] [Pahlavi] તેઓ થાઈ સકે,	૩	[Pahlavi] [Pahlavi] તેઓ થાઈ સકે,
	[Pahlavi] ,,		[Pahlavi] ,,
	[Pahlavi] ,,		[Pahlavi] ,,
	[Pahlavi] ,,		[Pahlavi] ,,
	[Pahlavi] ,,		[Pahlavi] ,,
	[Pahlavi] ,,		[Pahlavi] ,,

---

† ઉપલી શકયાર્થની રીતમાં બતલાવેલી ચેઆર નીશાંનીઓ સેવાએ એક પાંચમી નીશાંની શકયાર્થને સારૂં વપરાએલી અમોને મલીછે તે [Pahlavi] છે. જે મકે:—(વનoપરo ૫) [Pahlavi] આપણ તેઓથી રીમ ન થાઈ સકીએ. [Pahlavi] આપણથી તેઓ રીમન થાઈ સકેચ. [Pahlavi] જુજકો સાથે અડકવાથી રીમન કરી સકેછે, પણ આંતરે અડકવાથી રીમન નથી કરી સકતાં. [Pahlavi] (અનo આo) તને જે કાંઈ કરેલું હોએચ તે રવાંનને જરૂર મલેચ. [Pahlavi] (ઈજo ૯ હા.) અહુરમજદે કહેલું હતું કે એહું જાંણ જરૂર મલસે, અને જેઆરે હોમને તે મલસે તેઆરે મલતાંવાર તે તેહને બોલબશે.

જો કે તરીજા પુરૂષ સેવાએ પેહલા પુરૂષને સારૂં શકયાર્થની નીશાંની [Pahlavi] અને [Pahlavi] ઘણી કમ જોએઆમાં આવેછે, પણ [Pahlavi] હમોએ ઉપર જણાવેલા પેહલા ફેકરામાં પેહલા પુરૂષ અનેકવચનના સેગાની આગલ વપરાએલી આપણ ને મલીછે, અને તેમજ તે નીશાંન **સસ્તેચ**ની પેહલવી શરેહમાં પેહલા પુરૂષ એકવચનના સેગાની આગલ વપરાએલીછે, જેમકે:— [Pahlavi] એટલેજે તેઓની મદદ હું મેલવી સકું અને (બીજાઓને) આપી સકું.

શકયાર્થ.

[Pahlavi] ને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાન.

સેo

પુo	એકવચન.		
૧	[Pahlavi]	[Pahlavi]	[Pahlavi] હું થાઈ સકુચ.
૨	[Pahlavi]	[Pahlavi]	[Pahlavi] તું થાઈ સકેચ.
૩	[Pahlavi]	[Pahlavi]	[Pahlavi] તે થાઈ સકેચ.

ઈo

પુo	એકવચન.		
૧	[Pahlavi]	[Pahlavi]	[Pahlavi] હું થાઈ સકુચ.
૨	[Pahlavi]	[Pahlavi]	[Pahlavi] તું થાઈ સકેચ.
૩	[Pahlavi]	† [Pahlavi]	[Pahlavi] તે થાઈ સકેચ,

† પાછલાં લખાંનોની અંદર [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] તથા [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] મલેછે.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧		હમો થાઈ સકીએચ,	૧		હમો થાઈ સકીએચ
૨		તમો થાઈ સકેચ,	૨		તમો થાઈ સકેચ.
૩		તેઓ થાઈ સકેચ,	૩		તેઓ થાઈ સકેચ.

ભૂતકાલ.

ઈ૦			સે૦		
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧		હું થાઈ સકેઓ,	૧		હું થાઈ સકેઓ.
૨		તું થાઈ સકેઓ,	૨		તું થાઈ સકેઓ.
૩		તે થાઈ સકેઓ,	૩		તે થાઈ સકેઓ.
પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧		હમો થાઈ શકેઆ,	૧		હમો થાઈ સકેઆ.
૨		તમો થાઈ સકેઆ,	૨		તમો થાઈ સકેઆ.
૩		તેઓ થાઈ સકેઆ,	૩		તેઓ થાઈ સકેઆ.

આએ અર્થને લગતા ભવીષ્યકાલને સારૂં એના વર્તમાંનના સેગાઓ વપરાએલાછે.

[illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	ઇ૦ એકવચન.	પુ૦	સે૦ એકવચન.
૧	[illegible] અ૦ [illegible} [illegible] હું થાઈ સકુ,	૧	[illegible] અ૦ [illegible] [illegible] હું થાઈ સકુ.
૨	[illegible] અ૦ [illegible] [illegible] તું થાઈ સકે,	૨	[illegible] અ૦ [illegible] [illegible] તું થાઈ સકે.
૩	[illegible] અ૦ [illegible] [illegible] અ૦ [illegible] [illegible] તે થાઈ સકે,	૩	[illegible] અ૦ [illegible] †[illegible] [illegible] અ૦ [illegible] તે થાઈ સકે.

પુ૦	ઇ૦ અનેકવચન.	પુ૦	સે૦ અનેકવચન.
૧	[illegible] અ૦ [illegible] [illegible] હમો થાઈ સકીએ,	૧	[illegible] અ૦ [illegible] [illegible] હમો થાઈ સકીએ.
૨	[illegible] અ૦ [illegible] [illegible] અ૦ [illegible] તમો થાઈ સકો,	૨	[illegible] અ૦ [illegible] [illegible] અ૦ [illegible] તમો થાઈ સકો.
૩	[illegible] અ૦ [illegible] [illegible] તેઓ થાઈ સકે,	૩	[illegible] અ૦ [illegible] †[illegible] [illegible] [illegible] તેઓ થાઈ સકે.

† જુઓ "દાદસ્તાંને દીની" કેતાબની ૪૭ મી, તથા ૫૨ મી પુરશેશના જવાબમાં [illegible] કેટલેએક દરજે (પોતાની) સફાઈમાં રાખનાર સ્તુતી કરવાને લગતી પવીતર પેદાએશનાં વપરાંણમાં તે આવી સકે. [illegible] ભલાઓ પાસેથી જોલમ કરીને લી ધેલી હોએ, તે દોલત આએ રીતે તેઓ છીનવી લીએતો તે વાજબીછે.

ભતકાલ.

ઈ૦

પુ૦ એકવચન.

૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] હું થાઈ સકેઓ,
૨	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] તું થાઈ સકેઓ,
૩	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] તે થાઈ સકેઓ,

સે૦

પુ૦ એકવચન.

૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] હું થાઈ સકેઓ.
૨	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] તું થાઈ સકેઓ.
૩	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] તે થાઈ સકેઓ.

પુ૦ અનેકવચન.

૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] હમો થાઈ સકેઆ,
૨	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] તમો થાઈ સકેઆ,
૩	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] તેઓ થાઈ સકેઆ,

પુ૦ અનેકવચન.

૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] હમો થાઈ સકેઆ.
૨	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] તમો થાઈ સકેઆ.
૩	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] તેઓ થાઈ સકેઆ.

ભવીષ્યકાલનાં રૂપ વર્તમાંન પરમાંણે મલેછે.

[Pahlavi] ક્રિયાપદની ગરદાંન.

વર્તમાંનકાલ.

૨૧૨. આએ ક્રિયાપદમાં વર્તમાંન અથવા ભવિષ્યને સારૂં [Pahlavi] આવાફદ, અને ભૂતકાલને સારૂં [Pahlavi] આવાફસ્ત, એવા બે સેગાઓ સાહીઆકારક રૂપમાં વપરાએલા મલેછે, અને તેહની આગલ પુરૂષ સર્વનાંમો મેલેઆમાં આવેછે. એમાં દરએક પુરૂષ બીજી અથવા તરીજી વીભકતીમાં વપરાએછે. જેમકે:—

હુ૦ વર્તમાંનકાલ. સે૦

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ "	[Pahlavi] મહને થવું પડેચ, હુંએ થવું જોઇએચ,	૧ "	[Pahlavi] મહને થવું પડેચ. હુંએ થવું જોઇએચ.
૨ [Pahlavi] અ૦	[Pahlavi] તુંને થવું પડેચ, તુંએ થવું જોઇએચ,	૨ [Pahlavi] અ૦	[Pahlavi] તુંને થવું પડેચ. તુંએ થવું જોઇએચ.
૩ [Pahlavi] "	[Pahlavi] તેણે થવું જોઇએચ, તેહને થવું પડેચ,	૩ [Pahlavi] "	[Pahlavi] તેણે થવું જોઇએચ. તેહને થવું પડેચ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ "	[Pahlavi] હમોએ થવું જોઇએચ, હમોને થવું પડેચ,	૧ "	[Pahlavi] હમોએ થવું જોઇએચ. હમોને થવું પડેચ.
૨ [Pahlavi] અ૦	[Pahlavi] તમોને થવું પડેચ, તમોએ થવું જોઇએચ,	૨ [Pahlavi] અ૦	[Pahlavi] તમોને થવું પડેચ. તમોએ થવું જોઇએચ.
૩ [Pahlavi] "	[Pahlavi] તેઓને થવું પડેચ, તેઓએ થવું જોઇએચ,	૩ [Pahlavi] "	[Pahlavi] તેઓને થવું પડેચ. તેઓએ થવું જોઇએચ.

ભૂતકાલ.

હુ૦ સે૦

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ "	[Pahlavi] મને થવું પડીઉં,	૧ "	[Pahlavi] મને થવું પડીઉં.
૨ [Pahlavi] અ૦	[Pahlavi] તુંને થવું પડીઉં,	૨ [Pahlavi] અ૦	[Pahlavi] તુંને થવું પડીઉં.
૩ [Pahlavi] "	[Pahlavi] તેહને થવું પડીઉં,	૩ [Pahlavi] "	[Pahlavi] તેહને થવું પડીઉં.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ "	[Pahlavi] આપણને થવું પડીઉં, હમોને થવું પડીઉં,	૧ "	[Pahlavi] આપણને થવું પડીઉં. હમોને થવું પડીઉં.
૨ [Pahlavi] અ૦	[Pahlavi] તમોને થવું પડીઉં,	૨ [Pahlavi] અ૦	[Pahlavi] તમોને થવું પડીઉં.
૩ [Pahlavi] "	[Pahlavi] તેઓને થવું પડીઉં,	૩ [Pahlavi] "	[Pahlavi] તેઓને થવું પડીઉં.

એને લગતો ભવીષ્યકાલ વર્તમાંનનાં રૂપને મલતોછે.

સંશયાર્થ.

વર્તમાંન.

હુ૦ સે૦

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[Pahlavi], [Pahlavi] હું થાઉં,	૧	[Pahlavi], [Pahlavi] હું થાઉં.
૨	[Pahlavi], [Pahlavi] તું થાએ- / [Pahlavi] તું થજે,	૨	[Pahlavi], [Pahlavi] તું થાએ- / [Pahlavi] તું થજે.
૩	[Pahlavi], [Pahlavi] / [Pahlavi] [Pahlavi] તે થાએ,	૩	[Pahlavi], [Pahlavi] / [Pahlavi] [Pahlavi] તે થાએ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible], [illegible] હમો થઇએ,	૧	[illegible], [illegible] હમો થઇએ.
૨	[illegible], [illegible] તમો થાઓ,	૨.	[illegible], [illegible] તમો થાઓ.
૩	[illegible] તેઓ થાએ,	૩	[illegible], [illegible], [illegible] તેઓ થાએ.

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	"	[illegible] હું થએઓ, હું થએઓ હોત, હું થાત,	૧	"	[illegible] હું થએઓ. હું થએઓ હોત. હું થાત.
૨	[illegible] [illegible] [illegible] ,, [illegible] " † [illegible] " [illegible] "	[illegible] તું થએઓ, તું થએઓ હોત, તું થાત,	૨	[illegible] [illegible] [illegible] " [illegible] " [illegible] " [illegible] "	[illegible] તું થએઓ. તું થએઓ હોત. તું થાત.
૩	"	[illegible] તે થએઓ, તે થએઓ હોત, તે થાત,	૩	"	[illegible] તે થએઓ. તે થએઓ હોત. તે થાત.

† વલી કેટલેએક ઠેકાંણે [illegible] અને [illegible] ને બદલે [illegible], [illegible], [illegible] અને [illegible] અથવા [illegible] ના સેગાઓ વપરાએલા જોએઆમાં આવેછે; જેમકે—[illegible] (પુર૦ની૦) સવાબને લગતું કોઇબી પવીતર કાંમ જે મેં કીધું હોએ તેહને બદલે માહરી જા તને નેકી આપજે. [illegible] (કાર૦)

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	"	[illegible] હમે થએઆ, હમે થએઆ હોત, હમે થાત,	૧	"	[illegible] હમે થએઆ. હમો થએઆ હોત. હમો થાત.
૨	[illegible] [illegible] [illegible] ,, [illegible] " [illegible] " [illegible] "	[illegible] તમો થએઆ, તમો થએઆ હોત, તમો થાત,	૨	[illegible] [illegible] [illegible] " [illegible] " [illegible] " [illegible] "	[illegible] તમો થએઆ. તમો થએઆ હોત. તમો થાત.
૩	"	[illegible] તેઓ થએઆ, તેઓ થએઆ હોત, તેઓ થાત,	૩	"	[illegible] તેઓ થએઆ. તેઓ થએઆ હોત. તેઓ થાત.

હેવું કરૂં કે દુનીઆંમાં તારા કરતાં સુખી કોઇ નહી હોએ. [illegible] (મા૦ ગો૦) જેઓની ઉમર ૧૫ વરસ પછીની નહી હોએ તેહવાં આદમીઓને તેણે બોલાવેઆં. [illegible] (કાર૦) જો તારો વીચાર મારી સાથે બરોબર અને એક મલતો હોએ. [illegible] (દાદ૦) તેઆરે તે હાડકાંને કાએદાસર અસ્તુદાંનની અંદર (મેલે), કે જે (અસ્તુદાંન) હેવી રીતે જમીનથી ઉનચું બનાવેલું, અને હેવી રીતનાં છાપરાં સાતનું હોએ, કે કોઇબી તરેહથી નસાની ઉપર વરસાદ નહી પડે. [illegible] (દાદ૦) તેહને (અસ્તુદાંનને) રોશની મલવા સારૂં તેહમાં સુરાખ પાડેલું હોએ. [illegible] (વન૦ ૩) કે તેમાં ગુજરેલાં આદમીને આપેલું (દઇઆને મેલેલુ) હોએ. વલી 'દાદસ્તાને દીની' માં કેટલેએક ઠેકાંણે [illegible] ને બદલે વર્તમાંનની માફક ભુતકાલના સેગાની પાસે [illegible] ચાઇદ, વપરાએલા મલેછે; જેમકે:— [illegible] જો કાલબુદને ખાનારાં પખશીઓએ જેઆરે (તે કાલબુદને) નહી ખાધું, તો તે સરેલું, કોહેલું અને કેરમ વાલું થાએ.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[Pahlavi]	હું થએઓ, હું થએઓ હોત, હું થાત,	૧	[Pahlavi]	હું થએઓ. હું થએઓ હોત. હું થાત.
૨	† [Pahlavi]	તું થએઓ, તું થએઓ હોત, તું થાત,	૨	[Pahlavi]	તું થએઓ. તું થએઓ હોત. તું થાત.
૩	[Pahlavi]	તે થએઓ, તે થએઓ હોત, તે થાત,	૩	[Pahlavi]	તે થએઓ. તે થએઓ હોત. તે થાત.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[Pahlavi]	હમે થએઆ, હમો થએઆ હોત, હમો થાત,	૧	[Pahlavi]	હમે થએઆ. હમે થએઆ હોત. હમો થાત.
૨	[Pahlavi]	તમો થએઆ, તમો થએઆ હોત, તમો થાત,	૨	[Pahlavi]	તમો થએઆ. હમો થએઆ હોત હમો થાત.
૩	[Pahlavi]	તેઓ થએઆ, તેઓ થએઆ હોત, તેઓ થાત,	૩	[Pahlavi]	તેઓ થએઆ. તેઓ થએઆ હોત તેઓ થાત.

† જુઓ પેહલવી વીરાફનામાં મને [Pahlavi] ઓ વીરાફ હમો મજદીઅસનાંનોના પેગમબર તું સલાંમત આ એઓ ! [Pahlavi] તું એહરેમનની દીન ઉપર સુસત રેહી. [Pahlavi] તુંએ કાંએ નહી સીખવી, કે હું પછી ખુબી તથા નેકી કરત.

શક્ય શંસ્યાર્થ.

દ૦ વર્તમાનકાલ. સે૦

પુ૦	એકવચન.		
૧ †	[Pahlavi]	[Pahlavi] " " "	[Pahlavi] હું થાઈ સકુ,
૨	[Pahlavi]	[Pahlavi] " " "	[Pahlavi] તું થાઈ સકે,

પુ૦	એકવચન.		
૧	[Pahlavi]	[Pahlavi] " "	[Pahlavi] હું થાઈ સકુ.
૨	[Pahlavi]	[Pahlavi] " "	[Pahlavi] તું થાઈ સકે.

† ઈજી૦ હા. ૬૪ મો [Pahlavi] જો હું તમારી પરારથના કરી સકુતો તે જગોએ પોહચું. કેટલીએક વેલા [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] આદ્-પ્રત્ય [Pahlavi] ની સાથે જોડાઇને આવેછે જેમકે:— [Pahlavi] (ઈજી૦ હા. ૬૨ મો) પગને ચેત (આપ) કે હું જે ભલુ કાંમ પગથી થાઈ સકે તે કરી સકું. [Pahlavi] (દીન૦ ૬ ૬૦) જેટલાં સારાં કાંમ તે કરે તે હેવી ઈછીએ, કે હું વધારે કરી સકુતો કેહવું સારૂં !

3 * [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] } [Pahlavi] તે થાઈ સકે,

3 [Pahlavi] આ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] } [Pahlavi] તે થાઈ સકે.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] } [Pahlavi] હમો થાઈ સકીએ,

૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] } [Pahlavi] હમો થાઇ સકીએ.

૨ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] } [Pahlavi] તમો થાઈ સકો,

૨ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] } [Pahlavi] તમો થાઇ સકો.

* જુઓ વનદીદાદ પર૦ ૩ જી, તથા ૧૩ મી, [Pahlavi] ગોગોશપે કહેલું છે કે ઉપાએ થાઈ સકેતો, [Pahlavi] તેઓ એમ નહી બોલે, કેમકે તે ભલું (કાંમ) કરી સકેચ.

3 [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] } [Pahlavi] તેઓ થાઈ સકે,

3 [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] } [Pahlavi] અ૦ † [Pahlavi] ૧૨ તેઓ થાઈ સકે.

ભૂતકાલ.

ઈ૦ — સે૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] } [Pahlavi] હું થાઈ સકેઓ હોત, હું થાઈ સકત,

૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] } [Pahlavi] હું થાઈ સકેઓ હોત. હું થાઈ સકત.

૨ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] } [Pahlavi] તું થાઇ સકેઓ હોત, તું થાઈ સકત,

૨ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] } [Pahlavi] તું થાઈ સકેઓ હોત. તું થાઇ સકત.

3 [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] } [Pahlavi] તે થાઈ સકેઓ હોત, તે થાઈ સકત,

3 [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] } [Pahlavi] તે થાઈ સકેઓ હોત. તે થાઈ સકત.

† [Pahlavi] (વન૦ ૮ મી પર૦) જો કશ્યુ તે (નસા) સુકો હોવા છતાં આલુદે કરવા જોગ હોએ, ઇઆને તેઓ કોઈ ચીજને રીમન કરી સકતા હોએ.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { બાશ શાએત / બાશેદ શાએત } [Pahlavi] હમો થાઈ સકેઆ હોત, હમો થાઈ સકત,

૨ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { બાશ શાએત / બાશેદ શાએત } [Pahlavi] તમો થાઈ સકેઆ હોત, તમો થાઈ સકત,

૩ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { બાશ શાએત / બાશેદ શાએત } [Pahlavi] તેઓ થાઈ સકેઆ હોત, તેઓ થાઈ સકત,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [Pahlavi] { બાશ શાએત / બાશેદ શાએત } [Pahlavi] હમો થાઈ સકેઆ હોત. હમો થાઈ સકત.

૨ [Pahlavi] { બાશ શાએત / બાશેદ શાએત } [Pahlavi] તમો થાઈ સકેઆ હોત. તમો થાઈ સકત.

૩ [Pahlavi] { બાશ શાએત / બાશેદ શાએત } [Pahlavi] તેઓ થાઈ સકેઆ હોત. તેઓ થાઈ સકત.

આશીરવાદાર્થ.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [Pahlavi] [Pahlavi] મને થાઓ, મને થજો,	૧ [Pahlavi] [Pahlavi] મને થાઓ [Pahlavi] ,, મને થજો.
૨ [Pahlavi] [Pahlavi] તુંને થાઓ, અ૦ તુંને થજો, [Pahlavi] તું થજે,	૨ [Pahlavi] [Pahlavi] તુંને થાઓ. [Pahlavi] ,, અ૦ તુંને થજો. [Pahlavi] તું થજે. [Pahlavi] ,,
૩ [Pahlavi] [Pahlavi] તેને થાઓ, તેને થજો, ,, [Pahlavi] તે થાઓ,	૩ [Pahlavi] [Pahlavi] તેને થાઓ [Pahlavi] ,, તેને થજો. ,, [Pahlavi] તે થાઓ.
પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [Pahlavi] [Pahlavi] હમોને થાઓ, હમોને થજો,	૧ [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] ,, હમોને થાઓ. હમોને થજો.
૨ [Pahlavi] [Pahlavi] અ૦ તમોને થાઓ, [Pahlavi] તમોને થજો, તમો થજો,	૨ [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] ,, અ૦ તમોને થાઓ. † [Pahlavi] તમોને થજો. તમો થજો.

† જુઓ "માદીગાંને ચતરંગ" તથા "કારનાંમે અરથ શદર પાપકાંન" [Pahlavi] પછી તખ્તરી તુઅ ઉઠીને ઉભા થાએઓ અને તેણે (પાદશાહને) કહીઉં કે તમો જીવતા રેહજો! ઓદાતાલાએ આએ બુજોરગી, ઓરેહ, હીમત અને ફતેહમંનદી તમોને બખ્શી લીછે તેથી તમો ઇરાંન અને બીજાં દેશના લોકો ઉપર હકુમત ચલાવો છેઓ. [Pahlavi] અરદેશેર બોલીઓ કે તું શું કેહચ! મોબદાંન મોબદે કહીઉં કે તમો જીવતા રેહજો! જેમ હુંએ કહીઉં તેજ પરમાંણીછે.

૩ [illegible] [illegible] તેઓને થાઓ, તેઓને થજો,	૩ [illegible] [illegible] [illegible] „ તેઓને થાઓ. તેઓને થજો.

કૃદંત.

	ઈ૦	સે૦
કર્તૃવાચક	[illegible] થાતું, [illegible] થનાર,	[illegible] થાતું. [illegible] થનાર.
કર્મવાચક	[illegible] [illegible] થએલું,	[illegible] [illegible] થાએલું.
ક્રિયાવાચક	[illegible] [illegible] હોનારત,	[illegible] હોનારત.
	[illegible] થવું,	[illegible] થવું.

સકર્મક ક્રિયાપદ.

[illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.

મૂલ ભેદ.

સ્વાર્થ.

ઈ૦	વર્તમાંનકાલ.	સે૦
પુ૦ એકવચન.		પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હું આપુ,		૧ [illegible] હું આપુ.
૨ [illegible] તું આપે,		૨ [illegible] તું આપે.
૩ [illegible] [illegible] [illegible] તે આપે,		૩ [illegible] તે આપે.

પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] હમો આપીએ,	૧ [illegible] હમો આપીએ.
૨ [illegible] તમો આપો,	૨ [illegible] તમો આપો.
૩ [illegible] [illegible] તેઓ આપે,	૩ [illegible] તેઓ આપે.

અપૂર્ણ વર્તમાંન.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] [illegible] હું આપુંછું,	૧ [illegible] [illegible] હું આપુંછું.
૨ [illegible] [illegible] તું આપેછે,	૨ [illegible] [illegible] તું આપેછે.
૩ [illegible] [illegible] અ૦ [illegible] [illegible] [illegible] તે આપેછે,	૩ [illegible] [illegible] અ૦ [illegible] [illegible] [illegible] તે આપેછે.
પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] [illegible] હમો આપીએછે,	૧ [illegible] [illegible] હમો આપીએછે.
૨ [illegible] [illegible] તમો આપો છેઓ,	૨ [illegible] [illegible] તમો આપો છેઓ.
૩ [illegible] [illegible] તેઓ આપેછે,	૩ [illegible] [illegible] તેઓ આપેછે.

રીતી વર્તમાંન.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] [illegible] [illegible] હું આપતો રેહુંચ,	૧ [illegible] [illegible] [illegible] હું આપતો રેહુંચ.
૨ [illegible] [illegible] [illegible] તું આપતો રેહચ,	૨ [illegible] [illegible] [illegible] તું આપતો રેહચ.
૩ [illegible] [illegible] [illegible] તે આપતો રેહચ,	૩ [illegible] [illegible] [illegible] તે આપતો રેહચ.

પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] હમો આપતા રહીએચ,	૧ [illegible] હમો આપતા રહીએચ.
૨ [illegible] તમો આપતા રેહોચ,	૨ [illegible] તમો આપતા રેહોચ.
૩ [illegible] તેઓ આપતા રેહચ,	૩ [illegible] તેઓ આપતા રેહચ.

ભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હુંએ આપીઊં,	૧ [illegible] હુંએ આપીઊં.
૨ [illegible] તુંએ આપીઊં,	૨ [illegible] તુંએ આપીઊં.
૩ [illegible] તેણે આપીઊં,	૩ [illegible] તેણે આપીઊં.

પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] હમોએ આપીઊં,	૧ [illegible] હમોએ આપીઊં.
૨ [illegible] તમોએ આપીઊં,	૨ [illegible] તમોએ આપીઊં.
૩ [illegible] તેઓએ આપીઊં,	૩ [illegible] તેઓએ આપીઊં.

બીજી રીત.

ઈ૦	સે૦
પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હુંએ આપીઊં,	૧ [illegible] હુંએ આપીઊં.
૨ [illegible] તુંએ આપીઊં,	૨ [illegible] તુંએ આપીઊં.
૩ [illegible] તેણે આપીઊં,	૩ [illegible] તેણે આપીઊં.
પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] હમોએ આપીઊં,	૧ [illegible] હમોએ આપીઊં.
૨ [illegible] તમોએ આપીઊં,	૨ [illegible] તમોએ આપીઊં.
૩ [illegible] તેઓએ આપીઊં.	૩ [illegible] તેઓએ આપીઊં.

અપૂર્ણભૂત.

ઈ૦	સે૦
પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હું આપતો હતો, ઈ૦	૧ [illegible] હું આપતો હતો. ઇ૦
પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] હમો આપતા હતા, ઈ૦	૧ [illegible] હમો આપતા હતા. ઇ૦

બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ હું આપતો હતો, ઈ૦	૧ હું આપતો હતો. ઈ૦
પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ હમો આપતા હતા, ઈ૦	૧ હમો આપતા હતા. ઈ૦

રીતી ભૂત.

ઈ૦	સે૦
પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ અ૦ હું આપતો રેહો,	૧ અ૦ હું આપતો રેહો.
૨ અ૦ તું આપતો રેહો,	૨ અ૦ તું આપતો રેહો.
૩ અ૦ તે આપતો રેહો,	૩ અ૦ તે આપતો રેહો.
પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ અ૦ હમો આપતા રેહા,	૧ અ૦ હમો આપતા રેહા.
૨ અ૦ તમો આપતા રેહા,	૨ અ૦ તમો આપતા રેહા.
૩ અ૦ તેઓ આપતા રેહા.	૩ અ૦ તેઓ આપતા રેહા.

બીજી રીત.

ઈ૦	સે૦
પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ અ૦ હું આપતો રેહો, ઈ૦	૧ અ૦ હું આપતો રેહો. ઈ૦

પૂર્ણ ભૂત.

ઈ૦	સે૦
પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ અ૦ હું આપી રેહો,	૧ અ૦ હું આપી રેહો.
૨ અ૦ તું આપી રેહો,	૨ અ૦ તું આપી રેહો.
૩ અ૦ તે આપી રેહો,	૩ અ૦ તે આપી રેહો.
પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ અ૦ હમો આપી રેહા,	૧ અ૦ હમો આપી રેહા.
૨ અ૦ તમો આપી રેહા,	૨ અ૦ તમો આપી રેહા.
૩ અ૦ તેઓ આપી રેહા.	૩ અ૦ તેઓ આપી રેહા.

બીજી રીત.

ઇ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ [illegible] અ૦	હું આપી રેહો. ઇતી૦	૧ [illegible] અ૦	હું આપી રેહો. ઇતી૦

ભૂતભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ "	[illegible] હુંએ આપીઉં હતું,	૧ "	[illegible] હુંએ આપીઉં હતું.
૨ અ૦ [illegible]	[illegible] તુંએ આપીઉં હતું,	૨ અ૦ [illegible]	[illegible] તુંએ આપીઉં હતું.
૩ "	[illegible] તેણે આપીઉં હતું,	૩ "	[illegible] તેણે આપીઉં હતું.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ "	[illegible] હમોએ આપીઉં હતું,	૧ "	[illegible] હમોએ આપીઉં હતું.
૨ અ૦ [illegible]	[illegible] તમોએ આપીઉં હતું,	૨ અ૦ [illegible]	[illegible] તમોએ આપીઉં હતું.
૩ "	[illegible] તેઓએ આપીઉં હતું,	૩ "	[illegible] તેઓએ આપીઉં હતું.

વર્તમાનભૂત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ [illegible]	[illegible] હુંએ આપીઉછે,	૧ [illegible]	[illegible] હુંએ આપીઉછે.

૨ [illegible]	[illegible] તુંએ આપીઉછે,	૨ [illegible]	[illegible] તુંએ આપીઉછે.
૩ [illegible]	[illegible] તેણે આપીઉછે.	૩ [illegible]	[illegible] તેણે આપીઉછે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ [illegible]	[illegible] હમોએ આપીઉછે,	૧ [illegible]	[illegible] હમોએ આપીઉછે.
૨ [illegible]	[illegible] તમોએ આપીઉછે,	૨ [illegible]	[illegible] તમોએ આપીઉછે.
૩ [illegible]	[illegible] તેઓએ આપીઉછે,	૩ [illegible]	[illegible] તેઓએ આપીઉછે.

ભવિષયભૂત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ "	[illegible] હું આપનાર હતો,	૧ "	[illegible] હું આપનાર હતો.
૨ અ૦ [illegible]	[illegible] તું આપનાર હતો,	૨ અ૦ [illegible]	[illegible] તું આપનાર હતો.
૩ "	[illegible] તે આપનાર હતો,	૩ "	[illegible] તે આપનાર હતો.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ "	હમો આપનાર હતા,	૧ "	હમો આપનાર હતા.
૨ અ૦	તમો આપનાર હતા,	૨ અ૦	તમો આપનાર હતા.
૩ "	તેઓ આપનાર હતા,	૩ "	તેઓ આપનાર હતા.

૨૧૩. ભવિષયકાલને શારૂં વર્તમાંનકાલનાં છએ રૂપ એકસર ખી રીતે વપરાએલાંછે. ભવિષય વર્તમાંનને સારૂં કર્તૃવાચક વિસેષનની પાસે ને લગતા વર્તમાંનના સેગાઓ વપરાએલાછે; ભવિષયભૂતને સારૂં અથવા ક્રિયાપદના ભૂતકાલના સેગાઓ કર્તૃવાચક વિસેષનની પાસે મેલેઆમાં આવેલાછે. વર્તમાંન ભવિષય અથવા અપુર્ણ ભવિષયને સારૂં ઊપલાં બેહું ક્રિયાપદના વર્તમાંનના સેગાઓ ભૂતકૃદંતના સેગાની પાસે મેલેઆમાં આવેલાછે. ભૂતભવિષયને સારૂં ભૂતકાલના સેગાની પાસે મજકુર ક્રિયાપદના વર્તમાંનકાલના સેગાઓ વાપરેઆમાં આવેલાછે, અને ભવિષય ભવિષયકાલને સારૂં ઊપલા સેગાઓ કર્તૃવાચક વિસેષનની પાસે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

ભવિષયકાલ.

	ઈ૦		સે૦
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું આપસ, ઈ૦	૧	હું આપસ. ઈ૦

ભવિષયવર્તમાંન.

૧	હું આપનાર છેઊં. ઈ૦	૧	હું આપનાર છેઊં. ઈ૦

ભવિષયભૂત.

૧ અ૦	હું આપનાર હતો, ઈ૦	૧ અ૦	હું આપનાર હતો. ઈ૦

બીજી રીત.

૧ અ૦	હું આપનાર હતો, ઈ૦	૧ અ૦	હું આપનાર હતો. ઈ૦

અપૂર્ણ અથવા વર્તમાંન ભવિષય.

	ઈ૦		સે૦
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ અ૦	હું આપતો હઈસ, ઈ૦	૧ અ૦	હું આપતો હઈસ. ઈ૦

ભૂત ભવિષય.

૧ અ૦	હુંએ આપીઊં હસે, ઈ૦	૧ અ૦	હુંએ આપીઊં હસે. ઈ૦

ભવિષય ભવિષય.

૧ અ૦	હું આપનાર હસ, ઈ૦	૧ અ૦	હું આપનાર હસ. ઈ૦

આજ્ઞાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

	ઇ૦			સે૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]	હું આપું,	૧	[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]	હું આપું,
૨	[Pahlavi]	આપ,	૨	[Pahlavi] [Pahlavi]	તું આપ.
	[Pahlavi]	તું આપ,			
૩	[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]	તે આપે,	૩	[Pahlavi]	તે આપે.
પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]	હમો આપીએ,	૧	[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]	હમો આપીએ.
૨	[Pahlavi]	તમો આપો,	૨	[Pahlavi]	તમો આપો.
૩	[Pahlavi] [Pahlavi]	તેઓ આપે,	૩	[Pahlavi] [Pahlavi]	તેઓ આપે.

શક્યાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

	ઇ૦			સે૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[Pahlavi] [Pahlavi]	હું આપું, હું આપી સકું,	૧	[Pahlavi] [Pahlavi]	હું આપું. હું આપી સકું.

	ઇ૦			સે૦	
૨	[Pahlavi]	તું આપે,	૨	[Pahlavi]	તું આપે,
	[Pahlavi] „	તું આપી સકે,		[Pahlavi] „	તું આપી સકે,
	[Pahlavi] „	તું આપજે,		[Pahlavi] „	તું આપજે.
	[Pahlavi] „			[Pahlavi] „	
	[Pahlavi] „			[Pahlavi] „	
	[Pahlavi] „			[Pahlavi] „	
	[Pahlavi] „			[Pahlavi] „	
	[Pahlavi] [Pahlavi]			[Pahlavi] [Pahlavi]	
૩	[Pahlavi] [Pahlavi] – [Pahlavi]		૩	[Pahlavi] [Pahlavi] – [Pahlavi]	
	[Pahlavi] „	તે આપે,		[Pahlavi]	તે આપે.
	[Pahlavi]	તે આપી સકે,		[Pahlavi]	તે આપી સકે.
	[Pahlavi] [Pahlavi]				
પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[Pahlavi] [Pahlavi]	હમો આપીએ, હમો આપી સકીએ,	૧	[Pahlavi] [Pahlavi]	હમો આપીએ. હમો આપી સકીએ.
૨	[Pahlavi]	તમો આપો,	૨	[Pahlavi]	તમો આપો.
	[Pahlavi] [Pahlavi]	તમો આપી સકો, તમો આપજો,		[Pahlavi] [Pahlavi]	તમો આપી સકો. તમો આપજો.
૩	[Pahlavi] [Pahlavi] – [Pahlavi]		૩	[Pahlavi] [Pahlavi] – [Pahlavi]	
	[Pahlavi] „	તેઓ આપે, આપી		[Pahlavi] „	તેઓ આપે, આપી
	[Pahlavi] „	સકે,		[Pahlavi] „	સકે; જરૂર આપે.
	[Pahlavi] „			[Pahlavi] „	
	[Pahlavi] „			[Pahlavi] „	
	[Pahlavi] „			[Pahlavi] „	
	[Pahlavi] „			[Pahlavi] „	

શકીઆર્થ.

[illegible] ને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાન.

	ઈ૦ એકવચન.		સે૦ એકવચન.	
પુ૦ ૧	અ૦ [illegible]	હું આપી સકુંચ, ઈ૦	અ૦ [illegible]	હું આપી સકુંચ. ઈ૦

ભૂતકાલ.

૧	અ૦ [illegible]	હું આપી સકેઓ, ઈ૦	અ૦ [illegible]	હું આપી સકેઓ. ઈ૦

અપૂર્ણભૂત.

	ઈ૦ એકવચન.		સે૦ એકવચન.	
પુ૦ ૧	અ૦ [illegible]	હું આપી સકતો હતો, ઈ૦	અ૦ [illegible]	હું આપી સકતો હતો. ઈ૦

ભૂતભૂત.

૧	અ૦ [illegible]	હું આપી સકેઓ હતો, ઈ૦	અ૦ [illegible]	હું આપી સકેઓ હતો ઈ૦

[Pahlavi] ને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	ઈ૦ એકવચન.	પુ૦	સે૦ એકવચન.
૧	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] } [Pahlavi] હું આપી સકું, ઇ૦	૧	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] } [Pahlavi] હું આપી સકું. ઈ૦

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] } [Pahlavi] હું આપી સકેઓ, ઈ૦	૧	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] } [Pahlavi] હું આપી સકેઓ. ઈ૦

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] } {[Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi]} [Pahlavi] હું આપી સકેઓ, ઈ૦	૧	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] } {[Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi]} [Pahlavi] હું આપી સકેઓ. ઈ૦

[Pahlavi] ને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	ઈ૦ એકવચન.	પુ૦	સે૦ એકવચન.
૧	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] } [Pahlavi] મને આપવું પડેચ, હુંએ આપવું જોઇએ, ઇ૦	૧	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] } [Pahlavi] મને આપવું પડેચ. હુંએ આપવું જોઇએ. ઈ૦

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] } [Pahlavi] મને આપવું પડીઊં, ઈ૦	૧	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] } [Pahlavi] મને આપવું પડીઊં. ઈ૦

બીજી રીત.

પુ૦	એકવંચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] } {[Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi]} [Pahlavi] મને આપવું પડીઊં, ઈ૦	૧	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] } {[Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi]} [Pahlavi] મને આપવું પડીઊં. ઈ૦

સંસ્યાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	ઈ૦ એકવચન.	પુ૦	સે૦ એકવચન.
૧	[Pahlavi] / [Pahlavi] } હું આપું,	૧	[Pahlavi] / [Pahlavi] } હું આપું.
૨	[Pahlavi] તું આપે,	૨	[Pahlavi] / [Pahlavi] } તું આપે.
૩	[Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi] [Pahlavi] / [Pahlavi] } તે આપે,	૩	[Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi] [Pahlavi] / [Pahlavi] } તે આપે.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[illegible]	હમો આપીએ,	૧	[illegible]	હમો આપીએ.
૨	[illegible]	તમો આપો,	૨	[illegible]	તમો આપો.
૩	[illegible]	તેઓ આપે,	૩	[illegible]	તેઓ આપે.

ભૂત.

	ઠ૦			સે૦	
પુ૦		એકવચન.	પુ૦		એકવચન.
૧	"	[illegible] હુંએ આપીઉં હોએ, હુંએ આપીઉં હોત,	૧	"	[illegible] હુંએ આપીઉં હોએ. હુંએ આપીઉં હોત.
૨	[illegible]	[illegible] તુંએ આપીઉં હોએ, તુંએ આપીઉં હોત,	૨	[illegible]	[illegible] તુંએ આપીઉં હોએ. તુંએ આપીઉં હોત.
૩	"	[illegible] તેણે આપીઉં હોએ, તેણે આપીઉં હોત,	૩	"	[illegible] તેણે આપીઉં હોએ. તેણે આપીઉં હોત.
પુ૦		અનેકવચન.	પુ૦		અનેકવચન.
૧	"	[illegible] હમોએ આપીઉં હોએ, હમોએ આપીઉં હોત,	૧	"	[illegible] હમોએ આપીઉં હોએ. હમોએ આપીઉં હોત.
૨	[illegible]	[illegible] તમોએ આપીઉં હોએ, તમોએ આપીઉં હોત,	૨	[illegible]	[illegible] તમોએ આપીઉં હોએ. તમોએ આપીઉં હોત.
૩	"	[illegible] તેઓએ આપીઉં હોએ, તેઓએ આપીઉં હોત,	૩	"	[illegible] તેઓએ આપીઉં હોએ. તેઓએ આપીઉં હોત.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] હુંએ આપીઊં, હુંએ આપીઊં હોત–હોએ,	૧	[illegible] હુંએ આપીઊં. હુંએ આપીઊં હોત–હોએ.
૨	[illegible] તુંએ આપીઊં, તુંએ આપીઊં હોત–હોએ,	૨	[illegible] તુંએ આપીઊં. તુંએ આપીઊં હોત–હોએ
૩	[illegible] તેણે આપીઊં, તેણે આપીઊં હોત–હોએ,	૩	[illegible] તેણે આપીઊં. તેણે આપીઊં હોત–હોએ.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હમોએ આપીઊં, હમોએ આપીઊં હોત–હોએ, હમો આપત,	૧	[illegible] હમોએ આપીઊં. હમોએ આપીઊં હોત–હોએ. હમો આપત.
૨	[illegible] તમોએ આપીઊં, તમોએ આપીઊં હોત–હોએ, તમો આપત,	૨	[illegible] તમોએ આપીઊં. તમોએ આપીઊં હોત–હોએ. તમો આપત.
૩	[illegible] તેઓએ આપીઊં, તેઓએ આપીઊં હોત–હોએ, તેઓ આપત,	૩	[illegible] તેઓએ આપીઊં. તેઓએ આપીઊં હોત–હોએ. તેઓ આપત.

શક્ય શં ક્યા ર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

ઈ૦	સે૦
પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ અ૦ ... હું આપી સકું, ઈ૦	૧ અ૦ ... હું આપી સકું. ઈ૦

ભૂતકાલ.

ઈ૦	સે૦
પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ અ૦ ... હું આપી સકેઓ હોત, હું આપી સકત, ઈ૦	૧ અ૦ ... હું આપી સકેઓ હોત હું આપી સકત. ઈ૦

આશીરવાદાર્થ.

	ઈ૦		સે૦
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ "	મને આપજો,	૧ "	મને આપજો.
૨	તુંને આપજો,	૨	તુંને આપજો.
૩ "	તેહને આપજો,	૩ "	તેહને આપજો.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ "	હમોને આપજો,	૧ "	હમોને આપજો.
૨	† તમોને આપજો,	૨	તમોને આપજો.
૩ "	તેઓને આપજો,	૩ "	તેઓને આપજો.

કૃદંત.

	ઈ૦	સે૦
કર્તૃવાચક	આપતો-તી-તું,	આપતો-તી-તું.
	આપનાર,	આપનાર.

† પતવંદનાંમે અથવા નેકાહને લગતા બંદોબસતમાં ઉપલાં સર્વનાંમો ક્રિયાપદના સેગાની પછી વપરાએલાંછે. જેમકે ... આપજો તમોને દાદાર અહુરમજદ.

કર્મવાચક	આપેલું,	આપેલું.
ક્રિયાવાચક	આપ, પેદાએશ.	આપ, પેદાએશ.
	આપવું,	આપવું.

૨૧૪. આએ ભાશામાં **મતહ** હેવાં સેમીટીક ધાતુ ઊપરથી મદન–ક્રિયાપદ વપરાએલુંછે, જેનો અર્થ 'પોંહચવું' હેવો થાએછે, તેનું રૂપાખ્યાપન સેમેટીક ધાતુઓ ઊપરથી બનેલાં સામાન્ય રૂપોની રીત પરમાંણે થએલું નથી; પણ તદન જુદી રીતે થાએલું છે. સેમેટીક ધાતુની પાસે આવેઆ પછી મસદરની નીશાંની લાગીને સઘલાં પેહલવી સામાન્ય રૂપો બનેલાંછે, પણ આએ રૂપમાં તે મુતલક વપરાએલી નથી; ફક્ત અસલ ધાતુ મતહ–છે તેહને છેડેનો હ નીકલી જાઈને તેહની પાસે વધી ધાતુનો ત–મસદરી **ત** ની જગોએ વપરાએલોછે; અને ભૂતકાલ સેવાએ બીજા સઘલા કાલ અને અર્થોને લગતા સેગાઓ સાહીઆ કારક ક્રિયાપદોની મદદથી બનેલાછે; જેનું રૂપાખ્યાપન જુદુ બત લાવેઆ વના વીદયારથીઓને સહમજ પડી સકે નહી, માંટે હમો તે હની ગરદાંન વીગતે નીચે જણાવીએછે.

ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.

સાવાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચ્યું,	૧	હમો પોંહચીએ.
૨	તું પોંહચે,	૨	તમો પોંહચો.
૩	તે પોંહચે, †	૩	તેઓ પોંહચે.

અપૂર્ણ વર્તમાંન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચ્યુંછું,	૧	હમો પોંહચીએછે.
૨	તું પોંહચેછે,	૨	તમો પોંહચોછો.
૩	તે પોંહચેછે,	૩	તેઓ પોંહચેછે.

† જુઓ "અંદરજે વજોરગ મતુન" આપરગીઓ જેઆરે કાંમ સરંજાંમ પોંહચે (તેઆરે જાંણેચ.)

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચેઓ,	૧	હમો પોંહચેઆ.
૨	તું પોંહચેઓ,	૨	તમો પોંહચેઆ.
૩ *	તે પોંહચેઓ,	૩	તેઓ પોંહચેઆ.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ †	હું પોંહચેઓ,	૧	હમો પોંહચેઆ.
૨	તું પોંહચેઓ,	૧	તમો પોંહચેઓ.
૩	તે પોંહચેઓ,	૩	તેઓ પોંહચેઆ.

અપૂર્ણભૂત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચતો હતો ઈ૦	૧	હમો પોંહચતા હતા. ઈ૦

* જુઓ દીન૦ હા. ૯ મો તેહને તે આએપત પોંહચી. (દીન૦ ૯૦ ૭ મું.) જેમ અહુરમજદ અને અમેશાસપંદોની તરફથી તમોને પોંહચેઓ, તેમ તમારાથી તમારી ઓલાદને અનાજ પોંહચજો.

† જુઓ પેહલવી વીરાફ હૂઅરેશત (નાં પરમાંન) થી હું ચીનવતપુલની આગલ પોંહચેઓ.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચતો હતો, ઈ૦	૧	હમો પોંહચતા હતા. ઈ૦

પૂર્ણભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચી ચુકો, / હું પોંહચી રેહો,	૧	હમો પોંહચી ચુકા. / હમો પોંહચી રેહા.
૨	તું પોંહચી ચુકો, / તું પોંહચી રેહો,	૨	તમો પોંહચી ચુકા. / તમો પોંહચી રેહા.
૩ †	તે પોંહચી ચુકો, / તે પોંહચી રેહો,	૩	તેઓ પોંહચી ચુકા. / તેઓ પોંહચી રેહા.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચી ચુકો, / " હું પોંહચી રેહો,	૧	હમો પોંહચી ચુકા. / " હમો પોંહચી રેહા.
૨	તું પોંહચી ચુકો, / " તું પોંહચી રેહો,	૨	તમો પોંહચી ચુકા. / " તમો પોંહચી રેહા.
૩	તે પોંહચી ચુકો, / " તે પોંહચી રેહો,	૩	તેઓ પોંહચી ચુકા. / " તેઓ પોંહચી રેહા.

† જુઓ દીન૦ હા. ૯ મો ખાવાનો ખોરાક વગર ઘટનો, એટલેજે જેઆરે એક (ચીજ) ખવાઈ રેહી કે બીજી પોંહચી ચુકી.

ભૂતભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[Pahlavi] હું પોંહચેઓ હતો.	૧	[Pahlavi] હમો પોંહચેઆ હતા.
૨	[Pahlavi] તું પોંહચેઓ હતો,	૨	[Pahlavi] તમો પોંહચેઆ હતા.
૩*	[Pahlavi] તે પોંહચેઓ હતો,	૩	[Pahlavi] તેઓ પોંહચેઆ હતા.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[Pahlavi] " હું પોંહચેઓ હતો, ઇ૦	૧	[Pahlavi] " હમો પોંહચેઆ હતા. ઇ૦

વર્તમાંનભૂત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	† [Pahlavi] હું પોંહચેઓછું,	૧	[Pahlavi] હમો પોંહચેઆ છઇએ.

* દજિશનેના ૯ માં હામાં [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] નો સેગો વપરાએલો મલેછે. જેમકે [Pahlavi] આગલથી જણાવ્યાએ તે (જરતોશત) જાંણતો હતો કે તે હોમને મલસે, તેમ જે પુછવા સારૂં તેને મલવું જોઇતું હતું તેમ તે મલેઓ હતો. (વીરાફનાંમાં મધે) [Pahlavi] જે તેના તાએબામાં પોંહચી હતી, તે ઓરતને નેકી નહી સીખવ્વાથી (તે મરદ) શરમીનદો થએઓ.

† ભૂતકાલના સેગાની આગલ નાંમ અથવા સર્વનાંમ વપરાએલું હોવા છતાં જો તેહની પછી આવનારૂં કોઈ સર્વનાંમ તે સેગાની પછી વપરાએલું હોએ તો, કાએદા મુજબ તે ભૂત વર્તમાંનનો સેગો હોવો જોઇએ; પણ કેટલાએક લખ્યાં

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૨	[Pahlavi] તું પોંહચેઓછે,	૨	[Pahlavi] તમો પોંહચેઆ છેઓ.
૩	[Pahlavi] તે પોંહચેઓછે,	૩	[Pahlavi] તેઓ પોંહચેઆછે.

ભવિષયકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[Pahlavi] " હું પોંહચસ,	૧	[Pahlavi] " હમો પોંહચસું.
૨	[Pahlavi] " તું પોંહચસે,	૨	[Pahlavi] " તમો પોંહચસો.
૩	† [Pahlavi] " તે પોંહચસે,	૩	[Pahlavi] " તેઓ પોંહચસે.

નોમાં ભૂતકાલના સેગાની આગલ તથા પાછલ બેહુ જાતનાં સરવનાંમો વપરાએલાં છતાં તે સેગાઓ ખાસ ભૂતકાલના અરથને સારૂં વપરાએલાછે. જેમકે પેહલવી વીરાફમાં— [Pahlavi] હું એક જગોએ પોંહચેઓ, તાંહાં તે સખીનાં રવાંનને જોઈશ; [Pahlavi] હુંએ જોએઆ અમેશાસપંદોને, હુંએ જોએઆ બીજા દજદોને. [Pahlavi] આદમીઓ શકમાં હતાં. (બુનદેહશને) [Pahlavi] તેઓ બોલિઆં કે ગનામીનોએ પાંણી પેદા કીધું; [Pahlavi] તેથી દેવો ઘણા કઉઅતદાર થાએઆ. આએ દપની રચના ફારસી લખાંનોમાં આપણને વારેઘડીએ મલેછે.

† દજિશને હા. ૯ મો [Pahlavi] અહુરમજદે કહેલું હતું કે, બેહુ જરૂર મલસે, અને જેઆરે તે હોમને પોંહચસે (દઆને મલસે) તેઆરે પોંચતાંવાર તેને તે પીછાંણસે.

ભવિષય વર્તમાંન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] [illegible] હું પોંહચનાર છેઊં, ઈ૦	૧	[illegible] [illegible] હમો પોંહચનાર છઈએ. ઈ૦

ભવિષયભૂત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] [illegible] અ૦ [illegible] [illegible] હું પોંહચનાર હતો, ઈ૦	૧	[illegible] [illegible] અ૦ [illegible] [illegible] હમો પોંહચનાર હતા ઈ૦

આજ્ઞાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible], [illegible] ,, [illegible] ,, હું પોંહચું,	૧	[illegible], [illegible] ,, [illegible] ,, [illegible] ,, હમો પોંહચીએ.
૨	[illegible], [illegible] ,, [illegible] ,, તું પોંહચ,	૨	[illegible], [illegible] ,, તમો પોંહચો.
૩	[illegible], [illegible] ,, તે પોંહચે,	૩	[illegible], [illegible] ,, તેઓ પોંહચે.

સકયાર્થ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હું પોંહચું, [illegible] ,, હું પોંહચી સકું,	૧	[illegible] હમો પોંહચીએ, [illegible] ,, હમો પોંહચી સકીએ.
૨	[illegible] તું પોંહચજે, [illegible] ,, તું પોંહચી સકે, [illegible] ,, [illegible] ,, [illegible] ,, [illegible] ,, [illegible] ,, [illegible] ,, [illegible] ,,	૨	[illegible] તમો પોંહચી સકો. [illegible] ,, તમો પોંહચજો.
૩	[illegible] [illegible], [illegible] ,, તે પોંહચે, [illegible] ,, તે પોંહચી સકે, [illegible] ,,	૩	[illegible] [illegible], [illegible] ,, તેઓ પોંહચે. [illegible] ,, પોંહચી સકે. [illegible] ,, [illegible] ,, [illegible] ,, [illegible] ,, [illegible] ,,

શકયાર્થ.

[Pahlavi] ને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૰	એકવચન.	પુ૰	અનેકવચન.
૧	ઝવ, અ૰, ઝવા [Pahlavi] હું પોંહચી સકુંચ, ઈ૰	૧	ઝવ, અ૰, ઝવા [Pahlavi] હમો પોંહચી સકીએચ. ઈ૰

ભૂતકાલ.

પુ૰	એકવચન.	પુ૰	અનેકવચન.
૧	ઝવ, અ૰, ઝવા [Pahlavi] હું પોંહચી સકેઓ, ઈ૰	૧	ઝવ, અ૰, ઝવા [Pahlavi] હમો પોંહચી સકેઆ. ઈ૰

ભવીષયકાલનાં રૂપ વર્તમાંનકાલને મલતાંછે.

શકયાર્થ.

[Pahlavi] ક્રિયાપદને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૰	એકવચન.	પુ૰	અનેકવચન.
૧	ઝવ [Pahlavi], અ૰ હું પોંહચ્યું, ઝવા હું પોંહચી સકું, ઈ૰	૧	ઝવ [Pahlavi], અ૰ હમો પોંહચીએ. ઝવા હમો પોંહચી સકીએ. ઈ૰

ભૂતકાલ.

પુ૰	એકવચન.	પુ૰	અનેકવચન.
૧	ઝવ [Pahlavi], અ૰ હું પોંહચી સકેઓ, ઝવા ઈ૰	૧	ઝવ [Pahlavi], અ૰ હમો પોંહચી સકેઆ. ઝવા ઈ૰

બીજી રીત.

પુ૰	એકવચન.	પુ૰	અનેકવચન.
૧	[Pahlavi] ઝવ [Pahlavi] હું પોંહચી સકેઓ, ઈ૰	૧	[Pahlavi] ઝવ [Pahlavi] હમો પોંહચી સકેઆ. ઈ૰

ભવીષયકાલનાં રૂપો વર્તમાંનને લગતાંછે.

શકયાર્થ.

[Pahlavi] ક્રિયાપદ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૰	એકવચન.	પુ૰	અનેકવચન.
૧	ઝવ [Pahlavi], અ૰ મને પોંહચવું જોઈએ, ઝવા હુંએ પોંહચવું જોઇએ, ઈ૰	૧	ઝવ [Pahlavi], અ૰ હમોએ પોંહચવું જોઈએ. ઝવા ઈ૰

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[Pahlavi] — અ૦ મને જવું પડીઊં, ઈ૦	૧	[Pahlavi] — અ૦ હમોને જવું પડીઊં. ઈ૦

ભવીષયકાલનાં રૂપ વર્તમાંનને લગતાંછે.

શં સ્યાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[Pahlavi] હું પોંહચું,	૧	[Pahlavi] હમો પોંહચીએ.
૨	[Pahlavi] તું પોંહચે, તું પોંહચજે,	૨	[Pahlavi] તમો પોંહચો.
૩	[Pahlavi] તે પોંહચે,	૩	[Pahlavi] તેઓ પોંહચે.

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[Pahlavi] હું પોંહચેઓ, હું પોંહચેઓ હોત, હું પોંહચત,	૧	[Pahlavi] હમો પોંહચેઆ. હમો પોંહચેઆ હોત. હમો પોંહચત.
૨	[Pahlavi] તું પોંહચેઓ, તું પોંહચેઓ હોત, તું પોંહચત,	૨	[Pahlavi] તમો પોંહચેઆ. તમો પોંહચેઆ હોત. તમો પોંહચત.
૩	[Pahlavi] તે પોંહચેઓ, તે પોંહચેઓ હોત, તે પોંહચત,	૩	[Pahlavi] તેઓ પોંહચેઆ. તેઓ પોંહચેઆ હોત. તેઓ પોંહચત.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[Pahlavi] હું પોંહચેઓ, હું પોંહચેઓ હોત, હું પોંહચત,	૧	[Pahlavi] હમો પોંહચેઆ. હમો પોંહચેઆ હોત. હમો પોંહચત.
૨	[Pahlavi] તું પોંહચેઓ, તું પોંહચેઓ હોત, તું પોંહચત,	૨	[Pahlavi] તમો પોંહચેઆ. તમો પોંહચેઆ હોત. તમો પોંહચત.
૩	[Pahlavi] તે પોંહચેઓ, તે પોંહચેઓ હોત, તે પોંહચત,	૩	[Pahlavi] તેઓ પોંહચેઆ. તેઓ પોંહચેઆ હોત' તેઓ પોંહચત.

આશીરવાદાર્થ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	,, [Pahlavi] મને પોંહચો,	૧	,, [Pahlavi] હમોને પોંહચો.
૨	[Pahlavi] તુંને પોંહચો,	૨	[Pahlavi] તમોને પોંહચો.
૩	,, [Pahlavi] તેહને પોંહચો,	૩	,, [Pahlavi] તેઓને પોંહચો.

કૃદંત.

કર્તૃવાચક, [Pahlavi] પોંહચતાં, પોંહચતો, [Pahlavi] પોંહચનાર.

કર્મવાચક, [Pahlavi] પોંહચેલું.

ક્રિયાવાચક, [Pahlavi] પોંહચ.

[Pahlavi] પોંહચવું.

નાંમી ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.

૨૧૫. હુંએ ૧૨૯ માં આંક વાલી કલમમાં જણાવીઊંછે કે નાંમને અકરમક ક્રિયાપદની હાલતમાં બતલાવવા સારૂં તેહને છેડે [illegible] પ્રત્ય સામાન્ય રૂપની નીશાંની દાખલ લગાડેઆમાં આવેછે, અને તેના દાખલાઓ હુંએ તાંહાં બતલાવેઆછે, પણ તે સેવાએ નાંમની પાસે [illegible], [illegible], અને [illegible], હેવા હરફો જોડાઈને તેની સાથે સામાન્ય રૂપનો [illegible] પ્રત્ય કેટલેએક ઠેકાંણે વપરાએલો મલેછે; તે ઊપરથી સીધ કરવાને બની આવેછે કે અવસતામાં નાંમી ક્રિયાપદ બનાવવા સારૂં મુખય પ્રત્ય [illegible] ય, છે, તેજ **ય** શું સકર્મક કે અકર્મક એ બેહુ જાતનાં રૂપોને સારૂં આએ ભાષામાં વપરાતાં સેમીટીક અને ઈરાંની બેહુ કેસમનાં નાંમોને લગાડેઆમાં આવેલોછે. ઊપર જણાવેલા તરણ આકારોમાંનો પેહલો [illegible] ય, એ અસલ [illegible] નો આકારછે, તથા બીજો [illegible] પેહલ્લાનો અને તરીજો [illegible] બીજાનો સંકોચાએલો આકારછે, અને તે આકારો અકર્મક તથા સકર્મક બેહુ જાતનાં ક્રિયાપદોના સેગાઓમાં એક સરખી રીતે વપરાએલા મલવાથી દરએક ક્રિયાપદને સારૂં ચોકસ કાએદો બંધાઇ સકતો નથી; તોપણ [illegible] ય, નો આકાર ઘણું કરીને અકર્મકને સારૂંછે, હેવું તેહને મલતા વધારે દાખલાઓ ઊપરથી આપણને ચોકસ કરવાને બનેછે. આએ વર્ગને મલતા સકર્મક તથા અકર્મક ક્રિયાપદોનું રૂપાખ્યાપન હું નીચે જણાઊં છું, તે ઊપરથી વીદીઆરથીઓને તેહની સહમજ મલી સકસે.

સવાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

સકર્મકને લગતું રૂપાખ્યાપન.	અકર્મકને લગતું રૂપાખ્યાપન.
પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હું જાહેર કરૂં,	૧ * [illegible] / [illegible] } હું જાહેર થાઉં.
[illegible] હું દુખ દેઉં,	[illegible] / [illegible] } હું દુખી થાઉં.
૨ [illegible] તું જાહેર કરે,	૨ [illegible] / [illegible] " } તું જાહેર થાએ.
[illegible] તું દુખ દીએ,	[illegible] / [illegible] " } તું દુખી થાએ.
૩ [illegible] તે જાહેર કરે,	૩ [illegible] / [illegible] } તે જાહેર થાએ.
[illegible] તે દુખ દીએ,	† [illegible] / [illegible] / ‡ [illegible] } તે દુખી થાએ.

* (દજિશને ૧૨ હા.) [illegible] તમો જે અમેશાસપંદો છેઓ તે તમારી તરફ હું ઘણો ખુશી થાઉં.

† (વન૦ ૫ર૦ ૭ મી) [illegible] + અહુરમજદ ! (માંણસ) જે પુનને માટે સહમજે કે હું કરૂંચ; પણ તે પુન તેથી દુર થાએ તે કીહુંછે ? આએ વાકયમાં અવસતાના [illegible] **અપરોદયેતે**, ના તરજુમાં દાખલ [illegible] અપારદયદ—બોલ વપરાએલોછે. એજ પરગરદમાં ઉપલા સવાલના જવાબમાં તેનું લખાંન [illegible] અપરોદયેદ—કરીને મલેછે. (દીનકરદ ૬૦ ૩ જું) [illegible] તેથી જેઆરે **વેહઈજક** નો વખત થાએ (દુનિઆને કબીસો કરવાનો વખત આવે) તેઆરે જેટલાં આદમી આગલ ફેડવેલી સજાથી અસકત થએઆં હોએ, તેઓને બેહદ રીતે જેમ બને તેમ ખુશી કરવાં તથા આરાંમ આપવો, અને તેઓની મેહનતનાં કાંમમાં ઘટાડો કરવો. (વન૦ પર૦ ૯ મી) [illegible] + [illegible] કારણ કે ઓ સપેતમાંન જરતોશત, દઓજદાથરેગર ખુશ થાએતો (તેથી) આતસની ખશનુદી થાએચ. (દજિશને ૧૦ હા.) [illegible] + + [illegible] તે મકાંન મધેથી ખરાબીનો નાસ થાએચ. (દાદસતાંન પુ૦ ૩૧) [illegible] વલી તે દોજખમાં સાથે રેહનાર થાએચ, અને નોકસાંનકારક દરૂજની તરફ ઠગાવાથી તથા તેની તાબેદારીની ઇછા રાખવાથી પસતાએચ. (દાદસતાંન પુ૦ ૯) [illegible] જાંહાં શુધી કે તે સવાબ તેનીથી દુર થાએ નહી, તાંહાં શુધી તેહનો વધારો અટકે નહી. (દાદ૦ પુ૦ ૧૫) [illegible] + [illegible] જેમ એક ઘણાં જુનાં ઘરનો ભારવટ લાંમબી મુદતે સુનેરી કારીગરી સાથે નકાંમો થાએચ અને ખરાબ થાએચ તેમ.

‡ (વનદીદાદ પર૦ ૮) [illegible] જેમકે તે (આતશ) ઘણો જલદી બુજાએ દુનિઆને જલદીથી થંડો થાએ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હમો જાહેર કરીએ,	૧	[illegible] [illegible] " હમો જાહેર થઇએ.
	[illegible] હમો દુખ દેઇએ,		[illegible] [illegible] " હમો દુખી થાઇએ.
૨	[illegible] તમો જાહેર કરો,	૨	[illegible] [illegible] " [illegible] " તમો જાહેર થાઓ.
	[illegible] તમો દુખ દેઓ,		[illegible] [illegible] " [illegible] " તમો દુખી થાઓ.
૩	[illegible] તેઓ જાહેર કરે,	૩	[illegible] [illegible] " તેઓ જાહેર થાએ.
	* [illegible] તેઓ દુખ દીએ,		† [illegible] [illegible] " [illegible] " તેઓ દુખી થાએ.

---

* (દજિશને ૧૯ હા.) [illegible] જેઓ દરવંદછે, તેથી તેઓ મીનોઓને લગતી સખાવતને નોકસાંન કરેચ.

† (વનદીદાદ ૫ર૦ ૧૯ મી) [illegible] કે તેની ઉપર બખશેશ કરનારા સેતારાઓની રોશનીઓ પરકાસે. (દાદસતાન પુ૦ ૩૧) [illegible] તે તાવેલાં લોહડાંની મારફતે સરવેથી સરશ ધોવાંન થવાએ કરી તેઓ પાક થસે. (દાદ૦ પુ૦ ૫) [illegible] તો જો કે તે બુરાઇ કરવાથી બુરાઓબી દુખી થાએછે; કેમકે જેમ ભલાઓને દેવો તથા બદકાર આદમીઓની તરફથી (દુખ) પોંહચેછે, તેમજ સેવટે દેવોની તરફથી અગનીત દુખ બુરાઓને પોંહચેછે.

અપર્ણ વર્તમાન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] હું જાહેર કરૂંછું,	૧	[illegible] [illegible] " હું જાહેર થાઉંછું.
	[illegible] હું દુખ દેઉંછું,		[illegible] [illegible] " હું દુખી થાઉંછું.
૨	[illegible] તું જાહેર કરેછે,	૨	[illegible] [illegible] " તું જાહેર થાએછે.
	[illegible] તું દુખ દીએછે,		[illegible] [illegible] " તું દુખી થાએછે.
૩	[illegible] અ૦ [illegible] [illegible] " તે જાહેર કરેછે,	૩	[illegible] [illegible] " [illegible] " તે જાહેર થાએછે.
	[illegible] અ૦ [illegible] [illegible] " તે દુખ દીએછે,		[illegible] [illegible] " [illegible] " તે દુખી થાએછે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હમો જાહેર કરીએછે,	૧	[illegible] [illegible] " હમો જાહેર થાઇએછે
	[illegible] હમો દુખ દઇએછે,		[illegible] [illegible] હમો દુખી થઇએછે.
૨	[illegible] તમો જાહેર કરોછો,	૨	[illegible] [illegible] " [illegible] " તમો જાહેર થાઓછો.
	[illegible] તમો દુખ દેઓછો,		[illegible] [illegible] " [illegible] " તમો દુખી થાઓછો.
૩	[illegible] તેઓ જાહેર કરેછે,	૩	[illegible] [illegible] " [illegible] " તેઓ જાહેર થાએછે.
	[illegible] તેઓ દુખ દીએછે,		[illegible] [illegible] " [illegible] " તેઓ દુખી થાએછે.

રીતીવર્તમાંન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ [illegible]	[illegible] હું જાહેર કરતો રેહુંચ, [illegible] હું દુખ દેતો રેહુંચ,	૧ [illegible]	[illegible] હું જાહેર થતો રેહુંચ. [illegible] હું દુખી થતો રેહુંચ
૨ [illegible]	[illegible] તું જાહેર કરતો રેહચ, [illegible] તું દુખ દેતો રેહચ,	૨ [illegible]	[illegible] તું જાહેર થતો રેહચ. [illegible] તું દુખી થતો રેહચ
૩ [illegible]	[illegible] તે જાહેર કરતો રેહચ, [illegible] તે દુખ દેતો રેહચ,	૩ [illegible]	[illegible] તે જાહેર થતો રેહચ. [illegible] તે દુખી થતો રેહચ

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ [illegible]	[illegible] હમો જાહેર કરતા રહીએચ, [illegible] હમો દુખ દેતા રહીએચ,	૧ [illegible]	[illegible] હમો જાહેર થતા રહીએચ. [illegible] હમો દુખી થતા રહીએચ.
૨ [illegible]	[illegible] તમો જાહેર કરતા રેહોચ, [illegible] તમો દુખ દેતા રેહોચ,	૨ [illegible]	[illegible] તમો જાહેર થતા રેહોચ. [illegible] તમો દુખી થતા રેહોચ.
૩ [illegible]	[illegible] તેઓ જાહેર કરતા રેહચ, [illegible] તેઓ દુખ દેતા રેહચ,	૩ [illegible]	[illegible] તેઓ જાહેર થતા રેહચ. [illegible] તેઓ દુખી થતા રેહચ.

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] હુંએ જાહેર કીધું,	૧	[illegible] હું જાહેર થએઓ.
	[illegible] હુંએ દુખ દીધું,		[illegible] હું દુખી થએઓ.
૨	[illegible] તુંએ જાહેર કીધું,	૨	[illegible] તું જાહેર થએઓ.
	[illegible] તુંએ દુખ દીધું,		[illegible] તું દુખી થએઓ.
૩	[illegible] તેણે જાહેર કીધું,	૩	[illegible] તે જાહેર થએઓ.
	* [illegible] તેણે દુખ દીધું,		† [illegible] તે દુખી થએઓ.

* (જુઓ વનદીદાદની બીજી પરગરદ) [illegible] તેઆરે તેઓએ જમશેદની આગલ ખબર કીધી, એટલે જે ** તેની સાથે પુછપરછ કીધી. (વનદી૦ ૧૯ મી પર૦) [illegible] જરતોશતે ગનામીનોને તુરત જાંણ કીધી.

† (જુઓ પેહલવી વીરાફ) [illegible] તે મરદ પેલી ઓરત જે તેહના તાએબામાં રહેલી હતી, તેણીને ને ફ્રી નહી સીખવવાથી, તથા તેહની તરફ નહી ફેરવવાને લીધે બેહશતની અંદર અશો લોકોમાં શરમ વાલો થએઓ. (દાદસતાંન પુ૦ ૧ લી) [illegible] વલી ગએઓમરદની મારફતે તે ભલુ કાંમ થઇગેં કે, તે જરતોશતનો જનમ લાવનાર થાએઓ; [illegible] વલી જરતોશતની મારફતે તે ભલુ કાંમ થઇઉં કે, તેથી સોશીઓશ જનમનારછે, અને તેનેથી સઘલો સારો વીચાર, સારૂં બોલવું અને સારૂં કરવું (દુનીઆંમાં) ચાલુ થાઇઉં.

પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] હમોએ જાહેર કરીઉં,	૧ [illegible] હમો જાહેર થએઆ.
[illegible] હમોએ દુખ દીધું,	[illegible] હમો દુખી થએઆ.
૨ [illegible] તમોએ જાહેર કીધું,	૨ [illegible] તમો જાહેર થએઆ.
[illegible] તમોએ દુખ દીધું,	[illegible] તમો દુખી થએઆ.
૩ [illegible] તેઓએ જાહેર કીધું,	૩ [illegible] તેઓ જાહેર થએઆ.
[illegible] તેઓએ દુખ દીધું,	[illegible] તેઓ દુખી થએઆ.

ભૂતકાલની બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હુંએ જાહેર કીધું,	૧ [illegible] હું જાહેર થએઓ.
[illegible] હુંએ દુખ દીધું,	[illegible] હું દુખી થએઓ.

પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] હમોએ જાહેર કીધું,	૧ [illegible] હમો જાહેર થએઆ
[illegible] હમોએ દુખ દીધું,	[illegible] હમો દુખી થએઆ.

અપૂર્ણભૂત.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હું જાહેર કરતો હતો,	૧ [illegible] હું જાહેર થતો હતો.
[illegible] હું દુખ દેતો હતો,	[illegible] હું દુખી થતો હતો.

બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હું જાહેર કરતો હતો,	૧ [illegible] હું જાહેર થતો હતો.
[illegible] હું દુખ દેતો હતો,	[illegible] હું દુખી થતો હતો.

પૂર્ણભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હું જાહેર કરી રેહો, હું જાહેર કરી ચુકો,	૧ [illegible] હું જાહેર થઈ રેહો. હું જાહેર થઈ ચુકો.
[illegible] હું દુખ દેઈ રેહો, હું દુખ દેઈ ચુકો,	[illegible] હું દુખી થઈ રેહો. હું દુખી થઈ ચુકો.

બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હું જાહેર કરી રેહો, હું જાહેર કરી ચુકો,	૧ [illegible] હું જાહેર થાઇ રેહો. હું જાહેર થાઇ ચુકો.
[illegible] હું દુખ દેઈ રેહો, હું દુખ દેઈ ચુકો,	[illegible] હું દુખી થાઈ રેહો. હું દુખી થાઈ ચુકો.

ભૂત ભૂત કાલ.

પુ૦ એકવચન. — પુ૦ એકવચન.

૧ [Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] [Pahlavi] " હુંએ જાહેર કરીઉં હતું, — [Pahlavi] " હું જાહેર થએઓ હતો.
[Pahlavi] [Pahlavi] " હુંએ દુખ દીધું હતું, — [Pahlavi] " હું દુખી થએઓ હતો.
ઇ૦ — ઇ૦

વર્તમાંન ભૂત.

પુ૦ એકવચન. — પુ૦ એકવચન.

૧ [Pahlavi] " હુંએ જાહેર કરેઉછે, — ૧ [Pahlavi] " હું જાહેર થએઓછું.
[Pahlavi] " હુંએ દુખ દીધુછે, — [Pahlavi] " હું દુખી થએઓછું.
ઇ૦ — ઇ૦

ભવીષયકાલનાં રૂપો વર્તમાંનકાલનાં રૂપોને મલતાંછે.

આજ્ઞાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦ એકવચન. — પુ૦ એકવચન.

૧ [Pahlavi], [Pahlavi] ", *[Pahlavi] — હું જાહેર કરૂં, — ૧ [Pahlavi], [Pahlavi] ", [Pahlavi] — હું જાહેર થાઊં.
[Pahlavi], [Pahlavi] ", [Pahlavi] — હું દુખ દેઊં, — [Pahlavi], [Pahlavi] ", [Pahlavi] — હું દુખી થાઊં.

* (વન્૦ ૫ર૦ ૧૧) [Pahlavi] ઘરને હું કેહવી રીતે પાક કરૂં. (વન્૦ ૫ર૦ ૨) [Pahlavi] હું આએ તારી દુનીઆંનો વધારો કરૂં.

૨ *[Pahlavi], [Pahlavi] " — તું જાહેર કર, — ૨ [Pahlavi], [Pahlavi] ", [Pahlavi] " — તું જાહેર કર.
[Pahlavi], [Pahlavi] " — તું દુખ દે, — [Pahlavi], [Pahlavi] ", [Pahlavi] " — તું દુખી થા.

૩ [Pahlavi] તે જાહેર કરે. — ૩ [Pahlavi], [Pahlavi] " — તે જાહેર થાએ.
† [Pahlavi] તે દુખ દીએ. — [Pahlavi], [Pahlavi] " — તે દુખી થાએ.

પુ૦ અનેકવચન. — પુ૦ અનેકવચન.

૧ ‡ [Pahlavi], [Pahlavi] ", [Pahlavi] — હમો જાહેર કરીએ, — ૧ [Pahlavi], [Pahlavi] ", [Pahlavi] " — હમો જાહેર થઈએ.
[Pahlavi], [Pahlavi] ", [Pahlavi] — હમો દુખ દેઈએ. — [Pahlavi], [Pahlavi] ", [Pahlavi] " — હમો દુખી થઈએ.

૨ [Pahlavi] તમો જાહેર કરો, — ૨ [Pahlavi], [Pahlavi] " — તમો જાહેર થાઓ.
[Pahlavi] તમો દુખ દેઓ, — [Pahlavi], [Pahlavi] " — તમો દુખી થાઓ.

* (વન્૦ ૫ર૦ ૨) [Pahlavi] મારી દુનીઆંનો તું વધારો કર.

† (વન્૦ ૫ર૦ ૯) [Pahlavi] અયોરનાંતને પાક કરે, તેની તરફથી ભલાઈ સાથની દુઆ એકે, તું પુનવંત રેહજે!

‡ (ઇજ્શ૦ ૪૪ મો હા.) [Pahlavi] તમો હમારી પરવરશી એટલા વાસતે કરોછો કે, હમો પુન કરીએ, ઇઆને સવાબનું કાંમ કરીએ.

૩ [Pahlavi] } તેઓ જાહેર કરે, ૩ [Pahlavi] } તેઓ જાહેર થાએ.

[Pahlavi] } તેઓ દુખ દીએ, [Pahlavi] } તેઓ દુખી થાએ.

શકયાર્થ.

વર્તમાનકાલ.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [Pahlavi] હું જાહેર કરૂં,	૧ [Pahlavi] હું જાહેર થાઉં.
[Pahlavi] હું દુખ દેઉં,	[Pahlavi] હું દુખી થાઉં.
૨ † [Pahlavi] તું જાહેર કરે, તું જાહેર કરી સકે, તું જાહેર કરજે,	૨ [Pahlavi] તું જાહેર થાએ. તું જાહેર થાઈ સકે.
[Pahlavi] તું દુખ દીએ, તું દુખ દેઈ સકે, ‡ તું દુખ દેજે,	[Pahlavi] તું દુખી થાએ. તું દુખી થજે.

* (દીન૦ અપીઆચા) [Pahlavi] તેઓ અહુરમજદની અકલનો અને તેમજ પુનનો નાસ કરે ઇચ્માને (તેને) ખરાબ કરે.

† (વન૦ પર૦ ૨૨ મી) [Pahlavi] તેથી ઘણો આરેહમંદ તું માંસરેસ્પંદ મારી (પેદાએશ) નું દુખ નીવારન કરે; [Pahlavi] તેથી તું તાબેદારીને પસંદ કરનાર મારી (પેદાએશ) નું દુખ નીવારન કરે. (દીન૦ હા. ૧૧) [Pahlavi] તે હોમનાં દરૂન વીસે કુશેશ કરજે.

‡ (દીન૦ હા. ૯) [Pahlavi] એટલેજે દરએક વસતુનું દુખ નીવારન તું કરી સકેચ.

૩ * [Pahlavi] તે જાહેર કરે, તે જાહેર કરી સકે,	૩ [Pahlavi] તે જાહેર થાએ. તે જાહેર થાઈ સકે.
[Pahlavi] તે દુખ દીએ, તે દુખ દેઈ સકે,	[Pahlavi] તે દુખી થાએ. તે દુખી થાઈ સકે.

પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [Pahlavi] હમો જાહેર કરીએ, હમો જાહેર કરી સકીએ,	૧ [Pahlavi] હમો જાહેર થાઇએ. હમો જાહેર થાઈ સકીએ.
[Pahlavi] હમો દુખ દેઇએ, હમો દુખ દેઈ સકીએ,	[Pahlavi] હમો દુખી થાઇએ. હમો દુખી થાઈ સકીએ.
૨ [Pahlavi] } તમો જાહેર કરો, તમો જાહેર કરી સકો,	૨ [Pahlavi] તમો જાહેર થાઓ. તમો જાહેર થાઈ સકો.
[Pahlavi] } તમો દુખ દેઓ, તમો દુખ દેઈ સકો,	[Pahlavi] તમો દુખી થાઓ. તમો દુખી થાઇ સકો.
૩ † [Pahlavi] તેઓ જાહેર કરે, તેઓ જાહેર કરી સકે,	૩ [Pahlavi] તેઓ જાહેર થાએ. તેઓ જાહેર થાઇ સકે.
[Pahlavi] તેઓ દુખ દીએ, તેઓ દુખ દેઈ સકે,	[Pahlavi] તેઓ દુખી થાએ, તેઓ દુખી થાઈ સકે.

* (વન૦ પર૦ ૮ મી) [Pahlavi] જો તેઓ તેહને પવીતરાઈ નહી આ પેતો તે પોતાનાં શરીરને નેરંગે તેમજ પાંણીએ પાક કરે.

† (દીન૦ હા. ૪૨) [Pahlavi] ઇચ્માને તે આશમોગો સવાબનું કાંમ કરવાથી અટકાવ કરી સકેચ. (વન૦ પર૦ ૮ મી) [Pahlavi] ઘરને અંદર અને બાહેરથી આતશની મારફતે તેઓ જરૂર ખુશબોદાર કરે.

ક્રિીયાપદ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાન કાલ.

પુ૦ એકવચન.

૧ અ૦ — હું જાહેર કરી સકુંચ,

પુ૦ એકવચન.

૧ અ૦ — હું જાહેર થાઈ સકુંચ

અ૦ — હું દુખ દેઈ સકુંચ, ઈ૦

અ૦ — હું દુખી થાઈ સકુંચ. ઈ૦

ભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.

૧ અ૦ — હું જાહેર કરી સકેઓ,

પુ૦ એકવચન.

૧ અ૦ — હું જાહેર થાઈ સકેઓ.

અ૦ — હું દુખ દેઈ સકેઓ, ઈ૦

અ૦ — હું દુખી થાઈ સકેઓ. ઈ૦

[Pahlavi] ક્રિયાપદ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦ એકવચન.		પુ૦ એકવચન.	
૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	હું જાહેર કરી સકું;	૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	હું જાહેર થાઇ સકું.
[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	હું દુખ દેઈ સકું. ઇ૦	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	હું દુખી થાઈ સકું. ઇ૦

ભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.		પુ૦ એકવચન.	
૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] હું જાહેર કરી સકેઓ,	૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] હું જાહેર થાઈ સકેઓ.
[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] હું દુખ દેઈ સકેઓ, ઇ૦	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] હું દુખી થાઇ સકેઓ. ઇ૦

[Pahlavi] ક્રિયાપદને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦ એકવચન.		પુ૦ એકવચન.	
૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] હુંએ જાહેર કરવું જોઇએ,	૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] હુંએ જાહેરથવું જોઇએ.

[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] હુંએ દુખ દેવું જોઇએ,	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] હુંએ દુખી થવું જોઇએ

ભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.		પુ૦ એકવચન.	
૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] હુંએ જાહેર કરવું પડીઉં, મને જાહેર કરવું પડીઉં,	૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] મને જાહેર થવું પડીઉં.
[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] હુંએ દુખ દેવું પડીઉં, મને દુખ દેવું પડીઉં, ઇ૦	[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] મને દુખી થવું પડીઉં. ઇ૦

શંસ્યાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦ એકવચન.		પુ૦ એકવચન.	
૧ [Pahlavi] [Pahlavi] „	હું જાહેર કરૂં,	૧ [Pahlavi] [Pahlavi] „ [Pahlavi] „	હું જાહેર થાઊં.
[Pahlavi] [Pahlavi] „	હું દુખ દેઊં,	[Pahlavi] [Pahlavi] „ [Pahlavi] „	હું દુખી થાઊં.
૨ [Pahlavi] [Pahlavi] „	તું જાહેર કરે,	૨ [Pahlavi] [Pahlavi] „	તું જાહેર થાએ.
[Pahlavi] [Pahlavi] „	તું દુખ દીએ,	[Pahlavi] [Pahlavi] „	તું દુખી થાએ.

૩ [Pahlavi] તે જાહેર કરે, ૩ [Pahlavi] / [Pahlavi] „ / [Pahlavi] „ } તે જાહેર થાએ.

[Pahlavi] તે દુખ દીએ, † [Pahlavi] / [Pahlavi] „ / [Pahlavi] „ } તે દુખી થાએ.

પુ૦ અનેકવચન. પુ૦ અનેકવચન.

૧ [Pahlavi] / [Pahlavi] „ } હમો જાહેર કરીએ, ૧ [Pahlavi] / [Pahlavi] „ / [Pahlavi] „ } હમો જાહેર થાઇએ.

[Pahlavi] / [Pahlavi] „ } હમો દુખ દેઇએ, [Pahlavi] / [Pahlavi] „ / [Pahlavi] „ } હમો દુખી થઇએ.

૨ [Pahlavi] / [Pahlavi] „ } તમો જાહેર કરો, ૨ [Pahlavi] / [Pahlavi] „ } તમો જાહેર થાઓ.

[Pahlavi] / [Pahlavi] „ } તમો દુખ દેઓ, [Pahlavi] / [Pahlavi] „ } તમો દુખી થાઓ.

૩ [Pahlavi] / [Pahlavi] „ / [Pahlavi] „ } તેઓ જાહેર કરે, ૩ [Pahlavi] / [Pahlavi] „ } તેઓ જાહેર થાએ.

[Pahlavi] / [Pahlavi] „ / [Pahlavi] „ } તેઓ દુખ દીએ, [Pahlavi] / [Pahlavi] „ } તેઓ દુખી થાએ.

† (વન્૦ ૯ મી ૫૨૦) [Pahlavi] તેથી દરજ કેમ રદ થાએ, ઇઆને તેહને આતેજ કેમ કરાએ.

ભૂતકાલ.

એકવચન.

પુ૦ ૧ „ „ [Pahlavi]
હુંએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
હુંએ દુખ દીધું, દેત, દીધું હોત,

૨ [Pahlavi] [Pahlavi]
તુંએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
તુંએ દુખ દીધું, દેત, દીધું હોત,

૩ „ „ [Pahlavi]
તેણે જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
તેણે દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

અનેકવચન.

પુ૦ ૧ „ „ [Pahlavi]
હમોએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
હમોએ દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

૨ [Pahlavi] [Pahlavi]
તમોએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
તમોએ દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

૩ „ „ [Pahlavi]
તેઓએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
તેઓએ દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

એકવચન.

પુ૦ ૧ „ „ [Pahlavi]
હું જાહેર થએઓ, હોત, થાત.
હું દુખી થએઓ, હોત, થાત.

૨ [Pahlavi] [Pahlavi]
તું જાહેર થએઓ, હોત, થાત.
તું દુખી થએઓ, હોત, થાત.

૩ „ „ [Pahlavi]
તે જાહેર થએઓ, હોત, થાત.
તે દુખી થએઓ, હોત, થાત.

અનેકવચન.

પુ૦ ૧ „ „ [Pahlavi]
હમો જાહેર થએઆ, થએઆ હોત, થાત.
હમો દુખી થએઆ, થએઆ હોત, થાત.

૨ [Pahlavi] [Pahlavi]
તમો જાહેર થએઆ, થએઆ હોત, થાત.
તમો દુખી થએઆ, થએઆ હોત, થાત.

૩ „ „ [Pahlavi]
તેઓ જાહેર થએઆ, થએઆ હોત, થાત.
તેઓ દુખી થએઆ, થએઆ હોત, થાત.

બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] હુંએ જાહેર કીધું, કીધું હોત, કરત,
[illegible] હુંએ દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

૨ [illegible] [illegible] તુંએ જાહેર કીધું, કીધું હોત, કરત,
[illegible] તુંએ દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

૩ [illegible] [illegible] તેણે જાહેર કીધું, કીધું હોત, કરત,
[illegible] તેણે દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] હું જાહેર થએઓ, થએઓ હોત, થાત.
[illegible] હું દુખી થએઓ, થએઓ હોત, થાત.

૨ [illegible] [illegible] તું જાહેર થએઓ.
[illegible] તું દુખી થએઓ, થએઓ હોત, થાત.

૩ [illegible] [illegible] તે જાહેર થએઓ, ઇ૦
[illegible] તે દુખી થએઓ, થએઓ હોત, થાત.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] [illegible] હમોએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
[illegible] હમોએ દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત

૨ [illegible] [illegible] તમોએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
[illegible] તમોએ દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત.

૩ [illegible] [illegible] તેઓએ જાહેર કીધું, કીધું હોત, કરત,
[illegible] તેઓએ દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] [illegible] હમો જાહેર થએઆ, થએઆ હોત, થાત.
[illegible] હમો દુખી થએઆ, થએઆ હોત, થાત.

૨ [illegible] [illegible] તમો જાહેર થએઆ, થએઆ હોત, થાત.
[illegible] તમો દુખી થએઆ, થએઆ હોત, થાત.

૩ [illegible] [illegible] તેઓ જાહેર થએઆ, થએઆ હોત, થાત.
[illegible] તેઓ દુખી થએઆ, થએઆ હોત, થાત.

આશીરવાદાર્થ.

સકર્મક.

[illegible] જાહેર કરજો,
[illegible] દુખ દેજો,

અકર્મક.

[illegible] જાહેર થજો.
[illegible] [illegible] દુખી થજો.

કૃદંત.

ક્રિયાવાચક,	જાહેર કરવું,	જાહેર થવું.
	જાહેર કરાંણ,	જાહેરાત, જાહેરી.
	દુખી કરવું,	દુખી થવું.
	દુખ કરાંણ,	દુખીઆરાપણું.
કર્તૃવાચક,	જાહેર કરનાર,	જાહેર થનાર.
	જાહેર કરતાં, કરતો,	જાહેર થતાં, થતો.
	દુખ દેનાર,	દુખી થનાર.
	દુખ દેતાં,	દુખી થતાં, દુખી થતો.
કર્મવાચક,	જાહેર કરેલું,	જાહેર થાએલો.
	દુખ દીધેલું,	દુખી થાએલો.

પ્રયોજક ક્રિયાપદ.

તથા ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંન કાલ.

ઇરાંની.		સેમીટીક.	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું વરસાઊં,	૧	હું પોંહચાડું.
૨	તું વરસાવે,	૨	તું પોંહચાડે.
૩	તે વરસાવે,	૩	તે પોંહચાડે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો વરસાવીએ,	૧	હમો પોંહચાડીએ.
૨	તમો વરસાવો,	૨	તમો પોંહચાડો.
૩	તેઓ વરસાવે,	૩	તેઓ પોંહચાડે.

અપૂર્ણ વર્તમાંન.

ઇ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું વરસાઊં છું,	૧	હું પોંહચાડુંછું.
૨	તું વરસાવેછે,	૨	તું પોંહચાડેછે.
૩	તે વરસાવેછે,	૩	તે પોંહચાડેછે.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો વરસાવીએછે,	૧	હમો પોંહચાડીએછે.
૨	તમો વરસાવોછો,	૨	તમો પોંહચાડોછો.
૩	તેઓ વરસાવેછે,	૩	તેઓ પોંહચાડેછે.

ભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ હુંએ વરસાવીઉં,	૧ હુંએ પોંહચાડીઉં.
૨ તુંએ વરસાવીઉં,	૨ તુંએ પોંહચાડીઉં.
૩ તેણે વરસાવીઉં,	૩ તેણે પોંહચાડીઆં.
પુ૦ અનેકવચન.	**પુ૦ અનેકવચન.**
૧ હમોએ વરસાવીઉં,	૧ હમોએ પોંહચાડીઉં.
૨ તમોએ વરસાવીઉં,	૨ તમોએ પોંહચાડીઉં.
૩ તેઓએ વરસાવીઉં,	૩ તેઓએ પોંહચાડીઉં.

ભૂતકાલની બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ હુંએ વરસાવીઉં,	૧ હુંએ પોંહચાડીઆં.
૨ તુંએ વરસાવીઉં,	૨ તુંએ પોંહચાડીઆં.
૩ તેણે વરસાવીઆં,	૩ તેણે પોંહચાડીઆં.
પુ૦ અનેકવચન.	**પુ૦ અનેકવચન.**
૧ હમોએ વરસાવીઆં,	૧ હમોએ પોંહચાડીઆં.
૨ તમોએ વરસાવીઉં,	૨ તમોએ પોંહચાડીઆં.
૩ તેઓએ વરસાવીઉં,	૩ તેઓએ પોંહચાડીઆં.

અપૂર્ણભૂત.

* વરસાવતો હતો, પોંહચાડતો હતો.

પૂર્ણભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ હું વરસાવી રેહો,	૧ હું પોંહચાડી રેહો.
૨ તું વરસાવી રેહો,	૨ તું પોંહચાડી રેહો.
૩ તે વરસાવી રેહો,	૩ તે પોંહચાડી રેહો.
પુ૦ અનેકવચન.	**પુ૦ અનેકવચન.**
૧ હમો વરસાવી રેહા,	૧ હમો પોંહચાડી રેહા.
૨ તમો વરશાવી રેહા,	૨ તમો પોંહચાડી રેહા.
૩ તેઓ વરસાવી રેહા.	૩ તેઓ પોંહચાડી રેહા.

બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ હું વરસાવી રેહો, પુ૦	૩ હું પોંહચાડી રેહો. પુ૦

ભૂતભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હુંએ વરસાવીઉં હતું.	૧ [illegible] હુંએ પોંહચાડીઉં હતું.
૨ [illegible] તુંએ વરસાવીઉં હતું.	૨ [illegible] તુંએ પોંહચાડીઉં હતું.
૩ [illegible] તેણે વરસાવીઉં હતું.	૩ [illegible] તેણે પોંહચાડીઉં હતું.

પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] હમોએ વરસાવીઉં હતું.	૧ [illegible] હમોએ પોંહચાડીઉં હતું.
૨ [illegible] તમોએ વરસાવીઉં હતું.	૨ [illegible] તમોએ પોંહચાડીઉં હતું.
૩ [illegible] તેઓએ વરસાવીઉં હતું.	૩ [illegible] તેઓએ પોહચાડીઉં હતું.

બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હુંએ વરસાવીઉં હતું.	૧ [illegible] હુંએ પોંહચાડીઉં હતું.

વર્તમાંનભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હુંએ વરસાવીઉંછે.	૧ [illegible] હુંએ પોંહચાડીઉંછે.

૨ [illegible] તુંએ વરસાવીઉંછે.	૨ [illegible] તુંએ પોંહચાડીઉંછે.
૩ [illegible] તેણે વરસાવીઉંછે.	૩ [illegible] તેણે પોંહચાડીઉંછે.

પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] હમોએ વરસાવીઉંછે.	૧ [illegible] હમોએ પોંહચાડીઉંછે.
૨ [illegible] તમોએ વરસાવીઉંછે.	૨ [illegible] તમોએ પોંહચાડીઉંછે.
૩ [illegible] તેઓએ વરસાવીઉંછે.	૩ [illegible] તેઓએ પોંહચાડીઉંછે.

ભવીશ્યકાલનાં રૂપો વર્તમાંનકાલનાં રૂપોને મલતાંછે.

આગ્નાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હું વરસાઊં.	૧ [illegible] હું પોંહચાડું.

૨ * [Pahlavi] / [Pahlavi] } તું વરસાવ,	૨ [Pahlavi] / [Pahlavi] } તું પોંહચાડ.
૩ † [Pahlavi] તે વરસાવે,	૩ [Pahlavi] તે પોંહચાડે.
બ૦ અનેકવચન.	બ૦ અનેકવચન.
૧ [Pahlavi] / [Pahlavi] } હમો વરસાવીએ,	૧ [Pahlavi] / [Pahlavi] ,, / [Pahlavi] } હમો પોંહચાડીએ.
૨ [Pahlavi] તમો વરસાવો,	૨ [Pahlavi] તમો પોંહચાડો.
૩ ‡ [Pahlavi] / [Pahlavi] } તેઓ વરસાવે.	૩ [Pahlavi] / ‡ [Pahlavi] } તેઓ પોંહચાડે.

શ કયા થેં.

વર્તમાનકાલ.

ઈ૦	સે૦
બ૦ એકવચન.	બ૦ એકવચન.
૧ [Pahlavi] ૧૨ હું વરસાઊં, હું વરસાવી સકું,	૧ [Pahlavi] ૧૨ હું પોંહચાડું.

* (ઈજી૦ હા. ૩૩ મો) [Pahlavi] એ સાહેબ ભલાં મનની મારફતે તું મને વધાર ઈચ્છાને મને વધારે ખુશાવતો કર. (વન૦ ૫૨૦ ૨) [Pahlavi] તેમાં ફરસંગની હદવેર એકદમ પાણીને આગલ ચલાવ.

† (ઈજી૦ હા. ૧૦ મો) [Pahlavi] સ્તુતી કરૂંછું વાદલી અને વરસાદની જે ઉનચા પાહડો ઉપર તારી જાતને વધારે.

‡ (ઈજી૦ હા. ૩૩ મો) [Pahlavi] કે અહુરમજદ અને સફંદારમદ તરી કરાવે. (વન૦ ૮ ૫૨૦) [Pahlavi] તરંગવાર તેહને તે રસતાઓમાં ચલાવે.

૨ [Pahlavi] તું વરસાવે,	૨ [Pahlavi] તુ પોંહચાડે.
[Pahlavi] ,, તું વરસાવી સકે,	[Pahlavi] ,, તું પોંહચાડી સકે.
[Pahlavi] ,, તું વરસાવજે,	[Pahlavi] ,, તું પોંહચાડજે.
[Pahlavi] ,,	[Pahlavi] ,,
[Pahlavi] ૧૨	[Pahlavi] ૧૨
૩ [Pahlavi] ૧૨ — [Pahlavi]	૩ [Pahlavi] ૧૨ — [Pahlavi]
[Pahlavi] તે વરસાવે,	[Pahlavi] તે પોંહચાડે.
[Pahlavi] ,, તે વરસાવી સકે,	[Pahlavi] ,, તે પોંહચાડી સકે.
બ૦ અનેકવચન.	બ૦ અનેકવચન.
૧ [Pahlavi] ૧૨ હમો વરસાવીએ, હમો વરસાવી સકીએ,	૧ [Pahlavi] ૧૨ હમો પોંહચાડીએ હમો પોંહચાડી સકીએ.
૨ [Pahlavi] તમો વરસાવો, [Pahlavi] ૧૨ તમો વરસાવી સકો,	૨ [Pahlavi] તમો પોંહચાડો. [Pahlavi] ૧૨ તમો પોંહચાડી સકો.
૩ [Pahlavi] ૧૨ — [Pahlavi]	૩ [Pahlavi] ૧૨ — [Pahlavi]
[Pahlavi] ,, તેઓ વરસાવે,	[Pahlavi] ,, તેઓ પોંહચાડે,
[Pahlavi] ,, વરસાવી સકે,	[Pahlavi] ,, પોંહચાડી સકે.
[Pahlavi] ,,	[Pahlavi] ,,
[Pahlavi] ,,	[Pahlavi] ,,
[Pahlavi] ,,	[Pahlavi] ,,
[Pahlavi] ,,	[Pahlavi] ,,

શકયાર્થ.

ક્રિયાપદના સેગાઓ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાનકાલ.

ઈ૦ પુ૦ એકવચન.		સે૦ પુ૦ એકવચન.	
૧ અ૦	હું વરસાવી સકુંચ, ઈ૦	૧ અ૦	હું પોંહચાડી સકુંચ. ઈ૦

ભૂતકાલ.

ઈ૦ પુ૦ એકવચન.		સે૦ પુ૦ એકવચન.	
૧ અ૦	હું વરસાવી સકેઓ, ઈ૦	૧ અ૦	હું પોંહચાડી સકેઓ, ઈ૦

ભવીષયકાલના રૂપો વર્તમાંનને લગતાંછે.

શકયાર્થ.

ક્રિયાપદના સેગાઓ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાનકાલ.

ઈ૦ પુ૦ એકવચન.		સે૦ પુ૦ એકવચન.	
અ૦	હુંએ વરસાવવું જોઇએ, ઈ૦	અ૦	હુંએ પોંહચાડવું જોઇએ. ઈ૦

ભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.		પુ૦ એકવચન.	
અ૦	મને વરસાવવું પડીઉં, ઈ૦	અ૦	મને પોંહચાડવું પડીઉં. ઈ૦

ભવીષયકાલનાં રૂપ વર્તમાંનને લગતાંછે.

શં રયા થં.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું વરસાઊં,	૧	હું પોંહચાડું.
૨	તું વરસાવે,	૨	તું પોંહચાડે.
૩ *	તે વરસાવે,	૩	તે પોંહચાડે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો વરસાવીએ,	૧	હમો પોંહચાડીએ.
૨	તમો વરસાવો,	૨	તમો પોંહચાડો.
૩	તેઓ વરસાવે,	૩ †	તેઓ પોંહચાડે.

* (વન૦ પર૦ ૫) ઘાતકી જેમ મતાંન જાએ અને પવન જમીનને જલદીથી સુકવે.

† (વન૦ પર૦ ૬) તે હાડકાંઓને લેઇ જાઇને તેઓ પાંણી અને ઝાડ પાંન ઉપર પોંહચાડે.

ભૂતકાલ.

સે૦

પુ૦	એકવચન.
૧	હુંએ પોંહચાડીઉં. હુંએ પોંહચાડીઉં હોત, હોએ. હું પોંહચાડત.
૨	તુંએ પોંહચાડીઉં. તુંએ પોંહચાડીઉં હોત, હોએ. તું પોંહચાડત.
૩	તેણે પોંહચાડીઉં. તેણે પોંહચાડીઉં હોત, હોએ. તે પોંહચાડત.

ઈ૦

પુ૦	એકવચન.
૧	હુંએ વરસાવીઉં, હુંએ વરસાવીઉં હોત, હોએ, હું વરસાવત,
૨	તુંએ વરસાવીઉં, તુંએ વરસાવીઉં હોત, હોએ, તું વરસાવત,
૩	તેણે વરસાવીઉં, તેણે વરસાવીઉં હોત, હોએ, તે વરસાવત,

બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.

૧ હુંએ વરસાવીઉં,
હુંએ વરસાવીઉં હોત, હોએ,
હું વરસાવત,

૨ તુંએ વરસાવીઉં,
તુંએ વરસાવીઉં હોત, હોએ,
તું વરસાવત,

૩ તેણે વરસાવીઉં,
તેણે વરસાવીઉં હોત, હોએ,
તે વરસાવત.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમોએ વરસાવીઉં,
હમોએ વરસાવીઉં હોત (અ૦) હોએ,
હમો વરસાવત,

૨ તમોએ વરસાવીઉં,
તમોએ વરસાવીઉં હોત (અ૦) હોએ,
તમો વરસાવત,

૩ તેઓએ વરસાવીઉં,
તેઓએ વરસાવીઉં હોત (અ૦) હોએ,
તેઓ વરસાવત,

પુ૦ એકવચન.

૧ હુંએ પોંહચાડીઉં.
હુંએ પોંહચાડીઉં હોત, હોએ.
હું પોંહચાડત.

૨ તુંએ પોંહચાડીઉં.
તુંએ પોંહચાડીઉં હોત, હોએ.
તું પોંહચાડત.

૩ તેણે પોંહચાડીઉં.
તેણે પોંહચાડીઉં હોત, હોએ.
તે પોંહચાડત.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમોએ પોંહચાડીઉં.
હમોએ પોંહચાડીઉં હોત (અ૦) હોએ.
હમો પોંહચાડત.

૨ તમોએ પોંહચાડીઉં.
તમોએ પોંહચાડીઉં હોત (અ૦) હોએ.
તમો પોંહચાડત.

૩ તેઓએ પોંહચાડીઉં.
તેઓએ પોંહચાડીઉં હોત (અ૦) હોએ
તેઓ પોંહચાડત.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમોએ વરસાવીઉં,
હમોએ વરસાવીઉં હોત, હોએ,
હમો વરસાવત,

૨ તમોએ વરસાવીઉં,
તમોએ વરસાવીઉં હોત, હોએ,
તમો વરસાવત,

૩ તેઓએ વરસાવીઉં,
તેઓએ વરસાવીઉં હોત, હોએ,
તેઓ વરસાવત,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમોએ પોંહચાડીઉં.
હમોએ પોંહચાડીઉં હોત, હોએ.
હમો પોંહચાડત.

૨ તમોએ પોંહચાડીઉં.
તમોએ પોંહચાડીઉં હોત, હોએ.
તમો પોંહચાડત.

૩ તેઓએ પોંહચાડીઉં.
તેઓએ પોંહચાડીઉં હોત, હોએ.
તેઓ પોંહચાડત.

આશીરવાદાર્થ.

દ૦		સે૦	
[illegible] [illegible] [illegible]	વરસાવજો,	[illegible] [illegible] [illegible]	પોંહચાડજો,

કૃદંત.

	દ૦		સે૦	
કર્તૃવાચક,	[illegible] [illegible]	વરસાવતું, તો, તી, તાં,	[illegible] [illegible]	પોંહચાડતું, તો, તી, તાં.
	[illegible]	વરસાવનાર,	[illegible]	પોંહચાડનાર.
કર્મવાચક,	[illegible] [illegible]	વરસાવેલું,	[illegible] [illegible]	પોંહચાડેલું.
ક્રિયાવાચક,	[illegible] [illegible] [illegible]	વરસાવત, વરસાવણી,	[illegible] [illegible] [illegible]	પોંહચાડણ. પોંહચાડણી.
	[illegible] [illegible]	વરસાવવું,	[illegible] [illegible]	પોંહચાડવું.

શકય ભેદ અથવા કર્મણી વાચ્યં.

૨૧૬. હુંએ ૧૨૮ મી કલમમાં ઊભયવિધ ક્રિયાપદનાં મથાલાં હેઠલ કર્મણી વાચક રૂપનું વર્ણન કરીઊંછે, અને અતરે તેહનું રૂપાખ્યાપણ આપુંછું; તેહની આગમચ હુંએ જણાવવું જોઈએ છે કે કર્મણી વાચયં ક્રિયાપદનું સામાન્ય રૂપ જેમ સકર્મક તેમજ અકર્મક ક્રિયાપદનાં ધાતુને [illegible] યૈદન, પ્રત્ય લાગીને બનેછે. જેમકે; [illegible] સ્પુખ્તન, ઢાંકવું; તેહનું [illegible] સ્પુજ્યૈદન, ઢંકાવું; [illegible] વરજીદન, એખતીઆર કરવું; તેહનું [illegible], વરજ્યૈદન, એખતીઆર કરાવું; [illegible] જહૂન્તન, થવું; તેહનું [illegible] જહૂન્યૈદન, થવાવું; [illegible] અમૂન્તન, સુવું; તેહનું

[illegible] હમૂન્યૈદન, સુવાવું. આએ કર્મણી વાચ્યંનાં સામાનીઅ રૂપને છેડે આવેલો ॥ કાહાડી નાંખવાથી તેહનું જે રૂપ રેહછે, તે ભૂત, વર્તમાંન અને ભવીષય, એ તરણે કાલના અર્થને સારૂં વપરાએલુંછે. જેમકે; [illegible] ૨ સ્પોખ્યૈદ, હું ઢંકાએઓ; [illegible] સ્પુજ્યૈદ, તે ઢંકાએચ, અથવા તે ઢંકાસે. આએ કર્મણી વાચ્યને લગતી [illegible] ય, વર્તમાંન અને ભવિષય કાલની અંદર તરીજા પુરૂષ એક તથા અનેકવચનના સેગાઓમાં વારેઘડીએ મલેછે; પણ પેહલા અને બીજા પુરૂષના સેગાઓની અંદર તેહનું વપરાંણ મુતલક મલતું નથી, અને તેહને બદલે ઘણું કરીને ભૂત કૃદંતની પાસે [illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદના વર્તમાંન અથવા ભવીષયને લગતાં પેહલા તથા બીજા પુરૂષના સેગાઓ વપરાએલા મલેછે.

[illegible] સ્પુજ્યૈદન, ઢંકાવું; તથા [illegible] માઈતુન્યૈદન, મરાવું; ક્રિયાપદોનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	દ૦ એકવચન.		પુ૦	સે૦ એકવચન.	
૧*	[illegible] [illegible]	હું ઢંકાઉં,	૧	[illegible] [illegible]	હું મરાઉં.
૨	[illegible] [illegible]	તું ઢંકાએ,	૨	[illegible] [illegible]	તું મરાએ.

* ભૂત કૃદંતને બદલે નાંમને તરીજી વીભકતી લાગીને કર્મણી વાચક રૂપને લગતા કેટલાએક સેગાઓ વપરાએલા મલેછે. જેમકે; (વન૦ પ૨૦ ૩) [illegible] એટલેજે સઘલા બુરા વીચારો, બુરા વચનો અને બુરાં કાંમોથી હું પસતાઉંચ. [illegible] હેવા વીચારથી તે પસતાએ કે હવેથી આગલ ગુનાહ નહી કરૂં.

૩ † [Pahlavi] } તે ઢંકાએ, ‡ ૩ [Pahlavi] } તે મરાએ.

પુ૦ અનેકવચન. પુ૦ અનેકવચન.

૧ [Pahlavi] } હમો ઢંકાઇએ, ૧ [Pahlavi] } હમો મરાઇએ.

૨ [Pahlavi] } તમો ઢંકાઓ, ૨ [Pahlavi] } તમો મરાઓ.

---

† (દાદ૦ પુ૦ ૩૭ મી) [Pahlavi] અશો ફરોહરોની ઇજિશને તે પવીતર જગોમાં ઇજાએ (ઇઆને કરાઇ સકે) કે. જે દરેમેહરનું મકાંન તે ગુજરેલાં રવાંનને વધારે નજદીકનું હોએ. કેટલીએક વેળા ભૂતકાલના સેગાની પાસે [Pahlavi] યેદ, જોડાઇને આવેછે. જેમકે; (દાદ૦ પુ૦ ૧૬) [Pahlavi] તેથી શરીરનું ભલું કરવા સારૂં તેઓ તે શરીરને તેહની જગોએ કરે (ઇઆને મેલે), કે (તાંહાં) તે બદન તેને લગતા સબબને માંટે ચીરાએ.

‡ (વન૦ ૭ મી પર૦) [Pahlavi] સઘલી જગો એ તે મારેલો થાએ (ઇઆને મરાએ.) [Pahlavi] (દીન૦) તેઓની રાહ રસમ કે મારગની ખરાબ મતલબના સંબંધથી, ઓદાઇ ગ્નાનને આડે આવવાને લીધે, અને તેમજ આદમીઓનું શતરૂપણું કરવાને લીધે, આદમીઓનાં સઘલાં નોકસાંન તથા ઇજા તરીકે કેહવાએછે. [Pahlavi] (દીન૦ ૬ ૬૦) જે કાંઇ સહમજાએછે, તે જાતી બુદ્ધીએ સહમજાએછે. કોઇ કોઇ ઇમલાઓમાં [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] ય, નો આકાર મલેછે, જેમકે (બુન૦) [Pahlavi] જે કાંઇ જીનદગી ગુજારવાને માંટે પેદા થતી યોગીઅ વસતુછે, તે જમાનમાં રોપ સુકાએચ ને લોકો (તેનાં) ફલ ટોડઅ તેછે. જેમકે ઘહું, જવ, ચોખા અને તે વગેરે બીજા એજ પરમાંણેના તરેહવાર જવ અને ચણાને લગતા દાના, જેને લોકો અનાજને નાંમે બોલેછે.

૩ * [Pahlavi] } તેઓ ઢંકાએ, ૩ [Pahlavi] } તેઓ મરાએ.

અપર્ણ વર્તમાંન.

પુ૦ એકવચન. પુ૦ એકવચન.

૧ [Pahlavi] } હું ઢંકાઉંછું, ૧ [Pahlavi] } હું મરાઉંછું.

૨ [Pahlavi] } તું ઢંકાએછે, ૨ [Pahlavi] } તું મરાએછે.

૩ † [Pahlavi] } તે ઢંકાએછે, ૩ [Pahlavi] } તે મરાએછે.

---

* (દાદ૦ ૩૧ મી પુ૦) [Pahlavi] (ગુનેહગારોને) તેઓના તે ગુનાહથી કપાવા તથા ધોવાવાએ કરી, તથા તે એકસરખા તરીકાએ દોજખી રવાંનોનો ગુનાહ સાફ થવાને લીધે, સઘલા બદ વીચારના દરજો દુખ પાંમેલા થાસે તથા ઘભરાસે. [Pahlavi] એ પરમાંણેના મારગથી, તે સરવેથી સરસ રેહમતના સાહેબની દયાલુ બખશેશની મારફતે, તેઓ માફી મેલવાએલા થાસે. (જામ૦) [Pahlavi] ભલી દીન વાલાઓ જુદદીનોમાં હેવી રીતે ભેલાસે કે, જુદદીનને લગતામાંથી ભલી દીનને લગતો (શખસ) ઓલખાસે નહી. (અશેમ. સ્તુત.) [Pahlavi] એટલેજે તે સઘલાઓ વખાણાએચ. (દીન૦ ૬ ૬૦) [Pahlavi] તેથી સઘલી જગોએ ઘણા દેવ મારેલા થાએચ (ઇઆને મરાએચ.)

† (દીન૦ ૪ ૬૦) [Pahlavi] જેમ આલમ પાકીજગીથી (પાક ઓદાતાલાને) પસંદ પડતીછે, અને તેહની સાંમણેથી દરૂજની સઘલી આલુદગી ટલેછે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ [Pahlavi]	હમો ઢંકાઇએ છઇએ,	૧ [Pahlavi]	હમો મરાઇએ છઇએ.
૨ [Pahlavi]	તમો ઢંકાઓછો,	૨ [Pahlavi]	તમો મરાઓછો.
૩ [Pahlavi]	તેઓ ઢંકાએછે,	૩ [Pahlavi]	તેઓ મરાએછે.

રીતી વર્તમાંન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ [Pahlavi]	હું ઢંકાતો રેહું,	૧ [Pahlavi]	હું મરાતો રેહું.
૨ [Pahlavi]	તું ઢંકાતો રેહ,	૨ [Pahlavi]	તું મરાતો રેહ.
૩ * [Pahlavi]	તે ઢંકાતો રેહ,	૩ [Pahlavi]	તે મરાતો રેહ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ [Pahlavi]	હમો ઢંકાતા રહીએ,	૧ [Pahlavi]	હમો મરાતા રહીએ
૨ [Pahlavi]	તમો ઢંકાતા રેહો,	૨ [Pahlavi]	તમો મરાતા રેહો.
૩ [Pahlavi]	તેઓ ઢંકાતા રેહ,	૩ [Pahlavi]	તેઓ મરાતા રેહ.

* (દીન૦ ૪ ૬૬૦) [Pahlavi] હમણાં કરાતું રેહછે, તે દાંનાઇને મલતુંછે કે નહી ? જોકે રીતી વર્તમાંનને સારૂં કાએદાસર [Pahlavi] ને મલતો સેગો ઉપલા વાક્યમાં મલેઓછે, તેમ સ ઘલે ઠેકાંણે તે કર્મણી વાચક ભૂત કૃદંતના સેગા સાથે આપણને મલતો નથી; પણ તેહને બદલે સાદા ભૂત કૃદંતને [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ક્રિયાપદના વર્તમાંનના સેગાઓ લાગીને બનેલા મલેછે. જેમકે; (વન૦ ૫૨૦ ૫) [Pahlavi] દરવંદોનાં અંધારાં મકાંનને (દોજખને) તે પુરેછે. એટલેજે તે જગોમાં તેહની પુરણી કરાતી રેહછે.

ભૂત કાલ.

ઢં૦		મ૦	
* [Pahlavi]	ઢંકાએઓ.	[Pahlavi]	મરાએઓ.

ભૂત વર્તમાંન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ † [Pahlavi]	હું ઢંકાએઓછું,	૧ [Pahlavi]	હું મરાએઓછું.
૨ [Pahlavi]	તું ઢંકાએઓછે,	૨ [Pahlavi]	તું મરાએઓછે.

* (દાદ૦ દીન૦) [Pahlavi] કાગલના કોઇબી તરેહના સવાલનો જવાબ હેવો હોએ કે, જેમાં કાંઈ નહી હોએ; તો તે બાબતને (આગલ) લખાએઆ જેવી હોવાને લીધે હું પડતી મેલસ. (દીન૦ ૪ ૬૦) [Pahlavi] બીજો તાબેદાર અશેવેહસ્ત, જેની મારફતે અહુરમજદથી બેહમનને હસતી મેલવવાને લગતી તાબેદારી થવાઈ. (ઇજ૦ નેમો. સ્પન.) [Pahlavi] જેઆરે તેહનીથી બેહમન અપાએઓ, તેઆરે તેણે જે કાંઈ કીધું તે બેહમનની પુછપરછથી કીધું.

† (દીન૦ ૬ ૬૦) [Pahlavi] દરવંદ આદમી (જેઆરે) સહમજેછે કે હું ઠગાઈઉંછું તેઆરે તે (પોતાનાં) રવાંનને સારૂં રદન કરતું થાએચ. (ઇજ૦ હા. ૯ મો) [Pahlavi] મીનો લોકોને લગતી પેદાએશ મધેથી ઘણો ફતેહમંદ તું અપાએલોછે. (ઇઆને તાહરી જાતને ઘણી ફતેહમંદ પેદા કરેઆમાં આવેલીછે.) [Pahlavi] (દાદ૦ પુ૦ ૧) વલી તે મોહટાઈ દરએક આદમીને સારૂં નહી, પણ ઘણાજ ઓતમ પુરૂશોને સારૂં કેહવાએલીછે. (ઇઆને કેહવામાં આવેલીછે.)

3 [Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] "
[Pahlavi] "
[Pahlavi] " } તે ઢંકાએઓછે,

3 [Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] "
[Pahlavi] "
[Pahlavi] " } તે મરાએઓછે.

બ૦ અનેકવચન. બ૦ અનેકવચન.

૧ [Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] "
[Pahlavi] "
[Pahlavi] " } હમો ઢંકાએઆ છઇએ,

૧ [Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] "
[Pahlavi] "
[Pahlavi] " } હમો મરાએઆ છઇએ.

૨ [Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] "
[Pahlavi] "
[Pahlavi] " } તમો ઢંકાએઆ છેઓ,

૨ [Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] "
[Pahlavi] "
[Pahlavi] " } તમો મરાએઆ છો.

3 [Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] "
* [Pahlavi] "
[Pahlavi] " } તેઓ ઢંકાએઆછે,

3 [Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] "
[Pahlavi] "
[Pahlavi] " } તેઓ મરાએઆ છે.

પૂર્ણભૂતકાલ.

† [Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] " } ઢંકાઈ રહેઓ, ઈ૦

[Pahlavi] [Pahlavi] મરાઈ રહેઓ. ઈ૦

---

* આએ [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ને લગતા સેગાઓ સાથેનો એમલો ભૂતકાલ તરીજા પુરૂષ અનેકવચનના સેગાના અર્થને માટે પણ વપરાએલોછે. જેમકે:— (દીન૦ ૬ ૬૦) [Pahlavi] જેઆરે તેહને દુજિદો જણાએઆ તો દુજિદથી તે હરગેજ પાછો ફરે નહી. [Pahlavi] (વન૦ ૮ ૫૨૦) જેઆરે તેહના હાથો કોહણી શુધી તરણ મરતબે સારી તરેહથી ધોવાયા.

† (વન૦ ૮—૯ ૫૨૦) [Pahlavi] જો હાથ ધોવાઈ રહેઆ હોએતો પછી. વંદીદાદની ૫ મી પરગરદમાં [Pahlavi] ના સેગાને બદલે [Pahlavi] નો સેગો વપરાએલો મલેછે. જેમકે:— [Pahlavi] જો તે ઉતાવલી (ખરાબ) ચાલ ચાલવાએ એમ બનીઉં કે, મારી સઘલી તનોમંદ દુનીઆંની પવીતરાઇ મરાઈ ગેઈ, ઈઆને તેઓનાં સવાબનાં કાંમનો રસતો ભંજાઈ ગીઓ.

ભૂતભૂતકાલ.

[Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] " } ઢંકાએઓ હતો,

[Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] " } મરાએઓ હતો.

૨૧૭. ભવીષયકાલને માંટે સઘલા વર્તમાંનકાલના સેગાઓ વપરાએલાછે. તેમજ ભૂત કૃદંતને [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ક્રિયાપદને લગતા આગ્નાર્થના સેગાઓ લગાડેઆથી એ અર્થને લગતાં કર્મણી વાચ્યનાં રૂપો બનેછે; જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] [Pahlavi] ઈઆ [Pahlavi] [Pahlavi] હું ઢંકાઊ, ઈ૦. એજ મુજબ [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ક્રિયાપદના શકયાર્થ વર્તમાંનના સેગાઓ ભૂત કૃદંતની પાસે મેલાઇને એ અર્થને લગતાં શકયાર્થનાં રૂપો બનેછે; પણ [Pahlavi] [Pahlavi] અને [Pahlavi] ક્રિયાપદના સેગાઓની સાહેતાથી બનેલા શકયાર્થનાં રૂપો કાંઇએક ફેરફારથી આવેછે, અને તે એમકે આગલ હમોએ જણાવેલાં સકર્મક તથા અકર્મક રૂપમાં મજકુર સાહીઆકારક ક્રિયાપદના સેગાઓ અસલ ક્રિયાપદના સેગાઓની આગલ મેલેઆમાં આવેલાછે, તેથી ઊલટી રીતે આએ કર્મણી વાચ્ય રૂપની અંદર તે પાછલથી મેલેઆમાં આવેલાછે; અને તેહનું રૂપાખ્યાપન આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:—

શકયાથં.

[illegible] ના સેગાઓ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાળ.

ઢં૦		મ૦	
પુ૦ એકવચન.		પુ૦ એકવચન.	
૧ [illegible] " [illegible] " [illegible] " [illegible] [illegible]	[illegible] હું ઢંકાઈ સકુંચ,	૧ [illegible] " [illegible] " [illegible] " [illegible] [illegible]	[illegible] હું મરાઇ સકુંચ.
૨ [illegible] [illegible] " [illegible] " [illegible] [illegible]	[illegible] તું ઢંકાઈ સકેચ,	૨ [illegible] [illegible] " [illegible] " [illegible] [illegible]	[illegible] તું મરાઈ સકેચ.

ઢં૦		મ૦	
૩ †[illegible] [illegible] " [illegible] [illegible] " [illegible]	[illegible] તે ઢંકાઈ સકેચ,	૩ [illegible] [illegible] " [illegible] [illegible] " [illegible]	[illegible] તે મરાઈ સકેચ.
પુ૦ અનેકવચન.		પુ૦ અનેકવચન.	
૧ [illegible] [illegible] " [illegible] [illegible] " [illegible] [illegible]	[illegible] હમો ઢંકાઈ સકીએચ,	૧ [illegible] [illegible] " [illegible] [illegible] " [illegible] [illegible]	[illegible] હમો મરાઈ સકીએચ.

† [illegible] (મા૦ ગો૦) જે સવાલો મારીથી તું પુછે તેહનો મારીથી ઓ લાસો થવાઈ સકે નહી. [illegible] (વ૦ ૫ ૫૨૦) તેહને સારૂં જાહેર થાએ સી હાંની હોએ તે, સારી કુશેશથી ઢંકાઈ સકેચ. [illegible] (વ૦ ૧ ૫૨૦) વલી તે જે અફ્રાસીઆબને લગતી (જાદુઈ) કેહવાએચ તે તેઓથી કરાઈ સકેચ, પણ તે ઉતરાઈ સકતી નથી. [illegible] (કા૨૦ અ૨૦) પછી તે પકડાઈ સકવાનો નથી. [illegible] (દીન૦ ૬ ૬૦) તેથી પાછું અવાઈ સકે, ઇઆ નહી? [illegible] * [illegible] (દાદ૦ ૪૫ પા૦) જો તેઓથી તે (ધંધા) માંથી ગુજરાંન કરી નહી સકાએતો નાજરપણાંને લગતા ધંધામાં ગુજરાંણ કરવું.

[illegible]	તેઓ મરાઈ સકેચ.	૩
[illegible]	તેઓ મરાઈ સકેચ.	૨
[illegible]	તેઓ ટંકાઈ શકેચ,	૩
[illegible]	તેઓ ટંકાઈ સકેચ,	૨

ભૂતકાલ.

ઈ૦		સે૦	
* [illegible] અ૦ [illegible]	ઢંકાઈ સકીઉં,	[illegible] અ૦ [illegible]	મરાઈ સકીઉં.

ભવીષયકાલના સેગાઓનાં રૂપો વર્તમાંનકાલને મલતાંછે.

શંશયાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

ઈ૦		સે૦	
† [illegible]	ઢંકાઈ સકે.	[illegible]	મરાઈ સકે.

* [illegible] (મા૦ ગો૦) નહી ઓરશેદની મારફતે કે નહી આતશની મારફતે તવાઈ સકીશ. [illegible] (વન૦ ૧ પ૨૦) આએ હાલતમાં તે રેહતે કે તેઓથી (તાંહ) જવાઈ સકીઉં નહી હોત. [illegible] (વન૦ ૨ પ૨૦) જમશેદનાં રાજની અંદર ઘાતથી તેહનો ઉપાએ સોધી સકાએઓ નહી; પણ કાઉશ (ની હકુમતમાં સોધી) સકાએઓ. [illegible] તે ઘાત થી ખલક ઉપર પોંહચાઈ સકીઉં નહી.

† [illegible] (મા૦ ગો૦) કારણકે તે મુએલો પાછો જીવતો થાએ, તોપણ આએ સવાલનો ખોલાસો કરાઈ સકે નહી. [illegible] (દીન૦ ૭ ૬૦) હેવી રીતે તું જાલવણી કરજે (કે) તે ઉપર ફરીને કોઇથી જખમ અને નોકસાંન કરાઈ સકે નહી.

ભૂતકાલ.

ઢં૦	મ૦
* [illegible]	[illegible]
[illegible] " "	[illegible] " "
ઢંકાઈ સકેઓ, ઢંકાઈ સકત, (અ૦) ઢંકાઈ સકેઓ હોત.	મરાઈ સકેઓ, મરાઈ સકેઓ હોત, (અ૦) મરાઈ સકત.

[illegible] ક્રિયાપદ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાનકાલ.

પુ૦	ઢં૦ એકવચન.	પુ૦	મ૦ એકવચન.
૧	[illegible] " [illegible] — હું ઢંકાઈ સકું,	૧	[illegible] " [illegible] — હું મરાઈ સકું.
૨	[illegible] " [illegible] — તું ઢંકાઈ સકે,	૨	[illegible] " [illegible] — તું મરાઈ સકે.
૩	† [illegible] [illegible] " [illegible] — તે ઢંકાઈ સકે,	૩	[illegible] " [illegible] — તે મરાઈ સકે.

---

* [illegible] (વન૦ ૨ ૫૨૦) આગ્યે હાલતમાં તે રેહત, કે તેઓ (દાઆને ખલકના લોકો) થી (તાંહ) જવાઈ સકીઉં નહી હોત, તેમજ એક કેશવરથી બીજાં કેશવરમાં તેઓનાં ફેરોહરો સેવા એ રેહવાત નહી.

† [illegible] (દીન૦ ૪ ૬૦) બીજી અથોરનાંનને લગતી દરએક હાજત ચાલુ રાખવાને પુરૂ પડાઈ સકે. [illegible] (વીર૦) એ પરમાંણેની અતીશે તંગીને લીધે દરએક જાણથી ઉભુ રેહવાઈ સકે નહી. [illegible] (દીન૦ ૪ ૬૦) એહુના એકઠા મેળાવરાથી સાચી અને સારી બનાવટ થવાઈ સકે નહી. [illegible] (વન૦ ૩ ૫૨૦) પણ જો કશુ કોઈ ચીજનો (સવાબ), જો સવાબને મળતો હોએતો તે નહી ઢંકાઈ સકે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] " [illegible] — હમો ઢંકાઇ સકીએ,	૧	[illegible] " [illegible] — હમો મરાઈ સકીએ.
૨	[illegible] " [illegible] — તમો ઢંકાઈ સકો,	૨	[illegible] " [illegible] — તમો મરાઈ સકો.
૩	† [illegible] " [illegible] — તેઓ ઢંકાઈ સકે,	૩	[illegible] [illegible] — તેઓ મરાઈ સકે

શકેસંસ્યાર્થ.

ભૂત.

* [illegible] [illegible] " [illegible] — ઢંકાઈ સકેઓ, ઢંકાઇ સકેઓ હોત, ઢંકાઇ સકત,	[illegible] [illegible] " [illegible] — મરાઇ સકેઓ, મરાઇ સકેઓ હોત, મરાઈ સકત.

[illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન [illegible] ને મળતુંછે તેથી અતરે તેહની વીગત આપવાની હમોને જરૂર જણાઈ નથી.

શંસ્યાર્થ.

વર્તમાનકાલ.

પુ૦	ઢં૦ એકવચન.	પુ૦	મ૦ એકવચન.
૧	[illegible] " [illegible] " — [illegible] હું ઢંકાઉં,	૧	[illegible] " [illegible] " — [illegible] હું મરાઉં.

---

† [illegible] (મા૦ ગો૦) તે વસતુઓ કેઈછે કે આદમીઓ જેહને છુપાવા ચાહે, પણ તેઓથી તે છુપાવી સકાએ નહી? [illegible] (દા૦ ૧૭ પા૦) જેથી તે તરફ કુતરાં અને કોહલાંથી જવાઈ સકે નહી. [illegible] (વીસ૦ ૯ ક૨૦) એક એકે, તેઓ કપાઈ સકે નહી.

* (દાદ૦ ૧૫ પા૦) [illegible] જો મારીથી આએ બદન સાથ (ની હાલતમાં) ગુનાહની ગુજારેશ કરવાએ રવાંનને છોડવાઈ સકીઉં હોત.

૨ [illegible] "	તું ઢંકાએ.	૨ [illegible] "	તું મરાએ.
૩ [illegible] " † [illegible]	તે ઢંકાએ.	૩ [illegible] " [illegible]	તે મરાએ.

૫૦ અનેકવચન.		૫૦ અનેકવચન.	
૧ [illegible] " "	હમો ઢંકાઇએ.	૧ [illegible] " "	હમો મરાઇએ.
૨ [illegible] "	તમો ઢંકાઓ.	૨ [illegible] "	તમો મરાઓ.
૩ [illegible] " "	તેઓ ઢંકાએ.	૩ [illegible] " "	તેઓ મરાએ.

ભૂતકાલ.

[illegible]	ઢંકાત,	[illegible]	મરાત.
‡ [illegible]	ઢંકાઇઉં હોત,	[illegible] "	મરાઇઉં હોત.
[illegible] "	ઢંકાઇઉં હોએ,	[illegible]	મરાઇઉં હોએ.
[illegible] "	ઢંકાઇઉં,	[illegible] " [illegible] "	મરાઇઉં.

† [illegible] (વન્દ૦ ૯ ૫૨૦) જેઆરે તેહના હાથ તરણ મરતએ ધોવાએ; [illegible] (વન્દ૦ ૯ ૫૨૦) એટલેજે તે કેમ આજેજ કરાએ ?

‡ (દીન૦ ૬ ૬૦) [illegible] તેઓ દરૂજના હાથમાંથી તે બદનને કેહવી રીતે લેઇ સકે, કે દરૂજ પોતે આએ દુનીઆંમાં તે બદનથી આજેજ કરાએઓ હોએ. [illegible] (વન્દ૦ ૧ ૫૨૦) ઓ સપેતમાન જરતોશત! જો કશુ ખુશી આપનારી જગોને હુંએ પેદા કરી નહી હોતતો, કેઠે સુખ અપાત નહી.

આશીરવાદાર્થ.

* [illegible]	ઢંકાઓ, (અ૦) ઢંકાજો.	[illegible]	મરાઓ,(અ૦) મરાજો.

કૃદંત.

	ઇ૦		સે૦	
વર્તમાન, † [illegible]	ઢંકાતું, (અ૦) ઢંકાનાર,	[illegible]	મરાનાર,(અ૦) મરાતું.
[illegible]	ઢંકાતાં,	[illegible]	મરાતાં.

* (ઇજી૦ ૫૯ હા.) [illegible] આએ મકાંનમાંથી તાબેદારીએ કરી નાંકરમાંની ટલજો. [illegible] મહને તે જગોએ શુભ દેખાજો, અને અરશેશવંગની લાંમબી મુદત વેર માહરી સાથે દોસતી રેહજો. [illegible] (ઇજી૦ ૪૩ હા.) એટલેજે તનપસીનને વખતે પાછું કતલ થવું પડે તેહવી વસતુ મહને અપાતીમાં.

† (ઇજી૦ ૪૫ હા.) [illegible] જે કાંઇ હવેથી આગલ કરાનાર; [illegible] (વીસ૦ ૧૦ ક૨૦) હવેથી આગલ ઉનચે અપાનાર. (ઇઆને મેલાનારછે) [illegible] (અશેમ. સ્તુત.) એક મરદ ઓઆબને સારૂં શુએ, અને સુતાં સુતાં કોર મરદાતાં જે અશેમને પદે. [illegible] એક મરદ ઓઆબથી જગાતાં, અને હોશીઆર થવાતાં જે અશેમને પદે, ઇઆને એક અશેમ વોહુ પઠીને ઉઠે. [illegible] (વન્દ૦ ૧૮ ૫૨૦) જેઆરે ઉંઘમાંથી ઉઠાએઆ પછી એક મરદ તુરત અશેમની વખાંણ કરે ઇઆને તરણ અશેમ વોહુ પદે. આએ જગોએ અવસતાના [illegible] નાં અર્થને સારૂં પેહલવી તરજુમાંની અંદર [illegible] નો ઇમલો લખાએલોછે, તે [illegible] ને બદલે આવેલોછે. [illegible] (ઇજી૦ ૪૩ હા.) જેમ ભલા પુરૂશથી એક મરદને સારૂં પરમાંણ પરમાંણિનાં કાંમો કરાતાં રેહ, તેમ.

ભૂત,	[Pahlavi] † [Pahlavi] અ० [Pahlavi]	ઢંકાએલું,	[Pahlavi] [Pahlavi]	મરાએલું.
ક્રિયાવાચક,	[Pahlavi] ‡ [Pahlavi] [Pahlavi]	ઢંકાંણ,	[Pahlavi] [Pahlavi]	મરાંણ.
	[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]	ઢંકાવું,	[Pahlavi] [Pahlavi]	મરાવું.

૨૧૮. આએ ભાષામાં વપરાએલાં સામાન્ય રૂપનો મોહટો ભાગ અવસતા જબાંનનાં ધાતુઓ ઊપરથી બનેલોછે, તેથી અવસતાના કાએદા પરમાંણે સામાન્ય રૂપની નીશાંની [Pahlavi] તન, ની આ

† (દાદ૦ ૨ પા૦) [Pahlavi] પેદા કરનારની મરજી મુજબ રેહવા સારૂં પેદાએશ પેદા કરેઆમાં આવેલીછે. [Pahlavi] (દાદ૦ ૩૦ પા૦) વલી બેહશત અને ગરોથમાંનની અંદર તે ગુજરેલાં રવાંનને તેહને સારૂં કરાએલાં સઘલાં સવાબનાં પરમાંણ અને સંબંધ પરમાંણેનું સુખ, ખુશી, અને રાહતછે.

‡ (દાદ૦ ૩૧ પા૦) [Pahlavi] * * [Pahlavi] બુરા વીચારનારા દરૂજો, તે (આદમી) ઓના ગુનાહને લગતાં ક્યાંન અને ધોવાંનથી દુખી થાએચ. [Pahlavi] (દાદ૦ ૧ પા૦) કારણ કે જે કાંઈ શુરજની રોશની દેખાએચ, તે અંધારાનાં ઢંકાંણથીછે, અને સાંજના સાએઆનાં ઢંકાંણથી, દુનીઆંને પરકાસણ, તથા દાહડા અને રાતોનું ચલણછે.

ગલ ધાતુનો જે અક્ષર મૃદુઃ હોએતો તે બદલાઈને તેજ સ્થાનનો કઠોર થાએછે; તેમજ જો ધાતુનો છેલ્લો અક્ષર કોઈબી જાતનો હ્રસ્વ, કે દિર્ઘ સ્વર હોએછેતો [Pahlavi] ત, નો કઠોર ઊચ્ચાર તેહના મૃદુઃ માં બદલાઈ જાએછે, અને **ત**, ને બદલે તેહનો ઊચ્ચાર **દ** થાએછે; અને તેજ રીત ફારસીમાંબી કાએમ રહેલીછે; પણ સેમેટીક ભાષાનાં ધાતુઓમાં એ રીત મુતલક વાપરેઆમાં આવેલી નથી, માંટે તેહમાં ધાતુનો અસલ અક્ષર કોઈબી જાતનો ફેરફાર થએઆ વગર જેમનો તેમ રેહછે. અવસતા જબાંનને લગતાં ધાતુને સામાન્ય રૂપની નીશાંની [Pahlavi] તન, લાગતી વખતે જે ફેરફાર થાએછે, તે વીસે ફકત આટલોજ ખોલાસો કરીને આગલ ચાલી સકાતું નથી; કેમકે એ સેવાએ કેટલાંએક ધાતુઓનાં અસલ રૂપમાં મસદરને લગતો [Pahlavi] પ્રત્ય લાગવાથી જુદા જુદા ફેરફારો થએલાછે. વાસતે તેહને લગતા સાધારણ તરીકાઓની ટુક વીગત સામાન્ય રૂપ, ધાતુ અથવા આગ્નાર્થના સેગાઓથી હમો અતરે આપીએછે. જોકે ધાતુ, અને આગ્નાર્થનું રૂપ ઘણું કરીને એક સરખું હોએછે; તોપણ કેટલાંએક આગ્નાર્થનાં રૂપો ધાતુથી જુદા આકારમાં વપરાએલાં મલેછે, તેથી તેહની વીગત અતરે આપવાની હમોને જરૂર જણાઇછે.

કાએદો પેહલ્લો.

૨૧૯. સામાન્ય રૂપનાં [Pahlavi] તન, પ્રત્યની આગલ [Pahlavi] આ, આવેલો હોએ અને તેહની આગલ જો [Pahlavi] ત, અથવા [Pahlavi] હ, હોએતો આગ્નાર્થ રૂપમાંથી તે [Pahlavi] આ, નીકલી જાએછે. જેમકે:—

સામાન્ય રૂપ.		ધાતુ.	આગ્નાર્થ.
يستادن	હોવું, ઉભુ રેહવું; અ૦	يست	يست
فريستادن	મોકલવું;	فريست	فريست
اوفتادن	પડવું; અ૦	اوفت	اوفت
اوستادن	ઉભુ થવું, ઉઠવું; અ૦	اوست	اوست
* نيهادن	મેલવું; અ૦	نيه	نيه

કાએદો બીજો.

૨૨૦. સામાન્ય રૂપના પ્રત્ય ની આગલ ઊ, આવેલો હોએતો આગ્ના રૂપમાં તે બદલાઈને આઇ, થાએછે, અને જો આકાર બદલાતો નહીતો ઊ, નો ઊચ્ચાર વ અથવા ઓ, નો થાએછે. જેમકે:—

સામાન્ય રૂપ.		ધાતુ.	આગ્નાર્થ.
فرموودن	ફરમાવવું; અ૦	فرمو	فرمای
نموودن	દેખાડવું; અ૦	نمو	نمای
آزموودن	તપાસવું; અ૦	آزمو	آزمای
اوزموودن	તપાસવું; અ૦	اوزمو	اوزمای
ستوودن	સ્તુતી કરવી, તારીફ કરવી; અ૦	ستو	ستای

* સેમેટીક ધાતુઓ ઉપરથી બનેલાં સામાન્ય રૂપમાં જોકે કસ્સો ફેરફાર થાએલો નથી; તોપણ મેલવું, અને હુભુ રેહવું, અથવા હોવું; એ બે સામાન્ય રૂપમાં ઉપલી રીતને મલતો આ, વધારા તરીકે વપરાએલોછે.

સામાન્ય રૂપ.		ધાતુ.	આગ્નાર્થ.
سروودن	ગાવું; અ૦	سرو	سرای
بوودن	થવું; અ૦	بو	بو
دروودن	અનાજ કાપવો;	درو	درو
اشنوودن	સાંભલવું; અ૦	اشنو	اشنو

કાએદો ૩ જો.

૨૨૧. સામાન્ય રૂપની નીશાંની ની આગલ જો ધાતુને લગતી ઈ, આવેલી હોએતો આગ્નાર્થમાં તેહની પાસે ન, વધારેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

સામાન્ય રૂપ.		ધાતુ.	આગ્નાર્થ.
چيدن	ચુટવું, વીછવું; અ૦	چي	چين †
وجيدن	પસંદ કરવું, ચુટી કાહાડવું; અ૦ + પા૦ گزيدن	وجي	وجين
ديدن	જોવું; અ૦	دي	وين

કાએદો ૪ થો.

૨૨૨. જે આગ્ના રૂપને છેડે દ, ત, હ, દ, અને ઈ, આવેલી હોએતો સામાન્ય રૂપની નીશાંની ની આગલ તે બદલાઈને સ, થાએછે. જેમકે:—

† આએ ઉપર જણાવેલાં સામાન્ય રૂપોમાંનું પેહલું અને બીજું રૂપ અવશતાના પાંચમાં વર્ગનાં ધાતુ ઉપરથી બનેલુંછે, તેથી એ વર્ગની નીશાંની દાખલ આગ્ના રૂપમાં તેહને લગતો ન, વપરાએલો આપણને મલેછે. તરીજું સામાન્ય રૂપ ઉપલા વર્ગને મલતું નથી; પણ તેહના વર્તમાંનકાલનાં આકારમાં વેન, બોલ વપરાએલોછે, તે ઉપરથી તેનાં આગ્ના રૂપમાં وين થએલોછે.

આશા રૂપ.	સામાન્ય રૂપ.	અવસતા.
بند બાંધ,	بستن બાંધવું.	બંદ—બાંધવું.
شکند શિકંદ તોડ,	شکستن તોડવું.	સ્કેન્દ—તોડવું.
پتوند પતવંદ સંબંદ કર,	پتوستن સંબંધ કરવો.	પેતી + વીન્દ.
اوفت પડ,	اوپستن પડવું.	અવ + પત.
کا ઘટ,	کاستن ઘટવું.	કસ—ઘટવું.
خواه ચાહ,	خواستن ચાહવું.	વસ—ચાહવું.
*نشهد / نشین બેસ,	نشستن બેસવું.	નીશહદ–બેસવું.
† روی ઉગ,	روستن ઉગવું.	રૂદ—ઉગવું.
شوی ધો,	شوستن ધોવું.	

કાએદો ૫ મો.

૨૨૩. આજ્ઞાર્થમાં છેલ્લો અખશર ર, લ, જ, હોએ અને તેહની આગલ જો આ, ય, આવેલો હોએતો સામાન્ય રૂપમાં ર, લ, અને જ, નો શ, થાએછે. જેમકે:—

---

* એ એમલાનું શહી ઉકલાંમણ **નશહદ**, હોવું જોઇએ; કેમકે તે અવસતાના નીશહદ—બોલ ઉપરથી નીકલેલોછે, પણ દ, નો એમલો પેહલવી લખાંનની એક સરખી ઢપને લીધે ન, ને મલતો આવ્વાથી તેહનું વન ચાંન **ન**, કરી થાએલુંછે, અને તેજ ઉપરથી ફારસીમાં તેહને મલતો ن વપરાએ છે અને લખાએછે.

† روی માં વપરાએલો છેલ્લો અખશર અસલ દ, છે પણ દ અને ઈ, નો એક સરખો આકાર હોવાને લીધે અસલ ઉચ્ચાર એ બોલમાં સચ વાઈ રહેઓ નથી; અને ફારસીમાંબી તે ی ઈ, નાજ આકાર અને ઉચ્ચારથી વપરાએલોછે, અને તેમજ شوی બોલમાંબી બનીઉંછે. કેમકે એને મલતો સંસકરીત બોલ **શુધ** to be clean, ને અરથે આપણુને મલેછે. અવસતામાં સ્ના, બોલ વારિધડીએ વપરાએલો ઉપલા અર્થને સારૂં આપણુને મલેછે.

આશા રૂપ.	સામાન્ય રૂપ.	અવસતા.
دار રાખ,	داشتن રાખવું.	અ૦ પકડવું.
انبار ઢગ કર, પુર,	انباشتن ઢગ કરવો, પુરવું.	જમાફેરા કરવો.
انکار ધ્યાંન પોંહચાડ,	انکاشتن ધ્યાંન આપવું,	જોએલું, તપાસેલું.
هیل છોડ, હેઠે મેલ,	هیشتن છોડવું, હેઠે મેલવું.	નાંખવું, તજવું.
افراز ઉઠાવ,	افراشتن ઉઠાવવું.	ઉઠાવવું.
یز ઈજ,	یشتن ઈજવું.	ઈજવું.
بریز ભુંજ,	بریشتن ભુંજવું.	ફા૦ برشتن ભુંજવું.

કાએદો ૬ ઠો.

૨૨૪. સામાન્ય રૂપની નીશાંની ની આગલ સું ઈરાંની કે સેમેટીક એ બેહુ જાતનાં ધાતુની પાસે જો સ, વધારાનો આવેલો હોએતો તે આજ્ઞા રૂપમાંથી હમેશ નીકલી જાએછે. જેમકે:—

આશા રૂપ.	સામાન્ય રૂપ.	અવસતા.
زیو જીવ,	زیوستن જીવવું.	જીવ—જીવવું.
دان જાંણ,	دانستن જાંણવું.	દા—જાંણવું. જન—જાંણવું.
دوبار દોડ,	دوبارستن દોડવું.	દ—દોડવું.
قیمون ઉઠ,	قیمونستن ઉઠવું.	સે૦ قوم **કવમ** to Stand.
وفلون પડ,	وفلونستن પડવું.	સે૦ نفل નેફલ to fall down.

કાએદો ૭ મો.

૨૨૫. સામાન્ય રૂપની નીશાંની ની આગલ આવેલા ર, ની આગલ જો ઊ, આવેલો હોએતો તે ઘણું કરીને આજ્ઞા રૂપમાં આ, અથવા ઈ, સાથે બદલ થાએછે, ઈઆતો નીકલી જાએછે. જેમકે:—

આજ્ઞા રૂપ.	સામાન્ય રૂપ.	અવસતા.
آجار	آجوردن દુ:ખ દેવું.	જેરે—દુ:ખ દેવું.
سپار	سپوردن સોંપવું.	સ્પેરે—સોંપવું.
هوشمار	هوشموردن ગણવું.	હુશ મેરે—ગણતરી કરવી.
اپیر	اپوردن લુટવું.	અપય—લુટવું,
ویر	ویوردن ગુજરવું.	વરેત—ફરી જવું.
میر	موردن મરવું.	મૃ—મરવું.

કાએદો ૯ મો.

૨૨૬. આજ્ઞા રૂપને છેડે જ, આવેલો હોએચતો તેહની આગલ સામાન્ય રૂપની નીશાંની તન્, આવેઆથી તે બદલાઈને ખ, થાએછે. જેમકે:—

આજ્ઞા રૂપ.	સામાન્ય રૂપ.	અવસતા.
سپوج	سپوختن છુપાવવું.	છુપાવવું, ઢાંકવું.
افروج	افروختن સલગાવવું.	સલગાવવું.
آموج	آموختن સીખવવું.	+ સં० मुज to Sound.
پاهریج	پاهریختن દુર રેહવું, પરેહજ કરવી.	+ આસપાસથી તરક કરવું. સં० सृज. to abandon.
انداج	انداختن નાંખવું.	હંન + તચ.
پوج	پوختن પકાવવું.	પચ—પકાવવું.
تج	تاختن દોડવું.	તચ—દોડવું.
توج	توختن ઓછું કરવું, સજા કરવી.	તુશ—નોકસાંનનો બદલો લેવો, દુ:ખ દેવું. સં० तुड to inflict pain.
سوج	سوختن બાલવું.	સુચ—બાલવું.

وداج	وداختن તાવવું.	વી + તચ—તાવવું.
گومیج	گومیختن મિલવું.	વી + મીજ. સં० मिस्र to mix to mingle or join.
ساج	ساختن બનાવવું.	સજ—બનાવવું.
بوج	بوختن છોડવું.	બૂજ—છોડવું.

૨૨૭. આએ ઊપલા કાએદાથી ઊલટી રીતે, અવસતાનાં ધાતુ જાંણવું, તે ઊપરથી બનેલાં નાંમ પીછાંણ, ઓલખાંણ, ઊપરથી આએ ભાષામાં શનાસ્—પીછાંણ, હેવું એક ધાતુ વપરાએલુંછે; જેને છેડે વપરાએલો સ, સામાન્ય રૂપની નીશાંની ની આગલ ખ, સાથે બદલ થાએછે. જેમકે; شناس પીછાંણ, તેહનું સામાન્ય રૂપ شناختن પીછાંણવું; અથવા ઓલખવું. પરોફેસર સ્પીગલનું હેવું મતછે કે બેહસ્તુનનાં પાહડ ઊપર કદીમ ઈરાંની ભાષામાં લખાએલી તખતીમાં વપરાએલા **ક્ષનાસાત્ય**, બોલ ઊપરથી ઊપલાં સામાન્ય રૂપે જનમ લીધેલોછે; પણ ગાથાનાં આફરીનગાંનમાં તથા ફરવરદીન યસ્તમાં ક્ષનાઉન્ધેમનાઉ; હેવો બોલ વર્તં० કૃ० સ્ત્રીલીંગ પેહલ્લી અનેકવચનમાં વપરાએલો આપણને મલેછે.

કાએદો ૧૦ મો.

૨૨૮. સામાન્ય રૂપની નીશાંની ની આગલ આવેલા ફ—નો ઊચ્ચાર આજ્ઞા રૂપમાં અવસ્તાના વ, ને મલતો થાએછે, અથવાતો તે બ, સાથે બદલાએછે, અને જો તેમ નથી બનતુંતો ફ—ની આગલ વધારાનો ત, આવેછે. જેમકે:—

સામાન્ય રૂપ.	આજ્ઞા રૂપ.	અવસતા.
گوفتن કેહવું.	گوب કેહ.	ગવ—ભાશા. સં० गु. to sound.
رفتن જવું.	روب જા.	ઇરીથ-ગુજરવું સં० ईर. to go.
کوفتن કુટવું.	کوب કુટ.	કુપ—ઠોકવું આવાજ કરવો.
پتکوفتن અથડવું.	پتکوب અથડ.	+ —અથડવું.
نهوفتن ઢાંકવું.	نهنب ઢાંક.	વૈરેનવ-ઢાંકવું.
وشوفتن ખરાબ કરવું.	وشوو ખરાબ કર.	ક્ષુબ—ખરાબ કરવું.
فریفتن ઠગવું.	فریو ઠગ.	ફરેબ દેનાર. સં०दम्भ, to deceive.
تافتن તપવું.	تاو તપ.	તપ—તપવું.
شکافتن આવાજ કરવો, *વજાડવું.	شکاو વજાડ.	
هوشتافتن ઉતાવલ કરવી.	هوشتاو ઉતાવલ કર.	+
فروافتن પડવું, ફરેહર કરવી.	فروافت પડ, ફરેહર કર.	-પસંદ કરવું. -ચાલુ કરવું.
آشوفتن વીખરાવું. ખરાબ થવું.	آشوفت વીખરા. ખરાબ થા.	خشوب ખરાબ થવું.

૨૨૯. એ સેવાએ پذیرفتن કબુલ કરવું; گرفتن પકડવું; અને شنوفتن સાંભલવું; આએ તરણ مصدر ની અંદર સામાન્ય રૂપની નીશાંની ની આગલ આવેલો ફ, તેનાં આજ્ઞા રૂપમાંથી નીકલી જાઇને તેહનું રૂપ پذیر-તથા شنو અને گیر કરીને આપણને મલેછે. જેને લગતાં ધાતુઓ અવસ્તાનાં પૈત્યસ-નજદીક થવું; ગેરેવ-પકડવું; અને سرو સાંભલવું; એ બોલો ઊપરથી નીકલેલાંછે.

વગર કાએદાનાં ક્રિયાપદો.

૨૩૦. ઊપર જણાવેલા તરીકાઓ સેવાએ જે ક્રિયાપદોમાં બીજો કેટલોએક કાએદાથી ઊલટો ફેરફાર થાએલોછે, તેહની એક મુખતેસર નોંધ હમો નીચે આપીએછે.

સામાન્ય રૂપ.	આજ્ઞા રૂપ.	ભાવવાચકનાંમ.
آکوختن ટાંગવું.	آویز ટાંગ.	ટાંગણી.
آمدن આવવું.	آی આવ.	આમદ.
آموختن સીખવવું.	آموخت સીખવ.	કેલવણી.
آمیختن મેલવવું.	آمیخت મેલવ.	મેલવણી.
یستاذن છીનવી લેવું.	یستان છીનવી લે.	છીનવંણ.
گومیختن મેલવવું.	گومیخت મેલવ.	મેલવણી.
خاستن ઉઠવું.	خیز ઉઠ.	ઉઠાંણ.
خوفتن શુવું.	خوپس શુ.	સુવાંણ.
گودن ચુસી ખાવું.	گوت ચુસી ખા.	ચુસાંણ.
گوستن તોડવું.	گوسل તોડ.	તોડાંણ.
گرفتن પકડવું.	گیر પકડ.	પકડાંણ.
نپشتن લખવું.	نپیین લખ.	લખાંણ.
نهوفتن ઢાંકવું.	نهوصب / نهمب ઢાંક.	ઢાંકણ.
فروافتن આગલ ચાલવું, રેવાજ આપવો.	فروام આગલ ચાલ. / فروافت રેવાજ આપ.	ચાલંણ / રેવાજ
فروختن વેચવું.	فروش વેચ.	વેચાંણ.
بختن ભાગ પાડવો.	بخش ભાગ પાડ.	વેહચણી. વાંટણી.
بوختن છુટવું.	بوخت છુટ.	છુટક.
ویختن ચારવું.	‌وج ચાર.	ચારણ.

وندیدن મેલવવું.	وند મેલવ.	હાંસેલ.
وشتن ફરવું.	ور ફર.	ફરાંણ.
سختن તોલવું.	سنج તોલ.	તોલણી.
سرشتن ખમીર કરવું.	سرش ખમીર કર.	ખમીર.

આએ ઊપલી વીગતની અંદર જણાવેલાં કેટલાંએક સામાન્ય રૂપોના આગ્નાર્થના સેગાઓ કોઈ કોઈ વેલા કાએદાસર વપરાએલા બી લખાંણની અંદર આપણને મલેછે; પણ તેઓનો મોહટો ભાગ ઊપલી રીતે વપરાએલો હોવાથી હમોએ તેને બેકાએદે ક્રિયાપદોના વર્ગમાં દાખેલ કરેઆંછે.

ઊપસર્ગો.

૨૩૧. આએ ભાષામાં જેમ ઈરાંની તેમજ સેમીટીક નાંમોની આગલ કેટલાએક ઊપસર્ગો જોડાઈને વપરાએલાછે, તેઓની ઊતપનતી અવસ્તા જબાંનમાં વપરાએલા ઊપસર્ગો ઊપરથી થાએલીછે. નાંમની આગલ આએ ઊપસર્ગો જોડાઈને આવેઆથી તેઓ ઘણીએક વખતે અર્થમાં ફેરફાર કરેછે, અને કેટલીએક વખતે ફાલતુ વપરાએલા આવેછે. જેમકે:—

અ—અથવા અન— આએ ઊપસર્ગોમાંનો પેહલો વ્યંજનથી શરૂ થતા શબ્દની આગલ મેલેઆમાં આવેછે, અને બીજો સ્વરથી શરૂ થતા લોગતની આગલ મુકાએછે. આએ બેહુ ઊપસર્ગોની ઊતપનતી અવસ્તાના અ, અને અન્, ઊપરથી થાએલીછે, અને તેહનો અર્થ વગર, સેવાએ, ઊલટું, અને નહી, નો થાએછે. જેમકે:— અકેનારે—વગર હદનું; અબેનમન—છોકરા વગરનું; અખવાબ—વગર ઊંગનું; અબેશ—

દુ:ખ વગરનું; અરાસ—કમારગનું; અનઈર—નાફરમાંન; અનઆવ—પાંણી વગરનું; અનઅવરવસ્તરગ—કપડાં વગરનું; અનોશે—વગર મોતનું. કેટલીએક વેલા અન—કાએદાથી ઊલટી રીતે વ્યંજનથી શરૂ થતા શબ્દની આગલબી વપરાએલો મલેછે. જેમકે:— અનબીન—નજર વગરનો, અથવા અનદીઠ; અનલાલા અવરૂનેદતે ઊપર ખોધે નહી. એ સેવાએ કેટલાંએક નાંમોની આગલ અ—વગર અરથે વપરાએલો આવેછે. જેમકે:—અવ૦ ઊપરથી અદુર—દુર; અવ૦ વક્ષ—ઊપરથી અવખ્શ—વરધી.

૨) આ—આએ ઊપસર્ગ નજદીક, તથા પાસેના અર્થને સારૂં વપરાએલોછે, અને તે ફકત શેહરના લોગતની આગલ આપણને મલેછે. જેમકે:— આદેહયઈ—શેહરની આગલનું. શેહરની આગલનાં પાક ફરોહરોની હું યાદ કરૂંછું. (ઈજ૦ હા. ૨૬) અવ૦ આદખીઊ—ઊપરથી ઊપલા બોલની ઊતપન્તી થાઈછે.

૩) ઓજ— ઓજ—અથવા આજ—આએ ઊપસર્ગોની ઊતપનતી અવસ્તાના ઊજ—બોલ ઊપરથી ઊપલા તરંણ આકારમાં થાએલીછે, અને તેનો અર્થ દુર, પેલીગમ, અને ઊનચેનો થાએછે. જેમકે:— ઓજદેહયઈ—શેહરની પેલી ગમનું. ઓજદેહ—અથવા ઓજદેસ—અને ઓજદસ્ત—ઊનચે બનાવેલું, ઊનચે આપેલું; એટલેજે બુત અથવા પુતલું. જે ઊપરથી બુતપરસ્તી કરનારને ઓ

જદેસ્તપરસ્ત, અને બુતપરસ્તીને [illegible] ઓજદેસપરસ્તી– અથવા [illegible] ઓજદેસ્તપરસ્તગી–કરીને કેહછે. પાછલથી [illegible] ઓજદેસ–નો આકાર બદલાઈને [illegible] આજદીવ–બોલ બુત અથવા પુતલાંને અરથે વપરાએલો આપણને મલેછે. પા૰ [illegible] બુતપરસ્તીને અરથે લખાએલુંછે.

૪) [illegible] અક–આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [illegible] અક–બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે, અને તે ખરાબ–તથા બુરાંને અરથે વપરાએલોછે. જેમકે:— [illegible] અકદીન–બુરી દીન વાલો. અ૰ [illegible] બુરી દીન, ભુંડો તરીકો.

૫) [illegible] હુ–સારૂ, ખુબ; આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [illegible] હું-બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે, અને તે નાંમની આગલ જોડાઈને આવેછે, અને તેહનો અર્થ સારૂ, ખુબ; એવો થાએછે. જેમકે:— [illegible] હુમત–સારો વીચાર, [illegible] સારૂં વીચારનાર; [illegible] સારા ખવાસનું; [illegible] સારાં સરીરનું; [illegible] સારી આબરૂનું; [illegible] ખુશબોદાર; [illegible] સારી નજરનું. હાલની ફારસીમાં خوب બોલે જનમ લીધોછે તેહનું મુલ જો ઊપલા ઊપસર્ગને આપણ ગણીએતો તે ભુલ ભરેલું નથી.

૬) [illegible] અવ્ર–ઊપર, પાસે, તરફ, યોગીય; અવ૰ [illegible] ઊપરથી આએ ઊપસર્ગની ઊતપન્તી થાએલીછે. પા૰ [illegible] અને ફા૰ بر તેહને મલતો આવેછે. [illegible] બુજોરગ વીચારનું; [illegible] ઊનચું કાંમ કરનાર; [illegible] ઊપર ઢાંકેલું; પાંથરેલું; [illegible] ખાવાજોગ; [illegible] પોશાક પેહરેલો; [illegible] હાવનીમની ઊપરનું. (ઈઆને હાવનીમ વજાડવાનો દસ્તો.) [illegible] મગરૂરી.

૭) [illegible] અવ્રી–અથવા [illegible] અવા–આએ ઊપસર્ગ નહી, ઊલટું, ખરાબ, વગર, અને વીના; હેવા અરથને સારૂં નાંમની આગલ જોડાઈને આવેછે. એને મલતો અવ૰ [illegible], સં૰ अप, પા૰ [illegible] અને ફા૰ بی આપણને મલેછે. આએ ઊપસર્ગ સાથના બોલો પેહલવીમાં આપણને બેહદ મલેછે. જેમકે:—[illegible] વગર શકનું; [illegible] વગર ધાસતીનું; [illegible] નકામું; [illegible] ઊલટો મારગ પકડનાર–કમારગી; [illegible] બુઢાપા વગરનું; [illegible] વગર હાજેતનો; [illegible] ખરાબ મારગનો. પાછલથી [illegible] નો ઈમલો ખરાબ થાઈને તેને બદલે [illegible] અદ્વ–બોલ વપરાએલોછે, અને તે ઊપરથી [illegible] અદ્વદાદ–હેવો મીસર શબ્દ વગર કાએદા, ને અરથે પુશકલ જગોએ વપરાએલો મલેછે.

૮) [illegible] દુષ–અથવા [illegible] દુ–આએ ઊપસર્ગને મલતો અવસ્તામાં [illegible] અથવા [illegible] દુજ્–સં૰ दुष्, પા૰ [illegible], ફા૰ دژ આપણને મલેછે. એનો અરથ ખરાબ, ઊલટું, હેવો થાએછે. જેમકે:— [illegible] બુરા ખવાશનું; ફા૰ دژخیم, [illegible] બુરો વીચાર; [illegible] બદનાંમી વાલું; [illegible] ખરાબ સહમજનું.

૯) [illegible] ની–અથવા [illegible] ન–આએ ઊપસર્ગ ઘણો કમ વપરાએલોછે, અને તે અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] અને તેમજ સં૰ नित्य् અથવા निर् ને મલતોછે. એનો અરથ વીના, બાહેર, અને નીચું; હેવો થાએછે. જેમકે:—[illegible] નીચ ઈદછા, બુરો લોભ, [illegible] બદ દુઆ, [illegible] ખાહેશ વગરનું. ફા૰ نیاز અને نفرین.

૧૦) [illegible] હમ્–આએ ઊપસર્ગ સાથે, એખટું; હેવો અરથ બતલાવ્વા સારૂં નાંમની આગલ જોડાઈને આવેછે, અને તે અવસ્તાના [illegible]

હમ, સં० सम्–અને ફા० [illegible] અથવા [illegible] ને મલતોછે. જેમકે:—[illegible] એક દીનવાલો; [illegible] સાથે કાંમ કરનાર; [illegible] સાથે ઊભો રેહનાર; (ઈઆને સાંમો હરીફ.) [illegible] સાથે પુછપરછ કરનાર; [illegible] સાથે ખેલનાર; ફા० [illegible], [illegible], انباز.

૧૧) [illegible] જવીદ–વીનાં, ઊલટું, અને જુદુ; એવો અરથ બતલાવ્વા સારૂ આએ ઊપસર્ગ બોલની શરૂઆતમાં વપરાએછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] પાંણી વગરનું, [illegible] [illegible] જાડ પાંન વગરનું, [illegible] [illegible] ઊલટા ચુકાદાનું, [illegible] [illegible] દેવથી એહલાએદ–દેવ વગરનું, [illegible] [illegible] ઊલટા વીચારનું; એને મલતો અવસ્તામાં [illegible], અથવા [illegible], પા० [illegible] અને ફા० [illegible] અથવા [illegible] બોલ આપણને મલેછે.

૧૨) [illegible]–અ० [illegible] એ ઊપસર્ગ નાંમની આગલ સાંમણે, ઊપર, અને તરફ, હેવા અર્થને સારૂં વપરાએલોછે; અને તે અવસ્તાના [illegible] બોલને મલતોછે. જેમકે:—[illegible] પાછો આપ, સાંમનો બદલો, ફા० پاداش, પા० [illegible]; [illegible] સજા, સાંમણી પુછપરછ; અવ० [illegible] [illegible], પા० [illegible], ફા० پادفراه; [illegible] હકુમત કરનાર, ફા० پادشاه; [illegible] પાછો સખુન, ઈઆને જવાબ–પ્રતિઊત્તર, અવ० [illegible] [illegible], પા० [illegible], ફા० پاسخ.

ઈસગા. (AFFIXES.)

૨૩૨. [illegible] ઈચ, અથવા [illegible] ચ–આએ બે હરફો નાંમ અને વીશેષનોની પછવાડે હમેશ જોડાઈને આવેછે, અને તેહનો અરથ કોઈ, કાંઈ, ખચીત, ભી, અને, ઈત્યાદીનો થાએછે. જો આપણ એને

સામાન્ય સર્વનાંમ અને ઊભયાન્વયીઅવ્યયના વર્ગમાં મેલીએતો તેમાં ભુલ ભરેલું કાંઈ નથી. એઓની ઊતપન્તી અવસ્તાના [illegible] ચીદ, અથવા [illegible] ચ–ઊપરથી થાએલી જણાએછે. એ વીસેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછે. જેમકે:—[illegible] કાંઈ ચીજ; [illegible] કોઈ શખશ; [illegible] ખચીત તું; [illegible] તુંભી; [illegible] બીજો કાંઈ; [illegible] જે કોઈ; [illegible] દોજખીઓભી; [illegible] ખશુશન શએદો. †

પ્રત્યયો.

૨૩૩. આએ ભાષામાં ધાતુ, નાંમ અને વીશેષણને છેડે કેટલાએક પ્રત્યયો લાગવાથી તેહના જુદા જુદા અર્થો થાએછે; તે પ્રત્યયો જેટલા હમોને મલી આવેઆછે તેટલા તેહની વીગત સાથે હમો અતરે આપીએછે.

૧) [illegible] આ–[illegible] અ, [illegible] આક, આએ પ્રત્યયો ધાતુને લગાડેઆથી ઘણાંએક કર્તાની મતલબનાં નાંમો બનેલાંછે, તેમજ તે બીજાં નાંમોને લગાડેઆથી તેહને લગતાં વીશેષણો અને વીશેષણને લગાડેઆથી ભા

---

† [illegible] જેમ એક વીધવા ઓરત, કે તેહની પાસેથી કાંઇ ચીજ (કોઇ) છીનવી લીએ, તેહને તેથી કાંઇભી કરાઇ સકે નહી. (અન० આ०). [illegible] જે પરમાંણે કે વાઘ જંગલમાં કોઇ શખ્સથીભી બીહતો નથી; (અન० આ०). [illegible] ખચીત તુંએ જે કાંઇ જોઇઉં તે સાચેસાચું હમોને કેહ. (વીર०). [illegible] પલીદી તથા નસા અને બીજી કાંઇ નજીસી પાંણીમાં મુતલક નહી લેઇ જાએ. (મા० ઇ० અમ०). [illegible] અને વલી પોતાને નફો કરવા સારૂં. (મા० ચતરંગ.) [illegible] કારણકે તબીઅત બીગડી, સરીર ભાગી ટુટી ગીઉં, અને બદનને ભુલી જાઇ જીવ નીકલી ગીઓ, કે હીલ ચાલ કરનારી સકતી કાંમ કરવાથી બંધ પડેછે.

વવાચકનાંમો બનેલાંછે. જેમકે:—[illegible] દાન્-નું [illegible] જાંણનાર. [illegible] નું [illegible] જોનાર, [illegible] નું [illegible] બોલનાર, [illegible] નું [illegible] આપનાર, [illegible] નું [illegible] અથવા [illegible] કુશેશ કરનાર, ઊદીઓગી; [illegible] નું [illegible] નસા, નાસ પાંમેલું; [illegible] અથવા [illegible] સઘલું, હમેશે; [illegible] અથવા [illegible] જાતે પેદા થનાર, સાહેબ; [illegible] નું [illegible] ઈઆદ, [illegible] નું [illegible] બાજુ, [illegible] નું [illegible] ઊનચું અથવા ઊનચાઈ, [illegible] લાંમણુ અથવા લંબાઈ, [illegible] નું [illegible] ગરમી, હુનાલો; [illegible] નું [illegible] વસંત રૂતુ, [illegible] બીહકનું, તે ઊપરથી [illegible] બીહક, [illegible] દુ:ખી, તે ઊપરથી [illegible] દુ:ખીઆરાપણું, [illegible] કઊઅતદાર, તે ઊપરથી [illegible] કઊઅતમનદી, કુદરત. આએ પ્રત્ય અવસ્તાના ઊપલી મતલબને લગતા [illegible] પ્રત્યને મલતોછે, અને પાજંદ તથા હાલની ફારસીમાં તે [illegible], ا આ, ના ઊચ્ચારથી રહેલોછે. જેમકે:—[illegible], دانا, જાંણનાર; [illegible], بینا, જોનાર; [illegible], بلند, ઊનચું; [illegible] درازا, લાંમણું; [illegible], گرما, હુનાલો; [illegible], همه, સઘલું.

૨) [illegible] આંન—અથવા [illegible], આએ પ્રત્ય નાંમની સેવરે જોડાઈને આવેછે, તેઆરે તે નાંમને વીશેષણની હાલતમાં લાવેછે; જેમકે. [illegible] ઊમેદ, હાજત, તેનું, [illegible] ઊમેદવાર, હાજેતમંદ; [illegible] ફરજ વાલું. [illegible] નવરે (ખુબે) જીવનાર, [illegible] કીમતી, [illegible] બોલનાર, [illegible] આપનાર, [illegible] લાર કરનાર. ૨) કોઈ શખસની બુનીઆદ અથવા નીસબત તેહનાં બાપ ઈઆ કોઈ નીઆગાંનની સાથે જણાવવા સારૂં બાપ અથવા નીઆગાંનનાં નાંમની સાથે [illegible] પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેછે, જેમકે:—[illegible] [illegible] સપેતમાંનની ઓલાદનો જરતોશત; [illegible] [illegible] મારસપંદનો આદરબાદ; [illegible] [illegible] પાપકનો અરદેશીર; [illegible] [illegible] કોબાદનો ખુસરૂએ; [illegible] [illegible] અરદેશીરનો શાહપુર. ૩) છઠી વીભકતીના અર્થને સારૂં નાંમ અથવા વીશેષણની સાથે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:—[illegible] અશોનું; [illegible] જુદાનું; [illegible] જોતીનું; [illegible] હમેશનું.

૩) [illegible] આને—આએ પ્રત્ય નાંમ અથવા વિશેષણની સાથે જોડાઇને આવેછે, તેઆરે તેહનો અર્થ મલતું, સરખું, જેવું, બરાબરનું; હેવો થાએછે. જેમકે:—[illegible] એકમલતું, એકસરખું; [illegible] મરદના જેવું, મરદની બરાબરીનું; હાલની ચાલુ ફારસીમાંબી [illegible] પ્રત્ય એજ મતલબને સારૂં વપરાએલોછે, કેમકે તેહમાં પણ [illegible], [illegible], [illegible] હેવાજ બોલો ઊપલી મતલબસર વપરાએલાછે.

૪) [illegible] ઓમંન્દ—અથવા [illegible] ઓમન્દ—આએ પ્રત્યયો અવસ્તાના [illegible] મન્ત્—પ્રત્યને [illegible] ઊપસર્ગ લાગીને તે ઊપરથી બનેલા છે. આએ પ્રત્યયો નાંમની સેવરે જોડાઈને અથવા છુટા આવેછે, અને તેહના સંબંધથી રાખનાર, વાલું, ભરેલું, સાથનું, હેવો અર્થ બતલાવનારાં વીશેષણો બનેછે. જેમકે:- [illegible] [illegible] દુ:ખ ભરેલું; [illegible] [illegible] હોમ સાથનું; [illegible] મોહત વાલું; [illegible] નુરમંદ, ખોરેહ વાલું; [illegible] [illegible] શાણવંત; [illegible] [illegible] આરાધના વાલુ; [illegible] [illegible] અકલમંદ; [illegible] [illegible] પાંણી સાથનું. પાજંદ, અથવા ફારસીમાંબી مند, અથવા مند એ પ્રત્ય નાંમની સાથે જોડાઈને વપ

રાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:— تنومند શરીર સાથનું ; برومند ફલવન્ત ; خردمند બુદ્ધીવાંન. કોઇ કોઈ વેલા [illegible] ને બદલે [illegible] ઈમન્દ, પ્રત્ય વપરાએલા મલેછે ; જેમકે [illegible] શાએદેમંદ, નશા ભરેલું.

૫) [illegible] આવન્દ—આએ પ્રત્ય અવસ્તાના [illegible] વન્ત—પ્રત્યની આગલ [illegible] આ—વધીને બનેલોછે, અને તે નાંમની સાથે જોડાઇને આવેઆથી, ઊપર જણાવેલા [illegible] પ્રત્યના અર્થને બરોબર મલતાં વીશેષણો બનાવેછે. જેમકે:—[illegible] બુજોરગી ભરેલો ; [illegible] જોરાવર ; [illegible] સગાઈ વાલું ; [illegible] દુ:ખકારક; [illegible] હીમતવાંન ; [illegible] ઈછાવન્ત, મોરાદ ભરેલું. આએ પ્રત્યનું વપરાંણ હાલની ફારસીમાંબી એજ રીતે રહેલું આપણને મલેછે; કેમકે خویشاوند, زوراوند અને [illegible] ઈતીઆદી બોલો તેમાં આપણને વારેઘડીએ મલેછે.

૬) [illegible] ઇ—આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના [illegible] અ, [illegible] ઇ, અને [illegible] ય, પ્રત્યયો ઊપરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે; કેમકે અવસ્તાના [illegible] ય, ઊપરથી પેહલવીમાં કેટલાએક પ્રત્યયોએ જનમ લીધોછે, તેમાં [illegible] અથવા [illegible] ય, એ મુખ્ય પ્રત્યછે, અને તેહનો સંખ્શેપ આકાર [illegible] ઇ—અથવા [illegible] ઈ, આપણને મલેછે; તેમજ અવસ્તાના કેટલાએક બોલોની સેવટે આવેલા [illegible] અ—ને બદલે પણ ઊપલો આકાર વપરાએલો આપણને મલેછે. (એ વીસેનો ખોલાસો પેહલવી અક્ષરોની તબદીલ હમોએ અવસ્તાના અક્ષરો સાથે બતલાવીછે તેમાં આગલ કરેલોછે.) આએ પ્રત્ય ધાતુ, અથવા નાંમની સાથે જોડાઇને આવેછે તેઆરે તેહનો અર્થ વાલું, ભરેલું, કરનાર, લગતું, હેવાં વીશેષણોને લગતો થાએછે. જેમકે:— [illegible] ગન્ધાતું, બદબોઈ ભરેલું ; [illegible] આગેવાંન ; [illegible] વધનાર ; [illegible] બલનાર ; [illegible] હમેશને લગતું ; [illegible] ખાલેસ, નીરમલ ; [illegible] વચલું ; [illegible] જોનારને લગતું (ઈઆને જોનાર તરીકેનું) ; [illegible] ચાકરી કરનાર ; [illegible] બંધવાલો, કેદી, તાબેદાર ; એને મલતો ફારસીમાંઆપણને ه મલેછે. જેમકે:— گنده ગન્ધાતું ; بنده તાબેદાર ; ساله વરસનું, વરસ વાલું. [illegible] આએ બોલની સેવટે આવેલો [illegible] એ [illegible] ને મલતોછે; પણ પાછલા વખતમાં તેહનો ઊચ્ચાર દ અથવા ગ સાથે તેના એકસરખા આકારને લીધે બદલાઈ ગીઓછે; જેનો અર્થ છુપી રીતે હલાક કરનાર, હેવો થાએછે. પાજંદમાં એ બોલ [illegible] અથવા [illegible] એ બેહુ રીતે આપણને મલેછે. એ સેવાએ કેટલાંએક ભાવવાચક તથા બીજાં નાંમો આએ પ્રત્ય લાગીને બનેલાંછે. જેમકે:— [illegible] ખસલત, [illegible] વેર, [illegible] ખાહેશ, ઈછા ; [illegible] એલાજ, ઊપાએ ; [illegible] તરફ, [illegible] મરજી, ઈછા ; [illegible] ઘર, [illegible] નુર, કીરતી ; [illegible] વર્ણ, જાત ; [illegible] ટોલો, [illegible] કીનારો, કાંઠો. એ બોલો, અવસ્તાના [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] અને [illegible] ઊપરથી બનેલાછે ; અને તે ફારસીમાં کینه , چاره , نیمه , [illegible] , [illegible] , خوره , کناره કરી આપણને મલેછે.

૭) [illegible] આયન્દહે—આએ પ્રત્ય નાંમ અથવા ધાતુને લગાડવાથી પ્રયોજક વીશેષણો બનેછે. જેમકે:—[illegible] ભાગ, હીસ્સો ; તે ઊપરથી [illegible] બખશેશ કરાવનાર, ભાગ પરાવનાર ;

[illegible] માશી, તે ઉપરથી [illegible] માશી કરાવનાર; આએ પ્રત્ય અવસ્તાના [illegible] પ્રત્ય ઊપરથી બનેલોછે. ફા૦ [illegible] પ્રત્ય એજ અર્થને સારૂં આપણને મલેછે.

૮) [illegible] ક–આએ પ્રત્ય ધાતુને લાગીને, કેટલાંએક નાંમો, તેમજ વીશેષણો બનેલાંછે. જેમકે:— [illegible] બચ્ચું; [illegible] આજાર; [illegible] અદેખાઈ; [illegible] બપાવો, અથવા મમાવો; [illegible] શુકું; [illegible] એક; આએ પ્રત્ય અવસ્તાના [illegible] પ્રત્ય ઊપરથી બનેલોછે, તેથી તેહનો ઊચ્ચાર આએ ભાષામાં તેમજ ફારસીમાં એકસરખી રીતે ક, નો રહેલોછે. ઊપલા લોગતોને મલતા ફારસી બોલો, یکی એક, خشکی શુકું, رشکی અદેખાઈ, ઈતીઆદી આપણને મલેછે.

૯) [illegible] કાર–આએ પ્રત્ય ઊપસર્ગ અને નાંમની સાથે જોડાઈને આવેછે, તેઆરે તેહનો અર્થ 'કરનાર', 'વાલો', હેવો થાએછે. જેમકે:— [illegible] સાથે કાંમ કરનાર, [illegible] પાપ કરનાર, [illegible] નોકસાંન કરનાર, [illegible] મોરાદવંતો. પાજંદ અથવા ફારસીમાં આએ પ્રત્ય વપરાએલોછે તેમાં [illegible] ક–ને બદલે گ થએઓછે. જેમકે:— گناهکار ગુનાહ કરનાર, ستمکار જોલમ કરનાર, زیانکار નોકસાંન કરનાર, کامکار મોરાદવંતો.

૧૦) [illegible] અથવા [illegible] ગર–આએ પ્રત્ય ઊપલા [illegible] પ્રત્ય ઊપરથી [illegible] નો લોપ થાઈને બનેલોછે, અને તે નાંમની સેવટે જોડાઈને આવેઆથી ઊપલીજ રીતે "કરનાર", "રાખનાર" ઈતીઆદી અર્થનાં વીશેષણો બનેલાંછે. જેમકે:—[illegible] ફતેહ કરનાર, [illegible] ઈછાકારક કાંમ કરનાર, [illegible] પવીતર કાંમ કરનાર, [illegible] સકતીવાંન, [illegible] આરાધના કરનાર,

[illegible] ચુક કરનાર, તકસીરવાર; [illegible] હેશાબ શુમાર કરનાર, [illegible] સવાબકાર, [illegible] કાંમ કરનાર, [illegible] કઊઅતદાર, [illegible] હકુમત કરનાર. આએ પ્રત્ય પા૦ [illegible] અને ફા૦ گر કરીને આપણને મલેછે.

૧૧) [illegible] કીન, અથવા [illegible] ગીન્–આએ પ્રત્ય જેઆરે નાંમની શેવટે જોડાઈને આવેછે તેઆરે તેને સંબંધ અથવા એખતીઆર બતલાવનારાં વીશેષણની હાલતમાં લાવેછે. જેમકે:-[illegible] ભએ ભરેલું; [illegible] ગુનાહ ભરેલું; [illegible] શરમ વાલું; [illegible] દુ:ખકારક; [illegible] રૂનું. કોઈ કોઈ વેલા [illegible] ની આગલ વધારાનો [illegible] આ- દાખેલ થાએલો આવેછે. જેમકે:—[illegible] ઊનનું, ઊનથી બનાવેલું; પાછલથી એ પ્રત્યમાંની વચેની [illegible] ઈ, નીકલી જાઈને કેટલાએક બોલોને [illegible] અથવા [illegible], પ્રત્ય લાગેલા આપણને મલેછે. જેમકે:- [illegible] ગમગીન, ઊદાસ; [illegible] શરમીનદું; [illegible] ગોસા ભરેલું. વલી કોઈ કોઈ ઠેકાંણે નાંમને છેડે ફકત [illegible]-ને બદલે તેહનો આગલો એકજ અક્ષર આપણને મલેછે. જેમકે:—[illegible] સીજગ-દુ:ખકારક; આએ [illegible] કીન-પ્રત્યની ઊતપનતી ચોકસ જણાતી નથી; પણ સંસકરીત ईय–પ્રત્યની આગલ વધારાનો क દાખેલ થાઈને कीय, પ્રત્ય કેટલાંએક નાંમોને છેડે વપરાએલોછે, જેમકે— स्व પોતે, તેહનું स्वकीय પોતાનું, પોતાને લગતું; राज હકુમત, તેનું राजकीय હકુમત વાલું, રાજ ધરાવનાર; તેહને આએ [illegible] પ્રત્ય નજદીક મલતો આવેછે. ફારસીમાં گین અથવા گن એજ પ્રત્યને મલતો આપણને મલેછે. જેમકે:— بیمگین ધાસતી ભરેલું, سهمگین ભયંકાર.

૧૨) [illegible] ઘન—આએ પ્રત્ય કેટલાંએક નાંમોની સેવરે જોડાઇને આવેછે, તેઆરે તેહનો અર્થ 'મારનાર' 'ઈજા દેનાર' હેવો થાએછે. જેમકે:— [illegible] સાંપને મારનાર, [illegible] મુજી જાનવરને મારનાર. આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના [illegible] ઘન-પ્રત્ય ઊપરથી થાએલીછે.

૧૩) [illegible] ગાન—આએ પ્રત્ય [illegible] ન-થી આખર થતાં નાંમોની સેવરે અનેકવચનના અર્થને સારૂં આવેછે. જેમકે:—[illegible] દુઆઓ, [illegible] છોકરીઓ, ઈત્યાદી.

૧૪) [illegible] જાર-આંએ પ્રત્ય જગો, મકાંન, અને હાર અથવા કટાર, હેવો અર્થ બતલાવ્વા સારૂં કેટલાંએક નાંમોની સાથે જોડાઈ ને આવેછે. જેમકે:—[illegible] ફુલની હાર, [illegible] ખેતરની હાર, [illegible] ગોસપંદની જગો, [illegible] બુતખાનું-બુતની જગા. પાજંદ તથા હાલની ફારસીમાં એ પ્રત્ય વપરાએલો આપણને મલેછે, તેમાં [illegible] જ-ને બદલે કાએદા પરમાંણે [illegible], નું લખાંણ રહેલુંછે. જેમકે:—[illegible] બુતખાંનું, گلزار ફુલની વાડી અથવા ફુલનું ખેતર.

૧૫) [illegible] તાર (અથવા) દાર—આએ પ્રત્ય ઈરાંની અને સેમેટીક એ બંધે જાતનાં ધાતુને લાગીને તેહનાં કર્તા રૂપી નાંમો બને લાંછે. જેમકે:— [illegible] આપનાર, પેદા કરનાર; [illegible] સીખવનાર; [illegible] પાલનાર; [illegible] ઠગનાર; [illegible] મારનાર; [illegible] કરનાર; [illegible] મારી નાંખનાર; [illegible] ખેડનાર; [illegible] ખાનાર; [illegible] બોલનાર. પણ જે ધાતુઓને સામાન્ય રૂપની નીશાંની [illegible] લાગેલી હોએછેતો તેહ

ની સેવરે [illegible] પ્રત્ય જોડાઈને આવેછે. જેમકે:—[illegible] એખતીઆર કરનાર; [illegible] માફ કરનાર; [illegible] ખરીદ કરનાર. આએ પ્રત્યયો હાલની ફારસીમાં ઊપલાજ અર્થને સારૂં ધાતુની સેવરે જોડાઈને વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:— [illegible] પેદા કરનાર, پروردگار પાલનાર, آمرزگار બખશનાર, માફ કરનાર. એ સેવાએ આએ પ્રત્ય કેટલાંએક ધાતુને લાગીને આવ્વાથી તેહનો અર્થ કર્મણી વાચ્યંમને લગતા અથવા સાદા ભૂતકૃદંતનો થાએછે. જેમકે:—[illegible] પકડાએલો, પકડમાં આવેલો; [illegible] મોતની હાલતમાં આવેલું, અથવા નાસ પાંમેલું. આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના [illegible] તર, અથવા [illegible] પ્રત્ય ઊપરથી થાએલીછે. જેમકે:—[illegible] આપનાર; [illegible] પકડનાર; [illegible] જોતી.

૧૬) [illegible] ત-અથવા [illegible] અને [illegible] તે-આએ પ્રત્ય ધાતુને લાગવાથી તેહનો ભૂતકૃદંત થાએછે. જેમકે:—[illegible] આપ, તેહનું [illegible] અથવા [illegible] આપેલું; [illegible] જા, તેહનું [illegible] અથવા [illegible] ગએલું; આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના [illegible] ત, ઊપરથી થાએલીછે. પાજંદ તથા ફારસીમાં ઊપલાજ અર્થને સારૂં [illegible] અથવા [illegible] પ્રત્ય વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:— داده આપેલું; گفته કહેલું.

૧૭) [illegible] તન-આએ પ્રત્ય સામાન્ય રૂપની નીશાંની દાખલ ધાતુની સેવરે જોડાઈને આવેછે.

૧૮) [illegible] તર-આએ પ્રત્ય ધાતુને લાગીને કેટલાંએક કુટંબી નાંમો બનેલાંછે. જેમકે:—[illegible] માએ; [illegible] બાપ; [illegible] ભાઈ;

[Pahlavi] છોકરી; જે ઊપરથી સેમીટીક [Pahlavi] માએ, અને [Pahlavi] બાપ, એ બે નાંમોની વચે વધારાની [Pahlavi] ઈ, દાખેલ કરીને તેહને આએ પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:—[Pahlavi] માએ, [Pahlavi] બાપ; ઈતીઆદી. આએ પ્રત્ય અવસ્તાના [Pahlavi] અને સંસકરીત तृ, ને એકસરખી રીતે મલતોછે. કેમકે એ ભાષાઓમાં [Pahlavi] मातृ માએ, [Pahlavi] पितृ બાપ, [Pahlavi] ભાઈ. ઈતીઆદી નાંમોમાં ઊપલો પ્રત્ય આપણને મલેછે. તેમજ એ પ્રત્ય ફારસી مادر, پدر, برادر, دختر ઈત્યાદી નાંમોમાં વપરાએલો આપણને મલેછે, અને તેજ પરમાંણે તે ઘણીખરી એરીઅન ભાષામાં ઊપલાં નાંમોની અંદર વપરાએલોછે. ૨) વલી [Pahlavi] પ્રત્ય જોડાઈને કેટલાંએક તરફ અથવા દસાને લગતાં તેમજ બીજાં નાંમો બનેલાંછે. જેમકે:—[Pahlavi] ઊગમણ, [Pahlavi] પસચમ, [Pahlavi] દક્ષણ, [Pahlavi] ઊતર, [Pahlavi] અતરે, આએ તરફ; [Pahlavi] આગલી ગમ, [Pahlavi] ફરશોસ્તર, [Pahlavi] કપડું, [Pahlavi] રાશી–ઈત્યાદી. આએ [Pahlavi] પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના [Pahlavi] ત્ર–પ્રત્ય ઊપરથી થાએલીછે. પાજંદ તથા હાલની ફારસીમાં પણ એ પ્રત્ય ઊપલી મતલબને મલતો આપણને [Pahlavi] باختر, [Pahlavi] ઈત્યાદી બોલોમાં મલેછે. ૩) [Pahlavi] પ્રત્ય વિશેષણને છેડે જોડાએલો આવેઆથી અધીકાર્થની નીશાની દાખલ તે ગણાએછે. જેમકે:–[Pahlavi] ભલું, તેનું [Pahlavi] વધારે સારૂં; [Pahlavi] ભુરૂ, તેનું [Pahlavi] વધારે ભુરૂં; [Pahlavi] આગલ, તેનું [Pahlavi] વધારે આગલ. [Pahlavi] ઊનચું, તેનું [Pahlavi] વધારે ઊનચું, ઈત્યાદી. આએ પ્રત્ય ઊપલાજ અર્થને સારૂં અવસ્તામાં વપરાએલા [Pahlavi] પ્રત્યને મલતોછે. પા

જંદ તથા હાલની ફારસીમાંબી તેનું વપરાંણ ઊપલી મતલબને સારૂ ચાલું રહેલુંછે; કેમકે એ ભાષાઓને લગતાં લખાંણમાં [Pahlavi], تر પ્રત્ય અધીકાર્થને સારૂં વિશેષણની સેવટે વપરાએછે. જેમકે:–بهتر વધારે સારૂં, درازتر વધારે લાંમણું, کهتر વધારે નાંહલું, ઈત્યાદી.

૧૯) [Pahlavi] તુમ–આએ પ્રત્ય વિશેષણને છેડે અતિસ્યાર્થની નીશાંની દાખલ જોડાઈને આવેછે, અને તેહની ઊતપનતી અવસ્તાના [Pahlavi] પ્રત્ય ઊપરથી થાએલીછે, કે જે ઊપલાજ અર્થને માંટે અવસ્તામાં વપરાએલોછે. હાલની ફારસીમાં આપણને એ પ્રત્યને બદલે થોડેએક ફેરે વપરાતો ترین પ્રત્ય મલેછે. આએ પ્રત્ય تر અને ین એ બે જુદા જુદા પ્રત્યયો મલીને બનેલોછે.

૨૦) [Pahlavi] દાન–આએ પ્રત્ય મકાંન, અથવા વાસંન, હેવો અર્થ બતલાવ્વા સારૂં નાંમની સેવટે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:—[Pahlavi] જ્વાંમ રાખવાનું વાસંન; [Pahlavi] બરસમને મેલવાનું વાસન, ઈઆને માહરોએ; [Pahlavi] બંદીખાંનું, તુરંગ; [Pahlavi] હાડકાંને રાખવાની જગો; [Pahlavi] આતશને રાખવાનું વાસન, ઈઆને આફરંગાંનીઊં. અવસ્તામાં [Pahlavi] પ્રત્ય ઊપલીજ મતલબને સારૂં વપરાએલોછે, તે ઊપરથી આએ પ્રત્યની ઊતપનતી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે. ફારસીમાં قلمدان કલમ મેલવાનું વાસન; شکردان શાકર રાખવાનું વાસંન; نمکدان નીમખદાંની, ઈત્યાદી બોલોમાં دان પ્રત્ય આપણને મલેછે.

૨૧) [Pahlavi] દાર–આએ પ્રત્ય નાંમની સેવટે રાખનાર, માંનનાર, હેવો અર્થ બતલાવ્વા સારૂં જોડાઈને આવેછે. જેમકે:—[Pahlavi] આભાર માંનનાર; [Pahlavi] હમેલ ધરાવનાર; [Pahlavi] ચોક

સી રાખનાર; [Pahlavi] દોલત ધરાવનાર; એને મલતા ફા૦
سپهدار, بوردار, [illegible] બોલો આપણને મલેછે.

૨૨) [Pahlavi] નાક–આએ પ્રત્ય કેટલાંએક ભા૦ વા૦ નાંમની સેવરે
વીશેષણનો અર્થ બતલાવનાર તરીકે વપરાએલોછે. જેમકે:—
[Pahlavi] ધાસતી વાલું કરનાર, [Pahlavi] ગોસ્સા વાલું કરનાર, ઈ
ત્યાદી. આએ પ્રત્ય [Pahlavi] ઈન, અને [Pahlavi] આક–એ બે પ્રત્યયો જોડા
ઈને બનેલા [Pahlavi] નો [Pahlavi] ઈ–નીકલી જાઇને રહેલો આકારછે. એ
પ્રત્ય ફારસીમાં પણ આપણને મલેછે. જેમકે:— دردناک દુખી,
ترسناک ધાસતી ભરેલો; ઈત્યાદી.

૨૩) [Pahlavi] નદે–અથવા [Pahlavi] નદ–આએ પ્રત્ય ધાતુને લાગી કેટ
લાંએક વિશેષણો બનેલાંછે. જેમકે:—[Pahlavi] જીવનાર, જીવતું;
[Pahlavi] સંતોશી, રાજી રેહનાર; [Pahlavi] દંખ દેનાર; [Pahlavi] જ
નાર; [Pahlavi] તેજી ભરેલું; આએ પ્રત્ય અવસ્તાના [Pahlavi]
પ્રત્યને બરોબર મલતો આવેછે. એ ઊપરથી પાજંદમાં [Pahlavi]
અથવા [Pahlavi] અને ફારસીમાં نده અથવા ند પ્રત્યયો ધાતુની સે
વરે ઊપલાજ અર્થને સારૂં વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમ
કે:—[Pahlavi], زنده; જીવતું; [Pahlavi], خرسند સંતોષી, ખુશ;
[Pahlavi], بلند ઊનચું.

૨૪) [Pahlavi] પાન્–આએ પ્રત્ય નાંમની સેવરે જોડાઈને આવેઆ
થી રાખનાર, ધરાવનાર, સંભાલ કરનાર, જાલવનાર, હેવી મતલ
બનાં વિશેષણો બનેછે. જેમકે:—[Pahlavi] પાએદાર રાખનાર,
બચાવનાર; [Pahlavi] સકતીવાંન; [Pahlavi] લડાઈમાં બચાવ કરના
ર (ઢાલ); [Pahlavi] જાગીરદાર; [Pahlavi] ઢોરની જાલવણી કર

નાર; [Pahlavi] બદીખાંનાંનો ઊપરી. આએ પ્રત્યની ઊતપન
તી અવસ્તાના [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] શબદ ઊપરથી થાએલી
છે. કેમકે [Pahlavi] રંનમાં બચાવ કરનાર (ઈઆને ઢાલ);
તથા [Pahlavi] [Pahlavi] ઢોડની પાસબાંની કરનાર, હેવા શબદો
અવસ્તામાં વપરાએલા આપણને મલેછે. પાજંદ તથા હાલની ફા
રસીમાં એ પ્રત્ય [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] અને بان મલેછે. જેમકે:—
شتربان ઊંટની તપાસ રાખનાર; شبان ગોવાલીઓ; مرزبان જાગી
રદાર; دربان બારનાં આગલ ચોકી કરનાર.

૨૫) [Pahlavi] પત્–આએ પ્રત્ય સાહેબ, ધણી, માલેક, ગુરૂ, હેવો
અર્થ બતલાવ્વા સારૂં નાંમની સેવરે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:—
[Pahlavi] ઘર ધણી, [Pahlavi] શેહરનો માલેક (પાદશાહ), [Pahlavi]
ગાંમ ધણી, [Pahlavi] પવીતરાઈ ધરાવનારનો ગુરૂ, [Pahlavi] ધરમની
કેલવણી આપનાર, [Pahlavi] સેનાપતી, લશકરનો સરદાર. પા
જંદમાં આએ પ્રત્ય [Pahlavi] અને ફારસીમાં بد કરી આપણને મ
લેછે. જેમકે:–[Pahlavi], موبد પારસીનો ધરમગુરૂ. [Pahlavi],
سپهبد લશકરનો સરદાર; અવસ્તાના [Pahlavi] સાહેબ, બોલ ઊપ
રથી આએ પ્રત્યની ઊતપનતી થાએલીછે. સં૦ पति, ધણી, બોલ
એને મલતો આવેછે.

૨૬) [Pahlavi] બાર–આએ પ્રત્ય લાગીને કેટલાંએક એખતીઆર
બતલાવનારાં વિશેષણો બનેલાંછે. જેમકે:—[Pahlavi] મજબુતી
વાલું, મકમ; [Pahlavi] બોજા વાલું; પા૦ તથા ફારસીમાં [Pahlavi],
ور, એ પ્રત્યને બદલે વપરાએલો આપણને મલેછે.

૨૭) [Pahlavi] બર–આએ પ્રત્ય નાંમની સેવરે જોડાઈને આવેઆ

થી, રાખનાર, ધરાવનાર, કરનાર, ઈતીઆદી અર્થ બતલાવેછે. જેમકે:—[illegible] દોલત રાખનાર (ખજાંનચીન), [illegible] ઈનસાફ કરનાર, નીઆધીશ; [illegible] દસ્તુર-દીનની દાંનાઈ ધરાવનાર; ૨) લેઈ જાનારનો અર્થ બતલાવેછે, અને તે અવ૦ [illegible] લેઈ જાવું, હેવાં ધાતુ ઊપરથી નીકલેલોછે. જેમકે:—[illegible] સંદેસો લેઈ જાનાર, [illegible] ખોરાક લેઈ જાનાર, [illegible] અવસ્તાનો અભેઆશ કરનાર, [illegible] મુજદ લેનાર, (મજુર). આએ પ્રત્ય પા૦ તથા ફારસીમાં [illegible], [illegible], ور અને [illegible], ور, એ આકારોમાં રહેલો આપણને મલેછે. જેમકે:—[illegible], دستور દીનનો એલમ જાણનાર, [illegible], گنجور ખજાંનો રાખનાર, داور, અથવા [illegible] નીઆધીશ, پیغامبر, [illegible], [illegible], [illegible], مزدور ઈત્યાદી.

૨૮. [illegible] માર-આએ પ્રત્ય નાંમ તથા વીશેષણને જોડાઈને વપરાએલો થોડેએક ઠેકાંણે મલેછે; અને તે નાંમને વીશેષણ તથા વીશેષણને ભા૦ વા૦ નાં૦ બનાવેછે, અને તેહમાં હેસાબ તથા ગણતરીનો અર્થ બતલાવેછે. જેમકે:— [illegible] જોસી, રાસીનો વરતારો કરનાર, [illegible] પાછી વરતનુક (ઇઆને સજા.) [illegible] સેતારાની ચાલની ગણતરી કરનાર; જેને મલતો ફા૦ ستاره شمر આપણને મલેછે. લા૦ Astranomer ને જો આપણે એની સાથે મેલવીએતો તેહમાં આપણ ભુલ કરસું નહી.

૨૯. [illegible] માલ-આએ પ્રત્ય કેટલાંએક નાંમ અને અવ્યયોની સેવટે જોડાઈને આવેછે; અને તેથી તેઓને હરીફાઈ, તથા લડત કરનાર, એવી મતલબનાં વીશેષણો બનાવેછે. જેમકે:—[illegible]

આગલથી હરીફાઈ કરનાર, (ઈઆને વાદી), [illegible] પાછલથી હરીફાઈ કરનાર, (પ્રતીવાદી), [illegible] સાથે હરીફાઈ કરનાર, અથવા હમનબરદ, [illegible] કાંન ચીમેટનાર; આએ પ્રત્ય અવ૦ [illegible] ધાતુ ઊપરથી બનેલાં સા૦ રુ૦ [illegible] ફા૦ [illegible] ઊપરથી જનમ પાંમેલોછે, અને તે પા૦ [illegible] તથા ફા૦માં [illegible] કરીને એકસરખી રીતે આપણને મલેછે. જેમકે:—[illegible], [illegible] એકેક સાથે લડત કરનાર, [illegible] વાદી, [illegible] પ્રતીવાદી, گوشمالی સજા, گوشمال સજા કરનાર.

૩૦) [illegible] મન્દ-આએ પ્રત્ય અવ૦ [illegible] પ્રત્ય ઊપરથી બનેલુંછે, અને તે કેટલાંએક નાંમોને છેડે આવેઆથી તેહને વાલું, ધરાવનાર, ઈત્યાદી અર્થ કરનારાં વીશેષણો બનાવેછે. જેમકે:— [illegible] સફાઈદાર, [illegible] વીદવાંન. એને મલતું પા૦ [illegible] અને ફા૦ [illegible] પ્રત્ય આપાણને મલેછે.

૩૧) [illegible] અથવા [illegible] ચાક-આએ પ્રત્ય નાંમને લાગાથી તેહનું વીશેષણ બનાવેછે. જેમકે:— [illegible] ચલકાટ ભરેલું, ભભુકદાર; [illegible] રૂમી, રૂમને લગતું; [illegible] એખલો, તનહા.

૩૨) [illegible] ચાર-આએ પ્રત્ય નાંમની સેવટે જોડાઈને આવેછે, તે આરે તેહનો અર્થ મદદગાર, અથવા રક્ષન કરનાર, અને ધરાવનારનો થાએછે. તેમજ તે જોડાઇને કેટલાંએક વીશેષ નાંમો પણ બનેલાંછે. જેમકે:—[illegible] શેહરનું રખ્શન કરનાર, [illegible] પાદશાહ, શેહરનો મદદગાર, [illegible] હોશ ધરાવનાર, [illegible] માહીઆર, [illegible] મતુનીઆર; જેને મલતા ફારસી બોલો شهریار, هوشیار, مهریار અને ماهیار ઈત્યાદી આપણને મલેછે.

૩૩) [Pahlavi] ય–અથવા [Pahlavi] અને [Pahlavi] ઈ–આએ પ્રત્ય અવસ્તાનાં [Pahlavi] ય, પ્રત્ય ઊપરથી ઊતપન થાએલાછે, અને તે નાંમ, વીશેષણ અને ક્રિ૦ અ૦ ની સેવટે જોડાઈને આવેછે. જેઆરે તે વીશેષણ અથવા ક્રિ૦ અ૦ અને સા૦ નાં૦ ની સાથે આવેછે તેઆરે તેહને ભા૦ નાં૦ અથવા સામાન્યરૂપ બનાવેછે; અને નાંમની સાથે આવેછે તેઆરે તેહને સંબંધ, તથા એખતીઆર બતલાવનારૂં વીશેષણ બનાવેછે. અને ભાવ૦ ના૦ ની પાસે આવેઆથી કોઈ વેલા વીશેષણ અને કોઈ વેલા સામાન્યરૂપની હાલત બતલાવેછે. જેમકે:—[Pahlavi] ખાલેસી, નીરમલપણું, [Pahlavi] રાહત, સુખ ચેન; [Pahlavi] હલાકી, દુઃખ; [Pahlavi] તવાનાઈ, સકતીવાંનપણું; [Pahlavi] હીમતવાંનપણું, [Pahlavi] ઠગાઈ, [Pahlavi] બેઈનસાફી, [Pahlavi] બુરજીગરી, ખેડુતપણું; [Pahlavi] માતાપણું, અથવા માત થવું; [Pahlavi] પીતા થવું, અથવા પીતાપણું; [Pahlavi] મુફલેસી, કંગાલીઅત; [Pahlavi] મીઠાસ, [Pahlavi] અકલમંદી, વીદવાંન થવું; [Pahlavi] મોહટાઈ, [Pahlavi] પસ્તી, નીચાઈ; [Pahlavi] પાદશાહી, રાજ; [Pahlavi] દુનીઆઈ, દુનીઆંને લગતું; [Pahlavi] બેહશતી, [Pahlavi] ગરોથમાંનને લગતું, [Pahlavi] ઈરાંની, ઈરાંનનો રેહવાસી; [Pahlavi] તુરાંનનો રેહવાશી, [Pahlavi] ગાથાને લગતું, ગાથા વાલું; [Pahlavi] કીમત વાલું, કીમતી; [Pahlavi] કાંનને લગતું, કાંન વાલું; [Pahlavi] જાલમી; [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ચાલનાર, અથવા ચાલવું; [Pahlavi] બોલનાર, અથવા બોલવું; [Pahlavi] કરનાર અથવા કરવું. અસલ અવ૦ માં [Pahlavi] આરાધનાને લગતું, [Pahlavi] વખાંણને લગતું,

[Pahlavi] અહુરમજદને લગતું, [Pahlavi] [Pahlavi] સંઘરવું, [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] નાંખવું, [Pahlavi] ખેડેલું કરવું, [Pahlavi] હકદાર, યોગીય, આપ વાલો. એવા શબદો [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] પ્રત્ય લાગીને બનેલા આપણને મલેછે. સંસકરીતમાં પણ એજ પરમાંણે નાંમને य લાગાથી એખતીઆર અથવા સંબંધ બતલાવનારાં વીશેષણો, તેમજ ભા૦ ના૦ બનેલાંછે. જેમકે:—ग्राम ગાંમ, નું ग्राम्य ગામડીઓ; मुख મોહડું, નું मुख्य સરદાર, વડુ માંણસ; अर्घ આબરૂ, નું अर्घ्य આબરૂ આપવાજોગ; सखि દોસત, મીત્ર, નું सख्यं દોસ્તી; वणिज् સોદાગર, નું वणिज्या સોદાગરી, વેપાર; ઈત્યાદી. પા૦ તથા ફારસીમાં [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ઊપલા પ્રત્યની જગોએ એકસરખી રીતે વપરાએલી આપણને મલેછે.

૩૪) [Pahlavi] ય–આએ પ્રત્ય કાંઈ જુદો નથી, પણ ઊપલાજ અવ૦ નાં [Pahlavi] પ્રત્ય ઊપરથી બનેલોછે. જેમકે:—[Pahlavi]=અવ૦ [Pahlavi] દરીઆ, [Pahlavi]=[Pahlavi] ઘરને લગતું, [Pahlavi]=[Pahlavi] દાહડાને લગતું; ઇત્યાદી.

૩૫) [Pahlavi] ઈ–આએ પ્રત્યને કેટલાએકો **ईक** કરીને વાંચેછે; પણ તે હમોએ ઊપર જણાવેઆ પરમાંણે અવ૦ ના [Pahlavi] ય–ઊપરથી જનમ લીધેલો પ્રત્યછે; માંટે क ના ઊચ્ચારનો આધાર આપણને મલતો નથી. આએ પ્રત્ય ઈરાંની તેમજ સેમેટીક બોલોને જોડાવાથી વીશેષણ તથા ભા૦વા૦ અને સા૦નાંમો બનેલાંછે. જેમકે:- [Pahlavi] અકલ વાલું, [Pahlavi] કરનાર, [Pahlavi] ઘટતું, લાએક; [Pahlavi] વધારો કરનાર, [Pahlavi] બુજોરગ, માનવંત; [Pahlavi] જાતી, પોતાનું; [Pahlavi] સકતીવાંન, [Pahlavi] દીનનું, દીનને લગતું;

[illegible] લિપી, લખવાનો હોનર; [illegible] મદદ કરનાર, [illegible] ભરોશો, ખાતેરી.

૩૬) [illegible] યાહ-આએ પ્રત્ય નીરજીવ પદારથોને લાગીને આવેછે, તેઆરે તે અનેકવચનની નીશાંની દાખલ ગણાએછે. જેમ કે:—[illegible] શેહરો, [illegible] નદીઓ, [illegible] પાહડો; ઈત્યાદી. ફારસીમાં એને લગતો ها પ્રત્ય મલેછે. જેમકે:— جاها જગાઓ, کشورها દેશો. ૨) ક્રિયા વીશેષણ અવ્ય તરીકે નાંમ તથા વીશેષણની પાસે વપરાએલો મલેછે. જેમકે—[illegible] પાપી થવા સારૂં, [illegible] કાએદા પરમાંણે, [illegible] જોવા સાથે, [illegible] જાંણી જોઈને, [illegible] બચગીથી, [illegible] દોસ્તીથી, [illegible] સચાઈથી, ઈત્યાદી. આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવ૦ [illegible] યસ-અથવા [illegible] યે, પ્રત્ય ઊપરથી થાએલીછે. જેમકે:—[illegible], [illegible] દીનના હોકમ પરમાંણેની જગો, દીનની રાહે કરેલું. પાજંદમાં એ પ્રત્ય [illegible] ઈહા, ના ઊચ્ચારમાં આપણને મલેછે. જેમકે:— [illegible] ખુબીથી, ખુબી ભરેલી રીતે, [illegible] દાંનાઈથી, દાંનાઈ ભરેલી રીતે; એને મલતો સીરીઆક ભાષામાં **યત** પ્રત્ય આપણને મલેછે. જેમકે:— **દકયો**-ખાલેસ, સાફ, તું **દકયોયત**-સફાઈથી, સફાઈ ભરેલી રીતે. ઈત્યાદી.

૩૭) [illegible] ઈન-અથવા [illegible] ઈને-આએ પ્રત્ય નાંમની સેવટે આવેછે તેઆરે તેને સંબંધ અથવા એખતીઆર બતલાવનારૂં વિશેષણ કરેછે. જેમકે:— [illegible] રૂપાનું, [illegible] સુનાંનું, [illegible] સુનેરી, [illegible] ઓરવરનું, [illegible] છોએનું, [illegible] પથરનું, [illegible] ચાંમ

ડાંનું, [illegible] રૂનું; [illegible] અદેખું, [illegible] કરોધ વાલું, ગોસા ભરેલું, [illegible] દુ:ખકારક, [illegible] પસતાવાને લગતું, [illegible] લાકડાંનું. આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના [illegible] પ્રત્ય ઊપરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે. કેમકે:—[illegible] રૂપાનું, [illegible] શુનાંનું, ઈત્યાદી બોલો અવ૦ માં આપણને મલેછે. એ ઊપરથી ફા૦ ین અથવા ینه પ્રત્યયો એજ અર્થને સારૂં નાંમની સાથે વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:— زرین શુનેરી, پشمینه ઊનનું.

૩૮) [illegible] ઈવન્દ-આએ પ્રત્ય ભા૦ વા૦ નાંમની સેવટે વીશષણના અર્થને સારૂં જોડાઇને આવેછે. જેમકે:—[illegible] બીમીવન્દ-ભએ ભરેલું, [illegible] સેહમીવન્દ-ધાસ્તી ભરેલું. જેમ [illegible] ખુન્નોરગો ભરેલું, [illegible] હીમતવાંન, એ બોલોમાં [illegible] આ-વધારા તરીકે દાખેલ થાએલોછે, તેમ આએ પ્રત્યની અંદર વધારાની [illegible] ઈ, દાખેલ થાએલીછે; બાકી અવસ્તાના વિશેષણ બનાવવાને સારૂં વપરાતા [illegible] વન્ત-પ્રત્ય ઊપરથી આએ પ્રત્યયે જનમ લીધેલોછે.

૩૯) [illegible] ઈસ્ત-આએ પ્રત્ય અતિસ્યાર્થકની નીશાંની દાખલ વિશેષણની સેવટે જોડાઇને આવેછે. (જુવો સફે ૬૫ મે ફે૦ ૬૬ મો)

૪૦) [illegible] વાને-આએ પ્રત્ય કોઈ કોઈ વેલા ધાતુ, અથવા નાંમની સેવટે જોડાઇને આવેછે, અને તેહને વિશેષણના અર્થમાં બદલી નાંખેછે. જેમકે:—[illegible] ઊડ, તેનું [illegible] ઊડનારૂં, પર રાખનાર, પંખેરૂં; [illegible] ફરજ, તેનું [illegible] અથવા [illegible] ફરજ વાલું. આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવ૦નો [illegible] વદ-પ્રત્ય જોડાઈ

ને બનેલાં વિશેષણનો આકાર પુર૦ પ્ર-૧ વચનમાં [Pahlavi] થાએછે, જેમકે:— [Pahlavi] અમવદ-નું [Pahlavi] અમવાક-હીમતવાન; તેઊપરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે.

૪૧) [Pahlavi] વાર-[Pahlavi] વારે-અથવા [Pahlavi] વર-આએ પ્રત્યયો ધાતુ અથવા નાંમોને લાગીને કેટલાંએક એખતીઆર બતલાવનારાં વિશેષણો તથા નાંમો બનેલાંછે. જેમકે:— [Pahlavi] ઊમેદ રાખનાર, [Pahlavi] વરસ વાલું, વરસને લગતું; [Pahlavi] પાદશાહને લાએકનું, [Pahlavi] વખાંણ કરવાજોગ, વખાંણદાર; [Pahlavi] કાંનની બાલી, [Pahlavi] માથાંની ટોપી, [Pahlavi] દોલત રાખનાર, [Pahlavi] દાવર, નીઆધીસ, [Pahlavi] લોભી, [Pahlavi] વેર રાખનાર, [Pahlavi] હશમત વાલો, [Pahlavi] કંગાલ, [Pahlavi] દુ:ખી; આએ પ્રત્યને લગતો [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] હેવો પ્રત્ય અવસ્તામાં ઊપલાજ અર્થને સારૂં વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:—[Pahlavi] હશમત ધરાવનાર, [Pahlavi] કાંનનું ઘરેણું, [Pahlavi] માથાંની ટોપી. આએ પ્રત્ય [Pahlavi] વૃ, અથવા [Pahlavi] વર-પસંદ કરવું, એ ધાતુ ઊપરથી બનેલો ધારેઆમાં આવેછે. સંસકરીતમાં પણ એ वर પ્રત્ય ઊપલા અર્થને માંટે વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:- ईश સકતીવાંન થવું, તેનું ईश्वर સકતી ધરાવનાર; भास પરકાશવું, તેનું भास्वर પરકાશવાન, ચલકાટ ધરાવનાર; ઈત્યાદી. આએ પ્રત્ય ફારસીમાંબી એજ રીતે રહેલોછે. જેમકે:— دانشور દાંનાઈ વાલો, کینور વેરી, વેર ધરાવનાર, رنجور દુ:ખી, جانور જીવ ધરાવનાર, سروار માથાંની ટોપી, گوشواره કાંનનું જેવર; ઈત્યાદી.

૪૨) [Pahlavi] વન્દ-આએ પ્રત્ય અવ૦ [Pahlavi] વન્ત-પ્રત્ય ઊપ

રથી બનેલોછે, અને તે ભા૦ નાં૦ ની સેવટે જોડાઈને આવેછે, તે આરે તેહને એખતીઆર બતલાવનારૂં વિશેષણ બનાવેછે. જેમકે:- [Pahlavi] રૂદન વાલું, [Pahlavi] અફસોસ વાલું, [Pahlavi] તરફ વાલું, [Pahlavi] બુર્નોરગી વાલું, [Pahlavi] તેજી વાલું; એને મલતો પા૦ [Pahlavi] પ્રત્ય આપણને મલેછે.

૪૩) [Pahlavi] વશ-આએ પ્રત્ય મીસાલ અથવા તરેહનો અર્થ બતલાવનાર તરીકે વિશેષણની સાથે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] હુવશ-સારી તરેહનું, [Pahlavi] ચંદરના જેવું. ફા૦ غنچه‌وش ગોલાબનાં ફુલની કલી જેવું.

૪૪) [Pahlavi] સ્તાન-આએ પ્રત્ય લાગીને કેટલાંએક જગો તથા મકાંન બતલાવનારાં નાંમો બનેલાંછે. જેમકે:-[Pahlavi] કીરીઆનું મકાંન (ઇઆને પુશતક), [Pahlavi] દખમાંની જગો, [Pahlavi] દશતાંનખાંનું, [Pahlavi] ઈનસાફની જગો, અદાલત; [Pahlavi] નીશાલ, લખવા વાંચવાની કેલવણી મેલવ્વાની જગો; [Pahlavi] વીદ્દીઆ મેલવ્વાની જગો, મદરેસા; [Pahlavi] ધરમની કેલવણી લેવાની જગો, હેરબદનું મકાંન; [Pahlavi] પશુનું મકાંન, [Pahlavi] ગાવખાંનું, ગાએનું મકાંન; ઈત્યાદી. [Pahlavi] પ્રત્યની ઊતપનતી અવ૦ [Pahlavi] બોલ ઊપરથી થાએલીછે; કેમકે અવસ્તામાં [Pahlavi] સ્તાન-બોલ જગો તથા મકાંનના અર્થને સારૂં વારેઘડીએ આપણને મલેછે. જેમકે:—[Pahlavi] ગાવખાંનું, [Pahlavi] ઊંડખાંનું, ઊઠને રેહવાની જગો. સં૦ સ્થાન, અને ફા૦ ستان પ્રત્યયો એને મલતા આપણને મલેછે.

૪૫) [Pahlavi] શ-આએ પ્રત્ય વિશેષણ તથા નાંમની સેવટે ભા૦

વા૦ નાંમનો અર્થ બતલાવવા સારૂં આવેછે, અને એની ઊતપનતી અવસ્તામાં સ્ત્રીલીંગ નાંમને છેડે વપરાએલી [Avestan] અથવા [Avestan] ઈ—ને પેહલ્લી એકવચનનો પ્રત્ય [Pahlavi] શ—લાગીને તેહનો ઊચ્ચાર [Avestan] અથવા [Avestan] ઈશ—કરીને થાએલોછે, તે ઊપરથી થાએલીછે; જોકે પેહલવીમાં [Pahlavi] ઈ, નો ઈમલો લખાંણની અંદર રહેલો નથી; પણ તે ઊચ્ચારમાં રહેલોછે, તેથી [Pahlavi] શ—ની આગલનો અખ્શર હમેશ [Pahlavi] જેર—થી બોલેઆમાં આવેછે; જેમકે [Pahlavi] રાદેશ—સખાવત, [Pahlavi] નીઓકેશ—નેકી, [Pahlavi] શાદેશ—ખુશી, [Pahlavi] દાનેશ—દાંનાઈ, [Pahlavi] વેહેશ—બહાઈ, [Pahlavi] વીનાકેશ—દેખાવ, નજર, [Pahlavi] જનેશ—માર, [Pahlavi] દાતોબરેશ—દાવરી, નીઆધીશપણું, ઈત્યાદી. અવ૦ [Avestan] સખાવત, [Avestan] ખુશી, [Avestan] સલાહ સંપજ. એને મલતો પા૦ [Pahlavi] પ્રત્ય આપણને મલેછે. જેમકે:— (આફ૦ દહમ૦) [Pahlavi] સચાઈ, [Pahlavi] ભલાઈ, [Pahlavi] ચલંણ, અથવા ચાલવું; હાલની ચાલુ ફારસીમાંબી એ પ્રત્ય [Persian] ના આકારમાં આપણને મલેછે; પણ તેમાં [Persian] ની આગલનો અક્ષર [Persian] ને બદલે [Persian] જબર—ના ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે; જેમકે:— [Persian] કુનશ—કાંમ, [Persian] સખાવત; પણ [Persian] બારેશ—વરસાદ, માં અસલ ઊચ્ચાર રહેલો આપણને મલેછે.

૪૬) [Pahlavi] શને—આએ પ્રત્ય આગ્નારૂપને છેડે જોડાઈને આવેછે, અને તેને ભા૦ વા૦ નાંમ બનાવેછે. જેમકે:—[Pahlavi] કરણી, [Pahlavi] ભાષા, [Pahlavi] ખુશી, [Pahlavi] વરધી, ઈત્યાદી. પા૦ [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] અને ફા૦ [Persian] પ્રત્યયો ઊપલાજ અર્થને સા

રૂં વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:—[Pahlavi] નાંમની સ્તુતી, [Pahlavi] બદલો, ફા૦ [Persian] આપ. આએ [Pahlavi] પ્રત્યની ઊતપનતી વીશે જુઓ ફેકરો ૨૦૧ મો.

૪૭) [Pahlavi] શનેશ—આએ પ્રત્ય ધાતુને જોડાઈને આવેછે, અને તેથી ભા૦ નાં૦ વિશેષણ અને સામાન્યરૂપ બનેછે. જેમકે:— [Pahlavi] મીનશનેશ—વીચાર, વીચારનાર, વીચારવું; [Pahlavi] બોલી, બોલનાર, બોલવું; [Pahlavi] ખોરાકી ખાવું, ખાનાર; [Pahlavi] માફીજત, લેઈ જવું, લેઈ જાનાર. પા૦ [Pahlavi] મલેછે.

સમાસનાંમ.

૨૩૪. પેહલવી ભાષામાં અવસ્તા અને સંસકરીત તેમજ હાલની ફારસી ભાષાની માફક તરેહવાર રીતે બનેલા જોડ શબદોછે; તેમાંથી જોડ શબદોની સહમજ નીચે જણાવેલી પાંચ મુખ્ય રીતમાં હમો આપીએછે.

દવંદ સમાસ. (Copulative Compound.)

આએ પેહલ્લી રીતમાં બે નાંમોની વચે આવનારો શબ્દયોગી અવ્ય [Pahlavi] વ, અથવા [Avestan] ચ, નો લોપ થાએછે. જેમકે:—[Pahlavi] પશુ (અને) માંનસ, [Pahlavi] ખોરાક (અને) મીઅજદ, [Pahlavi] ખોરદાદ (અને) અમેરદાદ, [Pahlavi] એક પંચવાડીઊ (અને) એક માસ. અવસ્તામાં એ ઢપની જોરણી ઘણી વાર આપણને મલેછે. જેમકે:—[Avestan] [Avestan] [Avestan] આએ આરાધનાંની અંદર હું ચાહુંચ ખાંનાંને (અને) મીઅજદને (તથા) ખોરદાદ (અને) અમેરદાદ

(તથા) ખુબી આપનાર ગોસપંદ (અને) પાંણી (તથા) ઓરવર (અને) કાઠી (તથા) બોએને.

તત્પુરૂષ સમાસ. (Compound of Dependency.)

બે જોડાએલા શબ્દોમાં પેહલા શબ્દનો આધાર તે પછીના શબ્દની ઊપર હોએ, અથવા પેહલા શબ્દની વીભકતીનો લોપ બીજા શબ્દની સાથે તેહનો સંબંધ હોવાથી થાએઓ હોએ તેહને તત્પુરૂષસમાસ સહમજવો. જેમકે:—[illegible] દહયોપત–શેહરનો ધણી, [illegible] જીન્દાનપત–બંદીખાંનાંનો ધણી, [illegible] વેહ દોસ્ત–ભલાનો મીતર, [illegible] દીનબુરદાર–દીનને ધરાવનાર (ઈઆને દીનદાર), [illegible] દીન નમુદાર–દીનને દેખાડનાર, [illegible] આશતીબવીહુન–સુલેહને પસંદ કરનાર, [illegible] દીન આકાસ–દીનથી વાકેફકાર, [illegible] જવીદ શીદા–દેવથી જુદુ, [illegible] રાસ્ત ગોબશને–સાચી વાત, અથવા સાચું બોલનાર, [illegible] શીદા દાદે–દેવનું આપેલું.

કર્મધારય સમાસ. (Adjective Compound.)

નાંમનો ગુણ બતલાવનારૂં વિશેષણ નાંમની આગલ આવીને, સંબંધ બતલાવનારી [illegible] એજાફત–વગર, નાંમની સાથે જોડાએછે, તેહને કર્મધારય સમાસ કરી જાણવો. (એને ફારસી વ્યાકર્ણ બનાવનારાઓ [illegible] ને નાંમે ઓલખેછે.) જેમકે:—[illegible] વેહ મરદ–ભલો પુરૂષ, [illegible] અહલોબ ગબના–અશો મરદ, [illegible] પાહલુમ ખાનાંન–ઓત્તમ મકાંન (ઈઆને દુનીઆં), [illegible] યોશદાસર દમીક–પાક જમીન, [illegible] સલીઆ બખ્ત–બરૂબખત, [illegible] જવીદ રસ્તગશ–ઊલટી ચાલચલંણ.

બહુવ્રીહિ સમાસ. (Possessive Compound.)

આએ વર્ગ ઊપલા વર્ગાને મલતોછે; પણ માતરે તેમાં તફાવત એટલોજછે કે એ વર્ગમાં નાંમો ગુણ બતલાવનાર તરીકે વપરાએલાંછે, અને તેથી તેઓ વિશેષણ તરીકે ગણાએછે. જેમકે:-[illegible] બરસમ યદમન–બરસમ સાથના હાથ વાલો, (ઈઆને હાથમાં બરસમ રાખનાર), [illegible] અનહોમા દાદસ્તાન–અહુરમજદી ઈનસાફ વાલો, [illegible] જરદ ગોશ–પીલા કાંન વાલું, [illegible] સપીદ ગુન–સફેદ રંગ વાલું, [illegible] બીવર ચશમ–દશ હજાર આંખવાલો, [illegible] કદબા ગોબશને–જુઠું બોલનાર, [illegible] ફરારૂન કુનશને–સારૂં કાંમ કરનાર, [illegible] ઈરગ ગોશ–હજાર કાંનનો, હજાર કાંનવાલો; [illegible] જવીદ બેશ–આજાર વગરનું, નીરરોગી; અવસ્તામાં આએ જોરણી વારેઘડીએ વપરાએલી આપણને મલેછે. જેમકે:—[illegible] સુનેરી રંગ વાલું, [illegible] હજાર થાંભ વાલું; ઈત્યાદી. આએ રીત હાલની ફારસીમાં પણ વપરાએલીછે. જેમકે:— نیک دیدار સારા દેખાવ વાલો, خوش چهره સારો ચેહરો રાખનાર, ઈત્યાદી.

અવ્યયભાવ સમાસ. (Particle Compound.)

નાંમ અથવા ધાતુને ઊપસર્ગો, તથા અવ્યયો અને ક્રિયાવિશેષણો લાગીને જે જોર શબ્દો બનેલા હોએચ, તેહને અવ્યયભાવ સમાસ કરીને કેહછે. જેમકે:—[illegible] સબબ વગરનું, [illegible] નાઓરાદ, ઈચ્છા વગરનું; [illegible] હમેશે બલતો, [illegible] નાપસંદ કરનાર, [illegible] સાથની પુછપરછ, [illegible] હમેશાં

સારૂં વીચારનાર, [illegible] તૈયાર બનેલું, [illegible] એકસરખા રંગનું, એક તરેહનું; [illegible] આગલથી જાંણનાર, [illegible] પછવાડેથી સહમજનાર, [illegible] [illegible] વગર કાએદા સાથની અકલ, [illegible] [illegible] દીન સાથની જગો; ઈત્યાદી.

વિલક્ષણ સમાસ. (Anomalous Compound.)

ઊપર જણાવેલી શબદોની જોરણીમાં થાએલા સમાસો સેવાએ, કાએદાથી ઊલટી રીતે પ્રમાંણ વાચક ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયનો લોપ થાએલા જોર શબ્દો આએ ભાષામાં વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:- [illegible] [illegible] જમીનનો પોહલાઈ શુધીનું; [illegible] [illegible] સુરજની ઊનચાઈ વેરનું; [illegible] [illegible] નદીની લંબાઈ જેટલું; [illegible] [illegible] સેતારાના જેવા જડાવનું; [illegible] [illegible] સુરજના જેવા દેખાવનું; [illegible] [illegible] વરસની મુદત શુધી; ઈત્યાદી. આએ વિલક્ષણની સમાસ જોરણીને લગતા એજ અરથના શબદો અવસ્તામાં [illegible] કરીને મલેછે. પા૦ લખાંણમાં પણ એ ઢપ વપરાએલી [illegible] ની અંદર આપણને મલેછે.

અ વ્ય યો .

૨૩૫. ભાષાની અંદર અવ્યયો, વગર ગરદાંનનાં શબદો દાખલ ગણાએછે; જેમાં ક્રિયાવિશેષણ, ઊભયાન્વયી, શબ્દયોગી, અને કેવલપ્રયોગી અથવા ઊદ્ગારવાચી અવ્યયોછે. એને અરબી તથા ફારસી વ્યાકર્ણમાં [illegible] ને નાંમે જણાવેલાછે.

ક્રિયાવિશેષણ અવ્યય.

૨૩૬. આએ ભાષામાં જેમ ઈરાંની અને સેમેટીક ક્રિયાપદો વપરાએલાંછે, તેમજ ક્રિયાવિશેષણ અને બીજા અવ્યયો પણ એ બેહુ ભાષાઓનેલગતા વપરાએલાછે. ક્રિયાવિશેષણ અવ્યય ઘણી તરેહથી બનેલાંછે; જેમાં પેહલ્લી રીત એછેકે નાંમ તથા વિશેષણની સેવટે [illegible] ઈહા–પ્રત્ય જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— [illegible] દાદ-કાએદો, તરીકો; [illegible] રાસ્ત-સાચુ; તેનું [illegible] દાદીહા-કાએદાસર, વાજબી રાહે. [illegible] રાસ્તીહા–સાચી રીતે, સાચવટથી. [illegible] સરજમાનીહા–લાંમબી મુદતવેર; ઈત્યાદી. ૨) જેમ ફારસીમાં કેટલીએક વેલા [illegible] ક્રિયાવિશેષણ તરીકે વપરાએલા નાંમ અથવા વિશેષણની આગલ આપણને મલેછે, તેમ પેહલવીમાં [illegible] મલેછે. જેમકે:— [illegible] [illegible] પસ્તાવા સાથે, [illegible] [illegible] ગુનાહ તરીકે, [illegible] [illegible] છુપી રીતે.

એ સેવાએ આએ ભાષામાં તરેહવાર રીતની જોડણીથી નાંમ, સર્વનાંમ અને વિશેષણો ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયો તરીકે વપરાએલાં આપણને મલેછે; તેમાંથી વખત–ઠેકાંણું–રીત અથવા હાલત–હા ત થા નકાર અને જથો બતલાવનારા અવ્યયોની થોડીએક વીગત હેઠે અતરે આપીએછે.

વખત બતલાવનારાં ક્રિ૦ વિ૦ અવ્યયો.

[illegible] **અયોકબાર**–એકવાર, એક વખતે; (ફા૦ [illegible]). [illegible] **અયોકરદગી** અથવા [illegible] **અયોકરદગશ**–એકવાર; એકમરતબે; એકબારગી. (અવ૦ [illegible] સં૦ सकृत् ફા૦ [illegible]). [illegible] **ઓકનુ**–અથવા [illegible] **અકનુ**–હમણાં; હવડાં;

આએ વખતે. (અવ૦ અને, ફા૦ اکنون અથવા کنون Chald. کען now. સં૦ अधुना). **અકનીન**–એકનદર; મલીને; જુમલે; સાથે. (અવ૦ Chald. كחدא અથવા كحدين together, at once. Samar. اكنس). **અકરજ**–કોઇ વખતે; કણુ; કોઈ કાલે. (ફા૦ هرگز સં૦ कर्हिचित्). અથવા **અગીન્**–ત્યારે; તારે; (કો૦ પા૦ પા૦ اگين; Chald. اكين). **અજશ**–ત્યારે; તારે; તે વખતે. (અવ૦ ઊપરથી). **અદૂર**–તાંહાંવેર; તે વખત શુધી; ૨) જાંહાંવેર, જે વખત શુધી. (Chaldee-Samariton. عد અને عل, જેહનો પેહલવી આકાર અને થાએલોછે, તે બેહુ આકારો જોડાઈને બોલ બનેલો ધારેઆમાં આવેછે; એમાં عد નો અસલ આકાર ની અંદર ફેરવાએઆ વગર જેમનો તેમ રહેલોછે). અદમત્–કેહારે; કેહી વખતે; (Syr. ...). **અમત**–અથવા **અમત્ય**–જેઆરે; જારે; જે વખતે. (Syr. امتي અથવા متي Hibru. તથા Samar. مه Chald. متى, تمن). **અરઅત**–રખેને; કદાચ. (Chald-Samar. ال, અને અવ૦ ઊપરથી બનેલા **અત**–ના મેલાવરાથી એ બોલ બનેલોછે. એજ વપરાંણ ઊપરથી ફારસીમાં مه અને گر જોડાઇને مگر બોલ વપરાએલોછે.) **અવાજ**–પાછુ; ફરીને; બીજી મરતબે. (અવ૦, પા૦, ફા૦ باز). અથવા **અવદૂમ**–સેવટે; છેલ્લે સરવારે. (અવ૦, પા૦, ફા૦ فدوم). **અવદૂમચ**–છેક છેલ્લે; આખેરશ. અથવા **અવલા**–પેહલ્લે; પેહલ્લાં; (Chald. اول Arab. اول). **અવલન્**–પેહલ્લે; પેહલ્લાં. **અવલવારે**–પેહલ્લી વખત; પેહલ્લી મરતબે; (અવલ–અને વારે). **અહર્**–પછી; તેઆરે. (Hib. آخر to be behind. Chald. آخر). **આહરમેન્**–પછી; (આએ અવ્યય અવ૦ નાં વપરાંણ ઊપરથી અને એ બે શબ્દો જોડાઈને બનેલોછે). **આહર મેન જક**–તેવાર પછી, ત્યાર પછી. (અવ૦ ફા૦ پس ازان ની ઢપને મલેછે). **આહરીચ**–છેક છેહલ્લે, છેલ્લે સરવારે. (અને મલીને એ રૂપ બનેલુછે.) **એમરોજ**–આજે; આજને દીવસે; આજ. (અવ૦ અને ઊપરથી ફા૦ امروز). **અનાજોમ** અથવા **રગોમન જોમ**–આજે, આજને દીવસે. (Chald. هذا this, અને يوم day; તથા يومين now. અને يوم day. મલીને). **કનૂ**–હમણાં; હવડાં; હાલી. (અવ૦ ફા૦ كنو Chald. كدو now;). **કનૂઈચ**–હવે પછી; હવેથી. **કનૂચ**–હમણાંજ; આએ પલે; હમણાંનું હમણાં. **મેન કનૂ ફ્રનાજ**–હવેથી આગલ; હવે પછી. **દુદ**, બીજીવાર; ફરીને (આએ બોલ Chald. Samar. تنين second, another,) ઊપરથી બનેલો ધારેઆમાં આવેછે; કેમકે અવ૦ અથવા ઊપરથી બનેલા આકારો અથવા આપણને મલેછે; જેહમાં પેહલો અક્ષર ૬ દ–છે. જોકે تنين ઊપરથી બનેલો નો એમલો تني **તની**–કરીને વંચાઈ સકેછે; પણ જેમ પેહલવીમાં ન–ઊ, અને વ, એ તરંણે રીતે વંચાઈ સકેછે, તથા નો–ઈ, દ, ગ,

અને જ–નો ઊચાર થાએછે, તેજ પરમાંણે ચેંઆલદી તથા હીબરૂમાં ઈ, અને દ, તથા ન, અને ઊ, અથવા વ, નો આકાર એક બીજાને ઘણેજ થોડે ફેરે મલતો આવેછે; એટલા માંટે શીપલા સેમેટીક બોલનો ઊચ્ચાર ફેરવાઈને તની, ને બદલે દદ થાએતો તેહમાં અચરત થવા જોગ કાંઈ નથી.) [Pahlavi] દદીચ–વલી ફરીને; વલી બીજીવાર. (આએ આકાર [Pahlavi] દૂદ, અને [Pahlavi] ચ, જોડાઈને બનેલોછે.) [Pahlavi] દી, અથવા [Pahlavi], [Pahlavi] દીવ–ગેઈ કાલે; (ફા० دی અથવા دیروز). [Pahlavi] ચીગુન–જેહારે; જે વખતે. (અવ० [Pahlavi] અને [Pahlavi] મલીને). [Pahlavi] જાવેદાન–હમેશાં; સદા; સદાકાલ. (અવ० [Pahlavi], ફા० جاویدان અથવા جاوید). [Pahlavi] જુદ–જલદી; ઊતાવલે. (Chald. Hib. [Hebrew] to fast. હીબરૂ અને ચેઆલદી ભાખામાં મ નો આકાર ત ની સાથે મલતો આવેછે; તેથી [Pahlavi] ની અંદર મ ને બદલે ત નું લખાંન થાએલુંછે; અને પેહલવીમાં ઊચ્ચારની સેહલાઈને માંટે [Pahlavi] નો ઊચ્ચાર દ થાએછે). [Pahlavi] જુદજુદ–વારેઘડીએ; દર વખતે. [Pahlavi] [Pahlavi] દાનર દાનર–દર વખતે; વારેઘડીએ; (અવ० [Pahlavi]). [Pahlavi] દાનરે–કોઈ વખતે; કોઈ કદાચ. ([Pahlavi] અને સામાન્ય સર્વનાંમની [Pahlavi] મલીને બનેલો જોડ શબ્દછે). [Pahlavi] દારે–કોઈ વખતે; કોઈ કદાચ; (આએ [Pahlavi] માંથી [Pahlavi] ન–નીકલી જાઈને બનેલો આકારછે.) [Pahlavi] દૂગાને–ફરીને; બીજી મરતબે; (અવ० [Pahlavi] અને [Pahlavi] મલીને તે ઊપરથી બનેલો શબ્દછે). [Pahlavi] [Pahlavi] દેન દમાન–તુરત; તેજ વખતે; તાબરતોર. [Pahlavi] દેન–તુરત; તાબરતોર. [Pahlavi] દેદીગર–બીજી મરતબે; ફ

રીને; (અવ० [Pahlavi] ઊપરથી ફા० دیگر). [Pahlavi] નૂન–હવડાં; હમણાં; હાલી; (અવ० [Avestan] ઊપરથી). [Pahlavi] નખુસ્ત–[Pahlavi] નજેસ્ત–અથવા [Pahlavi] નખસ્ત–પેહલ્લાં; પરથમ; પેહલ્લી મરતબે. (અવ० [Pahlavi] ઊપરથી ફા० نخست). [Pahlavi] પીશ–આગલ; આગલે વખતે. (અવ० [Pahlavi] ઊપરથી પા० [Pahlavi], ફા० پیش). [Pahlavi] પરીર–અથવા [Pahlavi] પરિર–ગેઈ પરમ. [Pahlavi] પરકસ્ત–કદાચ; કોઈ વખતે; (પા० [Pahlavi]). [Pahlavi] પસચ–પછી; (અવ० [Pahlavi], ફા० پس از). [Pahlavi] ફ્રનાજ–આગલ; આગલે વખતે; ૨) જલદી; ઊતાવલે; (અવ० [Pahlavi] પા० [Pahlavi] ફા० فراز અથવા فرا). [Pahlavi] ફરદા–આવતી કાલે; (ફા० فردا). [Pahlavi] ફ્રરદૂમ–પેહલ્લાં; પેહલ્લી વખતે; (અવ० [Pahlavi], ફા० فردم). [Pahlavi] બાસતાન–હમેશાં; સદાકાલ; (અવ० [Pahlavi] અથવા [Pahlavi]). [Pahlavi] [Pahlavi] બના કતુ–તુરત; તેજ વખતે; (અવ० [Pahlavi] [Pahlavi] ની રૂઢી ઊપરથી). [Pahlavi] માર–અથવા [Pahlavi] માહર–આવતી કાલ; (Chald. [Hebrew], syr. [Syriac]). [Pahlavi] મવન–કેહારે; (Hib. [Hebrew]). [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] મેન જક અમત–જેઆરથી, જે વખતથી. [Pahlavi] રાઈક–મોડે; અસુરે. (Chald. [Hebrew]). [Pahlavi], رخوار રખાર–ફરીને; બીજી વખતે; (Chald. [Hebrew]). [Pahlavi] રવીન–આગલ; અગાઊ; (Syr. [Syriac]). [Pahlavi] [Pahlavi] રગોમન જોમ–આજે, આજ; (Chald. [Hebrew] અને [Hebrew] નું [Pahlavi], અને [Hebrew] નું [Pahlavi]). [Pahlavi] વદ–શુધી; લગી; વેર; (Syr. [Syriac], until,). [Pahlavi] [Pahlavi] વદ અમત–જાંહાંવેર; જાંહાંતલક; જાંહાંશુધી. [Pahlavi] [Pahlavi] વદ જક–તાંહાંવેર; તાંહાંશુધી; તાંહાંલગી. [Pahlavi] સતવર–

ઊતાવલે; જલદી; (અવ० [illegible], ફા० سترگ). [illegible] અથવા [illegible] **હાન**-ફરીને; બીજી મરતબે. ૨) હજુરલગી; અદ્યાપિ; હમણાં શુધી; (Chald. عود, yet, again, પા० هان, જોએ ને અવ० [illegible] સાથે સરખાવીએતો [illegible] નો [illegible] અને [illegible] નો [illegible] બનવો જોઈએ). [illegible] **હાનચ**-અથવા [illegible] **હાનીચ**-તેઆરે ખ શુશ; તેઆરે ખરેખર; ૨) જાંહાંવેર; જાંહાંશુધી; ૩) હજુરવેર; હજુર તલક; હમણાં લગી. [illegible] **હનજમાન**-સેવટે; છેલ્લે; છેહ્લે વખતે. [illegible] અથવા [illegible] **હમા**-હમેશાં; જાથુક. (અવ० [illegible], પા० [illegible]). [illegible] **હમા મેન જક**-તાંહાં શુધી; તાંહાં લગી. [illegible] **હમીશે**-હમેશાં; જાથુક; સદા. (ફા० هميشه) [illegible] **હમદમાન**, અથવા [illegible] **હમજમાન**-તેજ વખતે; તેજ વેલા; તાબડતોબ; (અવ० [illegible] અને [illegible] ઊપરથી). [illegible] **હમવાર**-અથવા [illegible] **હમવારે**-વારેઘડીએ; દર વખતે; વારંવાર; (ફા० همواره).

ઠેકાંણું બતલાવનારાં ક્રિ० વિ० અવ્યયો.

[illegible] **એદર**-અતરે; હીંયાં; આ જગોએ; (અવ० [illegible], ક० પા० [illegible], પા० [illegible], ફા० ایدر). [illegible] **અજીર**-નીચે; હેઠલ; તલે; (અવ० [illegible], પા० زير, ફા० زير). [illegible] **અજપર**-ઊનચે; ઊપર; (અવ० [illegible], પા० [illegible], ફા० زبر). [illegible] **અજપરનીમ**-ઊનચેથી; ઊપલી બાજુએથી; (અવ० [illegible], પા० [illegible]). [illegible] **અવર**-ઊનચે; ઊપર; (અવ० [illegible], સં० उपरि, ફા० ابر; અથવા بر). [illegible] **અન્દા**-શુધી; લગી; (Samar. ادا, ادكى). [illegible]

અનદર-અંદર; મધ્ય; (અવ० [illegible], ફા० اندر, સં० अन्तरे). [illegible] **અનદરૂન**-અંદરની બાજુએ; અંદર; ([illegible] અને [illegible] જોડાઈને બનેલો શબ્દછે. અવ० [illegible] ની રૂઢી ઊપરથી). [illegible] **અમત**-જાંહાં; જે ઠેકાંણે. [illegible] **અરીક**-દુર; લાંબે; આઘે; દુરદરાજ; (Chald. رحيق અથવા رحيك, long. ارك, to Extend, Prolong.). [illegible] **આગ**-કાંહાં; કિયે ઠેકાંણે? (Hib. اى, અથવા آى, Chald. آهن, અથવા آي,) ૨) જાં હાં; જે ઠેકાંણે. [illegible] **આગ જીનાક**-કેહી જગોએ; કિયે ઠેકાંણે. [illegible] **આહરીચ**-પછવાડે; પુઠે; (એ શબ્દ [illegible] **આહર** અને [illegible] ચ, એ બે અવ્યયો જોડાઈને બનેલોછે. કોઈ કોઈ વેલા [illegible] ચ, જોડાઇને આવેછે, તેઆરે તેહની અને જોડાએલા શબ્દની વચ્ચે વ ધારાની [illegible] ઈ, દાખેલ થાએલી આપણા જોવામાં આવેછે, તેજ પર માંણે આએ શબ્દની અંદર તેહનું લખાંણ થાએલું છે). [illegible] **કના જીનાક**-હર કેથે; કોઈબી જગોએ; (આએ શબ્દ [illegible], Chald. [illegible] અને [illegible] જોડાઈને બનેલોછે). [illegible] **કનામચએ જીનાક**-હર કેથે; કોઈબી જગોએ; જાંહાં તાંહાં; ઠાંમે ઠાંમ. [illegible] **તમમન**-તાંહાં; ત્યાં; (Syr. هرتمن, Chald. تمم, تمن અથવા تمن, Samar. અને Hibru. تمن, تم). [illegible] **દયેન** (અ થવા) **દીફન**-અંદર; વચ્ચે; (Aram. درون). [illegible] **દર**-વચ્ચે; અં દર; (અવ० [illegible] ઊપરથી, ફા० در). [illegible] **દૂર**-લાંબે; આઘે; (અવ० [illegible], પા० [illegible], ફા० دور). [illegible] **નેગુન**-નીચે; હેઠલ; (અવ० [illegible] અને [illegible] ઊપરથી, ફા० نگون). [illegible] **નજદીક**-પાસે; કને; નજદીક; (અવ० [illegible], પા० [illegible], ફા० نزديك અથવા

). **પીરામુન** (અથવા) **પીરમુન**–આસપાસ; ચોતરફ; ફરતું; (અવ૦ , અને ઊપરથી, પા૦ , ફા૦ پیرامون). **પદીરે**–સાંમણે; સન્મુખ; (અવ૦ અને , પા૦ , ફા૦ پذیره). **પરૂન**–સાંમણે; સાંભે; સન્મુખ; (અવ૦). **પરૂન્તર**–પેલી તરફ; આગલી ગમ; (અવ૦). **પસાજ**–પછવાડે; પાછલથી; (અવ૦ , સં૦ પશ્ચા, ફા૦ پس અથવા پسز). **પસાશ**–પછવાડે; પાછલથી; (એમાં ચ, ને બદલે શ–વપરાએલોછે). **ફ્રોત** (અથવા) **ફ્રોદ**–નીચે; તલે; હેઠલ; (અવ૦ અને ઊપરથી પા૦ , ફા૦ فرود). **ફ્રાજ**–આગલ; પાસે; સાંમણે; (અવ૦ , સં૦ प्राक, પા૦ , ફા૦ فرا). **બાલા**–ઊનચે; (અવ૦ , પા૦ , ફા૦ بالا). **બીરૂન**–બાહેર; બાહેરની તરફ; બાહેરની બાજુએ; (Chald. بر, બેર–Hib. بعر, ફા૦ بیرون; આએ શબ્દ بر બેર, અને ون જોડાઇને બનેલોછે). **બના**–બાહેર; બાહર; (Chald. برا, Samar. بر, Syr. برى, પા૦ , ફા૦ بر). **મદમ**–ઊપર; માંથે; (Hib. مسم, Chald. م અને عم જોડાઈ معم). **મદમ જીનાક**–તાંહાંજ; તેજ જગોએ. **રતમમન**–અતરે; હીયાં; આ જગોએ; (Chald. تمن, અથવા تمن). **રાઈક**–લાંબુ; દુર; (Chald. رحيق). **રવીન**–નજદીક; પાસે; આગલ; (Chald. لعين). **રોઈન્ન**–આગલ; અગાડી; (Chald. رون). **રોઈન્નો આહર**–આગલ પછવાડે; (અવ૦ નીરૂઢી ઊપ

રથી). **લાલા**–ઊનચે; ઊપર; (Chald. لعل, لعلم અથવા ل અને على જોડાઇને لعلي, Samar. لعلم). **વદ**–શુધી; લગી; તલક; (Syr. અને Chald. عد, Samar. اود ઓદ–અથવા عدز). **વર**–ઊપર; ઊનચે; (Chald. અને Syr. عل, Samar. ول, પા૦). **વર તમમન**–તાંહાં; પેલી જગોએ; (Syr. هرتمن). **વર પદીરે**–સાંમણે; મોકાબલે. **વર રવીન**–પાસે; નજદીક.

રીત અથવા હાલત બતલાવનારાં ક્રિ૦ વિ૦ અવ્યયો.

(અથવા) **અફ**–એમ; એ પરમાંણે. (અવ૦). **અફદૂન**–એ પરમાંણે; એમ; હેવી રીતે; (અવ૦ , પા૦ , ફા૦ ایدون). **અયોગાને**–બરોબર; એકસરખું. **ઓકનુ**–ઘણુંકરીને; અગત કરીને. **ઓશતાવ**–જલદી; ઊતાવલે; (અવ૦ અને , ફા૦ شتاب). **ઓમાનાક ઓફ** (અથવા) **ઓમાનાક વરમન**–તે પરમાંણે; તે મીસાલે; (અવ૦ ની રૂઢી ઊપરથી). **અગીન**–હેવી રીતે; તેમ; તેહવું; (Chald. اگهی). **અચ**–તેજ પરમાંણે; તેમજ; (આએ શબ્દ Chald. اپ અથવા اف, ઊપરથી બનેલોછે; પણ પ, અને ચ, અ, ની સાથે જોડાઈ જવાથી પ અને ચ નો એકસરખો આકાર હોવાને લીધે તેમાં આવેલો પ, (અથવા) ફ, ચ, થી વંચાએઓછે). **એદમત**–કેમ; કેહવી રીતે; (Chald. اد). **એમત**–કેમ; કેહવી રીતે; (આએ આકાર નો સંક્ષેપછે). **અવાજ**–જાહેર રીતે; ખોલ્લું; વીસતા

રીને; (અવ૦ ઊપરથી; અથવા અને મલીને). **અવીન**–તે પરમાંણે; તેમ. ૨) એ પરમાંણે; એમ; હેવું; (અવ૦). **અવીર**–ઘણીએક રીતે; ઘણીએક તરેહથી. ૨) હેવું; હેવી તરેહનું. **અવીરતર**–ચોકસ રીતે; સારી તરેહથી. **અવીન ઓમાનાક**–તે મીસાલે; તે પરમાંણે; આએ તરેહથી; એમ. **ચીગૂન**–જેમ; જે પરમાંણે; કેમ; કેહવી રીતે; (અવ૦ અને , પા૦ , ફા૦ چگونه). **ચી**–(અથવા) **ચે**–કેમ; સી રીતે. (અવ૦ અથવા). **ચેમ**–કેમ; સી રીતે; કેહવી પરકારે. **જવીદ જવીદ**–તફસીલવાર; વીગતે. **જવીતર**–બીજી રીતે; જુદી તરેહથી; (અવ૦ , ફા૦ جدا). **જુદ**–ઊતાવલે; જલદી. **જકીચ**–તેજ પરમાંણે; તેમજ; (આએ અવ્યય અને ના મેલાવરાથી બનેલોછે, અને તેહમાં ને બદલે તેહનો સંક્ષેપ આકાર વપરાએલોછે). **જકચે**–તેમજ; તેજ પરમાંણે; (એમાં ને બદલે વપરાએલોછે). **તીજ**–જલદી; ઊતાવલે; (અવ૦ વેહનું, તેજી વાલું). **નામચેશતી**–વીગતે; તફસીલવાર. **મેમન**–કેમ; સીરીતે; (Samar. …, Chald. …). **રાસ્ત**–બરોબર; ખરેખરૂં; (અવ૦ , ફા૦ راست). **હમઅંગોશીદ**–તે મીસાલે; તે માફક. **હમઆઈનીને**–તેજ પરમાંણે; તેજ માફક; તે માફક. **હમો**–એવી રીતે; તેમ; તે પરમાંણે; (અવ૦). **હમગુને**–એ તરેહથી; તે પરમાંણે; ૨) એકસરખી રીતે. **હમદીન**–(અથવા) **હામોદીન**–તે પરમાંણે;

તે પરકારે; તે રીતે; (અવ૦ અને). **હમગનશ**–તે પરમાંણે; તેમ; (અવ૦ અને). **હમચીગુન**–તે પરમાંણે; ૨) જેમ; જેહવું; જે પરમાંણે. (અથવા) **અવા**–શાથે; મલીને; (Syr. …, પા૦ ; ફા૦ با અથવા ب). **જવિદ**–જુદું; અલાહેદું; (અવ૦ , ફા૦ جدا). **બીગાને**–જુદી રીતે; હેલાએદી રીતે; જુદું; છુટું; (અવ૦ અને). **શેતમન**–સાથે; મલીને; (Samar. … અથવા …, Chald. અને Syr. …). **અમત**–કેમ; સાસારૂ. **ચે**–સાવાસતે; કેમ; (અવ૦ , ફા૦ چه). **મેમન**–(અથવા) **મેમનરા**–સાસારૂ; કાંએ; સામાટે. **અવેચેમ**–વગર સબબે; શેકટ; વગર કારણે; (અવ૦ અને). **મવન**–કાંએ; સાસારૂ; (Syr. …).

હા તથા નકારને લગતાં ક્રિ૦ વિ૦ અવ્યયો.

અર–માં; નાં; (Samar. અને Chald. ال). **અર અત**–કદાચીત; રખેને; મગર. **કમ**–નહી; (અવ૦ , ફા૦ کم). **ફુનરસ્ત**–ઠીક; ભલે; વારૂ; **બના**–નહી; નાં; (Samar. …). **યાવશ**–નહીતર; નહીતો. **પરગરસ્ત**–માબાદા; કદાચ. **રવીત**–નથી. (Chald. …, … અને … મલીને, Samar. …, Syr. …). **લા**–નહી; નાં; (Syr. Chald. Hib. અને Arab. لا). **લા અકરજ**–હરગીજ નહી; કદી નહી. **લાચ**–નહીજ; કણુ નહી.

જથો બતલાવનારાં ક્રિ૦ વિ૦ અવ્યયો.

[Pahlavi] **અમર**–બેહદ; પુશકલ; (અવ૦ [Avestan] અને [Pahlavi]). [Pahlavi] **અન્દક**–થોડુંએક; જરાક; (ક૦ પા૦ [Avestan], ફા૦ اندک). [Pahlavi] **અન્દક ફ્રનાજ**–થોડુંઘણું. [Pahlavi] **અવીર**–ઘણું; વધારે. [Pahlavi] **અવદ**–પુશકલ; ઘણુંએક; (Syr. عبد). [Pahlavi] **કેમ**–ઓછું; કમ; થોડું. [Pahlavi] **કબદ**–ઘણું; અતિશય. (Chald. અને Hib. כבד to be heavy.). [Pahlavi] **ચન્દ**–કેટલું; ૨) જેટલું; (અવ૦ [Avestan]). [Pahlavi] **નખુસ્ત**– (અથવા) [Pahlavi] **નજેસ્ત**–પેહલાં; પરથમ. [Pahlavi] **નજદીકતર**–ઘણુંકરીને; અકસર. [Pahlavi] **પુર**–ઘણું; વધારે; પુશકલ; (અવ૦ [Avestan]). [Pahlavi] **પરગાંન**–વધારે; ઘણું; (અવ૦ [Avestan] અને [Avestan]). [Pahlavi] (અથવા) [Pahlavi] **ફ્રેહ**–વધારે; ઘણું; (અવ૦ [Avestan]). [Pahlavi] **ફ્રહેસ્ત**–ઘણુંજ; અતિશય; પુશકલ; (અવ૦ [Avestan]). [Pahlavi] **માહેવર**–ઘણુંકરીને; અકસર; [Pahlavi] **મનદુમચ**–મુતલક; તદન; જરાબી. [Pahlavi] **રબા**–વધારે; પુશકલ; (Hib. רב, Chald. Syr. רב (અથવા) רבא Arb. ربّ). [Pahlavi] **વેશ**–ઘણું; વધારે; (ક૦ પા૦ [Avestan], પા૦ [Avestan], [Avestan], ફા૦ بیش). [Pahlavi] **વદ**–મુતલક–મુદલ; તદન. [Pahlavi] **વસ**–ઘણું; વધારે; (ફા૦ بس, અવ૦ [Avestan]). [Pahlavi] **વસ્યાર**–પુશકલ; ઘણું; વધારે; (ક૦ પા૦ [Avestan], ફા૦ بسیار). [Pahlavi] **હાવન્દ**–સરખુ; બરાબર; (અવ૦ [Avestan], [Avestan]). [Pahlavi] **હમણુનચ**–જરાક; થોડુંએક; જરાબી; ૨) તદન; બીલકુલ.

શબ્દયોગી અવ્યયો.

૨૩૭. શબ્દયોગી અવ્યયો નાંમ તથા સર્વનાંમની આગલ તેઓની વચ્ચેનો સંબંધ બતલાવ્વા સારૂં મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] પેલી ચોપડી મેજ ઊપર મેલો. [Pahlavi] ઘોડો તેહના સવાર સાથે દોડેછે. [Pahlavi] તેઓ પાદશાહની આગલ આવેઆછે. [Pahlavi] હું જે જરતોશત છેઊં તે માહરા વગર.

આએ ભાષામાં નીચે લખી જણાવેલા ઈરાંની તથા સેમીટીક બોલો શબ્દયોગી અવ્યયો તરીકે વપરાએલાછે, જેહનો મોહટો ભાગ ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયોની અંદર વપરાએલા બોલોને મલતોછે.

[Pahlavi] اجیر — [Pahlavi] اور, ઊપર. [Pahlavi] اجیر નીચે, હેઠલ. [Pahlavi] اباز પછવાડે. [Pahlavi] ابا સાથે. [Pahlavi] اندر અંદર, મધે. [Pahlavi] وماناک, અથવા [Pahlavi] اماناک મીસાલે, માફક. [Pahlavi] آخرس પછી. [Pahlavi] از કરતાં, થી. [Pahlavi] جویدس સેવાએ, વગર. [Pahlavi] ابی સાથે, અંદર, માં. [Pahlavi] در માં, અંદર. [Pahlavi] نزدیک પાસે, આગલ. [Pahlavi] پیرامون આસપાસ. [Pahlavi] پیش આગલ. [Pahlavi] پدیره સાંમણે. [Pahlavi] پیش આગલ. [Pahlavi] پس અથવા [Pahlavi] پس પછવાડે. [Pahlavi] پس સારૂ, વાસતે. [Pahlavi] میان વચે, દરમીઆંન, વચમાં. ૨) અંદર, માં. [Pahlavi] — [Pahlavi] برای સારૂં, વાસતે. [Pahlavi] فراز આગલ, દુર, નજદીક. [Pahlavi] فرود નીચે, હેઠલ. [Pahlavi] بیرون બાહેર. [Pahlavi] بی વગર, સેવાએ. ૨) થી,

ને, (Chald. Samar. برا). [illegible] [illegible] بغاپون સેવાએ, વગર. [illegible] [illegible] بغامم વાસતે, સારૂ. [illegible] مدم અંદર, ઊપર. [illegible] من (Chald. من , Syr. من) સેવાએ, કરતાં, થી. [illegible] [illegible]. من بدل વાસતે, સારૂં; (Chal. بديل , ابديل). [illegible] [illegible] من آهر અથવા [illegible] آهر પછવાડે, પુઠે. [illegible] ور તરફ, (Samar. ول), ૨) ઊપર, (Samar. عل), ૩) માં, સાથે, વાસતે, માંટે, (Syr. عل). [illegible] [illegible] ورپيش આગલ. [illegible] [illegible] ورميان વચ્ચે, વચમાં. [illegible] [illegible] ور روين આગલ. [illegible] [illegible] وريديره સાંમણે. [illegible] روتمن સાથે, થી. [illegible] جويت સેવાએ, વતરોગે, વગર; (અવ૦ [illegible] અથવા [illegible], સં૦ વિ, ફા૦ جد). [illegible] [illegible] بون جويت સેવાએ, વગર. [illegible] [illegible] جويت من સેવાએ, વગર. [illegible] [illegible] بغاپون સેવાએ, વગર. [illegible] من સેવાએ, વગર. [illegible] [illegible] بغامن સેવાએ, વગર, (અવ૦ [illegible], ફા૦ بغر). [illegible] زبا મી સાલે, માફક.

ઊભેયાનવયી અવ્યયો.

૨૩૮. ઊભેયાનવયી અવ્યયો શબદો તથા વાકયયોની એક બીજા સાથે જોરણી કરવા સારૂં વપડાએછે. જેમકેઃ— [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] અહુરમજદને લગતાં બેહશતની રોશની તથા ખુશી અને શુખ તેહનું પોતાનું થાએછે. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] * * [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ગનામીનોએ કહીઊં કે, તમો સામાંટે અહુરમજદની રોટી ખાઓચ અને માહરૂં કાંમ કરોચ, તથા પોતાના પે

દા કરનારનો વીર નહી રાખતા અને માહરી મરજીનું કાંમ કરોચ? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] દરએક વસતુ આદમીઓમે મલેચ તે ભાએગથીછે કે કરણીથી? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] * * [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] જો તેઓ દેવાંનાં સગને નહી બાંધે, (અને) તે ખાડા ઈઆ કુવા ઈઆ ખીન ઈઆ નદી અથવા ગરનાલાંનાં પાંણીમાં પડે. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] હોકમ હોએતો હું રૂહને લગતાઓની આરાધના કરૂં. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] જો મારૂં માથું કાપે, તોપણ હું (મજદીઅસની દીનને) ધીકારૂં નહી. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તમોતો મહને પસંદ કરોચ, પણ જેઓની મરજી નહી હસે તેઓ એકીન લાવસે નહી; માંટે તમો મજદીઅસનાંનો મત આપો.

નીચે લખી જણાવેલા અવ્યયો ઊભયાંનવયી તરીકે વપરાએલા, આએ ભાષામાં લખાએલાં પુશતકો અને રેસાલાઓની અંદર આપણને મલેછે:—

[illegible] વ–અને, ને, તથા; ૨) તેથી, તેઆરે; ૩) પણ; ૪) માંટે, વાસતે; (અવ૦ [illegible], [illegible], સં૦ ઉત, ક૦ પા૦ [illegible], પા૦ و, ફા૦ و, Chald. Syr. و). [illegible] અ– (અથવા) [illegible] [illegible] અચ– તોપણ, તે છતાં, તોભી, તથાપિ, પણ; (Chald. اف , પેહલવીમાં [illegible] ફ–અને [illegible] ચ–નો આકાર એક બીજાને મલતો આવ્વાને લીધે, આએ ફેરફાર થાએલોછે). [illegible] અથવા [illegible], [illegible] અઈ–કાંએકે;

૨) એટલેજે, ઈઆને, એમછેકે; ૩) કે; ૪) તો; (Samar. તથા Hib. , અથવા). **અગર**-જો, અગર; (પા૦ , ફા૦). **અત**-જો, અગર; ૨) જોકે, તો જોકે; (અવ૦ , ક૦ પા૦ ; સં૦ यदि; Chald.). **અર**-અંગર, જો; ૨) પણ; (Samar. અથવા ; Arab. , Chald. અથવા). **એમત**-જો, અગર; ૨) કે; ૩) કારણકે; ૪) પણ; ૫) અને; (Chald. Samar. અથવા ; Chald. , because). **એમતચ**-જો કશુ, અગરજો; (આએ અવ્યય Chald. અને અવ૦ જોડાઈને બનેલોછે). **અતચ**-(અથવા) **અતમેમન**, અગરજો, જો કશુ; (અવ૦ , ફા૦ ; **મેમન**-એ ને બદલે વપરાએલોછે). **અદીન**-અથવા **અદીન્ન**-પણ; ૨) તોપણ; ૩) તો; ૪) અગર; (Syr.). **અદીન્ન પવન**-તોપણ. **અડુપ**-અથવા, ઈઆ; ૨) અને, તથા; ૩) કે; (અવ૦ , પા૦ અથવા , ફા૦). **ઓમન્ત**-એમછેકે; ૨) એટલેજે. **ઓમનાત**-એમછેકે; ૨) કે; ૩) એટલેજે. **અઈત મવન**-પણ. **આગ**-એટલેજે, ઈઆને; ૨) કે; ૩) કારણકે; ૪) અને; ૫) જો; (Chald. , અથવા , Arab. ; જો **આગ**-ને , અથવા ની સાથે મેલવીએતો , અથવા ને બદલે અને અથવા ને બદલે થાએલો જણાએછે. દયન-ની અંદર વપરાએલા ન, નો આકાર -ના આકાર સાથે મલી જવાથી **ન**, ની જગોએ તે **ગ** વં

ચાએઓછે). **આગચ**-કારણકે. **આહરચ**-તોપણ, તોબી, તે છતાં. **અઈવશ**-નહીતો, નહીતર; (Chald. , Whether.). **અરઅત**-નહીતો, નહીતર. **આહર**-તેઆરે, હવે; ૨) તે પરથી, તેથી; ૩) પછી. **એમ ચેમ રા**-એટલા વાસતે, એ કારણસર; (એમાં , અને એ તરણ અવ્યયો જોડાએલાછે). **અજશ**-તેઆરે; ૨) તે ઊપરથી, તેથી; (અવ૦ ઊપરથી). **ચ**-જો, કશુ; ૨) કારણ કે, કેમકે; ૩) ભી, બી; ૪) તો; ૫) અને, તથા. (આ અવ્યય હમેશાં શબ્દને છેડે જોડાઈને આવેછે. એની ઊતપનતી અવસ્તાના , અને ઊપરથી થાએલીછે). **ચે**-કેમકે, સાવાસતે કે, કારણ કે; (અવ૦ , સં૦ हि). **પવન**-માંટે, વાસતે; ૨) પણ, બલકે; (Chald.). **બના**-પણ, બલકે; ૨) વાસતે, માંટે; (Chald. , Samar.). **બના અમત**-પણ, બલકે; (એ ઊપરથી ફારસીમાં વપરાએલોછે). **બનાશ**-તોપણ, તોબી, તોએપણ; (આએ અવ્યય ની અંદર ની સાથે જોડાએલોછે તે ઊચ્ચારની સેહલાઈ ને માંટે ને બદલે વપરાએલોછે). **બના અત**-પણ, મગર, નહીતર. **મેમન અત**-જો કશુ, અગરજો. **હાન**-(અથવા) **હાંન**-અને; ૨) વલી. **વઅમત**-પણ જો, બલકે. **કનુ**-હવે. **કનુચ**-હવેતો. **મેમન**-કારણ કે, કેમકે, સાવાસતે કે; (Chald.). **મવન**-કે, કારણ કે; ૨) જો; (Syr.). **લા અત**-નહીતર, નહીતો. **ચીગુન**-જેમ, જે પરમાંણે. **ચીગુન**

અમત-(અથવા) [Pahlavi] ચીગુન મવન-કારણ કે. [Pahlavi] હમ-ભી, બી. [Pahlavi] અના મવન-એટલા વાસતે કે. [Pahlavi] મેમ ન રા-સાવાસતે કે. [Pahlavi] મેમન વદ-કારણ કે. [Pahlavi] શાયેદ આગ-કદાચ, મબાદા; (ફા૦ […]).

કેવલપ્રયોગી અવ્યયો.

૨૩૯. કેવલપ્રયોગી અવ્યયો, મનનો જોસ્સો અથવા વિકાર બતલાવ્વા સારૂં વાપડેઆમાં આવેછે. જેમકે:- [Pahlavi] * * અફશોસ હોજો! આવી રીતે અંત લાવનાર માંણશ ઊપર. [Pahlavi] અરે! શું કરવા કેહેચ. [Pahlavi] અએ! અશો જરતોશત.

નીચે લખી જણાવેલા કેવલપ્રયોગી અવ્યયો આએ ભાષામાં સાધારણ રીતે વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:—

[Pahlavi] અયા-અરે, એ, રે; (Syr. […]). [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi] અએ—અરે, એ, રે; (અવ૦ […], Syr. […] ઇઈ— ah, alas;). [Pahlavi] અના—અરે, ઓ; (Hib. […], ho! Wao!). [Pahlavi] અંગાર—જોની, જોતો ખરો; (અવ૦ […] અને […]; ફા૦ […]). [Pahlavi] આહ—ઓ, અરે; (Hib. […], oh! alas!). [Pahlavi] હા—જો, જો વારૂ; (Hib. અને Choldy. […], lo! bihold.). [Pahlavi] વાએ—અફસોસ, હાચ; (ફા૦ […]). [Pahlavi] કાફ—કેહવું સારૂં! [Pahlavi] મેમન—છહ, ચહ્લ; (Hibru. તથા Samaratic. […] મે— Choldy. […] What, How.)

[Pahlavi] એજાફત વીશે.

૨૪૦. આએ ભાષામાં નાંમની સેવટે ફારસીમાં વપરાતી […] તરીકે એક [Pahlavi] વપરાએલીછે; જેનું વપરાંણ તરણ જુદા જુદા અર્થને સારૂ થાએલુંછે; તેમાં એક, નાંમનો વીશેષણની સાથે સંબંધ બતલાવ્વા સારૂં વપરાએલીછે. જેમકે:— [Pahlavi] પતમોજને નોક પતમોખ્ત—નવો પોશાક પેહડેઓ. હીઆં [Pahlavi] નો સંબંધ [Pahlavi] ની સાથે બતલાવ્વા સારૂં પતમોજન, ની સેવટે [Pahlavi], ˆ, લગાડેઆમાં આવેલીછે; એને ફારસીમાં […] કરીને બોલેછે. બીજું બે નાંમો મધેથી પેહલ્લાંનો સંબંધ બીજાં નાંમની સાથે બતલાવ્વા સારૂં આગલાં નાંમની પછવાડે એજાફત, ની [Pahlavi] મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] દસ્તુબરે દીન આકાસ—વાકેફકાર દીનનો દશતુર. [Pahlavi] બેનમને અરથશતર—અરદેશેરનો છોકરો. [Pahlavi] બબાએ અતુન ફ્રોબગ—અદરફ્રોબગની દરગાહ. આએ એજાફતને ફારસીમાં […] ને નાંમે બોલે છે. તરીજું નાંમની સેવટે સંબંધી સર્વનાંમ તરીકે વપરાએછે. જેમકે:—[Pahlavi] મરદુમે દયેન ગોમન અંબામ ઓમન્દ—જે આદમીઓ આએ વખતમાંછે. [Pahlavi] જે યોજદાથરેગરી આપણ કરેઆમાં લાવીએચ.

વાકય રચના.

૨૪૧. વાકય રચના, એ વ્યાકર્ણનો એક ભાગછે, જે વાકયયોની અંદર બરોબર રીતે બોલોને કેમ વાપડવા, અને વાકયની ગોઠ

વણ કેહવી રીતે કરવી, તેહની સહમજ આપેછે. વાકય–પુરતી રીતે મતલબ સહમજાએ હેવી શબ્દોની એક જોરણીછે. આએ ભાષા માં વાકયયોનું બંધારણ બે રૂઢી ઊપરથી થાએલુંછે; તેમાં અવસ્તા ના સઘલા તરજુમાની વાકય રચના તે અવસ્તાના વાકયયોનાં બં ધારણને બરોબર મલતી કરેઆમાં આવેલીછે. અને તરજુમા સેવા એ એ ભાષામાં જુદે જુદે વખતે લખાએલાં પુશતકોની વાકય રચના કદીમ પારસી (ઈઆને કીકીનીશરમ) નાં લખાંનની ઢપને મલ તી આવેછે; જેહની ઢપછપ ચાલુ શરસી તથા અરબીથી ઘણે દર જજે જુદી અને એહલાહેદી માલુમ પડેછે.

આએ ભાષામાં નાંમ, વિષેશણ, સર્વનાંમ, વીભકતી, ક્રિયાવિ ષેશણ અને ક્રિયાપદની જોડણી કેહવી રીતે થાએછે, તે વીશેનું ટુક વરણન હમો અતરે આપીએછે.

નાંમ.

૧) વજન અથવા માપ બતલાવનારાં નાંમો, જેહની સાથે તે નાંમો સંબંધ રાખતાં હોએચ તેહની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકેઃ– [illegible] નવ કાઠી પોહલું; [illegible] એક તનાફુર ગુનાહ; [illegible] સાઠ ફરસંગ જમીન.

૨) જેઆરે એક વાકયમાં બે (અથવા બેથી વધારે) નાંમો આ વેલાં હોએ, અને તે નાંમોની અંદર એક વીશેષ નાંમ અને બીજાં તેહનો દરજજો તથા અધીકાર અને કાંમ બતલાવ્વા સારૂં સાધારણ નાંમ તરીકે વપરાએલાં હોએ, તેઆરે વીશેષનાંમ સાધારણ નાંમની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકેઃ— [illegible] અરદવાન સરદાર; [illegible] પાપક ઈજારેદાર.

૩) એક વીશેષનાંમ તેનાં બીજાં નાંમો અથવા ભાષાના બીજા ગુણ બતલાવનારા ભાગોની સાથે જોડાઈને આવેછે, તેઆરેબી તે નાંમ આગલ આવેછે, અને તેહની પછી ગુણ બતલાવનારા શબ્દો મે લેઆમાં આવેછે, તથા તેઓની વચેના સંબંધની જોડણી રાખવા સારૂં તે નાંમ તથા ગુણ બતલાવનારા શબ્દોને છેડે [illegible] એજાફત લ ગાડેઆમાં આવેછે. જેમકેઃ—[illegible] રૂમનાં મોધરાઈ (શેહર) નો રેહવાસી સેકનદર. [illegible] સફેદ સીનગારેલો હાથી.

૪) જેઆરે એક વીશેષ નાંમની સાથે બીજાં એકથી વધારે નાં મો સંબંધ ધરાવતાં હોએતો, સંબંધ ધરાવનારાં નાંમો આગલ આ વેછે, અને વીશેષ નાંમ તેની સેવટે વપરાએછે; આએ નાંમોની રચનાની અંદર સંબંધ રાખનારાં દરએક નાંમની આગલ ઊભી આન્વયી અવ્યયનો [illegible] વપરાએછે, અને વીશેષ નાંમની આગલનાં સંબંધ ધરાવનારાં નાંમને છેડે [illegible] એજાફત લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકેઃ— [illegible] ઈરાંન શેહરના કેટલાએક દશતુરો, તથા દાવરો તથા એરવદો તથા મોબદો તથા દીનદારો અને હીકમતવાલા દાંનાવોને કતલ કીધા.

૫) જે વાકયમાં નાંમ, કર્તા (Subject) અને વિશેષણ તેહના માહમુલ (Predicate) તરીકે વપરાએલું હોએચ, તેઆરે નાંમ આ ગલ અને વિશેષણ તેહની પછવાડે આવેછે. જેમકેઃ— [illegible] આએ છોકરો, લાએકછે. [illegible] જે કાંઈ મીનોને લગતી વસતુ, વધારે લાએકની.

૬) જે વાકયની અંદર એકથી વધારે નાંમો એકેકની પાસે જોડાઈને આવેલાં હોએ, અને તે સઘલાં નાંમો એકસરખી રીતે એકજ વીભકતી સાથે જોડાએલાં હોએતો, તે વીભકતી જો નાંમની આગલ આવનારી હોએતો, પેહલ્લાં નાંમની આગલ, અને નાંમની પાછલ વપરાતી હોએતો, સરવેથી છેલ્લાં નાંમની પાસે, મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] જુલમ તથા બેમરવતી અને ખોટી બેઈનશાફીએ કરી, મારી મરદાંનગીને પોતાની કરાસે નહી. [illegible] * [illegible] મીનોચેહરે એરચના કીનામાં સેલમ અને તુરને મારી નાંખેઓ.

૭) વાકયની અંદર કોઈબી નાંમ તે વાકયના કર્તા અથવા કર્મ તરીકે હોએતો તે, ક્રિયાપદની આગલ આવેછે; તેમાં જો તે નાંમ કર્તા તરીકે હોએતો તે પેહલ્લી વીભકતીમાં આવેછે, અને જો તે કર્મની જગોએ હોએચ તો બીજી ઈઆ ચોથી વીભકતીમાં વપરાએલું મલેછે. જેમકે:— [illegible] અરદશીર ૧૫ વરસની ઊમરને પોંહચેઓ. [illegible] અરદવાંનને ખબર થાઈ. [illegible] જવાબની આગમચ, સવાલ કાએદાસર કરજે.

૮) ક્રિયાપદને લગતો કર્તા વાકયની અંદર ઘણુંકરીને મથાલે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] પાદશાહોના પાદશાહે બીજે દાહડે બુજરચમેહરને પાસે બોલાવેઓ; [illegible] બીજા દીનના દશતુરો તથા મોબદો હતા.

૯) જો એક વાકયની અંદર બે નાંમો આવેલાં હોએ, અને તેમાંનું એક નાંમ ક્રિયાપદનાં પેહલ્લાં અથવા નજદીકનાં કર્મ તરીકે બીજી વીભકતીમાં વપરાએલું હોએ, તથા બીજું નાંમ છેલ્લાં કર્મ તરીકે ચોથી વીભકતીમાં વપરાએલું હોએતો, ઘણુંકરીને પેહલ્લાં કર્મને લગતું નાંમ આગલ અને છેલ્લાં અથવા પાછલાં કર્મને લગતું નાંમ તેહની પછી મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] લોરાસપને પાદશાહી સપુરદ કીધી; [illegible] આદમીઓને સજા કરવા, શોકી માં થતો.

૧૦) જેઆરે એક વાકયમાં બે વીશેષ નાંમો આવેલાં હોએ, જેમાંનાં પેહલ્લાં નાંમનો સંબંધ બીજાં નાંમની સાથે હોએતો, પેહલ્લાં નાંમને [illegible] **એજાફત** લગાડવાને બદલે બીજાં નાંમની સેવટે [illegible] આંન-પ્રત્ય જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— [illegible] બોખતેનો વજોરગમતુન (ઈઆને બુજરચમેહર); [illegible] મારાસપંદનો આદરબાદ; [illegible] સપેતમાંનનો જરતોશત; [illegible] પાપકનો અરદેશીર; [illegible] કોબાદનો ખુસરો (ઈઆને નોશેરવાંન).

૧૧) જે વાકયમાં પેહલ્લું નાંમ, તે પછીનાં બીજાં નાંમની સાથે સંબંધ રાખતું હોએ, અને તે બીજાં નાંમો કોઈબી જાતનાં વીશેષણની સાથે સંબંધ ધરાવતાં હોએતો, તેઓની આગલ શબ્દયોગી અવ્યય આવેછે, અને સંબંધ બતલાવનારી [illegible] એજાફત છેલ્લાં નાંમની સેવટે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible]

અરદવાંન, તું તથા હું અને દુનીઆં મધેનાં ઘણાંએક આદમીઓ ઊપર તન, આતમા, દોલત અને માલમતાની અંદર વધારે સરસાઇ ભોગવનાર (છે).

વીશેષણ.

૧) વિશેષણ લીંગ, વચન અને વીભકતીની અંદર નાંમની સાથે મલતું રેહચ. જેમકે:— [Pahlavi] સારાં છોકરાં; [Pahlavi] દાઢીઆ પુરૂષને.

૨) એક વીશેષણ, બે અથવા બેથી વધારે કોઈબી લીંગમાં વપરાએલાં નાંમનો ગુણ બતલાવનાર તરીકે વપરાએલું હોએચ તો તે, قلب مضاف માં પેહલ્લાં નાંમની આગલ, અને كسرهٔ توصيفي માં છેલ્લાં નાંમની પછી મેલેઆમાં આવેછે, જેમકે:— [Pahlavi] ઘણો ભાએગસારી ખાવંદ અને ઓરત, તેણે મેલવેલાં અસલ સાનથી (છે); [Pahlavi] બુરી ચકુનમ અને શરમને માંટે પોતાનાં રવાંનને દોજખમાં સપુરદ માં કરતો; [Pahlavi] કે તારી ઊપર ભારી દુઃખ અને ગમ નહી પોંહચે.

૩) જેઆરે એક વાકયમાં એકથી વધારે વીશેષણો કોઈ શખસને લગાડેઆમાં આવેલાં હોએ, અને તે વાકય જો قلب مضاف વાલો હોએતો, નાંમ હમેશાં સઘલાં વીશેષણોની પછવાડે આવેછે. જેમકે:- [Pahlavi] પરહેજગાર તથા કાંમની અજમાએશવાલા અને ચાલાક તથા સારી ખસલત ધરાવનારા પુરૂશની સાથે પુછપરછ કરજે.

[Pahlavi] * * [Pahlavi] એજ રીતે મોહટું કે નાંધલું, સરદાર કે ચાકર અને દરવેશ આદમી, તે મકાંન મધે આવશે.

૪) એક વાકયમાં બે વીશેષણો આવેલાં હોએ, જેહમાં પેહેલ્લાંની મતલબનો આધાર બીજાં વીશેષણની ઊપર હોએતો, નાંમને તે બેની વચ્ચે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] તકસીરવાર આબરૂવાલો પુરૂષ; [Pahlavi] આગેવાં ન ચહડતે દરજ્જેનો પુરૂષ.

૫) કેટલીએક વેલા બે જુદા જુદા વાકયોની જોડણી એકજ વાકયની અંદર થાએલી હોએચ, તેઆરે તેમાં વિશેષણ પેહલ્લા વાકયને લગતાં ક્રિયાપદની પછી એકજ ઠેકાંણે આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] કારણ કે સખુન કેહવા સારાછે, તેમજ સાચવ્વા (સારા) છે.

૬) જેઆરે એક નાંમને છઠી વીભકતીનો સંબંધ બતલાવનારી [Pahlavi] એજાફત લાગીને, તેહની પાસે બીજું નાંમ અથવા સર્વનાંમ આવેલું હોએ, અને પેહલ્લાં નાંમને લગતું વીશેષણ كسرهٔ توصيفي હોએતો, તે વાકયની અંદર, કર્મની પછી આવેછે. જેમકે:- [Pahlavi] તુંને માહરી ઘણી કઠંણ સીખાંમણ એ (છે) કે, તું એકદીલી અને તાબેદારી કરજે.

૭) કેટલીએક વેલા વાકય રચનાની અંદર નાંમની પછી તેહનું ક્રિયાપદ આવી ગીઆ પછી, સેવટે તે નાંમને લગતાં વીશેષણો લખેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi]

[Pahlavi] હું અહુરમજદના પેદા કરેલા, ઘણી પાસખાંની વાલા, હીમત આપનારા, ચેનવદપુલ ઊપર ગીઓ. [Pahlavi] તેઓને મીનોઈ (આવતી દુનીઆંની) અંદર વધારે ભારી દુ:ખ અને સજા (છે).

સર્વનાંમ.

૧) વાકયોની અંદર સર્વનાંમોની જોડણી નાંમ અને વીશેષણોની માફક થાએલીછે; માંટે તે વીસેનું ફરીને વરણન કરવાની જરૂર નથી. પણ દર્સક, સંબંધી અને પ્રશનાર્થક સર્વનાંમોનાં વપરાંણ વીસે હમો અતરે કાંઈક ખોલાસો કરીએછે.

૨) જે વાકયની અંદર દર્સક અને સંબંધી એ બેહુ સર્વનાંમો કોઈ બી જાતનાં નાંમને સારૂં વપરાએલાં હોએચતો તેહમાં પેહલ્લું દર્સક અને તે પછી સંબંધી સર્વનાંમ આવેછે. જેમકે:- [Pahlavi] તે (કે) જેને સારૂ આએ સવપનો જોએઓ; [Pahlavi] જે મને દેખાએઓ, તે સવપનો ખરો પડેઓ; [Pahlavi] તે (કે) જેનો બાપ અને માએ નથી.

૩) કેટલાએક વાકયોમાં દર્સક તથા સંબંધી સર્વનાંમોનો લોપ થાઈને તે વાકયોનું બંધારણ થાએલુંછે. જેમકે:— [Pahlavi] જે કાંઈ નહી મલે (તે) વીસે તસદી અને રંજ માં ખેંચતો; [Pahlavi] જેને મરવત નથી (તેહની) મતા લેતોમાં. [Pahlavi] તું તે શખસને આપ, (જે) હમારા કરતાં વધારે સવાબકાર (હોએ).

૪) જે વાકયમાં દર્સક તથા સંબંધી, એ બેહુ સર્વનાંમો કોઈબી જાતનાં નાંમને સારૂ વપરાએલાં હોએતો, શબ્દયોગી અવ્યયો સંબંધી સર્વનાંમની આગલ મેલેઆમાં આવતા નથી; પણ ફકત તેહનાં દર્સક સર્વનાંમની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] તે પુરૂષની સાથે સંબંધ રાખીને કાંમ કરનાર માં થતો, કે જેની (સાથે) તેહનાં માં બાપ નારાજી અને નાખુશ (હોએ).

૫) દરએક વાકયની અંદર સંબંધી સર્વનાંમો [Pahlavi] **મવન** અને [Pahlavi] શ-સેવાએ દર્સક, પ્રશનાર્થક અને સામાન્ય સર્વનાંમો તેઓને લગતાં નાંમ અથવા સર્વનાંમની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] આએ વસ્તુ; [Pahlavi] આએ કાંમ; [Pahlavi] તે પુરૂષ; [Pahlavi] તે શખસ; [Pahlavi] તે ગુનાહ; [Pahlavi] આએ સજા. [Pahlavi] આએ કોહો પુરૂષ; [Pahlavi] આએ કેહી જગો; [Pahlavi] કેહી વાંણી. [Pahlavi] દરએક સખસ; [Pahlavi] દરએક નેકી; [Pahlavi] દરએક કાંમ. [Pahlavi] જે સ્વપનો હુંએ જોએઓ તે સાચો પડેઓ.

૬) જો કોઈ વાકયમાં નજદીક અને દુરનો સંબંધ બતલાવનારાં દર્સક સર્વનાંમો, કોઈબી જાતનાં નાંમને બતલાવ્વા સારૂં વપરાએલાં હોએચતો, તે વાકયમાં પેહલ્લાં નજદીકનો સંબંધ બતલાવનારૂં અને તે પછી દુરનો સંબંધ બતલાવનારૂં સર્વનાંમ આવેછે, જેમકે:— [Pahlavi] આએ રવાંન તે ગુનેહગાર

પુરૂષનું (છે); [Pahlavi] જે પે લાં બાલવાનાં લાકડાંમાંથી વહેલું, તે આએ પાંણીછે.

૭) જે વાકયમાં દર્શક અને પ્રશનાર્થક એ બેહુ સર્વનાંમો એ કજ નાંમને સારૂં વપરાએલાં હોએચતો તેહમાં પરથમ દર્શક સર્વ નાંમ અને તેવાર પછી નાંમની આગલ કે પછવાડે પ્રશનાર્થક સર્વ નાંમ આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] આએ કેહી જગો? [Pahlavi] આએ કેહી નદી? [Pahlavi] આએ જ ગો કેહી? [Pahlavi] આએ માંણસ કીહું? [Pahlavi] આએ આદમીઓ કીહાંછે?

વીભકતી.

૧) વાકયની અંદર નાંમને આગલ તથા પછવાડેથી લાગનારા વીભકતીના અવ્યયો આએ ભાષામાં તરેહવાર રીતે વપરાએલાછે; તેમાં જે અવ્યયો નાંમની આગલ આવનારાછે, તેઓ નાંમની આગલ, જો તે નાંમને લગતું વીશેષણ અથવા સર્વનાંમ તેહની આગલ નહી આંવે લું હોએતો મેલેઆમાં આવેછે, જેમકે:— [Pahlavi] * * [Pahlavi] † [Pahlavi] અરદેશી રે તાંહાંથી નાહસવાને કેડવીઊં, (અને) તેણે કનીજકને કહીઊં. પણ જો એમ નહી હોએ, અને નાંમની આગલ તેહને લગતું વી

† "કારનાંમે અરથશદર પાપકાન" ની અંદર આવેલા ઉપલા ફેકરામાં, ચોથીને સારૂ [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] વપરાએલો આપણુને મલેછે, તે 'નહી' અથવા 'માં' ના અર્થને સારૂ વપરાતો [Pahlavi] નથી; તેમજ તે કોઈ નકલ કરનારની ગફ લતીને લીધે ચુકથી લખાએલો એમલોબી નથી; પણ સેમીટીક ભાષામાં [Pahlavi] હેવો અવ્યય 'ને' અથવા 'તરફ' ના અર્થને સારૂ વપરાએલોછે, તે ઉપરથી [Pahlavi] નો પેહ લવીમાં [Pahlavi] થાઇને [Pahlavi] થાએલોછે, તે [Pahlavi] નો ફેરફાર કરેઆ વગર કારનાંમાના બ નાવનારે અસલ [Pahlavi] ના એમલાને મલતો [Pahlavi] અલ-નોજ આકાર અતરે લખેલોછે.

શેષણ અથવા સર્વનામ આવેલું હોએતો, તે વીશેષણ અથવા સર્વનાંમની આગલ વીભકતીનો અવ્યય મેલેઆમાં આવેછે. અને તેમજ જો તે વીશેષણ અથવા સર્વનાંમ સેવટે આવેલું હોએ અ ને વીભકતીનો અવ્યય નાંમની પછી આવનારો હોએ તો તે, વીશેષણ અથવા સર્વનાંમની સેવટે મેલાએછે. જેમકે:— [Pahlavi] ઘણા જણને આલુદે કરેચ; [Pahlavi] આએ દુનીઆંની બીજી પેદાએશને દાદારના વીચારથી ચલાવ્વા સારૂ માણસો તેથી સકતીવાંન થાએચ; [Pahlavi] દર ચેહારે તરફથીછે; [Pahlavi] આએ તરણ શુ ભ દાહાડામાં; [Pahlavi] * * [Pahlavi] ઈરાંન શેહરના કેટલાએક દશતુરો તથા નીઆધીસો અને હીકમતવાલા દાનાવોને કતલ કીધા.

૨) જેઆરે એક વાકયમાં એકથી વધારે નાંમ, સર્વનાંમ અને વીશેષણો એકબીજાની પાસે આવેલાં અને એકજ વીભકતીમાં વ પરાએલાં હોએતો, આગલ આવનારા વીભકતીના અવ્યયો પેહલાં નાંમ, સર્વનાંમ અને વીશેષણની આગમચ મેલેઆમાં આવેછે; અને સેવટે આવનારા અવ્યયો, છેક છેડેનાં નાંમ, સર્વનાંમ અને વિશેષ ણની પાસે મેલાએછે. જેમકે:— [Pahlavi] જોલમ તથા બેમરવતી અને ખોટી બેઈનસાફીએ કરી, માહરી બા હદુરીને પોતાની કરાસે નહી; [Pahlavi] બારમાએ નેરંગ અને પાંણીએ કરી નાહાવું. [Pahlavi]

[illegible] જજીુશ, અઈવીજીુશ અને વીજીુશ (સગ) ને સારૂ જાંણીતું (છે).

૩) જે વાકયમાં નાંમને ચોથી વિભકતી લગાડવા શારૂં [illegible] અને [illegible] એ બેહુ અવ્યયો આવેલા હોએચતો [illegible] નાંમની આગલ અને [illegible] નાંમની પછવાડે આવેછે. જેમકે:— [illegible] આએ દીનને સારૂં આદમીઓનો શક કરવા.

૪) કેટલાએક વાકયયોમાં નાંમની આગલ આવનારા વીભકતીના અવ્યયો નાંમને બદલે ક્રિયાપદની અથવા બીજાં નાંમની આગલ મેલેઆમાં આવેલાછે. જેમકે:—[illegible] એક પુરૂષને સંધેસો લેઈ જનાર તરીકે મોકલેઓ; [illegible] જેમ તાહારા વરવાઓએ મારી આરાધના કીધી, તેમ તું પણ માહરી આરાધના કર. [illegible] કે જેમાં અહુરમજદની ભલી પેદાએશ અપાએલી (છે).

અપવાદ— "બુનદેહશને" માં કાએદાથી ઊલટી રીતે [illegible] નાંમની પછી આવનારો અવ્યય નાંમની આગલ વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:—[illegible] તે જગોએ એ પરસાંણેની સરદીને મારી સકાતી નહી.†

† જો કે આએ વાક્યમાં ઉપલી રીતનું લખાંન થાએલુંછે; પણ જેઆરે આપણે તે ઉપર બારીકીથી ધેઆંન પોંહચાડીએચ તેઆરે આપણને જણાએછે કે, એઆં માતરે ફેરફાર એટલોજ થાએલોછે કે [illegible] ને બદલ [illegible] અને [illegible] ની જગોએ [illegible] નકલ કરનારની ભુલથી લખાએલોછે.

શબ્દયોગી અવ્યય.

૧) શબ્દયોગી અવ્યય ઘણુંકરીને નાંમ, સર્વનાંમ અથવા બોલીના બીજા ભાગો જેઓની સાથે તે શબ્દયોગી અવ્યયનો સંબંધ હોએચ તેહની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] જો તારો વીચાર મારી સાથે બરોબર અને એકમલતો હોએ; [illegible] હમેશાં ગોસપંદો સાથે રેહતો; [illegible] જે તંન મરણ પાંમેચ તે જમીનની સાથે મલેચ.

૨) જેઆરે એક વાકયની અંદર એકથી વધારે નાંમ એક બીજાની પાસે જોડાઈને આવેલાં હોએ, અને તે દરએક નાંમ એક ચોકસ શબ્દયોગીની ઊપર આધાર રાખતું હોએતો, તે દરએકને સારૂ જુદો જુદો શબ્દયોગી અવ્યય વપરાતો નથી; પણ તેહને બદલે પેહલ્લાં નાંમની આગલ એક શબ્દયોગી અવ્યય મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] જુઠું બોલનારા તથા ઠગારા અને ચોરી કરનારા પુરૂષ સાથે વાત કરવી નહી જોઈએ.

૩) કેટલીએક વેલા શબ્દયોગી અવ્યયો વાકય રચનાની અંદર નાંમની આગલ આવેઆને બદલે નાંમની પછી અથવા ક્રિયાપદની આગલ મેલેઆમા આવેલા આપણને મલેછે. જેમકે:— [illegible] તેની સાથે સારી રીતે તકરાર કરવી જોઈએ; ** [illegible] અરદેશેરે બે ઘોડાને જીન કીધું, અને એક ઊપર પોતે અને બીજા ઊપર કનીજક બેઠી.

ક્રિયાવિશેષણ અવ્યય.

૧) જે ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયો વિશેષણનો ગુણ બતલાવેછે, તે વિશેષણની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] હમણાં હાવી ભારી સજા અને પટકા રવાંનને ખમવા પડેચ; [Pahlavi] આએ માંણસો કોણછે કે એ પરમાંણે દુખીછે. જો એકજ વાકયમાં એકથી વધારે વિશેષણો એક બીજાની પાસે આવેલાં હોએ, અને તેઓનો ગુણ બતલાવનારૂં એકજ ક્રિયાવિશેષણ હોએચતો, તે ક્રિયાવિશેષણ અવ્યય વિશેષણના પેહલલા શબ્દની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] તેઓની જગો તથા બેઠક ઘણી રોશન, ભપકાદાર અને ચલકાટ ભરેલી હતી.

૨) જે ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયો વ્યપારનું રૂપ બતલાવેછે, તે અવ્યયો જે ક્રિયાપદનો ગુણ બતલાવેચ તેહની આગલ મેલેઆમાં આવેછે, અથવાતો તે ક્રિયા વિશેષણો જે ક્રિયાપદો સુશનાને ઘણાંજ ઊપી ઓગી હોએચ તેઓના કર્તા અને કર્મની અગાઊ મેલવામાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] તેઓ કોણછે, અને અતરે સામાંટે ઊભાંચ; [Pahlavi] કે જે ગેતી (આએ દુનીઆં)ની અંદર (તરાજુનાં) પલ્લાં, ધરી અને જોખ તથા ભરત બરોબર નહી રાખતો હતો; [Pahlavi] તાંહાંથી નાહાસવાનો વીચાર રાખેઓ; [Pahlavi] સાસાને તેમ કીધું; [Pahlavi]

[Pahlavi] * [Pahlavi] તે (કે) જે બુરા હવસને નંગની તરે, ગોસ્સાને તાબેદારીની તરે અને લોભને સંતોશની તરે ઘણી સારી રીતે રાખે. [Pahlavi] તેણે અરદેશેરને જવાબ લખેઓ કે તુંએ દાહપણની રીતે કાંમ કીધું નહી. * * [Pahlavi] તેણે અરદેશેરને તુરત અરદવાંનની આગલ મોકલેઓ; [Pahlavi] હેવી રીતે એક તીર ગોર ઊપર મારેઓ; [Pahlavi] એ પરમાંણે આએ પાદશાહી તે પુરૂષને મલસે. [Pahlavi] દુનીઆંને પાછી એક રાજ તરે લાવસે.

૩) પ્રશનરૂપી ક્રિયાવિશેષણો ઘણુંકરીને વાકયની શરૂઆતમાં અને કોઈ કોઈ વેલા ક્રિયાપદની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:- [Pahlavi] તું અશો શી રીતે આવેઓ? [Pahlavi] તમો સાવાસતે એ પરમાંણેનું કાંમ કરોચ? [Pahlavi] ઓ અહુરમજદ! ગુજરેલાં માંણસોનાં બદનને હમો કાંહાં લેઈ જાઇએ? [Pahlavi] તેહનું મોત હમો કાંહાં મેલવીએ? [Pahlavi] તે ગુજરેલા પુરૂષની ઊપર તે દરૂજ નસસ કેઆરે દોડેચ? [Pahlavi] તેઓને હમો કાંહાં મેલીએ? [Pahlavi] તેણે આએ દુનીઆંમાં કેમ રેહવું જોઈએ? [Pahlavi] હાથમાં એક કાંમને હમો કેમ આવીએ?

[illegible] હું કેઆરે આવેઓ, કેહારે જવસ, કેમ જવસ અને કાંહાં જવસ.

૪) વખત, જગા અને સરખાંમણી બતલાવનારાં સંબંધરૂપી ક્રિયા વિશેષણ અવ્યયો, તેમજ તેઓના પરસ્પર સંબંધી અવ્યયો તેઓને લગતા વાકયયોને મથાલે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] જેઆરે તેણીઓએ સાંભલીઊં, તેઆરે તેણીઓ ઘણીજ જલદી આવી પોંહચી; [illegible] જેઆરે તેણે તે સખુન સાંભલેઆ. [illegible] જે પરમાંણે હું પવીતરાઈ મેલવ્વા સારૂં ઊલટ ભરેલો અને ગુનાહ કરવાથી દુર રેહનારો છેઊં; [illegible] * * [illegible] તેજ પરમાંણે કાંમ કરવાની ભલાંમણ કરવાથી, ખલકના પાદશાહોને બુરી હકુમત કરવાથી હું દુર રાખનાર છેઊં. [illegible] તેટલી નેકી અને શુખ તેહને મલીઊં; [illegible] જેટલી બધી નેકી, જે તેણે ગેતી (આએ દુનીઆં) માં જોઈ હતી. [illegible] તેહનાં રવાંનને તેટલી હલાકી અને બુરાઈ પોંહચી, કે જેટલી તે સખતી ગેતીની અંદર તેણે કોઈ વખતે નજોઈતી નહી. જગાને લગતાં ક્રિ૦ વીશેષણોમાં ઘણુંકરીને પરસ્પર સંબંધી અવ્યય, સંબંધી અવ્યયની આગલ આવેછે. જેમકે:— [illegible]

[illegible] તાંહાં, (કે) જાંહાં ઊતારો લેવા સારૂ નેક કરણીછે.

ક્રિયા ૫૬.

૧) ક્રિયાપદને તેહના વિષય પરમાંણે એક કર્તા હોએચ, અને તે તેહના સઘલા કાલોની અંદર લીંગ તથા વચનમાં પોતાના કર્તા સાથે મલતું રેહચ. જેમકે:— [illegible] દરએક જણ એમ વીચારેચ કે, હું એખલો છેઊં. [illegible] જેઓ તે ઊપર બેઠાંછે.

૨) જો કોઈ આબરૂદાર અને દરજાવાલા પુરૂષને આંમણસાંમણ એકબીજાને સારૂ લખાંણ અથવા બોલવું કરેઆમાં આવીઊં હોએ ચતો, ઈજ્જતને ખાતર તેહને લગતું ક્રિયાપદ અનેકવચનમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] * * [illegible] તેણે (અરદવાંને) પાપક ઊપર પતર લખેઓ કે, હમોએ સાંભલીઊં ચ કે, તમોને એક લાએકી વાલો છોકરોછે, તેહને હમારી દરબાર ખાતે તમો મોકલો.

૩) જો કોઈવાકયમાં માતરે એક ક્રિયાપદ હોએ અને તેહના કર્તા તરીકે એકથી વધારે નાંમો એકવચનમાં વપરાએલાં હોએતો, તે ક્રિયાપદબી એકવચનમાંજ આવેછે. જેમકે:— [illegible] સરોશ અશો અને આદર ઈજદ કેહવા લાગા કે, આએ જગોને 'હમેસ્ત ગાન' કેહચ.

૪) વાકય જો કોઈ બાબત કેહવાને લગતો, ઈઆ આગ્નાવાચક, અથવા પ્રશ્નાર્થક હોએતો, તેહને લગતું ક્રિયાપદ ઘણુંકરીને વાકયની સેવટે આવેછે. જેમકે:—[illegible] ખુબીવંતો પુરૂષ સુખ પાંમેચ; [illegible] અતીશીઅ આફ તમાંથી, અકલ સઘલાઓને છોડવેચ. [illegible] * [illegible] તમો તમારી જગોએ બેસો, અને તમારામાંથી જે આએ કાંમને માં ટે ભલો હોએ, તે એકને ચુટી કાહાડો. [illegible] * [illegible] તે પાપી કેહી જગોએ ગીઆચ, અને હમો (તેહને) કેહારે પકડી સકસું?

૫) આએ ભાષામાં જેઆરે એક મિશ્રિત વાકયનો પેહેલો ભાગ તે વાકયના બીજા ભાગોની સાથે સંબંધ રાખતો હોએચ, તેઆરે તે બીજા ભાગોની આગલ, તેહને લગતા શબ્દયોગી અવ્યયો મેલેઆ માં આવેછે. જે વીસેના દાખલાઓ આએ પુસતકમાં આગલ આવેલા પેહલવી ફેકરાઓ ઊપરથી વાંચનારને જણાસે.

સેમીટીક પ્રત્યયો.

૨૪૨. આએ ભાષામાં નાંમની સેવટે નીચે લખી જણાવેલા કેટલાએક પ્રત્યયો વપરાએલા આપણને મલેછે, તેહની ઊતપનતી સેમીટીક ભાષાના અનુબંધો ઊપરથી થાએલીછે. જેમકે:—

[illegible] ય—આએ પ્રત્ય સેમીટીક ભાષામાં અનેકવચનના અર્થને સારૂં નાંમની સેવટે આવેછે. જેમકે:— [illegible] **મલકય**–"પાદશાહો"; [illegible] **શોમીય**–આસમાંનો. એજ મુજબ [illegible] માં [illegible] ય–અનેકવચનને સારૂં વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:—

[illegible] હમારા કરતાં તમારા વીદવાંનો વધારે વીદવાંન હોવા જોઈએ.

[illegible] **યાહ**—આ પ્રત્ય નીરજીવ પદારથોનાં અનેકવચનને સારૂં પેહલવીમાં વપરાએલોછે, અને તેહને મલતો સેમીટીક પ્રત્ય [illegible] **યહ** આપણને મલેછે. જેમકે:—[illegible] **બૅત્યહ**–ઘરો; [illegible] **શોમ્યહ**–આસમાનો. (જુઓ નાંમને લગતા અનેકવચનના ફેકરાઓ.)

[illegible] ઈમ—આએ પ્રત્ય સેમીટીક ભાષામાં દીવીવચન, તેમજ અનેક વચનના અર્થને સારૂં વપરાએલોછે; અને તેજ મતલબસર તે **દાદસ્તાંને દીની** કેતાબની અંદર પેહલા સવાલના જવાબમાં વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:— † [illegible] દાહડાઓ (અને) રાતોનું ગુજરવું દેખાએચ.

[illegible] ઈન–અથવા [illegible] **ઈન**—આએ પ્રત્ય સેમીટીક ભાષાને લગતો છે, અને તે નાંમની પછવાડે અનેકવચનના પ્રત્ય દાખલ વારેઘડીએ વપરાએલોછે, જેમકે:— [illegible] છોકરાઓ; [illegible] આંખો; [illegible] બોલો; [illegible] પાદશાહો. તેમજ આએ પ્રત્ય પેહલવી પુસતકોમાં ઘણી જગોએ વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:— (વન૦ ૪ ૫૨૦) [illegible] જો તે કેહકે મારીપાસેછે, પણ હું તુંને આપતો નથી, તો તાંહાંજ તે ચોરોનો ચોર અને વાટપાડાનો વાટપાડો.

† જો કે કાએદા પરમાંણે [illegible] **લેલીઆ** નું અનેકવચન [illegible] **લેલીઆઆન** છે; પણ આએ બોલની અંદર [illegible] **લેલ**ની પાસે [illegible] **ઈમ**નો પ્રત્ય જોડાઇને તેવાર પછી [illegible] **યાઆન**નો પ્રત્ય તેહને લગાડેઆમાં આવેલોછે.

સેમીટીક પેહલવી શબ્દ કોશ.

અ.

અબ—(અથવા) **અબુ**—નાં૦ બાપ, પિતા. (Hib. Chald. અને Arab. ب ا અથવા ابو Syr. ابو એબુ.)

અબીતર—નાં૦ બાપ, પિતા. આએ બોલ અસલ અબુ-છે, તેહને તર—જેવો અવસ્તાનો પ્રત્ય લાગીને થએલોછે.

અપ્પુનતન—ક્રિ૦ રાંધવું, પકાવવું. (Hib. Chald. અફહ અથવા અફા Syr. افو એફો to cook, bake.)

અપમન—નાં૦ બરડો, પીઠ. (Hib. گب Back. ઘણુંકરીને પેહલવીમાં સેમીટીક ب બ—ને બદલે પ—નો એમલો આપણને મલેછે, જેમકે નું. આએ એમલામાં ની અંદર આવેલો ગ— પ—ની સાથે જોડાઈ જવાથી ગ ને બદલે અ વંચાએલો ધારેઆમાં આવેછે.)

અતઓર—(અથવા) **અતોર**—નાં૦ ખાંડ. (Hib. اهل અહલ to be sweet.)

અતોત—વિ૦ તેજ, જલદ, તીખ્શન. (Chald. એતત—to be sharp, a thistle. Hib. અતત—to go softly.)

અતીમુનતન—ક્રિ૦ ભરવું, પુર કરવું. (Arab. اطم અથવા اطم પેટ બંધ થવું. જાડો કબ્જ થવો. Hib. اطم અતમ Syr. اطيمو અતીમો—to shut.)

અતુનતન—ક્રિ૦ શીવ્વું, સાંધવું. (Chald. ખતત to sew. Arab. خياطة—كردن).

અજદરૂનતન—ક્રિ૦ કાપણી કરવી, ઢાલવું. ૨) ચાલવું, ઝાટકવું, વા દેવો. (Talmud. جدر to reap. Chald. جبر ચબર to heap up, store up.)

અદા—નાં૦ આત્મા, પ્રાણ; (Chald. خي ખઇ અથવા خيا ખયા Hib. خيه ખયહ Syr. خيو ખીઓ to live, be, exist. ઘણું કરીને સેમીટીક બોલીમાં વપરાએલી ઈ, નો ઉચ્ચાર અને તેમજ તેહનું લખાંન પેહલવીમાં દ—થી કરેલુંછે; એટલુંજનહી પણ કેટલાએક અવસ્તાના

બોલીમાં વપરાએલી અથવા ઈ—ને પણ પેહલવી લખાંણ કરનારાઓએ દ—ના ઉચ્ચારથી લખીને તેહનું વપરાંણ કરેલુંછે, જેમકે:— નું ગેબી; નું રીત, તરીકો; અને નું અઇવરજ—લડાઇ કરનાર, લડાએક.)

અદશ—નાં૦ શખ્સ, આદમી, પુરૂષ. (Hib. ايش અઇશ a man.)

અદમુનસ્તન—ક્રિ૦ વીશવાસ લાવ્વો, માંનવું. (Chald. هيمين અથવા هيمن Syr. هيمن હઇમેન—to believe. ايمن અઇમન to be faithful. Chald. يمنو Arab. ايمان faith.)

અરબોનીના—નાં૦ ચિભડું, ફુટ, ખડબુચ. (Chald. بوجينا ફા૦ خربزة. આએ બોલ ધારવામેલ **અર**—અને **બોનીના**-એ બે લોગતો જોડાઇને બનેલોછે, અને અર—એ ફારસી خر ને બદલેનો એમલો હોવો જોઇએ; કેમકે નો અર્થ "**માલીક નામએ અસવરી**" ની અંદર "કાકડી" નો કરેલોછે; અને એજ ફરહંગમાં બોલની નીચે خربزة બોલ તેહના અર્થને સારૂ મેલેલોછે; માટે નો માએનો "ઘધેડાંને ખાવાની કાકડી" હેવો થવો જોઇએ. આપણે જેહને **ખડબુચ** કરીને બોલીએચ તે બોલ خربزة ઉપરથી નીકલેલોછે અને خربزة બોલની ઉતપનતી ઉપરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે.)

અરબીતા—નાં૦ ઘરનો માર, માલીઓ. (આએ બોલ Chald. عل અલ—'ઉપર'; અને **બીતા**— 'ઘર' એ બે શબ્દ મલીને બનેલોછે.)

અરપુનતન—ક્રિ૦ સીખવું, ભણવું. શિખ્વવું, ભણાવ્વું. (Hib. ألف અલફ to learn; ألف to teach. Chald. ألف એલફ—to learn, Syr. ألف એલફ અથવા يلف યલફ—to learn, الف અલેફ—to teach. Arab. ألف to learn.)

અરફનતન—ક્રિ૦ ધોવું, સ્નાન કરવું; (Syr. خلل ખલેલ—to purify. Chald. خلل ખલલ—to wash.)

અરફન—નાં૦ મેંઢું, ગાડરૂ, ઘેટું. (આએ શબ્દને બરોબર મલતો લોગત સેમીટીક ભાષામાં મલી આવતો નથી; પણ Chald. ارف a ram. Syr. اروتو અરૂનો— a bullock. તથા عرقو એરકો—a sheep, lamb. હેવા શબ્દો એ બોલના એમલાને તથા માએનીને થોડઘણે મલતા આપણને મલેછે. Arab. حروف શેકાર.)

અરતા—નાં૦ જમીન, ધરતી, ભોંઅ. (Chald. ارع land; Hib. أرض earth. Arab. ارض Syr. ارعو અરઓ—the earth, land.)

અરસીઆ—નાં૦ તખ્ત, સિંહાસન, ગાદી. (Syr. عروس અરોસ-a bed, couch, bier. Chald. Samar. عرس અરઅસ a bed, couch. Arab. عرش.)

અરકુનતન—ક્રિ૦ વેહચવું, ભાગ પાડવો. (Hib. خلق ખલક to divide. Chald. خلق to share, portion off.)

અરકીઆ—નાં૦ કુવો, વાવ. (આએ લોગતને બરોબર મલતો શબ્દ સેમીટીક ભાષામાં આપણને મલતો નથી; પણ તેહને ઘણે દરજ્જે મલતા નીચે લખી જણાવેલા શબ્દો આપણને મલેછે. જેમકે—Arab. اكرت કુવો, قعر ઉંડું. Hib. خور to hollow, bore. حلد હલદ to dig. હીબરૂ અને ચેઆલદી ભાષાના અખ્શરોમાં દ અને ક નો આકાર એક બીજાને મલતોછે, માટે આએ લોગતમાં દ ને બદલે ક વનચાએઓ હોએતો તે બની સકે હેવુંછે.)

અરમુનતન—ક્રિ૦ શુવું, ઉંઘવું, ખોઆબ કરવો. (Chald. عرام અરઆમ a bed. Syr. خلم ખલઅમ to dream. Chald. خلم ખઅલઅમ to dream.)

અસદર—નાં૦ સિંહ, વાઘ. (Chald. اري અથવા ارة a lion. Samar. اريه અરીહ—lion, m. આએ اريه શબ્દની અંદર અસદર—બોલને લગતા ચેહારે અખ્શરો કાંઇએક ફેરફારે આવેલાછે; જેમાં સદ ને બદલે ي થાએલોછે, અને ر સેવટે આવેઓ જોઇએ તેહને બદલે ا અ ની પાસે આવેલોછે; પણ જેઆરે અરબી اسد અસઅદ—ની સાથે આપણ અસદર ને મેલવીએચ તેઆરે ر ર સેવાએ સઘલો એમલો એકસરખી રીતે મલતો આવેછે.)

અસરૂનતન—ક્રિ૦ બાંધવું, કેદ કરવું. (Hib. أسر અથવા أشر Chald. اسر Syr. إسر એસર Arab. أسر to bind.)

અસતુનતન—ક્રિ૦ જોવું, દેખવું, ભાલવું. (Samar. سهس to conceive. Chald. Samar. عمى અથવા عمه to see. હીબરૂ તથા ચેઆલદી મ નો આકાર સ ને નજદીક મલતો આવેછે, તે ઉપરથી ની અંદર મ ને બદલે સ વપરાએલો હોએ હેવું માનેઆમાં આવેછે.)

અજ, **અજગ**—નાં૦ બકરો. (Syr. عزز એજુ a goat. Chald. Samar. عز goat. m. Hib. عز એજ she-goat.)

અજબા—નાં૦ કોહોલું. શિયાલ. (Arab. عقف, ضواع).

અજરા—અથવા **અજોરા**—નાં૦ ડુકર, ડુક્કર, સુઅર, ભુંડ. (Syr. خزيرو ખજીરો—a sow. Arab. خنزير hog. અનેકવ૦ خنازير, خنازر Hib. خزير, a swine, boar)

અજીતુનતન—ક્રિ૦ જોવું; સહમજવું. (Chald. خزا, خزة અને خزي to see, behold. Samar. خزة to see, understand. Hib. خزة Syr. خزو ખજો. to see.)

અશકહુનતન—ક્રિ૦ મેલવવું, ઉત્પન્ન કરવું. (Hib. Hiph. هشكح હેશકખ—to cause. Chald. Afel. اشكح અશકખ—شكح અથવા شكع to find. ઉપરથી.)

અશરીઆ—વિ૦ દશ. ૧૦. (Syr. عشرا એશરો—Chald. عشرا અશોરા Hib. عشرة અશોરહ "ten" Arab. عشرة).

અકબીઆ—નાં૦ ધોરી નસ, ધોરી રગ. (Arab. عرق).

અલોચા—(અથવા) **અલીઆ**—નાં૦ દુધ. (Arab. حليب દુધ. Chald. خلا, خله, خلي to be sweet. Syr. خلي to be sweet.)

અમ—નાં૦ માએ, મા, માતા. (Hib. Chald. Samar. Arab. ام Syr. إمو એમો—a mother.)

અમીતર—નાં૦ મા, માતા, માએ. (જુઓ બોલમાં કરેલો ખોલાસો.)

અમરા—નાં૦ દારૂ, શરાબ. (Chald. Samar. عمر Syr. خمرو ખઅમરો—wine. Samar. خمر Vine. Arab. خمر).

અમરા અથવા **અમના**—નાં૦ ઘધેડું, (Chald. Samar. خمار, خمور, خمر Syr. خمورة ખમોરો. an ass.)

અમોતીઆ—નાં૦ ચાકરડી, દાસી. (Chald. خمت to bow. one's self down. Chaldee-Samaritan. امه અમહ—خمه ખમહ—Maid-Servant. Syr. امونا અમોતઅ a handmaid. Arab. امت.)

અના—દર્શ૦ સ૦, ક્રિ૦વિ૦ આએ, એ. તે, પેલું. એમ, એ પર માણે. (Syr. هنو હોનો, (અથવા) هن હોન, ether. Hib. Chald. هوا હુઅ, (અથવા) هوا હવા, هوة હવહ. he.)

અનાવુનતન—ક્રિ૦ મુકવું, મેલવું, ટેકવ્વું, મુકરર કરવું. (Chald. Samar. خوا **ખવા** to place, set. Syr. خنت ખનત to put forth.)

અનીવુનતન—ક્રિ૦ જાંણવું, સમજવું, કલ્પવું, ધ્યેઆંનમાં આવ્વું. (Hib. هرة to conceive. Syr. هون હુન, to be prudent, wise. Chald. هون હુન, to understand. Samar. خنا, خني to indicate. Syr. خنر ખનો, to observe.)

અનબમન—નાં૦ દરાખ, દ્રાક્ષ, અંગુર. (Chald. Hib. અને Arab. عنب એનબ, Syr. عنبو એનબો, a grape.)

અનશુતા—નાં૦ માંણસ, મનુષ્ય, આદમી. (Sye. انوشوتو અનોશુતો humanity. انوشو અનોશો, (અથવા) انوش અનોશ, a man. Hib. Chald. انوش અનોશ, Arab. انسان અથવા ناس).

અનગોપા—નાં૦ ધાણા. (Arab. خبطه).

અયોમન—નાં૦ આંખ. (Hib. Chald. Arab. عين eye. Syr. عين અઇનિ to see consider.)

ઓમીદ—નાં૦ ખાહેશ, ઇછ્છા, ઉમેદ. (Chald. خمد ખમદ to desire. Samar. خمد desirable.)

અવરા—નાં૦ ધુલ, ગિરદ, ધુલાડું. (Chald. Arab. عفر dust. Syr. عفرو અફ્રો. Hib. عفر to throw dust.)

અવરૂનતન—ક્રિ૦ ખણવું, ખોધવું. (Hib. Chald. Arab. خفر ખફર to dig, search out. Syr. خفر ખફર, to search out.)

ઓપમન—નાં૦ ચેહેરો, સુરત, શેકલ. (Chald. Samar. اپيم countenance. Syr. اپيم અપીમ—اپين અપીન—face, countenance.)

ઓબસીઆ—નાં૦ બંદીખાંનું, જેલ. (Chald. خبش ખબશ to bind. Arab. حبس.)

આ.

આસીઆ—નાં૦ છાતી, ઉર. (Syr. خدیو **ખદયો**, the breast.)

આઈતગુનતન—ક્રિ૦ લાવ્વું, લઈ આવ્વું. (Syr. آيتي.)

બ.

બાતર—ક્રિ૦ વિ૦ પછી. (Chald. Samar. باتر અથવા بتر, Syr. بوتر બુતર—'after.' Arab. بعد.)

બાજરા—નાં૦ વાવણીનો દાનો, રોપણીનો અનાજ. (Syr. بدر બદ, અર, to saw, scatter. Hib. بدر બેદર, Chald. بدر બદર.)

બબા—નાં૦ બારણું, દરવાજો. (Chald. بوب અથવા ب Arab. باب) ૨ દરગાહ, દેવાંનખાંનું. ૩ કાએદો, બંદોબસ્ત, ધારો. ૪ બાબત, બીના, પ્રકરણ, બાબ.

બતમાહર અથવા **બતમાર**—નાં૦ ગેઈ કાલ. ('ગેઈ કાલ' ના અર્થને સારૂ Chaldy માં تملي તમલી,'Syr. માં تموريا તેમોરીઅઃ, અ ને Samar. માં تمل તમલ, હેવા બોલો આપણને મલેછે, તે ને બરોબર મલતા આવે હેવું નથી; પણ محر મખર, બોલ Chaldy. અને Samar. માં, તથા محر મખોર, હેવો શબ્દ Syr. માં 'આવતી કાલ' ના અર્થને સારૂ વ પરાએલોછે, અને તે ઉપરથી પેહલવીમાં માર, અથવા માહર, શબ્દ એજ અર્થને સારૂ વપરાએલો મલેછે, માટે **બાતર**, નો સંખ્શેપ આકાર **બત**, ની સાથે **માહર**, અથવા **માર**, જોડાઇને **બતમાહર** અથવા **બતમાર**, એ બોલો 'આવતી કાલ' ને સારૂ બનેલાછે હેવું ચોકસ ઠરેછે.)

બમેન—નાં૦ ચાકર, નોકર, શેવક. (જોકે આએ બોલને બરોબર મલતો લાગત સેમીટીક ભાષામાંથી મહને મલી આવેઓ નથી, તોપણ Syr. માં بعت બઅત, to tread down. હેવે અર્થે એક શબ્દ મલેઓછે તે આએ શબ્દની મતલબને મલેછે.)

બરાહ—નાં૦ જાલ, જવલા, ભભુકો, આંચ. (Hib. Chald. بهر બહર, to shine. Samar. برة to be pure. Chald. بهير flame. Chald. Samar. بعير lamp, flame. بعر to burn.)

બરાહેને—વિ૦ નાગું, નગ્ન, ઉઘાડું. (Chald. بريشن બરીશન. naked. જો કે ના ઇમલો **બરીશન**, કરીને વગર શકે વંચાઈ સ કેછે; પણ કદીમ પેહલવી વીદીઆર્થીઓએ જેમ બીજા સેમીટીક બોલાના ઉચ્ચાર થોડઘણે ફેરફારે કરેલાછે, તેમજ આએ બોલનો અંસલ ઉચ્ચાર પણ તેઓએ ફેરવે લોછે. અને પા૦ તથા ફા૦ برهنه બોલોની ઉતપનતીનું મુલ ઉપલો શબ્દછે.)

બરબીતા—નાં૦ રાજ્ય સભાસદ, અદાલતનો વકીલ, રાજદરબારી મસલહત આપનાર. (Syr. بوليوطا બુલયોત્ય, senator, counsellor. Arab. بريوتا.)

બરહુીનીદન—ક્રિ૦ ઉતપન કરવું, પેદા કરવું, જાહેર કરવું. (આએ સામાન્યરૂપની બાંધણી ઇરાંની ધાતુઓનાં બંધારણ પરમાંણે થાએલીછે; પણ એનું ધાતુ સેમીટીકછે, અને તેહને મલતું Hib. برا બરા, Chald. برا બરા, (અથવા) بري બરી, Samar. برا બરા, અને Syr. براه બરોહ, to create. "પેદા કરવુ" હેવું ધાતુ આપણને મલેછે. અને એજ પરમાંણે **લરજીદન**—ધુજવું; **નકીરીદન**—જોવું; **લકીખ્તન**—ચાટવું. ઇત્યાદી સામાન્યરૂપો જો કે તેહનાં ધાતુઓની ઉતપનતી સેમીટીક ભાષામાંથી થાએલીછે, તે છતાં તે ઇરાંની બાંધણીમાં વપરાએલાંછે. જે ઉપરથી ફારસીમાં لرزيدن, نگريدن અને ليسيدن એવાં સામાન્યરૂપો ઉપલા અર્થને સારૂ વપરાએલાંછે; પણ તે ઇરાંની નથી, કેમકે Hib. زلل જલલ, to tremble, shake. ઉપરથી તથા Chaldee-Samaritan. عكل અગલ, to see. ઉપરથી ; અને Syr. لحك લખક, to lick, ઉપરથી ; હેવાં રૂપો બનેલાંછે, હેવું માંનવાને આપણને થોડાજ શક રેહછે. જો કે ઉપલી સરખાંમનીમાં زلل નું બનવામાં ز જ, નો ز જ, થાએઓછે તે, જેમ અવસ્તાના ز નો પેહલવી અથવા ز જ, થાએય તેમ કાએદાસર બનેલુંછે, અને તે અખ્શર ફેરવાઇને પેહલવીમાં આગલને બદલે પછવાડે વપરાએઓછે, અને તેમ એક બીજામાંથી નીકલેલી ભાષાઓની અંદર ઘણા બોલોમાં બનેલુંછે. عكل નું —نگريدن, બનવામાં ع ને બદલે પેહલવીમાં ۱ **ન**, થએલાછે, તેહનું કારણ દેખાઇતુંછે કે, સેમીટીક ع ને બદલે પેહલવીમાં ۱ **વ**, થાએલાંછે, અને તેહનો આકાર ۱ **ન**, ને મલતો આવવાથી અતરે **વ**, ને બદલે **ન**, થાએલાછે, અને ની પાસે ઈ, આવેલીછે તે ભુતકરીદંતની નીશાંની તરીકેછે. સેમીટીક ધાતુઓને ભુતકરીદંતની હાલતમાં લાવેઆ પછી તેહની પાસે સામાન્યરૂપના પ્રત્યયો મેલાએલાં ઘણાં **મસદરો** પેહલવીમાં વપરાએલાંછે, જેમકે:—كتب કતબ—લખવું; તેહનો ભુ૦ક્રિ૦ كتيب કતીબ, તે ઉપરથી **જકતીબુનતન**—લખવું. عرق એરક—નાહસવું; તેહનો ભુ૦ ક્રિ૦ عريق એરીક, તે ઉપરથી **વરીકુનતન**—નાહસવું. પેહલવીમાં ع ને બદલે ۱ **વ**, થાએલો ઘણા બોલોમાં આપણને મલેછે. જેમકે—عزل જવું, ગુજર કરવી; તે ઉપરથી **વજરૂનતન**—જવું, ગુજરવું. عطر જવું, રવાંના થવું, ગુજરી જવું. તે ઉપરથી **વદરદન**—જવું, આએ દુનીઆંથી ગુજર કરવી. على—ઉપર, માં, ને; તે ઉપરથી **વર**—ઉપર, માં, ને.)

બજગુનતન—ક્રિ૦ ઉડવું. (Hib. بزه to flee away, depart. Chald. بزه અથવા بزح to flee. જો કે આએ બોલ અર્થમાં ને થોડ ફેર મલતો આવેછે, પણ સાદી નજરે જોતાં ઉચ્ચારમાં તે બરાબર મલતો નથી; તોપણ ز ને બદલે પેહલવીમાં થાએલો સહમજીએતો, ه હ, નો ઇમલો પેહલવીમાં બરોબર ને મલતોછે, તેથી ધારેઆમાં આવેછે કે પેહલવીમાં તેહનો ઉચ્ચાર ફેરવાઇને **ગ** થાએલોછે. જો હીબરૂ بزق બજક, to disperse. ની સાથે આપણે ને મેલવીએતો ઉચ્ચારમાં નજદીક મલતો આવેછે; પણ અર્થમાં થોડા ઘણો દુર જાએછે.)

અથવા **બજેહ**—નાં૦ ગુનાહ, તકસીર, ચુક. (Chald. بزه અથવા بز to despise. Syr. بزه બજેહ, Chald. بزع બજઅ, to spoil, tear.)

બસ્તન—નાં૦ બાગ, બાગીચો, ચમન, વાડી. (Chald. بوستن બુસ્તન, garden.)

બસરીઆ—નાં૦ માંસ, ગોશત, સાખ. (Chald. بيسرا બિસેરા, Hib. بشر બેશેર, Arab بشر, Syr. بيسرو બઇસેરો:, flesh.)

બસીમ—વિ૦ સારૂં, મજેનું. (Chald. بسم બેસમ, Syr. بسم બસમ, to be sweet, to rejoice. Hib. بشم બશોમ, to be pleasant.)

બશરૂનતન—ક્રિ૦ શીજવવું, રાંધવું, બાફવું. (Chald. અને Hib. بشل બશોલ, to be cooked, ripened; Samar. بشل to boil, Syr. بشل બશેલ, to boil, cook, ripen. برشتن બરેશતન-બાફવું, રાંધવું, ભુજવું; એવા અર્થને સારૂ પેહલવીમાં તેમજ ફારસીમાં જે સામાન્યરૂપો વપરાએલાંછે, તેહનું અસલ મુલ આએજ સેમીટીક بشل બશેલ, બોલછે. ફકત છેડેનો ل લ, કે જે પેહલવીમાં ફેરવાઇને **ર** સાથે બદલ થાએલોછે, તે વચ્ચે આવ્વા સેવાએ તેહમાં બીજો કસો ફેરફાર થાએલો નથી. પેહલવીમાં **બરીજન**, અને ફારસીમાં بريزن, બોલ—લોહડી, તલવાનો પેનો, અને કહડાઇના અર્થને વાસતે વપરાએલોછે, તેહની ઉતપનતી એજ બરેશતન, બોલ ઉપરથી થાએલીછે.)

બકરા—નાં૦ ભાજી, પાલો, ઝાડપાંણ. (Hib. بك બકઅ, અથવા بكه બકહ, tree. بكور પાક, Chaldee—Samar. براه બરાહ, desert,

wilderness. بره બરહ, અથવા برای બરાઇ, field. Arab. بقل—ذره وبره.)

બલુન—નાં૰ જંગલી મેહનડું, ગેટું. (Syr. پروا પ-રો: a lamb.)

બેનપશમન—સર્વનાં૰ ખુદ, પોતે. (Chald. Samar. نفش નફશ, life, soul; તેહને આગલથી ب જોડાઇને બનેલો શબ્દછે. Rabbin. بنفشو બનફશો, by himself. Arab. نفس Syr. نفيش નફઇશ, to become whole.)

બનતમન—નાં૰ દીકરી, છોકરી. (Chald. Samar. برت બરત, daughter. Arab. بنت.)

બેનમન—નાં૰ પુત્ર, છોકરો, દીકરો. (Chald. Syr. بر બર, Hib. بر બર, અથવા بری બરી, son, child. Arab. بن બન.)

બવીહુનસ્તન—ક્રિ૰ પસંદ કરવું. ૨ માંગી લેવું, વિનંતી કરવી. ૩ પુછવું, માંગવું. ૪ ખાહેશ કરવી, ચાહવું. (Hib. بعا બઅઅ, Chald. بعه બઅહ (અથવા) بعا બઆ, to ask, Syr. بعوا બઓ:, to ask, seek, will.)

બહુનતન—(અથવા) બહુનસ્તન—ક્રિ૰ રડવું, આંસુ પાડવાં. (Hib. بكا બકા, Chald. بكا બકા, અથવા بكه બકહ, to weep. Syr. بكوا બકો:, to weep. Samar. بكه બકહ to weep, بكي બકી, grief, mourning.) ૨ કરવું, બનાવ્વું. (Chald. بعل પઅલ, to make, work, do.)

બીતા—નાં૰ ઘર, ઇમારત, હવેલી. (Syr. بيتا બીતા, بيتو બઇતો, Hib. અને Arab. بيت બએત, house.)

બીલા અથવા બીલા—નાં૰ કુવો, વાવ, વાવડી. (Chald. بير બએર, Syr. بيرا બયરા, Samar. بار અથવા بير, Arab. بير બએર, well.)

બીના—નાં૰ મહીનો, માસ, માહ. (આએ બોલનો પેહલો અક્શર ب બ, નીકલી જાઇને વપરાતો શબ્દ Chaldy. અને Samaritan માં يره ઇરહ, કરીને આપણુને મલેછે, અને તેહનો અર્થ "મહીનો" કરીને થાએછે. Hibru માં يره યરેહ, બોલ "ચન્દર", તથા "ચન્દરમાહને ફેરી કરવાનો વખત" અને "મહીનો" એવા અર્થને સારૂ વપરાએલોછે. અને તેમજ Syriac. માં يرخو ઇરિઓ, the moon, a month. (ચન્દર, મહીનો) એ

અર્થે આપણુને મલેછે. અરબીમાં غرت અથવા غره બોલ 'મહીના' ના અર્થને સારૂ વપરાએલોછે. સેમીટીક ر ર પેહલવીમાં ا ન સાથે અને ه હ ـ આ, સાથે બદલ થાએલો વારેઘડીએ આપણુને મલેછે, તે પરમાણે ઉપલા બોલની અંદર بيره બીરહ, નું પેહલવી બીના, થાઇઉંછે.)

ઇ પ.

પતસાર—(અથવા) પતિસાર—નાં૰ શરૂઆત, પ્રારંભ, આરંભ. (આએ બોલ Chaldy. Samaritian, અને Arab. فتح ફતહ, Syr. فتح ફેતખ, to begin, open. (આરંભવું, શરૂ કરવું.) તેહની સાથે મેલવાઇ સકેછે. કેમકે સેમીટીક પતખ અથવા ફતખનું પેહલવી પતસ, અને થા કે જેનો આકાર શ ને મલતોછે, તેને બદલે આર નું લખ્યાં ન થાઇ સકે હેવુંછે. જેમકે શનાસનું શનાખ—પીછાંણવું; નસોબાર નું નખોબાર—ફરીને. તેમજ નું જેમકેઃ— આશમોગનું હારમોગ; અશો નું હાલોબ, ઇત્યાદી.)

પરસતન—ક્રિ૰ ઉડવું. (Hib. અને Syr. فرح પરઅદ, to fly, flee. "ઉડવું", પેહલવીમાં સામાન્યરૂપના તન—ની આગલ આવેલો د દ હમેશ ـ સ માં બદલ થાએછે. જેમકેઃ— રુદ ઉપરથી રોસતન, "ઉગવું".)

પરશુનતન—ક્રિ૰ ખોલાસો કરવો, સમજાવ્વું. (Hib. Chald. Samar. અને Syr. فرش ફરઅશ, to explain, interpret. Arab. فسر મોઢેથી બેઆંન કરવું; استفسار ખોલાસો, વીગત ચાહવી.)

પરહુનસતન—ક્રિ૰ સોધવું, તલાશ કરવી, ખોલ કરવી; ૨ મોરાદવંતુ થવું, ઇછા મેલવ્વી. (Hib. فر to search out, Chald. فره to flourish. Hib. Chald. فرا, Samar. فره, Syr. فروا ફરો:, to be fruitful. Arab. افتراع—ستدن دختری અસલ فرع.)

પરશીઆ—નાં૰ ઘોડેસવાર, સવાર, તુરકસ્વાર. (Syr. فروشوا ફરોશો:, horseman. Chald. فرش ફરશ, Arab. فارس. સેમીટીક નાં બોલની સેવટે ચા, હેવો પ્રત્ય જોડાએલો આપણુને મલેછે, તે આએ ભાષામાં અનેકવચનને સારૂ વપરાતો ચહ, પ્રત્યછે; પણ પેહલવીમાં તેહનું વપરાંણ તેહવી મતલબથી થાએલું આપણુને ઘણું કમ મલેછે. કેમકે શમસીઆ—સુર્ય; સુસીઆ—ઘોડો; કમરીઆ—ચંદ્ર. ઇતીઆદી બોલો

એકવચનને વાસ્તે વપરાએલા આપણને મલેછે. આએ **પરશીઆ**, બોલની અંદર આવેલા ર ને બદલે ન થાઈને વપરાએલો બીજો **પન શીઆ**, બોલ એજ અર્થને સારૂ આપણને મલેછે.)

પસહુનતન—ક્રિ૦ પરાગંદા કરવું, વીખરી નાંખવું, પ્રસારવું, ફેલાવવું. (Chald. Hib. فشا ફશા, فشه ફશહ, to spread, to be propagated.)

પજબુનતન—ક્રિ૦ ખેંચવું, તાણવું. (જોકે આએ શબ્દની ઉતપનતી સેમીટીક ભાષા ઉપરથી થાએલીછે; પણ તેને બરોબર મલતો બોલ એ ભાષાના શબ્દ કોશમાં આપણને મલતો નથી; પણ અરબીમાં جزب જજબ, બોલ "ખેંચવા" ને અર્થે આવેલોછે, તે આએ શબ્દને કેટલેએક દરજે મલતો આવેછે.)

પસકુનતન—ક્રિ૦ કાપવું, વેતરવું. (Hib. پسق પસક, Chald. پسق Syr. پسق to cut, cut off; Arab. فتق ચીરવું.)

પકદ—નાં૦ સજા, શિક્ષા, શાસન. (Syr. پکد પકદ, Chald. پکر પકર, to bind, retard. Syr. پکو પકુ, a blow. આએ બોલની અંદર આવેલો ક, જ, સાથે બદલ થાઈને **પજદ**, બોલ ઉપલા અર્થને સારૂ વપરાએલો આપણને મલેછે.)

પકીતા—નાં૦ ઉસ્તાદ, શિક્ષક, શિકવનાર. (Hib. پقید પકીદ overseer, officer; Chald. Samar. پقد પકદ, to command, Syr. پقد પકદ, to decree, command. Syriac માં إپيطرونو એપીતરૂફો, હેવો બોલ 'શિક્ષક' ને અરથે આપણને મલેછે; પણ તેહનો સંબંધ આએ બોલની સાથે મેલવતાં ઘણો દુર જાએછે.)

પગદન—નાં૦ શિક્ષા, સજા, શાસન. ૨ અંકુશ, ચાંનક, દાબ. (Chald. پگد પેગદ, Syr. پگید to bridle, restrain.)

પનગ અથવા **પંગ**—અરધો ભાગ, નિમ ભાગ, અર્ધ. (Aram. پلگ પલગ, a half. Chald. Samar. Syr. پلگ પલગ, to divide.)

પુમમન—નાં૦ મુખ, મોહોડું, મોહો. (Hib. Chald. فوم ફુમ, Samar. فم ફોમ, mouth. Syr. فوموا ફૂમો:, a mouth, edge.)

પીરાહન—નાં૦ પોશાક, ડગલો, જામો. (Syr. پیرتوا પેરતો:, priest's garment.)

પીલ—નાં૦ હત્તી, હાથી, પીલ. (Chald. پیل પીલ, Hib. پول પુલ, Syr. پیلو પીલો, elephant. Arab. فيل, ફા૦ پيل.)

૧૦ ત.

તાબા—નાં૦ સોનું, સુવર્ણ, હેમ, કનક, કંચન. (Aram. دهب દેહબ, gold.)

તાલમન—નાં૦ કોહોલું, શિયાલ, લોંમડી. (Chald. تعل તઅલ, અથવા تعلا તઅલા, fox.)

તબરૂનતન—ક્રિ૦ ભાંગવું, તોડવું, ફોડવું. (Hib. Chald. Samar. تبر તેબર, અને Syr. تبر તબર, to break.)

તબના—નાં૦ ઘાંસ, ઘાસ, ચારો. (Chald. تبنا તેબના, grass. تبن તબન, straw. Arab. تبانة)

તતરૂનતન—ક્રિ૦ વરસાદ પડવો, વરસાદ વરસવો. (Hib. Chald. Samar. مطر મતર, to rain, Syr. مطر, امطر to rain. પેહલવીમાં મતર ને બદલે **તતર** થવાનો સબબ હીબરૂ ત અને મ નો આકાર એકસરખોછે, તેહને લીધે મ ને બદલે ત વંચાઈને ઉપલો ફેરફાર થાએલોછે.)

તતરા—નાં૦ હુનાલો, ગરમીની રૂત.

તતમમન—નાં૦ ફાલુ, લોખડી. (Chald. تموز)

તતમતા—નાં૦ બાલારીચ, બાલાબીચ, રીછ.

તરનાવરીઆ—નાં૦ મરઘો, કુકડો. (Rabbin. ترنول તરીનવલ, a cock. એ સેવાએ Chald. ترنگولا તરનગુલા, બોલ "પંખેરાં" ને અરથે વપરાએલો આપણને મલેછે, અને તે પેહલવીમાં વપરાએલા **તનગુરીઆ**, શબ્દને મલતો આવેછે.)

તશીઆ—વિ૦ નવ, ૯. (Chald. Hib. Samar. અને Syr. تشع તશઅ, અથવા تشعا તશઆ, nine.)

તફતુનતન—ક્રિ૦ વકીલ થવું, કાએદો સહમજાવ્વો. (Chald. અને Hib. تفت તે,ફત, to be a lawyer.)

તકરૂનતન—ક્રિ૦ તોલવું, જોખવું. (Chald. Hib. Samar. تقل તેકલ, અને Syr. تقل તકલ, to weigh.)

તકી, અથવા **તગી**—વિ૦ જોરાવર, કઉઅતદાર, બલવાંન. (Chald. تقف તકફ, to be strong. ઉપરથી Samar. تقيف તકીફ, strong.)

તલબા—નાં૦ ચરબી, ચીકણાઈ, ચીકાસ. (Samar. تورب, fat, fatness. Syr. ترب અથવા اتريب to fatten.)

તલતા—વિ૦ તરણ, ૩; (Chald, Samar. تلت, Syr. تلتا તલાત, Arab. ثلث અથવા ثلاث, three.)

તલીન—અથવા **દલીન**—વિ૦ બે, ૨; (Syr. ترين તરીન, Chald. تري તરી, two.)

તમમન—ક્રિ૦ વિ૦ તાંહાં, ત્યાં. (Chald. تمم તેમમ, અથવા تم તમ, Hib. شم શમ, Samar. تمن તમન, અથવા تمّن તમન્ન, Syr. تمون તમોન, there.)

તનગુરીઆ—નાં૦ પરનદુ, મુરગ, પંખેરૂ. (Chald. ترنگول તરન્ગુલ—"મરગી".)

તોપા—નાં૦ સેબફલ, સેબ. (Chald. تفو, Hib. تفوه Arab. تفاح તોફફા.)

તોપા—નાં૦ પોશાક, લેબાસ. (Chald. توتبا, Arab. ثوب.)

તોબતન—ક્રિ૦ પશ્ચાત્તાપ કરવો, પસ્તાવું, પશેમાન થવું, ગુનાહ, ની તોબાહ કરવી. (Syr. توب તુબ, to repent.)

El Toro-The Bull / Iranian Influence in Spain.

તોરા—નાં૦ બલદ, બેલ, ગોધો, આખલો. (Syr. تورا તઉરો:, Chald. Samar. تور તુર, Arab. ثور સોર, Hib. شور શોર, an ox, bullock, bull. **તોરા**, ની અંદર આવેલો ર, પેહલવીમાં ન, સાથે બદલ થાઇને **તોના**, હેવો બીજો બોલ પેહલવી લખાંનોમાં એજ અર્થને સારૂ વપરાએલો વારેઘડીએ આપણુને મલેછે.)

તઓમા—અથવા **તનમા**—નાં૦ લસણ, લશણ. (Chald. توم તુમ, Syr. تومو તઉમો:, Arab. ثوم અથવા فوم Hib. شوم શુમ, garlick.)

તોમનીઆ—વિ૦ આઠ, ૮; (Syr. تمنيا તમોનીઆ, Chald. Samar. تمني તમની, Arab. ثمان eight.)

તહુનતન—ક્રિ૦ દલવું, પિસવું, ભરડવું, વાટવું. (Syr. طحن તખન, to grind. Arab. طحن 'દલવુ'', طحان 'દલનાર'.)

તનુર—નાં૦ પદરખાંનાંની ભઠ્ઠી, ભઠ્ઠી. (જો કે આએ બોલ આપણુને અવસ્તામાં **તનૂર**, કરીને એજ અર્થને સારૂ વપરાએલો મલેછે; તોપણ તે સીરીઆકમાં تنورا તનૂરો:, અને સેમેરીટનમાં تنور તનુર' 'furnace' (ભઠ્ઠી), ને અર્થે વપરાએલા આપણુને મલેછે. એજ મુજબ પેહલવીમાં **તુરૂ**, અથવા **તરૂ**—"બચ્ચું" હેવા અર્થને સારૂ અવસ્તાના શબ્દ ઉપરથી વપરાએલો એક શબ્દછે, તોપણ તેહને મલતો تلو તલો, બોલ સીરીઆકમાં "youthful", (જુવાંન, તરૂણ) ને અર્થે વપરાએલો શબ્દ આપણુને મલેછે.)

તીબા—નાં૦ હરણ, મૃગ. (Chald. طبيا તબીઆ, Syr. طبيو તબીઓ, Hib. جبي જબી, Arab. ظبي a deer, roe.)

તીના—નાં૦ અનજીર. (Syr. تينه તીનહ, Chald. تينا તીના, Samar. تانه તાનહ, Arab. تين અથવા تينة a Fig.)

તીના—નાં૦ કાદવ, મટોડી. (Syr. طينو તીનો:, Chald. طينا તીના, Ara. طين clay, earth.)

ج જ.

જાવુનતન—ક્રિ૦ આવ્વું. (Chald. Samar. اتا અતા, અથવા اته અતહ, Syr. اتو એતો:, to come, go.)

જાતન—નાં૦ ફરેશતો, ઇજદ. (આએ બોલનો ઉચ્ચાર **માલીક નામે અસવરી** 'ઇઆને પેહલવી પાજંદ શબ્દ કોશ' ની અંદર **જાતન**, કરીને આપેલોછે, તે સહી અને વાજબીછે. જેમ **ફરેસતાદન**—"મોકલવું"; આએ ક્રિયાપદ ઉપરથી **ફરેસ્તે**, ઇઆને 'ઇજદ' અથવા 'ફરેશતો' હેવો બોલ નીકલેલોછે, તેમજ સેમીટીક ધાતુ اتا અતા—અથવા اته અતહ—ઉપરથી **જાવુનતન**—"આવ્વું" હેવું ક્રિયાપદ બનેલુંછે, અને તે ઉપરથી **જાતન**, બોલ 'આવનાર' ને અર્થે આપણુને મલેછે. જેમ **ફરેસ્તે**, બોલનો અર્થ "મોકલેલો" હેવો થાએછે, અને તેહની મતલબ ઉપરથી 'ઇજદ' ને તે નાંમ આપેઆમાં આવીઉછે; તેજ મુજબ **જાતન**—"આવનાર" એ બોલની મતલબ ઉપરથી 'ફરેશતા' ને એ નાંમ આપેઆમાં આવેલુંછે. **જાતન**, બોલની સેવટે આવેલો **ન**, સેમીટીક ભાષાના કાએદા પરમાંણે આગ્નારૂપની નીશાંનીછે, તેથી **જાતન**, બોલનો લાગવી અર્થ **આવ**, હેવો થવો જોઇએ; પણ આપણે જાંણીએછે કે આગ્નારૂપી શબ્દો પેહલવી અને તેમજ ફારસી ભાષામાં اسمفاعل (ઇઆને કર્તારૂપી નાંમ) તરીકે વપરાએલા વારેઘડીએ આપણુને મલેછે; જેમકે:—**શીકન ગુમાંની વજાર**—ઇઆને

"સંધેને તોડનારો ઓલાસો", "જુઠું બોલનાર" ઇત્યાદી. હાલમાં કેટલાએક સાહેબોએ આએ બોલના અસલ ઉચ્ચારને ફેરવી તેહને અવસ્તાના યજત, બોલની સાથે મેલવ્વાની કોશેશ કરીછે, તેમાં તેઓએ પુરતી તલાશ કરેઆ વગર ઉતાવલ કરેલીછે; કેમકે યજત, બોલ ઉપરથી નીકલેલા પેહલવી ઈજત, અથવા ઈજદ, બોલનું લખાંન આપણને મલેછે, તે જાતન, ના ઇમલાથી તદન જુદુછે.)

જાશ—નાં૦ પત્થર, ધોંડો, પાષાંણ. (Arab. حجر.)

જાસુનતન—ક્રિ૦ પોતાના સવાધીનપણાંમાં ધરાવ્વું, રાખવું. (Chald خسن ખસન, to possess, Arab. احتسان possession.)

જામતુનતન—ક્રિ૦ પોંહચવું, આવ્વું. (Syr. مَتو મતો:, to come, reach. Chald. Samar. מטה મતહ, to arrive. માં આ, વધેલો જણાએછે, તે કાંતો અસલ સેમીટીક ય, ની અંદર આવેલી ઈ, અને અ, ને બદલે પેહલવીમાં જ, અને આ, થાએઓ હોએ, ઇઆ તો מטה ની અંદરનો હ, પેહલવીમાં આગલ વપરાએઓ હોએ.)

જાચા—નાં૦ ધમની, ધોરી નસ.

જાઈતગુનતન—ક્રિ૦ લાવ્વું, લેઈ આવ્વું. (Chald. اتا અતા, to come. ઉપરથી પ્રયોજકનું રૂપ બનેલુંછે, અને તેમાં અસલ ઈ, ને બદલે પેહલવીમાં ગ, નો ઉચ્ચાર થાએલોછે. કેટલીએક વેલા ગ, નીકલી જાઇને એજ અર્થને સારૂં જાઈતુનતન, નો ઇમલો લખાંણમાં વપરાએલો આપણને મલેછે.)

જાન્ચરૂનતન—ક્રિ૦ લુટવું. (Chald. گزل ગજલ, to spoil. પેહલવી જાન્ચરૂનતન, માં આવેલો જા, એ સેમીટીક ય, ઉપરથી (ની માફક) બનેલોછે, અને ન, એ અશલ ગ, ઉપરથી, ગ, અને ન, ના એકસરખા આકારને લીધે વંચાએલોછે. પેહલવીમાં હુજલ, બોલ 'લુટારો', 'વાટપાડો' એ અર્થે આપણને મલેછે, તેહમાં વપરાએલો હ, અસલ નથી; પણ ગ, અને ચ, અથવા જ, એ બેના એકબીજા સાથે જોડાવાથી તેહનો આકાર હુજ, કરીને વંચાએલોછે, બાકી અસલ સાથે મેલવતાં તેહનો ખરો ઉચ્ચાર ગજલ, કરીને થવો જોઇએ. અવસ્તામાં બોલ હજલ, ના અર્થને સારૂ વપરાએલોછે, તે ઉપર ધેઆંન ખેંચાવાથી એ ફેરફાર થએલો ધારેઆમાં આવેછે.)

જાનુનતન—ક્રિ૦ હોવું, થવું, બનવું. (Hib. خوه ખવહ, અથવા خيه ખયહ, to breathe, live. Syr. هوا હુઆ, to be, to happen. જો કે કાએદા પરમાંણે નો ઉચ્ચાર જાહુનત, કરીને થવો જોઇએ; પણ જેમ બીજા લોગતોની અંદર અખ્શરના એકસરખા આકારને લીધે તેહના પેહલવી ઉચ્ચારમાં ફેરફાર થએલોછે, તેમ એમાં પણ હ, ની જગોએ આ, અને વ, ની જગોએ ન, વંચાતો આવેઓછે.)

જદમન—નાં૦ નસીબ, ભાએગ. (Syr. گدو ગદો, fortune. Hib. گد ગઅદ, અથવા گد ગદ, good fortune, luck, Arab. جد.)

જકતલુનતન—ક્રિ૦ મારી નાંખવું, કાપી નાંખવું, કતલ કરવું. (Chald. قتل કતઅલ, Hib. قتل કઅતલ, to kill, slay, cut. Syr. Samar. અને Arab. قتل કતઅલ, to kill.)

જકતીબુનતન—ક્રિ૦ લખવું, લખાંણ કરવું, લેખ કરવો. (Hib. كتب કતબ, Chald. Syr. كتب કતબ, to write, describe, prescribe. ભુતક્રિદંત كتيب 'લખેલું', તે ઉપરથી લખેલું કરવું, લખત કરવું.)

જકનીમુનતન—ક્રિ૦ ઉઠવું, ઉભું થવું. હોવું. (Chald. قوم કોમ, Hib. قوم કુમ, to rise, stand, live. Syr. قوم કુમ, અથવા قم કોમ, to arise, live. Arab. قيام to arise. قايم to stand.)

જલતા—નાં૦ ચાંમડી, ખાલ. (Hib. گلدي ગેલદી, peel, skin. Arab. جلد.)

જલકા—નાં૦ ભાજીપાલો, તરકારી, શાકભાજી. (Hib. يرق યરક, vegetable, cabbage. Chald. يرق યરક, to be green, ઉપરથી يرقا યરકા, green, vegetable.)

જમરૂનતન—ક્રિ૦ બોલવું, કેહવું. (Syr. يمر યમર, Hib. Chald. امر અમર, to say, order. Arab. ممر મમરર, سخن تلخ گفتن.)

જમલુનતન—ક્રિ૦ કેહવું, બોલવું. (Syr. ملل મલેલ, Chald. ملل મલઅલ, to speak.)

જમના—નાં૦ ઉંઠ, ઉંટ. (Chald. گملا ગમલા, Hib. گمل ગમઅલ, Syr. گملوا ગઅમલો:, a camel. Hib. گمل ગઅમલ, to carry. Arab. حمل ઉંઠ.)

ગમનુનતન—ક્રિ૦ કેહવું, બોલવું. (આએ સામાન્યરૂપની ઉતપતની માં આવેલા ر ર, ને બદલે ı ન, થવાથી થાએલીછે.)

ગમીતુનતન—ક્રિ૦ મરવું, મરણ પાંમવું. (Syr. Chald. Arab. موت મુત, અથવા ميت મીત, to die.)

ગુજન—નાં૦ દીરમ; એક જાતનો ઇરાંની રૂપાનો સીક્કો. પૈસો, નાંણું, જર. (Syr. زوزا જુઝો:, a penny. Chald. زوز જુઝ, a denarius, or penny. Samar. زوز money.)

ગોસબુનતન—ક્રિ૦ લેવું, પકડવું, મેલવ્વું. (Chald. نسب નસઅબ, to take, receive. Syr. نسب નસઅબ, to take. એમાં સેમીટીક ı ન, ને બદલે પેહલવીમાં ı ઓ, થએઓછે, તે ફેરફાર ı ન, અને ı વ, ના એકસરખા આકારને લીધે બનેલોછે.)

ગોસગુનતન—ક્રિ૦ પાછું લેવું, છીનવી લેવું, લેવું, પકડવું. (Hib. نسگ નઅ'સગ, to draw back. نشگ નઅ'શગ, to lay hold of.)

ગોમ—નાં૦ દાહડો, દીવસ. ૨ વખત, વેલા. (Hib. Chald. Syr. يوم યોમ, a day. Chald. Samar. يوم day, day time. Arab. يوم.)

ચ.

ચબુન, (અથવા) ચપુન—નાં૦ વસ્તુ, ચીજ. માલ, મતા. (Chald. زبين જબીન, Syr. ضبوتو જબૂતો:, a thing, matter.)

ચચા—નાં૦ ગરૂડ પક્ષી, ઓકાબ. (Chald. زيزا જીજા, Arab. غزن an eagle.)

ચદરૂનતન—ક્રિ૦ ચૂંટવું, વીનવું. (Syr. زدق જદઅક, to be just, righteous. Chald. زدق જદઅક, to be equal. Hib. ضدد જઅદદ, to search for.)

ચોલમન—નાં૦ ગરદન, ડોક, ડોકી. (Syr. ضورا જઉરો:, the neck. Chald. ضور જઉર, the neck.)

ચોબા, (અથવા) ચીપા—લાકડું, બાલવાની કાઠી. (Syr. ضوف અથવા صوف, to burn; તે ઉપરથી ضوفه અથવા صوفه બાલવાને લગતી વસ્તુ અથવા 'બાલવાનાં લાકડાં'; હું ધારૂંચ કે ફારસીમાં વપરાતા چوب

શબ્દની ઉતપનતી ઉપલાંજ સેમીટીક મુલથી થાઈ હસે. કેમકે અવસ્તાનાં એસ્મ, બોલ ઉપરથી પેહલવી એસમ, અને ફારસી هیزم બોલોની ઉતપનતી થાએલીછે.)

ખ.

ખા—નાં૦ ભાઈ. (Syr. اخوا અખો:, Chald. Samar. અને Arab. اخ brother.)

ખાતમન—નાં૦ બેહન. (Chald. اخت અખઅત, Hib. اخوت અખોત, Samar. અને Arab. اخت અખ્ત, sister.)

ખાઈતુનતન—ક્રિ૦ સીવાવું, ભોકાવું. (આએ સામાન્યરૂપ ખતુનતન—'સીવ્વું' તે ઉપરથી કર્મણિ વાચ્યમનું રૂપ લેઇને બનેલુંછે. સેમીટીક ભાષામાં કર્મણિ વાચ્યમના કાલબોધક કૃદંત (passive participle) ને સારૂ, ધાતુના છેલ્લા અખ્શરની આગલ ي ઈ, વધારેઆમાં આવેછે. જેમકે ધા૦ قتل કતઅલ—'મારી નાખવું', તે ઉપરથી તેનો કર્મણિ વાચ્યમ કાલબોધક કૃદંત قتيل કતીલ—'મરાઇગેં', અથવા 'મરાએલું'.)

ખલીઆ—નાં૦ સરકો, શુકત. (Syr. خلوا ખલો:, Arab. خلّ ખલ્લ, vinegar.)

ખોમશીઆ—વિ૦ પાંચ, ૫. (Syr. خمش ખમેશ, Chald. خمش ખમેશ, Samar. خمس ખમેસ, અથવા خمش ખમેશ, અને Arab. خمس અથવા خمسه five.)

દ.

દાબા—નાં૦ શુંનું. (Chald. دهب દહબ, Syr. دهبو દહબો, gold.)

દાબુનતન—ક્રિ૦ આપવું, પેદા કરવું. (Chald. يهب યહબ, Hib. يهب યહબ, Syr. يهب યહબ, to give, place, put. Arab. وهب બખશવું.)

દાબહુનશ્તન—ક્રિ૦ હસવું. (Chald. دهك દહક, to laugh, Arab. دعب, મજાખ કરવી; હસવું.)

દાલુનતન—ક્રિ૦ બીહીવું, ધાસતી ખાવી. (Chald. دهل દહલ, Hib. دحل, Syr. دخل દખેલ, to fear. Arab. هول, ધાસતી, બીહીક.)

દગબમુનસતન—ક્રિ૰ ચાહવું, ખાહેશ કરવી. (Chald. صبا સબા, Syr. صبو સબો:, to will, desire.)

દદરૂનતન—ક્રિ૰ લેઇ જવું. (Chald. درد દરદ, to take away. Chald. درا to disperse. Samar. דרא અથવા درה to draw, Syr. دلو દલો:, to draw up, elevate.)

દપગુન—દપીરન—નાં૰ નવીસંદો, લખનાર, વાંચનાર. (Hib. دبر દઅ'બર, to speak, to rule. Chald. دبر દબર, to rule, navigate. પેહલવીમાં ઘણું કરીને સેમીટીક ي ઈ, નો ઉચ્ચાર ગ, અને ر ર, નો ઉચ્ચાર ન, કરીને થાએલોછે, માટે **દપગુન**, બોલને **દપીર**, ઉપરથી બને લો શહમજવો. એ ઉપરથી એલમ સીખવાની મદરેસાને **દપીરનસ્તાંન**, નું નાંમ આંપેઆમાં આવેલુંછે, અને એલમ અથવા વીદીઆને સારૂ **દપીરનશ**, બોલ વપરાએલોછે; જે ઉપરથી ફારસીમાં دبیرستان અથવા دبیرستان બોલો ઉપલી મતલબને સારૂ વપરાએલાછે.)

દાલમન—નાં૰ ઓકાબ, ગરૂડ પક્ષી. (Arab. دال an eagle.)

દકનીઆ—નાં૰ ખજુરીનું ઝાડ. (Syr. دقنو દેકનો:, a palm-tree. Hib. دقل દકલ.)

દક—સર્વ૰ તે, પેલું. (Hib. دك દઅક, (અથવા) دك દેક.)

દકીઆ—વિ૰ પાક, શોભ્યું, નીર્મલ, ચોખ્ખું. (Chald. دكا દકા, to be clean, pure. Samar. دكي, pure. Syr. دكي દકી, અથવા دكو દકો:, to be pure, to cleanse.)

દમદમીઆ, અથવા **દમમીઆ**—નાં૰ દરિયો, સમુદ્ર, સાગર. (Chald. Samar. يم યમ, 'sea;' ઉપરથી બેવરાએલો આકારછે. Syr. يمو યમો:, the sea. Arab. يمّ યમ્મ, the sea. plur. يموم.)

દમા— **દમીઆ**—નાં૰ નદી, નદ. (Chald. Samar. يم યમ, the sea. ઉપરથી.)

દમીઆ—નાં૰ લોહી, રુધિર. (Chald. دم દમ, Syr. دمو દમો:, Arab. دم, دمي અને دما, blood.)

દીકા—નાં૰ દાહડી. (Syr. دقنو દઅકનો:, Chald. دقن the beard.)

દુમબે, અથવા **દનબે**—નાં૰ પુછડું, છેડો. (Syr. دونبو દુનબો, the tail, extremity. Chald. دنبا દનબા, the tail, end.)

દેબા, (અથવા) **દેબા**—નાં૰ વરૂ, લાંડગો. (Syr. ديبو દીબો:, (અથવા) ديب દઅ'ઇબ, a wolf, Samar. ديب, Arab. ذيب plur. ذوب.)

દીના—નાં૰ ઇનસાફ, ચુકાદો. ૨. મત, વીચાર. (Samar. دين judgment, m. دينه f.)

દોબશ—નાં૰ તલવાર. (Chald. Samar. دبر pestilence.)

ر ર.

રબા—વિ૰ કદ, માપ, અને સંખ્યામાં મોહટું, દરજ્જા વાલું. (Chald. ربا રબા, رب રબ, અને رب રબ્બ, to be great. Syr. ربو રબો:, to be multiply. Hib. رب to be multiply. Chald. Samar. ربه રબહ, to be great. رب great (મોહટું), more (વધારે), lord (સાહેબ), master (ધણી, માલિક), ربه mistress (સેઠાંણી), ربو greatness (મોહટાઇ), Arab. رب બુઝોરગ.)

રબબમમન—નાં૰ અંત:કરણ, હૃદય, મન, હૈડું, વચગાલો. (Chald. ليب લેબબ, Hib. لب લેબ, (અથવા) لبب લઅબબ, the heart (હૃદય), the seat of thought (વીચારની જગો); the seat of will and resolution the midst (વચગાલો) Samar. لب.)

રપાહ, (અથવા) **રપીઆ**—નાં૰ નોકર, ચાકર, દાસ. (Chald. Samar. ربي રબી, youth, a servant, m.)

રપીતા—નાં૰ ચાંકરડી, દાસી, બાંડી. (Chald. Samar. ربيه damself. આએ રપીતા, બોલની અંદર આવેલા પ, નો એમલો જરા ફેરવાએઆથી બીજો **રચીતા**, બોલ એજ અર્થને માટે પેહલવી પુશતકોમાં વપરાએલોછે.)

રપમમન—નાં૰ ગોલાંમ, તાબેદાર. (આએ બોલની ઉતપનતી **રપાહ**, અથવા **રપીઆ**, શબ્દોની અંદર આવેલા **આ**, અથવા ઈ, ની બદલી મ, ની સાથે થવાથી થાએલીછે. Chaldy. Samar. અને Syiac માં ربع રબઅ, એવું એક ધાતુ આવેલુંછે, અને તેનો અર્થ એ ઉપલી તરંણે ભાષામાં એકસરખી રીતે to lie down. (નીચે પડવું, શુઇ જવું;) કરીને કરેલોછે; તેમજ હીબરૂમાં لبا લબા, બોલ to bow (નમવું, શૅજદો

કરવો), એ અર્થને સારૂં વપરાએલોછે, અને આએ બેહુ શબ્દોના એકમલતા અર્થ ઉપરથી તાબેદાર રેહવાની તથા ફરમાંબરદાર થવાની મતલબ નીકલી સકેછે. અને رج અથવા لبا, એ ધાતુ પેહલવી અથવા ને ઘણું કરીને અર્થ તથા ઉચ્ચારમાં મલતું આવેછે; માટે હેવું ધારવામાં આવેછે કે **રપમમન**, બોલમાં વપરાએલો **મ**, બચ્ચીત **આ**, નો આકાર ફેરવાઇને બનેલોછે; અને તેહની પાસે **મન**, પ્રત્ય જેમ સેમીટીક નાંમોને છેડે પેહલવીમાં **મન**, વપરાએલોછે, તેમ નાંમના પ્રત્ય તરીકે આવેલોછે.)

રપમમુનતન—ક્રિ૦ તાબેદાર રેહવું, ફરમાંબરદારી કરવી. (આ સામાન્યરૂપ Chald; Samar. Syr. رج to be down, Hib. لبا to bow, ઉપરથી બનેલાં હેવાં એક નાંમ ઉપરથી બનેલુંછે.)

રાતુનતન—ક્રિ૦ દોડવું. (Chald. Hib. رهط રઅહત, to run. Syr. رهط રહઅત, to run.)

રપુન—નાં૦ ઢાલ. (Arab. نفي, Chald. لبني , بفي.)

રદદા—વિ૦ સાચું, ખરૂં, વાજબી. (Chald. رد રદા, Syr. رد રદોઃ, to chastise. 'સજા કરવી', 'ગુનાહથી પાક કરવું'.')

રખશ—નાં૦ ઘોડો. (Chald. رقش a horse.)

રજીતુનતન—ક્રિ૦ દોડવું. (Chald. رصا રસા, અથવા رضا રજા, to run.)

રસપીના—નાં૦ પાનખર રૂત.

રકીતા—નાં૦ ચેલો, શાગરીદ. (આએ બોલ લ, અને **કીતા**, એ બે શબ્દો જોડાઇને બનેલોછે.)

રોરમના—**રોમના**—નાં૦ દારમ, દાડમ, અનાર. (Chald. ريمونا રિમોના, અથવા رمونا રૂમઅના, Hib. ريمون રિમુન, Syr. رومونو રૂમોનોઃ, Arab. رمان રોમ્માન, a pomegranate.)

રોઈશમન—નાં૦ માથું, મથારૂં, છેડો, અંત. (Hib. راش રાશ, Chald. ريش રેશ, راش રાશ, Samar. ريش, Syr. ريش a head, extremity.)

રમીતુનતન—ક્રિ૦ નાંખી દેવું, ફેંકી દેવું, ફેંકવું, ઉરાડવું. (Chald. رما રમા, અથવા رمه રમહ, to cast, throw. Syr. رمو રમોઃ, to throw.)

રીશુનતન—ક્રિ૦ ખમીર ચઢાવવું, માંત ચઢાવવું, ખમીર ચઢાવીને ફુલાવવું. (Chald. Samar. ليش લીશ, 'dough.' "ખમીર ચહડાવેલો આટો" Hib. ليش 'to be strong.')

જ.

જાબા—નાં૦ શુંનું. (Hib. زهب 'gold'. Arab. ذهب.)

જબજબા—નાં૦ શુરજ, શુરય, ખોરશેદ. (આએ શબ્દ Hib. صبه સબહ, અથવા ضبه જબહ, 'to shine', (પરકાશવું), ઉપરથી બેવડાઇને બનેલો હોએ, અથવાતો ضبا જબા, બોલ એજ ભાષામાં 'ખોદાનો યજમાંન' હેવે અર્થે વપરાએલોછે, તે મતલબ ઉપરથી બનેલો હોએ.)

જજરા—નાં૦ પરનદુ, પંખેરૂ, પખ્ખી. (Syr. صصرا અથવા ضضرا જજરોઃ, 'a cricket', 'moth.')

જરપુન—નાં૦ જેમસ્તાંનની રૂત, શિયાલો. (Hib. ضرب જરપ, 'to melt.' (પાંણીનું પીગલવું.) Chald. زلب જલપ, અથવા زرب જરપ, 'to flow.' (પાંણીનું વેહવું; જુવાર આવ્વો.) Syr. زلپو જોલપો, 'effusion.' "વરષ્ટી; વરસાદનું વરસાંન.")

જરમા—નાં૦ વસંત રૂતુ, બાહરની મુસમ. (Chald. زمه 'green herb.' અવ૦.)

જરહુનતન—ક્રિ૦ જનમવું, જનમ પાંમવો; જનમ આપવો, જનવું. (Hib. زرح જ-રખ, 'to rise.' صرح સ-રખ, 'to be clear.' Samar. دنح, 'to rise.' Syr. زرح જ-રઅખ, 'to rise.')

જરીતુનતન—ક્રિ૦ જમીન ખેડવી, બી વાવ્વું, ખેતી કરવી. (Syr. زرع જઅ'રઅ, 'to sow.' Chald. Samar. زرع જરઅ, Arab. زرع.)

જક—સર્વ૦નાં૦ તે, પેલું. જે. (Chald, دى that, which; دح દખ, دا દા, 'this.' Hib. زح જેખ, 'this.' Syr. د દ, 'who', 'which'; 'that.' આએ સીરીઆક د દ, પેહલવીમાં નાંમની સેવટે વપરાતી ઈ, કે જેહને આપણ સંબંધ બતલાવનારી ઇઝાફત ને નાંમે ઓલખીએછે, તેહના અર્થ અને મતલબને બરોબર મલતો આવેછે.)

જકતલુતન—ક્રિ૦ મારી નાંખવું, કાપી નાંખવું, ઠાર કરવો. (જુઓ જકતલુનતન.)

જકપહુનતન—ક્રિ૦ ઉચકવું, ઉઠાવ્વું, ઉનચે રાખવું, ટાંગવું. (Chald. تقف; 'to hang.' Syr. زقف; જ'અ'કફ, 'to lift up.')

અથવા **જકર**—નાં૦ પુરૂષ, નર. ૨ નરજાતીનું. (Hib. زكر; જ-કર, Samar. Chald. دكر દકર, Syr. دكروا દેકરો:, Arab. ذكر, 'a male.')

જકીઆ—નાં૦ પખાલ, પાંણીની મશક. (Chald. سق સેક, 'a sack.' (કોથરો, ગુણ) Samar. سق, Syr. زقو; જિકો, 'a bottle.')

જીગા—નાં૦ પવન, વાયુ, વા. (Syr. زقو; જીકો, 'a vehement wind,' (જોશ ભરેલા પવન). Arab. زلق; અથવા زعزع.)

જદુનતન—ક્રિ૦ ખરીદવું, વેચાતું લેવું. ૨ વેચવું. (Syr. Chald. Hib. زبن; જ'બન, 'to buy', 'purchase.' Chald. Hib. صدا સ'દા, (અથવા) ضدا જ'દા, 'to design.')

જજરૂન્તેરીઆ, (અથવા) **જજરા**—નાં૦ સુરગ, પરનદુ. (Syr. ضفر જેફર, 'a bird, sparrow.')

જમરરૂનતન—ક્રિ૦ ગાવું, સરોદ કરવો. (Chald. زمر; જ'મેર, Syr. زمر; જ'મર, 'to sing.')

જોબા—નાં૦ ચોર. (Chald. زوب; જુપ, અથવા زيب; જીપ, 'to adulterate', (છીનાલીનું કાંમ કરવું.) Hib. صوب સુબ, 'to afflict.' (દુખી કરવું, ઈજા કરવી.) زوب; 'flow away.' ذنب; 'to follow after.' Syr. زنو; જનો, 'to commit fornication.' જો કે ઉપર જણાવેલા બોલો, આએ શબ્દના અર્થની સાથે મતલબને લગતી માંએનીથી મલતા આવે છે, પણ હું એ બોલને Syr. گنب ગ'નબ, તથા Hib. گنب ગ-નબ, 'to steal', (ચોરી કરવી), હેવાં ધાતુ ઉપરથી બનેલા Syr. گنوب ગ-નોબ, તથા Hib. گنب ગ'નબ, 'thief' (ચોર) ની સાથે મેલવ્વાને વાજબી ધારૂંછ:—કેમકે સેમીટીક **ગ**, નો પેહલવી જ, બનેલોછે; જેમકે گملا ગમલા, નું જમના—"ઉંટ"; گلدی ગેલદી, નું જલતા—"ચાંમડું"; તેમજ પેહલવી જ, નો પાછલથી જ, બનેલોછે, જેમકે જકતલુનતન, નું જકતલુનતન—"મારી નાંખવું"; એ સેવાએ બોલની અંદર ન, ને બદલે પેહલવીમાં **ઓ**, નો ઉચ્ચાર થએલોછે, તે પણ પેહલવી ન, અને ઓ, ના એકસરખા આકારને લીધે બની સકવા જોગ ફેરફારછે.)

જુપમમન—નાં૦ કરજ, દેન. (Hib. زوب; જુપ, અથવા صوب સુપ, 'to borrow.')

જુજન—નાં૦ દીરમ, એક જાતનું રૂપાનું ચલન, (Chald. زوز જુજ, Syr. زوزا; જઉજો:, 'a denarius, or penny.')

જીના—નાં૦ હથીઆર. કઉઅત, સકતી. (Syr. زين; જ'ઇન, Chald. زين; 'to arm.' (હથીઆરબંધ થવું), તે ઉપરથી زينه; જીનહ—હથીઆર, કઉઅત.)

જીનદાન—નાં૦ બંદીખાંનું, કેદખાંનું. (Syr. زيرو; જીરો:, 'a chain.' બેડી. صمن સઅન, 'to bind.')

૭ સ.

સતુનતન—ક્રિ૦ ચાલવું, જવું, સીધારવું. (Chald. سطا સ'તા, 'to go astray.' "વાટ ચુકીને જવું"; "આડે મારગે જવું". Hib. سته સતહ, 'to pass the winter.' "શીઆલાનું જવું"; Syr. سطو સતો:, 'to go astray, incline.' ستوي સતોઇ, 'to pass the winter.')

સબ-સબા—નાં૦ બાલ, રૂઆં. (Arab. سبيب અથવા سبيبت "ઘોડાની પેશાની અથવા કપાલ ઉપરના બાલ." Syr. شنطو સનતો, 'hair.')

સપરજલીઆ—નાં૦ સફરજલ, સફરજન, બેદાણા. (Arab. سفرجل.)

સરકોતા—નાં૦ છુપો ભેદ, મર્મ, રહસ્ય. (Arab. سر અથવા سريرت "ભેદ"; "મર્મ". Syr. سرك સ'રક, to apprehend. "મતલબ સહમજવી.")

સરીતુનતન—ક્રિ૦ હમબીસતર થવું, સોહબત કરવી. (Hib. Chald. شرا શરા, to loose, "મોકલું કરવું"; "ઢીલું કરવું." Arab. مباشرت "સોહોબત", Syr. شرخ, to be lascivious. "સ્ત્રી લંપટ થવું.")

સજીતુનતન—ક્રિ૦ ચાલવું, જવું. (Hib. شگا શ-ગા, to wander. "અહીં તહીં રખડવું"; "ભટકવું.")

સલીઆ—વિ૦ ખરાબ, નઠારૂં, ભુંડું, જબુત. (Chald. سرا સરા, 'to be corrupt.' "ખરાબ થવું"; "બીગડવું". Chald. Samar.

سروع અથવા سروه, 'wicked; impious.' "પાપી"; "નાપાક". Syr. سري સરી, અથવા سروا સરોઃ, 'to be corrupt.' Arab. شر અથવા شرير.)

સકીના—નાંo છરી, પાલી, ચપ્પુ, ચાકુ. (Chald. Samar, سكين, Arab. سكين સેક્કીન, 'knife', Syr. سكينوا સકીનોઃ, 'a knife. sword.')

સમગ—નાંo તલ, તીલ. (Syr. سموا સમોઃ, سم સમ, 'a medicine.')

સુબરા—નાંo ઉમેદ, આસા. (Hib. Chald. سبر સેબર, 'to hope, expect', (આસા કરવી) તે ઉપરથી سبورا સબુરા, અથવા سبر સેબેર, 'hope, expectation.' Syr. سبر સ-બર, 'to hope.')

સુસીઆ—નાંo ઘોડો, અસ્પ. (Hib. سوس સુસ, Chald. અને Samar. سوس સોસ, Syr. سوسيا સુસીઆ, 'a horse.')

સોસો-બરબીતા—નાંo પાલેલું ચલીઉં, અથવા બગલો. (આએ બોલનો અર્થ 'માલીક નામે અસવરી' ની અંદર پرستوک નો આપેલોછે, જેનું વપરાંણ પાછલથી ફારસીમાં پرستو અથવા پرستک કરીને રહેલુંછે, અને તેહનો અર્થ **રીચેરડસને** 'a swallow.' કરીને કરેલોછે; પણ આએ **સોસો-બરબીતા**, બોલ તરણ શબ્દોની જોરણીથી બનેલોછે. જેમ કે:—**સોસો-બર-બીતા**, જેમાં **સોસો**, બોલ હીબરૂ سوس સુસ, ની સાથે મલેછે, જેનો અર્થ 'ચલીઉં', 'બગલું' અથવા હેવીજ જાતનાં બીજાં પરંદાનો થાએછે; અને ચેઆલડી તથા સેમેરીટન, અને સીરીઆકમાં بر બર, એ બોલ 'છોકરો' અથવા 'બચ્ચું' હેવે અર્થે આપણને મલેછે, અને بيتا બીતા, નો અર્થ 'ઘર' નો થાએછે. તે ઉપરથી **સોસોબરબીતા**, બોલનો મોરાદી અર્થ "ઘરનું પાલેલું ચલીઉ" હેવો થાવો જોઇએ, અને તે વાજબીછે. અરબી سنونيت, سنونوت અને سنونو બોલો એજ અર્થને સારૂ વપરાએલા આપણને મલેછે.)

સોકા, (અથવા) શોકા—નાંo બજાર, ચૌટું, ગુજરી. (Syr. شوقوا શોકોઃ, 'market-place.' Arab. سوق સોક.)

સોમાહર—નાંo ગેઇ કાલ. (આએ બોલ **સો**, અને **માહર**, એ બે શબ્દો જોડાઇને બનેલોછે; તેમાં **સો**, એ અસલ ઉચ્ચાર વાલો લાગત નથી, પણ **દીવ**, અથવા **દીવ**, જેનો અર્થ 'ગેઇ કાલ' નો થાએછે, અને તે ઉપરથી ફારસીમાં دى દી, અથવા ديروز 'ગેઇ કાલ' ના અર્થને સારૂ વપરાએલોછે; તે **દીવ**, નો એમલો અખ્શરની એકસરખી વલાંનને લીધે **સો**, કરીને વંચાએલોછે.)

સિમીતુનતન—ક્રિo ધારવું, વીચારવું. (Hib. شمع શ-મઅ, 'to understand.')

સીકુનતન—ક્રિo ફાડવું, ચીરવું. (Chald. سدق સદક, 'to tear', "ફાડવુ", "ચીરવુ" Syr. سدق સેદક, 'to tear' Arab. شق શક્ક.)

શ.

શારમન—નાંo બાલ, કેશ, રૂાં. (Hib. Chald. અને Arab. شعر શેઅર, Syr. شعروا શઓરોઃ, 'a little feather, down, hair.' شعيل 'બાલ વાલું.')

શારમન—નાંo ભવાં, ભમર, અબરૂ. (જો કે આએ બોલને બરોબર મલતો લાગત, શેમીટીક ભાષામાંથી મલી આવતો નથી; પણ Chald. અને Syr. માં شهر શહર, બોલ 'ચોકી કરવી' અથવા 'ચોકીદાર થવું' હેવા અર્થને સારૂ વપરાએલો આપણને મલેછે, અને તેહની મતલબ આંખનાં ભવાંની સાથે સંબંધ ધરાવનારીછે; કેમકે જેમ એક છજીઉ બારીની અંદર વરસાદનાં જાપટાંને આવ્વાનો અટકાવ કરેછે, તેમ આંખનાં ભવાં આંખની ઉપર આવનારા આસેબોથી આંખની ચોકી કરનાર તરીકેછે.)

શબા—વિo સાત, ૭. (Hib. Chald. અને Syr. شبع શબઅ, Arab. سبع 'seven.')

શબકુનતન—ક્રિo છોરી દેવું. છુટકારો આપવો. (Chald. Samar. شبق શેબક, 'to leave, forsake.' Syr. شبق શબક, 'to leave, allow.')

શપશીર—નાંo તલવાર. (Syr. سپسيروا સપસીરોઃ, 'a sword.' આપણને ફારસીમાં شمشير બોલ 'તલવાર' ના અર્થને સારૂ વપરાએલો મલેછે, તેહની ઉતપનતી આએ ઉપલા બોલ ઉપરથી થાએલીછે.)

શપીર—વિo સારૂં, ભલુ, ગુનગારૂ. (Chald. Samar. شپير શેપીર, 'fair, good.' شپر શેપર, 'to be fair.' Syr. شپر શપર, 'to be beautiful.' شپروا શપરોઃ, 'the dawn,' "બાંમદાદ.")

શતા—વિ૦ છ, ૬. (Chald. , Syr. શેત, 'six.')

શતાર—નાં૦ કીનારો, કાંઠો, કોર. (Chald. શેતર, 'a side', Syr. સેતરો:, 'the side.' Samar. 'extremity.')

અતમતા—નાં૦ નાલું, જોએ. (Arab. 'a brook.' હું ધારૂંચ કે **શતાર**—'કાંઠો' અને **મતા**—'ગાંમ' એ શબ્દો ની જોડણીથી આએ લોગત બનેલોછે, જેનો અર્થ 'ગાંમનો કાંઠો' કરીને થાએછે, અને તેહની મોરાદી માંએની ઉપરથી 'નાંહલી નદી' અથવા 'નાલું' હેવું નાંમ નીકલીઉં હોએ.)

શતમન—નાં૦ કુન, બેઠક, બાંનડ. (Hib. શુત, 'to sit.' Syr. એશતો:, 'a foundation.')

શજરા—નાં૦ ઝાડ, દરખત. (Arab. شجرة, شجر, شجرا plur. اشجار.)

શદુનતન, (અથવા) **શદુનતન**—ક્રિ૦ મોકલવું. (Syr. શદર, (અથવા) શગદ, 'to send.' Chaldee-Samar. શગદ, 'to send, send out.' Chald. 'to send.')

શરકુનતન—ક્રિ૦ મેલવ્વું, પાંમવું. (Hib. Chald. શેકહ, 'to find, acquire.' Samar. 'to find.' Syr. શકખ, 'to find.' આએ પેહલવી શબ્દની અંદર સેમીટીક ક હ, ع અ, અને خ ખ, ને બદલે) નો આકાર બનેલો ધારેઆમાં આવેછે.)

શરીવુનતન—ક્રિ૦ ઓલ્લું કરવું. (Chald. અથવા , Hib. 'to loose', Syr. શરો:, 'to loosen.')

શરપુનતન—ક્રિ૦ ચાવ્વું. (Hib. شرب શ'રપ, 'to absorb, consume, join together.')

શઅલુનતન—ક્રિ૦ ધોવું, સ્નાંન કરવું. (આએ શબ્દ અસલમાં) જ, અને **અઅલુનતન**, છે, તેથી એનો ઉચ્ચાર **જઅઅલુનતન**, કરીને થવો જોઇએ, અને તે Syr. **ચખલુનતન**, ની સાથે મલેછે; પણ) જ, અને અ, ને એક બીજા સાથે જોડાવાથી તેહનો આકાર શ, ના જેવો હોવાને લીધે, પાછલથી તેહેનો અસલ ઉચ્ચાર ભુલ ભરેલી રીતે ફેરવાએલોછે.)

શલીતા—નાં૦ પાદશાહ, હાકમ. (Chald. શેલત, Hib. અને Syr. શલત, 'to rule, have dominion', (હકુમત કરવી, રાજ

ચલાવ્વું.) તે ઉપરથી Samar. 'lord, governor.' Arab. سلطان 'પાદશાહ'; سلطنت 'હકુમત', 'રાજ.')

શજદા—વિ૦ પાપી, ગુનેહગાર. (Chald. શેદ, અથવા શેદ, 'a demon.' (દૈત, ભૂત.) Hib. 'to hurt, injure.' ઉપરથી શેદ, 'the destroyer', 'નાશ કરનાર'; આએ પેહલવી બોલની અંદર વપરાએલો ડ જ, ચેઆલ્ડી ઉ, અથવા ઈ, ને બદલે થાએલોછે; હીબરૂમાં ઉ, અથવા ‚ વ, અને ઈ, નો આકાર ; જ, ને નજદીક મલતોછે, તે ઉપરથી આએ ફેરફાર થાએલો ધારેઆમાં આવેછે.)

શફતીના—નાં૦ હોઠ, ઓષ્ટ. (Syr. સેફતો:, 'lip, edge, extremity.' (હોઠ, કીનારી, છેડો.) Chald. Samar. શેફહ, Arab. અથવા plur. ; આએ બોલની અંદ ર આવેલો **ઈન**, પ્રત્ય અનેકવચનની નીશાંની દાખલ વપરાએલોછે.)

શકબહુનતન—ક્રિ૦ હેઠે મેલવું, હેઠે નાંખવું, નીચે મેલવું. (Chald. શ,કબ, Hib. શ,કબ, 'to lie, lie down.' Samar. شكب 'to lie down, sleep.' Syr. શકેબ, 'to lie.')

શકના—નાં૦ ફકીર, મીસકીન, મુફલિસ, કંગાલ. (Chald. سكن સેકન, 'to be poor.' Arab. مسكين મેસ્કીન, 'poor.' Syr. 'to be poor, needy.')

શકીદુનતન, (અથવા) **શકહુનતન**—ક્રિ૦ તાખીર ભરેલું રેહવું, તપવું, તપાવ્વું, ઉજમ રાખવો. (Hib. શ,કદ, 'to be sleepless, watch.' જો કે '**માલીક નામએ અસવરી**' ની અંદર નો ઉચ્ચાર **શકહુનતન**, કરીનેજ આપેલોછે; પણ હું ધારૂંચ કે આએ સામાન્યરૂપનાં ધાતુ ની સેવટે આવેલો **ઈદ**, નો એમલો **હ**, ના આકારને એકસરખી રીતે મલતો હોવાથી, **શકીદુનતન**, ને બદલે તે **શકહુનતન**, કરીને વંચાએલોછે.)

શગીતુનતન—ક્રિ૦ તીરે કરીને વીંધી નાંખવું, તીર મારવો, તીરઅંદાજી કરવી. (Hib. શેક, 'thorn' તે ઉપરથી શકક, 'to prickle, to cut.' શુકહ, 'a thorn, prickle, transf. to a pointed weapon.' Arab. شوك, شوكة, 'કાંટા, કંટક.')

શમ—નાં૦ નાંમ, સંગ્ના. (Hib. અને Chald. શેમ, Arab. اسم 'a name', Syr. શ'મહ, 'to name.')

શમસ્યા—નાં૦ સૂર્ય, સૂરજ, રવી, ખોરશેદ. (Hib. شمش શેમેશ, 'the sun.' Samar. شمش, Arab. شمس શમ્સ.)

શમીઆ—નાં૦ આસમાંન, આકાસ. (Hib. شمي 'heaven.' Syr. شميوا શમીઓ:, 'heaven,' 'air' Arab. سما સમા.)

શમશદર—નાં૦ કાંદો, પીઆજ. (Syr. سمورد و ا સમોરદો:, 'a flower.')

શમીતુનતન—ક્રિ૦ નાશ કરવો, ભાંજી ફોડી પાયામાલ કરવું, ફના કરવું. (Hib. شمد શ,મદ, અથવા صمت સમત, 'to destroy', 'lay waste.')

શના—નાં૦ બોલી, ભાષા, જબાંન. (Chald. لشن લેશન, Syr. لشون લેશોન, 'a tongue', 'language.' Arab. لسان. આએ ઉપલા પેહલવી બોલમાંથી ل લ, નીકલી જાઇને તે અધુરા આકારથી વપરાએલોછે.)

શનત, (અથવા) **શુત**—નાં૦ વરસ, સાલ, વર્ષ. (Hib. Chald. شنه શ,નહ, Syr. شنوا શનો:, Arab. سنه, 'a year.')

શોપકા—નાં૦ વનકર. (Arab. شبكه શબકહ.)

શોલમન—નાં૦ દોજખ, જાહાન્નમ, નરક. (Hib. شيول શેઓલ, 'hell.')

શુમારમન—નાં૦ બીલાડી, બિલ્લી. (Chald. شونر શુનર, 'a cat.' Arab. سنور સનવ્વર. હીબરૂ અને અરબી શબ્દમાં વપરાએલા ن ન, ને બદલે પેહલવીમાં ૬ મ, થાએલોછે તે ફેરફાર આએ બેહુ અખ્શરોનાં એકસરખાં સ્થાંનને લીધે બનેલોછે.)

શુમન—નાં૦ પેશાંની, કપાલ, નીદાર. (જો કે એને મલતો શબ્દ સેમીટીક ભાષામાં મને મલેઓ નથી; પણ Syriac માં شوموا શૂમો:, 'a swelling', "સૂજી આવેલું"; "ઉસપઈ આવેલુ". હેવા અર્થનો શબ્દ આવેલોછે, તે જેમ ઉચ્ચારમાં નજદીક મલતો આવેછે, તેમ અર્થની અંદર તેહની મતલબ સાથે સરખાવતાં "પેશાંની" કે જે બદનનો બાહેર નીકલી આવેલો એક ભાગછે, તેની સાથે મલી સકેછે. ફારસીમાં پیشانی બોલ 'નીદાર' ના અર્થને સારૂ વપરાએલોછે, તેહનો અર્થબી "આગલ નીકલી આવેલું" એવોજ થાએછે.)

શૂન—નાં૦ લસણ, લશન. (Hib. અને Chald. شوم શુમ, Arab. ثوم 'garlick.')

શીદા—નાં૦ દેવ, શેતાંન. (Hib. شيط શેત, 'the back slider, sinner, wicked.' emph. شيطا શીતા, Arab. شيطان.)

શીકુનતન—ક્રિ૦ છોડી દેવું, પડતું મેલવું. (Chald. شكن શેકન, 'to lie', 'settle down.' Hib. شكه શ'કહ, 'to leave.')

ક.

કાલા—નાં૦ પોકાર, બુમ, આવાજો, ગોંઘાટ, કલ્લો. (Hib. قهل કહલ, (અથવા) قول કુલ, 'a voice of man, sound, noise.' Chald. قول, قلا, Syr. قل કોલ, Arab. قيل و قال.)

કામા—નાં૦ આટો, લોટ. (Hib. قمح ક'મખ, Chald. قمح કમખ, 'to grind, pound.' قمح કે,મખ, 'meal.' Samar. قمح 'flour.')

કબદ—વિ૦ ક્રિ૦વિ૦ ઘણું, પુશકલ, વધારે, વારેઘડીએ. (Hib. كبد કબેદ, 'numerous.' Arab. كبيس અથવા كبيسه.)

કપા—નાં૦ કડછઈ, કડછી. ચમચ, ચમચો. (Syr. كفوا કફો:, અથવા كپوا કપો:, 'a handful.' Samar. كف અથવા كپ 'the paw.' Hib. كپ, كپي, 'pan, dish, curved, hollowed', Chald. Syr. كپا 'to bend, bow down.' par. كفچه, كپچه. "માલીક નાંમે અસવરી" માં **કપા,** નો અર્થ **કફીજ,** કરીને પેહલવીમાં લખેલોછે, અને ઉપરથી ફારસી كفچه અથવા كپچه બોલો "કડછી" અથવા "ચમચા" ના અર્થને સારૂ વપરાએલાછે.)

કતા—નાં૦ ચોપડી, પુશતક, રેસાલો, ચોપાંનીઉં. (આએ બોલ **કરીતા,** ની અંદરથી ری રી, નીકલી જાઇને બનેલોછે, અને તેહની ઉતપનતી Hib. તથા Chald. قرا "પઢવું"; "વાંચવું". હેવાં ધાતુ ઉપરથી થાએલીછે.)

કતરૂનતન—ક્રિ૦ રેહવું, ઠરવું, સબર કરવી, થોભવું. ખોટી રેહવું, વાત જોવી. (Chald. كتر કતર, Syr. كتر ક-તર, 'to tarry, wait.')

કતફ—નાં૦ ખાંધ, ખભું. (Chald. كتف કતેફ, Syr. كتفوا ક-તફો:, 'the shoulder.' Arab. كتف.)

કદબા—નાં૦ જુઠું, ખોટું, લબાડી. (Chald. Hib. Samar. كدب કદબ, 'to lie, falsify.' Syr. كديب ક-દેબ, 'to lie, falsify, deny.' Arab. كذب, كذبان 'a lie.')

કદરૂનતન—ક્રિ૦ માપવું, મોજવું. (Arab. قدر—ه ز ا قدا کرد ن و پیمایش, Chald. کول કુલ, 'to measure.' کور કુર, کد કદ. 'a measure.' Syr. قول અથવા اتکیل એત્તકીલ, 'to measure.' قد وا ક-દો:, 'a certain measure.')

કદહુનરૂતન—ક્રિ૦ ઉગવું, ઉછલવું, વધવું. (Hib. قد خ ક'દખ, 'to grow.')

કરૂજદમન—નાં૦ પેટ, ઉદર, શિકમ. (Chald. کرسا કરેસા, Samar. کرش, کرس, Rabb. کرس કરસ, 'the belly, womb.' Syr. کرسو કરસો:, Arab. قلج, 'the belly.' પેહલવીમાં **સ**, નું લખાંણ જદ, કરીને વંચાવાથી **કરૂસમન**, ને બદલે **કરૂજદમન**, નો ઉચ્ચાર થાએલોછે.)

કરીતુનતન—ક્રિ૦ પઢવું, વાંચવું, બોલાવ્વું. (Syr. قرا કોરા, 'to call, read.' Hib. Chald. Samar. قرا કરા, 'to cry, call, cry out, invoke.' Arab. قرات 'ભણથંણ, પઢાંણ.')

કરૂનતન—ક્રિ૦ જડવું, વીંધવું. (Hib. قره કરેહ, قرا કરા, 'to meet with, to join, connect.')

કસ'પા—નાં૦ રૂપું, ચાંદી. કીમત, ભાવ. (Syr. کسپو કેસ્પો:, (અથવા) کسفو કેસ્ફો:, 'silver, money.' Chald. Samar. کسف કસફ, 'to desire', 'silver, money', Arab. قیسور.)

કસપમન—નાં૦ રત્ન, જવાહેર, ગોહેર, હીરો, મોતી. (Arab. قصب કસબ, Syr. کسنیا કસનીઅ, 'pearls.')

કશમક—નાં૦ અનાજનું કનશલું. (આએ બોલ '**માલીક નાં મે અસવરી**' ની અંદર આવેલોછે, તાંહાં તેહેનો અર્થ —Zood, કરીને કરેલોછે; જે ઉપરથી કેટલાએક સાહેબો એ બોલનો અર્થ زیتون 'an olive', અથવા 'an olive tree', નો કરેછે; પણ તે ખરો નથી. Chaldee માં کسم કસમ, બોલ 'an ear of corn', ને અર્થે વપરાએલો આપણને મલેછે, અને તે હમોએ કરેલા ઉપલા અર્થને બરોબર મલતો આવેછે.)

કશોતા—નાં૦ કમાંન, ધનુષ્ય, કાંમઠું. (Arab. کوس અથવા جشو, 'bow.' Hib. قشت કેશેત, 'a bow', قشت કશત, 'an archer.' Chald. قشت કશત, 'to throw, shoot an arrow.' Chaldee

Samar. قشط, અથવા قشت કસત, 'bow, archer.' Syr. قشت કશત, 'to shoot', قشت કશેત, 'a shoot.')

કફરૂનતન—ક્રિ૦ બોરવું, બોરકુ કરવું. સાફ કરવું, નુછવું. (Chald. کفر ક'ફર, 'to wipe away.' Syr. قفل કફલ, 'to uncover.' Arab. قفر—ه بیابان بی آب و گیا.)

કકા—નાં૦ દાંત, દંત. (Chald. ککا કકા, 'tooth.')

કલબા—નાં૦ કુતરૂ, કુતરો, કુત્રો. ચોકીદાર, પાસબાંન. (Hib. کلب ક'લબ, Chald. کلب કલબ, Syr. کلبو કલબો:, 'a dog.' 'to bark.' Arab. کلب, 'a dog.')

કલુનતન—ક્રિ૦ ખરાબ કરવું, ફાડવું, તોડવું. (Hib. Chald. قرع કરઅ, 'to rend', Samar. قلی કલી. 'to break.')

કલમા—નાં૦ દરાખ, દરાક્ષ. દરાખનો બાગ, દરાખનો માંડવો. (Samar. کرم, 'vineyard.' Chald. کرم ક'રમ, 'a vine,' Arab. کرم 'vine,' plur. کروم.)

કલીઆ—નાં૦ મેંઢું, ઘેટું. (Hib. کر કર, 'a lamb.')

કમચા—નાં૦ ટોલ, ટીડ. (Syr. قمصو કમસો:, 'a locust', Samar. قمص 'a fowl', Hib. قمص ક-મસ—'હાથ (અથવા) મોહડાંએ બચકો ભરવો.')

કમરીઆ—નાં૦ ચાંદ, ચંદ્ર, ચાંદો, ચંદ્રમા. (Hib. کمر કમર, 'to glow, burn,' Chald. کومر કુમર, 'a priest.' Samar. کمر, 'to warm.' Arab. قمر, 'the moon.')

કનારસ—નાં૦ માછલી, માછી, માત્સ્ય. (Chald. Rabb. کرش કરશ, 'a species of fish.' Syr. قلو ક-લો:, 'a fish.')

કના—વિ૦ ક્રિ૦વિ૦ શગલું, તમાંમ. દરએક, દરીએક. (Syr. کلا, کل, Samar. کهل, کل, کلو, کلول 'all.')

કનાંમ—સં૦નાં૦ કોઈ, કાંઈ. (Syr. قنوم કનોમ:, 'person, substance.')

કનીતુનતન—ક્રિ૦ પઢવું, વાંચવું. (આએ એમલો ઉપરથી **ર**, ની જગોએ **ન**, નું વપરાંણ થાઇને બનેલોછે.)

કનશીઆ—નાં૦ મીજલસ, શભા, અનજુમન. (Syr. کنش

ક'નશ, Chald. كنس ક'નસ, 'to collect, gather.' ઉપરથી Syr. كينشو| કેનશો:, Chald. كنشته અથવા كنيسه, Samar. كنوش 'council, convention.' كنشه 'congregation.')

કનીઆ—નાં૰ વાંસ, બાંબુ. લાકડી, બરૂ. (Chaldee. Samar. قنه કનહ, 'stalk, reed.')

કુદીના—નાં૰ ખચ્ચર. (Syr. كود نو| કૂદ'નો:, 'a mule.' Chald. كودنا કુદના.)

કુઝ'બરતા, (અથવા) **કુઝ'બરતા**—નાં૰ ધાણા, કોથમીરનાં બી. (Chald. كوسبر કુસ'બર, અથવા كوسبرتا કુસ'બરતા, Syr. كوسبرتو| કૂસ'બરતો:, Arab. كزبرة, 'coriander.')

કુરાસે—નાં૰ ચોપાંનીઉ, રેસાલો. ઓલાસો, એઆંન. (આએ શબ્દ Syr. قرا| કોરા, 'to call, read', ઉપરથી બનેલોછે; એમાં **કુરા**, ની સેવટે **સે**, હેવો પ્રત્ય જોડાઇને આવેલોછે તે, અસલ અવસ્તાના **ચ**, ઉપરથી વપરાએલો પેહલવી, છે, પણ તેહનો આકાર લખાંણમાં કંઇએક ફેર વાઇને થવાને લીધે, તેહનું વંચાંણ 'સે' કરીને થએલુંછે; માટે જો આપણે ઉપલી રીતે નો અર્થ કરવા વાંચીએતો તે, 'વાંચવા (અથવા) કેહવાને લગતું' હેવો થાએછે, અને તે તેહના અસલ અર્થને એકસરખી રીતે મલેછે.)

કોશક—નાં૰ ગોલાંમ, દાસ, બંદો. (Syr. كوشا 'to bind together.')

કુકા—નાં૰ ચંદ્ર, ચાંદો, ચંદરમાહ. (Syr. كيوسا કયોસા, 'the full moon.' Hib. كوكر કોકર, 'a round shape, round cake.')

કુકબા—નાં૰ તારો, સેતારો, ધરેહ. (Chald. كوكب કોકબ, Samar. كوكب કુકબ, Syr. كوكبو| કૂકબો:, Arab. كوكب 'a star.')

કુકપા—નાં૰ તારો, સેતારો, ધરેહ. (આએ બોલ كوكب ની અંદર આવેલો ب **બ**, **પ**, ની સાથે બદલ થાઇને બનેલોછે.)

કુકશા—નાં૰ કુંજો, ઘડો, બરણી, તરભાંણ. (Syr. قوقو| કૂકો:, 'a cask.')

કુમતરા—નાં૰ અમરૂત, અમરતફલ. (Arab. كمثرا, 'plur.' كمثريات.)

કઉન—ક્રિ૰ વિ૰ હમણાં, હવડાં, હાલ, હાલમાં, હવે. (જો કે

"માલીક નાંમે અસવરી" ની અંદર, નો ઉચ્ચાર કરીને આપેલોછે; પણ પાછલથી અખ્શરની એકસરખી વલાંનને લીધે તેહનો ઉચ્ચાર كنو કરીને બોલાવા લાગો, અને તે ઉપરથી ફારસીમાં كنو અથવા كنون બોલો એજ અર્થને સારૂ વપરાએલાછે. આએ શબ્દ Chaldee كعن ની સાથે મલેછે.)

કુના—નાં૰ બકલીઉં, ગોસપંદનું બચ્ચું, નાધલું મેહનડું, હલવાંન. (જો કે આએ શબ્દ સેમીટીકછે, પણ તેને મલતા ઉચ્ચાર અને અર્થ વાલો કોઈ શબ્દ, આએ ભાષાની શાખાઓમાંથી હમોને મલેઓ નથી; તોપણ Syrac માં گريو| ગરીઓ:, અથવા گرا| ગરા, બોલ 'a whelp, a young lion', અને Samar. માં گور 'lion's whelp', ને અર્થે વપરાએલો આપણને મલેછે, અને તે ગોસપંદનાં બચ્ચાંને ઠેકાંણે દરંદાં જાંનવરનાં બચ્ચાંને સારૂ વપરાએલોછે; પણ જો ر અને ز ના આકારને સાથે બદલ થાએલો ગણીએતો આ શબ્દ Syr. كرزو| કરઝો:, 'a buck, goat, ram.' સાથે મલેછે.)

કહોબન—વિ૰ જુનું, પુરાતન, પુરાણું. (Arab. قحب 'old.' Chald. كوك કોક, 'to be aged.')

કીબા—નાં૰ જુઠું, ખોટું, લભાર. (આએ શબ્દ **કદબા**, ઉપરથી ડ દ, ને બદલે **ઈ**, વંચાઇને બનેલોછે.)

કીપા—નાં૰ પત્થર, ધોંડો, પાષાંણ, સંગ. (Samar. كيپ, Syr. كيپ કીપ, (અથવા) كيپو| કીપો:, 'a stone, rock.')

કીતા, **કીદા**--નાં૰ ચોપડી, કેતાબ, પુશતક. (આએ બોલ **કરીતા**, ઉપરથી તેહની અંદરનો **ર**, નીકલી જાઇને બનેલોછે.)

કીમુનસ્તન—ક્રિ૰ ઉઠવું, ઉભુ થવું, ઉભુ રેહવું. (Hib. قوم કુમ, Chald. قوم અથવા قم કોમ, 'to rise, stand, live'; Syr. قوم કુમ, અથવા قم કોમ, 'to arise, live.')

કીના—નાં૰ મેંઢું, ઘેટુ. (Hib. كر 'lamb.')

ગ.

ગબા—નાં૰ કરછઈ, ચમચ, ચમચો. (Hib. گبا, 'to gather, to put together, or to dig; to both significations the noun derived therefrom suits.)

ગબાહુ—નાં૦ લીલું ઘાસ. (Hib. گبعا ગેબ'આ, 'dweller on hills.')

ગબરૂનતન—ક્રિ૦ પકડીને લેઈ જવું, ઘસડીને લેઇ જવું, ચલાવ્વું. (Hib. گبر ગબર, 'to conduct oneself haughtily.' Samar. يبل યબલ, 'to bring, remove.' Syr. يبل ઇબિલ, 'to bring, convey.')

ગબ,મમન—નાં૦ પીઠ, બરડો, વાંસો. (Hib. گب ગબ, 'the back.')

ગબના—નાં૦ પુરૂષ, નર, માંટીડો, ભાયડો. (Hib. گبر ગે,બેર, 'a man, warrior.' Chald. گبر ગબર, 'to be strong, to make firm.' Samar. گبر . 'a man, any one, m. powerful, strong.' Syr. گبر ગ'બર, 'a man.')

ગપરહુનતન—ક્રિ૦ ખાહેશવંતુ થવું, ઇછ્છા મેલવ્વી, ફલદરૂપ થવું. (Hib. فره ફરહ, (અથવા) پره પરહ, to bring forth (fruit.) پرخ 'to bloom.' Chald. پره 'to be fruitful.')

ગદમન—નાં૦ કીરતી, ઓરેહ. સારૂં ભાગ્યેગ, ચહડતે દરજ્જેનું નસીબ. (Hib. گد ગદ, 'good fortune.' Syr. گدو ગદો:, 'fortune.')

ગરજદમન, (અથવા) **ગરોજદમન**—નાં૦ બુરો વીચાર, તોહમત, બોહતાંન. (Syr. قرصوا કરસો, અથવા قرضوا કરજોહ, 'accusation.')

ગશોતા—નાં૦ લખવાની ટેબલ. દુવાત, કલમદાંન. (Chald. گشر ગશર, 'a table.' Syr. كوسو કોસો:, 'a cup.' كشا કોશા, 'bind together.')

ગુબશચા—નાં૦ મધ. (Chald. دبش દ'બશ, Hib. دبشي દેબ'શી, (અથવા) دبش દ'બશ, 'honey, either from bees or berries.' Samar. دبش, Syr. دبشو દેબ'શો:, Arab. دبس 'honey.')

ગોપતા—નાં૦ પનીર. (Hib. گبينه ગબીનહ, Chald. گوبنا ગુબના, Samar. گبنو ગબનું, 'cheese.')

ગોપકુનતન—ક્રિ૦ ઉનચે આવ્વું, તલ થવું. (Syr. گپ ગઆપ, 'to be eminent.' Hib. گپه ગપખ, 'to be high.')

ગોમન—સર્વ૦નાં૦ આએ, આ, એ. (Hib. Arab. m. دن દેન, دنه દેનહ, f. 'this.')

ल.

લા—ક્રિ૦ વિ૦ નાં, નહીં. (Hib. Chald. Samar. Arab. لا લા, Syr. لو લો:, 'no, not.')

લાલા—વિ૦ ક્રિ૦વિ૦ ઉનચું, બુલંદ. ઉનચે, બુલંદીએ. (Samar. لعل, 'above', Arab. عالي અથવા علي.)

લામા—નાં૦ રોટી, ભાખરી, રોટલી, નાંન. ખાંણું, ખોરાક, અન્ન. (Hib. لحم લેખેમ, 'food, nourishment, bread.' Chald. Samar. لحم લ'ખમ, 'bread, food.' Syr. لحمو લખમો:, 'bread.' Arab. نعمت અથવા نقمة.)

લબના—નાં૦ દૂધ. (Hib. لبنه લબનહ, 'the white one.' Hib. خلب ખ-લબ્, Chaldee Samar. خلب Arab. حليب અથવા لبن, لبان 'milk.')

લકા—નાં૦ હદ વાલી જમીન, સરજમીન. (Hib. ارك એરેક, 'length, extension, length of a town.')

લગરમન—નાં૦ પગ, ટાંટિયો, ટાંગ, ટંગડી. (Hib. رگل રેગેલ, 'to go', رگل રગલ, 'to move the feet.' Chald. رگل ર'ગલ, 'to go', Samar. رگل 'foot.' رگل آی 'footman.' Syr. رگلو રેગલો:, 'a foot.' Arab. رجل 'foot.')

લમકા, (અથવા) **રમકા**—નાં૦ ઘોડી. (Hib. Chald. رمک, 'a mare.' Arab. رماق.)

લેલીઆ—નાં૦ રાત, રાત્ર. (Hib. ليل લઇલ, Aram. ليليا લેલયા, Chald. ليل લઇલ, (અથવા) لول લુલ, Samar. ليل (અથવા) ليلي, Syr. ليلو લઇલો:, (અથવા) لليو લલીઓ:, અને ليليو લેલીઓ:, Arab. ليل (અથવા) ليلت (plur. ليال, ليايل, અને ليالي) 'the night.')

લીખતન—ક્રિ૦ ચાટવું, ચુસવું. (Syr. لكخ લ'કખ, 'to lick, lap.' Samar. لكخ 'to lick.' Arab. لحك.)

म.

માદીઆંન, (અથવા) **માદીગાંન**—નાં૦ બાબત, કેરીઅત, પીના.

માશીઆ—નાં૦ તેલ. (Hib. Samar. Aram. مشح મ'શ્ખ, 'oil.')

માકર—નાં૦ ગેઈ કાલ. (આએ શબ્દ ધારવામેલે નો શંખશેપ આકારછે.)

માલમન—વિ૦ ભરેલું, પુર્ણ, ભરપુર. (Hib. מלא 'to fulfil', મલેઆ, 'full.' Chald. Samar. מליא મ'લેઆ, 'to fill.' 'to fulfil.' Syr. મલો:, 'to be full, perfect.' Arab. ملا, ملان, ملیء, 'full.')

માલીક—નાં૦ હરફ, અક્ષર; શબ્દ, બોલ. (Hib. મિલે હ, f. of manifold significations, like. דבר દ-બ્બર, word, speech, conversation, transf: to a thing, matter, from מלל મ-લલ.)

માનમન—નાં૦ પ્યાલું, વાટી, જાંમ, કાંસીઓ. (Hib. מאן માન, 'a vessel', Samar. מאן માન, 'vessel, weapon.' Syr. موان મોઆંન, 'an instrument.')

માહુર, **મહુર**—નાં૦ આવતી કાલ. (Syr. મખોર, Chald. Samar. מחר મખર, 'tomorrow.')

માઈતુનતન—ક્રિ૦ મારવું. (Chald. מחא મ'ખા, 'to smite, destroy.' Hib. מחא મ-ખા, 'to smite, strike, clap.' Samar. મખહ, મખુ, 'to smite.')

મતા—નાં૦ શેહેર, નગર, નગરી. (Syr. موتا મોતા:, 'city.' Chald. .)

મતાર—નાં૦ રાશિ, રાશિ ચક્ર-મંડલ. આફતાબ અને બીજા ઘરોહોને ફરવાની હદ. (Hib. מטרה મત-રહ, 'place of keeping, from. נטר નતર ; 2, aim, target.')

મતરા—નાં૦ વરસાદ, મેઘ. (Hib. מטר મ-તર, 'to rain', હિમતીર, 'to cause to rain.' Chald. מטר મ'તર, 'to rain.' Samar. 'rain.' Syr. (અથવા) અમ'તર, 'to rain. Arab. مطر 'rain.' plur. امطار.)

મતન, (અથવા) **મદન**—ક્રિ૦ પોહચવું, આવ્વું. (Syr. મતા:, 'to come, reach.' Hib. מטא મ'તા, 'to come to, reach to',

Samar. મતહ, 'to arrive.' Arab. مت, 'પોહચ.' Chald. מטא મ'તા, 'to come, meet, happen.')

મદ—નાં૦ દેરમનો ચોથો ભાગ, ૧૭ા જવનાં વજનનો એક રૂપાનો સીક્કો. (Hib. מד મદ, 'a measure.')

મદમ—શ૦ ક્રિ૦ અ૦ ઉપર, પર. આગલ, તરફ, વીસે, બાબે. (Samar. قدم, 'before.')

મદમમુનસ્તન—ક્રિ૦ સકવું, યોગીય થવું, લાએક થવું. પ સંદ કરવું, ચાહવું, ખાહેશ કરવી. (Hib. דמה દ-મહ, 'to be like, become like.' Chald. דמא દ'મા, דמה દ'મહ, דמי દ'મી, 'to be like.' Syr. દમો:, 'to be like', 'to resemble.' ની શરૂઆતમાં વપરાએલો મ, સેમીટીક ભાષાઓના કાએદા પરમાણે 'કાલબોધક કૃદંત' તથા નાંમો બનાવ્વા સારૂ ધાતુની આગલ મેલાતા ઉપસર્ગ તરીકે આવેલોછે.)

મદીના, (અથવા) **મદિના**—નાં૦ પરગણુ, પ્રાંત, જિલ્લો. શેહેર, નગર. (Hib. Aram. מדינה મદીના, 'a province, a country.' મદીનહ, 'district of a certain jurisdiction.' Samar. 'city.' Arab. مدينة (plur. مدن) 'a city.')

મર—નાં૦ સાહેબ, સરદાર. (Hib. Chald. مريا મરેઆ, અથવા مري મરે, 'a lord, master.' Samar. مر, 'lord.')

મરબોચા—નાં૦ પડછુચ, પડછુચું. (Chald. મલપ, પુનીઆ, Syr. ملپونا મલપુનો:,)

મર-શીઆ—નાં૦ એરવદ, અંધેઆરૂ, જરતોશતીઓનો ધરમ ગુરૂ. (Syr. مولسوا મૂલશો:, 'a leader, guide.')

મજદા—નાં૦ બાલ, કેશ, રૂવાં. (Chald. مزيا મજયા, Syr. مزوا મેજો:, 'hair.' મેઝઆ, 'fine linen.')

મજદુનતન—ક્રિ૦ વેચવું. ખરીદવું. (Hib. מהר મ-હર, 'to buy.' Hib. מכר મ-કર, Chald. מכר મ'કર, 'to sell', Samar. مور 'to buy.' Syr. مور મુર, (અથવા) મોર, 'to buy.')

મજદુબર, (અથવા) **મજદુર**—નાં૦ મજુર, હેલકરી. (Hib. حزم 'to bind gird, restrain.' હું ધારૂંચ કે , અને બોલોમાં વંચાએલો ન દુ, સેમીટીક ح ને બદલેછે અને તેહેની સેવટે

વપરાએલો ور બર, અથવા ور વર, એ એખતીઆર બતલાવનારાં વિશેષણના પ્રત્યયોછે. જો કે અવસ્તામાં મીજ્દ, બોલ 'ઇનાંમ' અથવા 'બક્ષીસ', ને અર્થે વપરાએલો આપણને મલેછે, જે ઉપરથી પેહલવીમાં અને ફારસીમાં مزد શબ્દોનું વપરાંણ થાએલુંછે, તોપણ હું ઉપલા શબ્દોનાં ધાતુને સેમીટીક مزج ની સાથે મેલવ્વાને વધારે વાજબી ગણુંછેઉં.)

મઝીના—નાં૦ તરાજું, તરાજવું, કાંટો, તોલ. (Arab. ميزان 'a balance.' Hib. ازين અજિન, 'pointed weapon.' ازن અજન, to weigh, ઉપરથી. Chald. ازن 'to weigh.' Syr. مسنا મસતા, (અથવા) مسرتا મસરતા, 'a balance.')

મસનાક—નાં૦ ચાંમડાંનું કવર, ગલેફ. (Chald. Samar. مسن મસન, Syr. مسنو મ'સનો:, 'a shoe.')

મશરૂનતન—ક્રિ૦ ચુંટવું, વીનવું, સાફ કરવું. (Chald) شلم શલમ, 'to be sound, complete.' Samar. شلم 'perfect, just.'.

મશકાર—નાં૦ ચાંમડાંનું મીઆંન, કવર, ગલેફ. (Chald. Samar. مشک મ'શક, 'skin.' Syr. مشکوا મિશકો:, 'a skin.')

મશમશચા—નાં૦ નાંચલું આલુ. (Arab. مشمش.)

મશીઆ—નાં૦ તેલ. (Hib. Samar. مشح મ'શખ, 'oil.')

મકદરૂનતન, (અથવા) **મકબલુનતન**—ક્રિ૦ કબુલ કરવું, કબુલવું, કહીઉં માનવું. (Syr. Chald. کدن ક'દન, 'to subdue.' Arab. قبول, 'consent.' مقبول 'કબુલ થાએલું.' Syr. Samar. قبل ક'બલ, 'to receive', Chald. Samar. Syr. قطر ક'તર, 'to bind.')

અથવા **મગરતા**—નાં૦ ચોપડી, દફતર, પુસતક. કાગજ, પત્ર. (Hib. مگلت મગિલ-લત, 'something rolled together, roll of manuscript, scroll.' હું ધારૂંચ કે આએ બોલ قرا 'પઢવું', વાંચવું.' તે ઉપરથી બનેલા **કરીતા**, શબ્દનો સંકોચાએલો આકાર કરીને બને લોછે, અને તેહની આગલ સેમીટીક ભાષાના કાએદા પરમાણે કેટલાંએક નાંમો બનાવ્વા સારૂ **ઉપસર્ગ** તરીકે વપરાતો **મ**, મેલેઆમાં આવેલોછે.)

મગોશીઆ—નાં૦ પારસીઓનો ધરમગુરૂ, જરતોશતી ધરમગુરૂ, એરવદ. (Syr. مگش મગોશ, (અથવા) مگوشوا મગૂશો:, 'a magian.' Chald. مگوش અથવા مگوشيا, 'a magian priest.')

મગોઈ—નાં૦ મજદયસ્નની ધરમ પાલનાર, જરતોશતી, યજદાંપરસ્તી દીનનો તાબેદાર. (Hib. مگ મગ, 'a magion. a magi, a priest.' (among the persians) ; hence رب مگ, 'head magi.')

મલાઈ, (અથવા) **મેલોહિ**—નાં૦ નીમક, ખાર, મીઠું, લૂણ, ક્ષાર. (Hib. ملح મેલખ, 'a salt flood', ملح મલખ, 'to salt.' ملح મ'લખ, 'salt', ملحه મ'લેખહ, 'saltness.' Samar. ملح 'salt', Syr. ملح મ'લખ, 'to salt', Arab. ملح (plur. املاح) 'salt.')

મલકા, (અથવા) **મલુકા**—નાં૦ રાજા, પાદશાહ, રાએ. (Hib. ملک, 'to rule, be king', ઉપરથી ملک મેલેક, 'a king', Chald. ملک મલેક, emphat. ملکا મલકા, Syr. ملک મલેક, emphat. ملکوا મલકો:, 'a king.' Arab. ملک અથવા مليک.)

મલકોતા—નાં૦ રાંણી, બેગમ, રાજાની બાઇરી. (Hib. ملکوه મલ'કોહ, 'Queen, pl. princesses, who descend from kings.' Chald. emp. ملکوتا મલ'કોતા, Arab. ملکه, 'a princess.')

મલકુતા—નાં૦ રાજ્ય, બાદશાહત, રાજ. (Hib. ملکوت મલ'કુત, (pl. ملکويوت મલકૂયોત.) 'kingdom, dominion, empire.' Arab. ملکة અથવા ملکوت, 'a kingdom.')

મેમન—સર્વનાં૦ ક્રિ૦વિ૦ અને નાં૦ કોણ ?, કયું ?, શું ?, જે કાંઇ, કેમ, કેહવી રીતે, સાવાસતે. દોલત, મતા. (Syr. مي મે, Chald. ما, અથવા مه, 'what.' Hib. مي મી, ' who ? generally of persons, but also of inanimate objects.' Samar. مه, 'how, why', Syr. مدين મોદીન, 'wherefore, therefore.' Syr. مومونو મોમૂનો, 'wealth.')

મનદુમ—નાં૦ કોઇ ચીજ, વસતુ, પદાર્થ, જિનસ. (Chald. مندعم મેન'દઅમ, (અથવા) مدعم મેદ'દઅમ, Syr. متوم મતઉમ, (અથવા) مديم મેદેમ, 'any thing, any one.')

મનીતુનતન—ક્રિ૦ ગણવું, ગણતરી કરવી. (Chald. منا મ'ના, 'to number, count.' Hib. منه મનહ. Samar. مني મની. Syr. منا મના, 'to number, distribute.' Arab. مرة, مر, 'ગણતરી.')

મનશીઆ—નાં૦ પારસીઓનો ધરમગુરૂ, મોબેદ, જરતોશતી ઉ

પાધીઓ. (આએ શબ્દ મગોશીઆ, બોલની અંદરથી ગ, નીકલી જાઇને બનેલોછે.)

મોદા—નાં૦ શબ્દ, બોલ, સખુન. (Chald. મ'લલ—'બોલવું', એ ધાતુ ઉપરથી બનેલાં ક્રિયાપદ ઉપરથી આએ શબ્દની ઉતપનતી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે, તેથી એનો ઉચ્ચાર મનીઅ, કરીને થવો જોઇએ; પણ પેહલવી ન, અને ઈ, નો આકાર, વ, અને દ, ને એકસરખી રીતે મલતો આવ્વાને લીધે, આએ શબ્દના અસલ ઉચ્ચારમાં ફેરફાર થાએલોછે. Chald. મેલ'લા—'શબ્દ', મેલલ્યા—'શબ્દો'. Samar. મેલહ, 'word, saying.')

મોદીના—નાં૦ શેહેર, નગર. પરગણું, પ્રાંત, જેલ્લો. (જુઓ મદીના, શબ્દનું વર્ણન.)

મોરેતા, (અથવા) મોરેતા—નાં૦ કલમદાંન, ખડીઓ કલંમ વગેરે લખ્વાને લગતી વસ્તુ મેલવાનું વાસન, દુવાત. (Samar. 'the filling.')

મુક—નાં૦ જોડો, પગરખું, બુટ. (Syr. મૂકો:, 'a shoe.')

મોઈ—નાં૦ પારસી ધરમગુરૂ, મોબેદ, જરતોશતી ઉપાધીઓ. (Syr. 'a magian, wiseman.')

મવન—સર્વનાં૦ કોણ ?, કિયું ?, જે. (Syr. મોન, (અથવા) મન. 'who ? which ? who.' Samar. મન, 'who ? what.')

મોના—નાં૦ ખોદા, ઇશ્વર. ખાવંદ, માલિક, શેઠ. (Syr. મોનો:, Hib. મરેઆ, Chald. મરન, અથવા મરના, 'the lord.')

મોનતા—નાં૦ શેઠાંણી, બાંનું, અમીરની બઇરી. (ઉપરથી.)

મીઆ—નાં૦ પાંણી, જલ, આબ. (Syr. મીઆ. Hib. મી. Chald. માઈ, emp. મયા. Samar. અને Arab. , 'water.')

મીતા—નાં૦ જોડો, પગરખું, બુટ. (Chald. Samar. મસન. Syr. મસનો:, 'a shoe', Hib. મતહ, 'to cover.')

મીલવાઈ—નાં૦ નીમખ, મીઠું. (જુઓ મલાઈ, નું વર્ણન.)

ન.

નાદાંન—નાં૦ ઉજેડું, ઉજાસ, પ્રકાશ, રોશની. (આએ શબ્દ 'માલીક નામે અસવરી' ની અંદર આસમાંનને લગતી વસ્તુઓના બાબમાં સૂર્યનાં નામની આગલ આવેલોછે. આએ શબ્દનો ઉચ્ચાર અસલમાં નારીઆ, કરીને હોવો જોઇએ, કેમકે સેમીટીક نهر નહર, જેનો અર્થ 'to shine' અથવા 'light', નો થાએછે, તે ઉપરથી એની ઉતપનતી થાએલી મારા ધારેઆમાં આવેછે. ઘણી વેલા પેહલવી શબ્દોની અંદર વપરાએલા ર, નો આકાર વચ્ચેથી ઘસાઈ અથવા તુટી જવાને લીધે, તેહનું રૂપ દ, ના આકારને બરોબર મલતું હોવાથી ર, ને બદલે તે દ, વંચાએલોછે) તેમ આએ શબ્દની અંદર પણ બનેલુછે. એજ પરમાંણે આએ નાદાન, શબ્દની સેવટે થા, ને બદલે આન, પ્રત્ય આકારના સેહજ ફેરફારે બનેલોછે.)

નબતુનતન—ક્રિ૦ ઉગવું. (Chald. ન'બત, 'to look forth', Hib. 'to look.')

નતરૂનતન—ક્રિ૦ સંભાલવું, જતનમાં રાખવું. બચાવ્વું, રખેવાલી કરવી. ચોકી રેહવું, વાત જોવી, સબર કરવી. (Hib. نطر નતર, 'to guard, to keep, to preserve, to watch.' Syr. Chald. Samar. نطر નતર, to watch, keep.' Arab. نظر .)

નપચુનતન—ક્રિ૦ ચાંપવું, દાબવું. નિચવ્વું, પિલવું. (Syr. نفص ન'ફસ, 'to pour forth, to shake off', Hib. نفص નફસ, 'to dash scatter.')

નપશમન—સ૦નાં૦ પોતે, ખુદ, જાતે. (Samar. Hib. نفش નેપેશ, 'life, soul, person ; with suff. نفش is used for self, in the sense of a reflective pronoun.' Arab. نفس 'self.')

નદુક—વિ૦ સારૂં, નેક, ભલું, રૂડું. (Chald. Samar. نيوق અથવા نيوقا 'desirable.')

નેજા—નાં૦ લડાઈ, કજીઓ. (Samar. نزا 'quarrel', Arab. نزاع .)

નેસહુનતન—ક્રિ૦ જડવું, ચપટાવ્વું. ચઢાવ્વું, ઓસવું, ઘાલવું. Chald. نعس ન'અસ, 'to fix', نسا ન'સા, 'to take up, lift up.')

નસીમ, (અથવા) **નસીમન**—નાં૦ નમન, નમસકાર, સલામ. (Hib. نسك ન'સક, 'to worship a deity.')

નકદર—નાં૦ નજર, દ્રષ્ટિ, દર્શન. (Hib. نكر નકર, 'to see.')

નકસર—નાં૦ નજર, દ્રષ્ટિ, દર્શન. (Hib. نصر નસર, 'to look at, to see, to watch.' نوصر નોસેર, 'watcher.' Arab. نظر.)

નકસુનતન—ક્રિ૦ મારવું, ઠાર કરવો, મારી નાંખવું. (Chald. Syr. نكس નકસ, 'to slay, kill.' Samar. نكس 'to slay.')

નકસીઆ—નાં૦ દોલત, ખજાનો, ધન, સંપત, દ્રવ્ય. (Syr. نكسوا નેકસો:, 'riches.' Chald. Samar. نكس નકસ, 'wealth, treasure.' Hib. نكس નેકેસ, 'property, goods, wealth.')

નગલીઆ—નાં૦ આતશ, અગ્નિ. (Hib. نير 'light, lamp.' પેહલવીમાં ગ, સેમીટીક ی ઈ, ને બદલે બનેલો ધારેઆમાં આવેછે.)

નગીરીદન—ક્રિ૦ જોવું, નજરે દેખવું, ભાલવું. (Hib. نكر 'to see', ઉપરથી ભુતકૃદંત , نكير, બનીને તેહને સામાન્યરૂપનો પ્રત્ય ઈદન, લગાડઆમાં આવેલોછે. Samar. نكل, અથવા نكل 'to see,')

નુકા—નાં૦ દોલત, ખજાનો, દ્રવ્ય.

નુરા—નાં૦ આતશ, અગ્નિ. (Hib. Chald. Samar. نور નુર, (અથવા) نورا નુરા, 'fire.' Syr. نور ન'વર, 'to give light'; ઉપરથી نورا નૂરો:, 'light, fire.' Arab. نور plur. انوار.)

નીજક—નાં૦ ભાલો, નેજો, બરછી. (Syr. نيزكوا નઇજિકો:, 'a spear, lance.' ફા૦ نيزه અથવા نيزك, نيزك.)

નેશમન—નાં૦ બઇરી, બાયડી, ઓરત, નાર, સ્ત્રી. (Chald. Samar. نس અથવા نش 'a woman, a wife.' plur. نسين અથવા نشيم 'women, wives.' Hib. نا يشه ન-એશહ, 'to take a wife.' Arab. نسا નસ્સા, 'a woman.')

નેહર—નાં૦ ઝરો, નાલુ; નદ, નદી. (Samar. نهر 'river', نخل 'stream.')

વ.

વ—ઉ૦અ૦ અને, તથા. (Hib. Chald. Samar. و વ, અથવા વ, Syr. અને Arab. و વ.)

વબલુનતન—ક્રિ૦ ગુજરવું, જવું; ચાલવું. (Hib. عبر અબર, 'to pass over something, to pass through a place, to pass beyond something.' Chald. Samar. عبر 'to pass over', Syr. عبر અબર, 'to pass over, transgress.')

વાદુનતન—ક્રિ૦ કરવું, બજાવવું, બનાવવું. (Hib. عبد અબદ, 'to do, to make, to work, to labor, to serve.' Chald. Samar. Syr. عبد 'to make, perform, to serve.' આગ્રે **વાદુનતન**, ના એમલામાં પ્રથમ વપરાએલો વ, સેમીટીક ب બ, ની ઉપરથી બનેલો ધારેઆમાં આવેછે, ફક્ત સેમીટીક ધાતુમાં ب બ, બીજા અખ્શર તરીકે વપરાએલોછે, અને પેહલવીમાં તે શરૂઆતમાં આવેલોછે, એ સેવાએ બીજો કસો ફેરફાર થાએલો નથી.)

વાગુનતન—ક્રિ૦ ધરવું, પકડવું. (Syr. اخد એખદ, Chald. اخد અ'ખદ, 'to take, seize.' Arab. اخذ, گرفتن Samar. اخد 'to lay hold of.' અને Hib. તથા Samar. اخز 'to seize.' આએ વાત ઈઆદ રાખવી જોઇએછે કે, સેમીટીક ح અને ا અ, ને બદલે પેહલવીમાં ઘણા શબ્દોની અંદર વ, વપરાએલોછે, તે મુજબ **વાગુનતન**, મ પણ સેમીટીક ا અ, ને બદલે પેહલવી વ, થાએલોછે, અને દ, ની જગોંએ તેના એકસરખા આકારને લીધે ગ, વંચાએલોછે. સેમીટીક خ ખ, પેહલવીમાં એકસરખા આકારને લીધે અગત કરીને **આ**, અથવા **અ**, કરીને વંચાએલો છે, જેમકે **ખા**, અને **ખાતમન**, નું સેમીટીક اخ, અને اخت 'ભાઈ (અને) બેહન.')

વબેન—નાં૦ ચાકર, નોકર, તાબેદાર. (Hib. عبد એબેદ, (અથવા) અબદ, 'a slave, servant.')

વદ—શ૦અ૦ શુધી, લગી, વેર, તલક. (Syr. Hib. Samar. عد અદ, 'until, even, till, whilst.')

વદના—નાં૦ વખત, વેલા, કાલ, સમય. (Hib. Chald. Samar. عدن એદેન, 'time, opportunity.' Syr. عدن અદાન, (અથવા) عدنوا અદાનો:, 'time, period.' Arab. ان عد.)

વર—શ૦ક્રિ૦ અ૦ ને, વાસતે, તરફ, ગમ, ઉપર. (Samar. ال અલ, 'to', عل 'upon, concerning, against.' Hib. عل અલ, 'upon, onover.')

વરતા—નાં૰ ગોલાબનું ફુલ, ગુલાબ. (Syr. وردا વરદાઃ, Chald. وردا, વરદા, Arab. ورد, અથવા وردة, 'a rose.')

વરકતા—નાં૰ હાડ, હાડકું. (Chald. عرقوم (અથવા) عرقوما, Arab. عظم 'a bone.')

વરમન—સર્વનાં૰ તે, પેલું. (Hib. ال અલ, (અથવા) ال એલ, dem. pron. 'that.')

વરીખતન—ક્રિ૰ નાહાસી જવું, નાહાસભાગ કરવી. (જો કે આએ સામાન્યરૂપ ઉપરથી ફારસીમાં گریختن 'નાહસી જવું' એવું એક મસદર વપરાએલુંછે, પણ તેહની ઉતપનતી સેમીટીક ભાષામાંથી થાએલીછે; કેમકે Syr. અને Chald. عرق અરક, 'to flee', ઉપરથી તેનો ભુતકૃદંત عريق બનીને આએ સામાન્યરૂપે જનમ લીધેલોછે, અને જંદના કાએદા પરમાંણે ત, ની આગલ ક, આવેઆથી તે ખ, સાથે બદલ થાએલોછે.)

વરીકુનતન—ક્રિ૰ નાહસી જવું, નાહાસભાગ કરવી. (Syr. અને Chald. عرق અરક, 'to flee', ઉપરથી તેહેનો ભુતકૃદંત عريق બની ને તે ઉપરથી આએ સામાન્યરૂપ બનેલુંછે.)

વજરૂનતન—ક્રિ૰ જવું, ગુજરી જવું, ગુજર કરવી. પાછું ફરવું, પાછું જવું. થવું, રેહવું. (Chald. عزل અજલ, 'to depart.' Samar. عزل અથવા ازل 'to go, walk, depart.' Syr. عزل 'to spin.' (ફેરવવું). Chald. Hib. Samar. ازل અથવા هزل 'to go away.' Arab. عزل—زن و از كنيزك بيكسو شدن و دور شدن Samar. عزر અજર, 'to return, dwell.' Chald. خزر ખ'જર, 'to return, go round.' પેહલવી પુશતકોમાં **વજરૂનતન**, ક્રિયાપદ જેમ જુદા જુદા અર્થને સારૂ વપરાએલુંછે, તેમ તેહને લગતા અર્થો ઉપલાં સેમીટીક ધાતુઓ ઉપરથી આપણને મલી આવેછે, અને તે ઉપરથી આપણા આગલા ઇરાંનની સરજમીન ઉપર વસનાર નીઆગાંનો સેમીટીક ભાષાનું કેટલું બોહલું ગ્નાન ધરાવતા હતા તે વાતની આપણને હાલમાં સાબેતી મલેછે.)

વશતમુનતન—ક્રિ૰ ખાવું પીવું, ખાણું ખાવું, જમવું. (આએ સામાન્યરૂપ نشت નેશત, 'to drink', અને طعم તએમ, 'to taste, eat', હેવાં બે Syriac ધાતુઓ જોડાઇને બનેલુંછે, તેથી એનો ઉચ્ચાર કાએદા પરમાણે **નેશત્તએમુનતન**, કરીને થવો જોઇએ; પણ ઉચ્ચારની સેહલાઇને સારૂં نشت, **નેશત**, અને طعم, **તએમ**, એ બે શબ્દોને જોડાતાં એકજ સ્થાનના બે અખ્શરો હોવાને લીધે એક **ત**, નો લોપ થએલોછે, અને طعم, **તએમ**, ની અંદરથી ع, નીકલી ગીઓછે. **વશતમુનતન**, ની શરૂઆતમાં સેમીટીક ن **ન**, ને બદલે પેહલવી **વ**, વંચાએઓછે, તેહનું કારણ પેહલવીમાં પાછલથી **ન**, અને **વ**, ની શેકલ એકસરખી હોવાને લીધે બનેલુંછે, અને હેવો ફેરફાર સેમીટીક ધાતુઓ ઉપરથી બનેલા ઘણા પેહલવી શબ્દોમાં થાએલોછે.)

વશમમુનતન—ક્રિ૰ સાંભલવું, શ્રવણ કરવું. (Hib. شمع શ,મઅ, 'to hear, to hearken to', Chald. Samar. شمع શ'મઅ, 'to hear, obey.' Syr. شمع શ'મઅ, 'to hear.' Arab. سمع—شنواي، گوش نهادن—استماع، شنودن—اسماع, **વશમમુનતન**, ની શરૂઆતમાં વપરાએલો **વ**, Chaldee, અને Syriac ભાષાના પાંચમા વર્ગ Aphel ને લગતોછે, તેથી નો સહી અર્થ 'સાંભવું' તેને બદલે 'સંભલાવુ' હેવો passive માં થવો જોઇએ. **વશમમુનતન**, માં આવેલો છેલ્લો **મ**, સેમીટીક ع ને બદલે આવેલોછે, અને ઘણી વેલા પેહલવીમાં શબ્દની છેડે વપરાએલા સેમીટીક **અ**, અથવા ع, ને બદલે પેહલવીમાં **મ**, થાએલોછે, જેમકે Chaldee صبا સબા, અને رمع રમઅ, ધાતુઓ ઉપરથી પેહલવી , , , ઇત્યાદી શબ્દોની ઉતપનતી થાઇછે.)

વફલુનતન—ક્રિ૰ પડવું, પડી જવું. ખરી પડવું, ગલવું. (Chald. Syr. Hib. Samar. نفل ન'ફલ, 'to fall, fall down.')

વ'કદ—નાં૰ માદા, સ્ત્રી જાતીય, સ્ત્રી જાત સંબંધી. (Hib. نقد ન,કદ, 'to sprout, to grow.' نقد નેકેદ, 'descendent', (વંશી, વંશને લગતું, વંશજ.) 'off spring, (ઓલાદ.) 'spring, (જરો, ઉગમ.) જો કે **વ,કદ**, બોલ 'ઓરત' અથવા 'માદા' ને અર્થે સેમીટીક ભાષાની અંદરથી આપણને મલી આવતો નથી, પણ તેહેને લગતી મતલબને મલતો ઉપર જણાવેલો હીબરૂ نقد નકદ, શબ્દ આપણને મલેછે.)

વનજદુનતન—ક્રિ૰ ઠોકવું, કુટવું, અફાડવું. (Hib. Samar. نقف નકફ, (અથવા) نكا નકા, 'to strike, to smite.' હું ધારૂંચ કે نقف નકફ, ને બદલે પેહલવીમાં **વનજદ**, હેવો આકાર, અને ઉચ્ચાર ભુલ ભરેલી રીતે પાછલથી થાએલોછે, આએ પેહલવી **વનજદ**, બોલમાં ક,

અને ι ન, નો થોડ ફેરે એક્બીજાને મલી સકે હેવો આકાર હોવાને લીધે ક, ને બદલે ન, બનેલોછે, અને તેમજ હ, નો આકાર તેહની આગલનો ભાગ ગ આએ રીતે જરા લખાંનની અંદર વધવાને લીધે તેહનો ઉચ્ચાર ડ જદ, કરીને થાએલોછે.)

વનકા—નાં૦ દોલત, દરવ. (Hib. عنق અનક, 'ornament of the neck.')

હ.

હનીતા—નાં૦ મેદી. (Hib. هدسه હદસહ, 'myrtle', Chald. અને Arab. هدس.)

હોબસ્યા—નાં૦ બંદીખાંનું, કેદખાંનું, ઘુરંગ. (Hib. અને Chald. حبش હબશ, 'to bind,' to tie round.' Arab. حبس — (وقف کردن چیزیرا — احباس، بازداشت کردن.)

હુપમન—નાં૦ ચેહરો, શિકલ, રૂપ. (Hib. هنوفه f. 'hypocrisy.' حنف હનેફ, 'to cover, to conceal.' ઉપરથી.)

હોચત,પમન—નાં૦ આંગલું. (Hib. اصبع અસ્બાઅ, pl. اصبعوت) 'finger.' ધા૦ صبع 'to seize, to attack.' ઉપરથી. Samar. اصبع, Syr. صبع, Arab. اصبع 'a finger.')

હોચરત—નાં૦ પોશાક, લેબાશ.

હુનીઆ—નાં૦ કાંન, કર્ણ. (Chald. ادن અદન, 'the ear.' Samar. ادن, Syr. ادنا અદનોઃ, ادنا એદનોઃ, Arab. اُذن ઓઝન, 'the ear.')

હીર—નાં૦ દોલત, મતા. (Hib. خيل ખઇલ, 'strength, power, transf. to wealth, property.')

ઈ.

યતિબુનતન—ક્રિ૦ બેસવું. (Hib. Chald. Samar. يتب યતબ, 'to sit', يتيب યતિબ, 'sitting.' Syr. يتيب ઇતિબ, 'to sit.')

યદમન—નાં૦ હાથ, હાત, દસ્ત. (Hib. يد યદ, 'the limb which seizes, the hand.' Chald. يد યદ, 'a hand, power.' Syr. يود યોદ, ايدا અઇદા, 'a hand.' Arab. يد.)

યજબા—નાં૦ કોહોલુ, શિયાલ. (Hib. ضبع એજબોઅ, 'beast of prey', 'hyena." (તરસ, દિપડું.)

યજબાહુનતન—ક્રિ૦ ઇજવું, યાદ કરવું, ભજવું. અરજ, અથવા વીનંતી કરવી. (Hib. زبح જેબહ 'offering of sacrifice, thank offering.' Samar. زبح 'to sacrifice', Arab. زبح 'an offering.')

યજરૂનતન—ક્રિ૦ લેઈ જવું. (Hib. زرع જરઅ, Aram. درع દરઅ, 'to carry, to bear..')

ઈહાન—નાં૦ ઇજદો, ફરેશતાઓ. ખોદા, પરમેશ્વર. (Hib. يه યહ, 'the poetic abbreviated name of.' يهوه ઇહો-વહ, with the same signification as', يهوه ઇહો-વહ, 'God.' Syr. يه યહ, 'God.' પેહલવી પુશતકોમાં **ઈહાંન**, શબ્દ 'ઇજદો' તથા 'ખોદા' એ બેહુ અર્થને સારૂં વપરાએલોછે, તેમજ પેહલવી અને પાજંદ લખાંનોમાં **યજતાંન**, અથવા **યજદાંન**, બોલ ઉપલા બેહુ અર્થોને સારૂ વપરાએલાછે, અને તેહની ઉતપનતી અવસ્તાના **યજતાઉંઘ**, શબ્દ ઉપરથી થાએલીછે. ફારસીમાં જે یزدان બોલ 'ખોદા' ને સારૂ વપરાએલોછે તેહની ઉતપનતી પા૦ **યજદાં**, શબ્દ ઉપરથી થાએલીછે.

સમાપત.

પેહલવી ભાષાનું વ્યાકરણ.

અસલ પુસતકોનાં દાખલાઓ તથા સેમીટીક ભાષાને મલતા શબ્દોની ફરહંગ સાથે.

બનાવનાર,

પેશોતન દસતુર બેહેરામજી સંજાંણા,

સર જમશેદજી જીજીભાઈ જરતોસતી મદરેશાનો મુખ્ય શીખશાગુરૂ.

મુંબઈ,

દફતર આશકારા છાપાખાના મધે બેહરાંમજી ફરદુનજીની કુંપનીએ છાપીઉં છે.

કોટ—બેહરાંમજી હોરમજી સ્ત્રીટ, નંબર ૬ તથા ૧૧.

સને ૧૨૪૦ યજદજરદી,

સને ૧૮૭૧ ઇસવી.

આ પુસતકમાં કેટલેએક ઠેકાંણે છાપતાં ભુલો થઈછે તેહેનું શુધ્ધી પતરક.

સફો.	સતર.	અશુધ.	શુધ.
૧૩	૪	بیشن	بیش
"	"	[illegible]	[illegible]
૧૭	૧૧	બજા	બાજા
૨૭	૧૯	નોમજ	નમાજ
૨૯	૪	[illegible]	[illegible]
"	૯	[illegible]	[illegible]
"	૧૩	بخت	بخت
૩૨	૩	પુના	પુરના
૩૫	૫	[illegible]	[illegible]
"	૬	[illegible]	[illegible]
૪૦		Ethiapic	Athiopic
"		Phenicion	Phœnician
૪૧	૫	અહ	અખ
૪૨	૬	જમના	જમના
"	૮	ગબના	ગબના
૪૪	૧૬	سلم	سلسم
૫૨	૯	ચાલ	ચાલો
૬૪	૩	રસતામાં	તે રસતાઓમાં
"	૧૫	સલશ	સલીઆ
૬૬	૩	(દન૦ ૫)	(દીન૦ ૫)
૭૬	૧૬	સવનાંમો	સર્વનાંમો
૭૮	૫	આવેછે	આવેલુંછે
૮૦	૧૫	તે	તેનું

સફો.	સતર.	અશુધ.	શુધ.
૮૩	૧૬	કુપેઆ અર્નાંનાં	પુસતકપાંનાં
૯૩	૨૧	એ	એમ,
૧૧૨	૨૦	[illegible]	[illegible] સુધું,
૧૧૪	૨૧	તબેર	તબર
૧૧૫	૧	સબેર	શબર
"	૨	અલેપ	અલપ
"	૭	તબેર	તબર
"	૧૦	કતેબ	કતીબ
"	૧૧	મકેર	મકીર
"	૧૫	નજેલ, જવું;	નજલ, પાંણીનું વેહવું;
"	"	નફેલ	નફલ
"	"	નતેર, કાએમ રેહવું;	નતર, સંભાલવું.
"	૧૮	હેરર	અલલ
"	"	મેલલ	મલલ
"	૨૧	હેરક	અલક
"	"	હેરમ	અલમ
"	૨૨	હફેર	અફર
"	"	જેરઅ	જરઅ
૧૧૬	૩	ઈહેબ	ઈહુબ
"	"	ઈતેબ	ઈતબ
"	૧૩	કરવા	કરવી.
"	૧૫	[illegible]	અતા
૧૧૯	૫—૧૦	[illegible]	[illegible]
"	૧૩	[illegible]	[illegible]
"	૧૭	પણ	કારણ કે
૧૨૩	૨	કોટ	કોલ
૧૩૪	૧૮	[illegible]	[illegible]
૧૪૦	૧૩	[illegible]	[illegible]
૧૪૦	૨૧	[illegible]	[illegible]

સફો.	સતર.	અશુધ.	શુધ.
૧૫૬	૧૧	પેહલો	બીજો
૧૫૯	૧૪	સતર	ચઉદ
૧૬૦	૫	(વનો ૮૫૦)	(વનો ૫૨૦ ૪)
૧૭૧	૧	[illegible]	[illegible]
૧૭૨	૪	વર્દદિને	વર્દદાંને
૧૭૪	૧૧	[illegible]	[illegible], [illegible]
૧૭૬	૨	માએઆ,	હમારી માએઆ,
૧૭૭	૯	س	س
૧૮૦	૧	જેને	તેને
"	૫	મોજારે,	મોજારેઅ,
૧૯૦	૮	ભતકાલનો	ભૂતકાલનો
૧૯૫	૨૦	મુજબનું સુખ,	મુજબની હકુમત,
૨૦૩	૯	[illegible] દી,	[illegible] દી,
"	૧૧	[illegible] પદીરફતશ,	[illegible] પદીરેફતી,
૨૧૭	૧૧	ભતકાલ,	ભૂતકાલ,
૨૧૮	૭	ભતકાલની	ભૂતકાલની
૨૬૭	૬	પર્ણ	પૂર્ણ
૨૭૯	૧	અપર્ણ	અપૂર્ણ
૩૧૪		[illegible]	[illegible]
૩૨૬	૨૬	ચલણછે,	ચલણ જણાએચ.
૩૨૮	૪	અ૦ [illegible]	અ૦ [illegible]
૩૩૦	૪	સંબંદ	સંબંધ
૩૩૧	૧૬	દ—	દવર.
૩૩૩	૧૭	૧૦ મો	૯ મો
૩૩૬	૧૦	ઉપસગા	ઉપસર્ગો
૩૪૦	૨૦	ઇસગા	ઇસર્ગો
૩૪૨	૧૯	નવરે	નાવરે
૩૫૬	૧૩	માત થવું,	માતા થવું,
૩૫૯	૯	વીશષણ	વીશેષણ,

સફો.	સતર.	અશુધ.	શુધ.
૩૭૪	૧૭	مصم	مقدم
૩૮૧	૧	વીર	વીચાર.
૩૮૪	૧૫	ha Wao,	ho, Wo,
"	૧૭	oh	ah
"	૧૮	bihold	behold
૪૦૮	૧૦	Sye,	Syr,
"	૨૩	eountenan ce,	countenance,
૪૧૨	૧	نره	تره
૪૧૯	૩૦	حمل	جمل
૪૨૩	૨૭	Syiac	Syriac
૪૨૭	૧૧	સતુનતન,	સાતુનતન,
૪૩૬	૧૬	વાંચીએ	માંગીએ
૪૩૭	૭	Syrac	Syriac

પેહલવી ભાષાનું વ્યાકરણ.

અસલ પુસતકોનાં દાખલાઓ તથા સેમીટીક ભાષાને મલતા શબ્દોની ફરહંગ સાથે.

બનાવનાર,

પેશોતન દસતુર બેહેરામજી સંજાંણા,

સર જમશેદજી જીજીભાઈ જરતોસતી મદરેશાનો

મુખ્ય શીખશાગુરૂ.

મુંબઈ,

દફતર આશકારા છાપાખાના મધે

બેહરાંમજી ફરદુનજીની કુંપનીએ છાપીઉં છે.

કોટ—બેહરાંમજી હોરમજી સ્રીટ, નંબર ૬ તથા ૧૧.

સને ૧૨૪૦ યજદજરદી,

સને ૧૮૭૧ ઇસવી.

પેહલવી ભાષાનું વ્યાકરણ.

અસલ પુસતકોનાં દાખલાઓ તથા સેમીટીક ભાષાને મલતા શબ્દોની ફરહંગ સાથે.

બનાવનાર,

પેશોતન દસતુર બેહેરામજી સંજાંણા,

સર જમશેદજી જીજીભાઈ જરતોસતી મદરેશાનો

મુખ્ય શીખશાગુરૂ.

મુંબઈ,

દફતર આશકારા છાપાખાના મધે

બેહરાંમજી ફરદુનજીની કુંપનીએ છાપીઉં છે.

કોટ—બેહરાંમજી હોરમજી સ્રીટ, નંબર ૬ તથા ૧૧.

સને ૧૨૪૦ યજદજરદી,

સને ૧૮૭૧ ઇસવી.

સાંકલીઉં.

સફો.

દીબાચો .. ..

વરણ વીચાર ૧

પેહલવી ભાષાના મુલાક્ષરોનો કોઠો. ૨

અખશરોની જોરણીના દાખલાઓ.. .. .. ૫

સ્વરોની બાબતમાં ૧૧

અક્ષરોની તબદીલ ૧૬

સેમીટીક શબ્દોની બાબતમાં.. .. .. ૪૦

શબ્દોત્પત્નિ. ૪૩

નાંમ. ૪૬

લિંગ ૪૭

વચન ૫૦

વિભકતી ૫૩

વિભકતી રૂપ ૬૦

વિશેષણ ૬૧

કેવલ સંખ્યા વિશેષણ ૬૮

ક્રમ સંખ્યા વિશેષણ ૭૦

સર્વનાંમ ૭૨

  પ્રથમપુરૂષ સર્વનાંમ. ૭૩

  દ્વિતીયપુરૂષ સર્વનાંમ. ૭૭

  તૃતીયપુરૂષ સર્વનાંમ. ૮૦

  પ્રશ્નાર્થક સર્વનાંમ.. .. .. ૮૪

  સંબંધી સર્વનાંમ ૮૮

  નાંમવાચ્ક સર્વનાંમ. ૯૦

  દર્સક સર્વનાંમ ૯૩

  અનિયમિત સર્વનાંમ ૯૮

ક્રિયાપદ ૧૧૨

ઉપસર્ગ ૧૧૮

ક્રિયાપદોના વર્ગ ૧૨૭

	સફો.
ઉભયવિધ ક્રિયાપદ	૧૩૨
પ્રયોજક ક્રિયાપદ	૧૩૪
ભેદ વિચાર	[illegible]
રૂપ વિચાર	૧૪૦
અર્થ વિચાર	૧૪૧
સ્વાર્થ	૧૪૧
આજ્ઞાર્થ	૧૪૧
શક્યાર્થ	૧૪૭
સંશયાર્થ	૧૬૪
આશીરવાદાર્થ	૧૭૭
કાલ	૧૮૦
વર્તમાન	૧૮૦
અપૂર્ણ વર્તમાન	૧૮૫
રીતિ વર્તમાન	૧૮૭
ભૂત	૧૮૮
અપૂર્ણ ભૂત	૧૮૯
પૂર્ણ ભૂત	૧૯૦
ભૂતભૂત	૧૯૧
વર્તમાન ભૂત	૧૯૩
ભવિષ્ય	૧૯૫
અપૂર્ણ ભવિષ્ય	૧૯૬
વર્તમાન ભવિષ્ય	૧૯૭
ભૂત ભવિષ્ય	૧૯૭
ભવિષ્ય ભવિષ્ય	૧૯૭
કૃદંત	૧૯૮
વર્તમાન કૃદંત	૧૯૮
ભૂત કૃદંત	૨૦૦
સામાન્ય રૂપ	૨૦૨
ધાતુ રૂપ	૨૦૬
[illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન	૨૦૮
[illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન	૨૧૪
સકર્મક ક્રિયાપદ	૨૪૪
[illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન	૨૪૪
[illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન	૨૬૫

	સફો.
નામી ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન	૨૭૬
પ્રયોજક ક્રિયાપદ	૨૯૬
[illegible] તથા [illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન	૨૯૬
કર્મણી વાચ્યં	૩૧૦
[illegible] સ્પુઝ્યૈદન તથા [illegible] માપ્રતુન્યૈદન ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન	૩૧૧
સામાન્યરૂપની નીશાંની [illegible], અને [illegible]ની આગલ ધાતુના અખ્શરોના ફેરફાર થવા વીસે	૩૨૫
શબ્દોની આગલ વપરાતા ઉપસર્ગો	૩૩૬
ઉપસર્ગો	૩૪૦
પ્રત્યયો	૩૪૧
સમાસનાંમ	૩૬૩
દ્વંદ સમાસ	૩૬૩
તત્પુરૂષ સમાસ	૩૬૪
કર્મધારય સમાસ	૩૬૪
બહુવ્રીહિ સમાસ	૩૬૫
અવ્યયભાવ સમાસ	૩૬૫
વિલક્ષણ સમાસ	૩૬૬
અવ્યયો	૩૬૬
ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયો	૩૬૭
શબ્દયોગી અવ્યયો	૩૭૯
ઉભેયાનવર્યી અવ્યયો	૩૮૦
કેવલપ્રયોગી અવ્યયો	૩૮૪
એજાફત વીસે	૩૮૫
વાક્ય રચના	૩૮૫
સેમીટીક પ્રત્યયો	૪૦૨
સેમીટીક પેહલવી શબ્દ કોશ	૪૦૪